KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANABİLİM DALI

KENTTEN KIRA GÖÇ VE KIRSAL ALAN ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ: ÇANAKKALE ÖRNEĞİ

Meltem BARUT

OCAK 2025
TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANABİLİM DALI

KENTTEN KIRA GÖÇ VE KIRSAL ALAN ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ: ÇANAKKALE ÖRNEĞİ

Meltem BARUT

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünce
"DOKTOR (ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANABİLİM DALI)"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 23 / 12 / 2024
Tezin Savunma Tarihi : 24/ 01 / 2025

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Cenap SANCAR

Trabzon 2025

İçinde açamayan tüm çiçeklere... Atlas'a,

ÖNSÖZ

Kentten Kıra Göç ve Kırsal Alan Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi: Çanakkale Örneği" isimli bu tez Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Doktora Programı'nda hazırlanmıştır.

Tez çalışmasının oluşum sürecindeki rehberliğiniz, destekleriniz ve çok değerli katkılarınızdan dolayı sayın danışmanın Prof. Dr. Cenap Sancar'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez izleme komitemde yer alan hocalarım sayın Dr. Öğr. Üyesi Gökhan Hüseyin Erkan'a ve sayın Doç. Dr. Oğuz Kurdoğlu'na değerli katkıları için çok teşekkür ederim.

Son olarak, bu süreçteki tüm destekleri için sevgili eşime ve aileme çok teşekkür ederim.

Meltem BARUT

Trabzon 2025

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Doktora Tezi olarak sunduğum "Kentten Kıra Göç ve Kırsal Alan Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi: Çanakkale Örneği" başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Cenap SANCAR'ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 24/01/2025

Meltem BARUT

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ IV
İÇİNDEKİLER V
ÖZET VIII
SUMMARY IX
ŞEKİLLER DİZİNİ X
TABLOLAR DİZİNİ XII
SEMBOLLER VE KISALTMALAR DİZİNİ XIII
1. GENEL BİLGİLER 1
1.1. Giriş 1
1.2. Göçün Kavramsal Arka Planı ve Kentten Kıra Göç 3
1.2.1. Karşı Kentleşme (Counter-Urbanization 3
1.2.2. Emekli Göçü 8
1.2.3. Toprağa Dönüş Göçü (Back to the Land) 10
1.2.4. Yeşil Göç (Green Migration) 12
1.2.5. Yaşam Biçimi Göçü (Lifestyle Migration) 13
1.2.6. Kırsal Soylulaştırma (Rural Gentrification) 14
1.2.7. Olanak-Refah Göçü (Amenity Migration) 15
1.3. Kırsal Alanların Değişimi 17
1.3.1. Post productivist kırsal 17
1.3.2. Peyzajın Çok İşlevliliği 18
1.3.3. Kırsal Kalkınma ve Yönetim 18
1.4. Türkiye'de İç Göç Süreci ve Kentten Kırsala Göç 19
1.4.1. İlk Dönem: Emekli Göçü Klasik ve Son Dönem Dinamikleri 23
1.4.2. İkinci Dönem: Yaratıcı Sınıf Göçü ve Yaşam Biçimi Göçü 24
1.4.3. Üçüncü Dönem: Kentten Tutunamayanlar Göçü 25
1.4.4. Son Dönem: Pandemi ve Dijitalleşme ile Kırsala Göç: Uzaktan Çalışanlar 27
1.5. Çalışmanın Amaç, Kapsam ve Araştırma Soruları 28
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR 30

2.1. Yöntem 30
2.1.1. Verilerin Toplanması ve Analizi 33
2.2. Çalışma Alanı 46
3. BULGULAR VE İRDELEMELER 66
3.1. Katılımcı Bilgileri 70
3.2. Tema 1: Kentten Kırsala Göç Süreci – Motivasyon 72
3.2.1. Kırsala Taşınma Kararının Sebepleri 76
3.2.2. Karar Verme ve Hazırlık Süreci 94
3.3. Tema 2: Kırsala Yerleşme ve Uyum Süreci -Adaptasyon 104
3.3.1. Sosyal Entegrasyon ve İlişkiler 107
3.3.2. Günlük Yaşam, Yapılan İşler ve Faaliyetler 121
3.3.3. Adaptasyon Stratejileri, Yaşanılan Zorluklar ve Baş Etme Yöntemleri 133
3.3.4. Tema:3 Kırsalın Özellikleri ve Kırsala Bakış 141
3.4. Bulunduğu Bölgeyi/Yerleşimi Seçim Nedenleri (Kırın Çekiciliği) 142
3.4.1. Kırsal Mekan: Yerleşim ve Bölge Tercihindeki Etkisi 159
3.4.2. Yerleşimin, Bölgenin ve Yerel Halkın Özellikleri 162
3.5. Tema 4: Kırsala Alanlar Üzerindeki Etkiler ve Değişimler 178
3.5.1. Sosyal Etkiler 181
3.5.2. Ekonomik Etki 194
3.5.3. Mekânsal ve Fiziksel Etkiler 208
3.5.4. Çevresel ve Ekolojik Etkiler 216
3.6. Mekansal Analizler 222
4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA 256
4.1. Tema 1: Kentten Kırsala Göçün Nedenleri-Motivasyon 270
4.1.1. Kırsala Yerleşme Nedenleri 271
4.1.2. Kentte Yapılan Hazırlıklar 273
4.2. Tema 2:Kırsala Yerleşme ve Uyum Süreci-Adaptasyon 274
4.2.1. Sosyal Entegrasyon ve İlişkiler 275
4.2.2. 2. Günlük Yaşam ve Yapılan İşler 276
4.2 3. Adaptasyon Stratejileri ve Karşılaşılan Zorluklar 276
4.3. Tema 3: Kırsalın Özellikleri ve Kırsala Bakış 277
4.3.1. Bulunduğu Yerleşimi/Bölgeyi Seçim Nedeni 277
4.3.2. Yerleşimin/Bölgenin ve Yerel Halkın Özellikleri 279
4.4. Tema 4: Kırsal Alan Üzerindeki Etki ve Değişimler 281

4.4.1. Sosyal Etkiler 281
4.4.2. Ekonomik Etkiler 284
4.4.3. Mekansal ve Fiziksel Etkiler 285
4.4.4. Çevresel ve Ekolojik Etkiler 287
5. KAYNAKLAR 290
ÖZGEÇMİŞ

Doktora Tezi

ÖZET

KENTTEN KIRA GÖÇ VE KIRSAL ALAN ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ: ÇANAKKALE ÖRNEĞİ

Meltem BARUT

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Cenap SANCAR
2025, 300 Sayfa

Son yıllarda, kent yaşamının getirdiği yoğunluk, çevresel sorunlar ve yüksek yaşam maliyetleri nedeniyle bireylerin kırsal alanlara yöneldiği gözlemlenmektedir. Bu eğilim, doğayla daha yakın olma, sade bir yaşam sürme, üretim yapma ve temiz gıdaya erişme isteğiyle şekillenmektedir. Türkiye'de özellikle kıyı bölgelerine ve büyükşehirlerin yakın kırsallarına yönelik göçler dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı, kentten kırsala göç eden bireylerin göç motivasyonlarını, kırsal yaşama uyum süreçlerini, kırsala dair algılarını ve bu göçlerin kırsal alanlar üzerindeki etkilerini incelemektir.

Araştırma, nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma bir yaklaşımla yürütülmüştür. Nitel kısımda, Çanakkale'nin Ayvacık ve Bayramiç ilçelerinde 16 köyde yaşayan 45 katılımcıyla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiş, saha gözlemleri yapılmıştır. Nicel veriler ise uydu görüntüleri, kadastral haritalar ve arazi kullanım analizlerine dayanmaktadır.

Elde edilen bulgular, bireylerin göç kararlarının temelinde daha iyi bir yaşam arayışının yer aldığını; adaptasyon süreçlerinin sosyal ilişkiler, üretim pratikleri ve mekâna dair algılarla şekillendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu göçlerin kırsal alanlarda sosyal, ekonomik, mekânsal, çevresel ve ekolojik boyutlarda çeşitli değişim ve dönüşümlere yol açtığı görülmektedir.

.

Anahtar Kelimeler: Kentten Kıra Göç, Türkiye'de Kentten Kıra Göç, Kırsalın Değişimi, Kırsal Alanlarda Görülen Etkiler

PhD. Thesis

SUMMARY

EXAMINATION OF URBAN TO RURAL MIGRATION AND ITS EFFECTS ON RURAL AREAS: THE CASE OF ÇANAKKALE

Meltem BARUT

Karadeniz Technical University
Urban and Regional Planning Graduate Program
Supervisor: Prof. Cenap SANCAR
2025, 300 Pages

In recent years, individuals have increasingly turned toward rural areas due to the intensity of urban life, environmental problems, and the high cost of living. This trend is shaped by a desire to be closer to nature, to live a simpler life, to engage in production, and to access clean food. In Turkey, migration is particularly directed toward coastal rural regions and the peri-urban areas of major cities. In this context, the main aim of the study is to examine the migration motivations of individuals relocating from urban to rural areas, their adaptation processes to rural life, their perceptions of rurality, and the impacts of these migrations on rural areas.

The research was conducted using a mixed-methods approach that combined qualitative and quantitative methods. In the qualitative part, in-depth interviews were conducted with 45 participants residing in 16 villages across the Ayvacık and Bayramiç districts of Çanakkale, and field observations were carried out. The quantitative data is based on satellite imagery, cadastral maps, and land use analyses.

The findings reveal that the main motivation behind migration decisions is the search for a better quality of life. Adaptation processes are shaped by social relations, production practices, and perceptions of place. Furthermore, the study shows that these migration movements have led to various changes and transformations in the social, economic, spatial, environmental, and ecological dimensions of rural areas

Key Words: Urban to Rural Migration, Urban to Rural Migration in Turket, Transformation of Rural, Impacts on Rural Areas

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1. Tez Akış Şeması 29

Şekil 2. Çalışmada kullanılan veri ve yöntemler 33

Şekil 3. Tematik analiz adımları 45

Şekil4. Çanakkale ilinde yer alan eko topluluklar (Google earth programı kullanılarak yazar tarafından hazırlanmıştır.) 48

Şekil 5 Çalışma alanının ülke ve bölge içindeki yeri ve seçilen yerleşimler (Google earth programı kullanılarak yazar tarafından hazırlanmıştır) 51

Şekil 6. Adatepe köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur) 224

Şekil 7. Adatepe köyü 2024 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır) 225

Şekil 8. Bahçedere köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur) 227

Şekil 9. Bahçedere köyü 2024 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır) 228

Şekil 10. Yeşilyurt köyü 2011 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır) 230

Şekil 11. Yeşilyurt köyü 2024 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır) 231

Şekil 12. Nusratlı köyü 2011 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır) 233

Şekil 13. Nusratlı köyü 2024 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır) 234

Şekil 14. Ahmetçe köyü 2011 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır) 236

Şekil 15. Ahmetçe köyü 2024 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır) 237

Şekil 16. Kayalar köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır) 239

Şekil 17. Kayalar köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır) 240

Şekil 18. Kozlu köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır) 242

Şekil 19. Kozlu köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır) 243

Şekil 20. Büyükhüsun köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır)..... 245
Şekil 21. Büyükhüsun köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır)..... 246
Şekil 22. Ahmetçeli köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)..... 248
Şekil 23. Ahmetçeli köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)..... 249
Şekil 24. Beşik köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur) 251
Şekil 25. Beşik köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur) 252
Şekil 26. Cazgirler köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)..... 254
Şekil 27. Cazgirler köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)..... 255
Şekil 28. Çırpılar köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)..... 257
Şekil 29. Çırpılar köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)..... 258
Şekil 30. Muratlar köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)..... 260
Şekil 31. Muratlar köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)..... 261
Şekil 32. Serhat köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur) 263
Şekil 33. Serhat köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur) 264
Şekil 34. Zeytinli köyü 2011yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)..... 266
Şekil 35. Zeytinli köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)..... 267

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. Araştırma soruları 29
Tablo 2. Yarı yapılandırılmış görüşme başlıkları ve içeriği (Yeni gelenler) 36
Tablo 3. Yarı yapılandırılmış görüşme başlıkları ve içeriği (Yerel halk). 38
Tablo 4. Görüşme yapılan katılımcıların yerleşimlere göre dağılımı 39
Tablo 5. Tematik analiz aşamaları 43
Tablo 6. Ekolojik Topluluklar ve Çiftliklerin Listesi 48
Tablo 7. Tema içerikleri 67
Tablo 8. Katılımcı Bilgileri 71
Tablo 9. Tema 1: Kod Listesi 74
Tablo 10. Kırın çekiciliği 77
Tablo 11. Kentin iticiliği 90
Tablo 12. Kırsal Yaşam İçin Yapılan Hazırlıklar ve Edinilen Deneyimler 96
Tablo 13. Kırsala Yerleşme ve Uyum Süreci-Kod Listesi 105
Tablo 14. Yeni gelenlerin kurdukları ilişkiler 110
Tablo 15. Kırsalın Özellikleri, Kırsala Bakış Teması Kod Listesi 141
Tablo 16. Tema 4: Kodlama Tablosu 179

SEMBOLLER VE KISALTMALAR DİZİNİ

STK	: Sivil toplum kuruluşu
TaTuTa	: Tarım turizm ve takas ağı
TUİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Günümüzde "kentlerden kırsal alanlara doğru yaşanan" göç hareketi, kırın sosyolojik, demografik ve mekânsal dönüşüm süreçlerini etkileyen önemli bir olgu olarak tartışılmaktadır. Bu çalışma, temeline "kentlerden kırsal alanlara göç eden bireylerin, kırsal yaşama zarar vermeden hem doğa ile hem de yerel halk ile uyum içinde yaşamasının nasıl mümkün olacağı" sorusunu almaktadır. Bu temel soru çerçevesinde, yerleşilen kırsal alanların bu göç hareketinden nasıl etkilendiği ve dönüşüme uğradığı; bu alanlara göç eden bireylerin kırsala göç ve uyum sürçleri, kırsal alanların özellikleri ve kırsal alanları etkileme biçimleri derinlemesine incelenmesi gereken başlıca konular olarak öne çıkmaktadır.

Göç, en genel anlamıyla bireylerin ya da toplulukların çeşitli nedenlerle bir yerden başka bir yere hareket etmesi olarak ifade edilebilir. En çok araştırılan, hâlâ devam eden ve temel nedeni iş olanaklarını aramak olan kırsaldan kentsel alanlara göç, hızlı makineleşme ile kentlerde artan iş olanakları ve sunduğu diğer imkanlarla kırsal nüfusun köken yerleşimlerinden çıkmasına neden olmuştur (Shortall & Shucksmith, 2001; Bijker ve Haartsen, 2011). Bu göç tipi, sanayileşmenin sosyolojik ve ekonomik bir yansıması olarak değerlendirilmektedir (Zhang & Song, 2003; Costello, 2007). Bu süreç, kentsel alanlardaki yaşam koşullarının ve olanakların kırsal alanlara göre daha çekici olması sebebi ile yoğun ve yaygın bir biçimde görülmüştür. İtme-çekme kuramı bu göç hareketini anlamada yaygın olarak kullanılmakta ve önemli bir çerçeve sunmaktadır. Kırsal alanlardaki işsizlik, sınırlı altyapı ve düşük yaşam standartları gibi itici faktörler, bireyleri kentsel alanların sunduğu iş fırsatları, gelişmiş hizmetler ve modern yaşam koşulları gibi çekici faktörlere yönlendirmiştir (Lee, 1966). Kentin çekiciliği nedeni ile kentlere akan nüfus hareketi çok büyük bir boyutta ve zamana yayılmış olarak gerçekleşmiş ve 2007 yılı itibari ile dünyada genelinde kentsel alanlarda yaşayanların nüfusu kırsal alanlarda yaşayan nüfusun önüne geçmiştir. Bu sürekli ve çoğunlukla tek yönlü göç eylemi/hareketi şüphesiz pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir.

Sonuç olarak, temelinde daha iyi bir yaşam arayışı ile motive olan göç hareketi, kırsalın yoğun bir biçimde göç vermesi ve kentlerin hızlı nüfus artışına maruz kalmasıyla birlikte, plansız ve hızlı kentleşme süreçlerini tetiklemiştir. Bu durum, altyapı eksiklikleri,

artan yaşam maliyetleri ve çevresel bozulmalar gibi sorunları beraberinde getirerek ilerleyen dönemlerde bireyleri alternatif yaşam arayışlarına yönlendirmiştir (Halfacree, 2008).

Son 50 yıl içerisinde kentin çekiciliği nedeni ile yoğun nüfus kaybı yaşayan kırsal alanlar, yakın bir geçmişte ve günümüzde alternatif yaşam alanları arayışlarının odağı olarak tekrar gündeme gelmiştir. Kentlerden uzaklaşma, doğaya dönme arzusu ve daha basit bir yaşam tercihi, kırsal alanlardaki temiz gıdaya erişimin kolaylığı, alternatif üretim biçimlerinin varlığı, tüketimden uzaklaşma, hareket kabiliyeti (uzaktan çalışma ile yere bağlılığın azalması) ve ekonomiklik gibi faktörlerle bireylerin kırsal alanlara göç eğilimleri artmaktadır (Benson ve O'Reilly, 2009; Tammaru vd., 2023).

Kentten kırsala göç, bireylerin daha iyi yaşam koşulları, doğayla bağlantı kurma isteği ve sürdürülebilir bir yaşam arayışıyla kentsel alanlardan kırsal alanlara yöneldiği bir nüfus hareketidir. Bu süreç, kırsal alanların sunduğu sosyal, çevresel ve ekonomik avantajlarla şekillenmektedir. Bu eğilim, modernizasyonun ve küreselleşmenin etkisiyle özellikle 1970'lerde dikkat çekmeye başlamış ve gelişmiş ülkelerde kırsal nüfus artışının mekânsal etkileri ilk kez karşı-kentleşme “counter-urbanisation” kavramı kapsamında ele alınmıştır (Berry, 1976; Halfacree, 2008). Karşı kentleşme, nüfus yoğunluğu düşük alanlara doğru gerçekleşen bir yer değiştirme hareketi olarak tanımlanabilir (Akgün vd., 2010; Bijker & Haartsen, 2011). Göç literatüründe geniş bir yer tutan kırdan kente göç çalışmalarının yanı sıra kentten kırsal alanlara göç konusu genel olarak göçe sebep olan motivasyonlar dikkate alınarak, yaşam tarzı göçü (lifestyle migration), refah göçü (amenity migration), kırsal soylulaştırma (rural gentrification) ve toprağa dönüş hareketi (back-to-the-land) gibi farklı kavramlarla açıklanmaktadır (Halfacree, 2008; Benson ve O'Reilly, 2009; Hines, 2010). Bu kavramların her biri göçün sebebi olan farklı yönleri ele aldığı için (tercih bölgesi, göçmen profili, göçmen motivasyonu) "kentten kırsal alanlara göç" kapsayıcı bir çerçeve sunmaktadır ve bu çalışmada temel kavram olarak kabul edilmiştir.

Türkiye bağlamında, kırsal alanlara göç 2000’li yıllardan itibaren dikkat çekici bir şekilde artmıştır. Özellikle Ege ve Akdeniz Bölgeleri’nde, bireylerin doğayla uyumlu ve daha sade bir yaşam arayışıyla büyük şehirlerden kırsal alanlara göç ettiği görülmektedir.

Ülkemiz özelinde göçler genellikle emeklilik, insanların tarımsal üretim ve turizm ili ilişkilendirilmektedir (Südaş, 2020; Akgün vd., 2010). Ayrıca, uzaktan çalışmanın yaygınlaşması ve COVID-19 pandemisi etkisiyle, İstanbul ve Ankara gibi büyükşehirlerden kırsal alanlara göç hızlanmıştır. Bu göçler, kırsal alanların mekânsal, sosyal ve ekonomik dönüşümünü tetiklemiştir. Özellikle kırsal bölgelerde yeni yaşam biçimlerinin ortaya

çıkması ve yerel halkla kurulan ilişkilerin yeniden tanımlanması, bu sürecin önemli etkileri arasında yer almaktadır.

Kentten kırsal alanlara göç eden bireylerin yani "yeni gelenlerin" (new comers) ve faaliyetlerinin, kırsal alanların doğal ve sosyal yapıları üzerindeki etkilerini anlamak ve bu etkilerin sosyal, mekânsal, çevresel ve ekonomik boyutlarını sorgulamak önemlidir. Çalışmanın amacı, kentten kırsal alanlara göç eden bireylerin göçe karar verme, göç etme, yerleşme ve uyum süreçleri, kırsal alan tercihleri ve bu alanları tanımlama biçimleri ile kırsal alanlara etkilerin incelenmesidir.

1.2. Göçün Kavramsal Arka Planı ve Kentten Kıra Göç

Göç, insanlık tarihinin en temel toplumsal dinamiklerinden biri olup, farklı dönemlerde farklı yönelimler göstermiştir. Özellikle sanayi devrimi ile birlikte dünya genelinde yaşanan kırsal bölgelerden kente göç kentleşme sürecini hızlandırmış ve kentlerin çekiciliği, kırsal alanların iticiliği üzerinden itme-çekme teorisi ile açıklanmıştır. Günümüz dünyasına baktığımızda ise bu süreç tersine dönmüş, kentten kırsala göç olgusu ortaya çıkmıştır. Kentleşmenin getirdiği yoğunluk, yaşam pahalılığı, sosyal stres, çevre kirliliği, kentsel yaşamı itici hale getirirken, sunduğu doğal yaşam, sakinlik ve sürdürülebilir yaşam olanaklarıyla kırsal alanlar çekici hale gelmiştir. Tersine bu göç hareketi, özellikle dijitalleşme, uzaktan çalışma olanakları, COVID-19 pandemisi sonrası yaşam tarzı değişiklikleri ve çevresel sürdürülebilirlik arayışıyla daha da hızlanmıştır.

Kentten kırsala göç olgusu, göçmen profili, motivasyonları ve tercih edilen bölgeler bağlamında farklı kavramlarla karşımıza çıkmaktadır. Bu süreçte Toprağa Dönüş (Back to Land, Yaşam Tarzı Göçü (Lifestyle Migration), Refah göçü (Amenity Migration) gibi göç tipleri ön plana çıkarken, Seachange ve Emeklilik Göçü gibi spesifik alt göç türleri de literatürde yer almıştır.

1.2.1. Karşı Kentleşme (Counter-Urbanization

Karşı-kentleşme, nüfusun yoğun olduğu kentsel alanlardan daha az yoğun olan kırsal veya yarı kırsal alanlara göç etmesini ifade eden bir kavramdır. Geleneksel olarak karşılaştığımız kentleşmenin tersine, karşı-kentleşme sürecinde bireyler kentten kırsala doğru göç ederler. Bu kavram, özellikle 1970'li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde başlamış ve daha sonra Birleşik Krallık başta olmak üzere, Avrupa ve diğer ülkelere

yayılmıştır (Korkmaz, 2022). İnsanları karşı-kentleşmeye yönlendiren temel motivasyonlar arasında daha sakin ve sağlıklı bir yaşam tarzı arayışı, konut maliyetlerinin düşüklüğü, yaşamsal giderlerin azaltılabilme ihtimali, uzaktan çalışma imkânlarının artması ve çevresel kaygılar ön plana çıkmaktadır. Yakın bir geçmişte yaşadığımız COVID-19 pandemisi ile uzaktan çalışmanın yaygınlaşmasıyla birlikte bu süreç hızlanmıştır (Tammaru vd., 2023). Ayrıca, şehir yaşamının yoğunluğu, çevre kirliliği ve bu faktörlerin beraberinde getirdiği bireysel ve toplumsal stres faktörlerinden kaçma arzusu da bu göç hareketini hızlandıran önemli unsurlar arasındadır (Bijker ve Haartsen, 2011). Karşı-kentleşme süreci kırsal alanlarda sosyal, ekonomik ve mekânsal değişimlere neden olabilmekte, kırsal mimariden, girişimcilik faaliyetlerine kadar birçok alanda kırsal bölgelerde dönüşümler gözlemlenebilmektedir (Gücü, 2022). Karşı-kentleşmeye geniş bir açıdan bakıldığında bunun sadece bir göç hareketi olmadığı, aynı zamanda kırsal alanların yeniden yapılandırmasında etkili bir rol oynayan toplumsal bir değişim süreci olduğu değerlendirmesi yapılabilir.

Hollanda'nın kuzeyinde yapılan bir araştırmada, ortalama ev fiyatları, göçmen tercihleri ve göç akımları dikkate alınarak kırsal alanlar popüler, orta seviye popüler ve az popüler olmak üzere üç kategoriye ayrılmıştır. Çalışma sonucunda her üç kırsal alan türünün, farklı göçmen gruplarını ve motivasyonlarını çektiğini göstermiştir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler, popüler kırsal alanların, daha az popüler ve ortalama derecede popüler kırsal alanlara kıyasla, daha yüksek eğitimli bireyleri ve kentsel alanlardan göç eden insanları çektiğini göstermektedir. Daha az popüler bölgelere göç edenler için ise aileye ve arkadaşlara yakın olma faktörünün önemli olduğu görülmüştür. Popüler kırsal alanlara göç eden bireylerin özellikleri karşı-kentleşme hikayesiyle oldukça iyi örtüşmektedir. Çalışmada, seyrek nüfuslu ülkelerde kırsal nüfus değişimi üzerine yapılacak araştırmaların, farklı grupların olanaklar ve uzaklık algısında sergilemiş olduğu çeşitliliğin dikkate alınması gerektiği vurgusu yapılmıştır (Bijker ve Haartsen, 2011).

Herrero-Jáuregui ve Concepción (2023), karşı-kentleşmenin Akdeniz kırsal peyzajı üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarında, bu sürecin arazi kullanımı, ekosistem hizmetleri ve sosyo-ekolojik sistemler üzerindeki sonuçlarını değerlendirmiştir. Araştırma, karşı-kentleşmenin genellikle "kırsal alanların terk edilmesi" veya "tarımsal faaliyetlerin yoğunlaştırılması" ile ilişkili olduğunu, ancak bu eğilimin bazı durumlarda çok işlevli, sürdürülebilir peyzajların korunmasını da teşvik edebileceğini ortaya koymuştur. Çalışmada karşı-kentleşme süreçlerini dört ana gruba ayırmıştır: i) Kentsel yayılmanın ve

banliyöleşmenin teşvik edilmesi, ii) Kırsal bölgeye gelen bireylerin lüks konut talebinin artmasıyla oluşan kırsal soylulaştırma, iii) ekonomik krizler nedeniyle kırsal bölgelere dönüş, iv) kırsal alanlara yeni gelen bireylerin çok işlevli peyzajların canlandırılmasına katkı sağlaması. Derlemeden elde edilen verilere göre, özellikle COVID-19 pandemisi sonrası uzaktan çalışma imkânlarının yaygınlaşmasıyla birlikte, bireylerin kırsal alanlara göç etme eğiliminde artış olduğu değerlendirilmiştir. Bu durumun aynı zamanda kırsal alanların ekosistem hizmetleri üzerindeki etkilerini de değiştirdiği görülmüştür. Kırsal bölgeye yeni gelen bireylerin yerel üretimi desteklemesi, kısa tedarik zincirlerinin oluşmasını sağlamış, ancak bu sürecin ekosistem hizmetlerine olan uzun vadeli etkilerinin hâlâ tam olarak anlaşılamadığı belirlenmiştir. Araştırmanın sonunda, bu tür karşı-kentleşme süreçlerinin daha detaylı olarak yerel, ulusal ve bölgesel bağlamlarda incelenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca Akdeniz Havzası'nda karşı kentleşme ile ilgili mevcut literatür (31 çalışma) arasında, günümüze değin sadece tek bir çalışmanın (Satir ve Erdoğan 2016) hem karşı-kentleşmeyi hem de peyzaj yapılandırmasını ölçmek için (örneğin, peyzaj metrikleri aracılığıyla) deneysel bir yaklaşım kullandığı belirtilmiştir.

Gücü (2022) kırsal alanlara karşı kentleşme ile gelen girişimcilerin mekânsal etkilerini değerlendirmek amacıyla İzmir'in Urla ilçesini yaptığı pilot çalışmada kırsal girişimcilik ile kırsal mekân arasındaki karşılıklı etkileşimi mimarlık disiplini çerçevesinde ele almıştır. Bu bağlamda, 34 girişimci ve bu girişimcilerin işletmeleri incelenmiş ve işletmelerin mekânsal bağlamları, yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla analiz edilmiştir. Görüşmelerde, girişimcilerin eğitim geçmişleri, yaşları, Urla'ya taşınmadan önceki konumları, meslekleri, göç hikâyeleri ve nedenleri, arazi kullanımları, ürettikleri ürünler ve işletmelerinin mekânsal dönüşümleri gibi hususlara odaklanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda girişimciler; i) yerele bağlı, ii) orta seviye yerele bağlı ve iii)yerel bağlantısı olmayan olmak üzere mekânsal bağlamına göre üç gruba ayrılarak incelenmiştir. Bu girişimler arasında yerele bağlı girişimler kırsal yaşamla daha güçlü bağları olan bireylerden oluşmaktadır. Bu girişimcilerin genellikle yerel geleneklere ve mevcut üretim biçimlerine uygun şekilde mekânsal düzenlemeler yaptığı gözlemlenmiştir. Orta düzey yerele bağlı girişimciler yerel ile kentli bakış açısı arasında bir denge kurmaktadır. Bu grubun, kırsal mimari ile modern tasarım öğelerini birleştirdiği görülmüştür. Yerel bağlantısı olmayan girişimciler ise daha çok kentsel tasarım anlayışını kırsal alanlara entegre etmektedir. Bu gurup içerisinde mekansal tasarımda daha bağımsız, modern mimari tercihler ön plandadır. Analiz sonuçları, girişimcilerin mimari tasarıma yönelik tercihlerini şekillendiren vaziyet planı, örtü

hareketleri, yönlendirme ve yapı biçimi olmak üzere dört temel parametrenin öne çıktığını ortaya koymuştur. Bu parametreler, kırsal girişimciliğin mimari mekân üzerindeki etkilerinin daha önceki çalışmalarda yeterince ele alınmadığını ve bu bağlamda çalışmanın literatüre önemli bir katkı sunduğunu göstermektedir. Urla kırsalında girişimciler tarafından gerçekleştirilen dönüşümün, kırsal alanların mekânsal dönüşümünde önemli bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Girişimcilerin üretim alanlarının yanı sıra, tadım alanları, gastronomi merkezleri, atölyeler ve eğlence tesisleri gibi tüketim alanlarını da inşa ettikleri belirlenmiştir. Bu mekânsal değişikliklerin, geleneksel kırsal mekân anlayışını dönüştürerek, tüketim odaklı kırsal alanların ortaya çıkmasında rol aldığı belirlenmiştir.

Türkiye'deki karşı-kentleşme sürecinin dünya örneklerinden nasıl farklılaştığının ortaya konulmak için İstanbul'un kuzey bölgelerinde karşı kentleşme sürecinin incelendiği bir çalışmada Çatalca, Arnavutköy, Eyüp, Sarıyer, Beykoz ve Şile ilçeleri üzerinde detaylı incelemeler yapılmıştır. Çalışmada, karşı-kentleşme sürecini analiz etmek için hem nicel hem de nitel yöntemlerden faydalanılmıştır. Öncelikle Kuzey İstanbul'un kırsal mahallelerini değerlendirmek için literatür ve Türkiye'ye özgü veriler dikkate alınarak karşı-kentleşme endeksi geliştirilmiştir. Geliştirilen bu endeks, mahalle düzeyinde karşı-kentleşmenin mekânsal ve sosyo-ekonomik boyutlarını değerlendiren bir ölçüm aracı olarak kullanılmıştır. Nitel veri toplama sürecinde, yukarıda bahsi geçen farklı mahallelerdeki karşı-kentleşme sürecini anlamak amacıyla 82 katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelere, mahalle muhtarları, gayrimenkul ofisleri, sivil toplum kuruluşları ve karşı-kentleşme sürecine dâhil olan bireyler katılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler, bu bölgelerdeki nüfus hareketliliğinin sosyo-ekonomik yapısı, yerleşim tercihleri, göç motivasyonları ve kırsal alanların mekânsal dönüşümü hakkında önemli bilgiler sunmuştur. Araştırma sonucunda İstanbul'un kuzey bölgelerine göç eden bireylerin temel motivasyonları arasında daha geniş yaşam alanlarına erişebilme, doğal çevrede yaşama arzusu, daha düşük bina yoğunluğu, çocukların yetiştirilmesine uygun ortam arayışı ve COVID-19 pandemisi sonrası uzaktan çalışmanın yaygınlaşması gibi nedenler olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, yüksek gelir grubundaki bireylerin genellikle Göktürk ve Zekeriyaköy'ü tercih ettiği belirtilmiştir. Ülkemizdeki karşı-kentleşme sürecinin, gelişmiş ülkelerden farklı olarak bireysel kararlarla değil, kamu politikaları ve büyük ölçekli projelerle şekillendiği görülmüştür. Özellikle 6360 sayılı büyükşehir yasası ile kırsal yerleşimlerin mahalle statüsüne geçirilmesi, bu bölgelerde kentsel planlama ve yapılaşmanın önünü açtığı öne sürülmüştür. Kuzey Marmara Otoyolu, Yavuz Sultan Selim Köprüsü ve

Kanal İstanbul gibi mega projeler, kuzey İstanbul'un ekolojik ve kırsal yapısını dönüştürerek bu bölgelere nüfus hareketliliğini tetikleyici rol oynadığına değinilmiştir. Son olarak, tarımsal üretimle ilişkili olan köy karakterindeki yerleşimler, artık villa tipi konutlar, lüks konut siteleri ve çok katlı rezidans projeleri ile çevrilmeye başlandığı belirtilmiştir. Özellikle Göktürk ve Zekeriyaköy'de kentsel soylulaşma sürecinin hızlandığı gözlenmiştir (Korkmaz, 2022).

Akgün vd., (2010), kırsal kalkınmada yerel girişimcilerin ve sonradan gelen girişimcilerin oynadıkları rolü karşılaştırdıkları derlemelerinde 22 farklı çalışmadan elde edilen verileri meta-analitik bir yaklaşımla incelemişlerdir. Analiz sonuçlarında, yeni gelen girişimcilerin yerel girişimcilere kıyasla daha yaşlı, daha iyi eğitimli ve genellikle tarım dışı sektörlerde iş kuran bireyler olduğu tespit edilmiştir. Yeni girişimcilerin büyük bir kısmı kırsal yaşam tarzını benimseme arzusu ile kırsal bölgelere yerleşirken, yerel girişimciler daha çok ailelerine ve geçim kaynaklarına yönelik motivasyonlarla girişimcilik faaliyetlerinde bulunduğu değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışmada girişimcilerin kırsal kalkınmaya dört temel sermaye türü (doğal, insan, sosyal ve yapay sermaye) üzerinden katkı sağladığını belirlenmiş, yeni girişimcilerin kırsal kalkınmada özellikle yapay sermaye (inşa edilmiş çevre) konusunda daha fazla katkı sağladığı görülmüştür. Girişimciler arasında iş kurma motivasyonlarının önemli ölçüde farklılaştığı vurgulanan çalışmada, yeni girişimciler için temel motivasyonun, kırsal yaşam tarzına duyulan ilgi olduğu tespit edilmiştir. Bu girişimciler, genellikle kentsel yaşamdan uzaklaşma ve daha sağlıklı bir çevrede yaşama isteği ile kırsal bölgelere göç etmektedir. Buna karşılık, yerel girişimciler ise, geçim kaynağını güvence altına alma, aile içi istihdam sağlama ve mevcut sosyal ağlardan faydalanma motivasyonlarıyla girişimcilik faaliyetlerinde bulunduğu değerlendirmesi yapılmıştır.

Adamiak vd., (2017) tarafından Finlandiya'daki mevsimlik ikamet ve ikinci konutların karşı-kentleşme sürecindeki rolünü analiz etmeye yönelik yapılan çalışmada karşı-kentleşme olgusunun geleneksel tanımlarının ötesine geçerek, yalnızca kalıcı ikamet değişiklikleri değil, aynı zamanda mevsimlik hareketlilikle ilişkili nüfus dinamiklerini de incelemiştir. Çalışma kapsamında 1990-2010 yılları arasında Finlandiya'ya yerleşim sistemindeki dönüşümler, mekânsal ve zamansal değişimler açısından ele alınmıştır. Çalışma sonucunda mevsimlik göç hareketlerinin Finlandiya'da kırsal alanların nüfus dinamikleri üzerinde önemli bir etki yarattığını tespit edilmiştir. Özellikle, ikinci konut sahiplerinin yaz aylarında kırsal bölgelere gitmesiyle, mevsimlik nüfus, kayıtlı nüfusa göre daha geniş bir dağılım

gösterdiği, 2010 yılı itibarıyla, Finlandiya genelinde 500.000'den fazla ikinci konut olduğu ve bu konutların önemli bir kısmının kırsal alanlarda yer aldığı belirtilmiştir. İkinci konutlara sahip olan bireylerin, bu konutlarda ortalama 43 gün geçirdiği ve bu durumun, kırsal alanlardaki geçici nüfus yoğunluğunu artırdığı tespit edilmiştir. İkinci konut kullanıcılarının kırsal alanlardaki varlığı, yerel ekonomiye doğrudan katkılar sağladığı, özellikle yerel hizmetlere (market, ulaşım, sağlık vb.) olan talebi artıran bu durum, kırsal alanlardaki ekonomik kalkınmaya olumlu katkı sunduğu anlaşılmaktadır. Çalışmadan elde edilen veriler ışığında geleneksel istatistiklerle tespit edilemeyen karşı-kentleşme sürecinin, Finlandiya'da aslında mevsimlik göçlerle gerçekleştiğini ortaya koyulmuştur. Ayrıca, kırsal kalkınma planlamasında, yalnızca kalıcı göç değil, aynı zamanda mevsimlik göçlerin de hesaba katılması gerektiği vurgulanmıştır.

Son otuz yılda karşı-kentleşmede meydana gelen değişikliklere yeni bir bakış açısı getirmeyi amacıyla Tammaru vd. (2023) tarafından yürütülen çalışmada özellikle, COVID-19 pandemisi sırasında belirgin hale gelen, metropol dışı kırsal bölgelere yönelik göçün yeni özelliklerine odaklanılmıştır. Çalışmada, karşı-kentleşme hareketlerinin yoğunluğu, kaynağı ve varış yerlerinin yanı sıra, karşı-kentleşme sürecine katılan bireylerin bireysel özellikleri de ele alınmıştır. Çalışma sonucunda Estonya'da son otuz yılda kentleşmenin, en baskın göç eğilimi olduğu ve ülke içi göçmenlerin ana hedef bölgelerinin, başkent ve çevresindeki kentsel bölgeler olduğu tespit edilmiştir. İkinci olarak, ekonomik durgunluk dönemlerinde, özellikle de COVID-19 pandemi sırasında, karşı-kentleşme hareketlerinin zamanla daha fazla önem kazandığı belirlenmiştir. Pandemi sırasında karşı-kentleşmenin en önemli yeni özellikleri, çocuklu ailelerin ve yüksek gelirli meslek gruplarındaki bireylerin metropol dışındaki kırsal bölgelere yönelik göçlerinin artması olduğu tespit edilmiştir.

1.2.2. Emekli Göçü

Emekli göçü genel olarak bireylerin emeklilik dönemlerinde yaşadıkları yerden başka bir yere, genellikle kırsal veya sahil bölgelerine, taşınmaları olarak tanımlanmaktadır. Bu göç, bireylerin yaşam tarzını iyileştirme, daha sağlıklı ve rahat bir çevrede yaşama arzusu, iklim avantajları, ekonomik nedenler (daha düşük yaşam maliyeti) ve sosyo-kültürel uyum arayışına dayanmaktadır. Örneğin, Kuzey Avrupalı emekliler Akdeniz kıyılarına göç ederken, Amerikalılar Meksika, Panama ve Ekvador gibi ülkelere göç etmektedir. Bu bireyler, yalnızca bireysel yaşam kalitelerini artırmakla kalmaz, aynı zamanda bulundukları

yerleşimlerin sosyo-ekonomik ve mekânsal yapısında da değişikliklere neden olurlar. Emekli göç modelleri; i) uluslararası emekli göçü, ii) konfor göçü, iii) yaşam tarzı göçü ve iv) ikinci konut göçü gibi farklı göç modelleri altında da ele alınmaktadır. İsimlerinden de anlaşılacağı üzere uluslararası emekli göçü modelinde emeklilerin uluslararası sınırları aşarak başka bir ülkede ikamet etmeye başlarlar. Konfor göçü modeli bireylerin daha iyi yaşam koşulları (iklim, rekreasyon olanakları) arayışıyla başka bir bölgeye taşınmasını ifade eder. Yaşam tarzı göçü emeklilik döneminde bireylerin yeni bir yaşam tarzı arayışıyla yaptıkları göçlerdir. Bu göç modeli zaman zaman hayalet göç olarak da adlandırılmaktadır. İkinci konut göçü modelinde ise emeklilerin, ikincil konutlarda kısmi ikamet etmesiyle oluşan göç türüdür.

Görer (2017) Türkiye'nin kıyı yerleşimlerine yönelen Avrupalı emekli göçmenleri incelediği çalışmasında daha iyi bir yaşam kalitesi arayışıyla Türkiye'nin Alanya, Marmaris, Fethiye, Dalyan, Didim ve Ölüdeniz gibi kıyı bölgelerine göç etme süreçlerini, göç gerekçelerini ve bölge üzerindeki etkilerini değerlendirmiştir. Çalışma sonucunda göçün temel gerekçeleri arasında iklim avantajları, doğal güzelliklere erişim, yaşam maliyetleri ve huzurlu bir çevrede yaşama arzusu öne çıkmaktadır. Bu göç türünün, bireylerin yaşam kalitesini artırma arayışıyla hareket ettiği bir konfor göçü, ikinci konut göçü ve yaşam tarzı göçü biçiminde şekillendiğini ortaya koymuştur. Göçmenlerin kıyı bölgelerinde inşa ettirdikleri veya satın aldıkları konutların, genellikle kapalı site (gated community) şeklinde olması, bu bölgelerde mekânsal ayrışmalara neden olmaktadır. Bu yerleşimlerin tasarımı, yalnızca konfor ve güvenlik odaklı olmakla kalmayıp, yerel topluluk ile etkileşimi sınırlandırarak, sosyal kutuplaşma riskini artırmaktadır. Bu süreç içerisinde, kıyı bölgelerindeki emlak piyasası hızla değişmiş, konut talebi artmış ve tarım arazileri konut projelerine dönüştürülmüştür. Özellikle uluslararası emlak piyasasının talepleri doğrultusunda, bölgedeki arsa ve konut fiyatları yükselmiştir. Dahası, göçmenlerin, geldikleri yerin kültürel normlarına uyum sağlamaktan ziyade, kendi kültürlerini sürdürmeyi tercih etmeleri, bazı kıyı yerleşimlerinde "yabancı gettoları" oluşmasına neden olmuştur. Ancak, bazı göçmenler, yerel halkla sosyal etkileşime girerek topluma uyum sağlamaya çalışmıştır. Bu durum, entegrasyon düzeyinin göçmenlerin kişisel tercihlerine göre farklılaştığını göstermektedir. Türkiye'nin uluslararası emekli göçü için bir çekim merkezi haline gelmesi ve ülkemizin İspanya, Portekiz ve Yunanistan gibi ülkelerle rekabet etmesi altında yatan nedenler arasında düşük yaşam maliyetleri, iklim avantajları ve emlak piyasasındaki uygun fırsatlar olduğu öne sürülmüştür.

Cassado-Diaz vd. (2004) çalışmalarında Kuzey Avrupa'dan Güney Avrupa'ya emekli göçünü, göçmenlerin motivasyonları, sosyo-demografik özellikleri ve bu sürecin mekânsal etkilerini incelemiştir. Çalışma sonucunda göçmenlerin temel motivasyonları arasında iklim avantajları, düşük yaşam maliyetleri ve sağlıklı bir yaşam arayışı yer almıştır. Göç eden bireylerin çoğu 50-64 yaş aralığında, orta ve üst gelir grubuna mensup bireyler olup, geldikleri bölgelerde genellikle müstakil ev satın alma davranışında oldukları tespit edilmiştir. Göç hareketi nedenli olarak bölgelerde emlak piyasasında fiyat artışı ve tarım arazilerinin konuta dönüştürülmesi gibi değişikliklerin yaşandığı bildirilmiştir. Türkiye özelinde de olduğu gibi göçmenlerin kapalı sitelerde yaşamayı tercih etmesinin, yerel halkla etkileşimlerini sınırlandırmalarına ve sosyal kutuplaşmalara neden olduğu ortaya çıkmıştır. Mevsimsel göç türünün de emeklilerin göç davranışlarında önemli bir trend olarak öne çıktığı ve konut kullanımında mevsimsel dalgalanmalara neden olduğu belirlenmiştir.

ABD'de 1980-1990 yılları arasında 55-64 yaş aralığındaki bireylerin göç davranışının ve bunun "emeklilik geçişi" kavramıyla ilişkisinin incelendiği çalışmada bu yaş grubundaki bireylerin göç motivasyonların, yer seçimlerini ve yaşam döngüsü değişikliklerinin göç üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Ayrıca farklı yaş grubundaki insanların göç eğilimleri karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucunda emeklilik öncesi yaş gruplarının (55-64 yaş) göç davranışlarının çalışma hayatına katılımın azalması ve boş yuva aşamasına geçiş gibi faktörlerden etkilendiği anlaşılmış ve bu yaş gurubundaki bireylerin iş odaklı göçten ziyade, emeklilik sonrası yaşam kalitesini artıracak bölgelere yönelme eğiliminde oldukları belirtilmiştir. Beklenildiği üzere bu bireylerin göç ettikleri bölgeler, genellikle daha düşük nüfus yoğunluğuna sahip bölgeler, kıyı bölgeleri ve kırsal alanlar olmaktadır. Özellikle, rekreasyonel olanaklara sahip bölgeler (örneğin, sahil kesimleri) emeklilik dönemi öncesi göç için bireylerin tercih ettiği yerleşim alanları olarak belirlenmiştir (Bures, 1997).

1.2.3. Toprağa Dönüş Göçü (Back to the Land)

Toprağa dönüş (Back to the Land) göç hareketi genel hatlarıyla, bireylerin yoğun kent yaşamından uzaklaşıp kırsal bölgelere göç ederek daha sakin, sade, doğal ve sürdürülebilir bir yaşam tarzı benimsemelerini ifade etmektedir (Halfacree, 2008). Bu göç hareketi, genellikle doğal çevreyle uyumlu bir yaşam arayışı, kendine yeterlilik, topluluk temelli yaşam ve ekolojik değerlerin benimsenmesi gibi unsurlarla şekillenmektedir (Halfacree, 2012; Wilbur 2013). Literatürdeki çalışmalar, bu sürecin yalnızca bireysel tercihlerle değil,

aynı zamanda sosyo-ekonomik, kültürel ve çevresel faktörlerin etkisiyle ortaya çıktığını vurgulamaktadır (Halfacree, 2012; Kuran & Kuran, 2022). Bu göç tipi, özellikle 1970'ler ve 2000'ler arasında artmaya başlamış ve son yıllarda iklim krizi, COVID-19 pandemisi ve artan kentsel yaşam maliyetleri nedeniyle tekrar canlanmıştır.

Araştırmalar, toprağa dönüş hareketin aynı zamanda bir karşı-kültürel protesto olarak da değerlendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Özellikle Halfacree (2007) ve Halfacree (2012), bu göçün yalnızca bir "yer değişikliği" değil, aynı zamanda kentsel yaşamı reddeden ideolojik bir hareket olduğu vurgulanmıştır. Portekiz ve Kanada'daki neo-kırsal yerleşimler, bu sürecin en dikkat çekici örneklerindendir (Leal, 2014; Mitchell ve Madden, 2014). Bu ülkelerdeki toğrağa dönüş hareketi, kırsal alanlarda sürdürülebilir tarım, topluluk temelli yaşam ve çevre dostu üretim biçimlerini yaygınlaştırmıştır. Bu göçmenler, yerel halkla bilgi paylaşımı yaparak kırsal kalkınmaya katkı sağlarken, aynı zamanda sosyal ayrışma ve yerel kimliklerle çatışma gibi zorluklarla karşılaşmışlardır (Kuran & Kuran, 2022; Halfacree, 2007).

Bu göç türünün sosyo-mekânsal etkileri arasında, kırsal alanlarda yeni yerleşim modellerinin ortaya çıkması, arazi kullanımında değişiklikler, emlak piyasasında fiyat artışları ve tarımsal üretim sistemlerinin dönüşümü sayılabilir (Leal, 2014; Mitchell & Madden, 2014). Örneğin, Portekiz'deki neo-kırsal yerleşimler, terk edilmiş köylerin yeniden canlanmasını sağlamış, ancak aynı zamanda kırsal bölgelerde mülkiyet hakkı sorunlarına ve tarım arazilerinin bölünmesine neden olmuştur (Leal, 2014). Benzer şekilde, Türkiye'deki Toprağa Dönüş hareketi üzerine yapılan saha çalışmaları, bireylerin kırsal alanlarda sürdürülebilir tarım ve doğayla uyumlu yaşam arayışında olduklarını ortaya koymuştur. Bu bireylerin, kendi besinlerini yetiştirme, geleneksel tarım yöntemlerini benimseme ve alternatif yaşam biçimleri arayışında oldukları tespit edilmiştir (Kuran & Kuran, 2022).

Toprağa dönüş hareketinin ekonomik etkileri hem olumlu hem de olumsuz yönlere sahiptir. Bu hareket bir yandan, kırsal bölgelerde yerel ekonominin canlanmasına ve yeni iş fırsatlarının oluşmasına katkı sağlarken, diğer yandan ise, emlak piyasasının yükselmesi ve yerel halk ile yeni gelenler arasında sosyal çatışmalara neden olmaktadır (Wilbur, 2013; Leal, 2014). Özellikle, kırsal alanlarda arazi fiyatlarının artması, bölgedeki yerel halk için konut erişim sorunlarına yol açmaktadır (Mitchell & Maden, 2014). Ama aynı çalışmada aynı zamanda bu göçün ticari fırsatlar yarattığını, ancak bu süreçte geleneksel tarım alanlarının ticari projelere dönüşmesi gibi çevresel risklerin de ortaya çıktığını öne sürülmüştür.

Toprağa dönüş hareketi, özellikle iklim değişikliği, küresel gıda krizleri ve COVID-19 pandemi sonrası yaşam tarzı değişiklikleri nedeniyle daha fazla önem kazanmaktadır. Özellikle COVID-19 pandemisi, bireylerin çalışma biçimlerini değiştirmiş ve uzaktan çalışmanın yaygınlaşması, insanların kırsal alanlara göç etmesine neden olmuş ve kırsal alanların cazibe merkezi haline gelmesine yol açmıştır (Kuran & Kuran, 2022).

1.2.4. Yeşil Göç (Green Migration)

Yeşil Göç (Green Migration), bireylerin çevre dostu bir yaşam arayışıyla kırsal alanlara göç etmesini ifade eden bir kavramdır. Bu göç hareketi, özellikle sürdürülebilirlik, ekolojik yaşam, doğal kaynakların korunması ve daha sağlıklı bir yaşam arayışı gibi unsurlarla şekillenmektedir (Jones vd., 2003; Makul, 2020; Başcı, 2019).

Yeşil göçün motivasyonları arasında, kentsel alanlarda artan yaşam maliyetleri, çevresel/doğa krizlerin farkındalığı, doğal kaynakların korunması ve bireylerin daha sağlıklı bir çevrede yaşama arzusu yer almaktadır (Jones vd., 2003; Başcı, 2019). Bu bağlamda, özellikle ekolojik topluluklar, eko-köyler ve sürdürülebilir tarım girişimleri yeşil göçün merkezi unsurları olarak öne çıkmaktadır (Başcı, 2019). Göç eden bireylerin büyük bir kısmı, bireysel tüketim alışkanlıklarını değiştirerek daha az materyal tüketimi, kendine yeterlilik ve sürdürülebilir üretim modellerini benimsemektedir (Makul, 2020).

Yeşil göç hareketinin sosyo-ekonomik etkileri, kırsal alanlarda yerleşim modellerinin değişmesi, yerel ekonomi üzerinde olumlu etkiler ve sosyal etkileşimlerin artması gibi sonuçlara yol açabilmektedir (Jones vd., 2003; Başcı, 2019). Diğer göç hareketlerinde olduğu gibi göç edenler ile yerel halk arasında zaman zaman kültürel uyum sorunları ve sosyal çatışmalar yaşanabilmektedir (Jones vd., 2003; Başcı, 2019). Ekolojik değerlerin kırsal alanlara taşınması, yeşil göçün bir diğer önemli sonucudur. Bu göç türü, çevresel değerlerin yerel topluluklara entegre edilmesine ve bu değerlerin kırsal toplulukların normlarına dönüştürülmesine olanak tanımaktadır (Jones vd., 2003). Yeşil ekonominin büyümesi ve eko-turizmin gelişmesi, bu sürecin olumlu ekonomik etkileri arasında sayılabilir (Makul, 2020; Başcı, 2019).

1.2.5. Yaşam Biçimi Göçü (Lifestyle Migration)

Yaşam Biçimi Göçü (Lifestyle Migration), bireylerin daha iyi bir yaşam arayışıyla, genellikle kıyı bölgeleri, kırsal alanlar veya kültürel açıdan cazip gelen bölgelere göçü ifade etmektedir (Südaş ve Mutluer, 2010; Benson ve O'Reilly, 2009; Kaba ve Südaş, 2022). Bu göç türü, emekli göçü, ikinci konut sahipliği, iç turizm ve karşı-kentleşme ile benzer yönler taşısa da yaşam kalitesini artırma arayışı ve bireysel tercihler açısından diğer göç tiplerinden farklılaşmaktadır (O'Reilly, 2010; Benson, 2010). Göç eden bireylerin temel motivasyonları arasında daha sakin bir yaşam, sağlık koşullarının iyileştirilmesi, yaşam giderlerinin azaltılması ve kendine yeterlilik sıralanabilir (Benson ve O'Reilly, 2009; Südaş & Mutluer, 2010; Kılıç ve Buzlukçu, 2021).

Yaşam biçimi göçünün karakteristik özellikleri, göç edenlerin yaş grubu, ekonomik durumları ve sosyal statüleri gidi değişkenlere bağlı olarak farklılık göstermesidir. Yapılan çalışmalarda, orta yaş üstü bireylerin ve emeklilerin bu göç türünü en fazla tercih eden grup olduklarını göstermektedir (Benson, 2010; Südaş & Mutluer, 2010). Bu duruma örnek gösterilebilecek Kaba ve Südaş (2022) tarafından yapılan çalışmada İzmir'e İstanbul'dan göç edenlerin, genellikle eğitim düzeyi yüksek bireylerden oluştuğu ve İzmir'i, daha iyi bir yaşam tarzı sunan, alternatif yaşam alanı olarak gördükleri belirlenmiştir. Bu göç tipi, bireylerin kırsal yaşamla bütünleşmesini de sağlamaktadır. Yaşam biçimi göçleri farklı ülkelerde araştırmalara konu olmuştur. Kuzey Avrupa'dan İspanya'ya, İngiltere'den Fransa'ya ve ülkemiz içerisinde İstanbul'dan İzmir'e yaşam biçimi göçü yapan bireyler üzerine çalışmalar yürütülmüştür (O'Reilly, 2010; Benson, 2010; Kaba ve Südaş, 2022). Türkiye'de, kırsal turizm girişimciliği yapan yeni köylüler, şehirlerden kırsal bölgelere göç eden bireylerin ekonomik kalkınmayı da desteklediğini göstermiştir (Kılıç & Buzlukçu, 2021).

Kırsal alanlarda yerleşim modellerinin değişmesi, emlak piyasasında artışlar ve yerel topluluklarda sosyal dönüşüm göçün sosyo-ekonomik etkileri arasında sıralanabilir (Benson, 2010; Südaş ve Mutluer, 2010; Kaba ve Südaş, 2022). Fransa'nın Lot Bölgesi'ne göç eden İngilizlerin yerel topluluklara etkisinin irdelendiği bir çalışmada, göçmenler ile yerel halk entegrasyon süreçlerinde zorluklar yaşandığı belirtilmiştir (Benson, 2010). Benzer şekilde, Avustralya'daki Treechange göç hareketi, kırsal alanlarda konut fiyatlarının yükselmesine ve yerel halk ile göçmenler arasında kültürel çatışmalara yol açtığı öne sürülmüştür (Costello, 2007). Yapılan bazı çalışmalarda yaşam tarzı göçünü yalnızca bir yer değiştirme

süreci olarak değil, bireylerin kimlik arayışları, aidiyet hisleri ve yaşam projeleriyle ilişkili bir süreç olarak ele alınmıştır (Benson ve O'Reilly, 2009; Benson, 2010).

1.2.6. Kırsal Soylulaştırma (Rural Gentrification)

Kırsal soylulaştırma, kentsoyluların kırsal alanlara göç ederek bu bölgelerin ekonomik, sosyal ve mekânsal yapısını dönüştürdüğü bir süreçtir. Soylulaştırma kavramı, ilk kez 1960'larda Ruth Glass tarafından Londra'da işçi sınıfına ait mahallelerde gözlemlenen dönüşümleri açıklamak için ortaya atılmıştır. Bu süreç, ekonomik olarak daha güçlü orta sınıf bireylerin işçi sınıfı mahallelerine yerleşmesiyle, bu bölgelerin sosyal ve mekânsal olarak değişime uğraması olarak tanımlanmıştır. Zamanla, kırsal alanlarda gözlemlenen benzer dönüşümler de bu kavram kapsamında ele alınmaya başlanmıştır (Phillips, 2005; Solana-Solana, 2010; Başaran-Uysal, 2017).

Kırsal soylulaştırma, özellikle 1970'lerden itibaren karşı-kentleşme (counterurbanization) hareketleriyle dikkat çekmiştir. Batı ülkelerinde, kentsel alanlardaki kalabalıktan kaçan orta sınıf bireyler, kırsal alanlarda daha sakin ve doğal bir yaşam arayışı içine girmiştir (Bijker ve Haartsen, 2011; Guimond ve Simard, 2010). Bu süreç, kırsal bölgelerdeki arazi kullanımının ve sosyal yapının yeniden şekillenmesine neden olmuştur. Smith'in "rant açığı" (rent gap) teorisi, bu dönüşümün ekonomik boyutunu anlamada kilit bir çerçeve sunmuştur. Teoriye göre, uzun yıllar boyunca ihmal edilen kırsal alanlar, düşük maliyetlerle yatırım yapılabilir hale gelir ve bu durum, rant potansiyelinin artmasına neden olmaktadır. Yatırımcıların kırsal alanlara yönelik ilgisi, bu süreçlerin hızlanmasına katkı sunmaktadır (Smith, 1979; Başaran-Uysal, 2017).

Yapılan çalışmalar, kırsal soylulaştırmanın ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerine dikkat çekmektedir. Ekonomik açıdan, kırsal bölgelerdeki emlak fiyatlarının artması, yerel halkın yerinden edilmesine neden olabilmektedir (Phillips, 2005; Solana-Solana, 2010). Tarım arazileri turizm, konut projeleri veya ticari alanlar için kullanıma açılmakta, bu da yerel ekonomiyi yeniden yapılandırırken geleneksel geçim kaynaklarını tehdit etmektedir. Sosyal açıdan, yeni gelen kentsoylular ve yerel halk arasında kültürel farklılıklar ve çatışmalar yaşanabilmektedir (Guimond ve Simard, 2010; Hines, 2010). Kırsal alanlarda geleneksel mimarinin dönüştürülmesi ve lüks konut projelerinin inşası, yerel kimliklerin kaybolmasına yol açabilir (Orhan ve Yücel, 2019). Çevresel etkiler ise, doğal kaynakların

yoğun tüketimi ve çevresel sürdürülebilirlik üzerindeki baskılar olarak özetlenebilir (Ghose, 2004; Alonso González, 2016).

Kırsal soylulaştırmayı tetikleyen başlıca faktörler arasında, kent yaşamının itici unsurları ve kırsal alanların çekici özellikleri yer alır. Kentsel yaşamın yoğunluğu, yüksek maliyetler ve çevresel sorunlar, bireyleri kırsala yönlendiren başlıca sebeplerdir. Buna karşılık, kırsal alanların doğa ile iç içe bir yaşam, daha az stresli bir çevre ve estetik değerler sunması, bu göçleri teşvik etmektedir (Bijker ve Haartsen, 2011; Başaran-Uysal ve Sakarya, 2018). Turizm faaliyetlerinin artışı da kırsal alanların cazibesini artırarak, bu bölgelerdeki dönüşümü hızlandırmaktadır (Başaran-Uysal, 2017).

Kırsal soylulaştırmanın çok boyutlu etkileri hem fırsatlar hem de riskler içermektedir. Doğru yönetildiğinde, kırsal alanlarda ekonomik kalkınma ve sosyal yaşamın canlanması sağlanabilir. Ancak kontrolsüz bırakıldığında, yerel halkın yerinden edilmesi ve çevresel bozulmalar gibi olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle kırsal soylulaştırma süreçlerinin daha sürdürülebilir ve kapsayıcı bir şekilde ele alınması gerekmektedir.

1.2.7. Olanak-Refah Göçü (Amenity Migration)

Refah göçü (Amenity Migration) kısaca bireylerin doğal güzellik, huzurlu yaşam, kültürel çeşitlilik gibi ekonomik olmayan çekim unsurları doğrultusunda kırsal ve doğal bölgelere göç etmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu göç türü, yaşam kalitesini artırma, doğa ile iç içe olma ve şehir yaşamının stresinden uzaklaşma arzusuyla şekillenmektedir. Refah göçü ile ilgili günümüze değin pek çok çalışma yapılmış, göç sebepleri, etkileri ve bölgeler arası görülen farklılıklar pek çok farklı bakış açısı ile geniş çapta ele alınmıştır.

Yukarıda da bahsedildiği üzere bu tip göçün başlıca nedenleri, doğa ile iç içe olma, kültürel özgünlük, huzur ve daha düşük yaşam maliyetleriyle ilişkilidir. Refah göçü hem çevresel hem de toplumsal değişikliklere neden olmaktadır. Innsbruck vd. (2012), İtalyan Alpleri ve Şili And Dağları'nda refah göçünün, terk edilmiş köylerin canlanmasını sağladığını, ancak mülk fiyatlarının yükselmesine ve yerel halkla göçmenler arasında kültürel uyumsuzluklara neden olduğunu ile ilgili bir çalışma yürütmüştür. Benzer şekilde ülkemizin Kaz Dağları bölgesinde yapılan bir çalışmada bu tüp göçün bölgedeki gayrimenkul piyasasını ve çevresel düzenlemeleri nasıl etkilendiği değerlendirilmiştir (Hurley & Ari, 2018). Krannich vd., (2006), Batı Amerika'daki refah göçü artışına paralel

olarak kırsal topluluklarda sosyal bütünleşmenin zorlaştırdığını ama diğer yandan da refah göçünün kırsal ekonomiye olumlu katkılar sunduğunu vurgulamıştır.

Refah göçünün en güzel etkilerinden bir tanesi kırsal alanların yeniden canlanmasını sağlayarak, terk edilmiş ya da ıssızlaşmış köylerin ve tarımsal arazilerin yeniden kullanılabilir hale getirmesidir. Leal (2014) tarafından yürütülen çalışmada Portekiz'de terk edilmiş kırsal alanların refah göçü çerçevesinde ekolojik yaşam arayışıyla nasıl yeniden yerleşim alanları haline geldiğini gözler önüne sermiştir.

Refah göçü yalnızca bireysel yaşam kalitelerini artırmakla kalmayıp, aynı zamanda göçmenlerin yerleştikleri bölgelerin çevresel, mekânsal ve sosyo-ekonomik yapısını değiştirmektedir. Glorioso & Moss (2007) refah göçü sonucunda yeni inşa edilen evlerin altyapı ihtiyaçlarını artırmakta ve çevresel baskıya neden olduğu belirtmiştir. Moss (2006) göç sürecinde, dağlık alanlarda yeni yerleşimlerin ortaya çıkması, emlak piyasasında fiyat artışı ve yerel halk ile göçmenler arasında sosyal çatışmalar yaşandığı belirtmiştir. Benzer şekilde Kordel vd. (2018)'de refah göçünün emlak fiyatlarını arttırdığını ve bu durumun yerel halkın konut alabilmesini zorlaştırdığını belirtmiştir.

Sardinha (2013) Protekiz'de yaptığı çalışmada refah göçmenlerinin ekonomik olarak yerel halktan avantajlı oldukları için göç bölgesinde insanlar arasında ekonomik ve kültürel farklılıkların ortaya çıktığını ve bu durumun yerel halk ile etkileşimin azalmasına ve sosyal kutuplaşmaların yaşanmasına neden olduğunu belirtmiştir. Gieling vd. (2017) Hollanda kırsalında yaptıkları çalışmada refah göçmenlerinin bireysel ve bağımsız hareket ettiklerini, yerel halk ile etkileşimlerin az olduğunu belirtmiştir. Abrams vd. (2012) refah göçmenleri ve yerel halk arasındaki etkileşimi incelediği çalışmasında göçmenlerin yerel halkın kültür ve çevresel duyarlılığını arttırabildiğini vurgulamış, fakat konut satın alma eğilimlerinin bölgede fiyat artışlarına neden olduğunu belirtmiştir.

Holmes (2006), Avustralya'nın kırsal kesimlerinde refah göçü ile yaşanan geçiş sürecini değerlendirdiği çalışmasında, yaygın olarak tarıma dayalı kırsal ekonomilerin refah göçü ile turizm, rekreasyon ve çevre korumaya dayalı bir yapıya dönüştüğünü belirtmiştir. Elbette bu dönüşüm, kırsal alanların işlevselliğini genişletse de arazi kullanımı ile ilgili çatışmaları ve bölgesel kimlik değişikliği gibi sorunları da beraberinde getirmektedir. Refah göçünün etkilerini değerlendirmeye yönelik ülkemizde Buldan (2019) tarafından Fethiye bölgesinde yürütülen çalışmada en yaygın refah göçmenlerinin İngilizler olduğu belirlenmiştir.

1.3. Kırsal Alanların Değişimi

Kırsal alanlar, tarih boyunca hem doğal hem de toplumsal değişimlerin etkisi altında şekillenmiştir. Günümüzde bu alanlar, ekonomik, sosyal ve çevresel faktörlerin etkileşimiyle hızlı bir dönüşüm süreci yaşamaktadır. Tarımsal üretimin azalması, kırsaldan kente göç, iklim değişikliği ve teknolojik ilerlemeler gibi küresel dinamikler, kırsal alanların geleneksel yapılarını değiştirmiştir. Bu dönüşüm, kırsal peyzajların işlevlerini çeşitlendirme ve kırsal toplulukların ihtiyaçlarına cevap verebilecek sürdürülebilir kalkınma modelleri geliştirme gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Kırsal alanlardaki bu değişim, yalnızca yerel toplulukları değil, aynı zamanda ulusal ve küresel düzeyde çevresel, ekonomik ve sosyal politikaları da etkilemektedir. Örneğin, kırsal alanların turizm, yenilenebilir enerji, biyolojik çeşitliliğin korunması ve doğal kaynakların yönetimi gibi alanlarda yeni roller üstlenmesi, bu değişimi yönlendiren önemli unsurlardan biridir. Dolayısıyla kırsal değişim, yalnızca kırsal topluluklar için değil, şehirlerdeki yaşam kalitesi ve sürdürülebilirlik açısından da kritik bir öneme sahiptir.

Bu bağlamda, kırsal alanların değişimini anlamak, farklı boyutlarıyla ele almak ve sürdürülebilir stratejiler geliştirmek için üç temel unsur öne çıkmaktadır: Post-productivist kırsal, peyzajın çok işlevliliği ve kırsal kalkınma ve yönetim. Bu unsurlar, kırsal dönüşümün karmaşık yapısını anlamak ve bu dönüşümü daha iyi yönetmek için bir çerçeve sunmaktadır.

1.3.1. Post productivist kırsal

Post-productivist kırsal, kırsal alanların tarım merkezli ekonomik yapıdan uzaklaşarak daha geniş ekonomik, sosyal ve çevresel rollere evrilmesini ifade etmektedir. Halfacree (2006), bu dönüşümü ekonomik yeniden yapılanma, sosyal yapının değişimi ve kırsal adaptosyon kapsamında açıklamaktadır. Özellikle İngiltere örneği, kırsal alanların gıda üretiminden çıkarak kırsal turizm, kültürel miras koruma, çevresel sürdürülebilirlik ve yeşil enerji üretimi gibi çeşitli işlevler üstlendiğini göstermektedir (Halfacree, 2007). Bu değişim, kırsal mekânların sadece ekonomik kalkınma ile sınırlı kalmadığını, aynı zamanda sosyal ve çevresel hedefleri bir arada gözetebilecek potansiyelde olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, kırsal yaşam kalitesine olan talep artışı, kırsal alanların şehir hayatının stresinden kaçış noktası olarak yeniden tanımlanmasına yol açmaktadır (Öğdül, 2019). Post-productivist kırsal, aynı zamanda tarımsal üretim odaklı politikaların yerini, çevre odaklı

teşviklerin ve kırsal peyzajın çok işlevli kullanımı gibi stratejilerin aldığı bir paradigma değişimini ifade etmektedir (Halfacree, 2007).

1.3.2. Peyzajın Çok İşlevliliği

Peyzajın işlevselliği, kırsal alanların ekosistem hizmetleri, biyolojik çeşitlilik, ekonomik faaliyetler ve toplumsal yaşamı bir arada destekleme kapasitesine odaklanmaktadır. Bu kavram, tarımsal faaliyetlerin çevresel koruma ve sosyal fayda ile entegre bir şekilde yürütüldüğü kırsal kalkınma yaklaşımlarını içermektedir. Holmes (2006), peyzajın çok işlevli kullanımının yalnızca çevresel değerleri korumakla kalmayıp, kırsal toplulukların refahını artırarak bölgesel kalkınmayı desteklediğini vurgular (Öğdül, 2019). Örneğin, agro-ekolojik uygulamalar, ekoturizm faaliyetleri ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi, kırsal peyzajların çok yönlü kullanımı için temel stratejilerdir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikası çerçevesinde geliştirilen doğrudan ödeme programları, çiftçileri çevresel koruma ve sürdürülebilir üretim yöntemlerine teşvik ederek çok işlevliliği güçlendirmektedir. Peyzajın işlevselliği ayrıca kırsal alanlarda yeni ekonomik fırsatların yaratılmasına olanak tanımakta, bu da kırsal bölgelerin yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda toplumsal ve çevresel dirençliliğini artırmaktadır.

1.3.3. Kırsal Kalkınma ve Yönetim

Kırsal kalkınma ve yönetim, kırsal toplulukların sosyal, ekonomik ve çevresel hedeflerini sürdürülebilir bir şekilde dengeleme çabasını ifade etmektedir. Halfacree (2007), kırsal kalkınmanın başarılı olabilmesi için yerel toplulukların karar alma süreçlerine katılımının artırılması gerektiğini öne sürmektedir. Neo-endojen kalkınma modelleri, yerel bilgi ve kaynakların bölgesel kalkınma politikalarına entegre edilmesini vurgulayarak, kırsal yönetimde merkeziyetçiliğin yerini daha kapsayıcı ve yerelleşmiş yaklaşımların almasını önermektedir. (Güler vd.,, 2019). Örneğin, LEADER ve SPARAD programları gibi topluluk odaklı girişimler, yerel ekonomiyi desteklerken sosyal sermayeyi güçlendirmekte ve çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşılmasını sağlamaktadır (Suiçmez, 2019). Ayrıca, kırsal alanların yönetiminde doğa koruma politikalarının altyapı projeleri ile uyumlu bir şekilde uygulanması, kırsal alanların uzun vadeli dayanıklılığını artırmada önemli bir rol

oynar. Bu bağlamda, kırsal kalkınma stratejileri, kırsal alanların yalnızca ekonomik değerini değil, aynı zamanda sosyal refahını ve çevresel bütünlüğünü de gözetmelidir.

1.4. Türkiye'de İç Göç Süreci ve Kentten Kırsala Göç

İç göçler, bir ülke sınırları içinde yapılan göçleri kapsamaktadır. Toplumsal değişimin önemli dinamiklerinden biri olan iç göç, ulusal sınırlar içerisinde kırdan kente, kentten kente, kentten kıra ve kırdan kıra akım yönleriyle ortaya çıkan bir yer değiştirme hareketini ifade etmektedir. Ekonomik, sosyal ve siyasal nedenlerden kaynaklanan iç göç hareketleri, çoğunlukla bir ülkenin geri kalmış bölge ve kentlerinden, ülkenin daha gelişmiş bölge ve kentlerine doğru seyretmektedir (Özer, 2004). Türkiye'nin 1950'li yıllarda tanıştığı ve 1980 sonrasında daha da hızlanarak göç alan ve veren merkezlerde ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal değişimlere, sorunlara yol açan iç göç, Tekeli'ye (1998) göre iç göç "*Belli bir zaman dilimi içinde belli bir yerleşme alanında yaşayanların, kendi iradeleriyle yaşam yerlerinin söz konusu yerleşme alanı dışına taşıyanların miktarı*" olarak tanımlanmaktadır".

1950'lerden itibaren kapitalistleşme sürecine girerek dünya sistemi ile entegrasyonu hızlanan Türkiye'de tarımın modernleşmesi ve makineleşmesi, geleneksel toprak sistemi rejiminin değişmesi, sanayileşme hareketi, kentsel alanlardaki iş ve hizmet olanaklarının varlığı, ulaşım şartlarındaki gelişmeler kırsal alanda ekonomik ve toplumsal bir dönüşümü ve kırsal nüfusun kentsel alanlara doğru hareketliliğini başlatmıştır (İçduygu ve Sirkeci, 1998; Akşit, 1998).

Tarımda modernleşme ve makineleşme süreci, 1948 Marshall Planı ile 44.000 traktörün ülkeye girmesi ile başlamış, bu sürecin kırsalda yarattığı değişim ise iç göçü tetiklemiştir. Tekeli ve Erder (1978) tarımsal modernleşme sürecini üç bölümde incelemiştir: 1948-1956 Dönemi: Modernleşmenin başladığı ilk dönemdir. Marshall programı başlamış ve ülkedeki traktör sayısı 1800'den 44000'e çıkmıştır. Bu dönemde ekim alanları 13.768 bin dekardan 19.173 bin dekara çıkmış ve bunun sonucunda tarımsal üretim çoğalmıştır. 1957-1963 Dönemi: Dış ödemeler konusunda sıkıntıların yaşanması sonucu traktör ithalatına son verilmiş ve traktör sayısı 44.000'de sabit kalmıştır. 1964-1970 Dönemi: Ülke içinde montaj olarak traktör üretimine başlamış, 1970' de traktör sayısı 105.865'e, 2001'de %89,5 artarak 948.416'ya yükselmiştir (Yalçın, 2004). Bu süreçte tarımsal modernleşme, kırsal alanlarda yaşayan insanları kentlere doğru yönlendirmiştir. İş gücü fazlalığı olan köylerde modern tarım makinelerinin kullanılmasıyla tarım işlerindeki ihtiyaç azalmış, bu da köylülerin

kentlere doğru göç etmesine yol açmıştır. Kentlerde ise iş gücü ihtiyacının artmasıyla göç eden insanlar yeni iş imkanları bulmuşlardır. Tarımsal modernleşmenin yanı sıra buhar gücünün bir yandan üretimde öte yandan ulaşımda uygulanmasıyla toplumdaki iş bölümü karmaşıklaşarak gelişmiş ve manüfaktür üretim aşamasından büyük sanayi üretimine geçilmiştir (Tekeli, 2011). Bu süreç sanayi politikalarıyla desteklenmiş olup sanayi kentlerindeki iş olanakları ve yüksek ücretler özellikle genç nüfusun göç etmesini teşvik etmiştir (Sürmeli, 2007). Büyük kentler eğitim ve sağlık konularındaki olanakları bakımından da cazibe merkezi olarak görülmüştür (Kongar, 2008, Sürmeli, 2007). Ülkede yaşanan göç sanayi politikalarıyla da desteklenmiştir. Yine 1980 ve sonrası dönemde ülkede uygulanan sosyo-ekonomik politikalara paralel olarak kırsaldan kentlere yoğun bir göç akımı olmuştur (İçduygu ve Sirkeci, 1998; Çınar & Lordoğlu, 2011).

Görmez'in (1997) iç göçün nedenleri olarak; hızlı nüfus artışı, traktörün girişi, radyonun yaygınlaşması, ulaşım araçlarının gelişmesi, 1950'lerdeki karayolu yapımının hızlanması ve sanayileşme olarak belirttiğini söylerken, radyonun yaygınlaşması ve ulaşım araçlarındaki gelişmelerin göçün nedeni olarak değil göçe etki eden unsurlar olarak görmek gerektiğini belirtmiştir (Yalçın, 2004; Bostan, 2017). Türkiye'de kırdan kente göçün hızlanmasına yetecek bir hareketlenme de kentleşme hareketinin iletici güçlerini oluşturan iletişim ve ulaşım olanaklarının artması olmuştur (Keleş, 2014).

Köyden kente olan iç göçlerin nedenlerinden biri de köyün itici ve kentin çekici özellikleri olmuştur. Bu özellikler her ülkenin kendi koşullarına bağlı olarak çeşitli nedenlerle gerçekleşmektedir. Türkiye'de iç göç sürecini inceleyen pek çok çalışmada göç nedenlerine itici, çekici ve iletici faktörler olarak yer vermişlerdir (Keleş, 1998; Yenigül, 2005; İçduygu ve Sirkeci, 1999; Güreşçi, 2010). Bu paralelde itme ve çekme teorisi kapsamında ele aldığımızda 1950'li yıllarda başlayan iç göç, kırsal alanda yaşanan dönüşümün sonucunda kırsalın iticiliği, 1960-1980 döneminde yaşanan göçler ise kentin çekiciliği ile açıklanmaktadır. 1980'li yıllar sonrasında ise modernleşme süreci ile iletişim teknolojilerinin ve ulaşımın gelişmesi gibi iletici faktörler etkisini göstermektedir (İçduygu ve Sirkeci, 1999). İtici faktörler köyde artan hızlı nüfus baskısı, yetersiz ve kötü dağılmış toprak, düşük verimlilik, doğal afetler, kan davaları, toprağın miras yoluyla paylaşılması ve bazı kişilerde yoğunlaşması, tarımda makineleşmeyle ortaya çıkan işsizlik, terör ve güvenlik sorunları olmuşken, çekici faktörler ise köy-kent gelir farklılığı, daha iyi eğitim ve sağlık istemi, kentin çekiciliği, ulaşım ve iletişim olanakları, iş bulma ümidi, daha yüksek hayat standardı isteği ve kentlerdeki toplumsal ve kültürel olanaklardan yararlanma imkânları

olmuştur (İçduygu ve Sirkeci 1998; Bostan, 2017). İtici-çekici güçler yaklaşımına göre, itme ve çekmeyi oluşturan faktörler göç alan ve göç veren merkezin sahip olduğu özelliklerden kaynaklanmaktadır. İtici sebepler daha çok köyün kendisinde barındırdığı olumsuz koşullardan kaynaklanmasına rağmen bireyin göç kararında tek başına etkili değildir. Göç edilecek merkezin göç etme isteğini tatmin edecek şartları sağlaması gerekmektedir (İslamoğlu vd., 2014).

Akşit (1998), köyden kente olan göçlerin nedenlerini köyün itici ve kentin çekici faktörlerinden farklı olarak şöyle belirtir: "Köyden dışarı göçler, orta gelişmişlik düzeyinde yani köye modern teknolojinin girdiği, işlenebilecek toprağın sınırlarına varıldığı ve toprağın parçalanma tehlikesinin ve kentteki ilişkiler yoluyla daha iyi iş veya hizmet olanaklarının algılandığı noktaya varıldığı anda gerçekleşmektedir" (Bostan, 2017). Ulaşım ve iletişim yapısına ilişkin teknolojik gelişmeler de iletici faktörler olarak göçü hızlandırmaktadır. İletişim araçlarının gelişimi, kırda yaşayanları şehirlerdeki yaşam konusunda bilgi sahibi yapmakta ve ulaşım sistemindeki gelişmelerde aynı şekilde kırdaki nüfusun hareketliliğini arttırmaktadır.

Göçe neden olan bu itici ve çekici faktörler aslında sadece ilk koşuldur. Bunun yanında gidilecek yerin uzaklığı, göç etmeyi düşünen bireyin yaşı, medeni durumu, çocuk sahip olup-olmama durumu ve cinsiyeti göç kararı vermede önemli derecede rol oynamaktadır (Yalçın, 2004). Belirtilen bu durumların yanında aslında birey göç kararı vermeden önce üç durumu değerlendirmesi gerekmektedir: Bireyin mevcut durumu, bireyin diğer yerdeki imkânları nasıl gördüğü, bireyin bir mekândan diğerine göç etmeden önce engellerin üstesinden gelebilme ihtimalleri (Bostan, 2017).

Köyden-köylülükten hızla kopma dönemi olarak ele alınan 1950-1955 yılları arasında kırdan kentlere doğru yaşanan göçün miktarı ani bir artış göstererek 1945-1950 yılları arasında yaşanan göçün dört misline çıkmış ve 904 bine yükselmiştir. Yıllar itibariyle Türkiye'de göç oranı sürekli artış göstererek devam etmiş ve 1985-1990 döneminde 2,654 bine yükselerek önemli bir sıçrayış göstermiştir (Akşit, 1998). Türkiye'de 2000'li yıllara kadar nüfusun yerleşim yerleri arasındaki hareketliliği ağırlıklı olarak kırsal alandan kentsel alana göç şeklinde kendini göstermiştir. Yıllar itibariyle yerleşim yerleri arasında göç eden nüfus oranına bakıldığında 1980 yılında %9,34 olan oran 1985'te %8,67, 1990'da %10,81, 2000 yılında ise %11,02 tespit edilmiştir. Verilere göre bu dönemlerde yaklaşık 15 milyon insan, çeşitli nedenlerden dolayı yaşadıkları yerlerden ayrılmıştır. Başlangıçta devlet tarafından da desteklenerek, bir sorun olarak algılanmayan köyden kente göç hareketi daha

sonraki yıllar itibariyle kentsel bölgelerde yaşanan ekonomik ve sosyal problemlerin ortaya çıkması ile bir sorun olarak değerlendirilmeye başlanmıştır (Güreşçi, 2010).

Sanayi toplumu olma konusunda hızlı bir gelişme sağlayamayan Türkiye'de, kentleşme de sanayileşme ile paralel bir hızda gelişememiştir. Bu durum, kırsal alandan hızla kentsel alana akan nüfusun gerek istihdamı gerekse kentsel alana yerleşimi konusunda artan sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda da, gecekondularda yaşayan ve ikincil ekonomik sektörlerde geçimini sağlamaya çalışan bir göçmen kitlesi, kent nüfusunun ağırlıklı bir parçası durumuna gelmiştir. Her ne kadar sanayileşmenin başlangıç döneminde iş gücüne duyulan talep sebebiyle kırdan kente göç desteklenen bir hareket olmuş olsa da göç miktarındaki hızlı sıçrama sosyo-ekonomik sorunları da beraberinde getirmiştir (İçduygu ve Sirkeci, 1999; İslamoğlu vd., 2014).

1950'li yıllarda başlayan ve yıllar itibariyle kırsaldan kentsel alana göç edenleri bünyesinde sindiremeden yeni göç dalgaları ile karşılaşan kentlerde ortaya çıkan sorunlar, 1970'lerden sonra birikmeye başlamıştır. Bu paralelde, kentsel bölgelerde, yoğun nüfus baskısı sonucunda konut sayısının, teknik altyapı hizmetlerinin, ulaşım, okul, sağlık merkezleri, sosyo-kültürel alanlar, açık-yeşil alanlar ile rekreasyon alanları gibi sosyal donatıların yetersiz kalması, çarpık kentleşme, gecekondulaşma, hava, çevre, gürültü kirliliği, trafik yoğunluğu gibi mekânsal ve fiziksel sorunlar ile, suç oranlarında yükselme, işsizlik, yoksulluk, yabancılaşma, kültür çatışması gibi, sosyo-ekonomik, ve toplumsal sorunlar baş göstermiştir. Kente göçenlerin iş, meslek ve sermayeleri olmadığı için ekonomik anlamda da kentin merkeziyle ne konut açısından ne de sosyal açıdan bütünleşememelerinin, gecekondulaşma haricinde sosyal düzende de işsizlik, yoksulluk, öfke, suç gibi sorunlara sebep olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan bu tablo sonucunda çekici faktörleri ile göç alan merkezler haline gelen kentsel alanların itici faktörler ile boğulmaya başladığı görülmektedir. Sonuç olarak kentlerin nüfus yoğunluğu, fiziksel yetersizlikler, ekonomik dengesizlikler, kültürel uyumsuzluklar gibi itici güçleri oluşturan temel sorunları kırsal göç sonrası nüfusun ve buna bağlı olarak kentleşmenin giderek artmasıyla daha da önemli hale gelerek kentlerdeki yaşamı zorlaştırmıştır.

Türkiye'de, 1980'li yıllarda kırdan kente göçün genel çerçevesini, göçmenlerin kendilerini kente kabul ettirme çabası ve kent sakinlerinin ise göçmenleri geri döndürme mücadelesi olarak tanımlayabiliriz. 1990'lı yıllar ise ekonomik çelişkilerin daha da derinleştiği, kente tutunmanın zorlaştığı, yoksulluğun daha görünür ve hissedilir hale geldiği yıllardır. Günümüzde, hala göçten kaynaklı birçok kentsel sorun devam ederken, kentlerde

aşırı nüfus artışı sonucunda, kentin beslendiği çevresel kaynaklar üzerinde ağır baskılar meydana gelmiştir (Çolakoğlu, 2007)

Kentsel bölgelerdeki çekici faktörlerin itici faktörlere dönüşmeye başlaması ile kentsel yapı kendi içerisindeki fazlalıkları geri itmeye veya bu iticilikten etkilenen kentlileri yeni arayışlara yönlendirmiştir. Bu dönemde gerek kırsal göçün önlenmesi gerekse kırsal bölgelerin gelişimi yönünde bölgesel ve ulusal çapta yapılan çalışmalar ile köylerin sosyo-ekonomik dönüşüm içine girmesi kırsal alanların yeni çekim alanları oluşturmaya başlaması sonucunu doğurmuştur (Güreşci, 2010; İslamoğlu vd., 2014). Göçler, son yıllarda artık kentlerden köylere doğru oluşacak şekilde dönüşmeye başlamıştır. Bu göçleri Tekeli "geriye dönüş" göçleri olarak belirtmiştir: "Yaşam döngüsünün sonuna gelmiş emeklilik aşamasına girmiş kişilerin güdüleri ve gerçekleştirmeye çalıştıkları şeyler ise değişecektir. Göçleri iş fırsatlarının yoğun olduğu yerlerden çok, iklimi ve doğa koşulları iyi olan yerlere yönelecektir. Bazı hallerde geriye dönüş göçleri ortaya çıkacaktır" (Tekeli, 1998).

Kentten kıra göç, Türkiye'de 1980'lerden itibaren ekonomik, sosyal ve çevresel faktörlerin birleşimiyle ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu göç hareketi özellikle emekli nüfus ve kentte tutunamayan bireyler arasında görülmeye başlanmıştır. 1980'lerde emekliliğe ulaşan bireyler, büyük şehirlerin yoğun ve stresli yaşam koşullarından uzaklaşmak ve doğayla daha iç içe bir yaşam kurmak amacıyla memleketlerine ya da kırsal alanlara geri dönüş yapmaya başlamıştır (Tekeli, 1998). Bu dönemde kentsel bölgelerin yoğun nüfus baskısı, altyapı sorunları ve ekonomik dengesizlikler, kentin cazibesini azaltarak bireyleri alternatif arayışlara yönlendirmiştir. Ayrıca, kırsal alanların doğal yaşam koşullarının daha cazip hale gelmesi ve ekonomik açıdan daha düşük maliyetli bir yaşam sunması da kentten kıra doğru göçü teşvik eden unsurlar arasında yer almıştır (Bostan, 2017). Böylelikle, bu hareket "geri dönüş" ya da tersine göç olarak adlandırılmış ve ilerleyen yıllarda kırsal alanlara olan ilgiyi artırmıştır. Kentten kıra göç emeklilerin göçü, yaratıcı sınıf göçü ve kentte tutunamayanların göçü olarak üç alt başlıkta incelenebilir.

1.4.1. İlk Dönem: Emekli Göçü Klasik ve Son Dönem Dinamikleri

Emekli göçü, Türkiye'de özellikle 1980'lerden itibaren önemli bir dinamik haline gelmiştir. Emekliler için kırsal alanlar, daha uygun ekonomik koşullar, doğa ile iç içe sakin bir yaşam ve memleketlerine geri dönme arzusu gibi faktörlerle cazip hale gelmiştir. Örneğin, özellikle Akdeniz ve Ege bölgeleri, iklim koşullarının elverişli olması nedeniyle

emekli göçlerinin yoğunlaştığı bölgeler olmuştur (Güreşçi, 2010). Emeklilerin kırsal bölgelere göçü, özellikle Akdeniz ve Ege bölgeleri gibi turistik ve doğal cazibe merkezlerinde soylulaştırma süreçlerini başlatmıştır. Kentten gelen emekli nüfusun kırsal bölgelere yerleşmesi, arazi fiyatlarının artmasına, yerel halkın ekonomik baskı altına girmesine ve geleneksel yaşam tarzlarının değişmesine neden olmuştur (Tekeli, 1998; Bostan, 2017). Emeklilerin satın aldığı veya dönüştürdüğü mülkler, bu bölgelerde kırsal turizmi teşvik ederken yerel halk için mülkiyet ve barınma sorunları ortaya çıkarmıştır. Bu durum kırsalda ekonomik kalkınmaya katkıda bulunsa da sosyal ve kültürel uyumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Bu hareketi Tekeli (1998) "geri dönüş göçleri" olarak adlandırarak, bireylerin yaşam döngüsünün son aşamasında doğaya ve memlekete dönüş eğiliminde olduklarını belirtmiştir.

Emeklilik göçü süreci, başlangıçta daha uygun ekonomik koşullar ve doğa ile iç içe bir yaşam arayışı gibi nedenlerle kırsal alanlara yönelik klasik emekli göçü hareketlerini kapsarken, son dönemde "süper soylulaşma" olarak adlandırılan bir boyuta ulaşmıştır. Süper Soylulaşma kavramı, kırsal ve kentsel alanlarda görülen daha geleneksel soylulaştırma süreçlerinden farklı olarak, üst gelir gruplarının bölgeye yoğun şekilde nüfuz etmesi ve bu süreçte hem ekonomik hem de sosyal dinamikleri ciddi bir şekilde dönüştürmesi anlamına gelir. Bu kavram, özellikle kırsal alanlardaki lüks yaşam alanlarının ortaya çıkması, emlak fiyatlarının hızla artması ve yerel halkın bu değişimden olumsuz etkilenmesi ile ilişkilidir. Üst gelir grubuna mensup bireylerin kırsal alanları prestijli yaşam alanlarına dönüştürmesi, sürecin en belirgin özelliklerinden biridir. Örneğin, Adatepe, Alaçatı ve Urla gibi bölgeler, tarihi taş evler ve lüks villaların yüksek talep gördüğü, emlak piyasasında ciddi artışların yaşandığı alanlar haline gelmiştir (Hekimoğlu, 2019; Çeliker 2021). Göç alan bölgelerde göç sonucu değişen sosyo-kültürel yapı nedeni ile yerel halkın ekonomik ve sosyal baskılarla karşılaştığı gözlemlenmektedir (Çeliker, 2021).

1.4.2. İkinci Dönem: Yaratıcı Sınıf Göçü ve Yaşam Biçimi Göçü

Yaşam biçimi düşüncesi, bireylerin modern kent yaşamının getirdiği yoğunluk ve stresin ötesinde, daha sade, doğal ve sürdürülebilir bir yaşam arayışını temsil etmektedir. Bu düşünce, özellikle çevresel farkındalığın artması, doğa dostu üretim ve tüketim modellerinin yaygınlaşmasıyla kırsal alanlarda daha belirgin hale gelmiştir. Temel motivasyonları arasında doğaya dönüş, düşük karbon ayak izi bırakma, toprakla bağ kurma yer almaktadır.

Sürdürülebilir yaşamı destekleyen bu tarz göçlerin sonuçlarına örnek olarak ülkemizin Kazdağları çevresinde gerçekleştirirken organik tarım girişimleri ve ekolojik köyler, kırsal yaşam tarzına modern imkanların getirilmesi ile kırsal kesimlerde kurulan girişim faaliyetleri örnek olarak verilebilir. Sürdürülebilir yaşam arayı ile kırsal alana göç sonucu kırsal bölgenin ekonomik çeşitliliği artarken aynı zamanda bu alanların turizm ve girişimcilik potansiyelleri de artmaktadır. Her göç türünde de olduğu gibi kırsal topluluklar ile yeni gelen bireyler arasında sosyo-kültürel uyumun sağlanması gerekmektedir (Albayrak, 2021, Çeliker, 2021).

2000'li yıllarla birlikte kentten kıra göçün ikinci dalgası, yaratıcı sınıf olarak tanımlanan meslek grupları tarafından gerçekleştirilmektedir. Yaratıcı sınıf; sanatçılar, yazarlar, akademisyenler, teknoloji çalışanları ve serbest meslek sahiplerini kapsamaktadır (Çakır, 2019). Bu bireyler, kent yaşamının beraberinde getirdiği yüksek yaşam maliyetleri, çevresel sorunlar ve yoğun yaşam temposu gibi nedenlerle kırsal alanlara yönelmeye başlamışlardır. Teknolojik gelişmeler, özellikle internet altyapısının iyileşmesi ve uzaktan çalışma imkânlarının artması, yaratıcı sınıfın kırsal alanlarda üretken bir yaşam kurmasını mümkün kılmıştır. Yaratıcı sınıfın kırsal alanlara yönelmesi, kırsal bölgelerde soylulaştırma hareketlerini hızlandıran önemli bir faktör olmuştur. Sanatçılar, akademisyenler ve girişimciler kırsal alanlarda modernleşmiş yaşam biçimleri oluşturmuş; bu durum bölgedeki arazi ve konut fiyatlarının artmasına yol açmıştır. Özellikle Batı Anadolu'nun kıyı köyleri ve turizm potansiyeli yüksek bölgeler, yaratıcı sınıfın tercih ettiği yerler arasında öne çıkmaktadır. Geleneksel kırsal yapıların dönüştürülmesi ve ekonomik değerlerinin yükselmesi, yerel halkın bu değişim sürecine ayak uydurmasını zorlaştırarak kırsal sosyal yapıda çatışmalara neden olmuştur (Ploeg, 2012). Bununla birlikte, yaratıcı sınıfın kırsalda oluşturduğu yeni ekonomik dinamikler (örneğin ekolojik tarım, kırsal turizm ve sanat atölyeleri), bölgenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlasa da, soylulaştırma sürecinin yerel toplulukları dışlayıcı etkilerini de beraberinde getirmiştir.

1.4.3. Üçüncü Dönem: Kentten Tutunamayanlar Göçü

Kentte tutunamayanlar, şehir yaşamının ekonomik, sosyal ve kültürel baskılarına karşı direnemeyip kırsal alanlara göç eden bireylerden oluşmaktadır. Bu gruba dahil olan bireyler, kentlerde karşılaştıkları zorluklar nedeniyle kırsal bölgelere yönelmekte ve burada kendilerine yeni bir yaşam kurmaya çalışmaktadır. Ancak literatürde, bu gruba ilişkin

çalışmalar oldukça sınırlıdır ve genellikle bu göç türü hakkında derinlemesine analizler yapılmamıştır (Fırat, 2014; Güreşçi, 2010; Yenigül, 2005).

Kentte tutunamama nedenleri arasında ekonomik ve sosyal faktörler öne çıkmaktadır. Yüksek yaşam maliyetleri, düşük gelir seviyeleri, işsizlik oranlarının artışı ve kentlerde sosyal uyum sağlama zorlukları, bireylerin şehirde yaşamlarını sürdürememesine yol açmaktadır. Fırat (2014), hızlı ve kontrolsüz kentleşmenin metropollerde yoksulluk, eşitsizlik ve sosyal dışlanma gibi sorunları yoğunlaştırdığını belirtmektedir. Ayrıca, kent yaşamına duygusal bir bağ kuramama ve aidiyet eksikliği gibi sorunlar da bu bireylerin kırsala yönelmesinde önemli bir etkendir (Güreşçi, 2010).

Kentte tutunamayan bireylerin kırsala yönelme sebepleri arasında daha düşük yaşam maliyetleri, sakin bir yaşam arzusu ve üretime dayalı bir geçim biçimi arayışı öne çıkmaktadır (Başaran-Uysal, 2017). Kırsal bölgeler, özellikle tarım ve hayvancılık gibi faaliyetlerin sürdürülebildiği, toplumsal bağların güçlü olduğu bir yaşam alanı sunmaktadır. Bununla birlikte, bu bireylerin kırsalda oluşturdukları ekonomik ve sosyal yapılar, hem kırsal alanları hem de bireylerin kendi yaşam biçimlerini dönüştürmektedir.

Yapılan gözlemler, kentte tutunamayan bireylerin iki temel grup altında incelenebileceğini ortaya koymaktadır. İlk grup, genç ve sistem karşıtı bireylerden oluşmaktadır. Bu kişiler, modern şehir yaşamının dayattığı rekabetçi ve tüketim odaklı yapıya karşı durarak daha sade ve özgür bir yaşam arayışıyla kırsala göç etmektedir. Gönüllü çiftliklerde çalışmak, küçük ölçekli üretim yapmak ve yevmiyeli işlerde çalışarak geçimlerini sağlamak, bu grubun temel geçim yöntemleridir. Bu bireyler için kırsal, sadece ekonomik bir alan değil, aynı zamanda modern şehir hayatının karmaşasından uzaklaşıp sürdürülebilir bir yaşam kurma alanıdır.

İkinci grup ise kariyerinde beklediği başarıyı yakalayamayan ve ekonomik olarak kentte tutunamayan bireylerden oluşmaktadır. Yüksek yaşam maliyetleri ve istikrarsız çalışma koşulları, bu bireylerin şehirlerde barınamamasına neden olmakta, kırsalda ise daha uygun ekonomik koşullar ve yaşam fırsatları bulmaktadırlar. Bu grup, uygun fiyatlı bir arsa ya da ev edinerek veya düşük kiralarla yaşayarak kırsalda kendine yeni bir yaşam kurma fırsatı elde etmektedir. Üretime dayalı faaliyetlere yönelen bu bireyler, kırsaldaki topluluklarla sosyal bağlar kurarak hem ekonomik hem de duygusal bir güvence sağlayabilmektedir (Südaş, 2012; Gücü, 2022).

Bu grupların kırsalda karşılaştıkları fırsatların yanı sıra adaptasyon süreçlerinde yaşadıkları zorluklar da dikkat çekicidir. Geleneksel kırsal yapılar ile yeni gelenlerin

ihtiyaçları arasındaki farklılıklar, sosyal uyum sorunlarına yol açabilmektedir. Ayrıca, kırsal alanların ekonomik faaliyetlerinin sınırlı olması, bireylerin geçim kaynaklarını çeşitlendirmesini zorunlu kılmaktadır. Ancak kırsal alanlarda karşılaşılan bu sorunlara rağmen, kentte tutunamayan bireylerin kırsaldaki ekonomik ve sosyal yapıya sağladıkları katkılar, kırsal dönüşüm sürecinde önemli bir rol oynamaktadır (Fırat, 2014; Gücü, 2022).

Bu bağlamda, kentte tutunamayan bireylerin kırsala yönelimi, yalnızca ekonomik bir çıkış yolu değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel bir yeniden yapılanma süreci olarak değerlendirilebilir. Ancak bu gruba dair literatür, sosyal uyum, ekonomik sürdürülebilirlik ve kırsal dönüşüm üzerindeki etkiler gibi konularda hala yetersizdir. Bu çalışmada, kentte tutunamayanların farklı profillerinin ve kırsaldaki etkilerinin ele alınması, literatürdeki bu eksikliğe önemli bir katkı sağlamaktadır. Genç sistem karşıtı bireyler ile ekonomik nedenlerle kırsala yönelenlerin kırsalda karşılaştıkları dinamikler ve yarattıkları değişimler, bu göç hareketinin çeşitliliğini anlamak için önemli bir perspektif sunmaktadır.

1.4.4. Son Dönem: Pandemi ve Dijitalleşme ile Kırsala Göç: Uzaktan Çalışanlar

COVID-19 pandemisi, birçok sektörde çalışma biçimlerini değiştirmiş ve uzaktan çalışma modelinin yaygınlaşmasını sağlamıştır. Pandemi sürecinde artan sağlık kaygıları, kalabalık şehirlerdeki yaşam koşullarının zorluğu ve uzaktan çalışmanın sağladığı esneklik, bireylerin kırsal alanlara yönelmesine yol açmıştır. Bu göç hareketi, dijitalleşmenin kırsal alanlara olan etkisini artırmış ve kırsal alanlarda yeni sosyo-ekonomik dinamikler yaratmıştır.

İnternet altyapısının iyileştirilmesi, uydu internet kullanımının yaygınlaşması, daha uygun fiyatlara küçük ev “Tiny House” sahibi olunabilme, pek çok firmanın uzaktan çalışma olanağı sunması gibi yaşanan gelişmeler şehir hayatından uzaklaşarak kırsal alanlarda uzaktan çalışmayı mümkün kılmıştır (Şengün ve Emeç, 2022). Kırsal bölgelerdeki doğal ortamın sağladığı fiziksel ve ruhsal rahatlama, kırsal göçte ayrıca önemli bir etken olmuş, kırsal alana göç edenler bölgedeki yerel ekonomiyi desteklemeye başlamıştır (Albayrak, 2021).

1.5. Çalışmanın Amaç, Kapsam ve Araştırma Soruları

Bu çalışma ile kentten kırsal alanlara göç eden bireylerin göçe karar verme, göç etme, yerleşme ve uyum süreçleri, kırsal alan tercihleri ve bu alanları tanımlama biçimleri ile kırsal alanlara etkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu bağlamda çalışma 4 ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Giriş, Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Araştırma soruları yer almaktadır. İkinci bölümde Göçün Kavramsal Arka Planı ve Kentten Kırsala Göç, Türkiye'de İç göç Süreci ve Kentten Kırsala Göç ve Kırsalın Değişen Dinamikleri ile ilgili literatürdeki yaklaşımlar ele alınmış ve çalışmanın kuramsal alt yapısı oluşturulmuştur. Yine aynı bölümde Yöntem, Veri Toplama Süreci, Verilerin Analizi ve Çalışma Alanı ile ilgili bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde ise bulgular ve irdelemelere yer verilmiştir. Son bölümde ise çalışmanın sonuç verileri değerlendirilmiştir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda belirlenen hedefler;

1- Kentten kırsala göç eden bireylerin kırsala göç süreçlerinin araştırılması (kent yaşamındaki deneyim ve değişimleri, karar verme süreçleri, motivasyon ve kırsala yerleşme sebepleri)

2- Bireylerin kırsala yerleştikten sonraki süreçlerinin araştırılması (kırsal yaşama adaptasyon, yerel ile kurulan ilişkiler, yeni yaşam biçimi tanımları vb.)

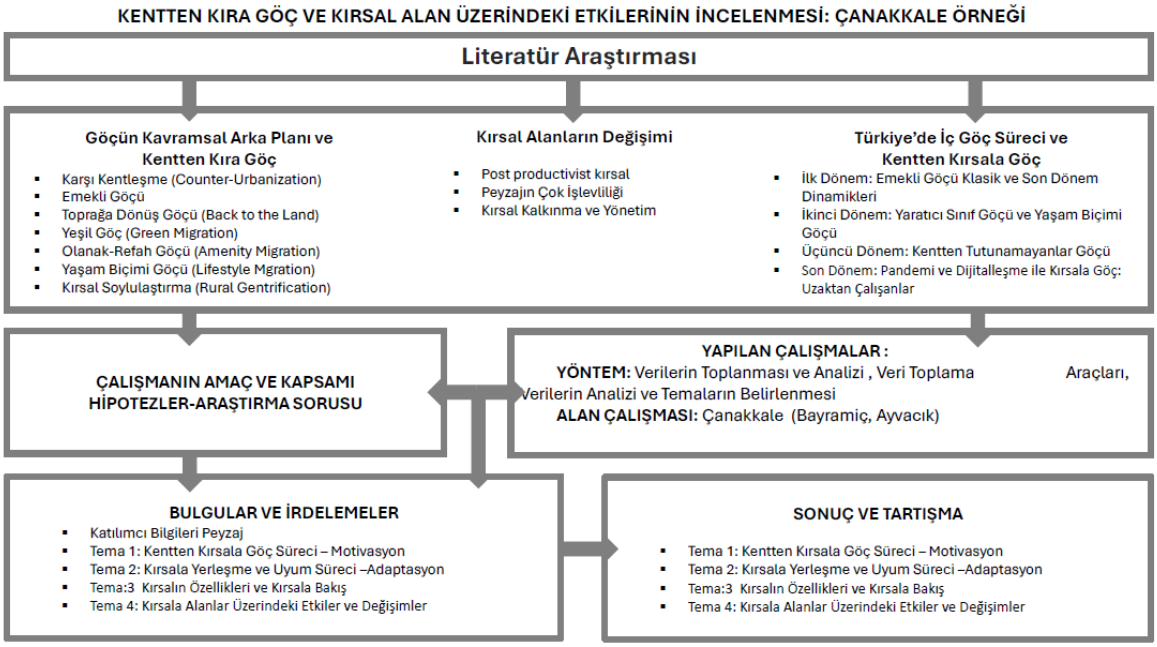
3- Kırsalın özellikleri, kırsala bakış; bireylerin yerleştikleri yerleşimi/bölgeyi seçim nedenleri, yerleşimin/bölgenin ve yerel halkın özelliklerinin araştırılması

4- Kırsalı etkileme, değiştirme biçimlerinin araştırılması; (mekânsal, sosyal, çevresel ve ekonomik boyutları)

Tablo 1. Araştırma soruları

Araştırma Soruları
Bireylerin göç kararını etkileyen etmenler ve bu yönde yapılan hazırlıklar nelerdir?
-Göç etme nedenleri- motivasyon
-Kentte yapılan hazırlıklar, edinilen deneyimler ve geçirilen dönüşümler
Bireylerin kırsal yaşama uyum süreçlerinde etkili olan faktörler nelerdir
Bireylerin yerleşmek için seçtikleri kırsal alanların özellikleri nelerdir?
-yerleşim/bölge tercih nedenleri
-yerleşimin/bölgenin ve yerel halkın özellikleri
Bireylerin yerleştikleri kırsal alan üzerindeki etkileri nelerdir?
-Sosyal Etkiler
-Ekonomik Etkiler
-Mekânsal ve Fiziksel etkiler
-Çevresel ve Ekolojik Etkiler

Çalışmada, araştırma süreci birbirini izleyen ve birbiri ile ilişkili adımlardan oluşmaktadır (Tablo 1). İlk olarak, çalışmanın amacı ve kapsamı belirlenmiş, belirlenen amaç ve kapsam doğrultusunda hedefler ve araştırma soruları geliştirilmiştir. Bu kapsamda literatür araştırması yapılmıştır. Literatür; Göçün Kavramsal Arka Planı ve Kentten Kıra Göç, Türkiye'de İç Göç Süreçleri ve Kentten Kıra Göç ile Kırsalın Değişen Dinamikleri başlıkları altında incelenmiştir.

Şekil 1. Tez Akış Şeması

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Yöntem

Bu çalışma, kentten kırsala göç eden bireylerin kırsal alan üzerindeki etkilerini sorgularken, aynı zamanda göç motivasyonlarını, adaptasyon süreçlerini ve kırsala dair algılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın ilk aşamasında kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, göçün kavramsal arka planı, kentten kırsala göç literatürü, ilgili teorik yaklaşımlar ve kırsalın değişen dinamikleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca, Türkiye'deki iç göç ve kentten kırsala göç literatürü üzerine yapılan çalışmalar da analiz edilmiştir. Yapılan literatür taraması, araştırmanın teorik altyapısını oluşturarak, göç olgusunu bireysel, mekânsal ve toplumsal boyutlarıyla ele almak için bir temel sağlamıştır. Bu teorik altyapı, çalışmanın yöntemsel çerçevesinin oluşturulmasına yön vermiş ve veri toplama sürecinde izlenecek adımların netleştirilmesine olanak sağlamıştır. Bu doğrultuda, araştırma, nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntem yaklaşımıyla tasarlanmıştır. Bu yaklaşım, bireylerin göç deneyimlerini derinlemesine anlamayı ve mekânsal değişimlerin analiziyle elde edilen bulguları desteklemeyi hedeflemektedir.

Kentten kırsala göç üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, (örneğin: Moss, 2006; Rivera-Escribano, 2007; Benson ve O'Reilly, 2009; Sardinha, 2013; Halfacree, 2007; Guimond ve Simard, 2010; Alonso González, 2016; Ghose, 2004; Wilbur, 2013; Özadak, 2016), çoğunlukla derinlemesine görüşme, etnografik yaklaşım ve vaka çalışması gibi nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Yalnızca nicel yöntem kullanılarak yapılmış çalışmalar da bulunmaktadır (örneğin: Akgün vd., 2010; Bijker ve Haartsen, 2011; Gieling vd., 2017), ancak bu tür çalışmaların sayısının nispeten daha az olduğu dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntem çalışmaları, bu alanda kapsamlı ve zengin bir veri seti oluşturmayı hedefleyen araştırmalar arasında yer almaktadır (örneğin: Jones vd., 2003; Solona-Solona, 2010; Costello, 2007; Abrams vd., 2012; Ademiak vd., 2017). Bu bağlamda çalışmada kullanılan karma yöntem yaklaşımı, bireylerin göç süreçlerine dair deneyimlerini derinlemesine anlamayı sağlarken, mekânsal ve fiziksel değişimleri somut verilerle desteklemeyi mümkün kılmıştır. Creswell'e

göre (2014), bu yaklaşım, farklı veri türlerini bir araya getirerek bulguların kapsamını genişletmeyi ve daha güvenilir sonuçlar elde etmeyi hedefler. Kapsamlı nitel araştırma tasarımı, olguyu gerçek yaşam bağlamında keşfetmeye, süreci açıklayan derinlemesine anlatılar oluşturmaya olanak tanırken (Yin, 2009), nicel araştırma tasarımı, mekânsal ve çevresel verilerin analizleriyle nitel bulguları destekleyerek bireysel deneyimler ve mekânsal analizler arasında bütüncül bir bağ kurmayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın nitel kısmında, bireylerin göç süreçlerine dair deneyimlerini, kırsala dair algılarını ve kırsal yaşama uyum süreçlerini anlamak amacıyla derinlemesine görüşme tekniği temel veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Görüşmeler, yerinde yapılan saha gözlemleri, katılımcı gözlemler ve saha notları ile desteklenmiştir. Bu yöntemler, bireylerin sosyal bağlamlarını ve kırsal alanla ilişkilerini anlamada önemli bir veri seti sağlamıştır.

Nitel araştırma tasarımı, bireysel deneyimlerin derinlemesine incelenmesi ve sosyal süreçlerin bağlam içinde anlaşılmasında etkili bir araçtır (Creswell, 2014). Bu tasarım, göç sürecinden ziyade göçmenlerin bakış açılarına ve hikâyelerine odaklanmayı mümkün kılar (Kümbetoğlu, 2008). Sosyal olayları doğal ortamlarında ve bütüncül bir yaklaşımla incelemeyi hedefleyen nitel araştırma yöntemleri, birey-çevre etkileşimine önem verir ve esnek, açık görüşlü bir yaklaşım gerektirir (Ilgar vd., 2013). Bu yöntemler, katılımcıların doğal ortamlarında gerçekleştirilir ve tümevarımcı bir analiz süreci izlenir. Gerçekliğin bireylerin algılarıyla şekillendiği kabul edilir ve bu nedenle kişisel kanaatlere, tecrübelere ve algılara odaklanılır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Göç ve kırsal yaşam süreçlerini inceleyen çalışmalarda, nitel araştırma tasarımı sıklıkla kullanılan bir yöntemdir (Smith ve Brown, 2015; Halfacree, 2006). Ayrıca, bu yöntem araştırmacıya, göç eden bireylerin beklentilerini anlama, olaylara onların perspektifinden bakma ve sonuçları değerlendirme imkânı sunar.

Çalışmanın nicel kısmı ise, mekânsal ve fiziksel değişimleri ortaya koymak amacıyla yılları içerisinde arazi kullanım değişimlerinin analizine dayanmaktadır. Bu analizler, arazi fiyatları (rayiç bedeller), demografik yapıdaki değişimler ve göç istatistikleri gibi verilerle desteklenmiştir. Mekânsal ve fiziksel değişimleri ortaya koymak amacıyla 2011 ve 2020 yıllarındaki arazi kullanım kararlarındaki değişimlerin analizine dayanmaktadır. Nicel yöntemler, özellikle coğrafi bilgi sistemleri (GIS), arazi kullanım değişikliklerinin tespitinde ve nüfus dağılımının mekânsal boyutlarının görselleştirilmesinde etkili bir araç sunmaktadır (Herrero-Jáuregui ve Concepción, 2023; Cosby vd., 2024). Bu yöntemler, mekânsal ve çevresel değişimlerin zaman içindeki dinamiklerini anlamaya ve bu değişimlerin kırsal alanlar üzerindeki etkilerini değerlendirmeye olanak tanımaktadır.

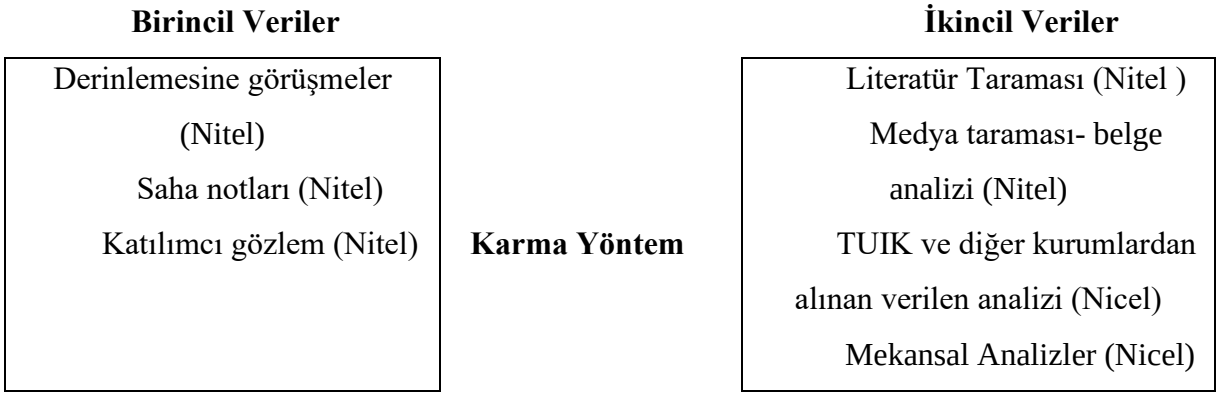
Veri toplama sürecinde, yarı yapılandırılmış görüşme protokolüyle 45 katılımcıyla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 30'u kırsala yeni göç eden bireylerden, 15'i ise yerel halktan seçilmiştir. Görüşmeler, katılımcıların göç motivasyonlarını, kırsala dair algılarını ve kırsal yaşama uyum süreçlerini anlamayı hedefleyen açık uçlu sorulardan oluşmuştur. Ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınan görüşmeler, daha sonra çözümlenerek metin haline getirilmiştir. Bunun yanı sıra, saha gözlemleri katılımcıların gündelik yaşam pratiklerini, toplumsal etkileşimlerini ve kırsal mekânda gerçekleştirdikleri faaliyetleri anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Toplanan nitel veriler, tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu yöntem, görüşmelerden elde edilen verilerin, çalışmanın amacına yönelik anlamlı temalar altında organize edilmesini ve bireylerin deneyimlerinin sistematik bir şekilde analiz edilmesini sağlamıştır (Braun ve Clarke, 2006). Tematik analizde, bireylerin göç motivasyonları, kırsal yaşama dair algıları ve sosyal bağlamdaki dönüşümleri açıklayan ana temalar oluşturulmuştur. Nicel veriler ise mekânsal analiz yöntemleriyle değerlendirilmiş; 2000 ve 2020 yıllarındaki kırsal arazi kullanım kararlarındaki değişiklikleri, arazi fiyatları ve demografik veriler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Bu yöntemsel yaklaşım, farklı veri türlerini bir araya getirerek bireysel deneyimlerin bağlam içinde anlaşılmasını ve mekânsal değişimlerin somut verilerle desteklenmesini sağlamıştır. Literatürdeki nitel ve nicel çalışmaların yöntemlerinden yararlanılarak, bu çalışmada kapsamlı bir analiz gerçekleştirilmiştir (Moss, 2006; Benson ve O'Reilly, 2009; Halfacree, 2007; Gieling vd., 2017; Costello, 2007).

Çalışma alanı olarak Çanakkale ili kırsalında, Ayvacık ve Bayramiç ilçelerine bağlı köyler seçilmiştir. Bu seçimde, bölgede yoğunlaşan ekolojik çiftliklerin dağılımı ve Ayvacık ile Bayramiç'in bu çiftliklerin yoğunlaştığı alanlar olması temel belirleyici olmuştur. Ayvacık ilçesi, deniz manzarası, doğal güzellikler ve turistik faaliyetleriyle öne çıkarken, Bayramiç ilçesi ise tarımsal üretim için elverişli toprakları, sulama olanakları ve Kazdağları'nın sunduğu doğal zenginlikleriyle dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, bölgenin mega kent olan İstanbul ve diğer büyük kentlere erişim kolaylığı da önemli bir tercih sebebi olmuştur.

Bu süreçlere dair detaylar ve kullanılan yöntemler, sonraki başlıklar altında ayrıntılı şekilde ele alınacaktır. Ayrıca, çalışmada kullanılan veri türleri ve yöntemler aşağıdaki şemada özetlenmiştir

Şekil 2. Çalışmada kullanılan veri ve yöntemler

2.1.1. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu bölümde, öncelikle araştırmanın evreni ve örneklemi, ardından kullanılan veri toplama araçları ve veri analizlerinin nasıl gerçekleştirildiği detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Araştırmada kullanılan yöntemler hem nitel hem de nicel yaklaşımları birleştirerek, çalışmanın kapsamlı ve çok boyutlu bir şekilde yürütülmesine olanak tanımıştır.

a. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Çalışma alanı, bireysel ve topluluk temelli kırsala göç dinamiklerini anlamak için belirlenmiş; özellikle Çanakkale'nin Ayvacık ve Bayramiç ilçelerindeki ekolojik çiftlikler ve topluluk hareketleri analiz edilmiştir.

Araştırmada kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak, 30'u kırsala yeni göç eden bireylerden, 15'i ise yerel halktan oluşan toplam 45 katılımcıya ulaşılmıştır.

b. Veri toplama araçları: Nitel Araçlar: Yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcı gözlem ve saha notlarıyla katılımcıların sosyal ve ekonomik bağlamdaki deneyimleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Medya taramaları, çevrimiçi kaynaklar ve resmi raporlar, araştırmanın bağlamını desteklemek ve alan seçim sürecine rehberlik etmek için kullanılmıştır.

Nicel Araçlar, demografik veriler, arazi fiyatları, halihazır haritalar, uydu görüntüleri ve kadastral haritalar gibi araçlar, kırsal alanların fiziksel ve mekânsal değişimlerini değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

c. Veri Analizi: Nitel veriler, tematik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiş ve katılımcıların göç motivasyonları, kırsal yaşama uyum süreçleri ve kırsal mekâna katkıları gibi ana temalar altında organize edilmiştir.

Nicel veriler, GIS destekli mekânsal analizler ve karşılaştırmalı analizler ile değerlendirilmiştir. Arazi kullanım değişiklikleri, demografik dönüşümler ve ekonomik süreçler somut verilerle desteklenmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Bu araştırmada çalışma alanı, kentten kırsala göç eden bireylerin yerleşim alanlarındaki mekânsal yoğunlaşmalar ve bu alanların ekolojik yaşamla ilişkisi üzerinden belirlenmiştir. Büyük kentlerden kırsal alanlara gerçekleşen göç hareketlerini nicel olarak doğrudan tespit etmek mümkün olmadığından, araştırma konusuna uygun göç türlerini ve yerleşim dinamiklerini anlamaya yönelik bir ön inceleme yapılmıştır. Zorunlu göçler ve tersine göç gibi genel göç türleri araştırmanın kapsamı dışında bırakılarak, bireysel ya da topluluk hareketlerine dayalı, ekolojik yaşam arayışlarını yansıtan göç türlerine odaklanılmıştır.

Alan seçimi sürecinde, Türkiye'de ekolojik topluluklar ve çiftliklerin yer aldığı bölgeler üzerinde durulmuş, bu bağlamda TaTuTa (Tarım-Turizm-Takas; Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nin bir projesi) ağı bir referans kaynağı olarak kullanılmıştır. TaTuTa ağı üzerinden çiftliklerin mekânsal dağılımı incelenmiş ve bu bağlamda belirli bölgelerde bir yoğunlaşma olduğu tespit edilmiştir. Özellikle Çanakkale bölgesinde, Ayvacık ve Bayramiç ilçeleri çevresinde ekolojik çiftliklerin ve topluluk hareketlerinin dikkat çekici bir yığılma oluşturduğu gözlenmiştir. Bu durum, araştırma alanı olarak bu bölgelerin seçilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Bu süreçte:

Medya araştırmaları ve çevrimiçi kaynaklar taranarak ekolojik yaşam ve kırsala göç üzerine bilgi sağlayan platformlardan faydalanılmıştır.

Bu platformlardan elde edilen bulgular, Çanakkale bölgesindeki Ayvacık ve Bayramiç ilçelerinin ekolojik çiftlikler ve topluluk hareketleri açısından dikkate değer bir yoğunlaşma oluşturduğunu göstermiştir.

Bu incelemeler, araştırmanın odaklandığı bireysel ve topluluk temelli göçlerin mekânsal ve sosyal bağlamını anlamaya katkı sağlamıştır. Ayrıca, bu yönteme dayalı olarak yapılan tespitler, çalışmanın konusuna uygun alanların seçilmesini kolaylaştırmıştır.

Bu doğrultuda, alan seçimi süreci yalnızca fiziksel mekânsal yoğunlaşmaların değil, aynı zamanda araştırma kapsamına uygun sosyal ve ekolojik hareketlerin izlenmesini de içermiştir. Çalışma alanı olarak belirlenen Çanakkale ili kırsalı, ekolojik toplulukların, çiftliklerin ve bireysel göç hikâyelerinin analiz edilmesine olanak sağlayacak nitelikler taşımaktadır.

Araştırmanın örneklem seçiminde kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, ilk olarak belirli özelliklere sahip bireylerden başlamak suretiyle, onların yönlendirmesiyle diğer katılımcılara ulaşmayı sağlayan bir yöntemdir. Kartopu örnekleme, özellikle araştırmacının belirli bir topluluğa erişiminin sınırlı olduğu durumlarda etkili bir seçim yöntemi olarak kullanılmaktadır (Yavan, 2013).

Araştırma kapsamında, kentten kırsala göç eden bireylerle görüşmeler gerçekleştirmek amacıyla ilk olarak Adatepe Köyü'ndeki bireyler seçilmiştir. Bu kişiler, diğer köylerde yaşayan ve benzer özellikler taşıyan potansiyel katılımcılar hakkında bilgi sağlamış ve araştırmacının bu kişilerle temasa geçmesini mümkün kılmıştır. Böylece, araştırmanın örneklemi, katılımcıların birbirlerini işaret etmesi yoluyla genişletilmiştir. Bu süreçte:

Katılımcıların Seçim Kriterleri; kentten göç etmiş olmak ve kırsal alanda ikamet etmek.

Örneklem Genişletme; mevcut katılımcılar, araştırmacıya yeni görüşmeciler önererek süreci yönlendirmiştir.

Sonuç olarak, örneklem 45 katılımcıdan oluşmuş; bunların 30'u kırsala yeni göç eden bireylerden, 15'i ise yerel halktan seçilmiştir. Araştırma, yeni katılımcılarla yapılan görüşmelerin tekrara düşmeye başladığı ve elde edilen verilerin yeterli çeşitlilik ve derinliğe ulaştığı noktada sonlandırılmıştır. Bu yaklaşım, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan ve veri doyumuna ulaşıldığında veri toplama sürecini durdurmayı öneren yöntemsel bir ilkedir (Creswell, 2014).

Veri Toplama Araçları: Araştırmanın temel veri kaynağı yüz yüze görüşmelerdir. Yapılan çalışma kapsamında, katılımcılara yöneltilen sorular önceden belirlenmiş yarı yapılandırılmış soruları içermektedir. Görüşmeler, çalışma alanı olarak seçilen Çanakkale'nin Ayvacık ve Bayramiç İlçelerine bağlı, 16 köyde tam zamanlı olarak yaşayan 45 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların, 30'u kırsala yeni göç eden bireylerden, 15'i ise yerel halktan oluşmaktadır. Yeni gelenler ile yapılan görüşmeler; katılımcıların göç etme motivasyonlarını, kırsal yaşama uyum süreçlerini, kırsala dair algılarını ve kırsal alan üzerindeki etkilerini anlamak amacıyla, katılımcılara 4 başlık altında yarı yapılandırılmış toplam 20 soru yöneltilmiştir. Yeni gelenler ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme başlıkları ve soruların içeriği tablo 2 verilmiştir.

Tablo 2. Yarı yapılandırılmış görüşme başlıkları ve içeriği (Yeni gelenler)

Katılımcı Bilgileri	Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek, ikamet edilen yer ve göç tarihi gibi temel bilgiler.
Göç Süreci	- Göç motivasyonları: Bireysel, sosyal, ekonomik ve çevresel faktörler. - Kentte ve kırsalda yapılan hazırlıklar: Tüketim alışkanlıkları, sadeleşme, eğitim veya deneyim kazanma çabaları. - Yerleşim yeri seçim nedenleri: Bölgenin sosyal, fiziksel, kültürel veya ekonomik cazibesi. - Aile ve sosyal çevrenin karar üzerindeki etkisi.
Adaptasyon Süreci	Kırsal yaşama alışma süreci: İlk dönem zorlukları, yerel halkla ilişkiler ve destek sistemleri. - Günlük yaşam pratikleri: Tarımsal faaliyetler, üretim biçimleri, hobiler ve sosyal etkileşimler. - Sosyal bağların ve ilişkilerin güçlenmesi: Yerel halkla bilgi alışverişi, ekonomik ve kültürel etkileşimler. - Altyapı ve sosyal hizmetlere erişim: Sağlık, eğitim, eğlence ve ulaşım gibi ihtiyaçların karşılanması. - Yer değişiklikleri: Aynı kırsal bölgede komşu köylere veya farklı bir kırsal alana taşınma nedenleri ve bu süreçte yaşanan deneyimler. - Kırsalda yaşanan değişimler: Yeni gelenlerin yerleşimiyle oluşan sosyal, mekânsal ve kültürel dönüşümler; yan köylere yerleşen bireyler ve etkileri.

Tablo2'nin devamı

Kırsala Dair Algılar	- Yaşanılan çevre ve konutun özellikleri: Mimari yapı, arazi özellikleri, bahçe, tarım alanı, mülkiyet bilgileri. - Yerleşim yeri seçim nedenleri: Bölgenin sosyal, fiziksel, kültürel veya ekonomik cazibesi. - Kırsal yaşamın olumlu ve olumsuz yönleri: Doğa ile iç içe olma, sakinlik, altyapı sorunları, sosyal izolasyon gibi faktörler. - Altyapı hizmetlerinin yeterliliği ve eksiklikleri: Sağlık, eğitim, eğlence, alışveriş gibi sosyal ihtiyaçların karşılanması. - Bölgeye olan aidiyet duygusu: Katılımcıların kırsal yaşama adapte olma süreçleri ve yerleşim yerinin sosyal/kültürel etkileri.
Kırsal Alan Üzerindeki Etkiler	Yeni gelenlerin kırsal alanlardaki sosyal, ekonomik, mekânsal ve çevresel etkileri. - Arazi kullanımı ve deseninde değişim, mülkiyet el değiştirme. - Yeni yatırımlar: Tarımsal veya turizm faaliyetlerinin bölgedeki etkileri. - Ekolojik hareketler: Permakültür, organik tarım, ekolojik çiftlikler ve yerleşimlerle ilgili algılar. - Ekolojik uygulamaların belediyeler ve yerel yönetim politikalarına etkisi.

Yerel halk ile yapılan görüşmelerde ise, yeni gelenlerle kurdukları ilişki, yeni gelenlerin tutumu, yerel halkın kırsala dair algıları ile yeni gelenlerin kırsal alan üzerindeki etki ve değişimleri anlamak amacıyla 3 başlık altında yarı yapılandırılmış toplam 15 soru sorulmuştur. Yerel halk ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme başlıkları ve soruların içeriği Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Yarı yapılandırılmış görüşme başlıkları ve içeriği (Yerel halk).

Katılımcı Bilgileri	- Cinsiyet, yaş, eğitim, meslek. - Geçim kaynakları: Tarım, hayvancılık, ürün çeşitliliği, pazar ve kooperatifleşme durumu.
Adaptasyon Süreci ve Yeni Gelenlerle İlişkiler	- Yerel halk ile yeni gelen bireylerin ilişkileri: Sosyal, ekonomik ve kültürel bağlar. - Yeni gelen bireylerin tutumları ve davranışları: Olumlu ve olumsuz yönleri. - Arazi ve konut satışları: Yeni gelen bireylerin yaşam alanları ve yerel halkın bu konudaki düşünceleri. -Tarımsal üretim yöntemleri.
Kırsala Dair Algılar	-Yaşanılan yerin özellikleri: Çevre, konut, mimari yapılar, tarım arazileri ve altyapı yeterliliği. - Yerleşim yerinin en sevilen özellikleri: Doğal güzellikler, sosyal bağlar ve yaşam tarzı. - Nüfus hareketleri: Kırsala gelişlerin artması, popülerliği bu konudaki tutum, düşünce ve bu hareketin nedenleri
Kırsal Alan Üzerindeki Etkiler	- Yeni gelenlerin kırsal alanlar üzerindeki etkileri: Sosyal, ekonomik, mekânsal ve çevresel değişimler. - Arazi fiyatlarındaki değişim ve mülkiyet el değiştirme: Yeni yatırımlar ve kırsal dönüşümler. - Ekolojik üretim biçimleri ve uygulamalar: Organik tarım, permakültür ve ekolojik çiftlikler hakkında görüşler. - Ekolojik teknolojiler ve çevre dostu uygulamalar: Yenilenebilir enerji kullanımı, atık geri dönüşümü ve belediye politikaları üzerindeki etkiler.

Görüşmeler yaz mevsiminde 3 hafta süren saha çalışmasında yüz yüze gerçekleştirilmiş olup katılımcıların izin ve onayı alındıktan sonra ses kaydına alınarak tamamlanmıştır. Görüşmenin akışını bozmadan ve araştırma sorularına sadık kalarak fakat

daha detaylandırarak ve derinleştirerek yapılan görüşmeler de notlar alınmış ve fotoğraflar çekilmiştir. Görüşmelerin en kısası 40 dk, en uzunu 1 saat sürmüştür.

Yapılan 45 görüşmenin, 24 tanesi Ayvacık ilçesinde, Adatepe, Bahçedere, Ahmetçe, Kayalar, Kozlu, Sazlı, Nusratlı ve Yeşilyurt köylerinde yapılmıştır. Bunlardan 16 tanesi yeni gelenler ile 8 tanesi yerel halk ile gerçekleştirilmiştir. Bayramiç ilçesinde ise, Ahmetçeli, Serhat, Beşik, Cazgirler, Muratlar, Mollahasanlar, Zeytinli ve Köseler olmak üzere toplam 21 görüşme yapılmıştır. Bunların 7 tanesi yerel halk ile, 14 tanesi ise yeni gelen şehirlilerle yapılmıştır (Tablo 4). Görüşme yapılan katılımcılardan sadece bir grup topluluk olma özelliği taşımaktadır. Dedetepe çiftliği dağılmış, Bayramiç Yeniköy topluluğunda da kişi sayısının çok azaldığı bilinmektedir. Topluluk üyeleri şehir dışında olduklarından dolayı görüşme yapılamamıştır.

Tablo 4. Görüşme yapılan katılımcıların yerleşimlere göre dağılımı

Yerleşim (Ayvacık)	**Yeni gelen**	**Yerel halk**	**Yerleşim (Bayramiç)**	**Yeni gelen**	**Yerel halk**
Adatepe	5	2	Serhat	3	1
Bahçedere	1	-	Ahmetçeli	1	1
Ahmetçe	1	1	Köseler	1	-
Büyükhüsun	2	1	Çırpılar	2	1
Yeşilyurt	1	1	Cazgirler	2	1
Kayalar	3	1	Zeytinli	3	1
Kozlu	2	1	Mollahasanlar	1	1
Nusratlı	1	1	Muratlar	1	1
Toplam	16	8		14	7

Çalışma kapsamında görüşme yapılan 45 katılımcının yaş, meslek, cinsiyet, eğitim durumu, yaşadığı yer, daha önce yaşadığı yer, emeklilik durumları, kırsala taşındıktan sonra yaptıkları işler, kırsalda geçirilen zaman, konutun özellikleri, mülkiyet bilgisi ve mülk sahipliği hakkında bilgiler Ek 3'de yer almaktadır.

Katılımcı Gözlem ve Saha Notları: Araştırmada katılımcı gözlem yöntemi, bireylerin kırsal yaşama adaptasyon süreçlerini, günlük yaşam pratiklerini, tarımsal faaliyetlerini ve sosyal etkileşimlerini derinlemesine anlamak amacıyla kullanılmıştır. Bu yöntem, nitel

araştırmalarda birey-çevre etkileşimini anlamada etkili bir araç olarak sıklıkla tercih edilmektedir (Spradley, 1980).

Saha gözlemleri sırasında yerel halkın ve yeni gelen bireylerin kırsal mekânda gerçekleştirdiği faaliyetler sistematik bir şekilde not alınmış ve bazı durumlarda görsellerle belgelenmiştir. Bu süreçte:

Günlük yaşam pratikleri**:** Katılımcıların tarımsal faaliyetleri, alışveriş, sosyal etkinlikler ve boş zaman aktiviteleri gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, yeni gelenlerin kırsal yaşama entegrasyon süreçlerinde ne tür değişiklikler yaşadığı ve günlük yaşam rutinlerine hangi yeni unsurların eklendiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Sosyal etkileşimler: Yerel halk ile yeni gelen bireylerin bir araya geldiği kahvehaneler, köy meydanları, pazar yerleri gibi mekânlarda gözlemler yapılmıştır. Ayrıca, yeni gelenlerin sıklıkla tercih ettiği kafeteryalar, ev toplantıları ve diğer sosyal etkinlikler incelenmiştir. Bu gözlemler, kırsalda sosyal ilişkilerin doğasını ve topluluklar arası etkileşimi anlamaya yönelik önemli veriler sağlamıştır.

Katılımcı gözlem sırasında elde edilen veriler, kırsal mekânın sosyo-kültürel dönüşümünü anlamada önemli bir rol oynamıştır. Özellikle yeni gelen bireylerin kırsal yaşamı nasıl deneyimlediği ve kırsala ne tür katkılarda bulunduğu literatürde yer alan karşılaştırmalı analizlerle desteklenmiştir. Örneğin, Halfacree (2007), kırsala göç eden bireylerin mekân üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalarında, gözlem yönteminin bireylerin motivasyonlarını ve sosyal adaptasyonlarını anlamada kilit bir araç olduğunu vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Benson ve O'Reilly (2009), yeni gelenlerin sosyal ve ekonomik etkilerinin gözlem yoluyla anlaşılabileceğini belirtmiştir.

Saha notları, gözlemlerle birlikte çalışmanın genel bulgularını güçlendirmiştir. Notlar, gözlem yapılan yerlerin fiziksel özelliklerinden, katılımcıların davranışlarına ve mekânsal etkileşimlerine kadar birçok detayı içermektedir. Bu yöntem, kırsal yaşamın çok boyutlu bir analizini mümkün kılmıştır ve bireylerin kırsal yaşama adaptasyon sürecindeki zorluklarını ve kırsal mekâna katkılarını daha kapsamlı bir şekilde ortaya koymuştur.

Medya taramaları, çevrimiçi kaynaklar ve resmi raporlar: Nitel veri toplama sürecini desteklemek ve araştırmanın kapsamını belirlemek amacıyla etkin bir şekilde kullanılmıştır. Özellikle, ekolojik topluluklar, çiftlikler, dernekler ve sivil toplum kuruluşları hakkında bilgi edinmek için medya taramaları ve çevrimiçi platformlar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu bilgiler, araştırma alanı seçiminde rehberlik etmiştir.

Ayrıca, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile diğer kamu kurumlarının çevrimiçi kaynaklarından elde edilen çevre düzeni planları ve bölgeye yönelik çalışmalar, çalışma alanı ile ilgili mekânsal ve yönetsel bağlamın anlaşılmasına katkı sağlamıştır. Bu kaynaklar, kırsal alanlardaki planlama, çevresel düzenlemeler ve mekânsal kullanımlar hakkında kapsamlı bir perspektif sunmuştur.

Nicel veriler, kırsal alanlardaki mekânsal, demografik ve ekonomik değişiklikleri analiz etmek amacıyla çeşitli araçlarla toplanmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) verileri, kırsal alanlardaki nüfus hareketlerini ve demografik değişiklikleri anlamak için temel bir veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Bu verilerden; nüfus yoğunluğu, yaş grupları, cinsiyet dağılımı ve göç hareketleri gibi veriler analiz edilmiştir.

Arazi fiyatları ve rayiç bedeller ise, yerel yönetimlerden ve tapu müdürlüklerinden elde edilen arazi fiyatları ve rayiç bedeller, ekonomik değişimlerin değerlendirilmesinde kullanılmıştır. Kırsal bölgelerdeki mülkiyet yapısı, arazi değerindeki değişimler ve arazi el değiştirme süreçleri üzerine bilgi sağlamıştır.

Haritalar ve uydu görüntüleri; arazi kullanımının mevcut durumunu ve mekânsal dağılımını anlamak için kullanılmıştır. Halihazır haritalar, tarımsal alanlar, yerleşim yerleri ve doğal alanların dağılımını belirlemek için temel bir araçtır.

Uydu görüntüleri; mekânsal değişikliklerin görselleştirilmesi ve analiz edilmesi amacıyla kullanılmıştır. Özellikle kırsal alanların fiziksel yapısındaki değişiklikleri izlemek için etkili bir araç olmuştur.

Kadastral Haritalar; arazi mülkiyeti ve sınırlarının tespiti için kullanılmıştır. Bu haritalar, arazi kullanım desenlerini ve mülkiyet yapısını detaylı bir şekilde anlamak için kritik bir rol oynamıştır.

Verilerin Analizi: Bu çalışmada, veri setindeki anlam örüntülerini sistematik bir şekilde tanımlamak, düzenlemek ve anlamak için nitel araştırma tekniklerinden tematik analiz yöntemi kullanılmıştır (Boyatzis, 1998; Braun ve Clarke, 2006). Tematik analiz, hem önceden belirlenen temalar hem de verilerin doğal akışında ortaya çıkan yeni temaların keşfedilmesine olanak tanıyan esnek bir analiz yöntemidir (Braun ve Clarke, 2006). Bu yöntem, verilerdeki tekrar eden anlam kalıplarını ve yapıları ortaya çıkarmayı hedeflerken, yalnızca yüzeysel içeriklerin tanımlanmasını değil, aynı zamanda veriler arasındaki ilişkilerin ve bağlamların derinlemesine incelenmesini de mümkün kılar (Nowell vd., 2017). Ayrıca, tematik analizin bağlam ve içeriği derinlemesine inceleme olanağı, onu bireylerin

deneyimlerini ve sosyal süreçleri anlamada güçlü bir araç haline getirmiştir (Kiger ve Varpio, 2020).

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda, katılımcıların ifadelerindeki anlamları ortaya çıkarmak, bireylerin deneyimlerini detaylı bir şekilde incelemek ve sosyal süreçleri bağlamları içinde anlamlandırmak için tematik analiz tekniği tercih edilmiştir. Özellikle göç çalışmaları bağlamında, bireylerin kişisel deneyimlerini ve sosyal süreçlerini anlamlandırmak için sıklıkla tercih edilen bir yöntemdir. Halfacree (2006), bireylerin mekânsal algıları ve motivasyonlarını anlamada tematik analizin önemine dikkat çekmiştir. Benzer şekilde, Smith ve Brown (2015), kırsal göç çalışmalarında sosyal bağlamların derinlemesine anlaşılmasını sağlayan bir araç olarak tematik analizin etkinliğini vurgulamıştır. Matarrita-Cascante vd., (2015), uluslararası göç süreçlerinde yerel halk ile göçmenler arasındaki etkileşimleri ve çevresel davranışları incelerken bu yöntemin bireylerin deneyimlerini detaylı bir şekilde anlamlandırmada etkili olduğunu göstermiştir.

Alpler'de yapılan bir diğer çalışmada, Löffler ve ekibi (2016), kırsal dönüşüm süreçlerini ve yeni göçmen topluluklarının sosyal-ekonomik etkilerini analiz ederken tematik analizin sağladığı esnekliğin yerel bağlamları anlamada güçlü bir araç sunduğunu belirtmiştir. Hurley ve Ari'nin (2018) Kaz Dağları üzerine yaptığı araştırmada ise, kültürel kimliklerin korunması ve karşı-topraklaştırma (counter-territorialization) süreçlerinin anlaşılması amacıyla bu analiz yöntemi kullanılmış ve bireylerin çevresel algılarını bağlamsal olarak derinlemesine inceleme fırsatı sunmuştur. Abrams vd., (2012) de kırsal alanlarda olanak göçünün çevresel ve sosyal etkilerini anlamlandırmak için tematik analizi kullanmış; bu yöntemin bireylerin sosyal süreçlerini bağlam içinde değerlendirme konusundaki katkısını açıkça ortaya koymuştur.

Braun ve Clarke (2006), tematik analizi altı temel aşamada yapılandırmıştır:

Verilerin Tanınması: Araştırmacının veri setini tekrarlayarak okuması ve içerik hakkında genel bir anlayış geliştirmesi sağlanır.

Kodlama: Verilerden belirli anlam birimlerini temsil eden başlangıç kodları oluşturulur.

Temaların Araştırılması: Kodlar gruplandırılarak daha geniş temalar oluşturulur.

Temaların Gözden Geçirilmesi: Elde edilen temalar, verilerle ve araştırma sorularıyla uyumu açısından değerlendirilir.

Temaların Tanımlanması ve Adlandırılması: Temalar içeriklerini en iyi yansıtan şekilde adlandırılır ve tanımlanır.

Sonuçların Raporlanması: Temalar, doğrudan katılımcı alıntılarıyla desteklenerek yazılı bir rapor haline getirilir.

Bu çalışmada, veri analizi için Braun ve Clarke'ın (2006) önerdiği tematik analiz yöntemi benimsenmiştir. Altı aşamadan oluşan bu yöntem kapsamında, veriler önce dikkatlice incelenmiş, anlamlı kodlar oluşturulmuş ve bu kodlar literatürle ilişkilendirilerek daha geniş temalar altında sınıflandırılmıştır. Tematik analiz sürecinin her aşaması, verilerle uyumlu bir şekilde uygulanmıştır. Süreç boyunca temaların belirlenmesi, gözden geçirilmesi ve tanımlanması Tablo 5'de detaylı olarak açıklanmıştır.

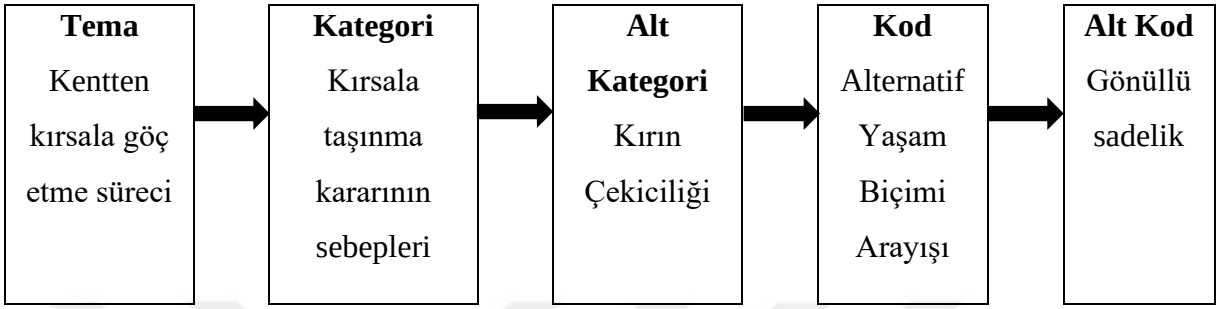
Tablo 5. Tematik analiz aşamaları

Aşama	Süreç açıklaması ve uygulama
1. Araştırmacının veriye aşina olması	Verinin deşifre edilmesi (gerektiğinde), verinin tekrar okunması, ilk fikirlerin not edilmesi. Ham Veri: "…*Bu tüketim döngüsünün içinde kaybolmuş hissediyordum, hayatımı değiştirmeye karar verdim, daha sade yaşamaya başladım, eşyalarımı azalttım."* İlk olarak metin sadece dikkatle okundu.
2. İlk kodların oluşturulması	Verinin dikkat çeken özelliklerinin kodlanması, anlamlı parçaların belirlenmesi ve organize edilmesi. (İnvivo kodlama, açık kodlama -katılımcı ifadelerinden doğrudan-, ön kodlama süreci) - *"Bu tüketim döngüsünün içinde kaybolmuş hissediyordum"* → Tüketim döngüsü rahatsızlığı - *"Hayatımı değiştirmeye karar verdim"* → Değişim kararı - *"Daha sade yaşamaya başladım"* → Minimalist yaşam, sadeleşme

Tablo 5'in devamı

3. Temaların gözden geçirilmesi	Temaların veri ile uyumunun kontrol edilmesi ve tematik haritanın oluşturulması. Ara kategoriler oluşturulmuştur. Örneğin *"kırsalın çekiciliği" alt kategorisi bu kontroller sırasında belirlenmiştir.*
4. Kavramsallaştırma ve Temaların aranması	Kodların kavramsallaştırılması (literatürle ilişki kurulması), kodların kategoriler altında gruplandırılması ve ilişkili temalar altında sınıflandırılması Tüketim döngüsü rahatsızlığı, değişim kararı, minimalist yaşam, sadeleşme*:* **"***Gönüllü Sadelik"* kavramı ile ilişkilendirilmiştir. Gönüllü Sadelik alt kodu Alternatif yaşam arayışları kodu ile ilişkilendirilmiştir.
5. Temaların tanımlanması ve isimlendirilmesi	Her temaya ait özelliklerin sadeleştirilmesi, her bir temanın açık bir şekilde tanımlanması ve isimlendirilmesi. Örneğin*; "Kentten kırsala göç etme süreci"* teması *"kırsala taşınma kararının nedenleri"* ve *"kentte yapılan hazırlıklar/edinilen deneyimler ve geçirilen dönüşümler"* kategorileri ile ilişkilendirilmiştir. (buraya bak bi nasıl ifade edebilirsin başka)
6. Raporun hazırlanması	Temaların açıklanması, doğrudan alıntılarla desteklenmesi ve literatürle ilişkilendirilmesi. Katılımcıların ifadeleri ve literatürle ilişkilendirilerek raporlanmıştır.

Tematik analiz sürecinde, kodlardan temalara doğru ilerleyen bir yapılandırma uygulanmıştır. Şekil 3, bu süreci temadan alt kodlara doğru hiyerarşik bir şekilde görselleştirmektedir. Kodlar ve kategoriler arasındaki ilişkiler, araştırma sorularıyla uyumlu bir şekilde yapılandırılmıştır.

Şekil 3. Tematik analiz adımları

Bu çalışmada, görüşme verilerinin kodlanması sürecinde hem tümevarımsal hem de tümdengelimsel bir yaklaşım benimsenmiştir. Araştırma soruları ve literatür doğrultusunda temalar önceden belirlenmiş, ancak bu temalar verilerden elde edilen yeni anlam örüntülerine göre geliştirilmiştir. Bu esnek yaklaşım hem önceden tanımlanan yapıları desteklemiş hem de verilerin doğal akışından kaynaklanan yeni temaların ortaya çıkmasına olanak tanımıştır. Kodlama süreci, veri odaklı olarak gelişirken, aynı zamanda araştırmanın teorik çerçevesiyle uyumlu bir biçimde şekillendirilmiştir.

Bu çalışmada, verilerin sistematik bir şekilde işlenmesi ve yönetilmesi amacıyla MAXQDA yazılımı kullanılmıştır. Yazılım, büyük ölçekli veri setlerini organize etme, farklı veri türlerini bir araya getirme ve kodlama sürecini kolaylaştırma gibi işlevlerle analiz sürecine önemli katkılar sağlamıştır. Kodlama aşamasında, MAXQDA'nın sunduğu görselleştirme araçları, temaların yapılandırılması ve temalar arasındaki ilişkilerin daha net bir şekilde görülmesini mümkün kılmıştır.

Literatürde de MAXQDA gibi nitel veri analizi yazılımlarının, büyük ölçekli veri setlerinde analiz sürecini sistematik ve tekrarlanabilir hale getirmek için sıkça tercih edildiği vurgulanmaktadır (Kuckartz, 2014). Bu kapsamda, çalışmada katılımcılarla yapılan görüşmeler, bilgisayar destekli nitel veri analizi yazılımı (computer-assisted qualitative data analysis software, CAQDAS) olan MAXQDA 22 kullanılarak analiz edilmiştir. MAXQDA, 1989 yılından itibaren araştırmacılar tarafından kullanılan ve nitel araştırmaların doğasına en uygun hale getirilmek üzere sürekli geliştirilen önemli bir yazılımdır

Bu çalışmanın nicel kısmında ise, mekânsal analizlerin gerçekleştirilmesi ve görsel sunumların hazırlanması amacıyla ArcGIS Pro 3.4 programı kullanılarak haritalar oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri kullanılarak tablolar ve grafikler oluşturulmuş, bu verilerden elde edilen sonuçlar tematik analiz bulgularını desteklemek için kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Alanı

Çanakkale ili kırsalı hem konumu hem de doğal ve kültürel güzellikleriyle öne çıkmakta, ayrıca İstanbul ve İstanbullular tarafından yoğun talep görmekte ve baskı altında kalmaktadır. Bu özellikleri nedeniyle kırsala dönüş hareketinin etkilerinin incelenmesi için çalışma alanı olarak Çanakkale ili kırsalı seçilmiştir.

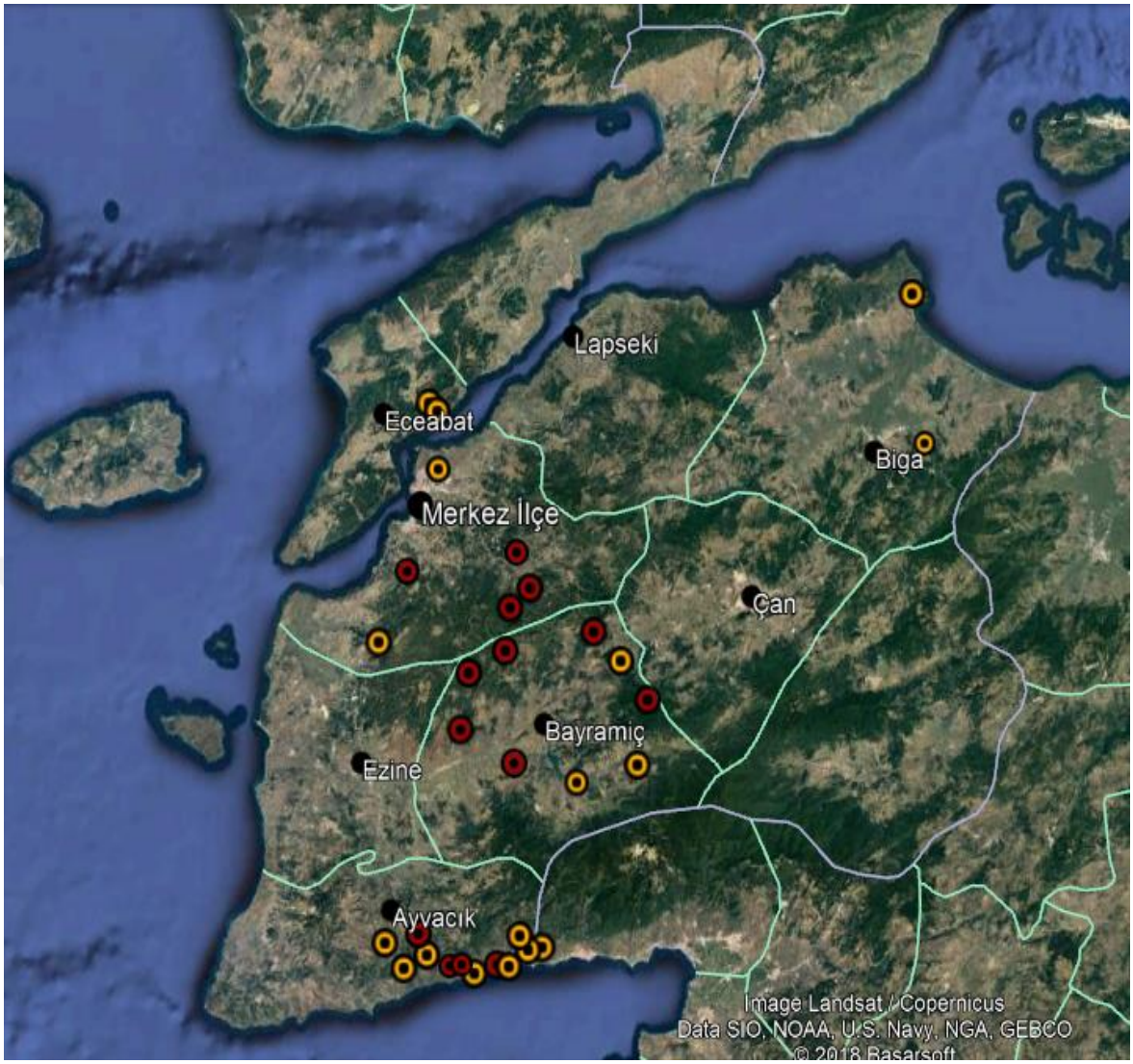
1940-1980 yılları arasında dış göç veren bölgede, 1980'lerden itibaren turizm alanlarının etkisiyle ulusal ve uluslararası düzeyde turizm ve yerleşme amaçlı hareketlilikler gözlemlenmeye başlanmıştır. Yerleşim amaçlı bu hareketlilikler daha çok temiz havası, doğal güzellikleri ve iklimi nedeniyle emekliler arasında yaygın tercih nedeni olmaktadır. 2000'li yıllardan itibaren ise kentlerdeki plansız ve yoğun yapılaşmanın neden olduğu ekolojik kriz, daha görünür hale gelmiş ve bireylerin farkındalığı artmıştır. Özellikle İstanbul gibi metropollerde, doğayla baş başa kalma, temiz gıdaya erişim ve kendi gıdasını üretme arzusu gibi faktörler, kentten uzaklaşma eğilimini hızlandırmıştır.

Bu gelişmeler, kırsal alanların kentten kaçış arzusunu karşılayan yerlere dönüşmesine yol açmış ve kırsalda yeni oluşumların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu oluşumu biçimlendiren; kentten kırsal alanlara göç eden bireylerin yani "yeni gelenlerin" (new comers) ve faaliyetlerinin, kırsal alanların doğal ve sosyal yapıları üzerindeki etkilerini anlamak ve bu etkilerin sosyal, mekânsal, çevresel ve ekonomik boyutlarını sorgulamak önemlidir. Kentten kırsal alanlara göç eden bireylerin göçe karar verme, göç etme, yerleşme ve uyum süreçleri, kırsal alan tercihleri ve bu alanları tanımlama biçimleri ile kırsal alanlara etkileri amacı doğrultusunda alan çalışması öncesinde kırsal alanlara "yeni gelenler"in yoğunlaştığı alanların belirlenmiştir.

Bu bağlamda bireysel, topluluk veya komün şeklinde kurulan ekotopluluklar, ekolojik çiftlikler ve ekoköyler, son dönemde gözlemlenen kırsala dönüş hareketinin önemli bir yansıması olarak kabul edilmektedir. Yapılan araştırmalar, bu tür ekolojik toplulukların özellikle Çanakkale'nin Ayvacık ve Bayramiç ilçelerinde yoğunlaştığını göstermektedir

(Şekil X). Bölgenin kırsal özelliklerini koruması, Kaz Dağları'nın varlığı, doğal güzellikleri ve kültürel mirası, bu alanların turizm açısından cazibesini artırmakta ve hem turizm faaliyetlerinin hem de kırsala dönüş hareketinin etkisiyle bölgeye olan talep artmaktadır. Bu durum, bölgenin yoğun şekilde ilgi görmesine ve baskı altında kalmasına yol açmaktadır.

Bölgedeki ekotopluluklara, bireylere ulaşmak ve yer tespiti yapmak amacıyla çalışmanın ilk aşamalarında TaTuTa (Tarım Turizm Takas) ağı kullanılmıştır. TaTuTa, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği tarafından yürütülen "Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası" projesinin kısa adıdır ve dünya çapında bir hareket olan WWOOF'un (World Wide Opportunities on Organic Farms) Türkiye ayağını oluşturur. Arazi çalışmaları sırasında, Buğday Derneği'nin iletişim ağı ve yerel düzeydeki anahtar kişiler aracılığıyla derinlemesine görüşme yapılacak katılımcılara ulaşılmıştır.

Şekil 4. Çanakkale ilinde yer alan eko topluluklar (Google earth programı kullanılarak yazar tarafından hazırlanmıştır.)

Aşağıdaki tabloda, çeşitli internet kaynakları aracılığıyla ulaşılan ekolojik çiftlikler ve topluluklara dair bilgiler yer almaktadır. Süreç içerisinde bilinen bazı çiftliklere gönüllü alımını durdurmuş olmaları veya faaliyetlerini sürdürememiş olmaları nedeni ile erişim sağlanamamıştır.

Tablo 6. Ekolojik Topluluklar ve Çiftliklerin Listesi

	Çiftlik adı	Konum	Yerleşimin özellikleri	Topluluk Bireysel

Tablo 6’ nın devamı

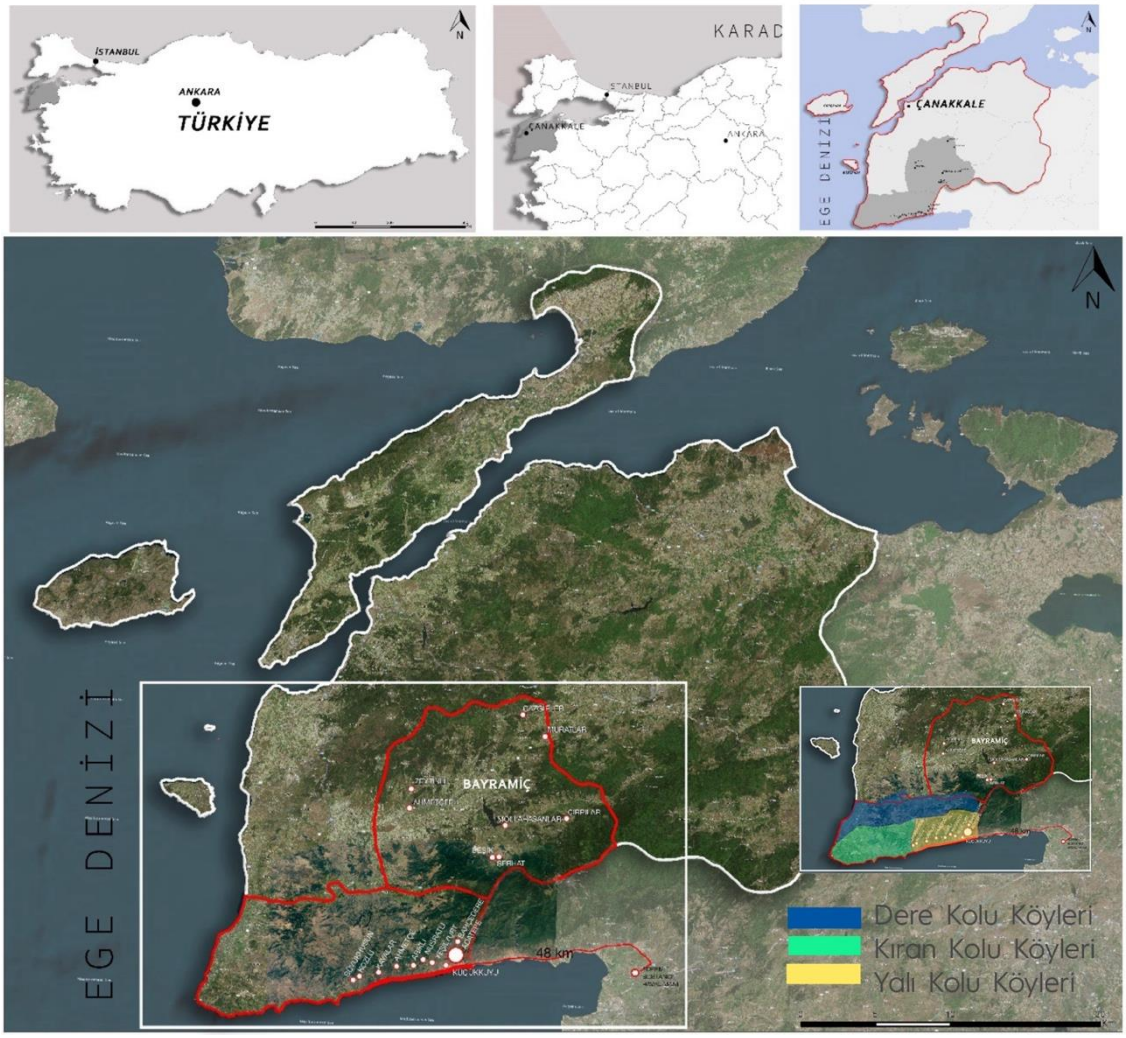
1	Dedetepe	Ayvacık, Küçükkuyu	Kazdağları eteğinde kırsal bir yerleşim, yerleşimin içerisinde	Topluluk
2	Çamtepe Ekolojik Yaşam Merkezi	Ayvacık, Küçükkuyu	Kazdağları eteğinde kırsal bir yerleşim	Dedetepe’nin toplanma merkezi
3	Çetnibaşı	Ayvacık, Küçükkuyu Çetnibaşı/	Kazdağları eteğinde kırsal bir yerleşim, yerleşimin içerisinde	Topluluk
4	İmece evi doğal yaşam ve ekolojik çözümler çiftliği	Ayvacık, Küçükkuyu, asos’a 5 km’lik mesafede	Deniz kıyısında, kaz dağı eteklerinde	Topluluk
5	Ormanya gıda ormanı	Ayvacık	Tarım ve orman alanı, yerleşim dışında	Proje, bireysel,
6	Dhara Zeytinlikleri ve Çiftliği	Ayvacık, Küçükkuyu,	Denize bakan yamaç, yerleşime yakın	Bireysel
7	Şebnem Eraş Çiftliği	Ayvacık, Küçükkuyu,	Denize bakan yamaç, yerleşimin içerisinde	Bireysel
8	Ada çiftlik	Ayvacık, Küçükkuyu,	Denize bakan yamaç, yerleşimin içerisinde	Bireysel
9	Ahlatdede	Bayramiç	Kırsal, yerleşimin içerisinde	Bireysel
10	Cazgirler	Bayramiç/ Cazgirler	Kırsal bir köyde, köy yerleşimin içerisinde	Bireysel
11	Bayramiç/ Yeniköy grubu	Bayramiç/ Yeniköy/ Muratlar	Kazdağları, verimli toprak	Topluluk

Tablo 6’ nın devamı

12	Agrida Çiftliği	Bayramiç/Cazgirler	Orman köyü	Bireysel
13	Zeytinli	Bayramiç Zeytinli köyü	Tarım ve orman alanı, yerleşimin içerisinde	Topluluk
14	Dağbaşı Çiftliği	Bayramiç	Kazdağları,	Bireysel
15	Cem Birder Çiftliği	Bayramiç	Tarım ve orman alanı, yerleşimin içerisinde	Bireysel
16	Ormanevi	Biga, Hacıköy	Tarımsal üretimin ağırlıkta olduğu kırsal alan	Topluluk
17	Sevinç Abla Çiftliği	Merkez ilçe, Salihler Köyü	Tarım ve orman alanı, yerleşimin içerisinde	Bireysel
18	Serim çiftliği	Merkez ilçe, Salihler Köyü	Tarım alanı, yerleşimin içerisinde	Bireysel
19	Albayrak çiftliği	Merkez ilçe, Salihler Köyü	Tarım alanı, yerleşimin içerisinde	Bireysel
20	Kemerdere organik yaşam köyü	Merkez ilçe, Kemerdere köyü	Tarım alanı, yerleşimin içerisinde	Bireysel
21	Yeşil iris çiftliği	Merkez ilçe, Kemerdere köyü	Tarım ve orman alanı, yerleşimin içerisinde	Bireysel

Çanakkale kırsalındaki ekotoplulukların coğrafi olarak farklı alanlarda yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Bu yoğunlaşma, kıyı alanlarında (Ayvacık ilçesi ve deniz gören yamaçlar), kentsel alanlara yakın kırsal bölgelerde (merkez ilçeye yakın alanlar) ve hem kıyıdan hem de kentsel alanlardan uzak kırsal bölgelerde (Bayramiç ve Biga ilçelerinin kırsalı) farklılık göstermektedir. Özellikle Bayramiç kırsalında kümelenmenin sebebi, bölgenin Türkiye’de ekolojik tarıma uygun birkaç bölgesinden biri olmasıdır.

Arazi çalışmaları sonucunda, özellikle Ayvacık ve Bayramiç kırsalında yoğunlaşmanın nedenleri daha açık bir şekilde anlaşılmıştır. Ayvacık ilçesinde, denize bakan yamaçlarda konumlanmış köyler ve mimari açıdan özgün yapılarıyla öne çıkan Adatepe, Yeşilyurt, Büyükhüsun, Kayalar ve Kozlu köylerinde belirgin bir yoğunluk gözlemlenmiştir. Bu köyler, manzara açısından avantajlı noktalarda yer almakta ve deniz kenarına kolay erişim imkânı sunmaktadır. Adatepe ve Yeşilyurt köyleri, diğer köylere kıyasla daha fazla şehirli nüfusa ve çeşitlilik gösteren yaşam tarzlarına ev sahipliği yapmaktadır (Şekil 5).

Şekil 5 Çalışma alanının ülke ve bölge içindeki yeri ve seçilen yerleşimler (Google earth programı kullanılarak yazar tarafından hazırlanmıştır)

Bu bölgede, genellikle küçük ölçekli, kendine yeterli tarım faaliyetleri yapılmakta ve ağırlıklı olarak zeytincilik öne çıkmaktadır. Ayvacık ve Bayramiç'in bu özellikleri, kırsala dönüş hareketi kapsamında bölgenin cazibe merkezi olmasını sağlamıştır.

Bayramiç ilçesi, tarıma ve özellikle organik tarıma uygunluğu, sulak arazilere ve sulama olanaklarına sahip olması, ayrıca arazi fiyatlarının kıyı köylerine göre çok daha uygun olması nedeniyle tercih edilmektedir. Bunun yanı sıra Kaz Dağları'nın varlığı da bölgenin cazibesini artıran önemli bir etkendir. Hem Ayvacık hem de Bayramiç ilçelerinin İstanbul'a yakın olması ise her iki bölge için ortak bir tercih sebebidir.

Çanakkale İli Genel Bilgiler: Çanakkale, köklü bir geçmişe sahip bir yerleşim alanı olarak birçok kültür ve uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Tarihi yaklaşık 5000 yıl öncesine dayanan kent eğitim, kültür ve tarihsel özellikleriyle dikkat çekerken aynı zamanda mitolojik mekânlarıyla da ön plana çıkmaktadır. Homeros'un İlyada destanında geçen Antik kültür hazineleri, destanların gerçeklikle birleştiği Çanakkale, bu yönüyle önemli bir turizm merkezi olarak tanımlanmaktadır (Mercan ve Yıldız, 2014). Farklı dönemlerde bölgeye yerleşen ya da bölgeyi işgal eden gruplar, kentin kültürel zenginliğine katkıda bulunmuş ve kendi izlerini bırakmıştır. Çanakkale, askeri ve ekonomik açıdan da önemli bir merkez olarak gelişimini sürdürmüştür.

Coğrafi açıdan kent, Gelibolu Yarımadası ile Avrupa yakasında, Biga Yarımadası ile Anadolu yakasında yer almaktadır. Büyük bir bölümü Marmara Bölgesi'nde bulunan Çanakkale'nin, Edremit Körfezi kıyısındaki küçük bir kısmı ise Ege Bölgesi sınırlarına dâhildir. Türkiye'nin en batı noktasında yer alan Gökçeada'daki Avlaka Burnu da Çanakkale il sınırları içerisindedir.

Jeopolitik konumu itibarıyla Çanakkale, Anadolu ile Avrupa'yı, Karadeniz ile Akdeniz'i birbirine bağlayan stratejik bir geçiş noktasıdır. Türkiye'nin kuzeybatısında yer alan kent, 671 kilometrelik kıyı şeridiyle dikkat çeker ve Çanakkale Boğazı aracılığıyla Ege Denizi ile Marmara Denizi'ni birbirine bağlayan kentlerden biridir.

Çalışma alanı olarak Çanakkale ili Ayvacık ve Bayramiç ilçelerinin seçilmesi, bu bölgelerin tez konusunu destekleyen doğal, kültürel ve tarihsel zenginliklere sahip olmasıyla ilişkilidir. Çanakkale kırsalı, İstanbul ve çevresindeki şehirlerden göç alan bir bölge olup, sahip olduğu doğal ve kültürel değerler nedeniyle yüksek bir baskı altındadır.

Ayvacık İlçesi: Ayvacık ilçesi, Çanakkale'nin güneybatısında, Kuzey Ege'nin Baba Burnu'na doğru uzandığı bölgede yer almaktadır. Çanakkale merkeze 73 km, Edremit'e ise 59 km mesafededir. İlçenin kuzeyinde Bayramiç ve Ezine, doğusunda Kaz Dağları ve Balıkesir, güneyinde ve batısında ise Ege Denizi bulunmaktadır. Deniz seviyesinden 270 metre yükseklikte volkanik bir plato üzerinde bulunan Ayvacık, verimli ovaları ve denize paralel uzanan dağları ile dikkat çeker. İlçenin çevresi, Kaz Dağları, kaplıcalar, koylar,

akarsular ve şelaleler gibi doğal güzelliklere sahiptir. Bu özellikleri nedeniyle tarih boyunca konar-göçer grupların yaşam alanı olarak tercih edilmiştir. Bölgenin güney kıyıları, tarih boyunca Hristiyanlar için önemli limanlar olarak kullanılmıştır. Roma ve Bizans dönemlerinin ardından bölge, Türk boyları tarafından yerleşim alanı olarak kullanılmıştır.

Ayvacık köylerindeki gayrimüslim nüfus, 1923 mübadelesine kadar varlığını korumuş; Midilli Adası ile kurulan ticari ve kültürel ilişkiler, bu nüfusun devamlılığında önemli bir rol oynamıştır. Bölge, farklı kültürlerin geçiş noktası olması nedeniyle kültürel açıdan zenginleşmiştir. İlçenin ekonomik yapısı, geçmişte zeytincilik, orman ürünleri, hayvancılık ve tarıma dayalıyken (Darkot ve Tuncel, 1988), günümüzde zeytinyağı üretimi, narenciye, antepfıstığı, halı dokumacılığı ve peynir üretimi gibi çeşitli gelir kaynaklarına sahiptir. Ayrıca, yaz aylarında dağlık alanlara ve yaylalara göç eden bir toplumsal yapı gözlemlenmektedir (Özdemir, 2008).

Ayvacık, antik yerleşim alanları ve doğal sit alanları ile öne çıkmaktadır. Assos Antik Kenti, Apollon Smintheion Tapınağı, Gargara Antik Kenti ve Zeus Sunağı gibi kültür varlıkları, ilçenin turizm potansiyelini artırmıştır (Yallagöz, 2010). Turizm yatırımları, ilçenin ekonomik yapısına önemli katkılar sağlamaktadır. Özellikle mavi bayraklı plajları ve tarihi evleriyle dikkat çeken Assos, ilçenin turizm açısından en önemli merkezlerinden biridir. Bunun yanı sıra, Afrodit Kaplıcaları gibi doğal sağlık kaynakları da bölgeye değer katmaktadır.

Ayvacık, 89.288 hektarlık yüzölçümü ile Çanakkale il topraklarının %9'una sahiptir (TÜİK, 2020). İlçedeki arazilerin büyük bir bölümü orman ve fundalık alanlardan, işlenebilir tarım arazilerinden oluşmaktadır. İşlenebilir arazilerin çoğunu tarla alanları oluştururken, zeytin üretimi ikinci sırada yer almaktadır. İlçede organik tarım ve iyi tarım uygulamaları kapsamında zeytin, ceviz, üzüm gibi ürünler öne çıkmaktadır. Ayrıca Küçükkuyu gibi turistik beldelerde, zeytincilik ve balıkçılık önemli ekonomik faaliyetler arasındadır.

Ayvacık'ta köyler, coğrafi konumlarına göre "Dere Kolu," "Kıran Kolu," ve "Yalı Kolu" olarak sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmalar, köylerin fiziki ve ekonomik özelliklerine dayanmaktadır (Yaşar ve Örge Yaşar, 2010). Bayramiç ilçesine bağlı köyleri ekonomik faaliyetleri ve coğrafi konumlarına göre dört gruba ayırmaktadır: Yalı Kolu, Dere Kolu, Kıran Kolu ve Orta Kol. Bu gruplandırmaya göre, Büyükhusun Köyü "Yalı Kolu" grubunda yer almaktadır. Aynı gruba dahil olan diğer köyler arasında Hüseyinfakı, Demirci, Ahmetçe, Sazlı, Kozlu, Yeşilyurt ve Adatepe bulunmaktadır.

Dere Kolu köyleri, Kaz Dağları'nın eteklerinde bulunan orman köyleridir ve geçimlerini ağırlıklı olarak ormancılık ve ahşap işçiliğinden sağlamaktadır. Yalı Kolu köyleri ise Küçükkuyu istikametine doğru uzanmakta olup, ekonomik faaliyetlerinin temelini zeytincilik ve diğer tarımsal üretimler oluşturmaktadır. Örneğin, Yalı Kolu köyleri zeytincilikle, Kıran Kolu köyleri hayvancılıkla, Dere Kolu köyleri ise ormancılıkla öne çıkmaktadır. Bu özellikler, bölgenin kırsal sosyoekonomik yapısının çeşitliliğini göstermektedir.

Bayramiç İlçesi: Çanakkale'nin güneyinde yer alan Bayramiç ilçesi, doğal zenginlikleri ve mitolojik önemiyle öne çıkmaktadır. İlçenin yüzölçümünün %63'ü ormanlarla kaplı olup, verimli topraklarında elma, zeytin, armut, badem ve şeftali gibi tarımsal ürünler yetiştirilmektedir. Akdeniz iklimi etkisi altında olan Bayramiç'te yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve yağışlı geçmektedir.

Antik dönemlerden itibaren yerleşim yeri olarak kullanılan Bayramiç, 1308 yılında Karesi Beyliği, 1356 yılında ise Osmanlı egemenliği altına girmiştir. Osmanlı döneminde yöreye verilen "Bayram İçi" adı, zamanla "Bayramiç" olarak değişmiş ve 1902 yılında ilçe statüsü kazanmıştır.

Biga Yarımadası'nın orta bölümünde yer alan Bayramiç, 38-40 kuzey enlemleri ile 26-28 doğu boylamları arasında konumlanmıştır. Deniz seviyesinden 100 ila 76 metre yüksekte, yarı dağlık bir alanda yer alan ilçe, 1.275 km²'lik bir yüzölçümüne sahiptir. Bayramiç'in doğusunda Çan ve Yenice, batısında Ezine, güneyinde Ayvacık ilçeleri ile Balıkesir ili, kuzeyinde ise Çanakkale Merkez ilçesi bulunmaktadır. İlçe, doğudan batıya doğru yükselen ve yer yer 1.500 metreyi aşan dağlarla çevrilidir. Dağların ortasında Eski Menderes Çayı (Antik Skamandros) ve vadisi yer alır. İlçe merkezi ise menderes vadisinin tabanında, çayın 500 metre güneyindeki küçük bir tepenin eteğine kurulmuştur (Bayramiç Belediyesi, 2024).

Bayramiç, sahip olduğu doğal kaynaklarla da dikkat çekmektedir. İlçeye 23 kilometre mesafedeki Ayazma, Kazdağları eteklerinde yer alan bir doğa harikasıdır. Mesire alanı olarak düzenlenen Ayazma, küçük bir şelale ve göletiyle her mevsim ziyaretçilerine eşsiz bir deneyim sunar. Her yıl ağustos ayında, bölgedeki mitolojik hikâyeye atfen Ayazma'da güzellik yarışmaları düzenlenmektedir. Ayrıca, Kazdağları, yaklaşık 800 bitki taksonuna ve 29'u yalnızca bu dağa özgü endemik türlere ev sahipliği yapması nedeniyle "Önemli Bitki Alanı" (ÖBA) olarak belirlenmiştir.

Sağlık turizmi açısından da önemli bir merkez olan Bayramiç'te yer alan Külcüler Ilıcası, kükürtlü sularıyla cilt hastalıkları, romatizma, siyatik ve kireçlenme gibi

rahatsızlıkların tedavisinde kullanılmaktadır. Ayrıca, buradaki çamurun iltihaplı yaraları iyileştirdiği bilinmektedir.

2022 yılı verilerine göre Bayramiç'in nüfusu 15.892 kişidir (TÜİK, 2022). İlçe, doğal güzellikleri, zengin bitki örtüsü ve tarihi dokusuyla bölgenin dikkat çeken yerleşim alanlarından biridir.

Ayvacık İlçesinde Görüşme Yapılan Köyler'e İlişkin Genel Bilgiler

Adatepe Köyü: Adatepe Köyü, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesine bağlı ve Kaz Dağı'nın güney yamaçlarına kurulmuş, Edremit Körfezi'nin kuzeyinde yer alan bir yerleşimdir. Ayvacık ilçe merkezine 35 km, Çanakkale il merkezine ise 105 km uzaklıkta bulunan köy, yaklaşık 15 hektarlık bir yerleşim alanına sahiptir ve 2022 yılı verilerine göre 391 kişilik bir nüfusa sahiptir. Köy, toplu yerleşme karakterine sahiptir.

Toplu yerleşmeler, adından da anlaşılacağı üzere meskenlerin birbirine yakın olduğu köylerdir. Meskenlerin bu şekilde konumlanmasında hem doğal hem de sosyal faktörler etkili olmuştur. Su kaynakları, kırsal yerleşmeler için çekim unsuru oluşturmuş; bu durum, toplu yerleşmenin belirginleşmesine neden olmuştur. Düz veya düze yakın arazilerdeki köylerde de meskenlerin yakınlığı dikkat çeker. Adatepe gibi toplu yerleşmelerde, akrabalık bağları, ortak din ve kültür gibi sosyal faktörler de bu tip yerleşimlerin oluşmasında önemli rol oynar. Ayrıca, geçmişte yaşanan güvenlik endişeleri de toplu yerleşmelerin şekillenmesinde etkili olmuştur (Erinç & Öngör, 1979; Tuncdilek, 1967). Adatepe'nin yerleşim düzeni, su kaynaklarının ve tarımsal faaliyetlerin merkezinde şekillenmiş olup, yerleşim, cami ve diğer sosyal alanların çevresinde yoğunlaşmıştır.

Dağınık yerleşmelerden farklı olarak, toplu köylerde yerleşim yoğunluğu merkezden çevreye doğru azalma eğilimi gösterir. Dağınık köylerde ise meskenler arasındaki mesafe fazladır ve arazi yapısının engebeli oluşu bu yapının şekillenmesinde temel faktörlerden biridir (Erinç & Öngör, 1979). Adatepe'nin fiziksel ve sosyal yapısı, bu yerleşimin toplu köy niteliğini güçlendirmiştir.

Adatepe Köyü'nün tarihi, antik döneme kadar uzanmaktadır. Köy, Osmanlı döneminde "Karye-i Zeytünlük" adıyla anılmış ve zeytincilik faaliyetleriyle öne çıkmıştır. Mübadele dönemine kadar Rum ve Türk halklarının birlikte yaşadığı bir yerleşim olan Adatepe, bu süreçten sonra yalnızca Türk nüfusa ev sahipliği yapmıştır (Alyakut ve Gençer, 2018). 1950'li yıllarda ekonomik nedenlerle yaşanan göçler sonucu köy, uzun süre harap halde kalmış ve mimari dokusunu yitirme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. 1992 yılında

Kentsel Sit Alanı ilan edilmesiyle köydeki geleneksel yapıların korunması sağlanmış ve köy, Türkiye'de bütünü koruma altına alınan ilk yerleşimlerden biri olmuştur.

Ekonomik olarak, zeytincilik köyün temel geçim kaynağını oluşturmuş ve günümüzde de bu faaliyet devam etmektedir. Zeytincilik dışında narenciye yetiştiriciliği, peynir üretimi ve turizm faaliyetleri köy ekonomisine katkı sağlamaktadır (Ilgar, 2016). Köyde artan turizm faaliyetleri, geleneksel dokunun korunmasıyla birleşmiş ve yerleşimi hem ekonomik hem de kültürel bir cazibe merkezi haline getirmiştir.

Adatepe Köyü, geleneksel taş yapılar, meydanlar, avlular ve zeytinliklerle çevrili bir kırsal dokuya sahiptir. Köydeki yapılar genellikle yığma taş tekniği ile inşa edilmiştir. Evlerin çevresindeki avlular ve organik yollar, köyün yerleşim düzenine özgün bir karakter kazandırmaktadır. Köydeki anıtsal yapılar arasında cami, medrese, imam evi ve eski bir okul bulunmaktadır. Geçmişte var olduğu bilinen kilise, hamam ve Rum mezarlığı gibi yapılar ise günümüze ulaşamamıştır. Yerleşimin çevresi, serviler ve zeytin ağaçlarıyla çevrili olup, köydeki yapıların bir kısmı günümüzde ticari amaçlarla kullanılmaktadır.

Adatepe, 1992 yılında Kentsel Sit Alanı ilan edilmiş ve bu karar, köydeki yapıların yasal koruma altına alınmasını sağlamıştır. Çanakkale Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, köydeki yapılar için geçiş dönemi yapılaşma koşulları belirlemiş ve yeni yapılaşma taleplerini sınırlandırmıştır. Bu durum, köyün geleneksel dokusunun korunmasını önemli ölçüde desteklemiştir (~~Akbaş Örs, 2022).~~

Bahçedere Köyü: Bahçedere Köyü, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesine bağlı, Küçükkuyu beldesine 3 km, Çanakkale şehir merkezine ise yaklaşık 110 km mesafede yer alan bir yerleşimdir. Köy, yaklaşık 7 hektarlık bir alana yayılmış olup, 2022 yılı verilerine göre nüfusu 213 kişidir. Bahçedere, toplu yerleşme düzenine sahiptir.

Toplu yerleşmelerde, bütün meskenler arazi üzerinde bir noktada toplanmıştır. Bu düzen, meskenlerin bulunduğu alan ile ekonomik faaliyet alanlarının açıkça ayrıldığı bir yapıyı ortaya koyar. Meskenlerin bir arada bulunması, su kaynaklarına yakınlık ve tarımsal faaliyetler gibi doğal unsurların yanı sıra sosyal faktörlerle de ilişkilidir (Tanoğlu, 1954). Bahçedere, çevresini saran zeytinlikler ve çam ağaçlarıyla, bu yerleşim türünün karakteristik özelliklerini yansıtır. Ayrıca köy, bir yamaç yerleşimidir ve zirvesinden Ege Denizi'nin manzarası görülebilmektedir.

Bahçedere Köyü, 1827 yılında Toros Tahtacıları'nın iskân edilmesiyle kurulmuş bir Türkmen köyüdür. Üç mahalleden oluşan köy, geleneksel yapısını büyük ölçüde korumuş

ve sakinleri, emeğiyle geçimini sürdüren bir topluluk olarak tanınmıştır. Köy halkı, kadın-erkek ayrımı gözetmeksizin Tarım Kredi Kooperatifi, Tariş ve Ziraat Odasına kayıtlıdır.

Bahçedere'nin ekonomik yapısı, zeytincilik, meyve yetiştiriciliği ve antepfıstığı üretimi gibi tarımsal faaliyetlere dayanmaktadır. Köy, toplam 3.000 dönümlük zeytinlik alanına sahiptir ve bu alandaki 60 bin zeytin ağacından var yıllarında 200-250 ton zeytinyağı üretilmektedir. Bunun yanı sıra, köyde bol miktarda meyve yetiştirilmektedir. Son yıllarda artan turizm faaliyetleri sayesinde köy ekonomisi çeşitlenmiş ve turizm, köyde yeni gelir kaynakları oluşturmuştur.

Bahçedere Köyü, çevresindeki zeytinlikler ve çam ormanları ile adeta bir cennet bahçesini andırmaktadır. Doğal peyzajı ve Ege Denizi manzarası, köyü hem sakinler hem de ziyaretçiler için cazip bir hale getirmiştir. Köy, kırsal dokusunu ve geleneksel Türkmen kimliğini büyük ölçüde korumakta, aynı zamanda bölgenin ekonomik, kültürel ve sosyal yapısına katkıda bulunmaktadır.

Yeşilyurt Köyü: Yeşilyurt Köyü, Çanakkale merkeze 100 km, Küçükkuyu beldesine yaklaşık 3 km mesafede, kıyıdan 2,5 km uzaklıkta yer alan bir yamaç yerleşimidir. Yaklaşık 20 hektarlık bir yerleşim alanına sahip olan köy, toplu yerleşme karakterine sahiptir. Toplu köyler, meskenlerin arazi üzerinde bir noktada toplandığı, sosyal ve doğal unsurların bu yerleşim tipini şekillendirdiği alanlardır. Su kaynaklarına yakınlık, düz veya düze yakın arazilerde yerleşimlerin yoğunlaşması ve geçmişteki güvenlik kaygıları toplu yerleşmelerin oluşumunda önemli rol oynamıştır (Tanoğlu, 1954; Erinç & Öngör, 1979). Yeşilyurt Köyü, meskenlerin bir arada bulunduğu yapısıyla bu tanıma uygun bir yerleşim örneği sunmaktadır.

Köyün eski adı "Büyükçetmi" olup, yaklaşık 700 yıl önce Oğuzların Çepni boyu tarafından kurulduğu bilinmektedir (Özarar, 2008). 2022 yılı verilerine göre nüfusu 177 kişidir. Kaz Dağları'nın eteklerinde dik bir arazi üzerinde konumlanan köy, büyük ölçüde korunmuş geleneksel mimarisiyle dikkat çeker. Konutlar, çeşmeler, okul, yollar ve camiden oluşan kırsal doku; son dönemde artan turizm faaliyetleriyle yeni işlevler kazanmıştır. Köyde satış birimleri, kafeler ve konaklama tesisleri yer almakta, bu tür faaliyetler hem geleneksel yapılarda hem de yeni inşa edilen yapılarda sürdürülmektedir.

Geçmişte tarım ve hayvancılık temel geçim kaynağı iken, günümüzde turizm köyün ekonomisinin merkezine yerleşmiştir. Köy sakinlerinin büyük bir kısmı artık turizmle geçimlerini sağlamaktadır (Öngen, 2008). Yerleşimdeki cami, mimarisiyle öne çıkan yapılardan biridir. Midilli Adası'ndan gelen Rum yapı ustaları tarafından inşa edilen bu yapı, taş işçiliği ve bezeme çeşitliliğiyle dikkat çekmektedir (Yallagöz, 2010). Dikdörtgen planlı

ve kırma çatılı caminin doğu cephesine konumlandırılmış tek şerefeli minaresi bulunmaktadır.

Nusratlı Köyü: Nusratlı Köyü, Ayvacık ilçesine bağlı ve Çanakkale merkeze 110 km, Ayvacık ilçe merkezine 16 km, Küçükkuyu beldesine ise sadece 7 km mesafede yer alan, Edremit Körfezi'ne bakan bir köydür. Yaklaşık 7 hektarlık bir yerleşim alanına sahip köy, 2022 yılı nüfus verilerine göre 138 kişilik bir nüfusa sahiptir. Nusratlı, Çanakkale-İzmir karayolu üzerinde, Körfez Havaalanı'na 50 km, Çanakkale Havaalanı'na ise 90 km uzaklıkta, güneybatı yönünde bir yamaçta konumlanmıştır.

Köy, toplu yerleşme özelliği taşır; meskenler bir noktada yoğunlaşmış olup ekonomik faaliyet alanlarından ayrılmıştır (Tanoğlu, 1954). Köyün tarihî geçmişi oldukça zengin olup, bir dönem Rumlar ve Türklerin birlikte yaşadığı bir yerleşim yeri olmuştur. Mübadele sonrasında köy, Midilli'den gelen göçmenler, yerli Yörükler ve Hasanobası Mahallesi'nde yaşayan Türkmenlerin ortak yaşam alanı haline gelmiştir.

Köyün en önemli geçim kaynağı zeytincilik ve zeytinyağı üretimidir. Bunun yanı sıra, bir miktar fıstık üretimi ile tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği yapılmaktadır. Hayvancılık ise büyük ölçüde bireysel ihtiyaçlara yönelik olarak devam etmekte, yalnızca birkaç aile çiğ süt üretimiyle ticari faaliyette bulunmaktadır. Ürünlerin pazarlaması, çoğunlukla geleneksel yöntemlerle bireysel olarak yapılmaktadır. Üreticiler ürünlerini yol kenarındaki tezgâhlarda ve büyük şehirlerde dolaşarak satmaktadır. Markalaşmış ve ticari faaliyetlerini usulüne uygun yürüten işletme sayısı yalnızca 4-5'tir ve bu işletmelerin çoğu Küçükkuyu'da faaliyet göstermektedir.

Köy mimarisi, Nusratlı taşından yapılmış geleneksel konutlarla dikkat çekmektedir. Ancak, köyden kente göç nedeniyle birçok ev boşalmış ya da yıkılmış durumdadır. Köyde restorasyona ihtiyaç duyan eski bir cami, çamaşırhane, misafir ahırı ve çeşitli çeşmeler bulunmaktadır. Köye 5-6 km mesafede bir kaplıca yer almakta ve bölgenin temiz havası ile oksijen zenginliği, sağlık turizmi açısından uluslararası literatürde de vurgulanmaktadır. Nusratlı Köyü, doğal güzellikleri, yürüyüş rotaları ve çevresel özellikleriyle eko-agro-sağlık turizmi için oldukça elverişli bir konumda yer almaktadır. Boş evlerin ticari amaçla yeniden işlevlendirilmesi, köye olan ilgiyi artırabilecek bir potansiyele sahiptir.

Ahmetçe Köyü: Ahmetçe Köyü, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesine bağlı olup kıyıdan 4 km, Çanakkale şehir merkezine ise 93 km uzaklıkta yer alan bir yerleşimdir. Yaklaşık 13 hektarlık bir alana yayılan köy, 2022 yılı verilerine göre 456 kişilik bir nüfusa sahiptir. Güney yönüne bakan bir yamaca kurulu olan köy, toplu yerleşme özelliği göstermektedir.

Toplu yerleşmelerde, meskenler bir noktada yoğunlaşmış olup, ekonomik faaliyet alanları ile meskenler arasında belirgin bir ayrım bulunmaktadır (Tanoğlu, 1954). Ahmetçe, meskenlerin yoğunluğu, yolların düzeni ve sosyal alanların birbirine yakınlığı ile toplu yerleşim tipinin karakteristik bir örneğini sunmaktadır.

650 yıllık bir geçmişe sahip olduğu düşünülen Ahmetçe Köyü, Çaltepe ve Yalı olmak üzere iki mahalleden oluşmaktadır. Kaz Dağları'nın eteklerinde, Kaz dağı eteklerinde konumlanmış köy tarihsel süreçte zeytincilik ve hayvancılık gibi geleneksel tarım faaliyetleri köy ekonomisinin temel dayanaklarını oluşturmuş, bu faaliyetler günümüzde de kısmen devam etmektedir. Su kaynaklarının erişilebilirliği, Kaz Dağları gibi doğal zenginlikler ve düz araziler toplu yerleşmenin bu köyde egemen olmasına katkı sağlamıştır (Erinç & Öngör, 1979).

Geçmişte 600'den fazla haneye ev sahipliği yapan köyde, günümüzde sürekli yaşayan yerli halkın sayısı azalmıştır. Yerli nüfusun büyük bölümü zeytincilik ve küçük ölçekli hayvancılık yaparak geçimini sağlamaktadır. Köydeki geleneksel yapılar ve dar sokaklar, yerleşimin tarihi dokusunu korumaktadır. Bunun yanında, yeni inşa edilen yapılar ve ticari işletmeler köyün ekonomik yapısını çeşitlendirmiştir.

Ahmetçe, yakın geçmişte göç veren bir köy konumundayken, son yıllarda yeniden canlanmaya başlamıştır. Açılan küçük oteller, butik konaklama tesisleri, köyde turizm faaliyetlerini artırmış ve köye olan ilgiyi yeniden canlandırmıştır. Köy, yazlık olarak tercih edilen bir yerleşim haline gelmiştir. Bununla birlikte, artan talep ve turizm faaliyetleri emlak fiyatlarında ciddi bir artışa neden olmuş, bu durum köydeki demografik yapıyı değiştirmiştir.

Ahmetçe, sahip olduğu doğal güzellikler, turizm potansiyeli ve geleneksel tarımsal faaliyetleri ile Kuzey Ege Bölgesi'nin dikkat çeken köylerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ancak artan turizm faaliyetleri, köyün sosyal ve ekonomik yapısında önemli değişikliklere yol açmıştır. Turizmle birlikte köydeki geleneksel yapının bir kısmı korunurken, bazı bölgelerde yapılaşma ve ticari faaliyetlerin artışı köyün özgün kimliğini kısmen değiştirmiştir.

Kayalar Köyü: Kayalar Köyü, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesine bağlı bir yerleşim olup, kıyıdan 5 km içeride ve Çanakkale şehir merkezine 80 km uzaklıkta yer alır. Köy, kuzey-güney yönünde bir sırt üzerinde konumlanmış dağınık yerleşim karakterine sahiptir. Dağınık yerleşmeler, meskenlerin birbirinden uzak mesafelerde bulunduğu, arazinin eğimli ve engebeli olduğu alanlarda görülen yerleşim tipleridir (Tanoğlu, 1954). Kayalar Köyü'nün fiziksel yapısı, bu tanıma uygun bir şekilde, yol boyunca sıralanan bahçeli konutlar ile

çevresinde geniş alanlara yayılan bir yerleşim dokusuna sahiptir. Son dönemde, köy çeperlerinde lüks konutların ve havuzlu villaların inşası dikkat çekmektedir.

Sazlı Köyü'nden geçen ana yol, zeytinliklerin çevresinden dolaşarak Kayalar Köyü'ne ulaşmaktadır. Köyün mevcut fiziksel dokusu büyük ölçüde korunmuş olsa da, betonarme yapım sistemiyle inşa edilmiş yakın tarihli yapılara rastlanmaktadır. Geleneksel yapıların bir kısmı harap durumdayken, ayakta kalan yapılar konut işlevlerini sürdürmektedir. Köyde bir zamanlar kullanılan geleneksel kahvehane ve bakkal yapıları, bir depremde ağır hasar gördüğü için günümüzde işlevsizdir. Ancak, bu ihtiyaçları karşılayacak yeni yapılar inşa edilmiştir. Köy camisi, kontur ve gabari özellikleriyle çevredeki diğer köylerin camileriyle benzerlik göstermektedir. Çatı ve döşemelerinde betonarme sistem kullanılmış olmasına rağmen, beden duvarlarının geleneksel yığma taş yöntemiyle inşa edildiği görülmektedir. Meydan ve sokaklar parke taş ile kaplanmış olup, ara sokaklarda geleneksel taş yollar korunmuştur.

Kayalar Köyü'nde ekonomik faaliyetler ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Zeytincilik, köy ekonomisinin en önemli unsurlarından biri olmayı sürdürmektedir. Turizmin köyde henüz büyük bir etkisi olmamakla birlikte, kadınların kurduğu kooperatif aracılığıyla ürettikleri yöresel ürünleri sergileyip sattıkları bir yeme-içme birimi dikkat çekmektedir. Bu girişim, turizme yönelik ilk adımlardan biri olarak değerlendirilebilir.

Son yıllarda köyde modern konutların inşasıyla birlikte geleneksel ve modern yapılar bir arada varlık göstermekte, bu durum köyün mimari ve sosyal dokusunda değişimlere yol açmaktadır. Yol boyunca sıralanan bahçeli konutlar, köyün kırsal kimliğini yansıtırken, çeperlerdeki yeni yapılaşmalar köydeki sosyoekonomik dönüşümün bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Kozlu Köyü: Kozlu Köyü, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesine bağlı olup kıyıya 3 km, Çanakkale şehir merkezine ise 95 km uzaklıkta yer almaktadır. Yaklaşık 16 hektarlık bir yerleşim alanına sahip köy, Ayvacık ilçe merkezine 10 km mesafede konumlanmıştır. 2022 yılı nüfus verilerine göre 262 kişilik bir nüfusa sahiptir. İlk dönemlerinde toplu yerleşme karakterine sahip olan Kozlu, son yıllarda güney kesiminde parçalı bir yapılaşma ile dağınık yerleşim özellikleri göstermeye başlamıştır. Yeni yapılar, köyün yerleşim dokusunu kısmen değiştirmiş ve geleneksel yapılarla modern yapılar bir arada varlık göstermiştir.

Köy, oldukça düz bir arazide konumlanmış olup, geleneksel yapılar açısından zengin bir dokuya sahip değildir. Betonarme yapım sistemiyle inşa edilmiş bir, iki veya üç katlı

modern yapılar, köyün mimarisine hâkimdir. Ancak, harap durumdaki geleneksel yapılar arasında, yığma taş yapım sistemi ile inşa edilmiş olanlar da bulunmaktadır. Köy yollarının özgün taş dokusu zamanla değiştirilerek parke taş kaplamaya dönüştürülmüştür. Köyde yer alan cami, plan ve cephe özellikleri açısından Büyükhusun Köyü camisinin yapısal özelliklerini taşımakta olup, sonradan eklenmiş abdestlik ve minare bölümleriyle dikkat çekmektedir (Yaşar & Yaşar, 2010).

Kozlu Köyü'nde kırsal yaşam büyük ölçüde korunmaktadır. Köy sakinleri geçimlerini tarım ve hayvancılıkla sağlamaktadır. Bununla birlikte, köydeki nüfusun büyük bir bölümü 65 yaş üstü bireylerden oluşmaktadır ve genç nüfusun azlığı dikkat çekmektedir. Köyde taşımalı eğitim sistemi uygulanmakta olup, bu durum kırsal kesimdeki demografik yapının değişimiyle ilişkilendirilmektedir.

Kozlu Köyü'nün sınırları içinde yer alan Lamponia Antik Kenti, köyün tarihî ve arkeolojik önemini artırmaktadır. Lamponia, geçmişi M.Ö. 8. yüzyıla dayanan, Roma ve Bizans dönemlerinde de bilinen önemli bir antik kenttir (Tombul, 2015). Antik kaynaklarda Güney Troas kentlerinden biri olarak bahsedilen Lamponia, tarih boyunca gezginlerin ve araştırmacıların ilgisini çekmiştir (Özhan & Yaman, 2008). Köyün kuzey kesiminde yer alan bu antik yerleşim, Kozlu'nun arkeolojik değerini vurgulamakta ve turizm açısından potansiyel taşımaktadır.

Son yıllarda artan turizm faaliyetleri, Kozlu Köyü'nde henüz baskın bir etki yaratmamış olsa da, köyün arkeolojik değerleri turizm faaliyetleri yoğundur. Bu doğrultuda, köyde konaklama ve yeme-içme işlevlerini taşıyan yapıların eklemlendiği görülmektedir. Turizmin köy dokusuna entegrasyonu, köy ekonomisini çeşitlendirme potansiyeline sahiptir. Ancak bu gelişmelerin geleneksel dokuyu bozmadan gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir.

Kozlu Köyü'nün adı, bölgede yetişen ceviz bitkisinden türemiştir (Yaşar ve Yaşar, 2010). Köy, hem geleneksel kırsal yaşamın devam ettiği hem de arkeolojik ve turistik potansiyeli olan bir yerleşimdir.

Büyükhusun Köyü: Büyükhusun Köyü, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesine bağlı olup kıyıya 4 km, Çanakkale şehir merkezine ise 95 km uzaklıkta yer alan bir yerleşimdir. Yaklaşık 18 hektarlık bir yerleşim alanına sahip köy, Ayvacık ilçe merkezine 9 km mesafededir. Büyükhusun Köyü, toplu yerleşme özelliği taşımakta olup, yerleşimin merkezinde bir arada bulunan meskenler, çevresindeki tarımsal ve ekonomik faaliyet alanlarından ayrılmıştır (Tanoğlu, 1954). Köy, Acıgöl, Kuşkonmaz, Namazgah, Sazak ve Yalı isimli beş mahalleden oluşmaktadır.

Köyün yerleşim düzeni, çevresindeki doğal güzellikler ve tarımsal alanlarla uyumlu bir yapı sergiler. Köyde, geleneksel kırsal yaşamın büyük ölçüde devam ettiği gözlemlenmektedir. Yerleşimin demografik yapısı ağırlıklı olarak köyde doğup büyüyen yerel halktan oluşmakla birlikte, 2000'li yıllardan itibaren tersine göç sürecine girilmiş ve büyük şehirlerden gelen bireylerin köye yerleşmesi artmıştır. TÜİK verilerine göre, köy nüfusu 2007 yılında 318 iken, 2020 yılında 370 kişiye ulaşmıştır. Günümüzde köy nüfusunun büyük kısmı 60 yaş ve üzerindeki bireylerden oluşmakta, genç ve çocuk nüfusu ise oldukça sınırlıdır. Bu durum, taşımalı eğitim sisteminin uygulanmasını ve eğitim yapılarına olan ihtiyacın azalmasını beraberinde getirmiştir.

Köydeki ekonomik faaliyetler, ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Zeytincilik, köy ekonomisinin temelini oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, köyün doğal güzellikleri ve sakin atmosferi, büyük şehirlerden gelen emekliler için cazip bir yerleşim alanı yaratmıştır. Yerleşime yeni katılan bireylerin büyük bir kısmı, şehir hayatının atmosferinden uzaklaşmak ve daha sakin bir yaşam sürmek amacıyla köyde mülk edinmiştir. Bu kişiler genellikle köyde eski evleri onararak ya da yeni yapılar inşa ederek köye yerleşmektedir. Bazıları yılın tamamını köyde geçirirken, bazıları ise yaz aylarını köyde değerlendirmektedir.

Büyükhusun Köyü, tarihsel ve doğal özellikleriyle de dikkat çeker. Köy, Behramkale'ye yakın konumu ve çevresindeki doğal güzelliklerle, kırsal peyzajın bir parçasını oluşturur. UNESCO'nun "Kültürel Peyzaj" tanımı kapsamında değerlendirilebilecek bu tür yerleşimler, tarihsel, estetik ve etnolojik açıdan önemli bir değere sahiptir. Köyün doğal yapısı ve sakin yaşam tarzı, kırsal turizmin gelişimi açısından potansiyel barındırmaktadır.

Son yıllarda, köyde yapılan restorasyon çalışmaları ve yeni yapılaşmalar, köyün sosyoekonomik yapısını kısmen değiştirmiştir. Köyde yaşayan yerel halk ile büyük şehirlerden gelen yeni sakinler arasında sosyal ve ekonomik bir etkileşim gözlemlenmektedir. Bu süreçte, köy dokusunun korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılması önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Bayramiç İlçesinde Araştırmaya Konu olan Köyler

Ahmetçeli Köyü: Ahmetçeli Köyü, Çanakkale'nin Bayramiç ilçesine bağlı, şehir merkezine yaklaşık 80 km uzaklıkta yer almaktadır. Köy, yaklaşık 20 hektarlık bir alanı kaplamakta ve toplu yerleşme karakterine sahiptir. Bu yerleşme düzeninde, meskenler bir noktada yoğunlaşmış olup, ekonomik faaliyet alanlarından açıkça ayrılmış bir yapı

sergilemektedir (Tanoğlu, 1954). Köyde meskenlerin çoğu genellikle bir cami veya çeşmenin çevresinde yer alırken, bu düzen toplu yerleşme tipinin belirgin özelliklerini taşımaktadır.

Ahmetçeli Köyü'nün nüfusu, 2022 yılı itibarıyla 189 kişidir. Köydeki nüfusun büyük bir kısmı tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır. Ancak, genç nüfusun azalması ve eğitim gibi sebeplerle şehir merkezlerine göç etmesi nedeniyle köyün demografik yapısı ağırlıklı olarak yaşlı bireylerden oluşmaktadır. Köy, geleneksel kırsal yaşamın büyük ölçüde devam ettiği bir yerleşimdir.

Toplu köy yerleşmeleri, birtakım fiziki ve beşeri faktörlerin etkisiyle şekillenmiş bir yapı sunar. Ahmetçeli Köyü'nün bu düzeni, su kaynaklarına bağımlılık, tarımsal faaliyetlerin odaklanması ve yerleşim yerinin tarih boyunca savaş ve istilalar gibi güvenlik endişeleriyle seçilmesi gibi nedenlerle oluşmuştur. Bu faktörler, yerleşmenin toplu bir karakter kazanmasını sağlamış, köydeki sosyal ilişkilerin ve ekonomik faaliyetlerin merkezi bir alanda yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Ahmetçeli Köyü, çevresindeki tarımsal üretim alanları ile kırsal ekonomiye katkıda bulunmaya devam etmektedir. Bölgede, "oba" olarak adlandırılan bu tür mahallelerin varlığı, yerleşim düzenini şekillendiren bir diğer unsurdur (Tuncdilek, 1967). Geleneksel yapılar ile kırsal mimarinin korunması, köyün kimliğini devam ettirmesine olanak tanımaktadır. Ahmetçeli Köyü, toplu yerleşme karakteri, tarihî ve fiziki yapısı ile Bayramiç ilçesinin köylerinden biridir.

Mollahasanlar Köyü: Mollahasanlar Köyü, Çanakkale'nin Bayramiç ilçesine bağlı olup, şehir merkezine yaklaşık 100 km uzaklıkta yer almaktadır. Köy, 27 hektarlık bir yerleşim alanına sahip olup, dağınık yerleşme düzenine sahiptir. Bu yerleşim düzeni, meskenlerin birbirinden oldukça uzak ve seyrek bir yapılaşmayla konumlandığı bir yapıyı ifade eder. Dağınık yerleşmeler, genellikle arazinin engebeli veya su kaynaklarına uzak olduğu bölgelerde görülmektedir (Tanoğlu, 1954). Mollahasanlar Köyü, bu düzenin belirgin bir örneği olarak dikkat çeker.

2022 yılı itibarıyla köy nüfusu 238 kişidir. Köy halkı, ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır. Tarım faaliyetleri, daha çok tahıl üretimi ve küçük ölçekli sebze tarımını kapsamaktadır. Hayvancılık ise çoğunlukla küçükbaş hayvan yetiştiriciliğiyle sınırlıdır. Köyde genç nüfusun oldukça az olduğu, nüfusun büyük bir bölümünün yaşlı bireylerden oluştuğu gözlemlenmektedir. Bu durum, kırsal alanlarda yaygın olan nüfus azalması ve yaşlanma eğilimlerinin bir yansımasıdır.

Mollahasanlar Köyü'nün yerleşim düzeni, meskenler ve tarımsal faaliyet alanlarının birbirinden uzak bir şekilde konumlandığı bir yapı sergiler. Dağınık yerleşme düzeni, köyde toplumsal ilişkilerin ve ekonomik faaliyetlerin merkezileşmesini zorlaştırmakta, bu da köydeki hizmetlere erişim imkanlarını kısıtlamaktadır.

Beşik Köyü: Beşik Köyü, Çanakkale'nin Bayramiç ilçesine bağlı olup, Çanakkale şehir merkezine yaklaşık 100 km uzaklıkta yer almaktadır. Köy, 8 hektarlık bir yerleşim alanına sahip olup, toplu yerleşme karakteri göstermektedir. Kompakt bir yerleşim düzenine sahip olan köyde, meskenler bir noktada yoğunlaşmış ve bu yapı, ekonomik faaliyet alanlarından ayrılmış bir düzen sergilemektedir (Tanoğlu, 1954). Bu özellik, Beşik Köyü'nü toplu yerleşme düzeninin tipik bir örneği haline getirmektedir.

Köyün 2022 yılı nüfusu 186 kişidir. Köy halkının büyük bir bölümü tarım ve hayvancılık faaliyetleri ile geçimini sağlamaktadır. Tarımsal üretimin yanı sıra hayvancılık faaliyetleri küçükbaş hayvan yetiştiriciliği üzerinde yoğunlaşmaktadır. Köyün yerleşim düzeni, meskenler ve tarımsal alanların ayrıldığı, sosyal yapıların (cami, okul gibi) merkezde olduğu kompakt bir yerleşim biçimine sahiptir.

Serhat Köyü: Serhat Köyü, Çanakkale merkeze 100 km uzaklıkta, 22 hektarlık bir alanda konumlanmıştır ve dağınık yerleşme düzenine sahiptir. Bu tip yerleşimlerde meskenler birbirinden uzak olup, arazinin engebeli yapısı ve su kaynaklarına olan mesafe, düzenin belirleyici faktörleri arasındadır (Tanoğlu, 1954).

2022 yılı nüfusu 372 olan köyde, geçim kaynakları tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Tarım faaliyetlerinde tahıl ve sebze üretimi öne çıkarken, hayvancılık ise küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ile sınırlıdır. Nüfusun büyük kısmını yaşlı bireyler oluştururken, genç nüfus oranı düşüktür. Bu durum, kırsal alanlarda görülen genel nüfus azalma ve yaşlanma eğilimlerini yansıtmaktadır.

Çırpılar Köyü: Çırpılar Köyü, 12 hektarlık bir yerleşim alanına sahip olup, Çanakkale merkeze yaklaşık 97 km mesafededir. Toplu yerleşim düzeni göstermektedir. Yapıların bir arada yoğunlaştığı köyde, ekonomik ve sosyal alanlar yerleşim merkezi etrafında şekillenmiştir. Son yıllarda, köy merkezine doğu ve batı yönlerinde uzanan yollar boyunca yeni yapılaşmaların olduğu ve bu alanlarda saçaklanmaların oluşmaya başladığı gözlemlenmiştir.

Yaşlı nüfusun ise ağırlıkta olduğu köyün 2022 yılı nüfusu 272 kişidir. Köy halkının büyük bölümü tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır. Tarımsal üretimde özellikle

tahıl ve sebze tarımı öne çıkmakta olup, hayvancılık faaliyetleri küçükbaş ve büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ile sınırlıdır.

Muratlar Köyü: Muratlar Köyü, 40 hektarlık bir alana sahip olup, dağlık bir bölgede yer almakta ve dağınık yerleşme düzenine sahiptir. Çanakkale merkeze yaklaşık 100 km mesafede konumlanmıştır. Dağınık yerleşim özelliği, meskenlerin birbirinden uzak bir şekilde, arazinin fiziksel yapısına uygun olarak yerleştirildiği bir düzeni ifade eder (Tanoğlu, 1954). Bu yerleşim düzeni, özellikle dağlık bölgelerde, su kaynaklarına erişimin sınırlı olduğu alanlarda görülmektedir.

2022 yılı itibarıyla köy nüfusu 425 kişidir. Dağınık yerleşme düzeni nedeniyle, tarım ve hayvancılık faaliyetleri meskenlerden uzak alanlarda gerçekleştirilmektedir. Köyün yerleşim düzeni, arazinin fiziksel koşulları ve tarımsal faaliyetlerin yapısıyla uyumlu bir şekilde gelişmiştir.

Cazgirler Köyü: Cazgirler Köyü, Çanakkale merkeze yaklaşık 50 km mesafede, 15 hektarlık bir alanda ve dağınık yerleşme düzenine sahiptir. Çevresi tarım arazileri ve ekili-dikili alanlarla çevrili olan köy, kırsal bir yapıya sahiptir. Dağınık yerleşim düzeni, meskenlerin birbirinden uzak ve seyrek bir şekilde konumlanması, arazinin fiziki özellikleri ve tarımsal faaliyetlerin yapısı ile ilişkilidir (Tanoğlu, 1954). 2022 yılı itibarıyla köy nüfusu 54 kişidir. Köy sakinleri, tarım ve hayvancılık faaliyetleri ile geçimlerini sağlamaktadır. Nüfus yapısı incelendiğinde, yaşlı bireylerin çoğunlukta olduğu ve genç nüfusun azaldığı gözlemlenmektedir.

3. BULGULAR VE İRDELEMELER

Bu çalışma, kentten kırsala göç eden bireylerin göç motivasyonlarını, kırsal yaşama uyum süreçlerini, kırsala dair algılarını ve bu göçlerin kırsal alan üzerindeki etkilerini dört temel başlık altında incelemeyi amaçlamaktadır. Bireylerin hem yerel halkla hem de kırsal çevreyle uyum içinde yaşamalarını mümkün kılan dinamikleri anlamayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, göç sürecinin farklı boyutları hem bireysel deneyimler hem de mekânsal değişimler üzerinden ele alınmıştır. Bu kapsamda, yeni gelenler ve yerli halkla yapılan derinlemesine görüşmeler tematik içerik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. İçerik analizi, çalışmada ele alınan içeriklerin belli niteliklerinin kodlarla temsil edildiği bir süreç olarak kabul edilir. Bu yöntemle, birbiriyle ilişkili ve ayırt edilebilir kategoriler oluşturulması amaçlanmıştır. Niteliksel veri analizinde, genellikle alt kümeler halinde tematik (anlamsal veya konusal) ve yapısal olarak ilişkilendirilmiş veri dizileri oluşturulur. Bu bağlamda kullanılan tematik kodlama yöntemi, gözlem ve görüşmelerden elde edilen verilerin belirli kavramlar, başlıklar veya temalara göre sınıflandırılmasını içerir (Geray, 2006). Nitel araştırmalarda kod, çoğunlukla dil temelli veya görsel veriyi betimlemek için kullanılan, özlü ve çarpıcı bir sözcük ya da kısa bir ifade olarak tanımlanabilir (Saldana, 2022).

Çalışmada tematik analiz yöntemiyle, öncelikle katılımcılardan elde edilen görüşme verilerinden kodlar ve alt kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlar, ilişkili oldukları bağlama göre sınıflandırılmış ve bir üst kod altında alt kategorilere, alt kategoriler ise ana kategorilere gruplanmıştır. Son olarak, tüm bu kategoriler temalar altında toplanarak tematik bir yapı oluşturulmuştur. Her bir alt kategori için, kodlar üzerinden içerik analizi yapılmış ve bulgular tablolarla görselleştirilmiştir. Ayrıca, analizler katılımcılardan doğrudan yapılan alıntılarla desteklenmiştir.

Çalışmada yapılan literatür taraması, saha gözlemleri ve görüşmelerden elde edilen bulgular doğrultusunda dört ana tema belirlenmiştir. Bu temalar, kategorilere; kategoriler ise alt kategorilere ve kodlara indirgenmiştir. Belirlenen temalar aşağıdaki tabloda açıklanmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. Tema içerikleri

Tema	Açıklama
Tema 1: Kentten Kırsala Göç Süreci-Motivasyon	Bu tema, kentten kırsala göç eden bireylerin motivasyonlarını ve hazırlık süreçlerini incelemek amacıyla, katılımcılarla yapılan görüşme verileri doğrultusunda oluşturulmuştur. Araştırma sorularından ilki olan **"Bireylerin göç kararını etkileyen etmenler nelerdir?"** sorusuna yanıt sunmayı amaçlayan bu temada, bireylerin göç kararını etkileyen itici ve çekici faktörler ile göç motivasyonlarının altında yatan bireysel, ekonomik ve çevresel nedenler değerlendirilmiştir. Ayrıca, kentte geçirilen dönüşüm süreçleri ve bu süreçlerin bireylerin kırsal yaşam hayali üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Tema, iki ana kategori altında değerlendirilmiştir: **1.Kategori: Kentten Kırsala Göç Sebepleri** Bu kategori, bireylerin kırsal alanı tercih etmelerine neden olan çekici unsurları ve kent yaşamının itici faktörlerini analiz etmektedir. İki alt kategoriye ayrılmıştır: **Kırın Çekiciliği:** Alternatif yaşam arayışları, kıra ve doğaya duyulan özlem, tarımsal üretim niyetleri, dernek ve kişilerin etkisi, ekonomik nedenler, iş olanakları, isteği. **Kentin İticiliği:** Kent yaşamının zorlukları; trafik ve ulaşım problemleri, çevresel sorunlar, sosyal izolasyon, stres ve psikolojik baskılar, yüksek yaşam maliyetleri, ekonomik zorluklar, güvenlik sorunları ve siyasi olaylar **2. Kategori: Hazırlık Süreci** Bu kategori, bireylerin kırsala taşınma öncesi hazırlık ve planlama süreçlerini içerir. İki alt kategoriye ayrılmıştır: **Kırsal Yaşam İçin Hazırlık ve Deneyimler:** Kentteki yaşam biçimi değişimleri, teorik ve pratik hazırlık süreçleri ve kırsal yaşamı deneyimleme **Yeni Yaşam Kurma ve Finansal Planlama:** Yeni uğraşlar ve iş fırsatlarının değerlendirilmesi, finansal planlama, maddi birikim ve tasarruf

Tablo 7'nin devamı

Tema 2: Kırsala Yerleşme ve Uyum Süreci-Adaptasyon	Bu tema, kentten kırsala göç eden bireylerin sosyal entegrasyon, günlük yaşam ve adaptasyon stratejilerini incelemek amacıyla katılımcılarla yapılan görüşme verileri doğrultusunda oluşturulmuştur. Araştırma sorularından ikincisi olan *"Bireylerin kırsal yaşama uyum süreçleri nasıl şekillenmektedir?"* sorusuna yanıt sunmayı amaçlayan bu temada, bireylerin kırsal yaşama geçiş süreçleri, sosyal ilişkiler kurma çabaları ve uyum mekanizmaları ele alınmıştır. Yeni sosyal çevreye entegre olma çabaları, günlük hayatta edindikleri beceriler ve karşılaştıkları zorluklar, uyum sürecini şekillendiren temel unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Tema, 3 kategori altında değerlendirilmiştir. 1. Kategori: Sosyal Entegrasyon ve İlişkiler Bu kategori, bireylerin kırsalda kurdukları sosyal bağları ve bu süreçte karşılaştıkları dinamikleri kapsamaktadır. 4 alt kategoriye ayrılmıştır. Yeni Gelenlerin Kurdukları İlişkiler: Yeni gelenlerin kendi aralarında kurdukları ilişkiler; kendi aralarında ve yerel halka kurdukları ilişkiler hem yeni gelenlerin hem de yerel halkın gözünden değerlendirilmiştir. Sosyal İhtiyaçlar ve Kentli Alışkanlıkları: Sosyal ihtiyaçların karşılanma biçimi ve kentli alışkanlıklarının sürdürülmesi ve dönüşümü. Sosyal Etkinlikler, Toplumsal Katılım ve Komşuluk İlişkileri: Etkinlikler ve katılım ile komşuluk ilişkileri Topluluk – Sosyal Ağ: Dernek veya kişilerin etkisi, Arkadaş tanıdık etkisi 2. Kategori: Günlük Yaşamda Yapılan İşler ve Faaliyetler Günlük işler, rutinler ve edinilen hobi ve beceriler: günlük işler ve rutinler ile hobi ve yeni beceriler Tarımsal üretim, bahçecilik ve hayvancılık faaliyetleri: Tarımsal üretim ve ekolojik tarım yöntemleri, Bahçecilik ve hayvancılık faaliyetleri Kırsal kalkınma, proje ve girişimler: Kooperatifler, dernekler ve kırsal kalkınma odaklı oluşumlar, Kırsal girişimler ve projelerin bireysel veya toplu katkıları Doğa Koruma ve Çevre Bilinci: Çevre dostu faaliyetler (kompost, geri dönüşüm, organik üretim vb.), STK katılımı ve çevre koruma projeleri 3. Kategori: Adaptasyon Stratejileri ve Zorluklarla Mücadele Bu kategori, kırsal yaşamda karşılaşılan zorluklar ve baş etme yöntemlerini kapsar. 4 alt kategori altında değerlendirilmiştir. Fiziksel ve Çevresel Sınırlamalar: Yaşlılık, fiziksel kısıtlamalar, barınma sorunları, ilk mekân, İklim koşulları ve çevreye uyum. Kırsal Yaşamın İlk Deneyimleri ve Zorluklarla Mücadele: Doğal koşullarla mücadele (su, barınma, gaz lambası gibi temel

Tablo 7'nin devamı

Tema 2: Kırsala Yerleşme ve Uyum Süreci-Adaptasyon	ihtiyaçlar), Kararlılık ve esneklik (İklim koşulları ve çevreye uyum), Kırsal yaşama geçişte anlam arayışı (kişisel tatmin ve huzur). Ekonomik ve Sürdürülebilir Stratejiler: Kırsal mekân tasarımı ve planlama (güneş enerjisi, üretim, sadeleşme), Ekonomik bağımsızlık ve sürdürülebilir çözümler, Maddi zorluklarla baş etme (takas, ikinci el, sade yaşam) Sosyal Uyum, Sosyal Ağlar ve Topluluk Desteği, Geri Dönüşler: Sosyal ağlar ve topluluk desteği, Uyum sağlayamama nedenleri, Geri dönüş süreçleri ve nedenleri (sosyalleşememe, coğrafi uzaklık, çocuk eğitimi)
Tema 3: Kırsalın özellikleri, kırsala bakış	Bu tema, kentten kırsala göç eden bireylerin kırsal alanlara yönelik bakış açıları, kırsal alanların temel özellikleri ve yerleşim seçim kriterlerine ilişkin deneyimlerini incelemek amacıyla katılımcılarla yapılan görüşme verileri doğrultusunda oluşturulmuştur. Araştırma sorularından üçüncüsü olan **"Bireylerin yerleşmek için seçtikleri kırsal alanların özellikleri nelerdir?"** sorusuna yanıt sunmayı amaçlayan bu temada, bireylerin yerleşim tercihlerini etkileyen doğal ve kültürel unsurların yanı sıra sosyal, ekonomik ve yerel halkın özellikleri ele alınmıştır. Yerleşim tercihlerini belirleyen bu faktörler, bireylerin karar alma süreçleri açısından detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Tema, 2 kategori altında değerlendirilmiştir. **1.Kategori: Bulunduğu Bölgeyi/Yerleşimi Seçim Nedenleri** Bu kategori, katılımcıların yaşadıkları yerleşimi ya da bölgeyi tercih etme nedenlerini ele almaktadır. 6 alt kategori altında değerlendirilmiştir: **Doğal ve kültürel özellikler**: İklim özellikleri, Doğal güzellikler, Kültürel değerler **Sosyal ilişkiler:** Tanıdıkların/arkadaşların etkisi, Topluluk etkisi, Yerel halkın etkisi **Erişim kolaylığı:** Büyük şehir merkezlerine yakınlık, İlçe ve kasaba merkezlerine yakınlık **Ekonomik avantajlar:** Arazi fiyatlarının uygun oluşu**,** Düşük yaşam maliyeti **Üretim:** Tarım için uygun olması, Su kaynaklarının bolluğu ve temiz olması **Kırsal mekân, kırsal konut ve çevresinin özellikleri:** Konutun fiziksel özellikleri, Konumu, Kırsal yapılardan farklılıkları **2.Kategori: Yerleşimin, Bölgenin, Yerel Halkın Özellikleri** Bu kategori, katılımcıların, yaşadıkları bölgenin ya da yerleşimin ve burada yaşayan yerel halkın özelliklerini ele almaktadır. 2 alt kategori altında değerlendirilmiştir. **Yerleşimin/bölgenin özellikleri:** Olumlu özellikleri; Olumsuz özellikleri; **Yerel halkın özellikleri:** Olumlu özellikleri; Olumsuz özellikleri;

Tablo7'nin devamı

Tema 4: Kırsalı etkileme/değiştirme	Bu tema, kentten kırsala göç eden bireylerin kırsal alan üzerindeki etkileri ve bu alanlarda meydana gelen değişimleri incelemek amacıyla katılımcılarla yapılan görüşme verileri doğrultusunda oluşturulmuştur. Araştırma sorularından dördüncüsü olan *"Bireylerin yerleştikleri kırsal alan üzerindeki etkileri nelerdir?"* sorusuna yanıt sunmayı amaçlayan bu temada, bireylerin kırsal alanlar üzerindeki sosyal, ekonomik, mekânsal ve fiziksel etkileri ele alınmıştır. Bu etkiler, kırsal alanların sosyal dinamikleri ve ekonomik yapılarından mekânsal dönüşümlere ve çevresel değişimlere kadar geniş bir yelpazede değerlendirilmiştir. Tema, 4 kategori altında değerlendirilmiştir. 1.Kategori: Sosyal Etkiler Bu kategori katılımcıların, yaşadıkları kırsal alanlar üzerindeki sosyal etkileri ve yarattıkları değişimleri ele almaktadır. 4 alt kategori altında değerlendirilmiştir. Yeni gelenlerin yerel topluluk üzerindeki etkileri: Sosyal bağların güçlenmesi, Yeni gelenlerin yerel halkın kalkınmasına katkıları, Ortak sosyal projeler ve dayanışma faaliyetleri. Sosyal Dinamikler ve Mekân İlişkisi: 2.Kategori: Ekonomik Etkiler 3.Kategori: Mekânsal ve Fiziksel Etkiler 4.Kategori: Fiziksel ve Ekolojik Etkiler

3.1. Katılımcı Bilgileri

Bu çalışma kapsamında toplamda 45 kişiyle görüşülmüştür. Katılımcıların %67'si (30 kişi) yeni gelenlerden, %33'ü (15 kişi) ise yerel halktan oluşmaktadır. Yeni gelenler, çoğunlukla kırsala yerleşen bireylerden oluşurken; yerel halk, bölgenin uzun süreli sakinlerini temsil etmektedir.

Katılımcıların %60'ı Ayvacık ilçesinde, %40'ı ise Bayramiç ilçesinde ikamet etmektedir.

Ayvacık ilçesinde 27 kişi bulunmaktadır: Adatepe (7 kişi), Ahmetçe (3 kişi), Büyükhüsun (3 kişi), Yeşilyurt (2 kişi), Kayalar (3 kişi), Kozlu (2 kişi), Nusratlı (2 kişi).

Bayramiç ilçesinde 18 kişi bulunmaktadır: Serhat (5 kişi), Ahmetçeli (2 kişi), Çırpılar (3 kişi), Cazgirler (3 kişi), Zeytinli (3 kişi), Mollahasanlar (2 kişi).

Katılımcıların %42'si (19 kişi) kadın, %58'i (26 kişi) ise erkektir. Bu dağılım, yeni gelenler ve yerel halk arasında benzer bir oranla görülmektedir.

Katılımcıların yaş aralığı 33 ile 80 arasında değişmektedir. Ortalama yaş 57 olup, yeni gelenlerde bu ortalama 55, yerel halkta ise 63 olarak hesaplanmıştır. Yeni gelenlerin genellikle emeklilik yaşına yakın bireylerden oluştuğu gözlenmektedir.

Yeni gelenler arasında mühendislik, bankacılık, işletme, sanat ve akademik meslekler yaygındır:

Mühendislik: 7 kişi

Bankacılık: 4 kişi

İşletme/Yönetim: 6 kişi

Sanat (Güzel Sanatlar/Müzik Öğretmeni): 5 kişi

Biyolog ve diğer akademik alanlar**:** 4 kişi

Yerel halk ise genellikle tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Yerel halkın 10'u tarım ve hayvancılık, 5'i ise yerel işletmelerde çalışmaktadır (örneğin, bakkal ve zeytinyağı üreticisi).

Yeni gelenlerin %97'si üniversite veya üstü eğitim düzeyine sahiptir. Buna karşılık, yerel halkın %93'ü ilkokul veya lise mezunudur. Bu farklılık, kırsala göç edenlerin genellikle daha yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerden oluştuğunu göstermektedir.

Katılımcıların emeklilik durumuna bakıldığında, yeni gelenlerin %63'ü (19 kişi), yerel halkın ise %47'si (7 kişi) emeklidir. Yeni gelen emekliler, kırsala yerleşerek daha sade bir yaşam arayışı içinde olduklarını ifade etmiştir.

Katılımcıların demografik özellikleri, kırsal alandaki sosyal, ekonomik ve kültürel dinamiklerin anlaşılmasında önemli bir çerçeve sunmaktadır. Yeni gelenler, daha yüksek eğitim düzeyine sahip, genellikle emekli veya beyaz yakalı mesleklerden bireylerden oluşurken, yerel halk daha çok tarım ve hayvancılıkla uğraşan kişilerden oluşmaktadır. İlçelere göre dağılımda Ayvacık, katılımcıların yoğunlaştığı bölge olarak öne çıkmaktadır. Bu çeşitlilik, kırsal alanların sosyal yapısında yeni gelenler ve yerel halk arasındaki etkileşimlerin anlaşılmasına ışık tutmaktadır.

Tablo 8. Katılımcı Bilgileri

Katılımcı kodu	C.	Yeni gelen Yerel halk	Yaş	Yaşanılan yer	Nereden geldiği	Meslek
K1	K	YG	65	Adatepe/Ayvacık	İstanbul	Bankacı
K2	E	YG	65	Adatepe/Ayvacık	İstanbul	Bankacı
K3	E	YG	45	Adatepe/Ayvacık	İstanbul	İşletme
K4	K	YG	44	Adatepe/Ayvacık	İstanbul	Çevre Müh.
K5	E	YG	48	Adatepe/Ayvacık	İstanbul	Matematik Müh.
K6	K	YG	53	Bahçedere/Ayvacık	İstanbul	Biyolog
K7	E	YG	59	Ahmetçe/Ayvacık	İstanbul	Makine Müh.

Tablo 8'in devamı

K8	E	YG	60	Büyükhüsun/Ayvacık	İstanbul	İşletmeci
K9	K	YG	70	Büyükhüsun/Ayvacık	İstanbul	Mimar
K10	E	YG	68	Yeşilyurt/	İstanbul	Gazeteci
K11	K	YG	60	Kayalar/Ayvacık	Samsun	Hemşire
K12	K	YG	65	Kayalar/Ayvacık	İstanbul	Bankacı
K13	K	YG	63	Kayalar/Ayvacık	İstanbul	Müzik Öğr.
K14	K	YG	40	Kozlu/Ayvacık	İstanbul	İşletme
K15	K	YG	68	Kozlu/Ayvacık	İstanbul	İç mimar
K16	K	YG	67	NusratLI/Ayvacık	Antalya	İnşaat Müh.
K17	E	YG	56	Serhat/Bayramiç	İstanbul	İnşaat Müh.
K18	E	YG	47	Serhat/Bayramiç	İstanbul	İktisat
K19	K	YG	52	Serhat/Bayramiç	İstanbul	İşletme
K20	E	YG	40	Ahmetçeli/ Bayramiç	İstanbul	İstatistik
K21	E	YG	37	Köseler/Bayramiç	İstanbul	Gıda Müh.
K22	E	YG	53	Çırpılar/Bayramiç	İstanbul	Güzel Sanatlar
K23	K	YG	64	Çırpılar/Bayramiç	İstanbul	Yönetici
K24	K	YG	69	Cazgirler/Bayramiç	İstanbul	Bankacı
K25	K	YG	45	Bayramiç-Zeytinliden ayrılmış	İstanbul	Biyolog
K26	E	YG	46	Bayramiç-Zeytinliden ayrılmış	Gaziantep	Edebiyat İşletmeci
K27	E	YG	33	Zeytinli/Bayramiç	İstanbul	İktisat
K28	E	YG	68	Mollahasanlar/ Bayramiç	İstanbul	İşletme
K29	E	YG	44	Cazgirler/Bayramiç	İstanbul	Güzel Sanatlar
K30	E	YG	53	Muratlar	İstanbul	İnşaat Müh.
K31	E	YH	42	Adatepe/Ayvacık	Yerli	Tarım-tezgah işletiyor
K32	E	YH	80	Adatepe/Ayvacık	Yerli	Tarım, küçükbaş hayvancılık-çay bahçesi şletiyor
K33	E	YH	75	Ahmetçe/Ayvacık	Yerli	Zeytincilik-emekli
K34	E	YH	80	Büyükhüsun/Ayvacık	Yerli	Zeytincilik-emekli
K35	E	YH	55	Yeşilyurt/Ayvacık	Yerli	Bakkal
K36	K	YH	54	Kayalar/Ayvacık	Yerli	Kadın der.
K37	E	YH	76	Kozlu/Ayvacık	Yerli	Zeytincilik
K38	K	YH	58	NusratlI/Ayvacık	Yerli	Kadın der.
K39	E	YH	50	Serhat/Bayramiç	Yerli	Tarım
K40	K	YH	63	Ahmetçeli/ Bayramiç	Yerli	Tarım-pazarcılık
K41	E	YH	68	Çırpılar/Bayramiç	Yerli	Tarım
K42	E	YH	58	Cazgirler/Bayramiç	Yerli	Madenci
K43	E	YH	55	Zeytinli/Bayramiç	Yerli	Tarım
K44	E	YH	70	Mollahasanlar/Bay.	Yerli	Tarım
K45	E	YH	75	Muratlar/Bayramiç	Yerli	Tarım

3.2. Tema 1: Kentten Kırsala Göç Süreci – Motivasyon

Bu bölümde, kentten kırsala göç eden bireylerin göç süreçleri ve göç hikayeleri ele alınmıştır. Katılımcıların göç etme süreçlerine dair bulgular, aşağıda verilen kategoriler altında incelenmiştir:

Kırsala Taşınma Sebepleri/Eğilimleri, Karar Verme Süreci

Yalnızca katılımcıların kırsala taşınma nedenleri değil, aynı zamanda kentte yaşarken geçirdikleri dönüşümler ve kırsala taşınma sürecinde yaptıkları hazırlıklar da önemli bir yer tutmaktadır. Göç hikayeleri, bireylerin kişisel tercihleri ve hayalleri kadar, kentte yaşadıkları deneyimlerle de şekillenmiştir. Dolayısıyla kırsala taşınma süreci, fiziksel bir göçün ötesinde bireylerin yaşam tarzı ve düşüncelerinde köklü değişiklikler yaratan bir dönüşüm süreci olarak değerlendirilmektedir.

Kentten kırsala göç sürecinde, bireylerin taşınma motivasyonları çeşitli dinamiklerle şekillenmektedir. Kırsal alanlar, bireyler için hem fiziksel hem de duygusal olarak tatmin edici bir sığınak sunarken, şehirlerin sunduğu zorluklar bu süreci tetiklemektedir. Literatürde, bireylerin kırsala göç etme motivasyonları "kırın çekiciliği" ve "kentin iticiliği" kavramları çerçevesinde ele alınmaktadır.

Kırsalın çekiciliği, genellikle doğayla iç içe olma, huzur, sakinlik ve mahremiyet arayışı ile ilişkilendirilir. Doğal güzelliklerin sunduğu estetik değerler, temiz hava ve sessiz bir ortam, bireylerin kırsala yöneliminde güçlü bir motivasyon kaynağıdır. Abrams vd., (2012), kırsal alanlara yapılan bu göçün bireylerin yaşam kalitesini artırmaya yönelik bir arayıştan kaynaklandığını vurgulamaktadır. Benzer şekilde Holmes (2006), kırsal alanların artan bir şekilde tüketim ve korunma değerlerine dayalı olarak yeniden değerlendirildiğini belirtmektedir. Bu durum, bireylerin yalnızca bir yaşam alanı arayışını değil, aynı zamanda doğal çevreyle daha derin bir bağ kurma isteğini de ortaya koymaktadır.

Öte yandan, kent yaşamının olumsuz yönleri bireyleri kırsala yönlendiren itici faktörler arasında yer almaktadır. Şehirlerde artan nüfus yoğunluğu, trafik, kirlilik ve sosyal yabancılaşma, bireylerin kentte yaşamaktan memnuniyetsizlik duymasına neden olmaktadır (Hurley ve Arı, 2018). Bu tür faktörler, bireyleri kırsalın sunduğu alternatif yaşam biçimlerine yöneltmektedir. Özellikle metropollerde yaşanan altyapı sorunları ve karmaşa, kırsalın sunduğu sakin ortamı daha cazip hale getirmektedir (Borsdorf vd., 2012).

Bireylerin kırsala taşınma motivasyonları, sadece çevresel veya fiziksel unsurlarla sınırlı değildir. Sardinha (2018), kırsala göç eden bireylerin kişisel yeniden yapılanma ve kendini gerçekleştirme arzusuyla hareket ettiklerini belirtmektedir. Bu süreç, bireylerin hem

yaşam tarzlarını dönüştürme hem de kendilerine yeni bir başlangıç yapma fırsatı sunduğu bir değişim olarak değerlendirilebilir.

Kentten kırsala göç süreci, bireylerin kentsel yaşamın getirdiği zorluklardan uzaklaşarak kırsalın sunduğu olanaklarla yeniden anlam buldukları bir dönüşüm süreci olarak tanımlanabilir. Kırsal alanların çekiciliği ve kentsel yaşamın iticiliği, bu süreçte belirleyici unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, yalnızca mekânsal bir yer değişikliği değil, aynı zamanda bireylerin yaşamlarını yeniden yapılandırdıkları bir dönüşüm olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 6, tema 1 kapsamında belirlenen kategoriler, alt kategoriler ve kodlar arasındaki ilişkileri göstermektedir. Bu tema altında toplamda 210 tane alt kod (ilk kodlama) belirlenmiştir. "Kırsala Taşınma Sebepleri/Eğilimleri" kategorisi altında "Kırın Çekiciliği" ve "Kentin İticiliği" alt kategorileri yer almakta, bu alt kategoriler bireylerin taşınma motivasyonlarını belirleyen faktörlere odaklanmaktadır. Benzer şekilde, "Karar Verme Süreci ve Hazırlık Aşaması" kategorisi, bireylerin kırsal yaşama geçişte izledikleri hazırlık süreçlerini ve deneyimlerini içermektedir. Kodlar, bireylerin taşınma kararlarında etkili olan unsurları (örneğin, doğaya özlem, ekonomik nedenler, kent yaşamının zorlukları) ve hazırlık süreçlerindeki pratikleri (örneğin, teorik bilgi edinme, finansal planlama) açıklamaktadır.

Tablo 9. Tema 1: Kod Listesi

Tema	Kategori	Alt Kategori	Kod
Tema 1: Kentten Kırsala Göç Süreci-Motivasyon	**Kırsala Taşınma Kararının Sebepleri**	Kırsalın Çekiciliği	**Kıra ve doğaya duyulan özlem** Alt kodlar: *Geçmişe duyulan özlem, * Doğa ile bütünleşme/iç içe yaşama isteği, *Emeklilik hayali, * Üretim üretkenlik kendi kendine yetme, * Toplumsal bağlar/ilişkiler-samimiyet-aidiyet
			Alternatif yaşam arayışı Alt kodlar: *Gönüllü sadelik, *Ekolojik ve sürdürülebilir temelli yaşam, *Eko köyler ve topluluk temelli yaşam, *Uzaktan çalışma ile esnek yaşam, *Sanatsal ve yaratıcı yaşam

Tablo 9'un devamı

			Tarımsal üretim niyetleri Alt kodlar: * Bireysel gıda üretimi, * Sürdürülebilir tarım uygulamaları, * Topluluk destekli tarım, *Eğitim ve bilgi paylaşımı
			Dernek ve kişilerin etkisi Alt kodlar: *Buğday ve ekolojik yaşamı destekleme derneği, *Gönüllü çiftlikleri, *Öncü kişilerin model/destek olması
			Ekonomik nedenler Alt kodlar: *Düşük yaşam maliyeti, *Mülk sahibi olma imkânı, *İş kurma ve girişimcilik fırsatları
		Kentin İticiliği	**Kent yaşamının zorlukları** Alt kodlar: Trafik ulaşım sorunları, * Sosyal ilişkilerde zayıflama-izolasyon, *Çevresel sorunlar, *Stres ve psikolojik sorunlar, *Yaşam pahalılığı, Güvenlik ve suç oranı, siyasi olaylar
	Karar Verme ve Hazırlık Süreci	Kırsal yaşam için hazırlık ve deneyimler	**Kentteki yaşam biçimi değişimleri** Alt kodlar: Sadeleşme/tüketim alışkanlıklarını değiştirme, düzenleme,
			Teorik ve pratik hazırlık Alt kodlar: *Eğitim alma, araştırma, bilgi edinme (teorik altyapı), *Üretim yapma (kent bahçeleri, bahçe vb.)
			Kırsalı yaşamı deneyimleme Alt kodlar: *Tatil, gezi, rekreatif bulunmalar, * Gönüllü çiftlikleri, * Kısa süreli deneyimleme (geçiş aşaması)
			Yeni uğraşlar ve iş Alt kodlar: *İş kurma, iş kurma düşüncesi, yapılan hazırlıklar, *Hobi vb. yeni uğraşlar edinme
			Finansal planlama Alt kodlar: *Birikim yapma, *Mülk satışı,

3.2.1. Kırsala Taşınma Kararının Sebepleri

Katılımcıların ifadelerine göre, kırsala taşınma sürecinde iki temel motivasyon öne çıkmaktadır; kırın çekiciliği ve kentin iticiliği. Bu iki başlık, bireylerin taşınma kararlarını etkileyen temel dinamikleri ortaya koymaktadır.

Kırın çekiciliği; kıra ve doğaya duyulan özlem, bireylerin doğayla bütünleşme, geçmişe özlem, emeklilik hayali, kendi kendine yetme ve toplumsal aidiyet arayışları ile şekillenmiştir. Alternatif yaşam arayışları, gönüllü sadelik, ekolojik ve sürdürülebilir bir yaşam, eko köylerde topluluk temelli bir hayat, uzaktan çalışma imkânları ve sanatsal/yaratıcı faaliyetlere yönelme motivasyonlarını içermektedir. Tarımsal üretim niyetleri, bireylerin kendi gıdalarını üretme, sürdürülebilir tarım uygulamalarına katılma, topluluk destekli tarım ve bilgi paylaşımı çabalarını kapsamaktadır. Dernek ve kişilerin etkisi, ekolojik yaşamı destekleyen derneklerin rehberliği ve gönüllü çiftliklerde edinilen deneyimlerin yanı sıra, öncü kişilerin model oluşturmasıyla öne çıkmaktadır. Ekonomik nedenler ise düşük yaşam maliyetleri, mülk sahibi olma fırsatları ve kırsalda iş kurma ya da girişimcilik olanakları gibi unsurları içermektedir.

Kentin iticiliği alt kategorisinde kent yaşamının zorlukları bireylerin kırsala göç kararında önemli bir itici faktör olarak öne çıkmaktadır. Trafik ve ulaşım sorunları, sosyal ilişkilerde zayıflama ve izolasyon, çevresel sorunlar, stres ve psikolojik baskılar, yüksek yaşam maliyetleri, güvenlik ve suç oranlarının artışı ile siyasi olaylar, bireylerin kent yaşamından duyduğu memnuniyetsizliğin başlıca nedenlerini oluşturmaktadır. Bu unsurlar, bireylerin daha sakin, güvenli ve sürdürülebilir bir yaşam arayışıyla kırsal alanlara yönelmelerine neden olmuştur.

Bu iki başlık, bireylerin kırsala taşınma kararını şekillendiren temel motivasyon kaynakları olarak birbirini tamamlamaktadır. Aşağıdaki bölümlerde, öncelikle kırın çekiciliği ve ardından kentin iticiliği detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Kırın Çekiciliği: Katılımcıların ifadelerine göre, kırsala taşınma kararının sebepleri arasında kırın çekiciliğiyle bağlantılı olarak şu başlıklar öne çıkmıştır:

Kırsal alanlara ve doğaya duyulan özlem,

Alternatif yaşam arayışları,

Tarımsal üretim niyetleri,

Derneklerin ve kişilerin etkisi,

Ekonomik nedenler.

Bu kodlar, ağırlık sırasına göre; kıra ve doğaya duyulan özlem (28), alternatif yaşam arayışları (16), tarımsal üretim niyetleri (11), dernek ve kişilerin etkisi (10), ekonomik nedenler (7) şeklindedir. Tablo 9, katılımcıların demografik özellikleriyle birlikte her bir kodun hangi katılımcılar tarafından ifade edildiğini ve bu kodların yaygınlığını göstermektedir.

Aşağıdaki tablo, içerik analizinin bir parçası olarak, katılımcıların kırsala taşınma motivasyonlarına dair bilgilerini detaylı bir şekilde sunmaktadır. Her bir katılımcının cinsiyeti (C), yaşı (Y), önceden yaşadığı yer (Ö.Y.Y.), göç ettiği yer (G.E.Y.) ve taşınma yılı (Yıl) verilerek bireysel profilleri tanımlanmıştır. Ayrıca, her bir kodun hangi katılımcı tarafından ifade edildiği işaretlenmiştir. Tablo, kırsala göç sürecindeki temel motivasyonların yaygınlığını ve dağılımını ortaya koymak için kullanılmıştır.

Tablo 10. Kırın çekiciliği

						Kodlar				
	C	Y	Ö.Y.Y	G.E.Y	Yıl	Alternatif yaşam arayışları	Kıra ve doğaya duyulan özlem	Tarımsal üretim niyetleri-Projeler	Dernek ve kişilerin etkisi	Ekonomik nedenler-İş
K1	K	65	İstanbul	Adatepe	2016	X	X	X		
K2	E	65	İstanbul	Adatepe	2016		X			X
K3	E	45	İstanbul	Adatepe	2008	X	X	X	X	
K4	K	44	İstanbul	Adatepe	2015	X	X	X	X	
K5	E	48	İstanbul	Adatepe	2015	X	X	X	X	
K6	K	53	İstanbul	Bahçedere Küçükkuyu	2007	X	X		X	
K7	E	59	İstanbul	Ahmetçe	2010		X			
K8	E	60	İstanbul	Büyükhüsun	2011		X			
K9	K	70	İstanbul	Büyükhüsun	2014		X			
K10	E	68	İstanbul	Yeşilyurt	2014		X			
K11	K	60	Samsun	Kayalar	2017	X	X	X		
K12	K	65	İstanbul	Kayalar	2018		X			
K13	K	63	İstanbul	Kayalar	2017		X			
K14	K	40	İstanbul	Kozlu	2017		X			X
K15	K	68	İstanbul	Kozlu	2016		X			
K16	K	67	Antalya	Nusratlı	2002	X	X	X		
K17	E	56	İstanbul	Serhat	2009	X	X	X	X	
K18	E	47	İstanbul	Serhat	2018		X			X
K19	K	52	İstanbul	Serhat	2014		X		X	
K20	E	40	İstanbul	Ahmetçeli	2016				X	X
K21	E	37	İstanbul	Köseler	2018	X	X	X	X	X
K22	E	53	İstanbul	Çırpılar	2011	X	X		X	X
K23	K	64	İstanbul	Çırpılar	2016	X	X	X		
K24	K	69	İstanbul	Cazgirler	201		X			

Tablo10'un devamı

K25	K	45	İstanbul	Zeytinli Bayramiç	2013	X	X			
K26	E	46	İstanbul	Zeytinli Bayramiç	2018	X	X			
K27	E	33	İstanbul	Zeytinli	2017	X		X		
K28	E	68	İstanbul	Mollahasanlar	2012		X			X
K29	E	42	İstanbul	Cazgirler	2009	X	X		X	
K30	E	53	İstanbul	Muratlar	2009	X	X	X		
Toplam tekrar sayısı						16	28	11	10	7

C: Cinsiyet, Y: Yaş, Ö.Y.Y: Önceden yaşanılan yer, G.E.Y : Göç edilen yer, Yıl: Taşınma yılı

Kıra ve Doğaya Duyulan Özlem: Kıra ve doğaya duyulan özlem, kırsala taşınma sürecinde sıkça vurgulanan önemli bir motivasyon kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcılar, doğayla kurdukları bağın yaşam biçimlerini nasıl etkilediğini ve kırsal alanlara olan yönelimlerini şekillendirdiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, bir katılımcının şu sözleri dikkat çekicidir:

"Doğaya olan sevgim ve dağcılık gibi doğayla iç içe olmayı gerektiren hobilerim, kırsala taşınma fikrini benim için daha anlamlı hale getirdi. Kent yaşamının sunduğu imkanların ötesinde, sakin ve doğayla uyum içinde bir yaşam arayışı içindeydik. Eşimle birlikte İstanbul'a yakın bir yer arayarak hem profesyonel işlerimizi sürdürebileceğimiz hem de doğanın tadını çıkarabileceğimiz bir yer bulmaya çalıştık " (K18-Serhat/Bayramiç).

Katılımcının ifadeleri, doğaya duyulan özlemin kırsala taşınma kararında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Doğayla bağ kurma isteği ve sakin bir yaşam arayışı, kırsal alanları cazip kılan temel unsurlar arasında yer almıştır. Ayrıca, profesyonel hayatı sürdürme gerekliliğiyle doğayla iç içe olma isteğinin dengelenmesi, kırsal yaşamı anlamlı bir seçenek haline getirmiştir.

Başka bir katılımcı, kırsala yerleşme kararında çocukluk anılarının ve doğaya duyduğu ilginin nasıl etkili olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

"Hep şehirde yaşadım ama çocukluk tatillerimi bahçeli bir evde geçirdim ve o dönem doğayla bağ kurdum. Ayrıca biyoloji eğitimi alarak kuş gözlemciliği gibi doğa ile ilgili alanlarda aktif oldum. Doğa ile uyumlu bir yaşam sürdürme fikri beni kırsal hayata yönlendirdi" (K6-Bahçedere/Ayvacık).

Bu ifade, çocukluk anılarının, eğitim ve mesleki deneyimlerin kırsala taşınma kararlarında nasıl etkili olabileceğini göstermektedir. Benzer şekilde, bir başka katılımcı ise kırsala olan özlemini, "Benim çocukluğum köyde geçti hep, köyde doğdum büyüdüm o özlem de var tabi kıra gelmek istememde" (K8-Cazgirler/Bayramiç) sözleriyle dile

getirmiştir. Bu ifadeler, bireylerin geçmişte doğa ile kurdukları bağların, kırsal yaşam tercihlerini şekillendirdiğini ortaya koymaktadır.

Bir katılımcı, kırsala yönelme sebebini şu sözlerle ifade etmektedir: “Benim hayatım hep doğanın içinde geçti eskiden denizciydim ben aslında çocukluğumdan beri hep denizdeydim ben, deniz sevgim yani doğa sevgim çok olduğu için içimde toprak kısmı biraz eksikti, o yüzden bu bölgeyi seçtim, toprakla ilgili kısmı da beslemek istedim...”. (K17-Serhat/Bayramiç), sözleri ile doğayla olan ilişkisini vurgulamıştır. Bu ifadeler, bireylerin kent yaşamında eksikliğini hissettikleri doğayla kurulan bağ arayışının kırsala yönelme motivasyonlarını güçlendirdiğini göstermektedir.

Başka bir katılımcı, şehir yaşamının zorluklarını ve doğayla olan bağlantısının giderek zayıfladığını şu şekilde ifade etmiştir: “Benim çocukluğum köyde geçti, sonra ama hep şehirlerde yaşadım özellikle İstanbul’da yaşamak, giderek zorlaştı, doğaya ulaşmak çok zordu bizim yaşadığımız yerde, zorlaştıkça da köyde yaşama kıra taşınma fikri daha cazip gelmeye başladı. Kıra daha da çok özlem duymaya başladım... " (K1-Adatepe/Ayvacık).

Katılımcının ifadesi, kırsala göçün bireylerin yaşam tercihlerini şekillendiren önemli motivasyonlar içerdiğini ortaya koymaktadır. Şehir yaşamının zorluklarıyla birleşen kırsala duyulan özlem, bu göçün temel dinamiklerini açıklamaktadır. Literatürde de belirtildiği üzere, şehir yaşamındaki kaotiklik, güvensizlik ve huzursuzluk gibi itici faktörler, kırsalın doğası, sakinliği ve huzuru gibi çekici unsurlarla dengelenerek göç kararını tetiklemektedir Özgen ve Doğrusoy, 2019; Halfacree, 2008).

Katılımcılardan biri "...doğa seni çekiyor, yeşili, suyu, toprağı. İnsanın özü bu aslında ve bir gün, bir sabah uyandım, penceremden dışarı baktım ve artık beton yığını görmeye daha fazla dayanamayacağımı fark ettim...(K19-Serhat/Bayramiç) " diyerek yaşadığı farkındalığı ve doğa sevgisini bu şekilde dile getirmiştir. Bu ifade, şehirde yaşamın karmaşıklığının ve doğadan uzaklaşmanın bireylerin kırsala duyduğu özlemi ve bu yöndeki farkındalığını artırdığını göstermektedir. Katılımcının yaşadığı zorluklar, doğayla bağ kurma ihtiyacını güçlendirmiş ve kırsala taşınmayı daha cazip bir seçenek haline getirmiştir. Bu durum, kırsalın çekiciliğinin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarla da ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır.

Başka bir katılımcı ise doğa özlemini bir hayal olarak tanımlamıştır. “Hep hayalimde bir resim vardı; bir dere aksın, ormanlık bir alan olsun, meşe ağaçları filan, bir küçük kulübe gibi bir ev, bahçeli. Meyvemizi sebzemizi orada yetiştirelim, arkadaşlarımızla yiyip içelim, üretelim, sohbetler edelim, okuyalım yazalım…” (K25-Zeytinli/Bayramiç).

Kırsala göç eden bireylerin bir kısmı, emeklilik dönemiyle birlikte daha sakin ve huzurlu bir yaşam arayışına yönelmektedir. Şehirlerin kalabalığı ve gürültüsü, uzun yıllar süren iş yaşamının getirdiği yorgunlukla birleşerek, bireyleri daha doğal, dingin ve sessiz bir ortamda yaşamaya teşvik etmektedir. Deniz kenarı veya dağlık alanlar gibi doğal peyzajların çekiciliği, bu tercihlerde belirleyici bir rol oynamaktadır.

"Yıllarca İstanbul'un karmaşası içinde çalışırken hep doğanın içinde, sessiz ve huzurlu bir yaşamın hayalini kurdum. Emeklilikle birlikte bu hayali gerçekleştirme fırsatını buldum. Şehirde geçen yorucu yılların ardından, doğaya ve dingin bir yaşama duyduğum özlem beni bu kararı almaya yönlendirdi. Artık, sessizliğin ve doğanın içinde kendime vakit ayırabildiğim bir hayat yaşıyorum." (K15-Kozlu/Ayvacık).

"İstanbul'da yaşıyorduk, ama Bodrum'da bir yazlığımız vardı. Emeklilikle birlikte daha sakin bir hayat istediğimiz için kırda yaşamaya karar verdik. Bodrum artık çok kalabalık ve gürültülü olmuştu, daha sakin, daha yeşil ve huzurlu bir yer istedik. Bir arkadaşımız bize bu bölgeyi işaret etti. Böyle başladı buraya taşınma serüvenimiz. Dediğim gibi emeklilik hayalimizde aslında." (K10-Yeşilyurt/Ayvacık).

"Çocukluğumda hissettiğim o duyguların peşindeyim yıllardır. Kısa süreli gidişlerde o huzuru ve dinginliği bulamadım. Sonunda şartlarım olgunlaştı, emekli oldum ve burayı görünce doğru yerde olduğumu hissettim." (K9-Büyükhüsun/Ayvacık).

"Çocukların büyümesini bekledik, emeklilik hayalimizdi. Benim çocukluğum da köyde geçti zaten, çobanlık yapardım hayvanlarımıza, çok da severdim." (K24-Cazgirler/Bayramiç).

Bu ifadeler, emeklilik döneminde kırsala göç eden bireylerin, doğaya duydukları özlem ve şehir yaşamından uzaklaşma isteğinin ne kadar belirleyici olduğunu göstermektedir. Hem geçmişteki çocukluk anıları hem de emeklilik hayalleri, kırsal yaşam tercihlerini şekillendiren önemli unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Katılımcılar, üretimin bir parçası olmayı ve kendi kendine yetmeyi bu özlemin bir parçası olarak görmektedirler. Bir katılımcı, "Kendi sebzemi, meyvemi yetiştiriyorum, yoğurdumu yapıyorum, bunlar için geldim zaten. Bunlar beni çok mutlu ediyor" (K11-kayalar/Ayvacık), diyerek üretimin içinde olmanın verdiği tatmini ifade etmiştir.

Kıra ve köye özlem, katılımcılar için sadece fiziksel bir mekân değişikliği değil, aynı zamanda yaşam tarzlarında köklü bir dönüşüm arayışıdır. "Sonunda daha çok istediğimiz işleri yapabilme özgürlüğümüz var, yeni hobiler edindik, keçilerim var tavuklarım var mesela, her anlamda yaşam biçimimizi değiştirmiş olduk," (K23-Çırpılar/Bayramiç),

ifadesi, bu değişimin özünü yansıtır. Katılımcılar, kırsal hayatta hem üretkenliği hem de günlük yaşamın basit zevklerini yeniden keşfetme fırsatı bulmuşlardır.

Bunun yanı sıra, toplumsal bağların güçlülüğü de kırsala duyulan özlemi besleyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. “Sosyalleşmek de çok önemli bir ihtiyaçtı buraya gelmek istememizde, buradaki ilişkiler kuvvetli ve gerçek, küsmek darılmak bile öyle, ait hissedebilmek, yer bulabilmek,” (K12-Kayalar/Ayvacık), diyen bir katılımcı, kırsal yaşamın sunduğu samimi ve gerçek insan ilişkilerini vurgulamaktadır.

Bir diğer katılımcı ise, “Taşınma kararımızda kırın sunduğu doğal güzellikler kadar buradaki ilişkilerin samimiyeti de etkili oldu. Şehirde herkes birbirinden uzaklaşmıştı, ama burada insanlar daha içten, daha destekleyici. Bu gerçek ve sıcak ilişkiler, burada bir topluluğun parçası olma hissini yaşamak, bizim için çok önemliydi,” (K13-Kayalar/Ayvacık) diyerek topluluk hissinin karar alma sürecindeki önemine işaret etmiştir.

Bu ifadeler, kırsala göç kararında yalnızca doğal çevrenin değil, aynı zamanda kırsaldaki ilişkilerin samimiyetinin ve toplumsal bağların güçlü olmasının da etkili bir motivasyon olduğunu göstermektedir. Kırsalda yaşanan bu tür insani bağlar, bireylerin aidiyet duygusunu pekiştirmekte ve toplumsal bir yapı içinde kendilerini daha güvende hissetmelerine olanak tanımaktadır.

Alternatif Yaşam Arayışı: Katılımcıların birçoğu, alternatif bir yaşam biçimi arayışı ile kırsala yöneldiklerini ve kentte yaşanılan deneyimlerin bu süreci etkilediği/tetiklediğini vurgulamışlardır. Örneği bir katılımcı,

“Doğaya ve toprağa karşı ilgim, sevgim hep vardı aslında daha sonra ve aynı zamanda dünyada gittikçe artan ekolojik kriz, daha sürdürülebilir bir yaşamın peşinden gitme isteğimi de tetikliyordu. İki yıl boyunca Güney Asya ve Anadolu’da seyahat ederek doğayla daha derin bir bağ kurdum. Toprağın insan hayatındaki değerini daha iyi anladım ve hayatımda daha anlamlı bir şeyler yapma ihtiyacı hissettim ve böylece taşınma serüvenim başlamış oldu” (K3-Adatepe/Ayvacık) ifadeleriyle bu sürecin kırsala göç kararını nasıl etkilediğini anlatmaktadır.

Alternatif yaşam arayışları, bireylerin kişisel deneyimleri, ilham kaynakları ve yaşadıkları önemli dönüm noktalarıyla şekillenmektedir. Katılımcılardan biri deneyimlerini şu sözleriyle aktarmıştır.

“Çok sene oldu okuyalı ama Thomas More'un ütopyası ile başlayıp H. David Thoreau'nun doğal yaşam ve başkaldırısı ve en sonunda Fukuoka’nın doğal tarım felsefesi ve uygulaması. Bu kitaplar içimdeki merakı ve isteği tetikledi, ilk uyanışım böyle oldu. Daha

sonra Gezi Parkı olayları yaşandı, bu benim için önemli bir uyanıştı. Sonrasında Matematik Köyü deneyimim oldu; iki yaz orada çalıştım. Oradaki kolektif yaşamı gördükten sonra ikinci güçlü etken de o oldu. Yavaş yavaş doğaya, toprakla neler yapılabileceğine bakmaya başladım. Şehirden uzak, alternatif yaşam ve eğitim modeli arayışım Matematik Köyü ile şekillendi ve burada gönüllü çiftlikleri devreye girdi, gönüllü çiftliklerinde çalıştım 2 yıl, orada kırsal yaşamı deneyimlemeye başladım, hala da gidip geliyorum o çiftliklerden birine, işte geldim ve sonra buraya yerleştim…" (K21-Köseler/Bayramiç). Bu ifade, bireylerin alternatif yaşam arayışlarının, kişisel gelişim ve deneyimlerle nasıl anlam kazandığını ve zamanla somut bir yaşam modeline dönüştüğünü göstermektedir.

Bu ifade, kırsala göç kararlarının yalnızca bireysel tercihlerle değil, aynı zamanda küresel çevresel sorunların ve kentte yaşanılan deneyimlerin de etkisiyle şekillendiğini göstermektedir.

Başka bir katılımcı ise doğayla kurduğu bağın yaşam biçimini nasıl değiştirdiğini bu sözleriyle ifade etmiştir "..Uzun zaman dağcılık yaptım, trekking, kampçılık gibi pek çok doğa sporu ile ilgilendim, doğayı her zaman çok sevmişimdir ve bulduğum her fırsatta da uzaklaşırdım. Bir zaman sonra hayat biçimimi de buna paralel olarak değiştirmeye başladım, daha yavaş yaşamak, daha çok üretmek, anda kalmak, bunları şehirde tam anlamıyla yaşayamadığımı, yapamadığımı fark ettim"(K11-Kayalar/Ayvacık) sözleriyle ifade etmiştir.

Şehirde geçirdiği yıllar boyunca tüketime dayalı yaşam tarzının kendisini giderek daha fazla bunaltmaya başladığını fark eden başka bir katılımcı, "…zamanla sadece temel ihtiyaçlarımı karşılayabildiğimi fark ettim, kendim için yaptığım tek şey alışveriş yapmak ve tüketmekti, bu tüketim döngüsünün içinde kaybolmuş hissediyordum, her günüm aynı gibi geçiyordu. Yeni şeyler almak, sürekli harcamalar yapmak. Hiçbiri beni gerçekten mutlu etmiyordu, sağlık sorunlarım da çıkmaya başlamıştı, aşırı kilo aldım filan derken artık yeter dedim ve hayatımı değiştirmeye karar verdim, daha sade yaşamaya başladım, eşyalarımı çok azalttım, yediklerimi de öyle, önce kentte başladım sonra bu da yetmedi derken taşınma serüvenim başlamış oldu"(K23/Çırpılar/Bayramiç), sözleriyle tüketim alışkanlıklarını düzenleme ihtiyacı ile başlayan yaşam biçimi arayışını kırsal da devam ettirmeye karar verdiğini dile getirmiş olup, "basit bir yaşamın ne kadar özgürleştirici olabileceğini keşfettim" sözleriyle de yaşadığı memnuniyeti ifade etmiştir.

Katılımcıların ifadeleri, kırsala yönelimlerinde gönüllü sadelik arayışının etkili olduğunu düşündürmektedir. Özellikle tüketime dayalı yaşamdan uzaklaşma, sadeleşme ve daha üretken bir yaşam kurma isteği, bu sürecin önemli bir motivasyon kaynağı olarak

görülebilir. Bu bağlamda, kırsalda hayatlarını yeniden düzenleme ve daha anlamlı bir yaşam sürme çabalarının öne çıktığı anlaşılmaktadır.

Katılımcılardan biri ise; "Kendi tüketim alışkanlıklarımızı şehirde de değiştirdiğimiz için yani buna gönüllü sadelik dersin sade yaşam dersin vs böyle bir yaşamın peşinde koşuyoruz biz, üretimin içinde olmak istiyoruz ama gelir kaynağı olarak da görmedik hiçbir zaman. Bir de kentten de kaçmadık, İstanbul'u hala çok seviyoruz şu an burada yaşamayı tercih ediyoruz diyelim."(K5-Adatepe/Ayvacık), sözleriyle asıl amaçlarının kentten uzaklaşmak olmadığını, kırsal da yaşamayı tercih ettiklerini vurgulamıştır.

Yine aynı katılımcı kırsala taşınmalarını ve yer seçimlerini etkileyen önemli faktörlerden birinin de burada oluşan topluluk olduğunu "bu kadar çok şehirlinin bu bölgenin kırsalında toplanması da bizi cesaretlendirdi, harekete geçirdi. Kısa süreli deneyimlerimizden sonra gördük ki burada ciddi bir topluluk var, ağ var, bu durum taşınmamızı hızlandırdı" (K4-Adatepe/Ayvacık), sözleriyle ifade etmişlerdir.

Kırsala gelme amaçları sadece topluluk oluşturmak ve üretmek olan ve bunu halihazırda da devam ettiren bir grup katılımcı, "ilk önce şehirde topluluk olarak yaşamayı düşündük ama olmadı mekânsal olarak olduramadık, biz tek gelmeyi hiç düşünmedik, isteğimiz benzer fikirler altında buluşabildiğimiz, tartışabildiğimiz, insanlarla birlikte yaşamak birlikte üretmekti hem fikir üretmek hem gerçek anlamda da üretim yapmaktı."(K25, Zeytinli/Bayramiç), sözleri kırsala göçün sadece bireysel ihtiyaçlar doğrultusunda değil, aynı zamanda topluluk oluşturma ve kolektif üretim arayışına dayandığını göstermektedir.

"Aynı fikir altında birleştiğim, başka bir dünya mümkün diyen bir sürü insanla tanıştım. Kırsal yaşam tercihi daha doğrusu doğa ile uyumlu olarak yaşama diyelim, sadece bireysel bir tercih değil aynı zamanda topluma, dünyaya karşı da bir sorumluluk halinde olma durumu bunu fark ettim tüm bu hazırlık sürecinde. Böyle olunca da topluluk olarak gitme fikri oluşmaya başladı kafamda ve sonunda 8 arkadaşla birlikte taşınmaya karar verdik" (K30-Muratlar/Bayramiç) Bu katılımcı, kırsala göçün yalnızca bireysel değil, topluma ve dünyaya karşı bir sorumluluk duygusuyla gerçekleştiğini vurgulamakta olup kırsal yaşamı, benzer düşünen insanlarla birlikte topluluk olarak sürdürülebilir bir yaşam kurma çabası olarak görmektedir.

Uzaktan çalışma olanaklarının artışı da bireylerin kırsala taşınma kararında etkili olmuştur. Bir katılımcı, "Matematik mühendisiyim, yazılım işindeyim ve işimi uzaktan yürütebiliyorum eski bağlantılarım devam ediyor, bu nedenle de kırsala taşınmak bu açıdan

bizi düşündürmedi" (K5-Adatepe/Ayvacık) diyerek uzaktan çalışmanın kırsal yaşam tercihini kolaylaştırdığını ifade eder.

Kırsalda mimarlık yapmaya devam eden başka bir katılımcı ise "Çanakkale'ye bir ofis daha açtık, gidiş geliş yaparak işlerimi yürütmeye devam ediyorum" (K 15-Kozlu/Ayvacık) demiştir. Bu durum, bireylerin hem profesyonel hayatlarını sürdürmelerine olanak tanımakta hem de kırsal yaşamın sunduğu avantajlardan faydalanmalarını sağlamaktadır.

Katılımcılardan biri deneyimlerini "Bir şeyler tasarlamayı çok sevmişimdir hep son zamanlarda da seramik işine merak saldım, emekli olmaya yakın eğitimlerimi tamamladım. Tek sebep bu değil tabi ama mekânsal açıdan hem üretim süreci hem satış, sergi ona göre bir yer bakmaya başladım ve kırsala taşınmaya karar verdim tüm bu şeyler bir araya gelince. Ama şunu beklemiyordum gelmeden önce, burada yerel halk ile birlikte çalışmak, geleneksel motifleri onlardan öğrenmek birlikte üretmek bunlar bana çok güzel sürpriz oldu. Kırsal da yaşamak sadece yaratıcılığımı geliştirmekle kalmadı aynı zamanda yeni dostluklar kazandım, yeni bağlar, ait hissedebilmek bunlar çok önemli" (K1-Adatepe/Ayvacık) sözleriyle ifade etmektedir.

Alternatif yaşam arayışları, bireylerin doğayla uyumlu bir yaşam sürme isteğiyle şekillenirken, aynı zamanda topluma fayda sağlamayı da içeren çeşitli girişimlerle desteklenmektedir. Bu arayışlar, bireylerin çevresel farkındalıklarını artırma ve daha sade bir yaşam biçimi benimseme çabalarını yansıtmaktadır.

"Uzun zamandır doğa ile uyumlu, sade bir yaşam sürdürmeye çalışıyoruz. Yaptığımız çalışmalar ve projelerde, herkesin temiz gıdaya ulaşma ve rahat, temiz bir nefes alabilme hakkını savunarak, bu doğrultuda katkı sunmaya gayret ettik. Alternatif yaşam arayışlarına ilham olmayı ve toplumsal faydaya hizmet eden adımlar atmayı önemsiyoruz." (K6-Bahçedere/Ayvacık).

Bu ifade, alternatif yaşam biçimi arayışlarının bireysel tercihlerle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda toplumsal ve çevresel duyarlılıkları da içerdiğini göstermektedir. Temiz gıda, sağlıklı yaşam ve çevre bilincine yönelik bu tür girişimler, kırsalda sürdürülebilir ve ilham verici bir yaşam modeli oluşturma çabasının önemli bir parçasıdır.

Bu ifadeler, bireylerin doğa ile kurdukları ilişkinin ve sürdürülebilir yaşam arayışlarının öneminin üzerinde dururken, kırsala taşınmanın hem daha derin bir anlam taşıdığını hem de taşınma sürecinin uzun bir hazırlık evresi gerektirdiğini göstermektedir. Kırsal yaşamın, bireylere şehirde bulamadıkları doğallık, dinginlik ve daha sade, minimal bir yaşam imkânı sunarken, özellikle sürdürülebilirlik ve ekolojik denge arayışı, doğayla

uyumlu bir yaşam sürdürme çabasıyla kırsala göç eden bireyler için önemli bir motivasyon kaynağı olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, kentten kırsala göç süreci günümüzde yalnızca bireysel bir geri çekilme ya da doğayla buluşma çabasından öte, daha büyük bir topluluk oluşturma ve anlamlı bir yaşam arayışının parçası olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Tarımsal Üretim Niyetleri: Tarım ve üretimin de kırsala taşınan katılımcılar için önemli bir motivasyon kaynağı olduğu görülmektedir. Bir katılımcı, "Üretimle ilişkilenmek istiyorduk, zaten kentte de küçük bir bostanımız vardı, ama gelir modeli oluşturmak, geçimimizi buradan sağlamak da değildi amacımız ya da temiz gıdaya ulaşmak da değil, üretimin içinde olmak istedik" (K4-Adatepe/Ayvacık) diyerek, kırsal yaşamın sunduğu üretim fırsatlarına dair isteklerini vurgulamaktadır.

Bir diğeri, "Kırsalda üretmek, yeni hobiler edinmek çok önemli bence. Küçük bir bahçem var, çiçeklerim var. Kışın patik örüyorum, sonra seramik işi ile uğraşıyorum. Buraya taşınmadan önce edindiğimiz bir hobi idi ama geçim sağlıyoruz artık seramikten. Önemli olan asıl demek istediğim şey, üretmek. Ne olduğu önemli değil, üretimin içinde olmak gerekiyor…" (K1-Adatepe/Ayvacık), şeklinde ifade etmektedir.

Diğer bir katılımcı ise, "Toprakla uğraşmak istedim, tarımla uğraşmak... O sebeple de Bayramiç'e taşındım, zaten çok uygun burası, özellikle organik tarım için müthiş bir yer." (K17-Serhat/Bayramiç) diyerek, özellikle bu amaçla taşındığını ifade etmektedir.

Son olarak, bir katılımcı, "Önemli olan bunun bana bıraktığı maddi şey değil; hem burada bir şeyler üretmenin manevi tatminini yaşıyorum, hem de üretkenliğimi sürdürüyorum, yaratıcılığımı geliştiriyorum. Zaten bunun için geldim, bunun için taşındım. Yani kırsalda yaşayacaksak mutlaka bir şeyler üretmek gerekiyor. Köye gelmek, lüks arabanla, şehirden kalma alışkanlıklarınla gelip her şeyi birilerine yaptırmak değil, bana göre üretmektir; ekolojik yaşamı seçmektir. Burada kendi gıdamı kendim üreteyim istiyorum ama şu an bahçemde ürün yok çünkü henüz düzenlemeyle uğraşıyorum. Toprak hazırlığım söz konusu, kompost gübre yapmaya çalışıyorum, çöplerimi ayırmaya çalışıyorum, elektriğimi güneş enerjisinden elde etme amacım." (K11, Kayalar/ Ayvacık) diyerek, üretmenin yanı sıra ekolojik bir yaşam sürme isteğini de dile getirmektedir.

Kırsalda yaşam arayışı, bireylerin doğayla uyumlu bir yaşam sürme, üretim odaklı bir düzen kurma ve topluluk yaratma çabalarını yansıtmaktadır. Bir katılımcı deneyimini şu sözleriyle ifade etmiştir.

"Doğayla iç içe bir yaşam hayaliyle kırsala yerleşmeye karar verdim ama sadece kendim için bir düzen kurmak değil, aynı zamanda bu toprakların sunduğu potansiyeli değerlendirmek ve başkalarına da katkı sağlamak istedim. Tarımsal üretim benim için sadece bir geçim kaynağı değil, aynı zamanda doğaya bir şükran ifadesi. Toprağın insan hayatındaki yerini ve değerini yeniden hatırlatmak, onarıcı yöntemlerle çalışarak doğayla uyumlu bir yaşam yaratmak benim için çok önemliydi. Gönüllülere çiftlikte deneyim kazanabilecekleri bir ortam sunuyoruz; burada toprağa dokunuyor, ekip biçiyor ve doğayla çalışmayı öğreniyorlar. Bu sadece tarımsal üretim değil, aynı zamanda bir dayanışma ve paylaşım alanı. Kırsalda hem bireysel olarak üretmenin hem de bir topluluk yaratmanın mümkün olduğunu göstermek istiyorum."

Bu ifade, kırsal yaşamın yalnızca bireysel bir düzen kurma arayışı olmadığını, aynı zamanda ortak bir üretim ve paylaşım alanı yaratma çabasını da yansıttığını göstermektedir. Çiftlikte gönüllülere sağlanan deneyim fırsatları ve onarıcı tarım uygulamaları, kırsalda dayanışma odaklı bir yaşam anlayışının nasıl şekillendiğine dair ipuçları sunmaktadır. Bu tür bir yaklaşım, kırsalda bireysel üretimin yanı sıra kolektif deneyimlerin de mümkün olabileceğine işaret etmektedir.

Bu örnekler, katılımcıların kırsala taşınma kararlarında tarımsal üretime duydukları ilginin önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Üretim, bazı katılımcılar için ekonomik bir araçtan çok, kırsal yaşamla kurulan anlamlı bir bağ ve bireysel bir tatmin süreci olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, üretimin bireysel çabalardan dayanışmaya dayalı bir paylaşım alanına dönüşme potansiyeli, kırsalda yaşamın sosyal yönüne dair ipuçları sunmaktadır.

Dernek ve Kişilerin Etkisi: Kentten ayrılma nedenleri arasında, çeşitli derneklerin, toplulukların ve kişilerin, bireylerin kırsala taşınma kararları üzerindeki etkilerinden bahsetmişlerdir. Bir katılımcı, kıra taşınma hikayesini; “İş yerim kapanmıştı, bu çiftliği gördüm TaTuTa’nın sayfasından. Hem bir deneyim olur hem biraz kafan dağılır diye bir haftalığına gelmiştim. 3 yıl oldu hala buradayım.” (K20-Ahmetçeli/Bayramiç), bu sözleriyle ifade etmiştir.

Başka bir katılımcı ise, “Son altı yılımı Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği’nde geçirdim; bir dönem genel müdürlüğünü yaptım ve 2006’da ilk organik pazarı açtık. Daha sonra Açık Radyo programları yaptım. Bu öğrenme sürecinin sonunda şehirden taşınmaya karar verdim.” (K6-Bahçedere/Ayvacık) şeklinde ifade etmiştir.

Bir diğer katılımcı, kırsala taşınma hikayesini şu şekilde anlatmıştır: “Bir gün bir kafede otururken takım elbiselerle iş çıkışı, Buğday Derneği’nin dergisine rastladım. Daha

önce hiç duymamıştım. Dergiyi açtığımda Güneşinler, Victorlar gibi birçok insanın bu işle uğraştığını gördüm ve çok şaşırdım. Bu durum beni büyük bir heyecanla doldurdu. Tanışmak istedim, sonra arkadaş olduk ve giderek yakınlaştık. O dönem sadece bu konuyu düşünmeye başladım. Onlara yardım etmeye başladım ve dernek gönüllü çalışmalarımı önerdi. İlk başta haftada bir gün, sonra sabahları da giderek toplamda altı ay boyunca çalıştım. O süreç çok verimli geçti ve edindiğim bilgilerle yaşam şeklim değişti. Alıştığımız arkadaş grubunun davranış biçimleri hoşuma gitmemeye başladı; seyahatlere gitmez oldum, eğlencelere katılmamaya başladım. Anlam arayışım daha da yoğunlaştı ve artık ne yapmak istediğimi bulmam gerektiğini fark ettim," (K17-Serhat/Bayramiç) demiştir.

Buğday Derneği, katılımcıların kırsala taşınmasında ve bölge seçiminde etkili olmuştur. "Hakan, derneğin "Tohumlar Kampüse" projesini yönetiyordu ve dernek ile yakın bir ilişkimiz vardı. Güneşin, o zaman dernek başkanıydı. Çamtepe'ye geldik, burada gönüllü çalışmalara katılmamızı istedi ve biz de 15 günlük bir süreyle başladık; o zamandan beri buradayız. Hem Tohumlar Kampüse projesi hem de TaTuTa ağı aracılığıyla başka insanları da buraya getirme fırsatı bulduk". (K4-Adatepe/Bayramiç).

Bir katılımcı, "Bu bölgenin tanınması ve gelenlere cesaret verme anlamında Bayramiç Yeniköy Topluluğu, önemli bir yermiş yani öyle bahsediyorlar. Cem Birder de bize çok destek oldu, hala da olmaya devam ediyor." (K21-Köseler/Bayramiç) diye eklemiştir.

Diğer bir katılımcı, ayrıldığı topluluktan, sonra tekrar İstanbul'a dönmeyi düşünürken Cem Birder ve Bayramiç'teki topluluğun kendisine çok yardımcı olduğunu ve onların sayesinde geri döndüğünü şu sözleri ile ifade etmiştir.

"Topluluktan ayrıldıktan sonra oğlumla İstanbul'a dönmeyi düşünürken Cem'lerle sohbet etme fırsatı yakaladım ve onların sayesinde gitmekten vazgeçtim. Yaptığı proje ile birlikte üretime başlayacağız." (K25-Zeytinli/Bayramiç).

Bu deneyimler, bireylerin kırsala taşınma kararlarında sosyal destek ağlarının, toplulukların ve derneklerin önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Özellikle dernekler ve topluluklar, kırsal yaşamın imkanlarını tanıtma, gerekli bilgi ve cesareti sağlama açısından etkili olmuştur. Bu tür destek mekanizmaları, bireylerin yalnızca kırsala taşınma kararını kolaylaştırmakla kalmamış, aynı zamanda kırsalda güçlü sosyal bağlar kurmalarına da katkı sağlamıştır.

Ekonomik nedenler, İş Olanakları: Katılımcılardan bazılarının deneyimlerinden, kırsala taşınma motivasyonlarının ekonomik nedenlerle ilişkili olduğu görülmektedir. İş

olanakları, düşük yaşam maliyetleri ve mülk edinme fırsatları, kırsala yerleşme kararlarında etkili faktörlerdendir.

Katılımcılardan bazıları iş olanaklarından dolayı taşındıklarını belirtmektedirler. "Burada zaten yazlığımız vardı biliyordum bölgeyi ama emekli şu an müdürlüğünü yaptığım bu otel sahiplerinden teklif geldi. Bu sebepti asıl taşınma sebebim ya da daha doğrusu hızlandırın sebep diyelim." (K2, Adatepe/Ayvacık).

Katılımcılardan biri yine iş olanakları nedeni ile kırsala yerleştiğini vurgulamaktadır.

"Normalde buralıyım ben ama uzun zamandır İstanbul'da yaşıyordum. 2 yıldır tam zamanlı olarak buraya yerleştim. Buranın müdürlüğünü (otel) yaptığım için kesin kalma kararı aldım. Bir de ailemden kalan zeytinlikler filan var onları da değerlendirmek istiyorum esasen." (K14-Kozlu/Ayvacık)

Başka bir katılımcı, şehirdeki işinden ayrıldıktan sonra kısa süreli bir deneyim kazanmak amacıyla kırsala geldiğini, ancak kalma kararında en önemli etkenlerden birinin düşük yaşam maliyetleri olduğunu şu sözlerle dile getirmektedir:

"Tekrar şehre dönüp aynı koşullar altında çalışmak istemedim burada pazara çıkıp ürettiğimiz ürünleri satmak, tarla çapalamak ya da yevmiyeli işlerde çalışmak bile daha iyi. Daha ucuz her şey bir kere, bir tarlam ve yapmakta olduğum bir evim var. Asıl kalma kararımı etkileyen en büyük etken bu." (K20-Ahmetçeli/Bayramiç)

Bu ifade, kırsalda yaşam maliyetlerinin düşük olmasının, bireylerin kalma kararlarında belirleyici bir rol oynayabildiğini ve şehir yaşamının getirdiği ekonomik zorluklardan kaçış için güçlü bir motivasyon oluşturduğunu göstermektedir.

Bir başka katılımcı, mülk edinmek amacıyla kırsala taşındığını ifade etmektedir.

"Şehirde ev alabilme şansım yoktu hem de buradaki gibi bahçeli filan mümkün değil. Ama buraya gelince, uygun fiyatlarla mülk edinme fırsatını yakaladım." (K22-Cazgirler/Bayramiç) şeklinde düşüncelerini aktarmaktadır.

Bu deneyimler, kırsalda yaşamın bireyler için ekonomik açıdan daha erişilebilir fırsatlar sunduğunu ve iş olanaklarının yanı sıra düşük maliyetlerin, taşınma ve kalma kararlarında etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Kentin İticiliği: Katılımcıların ifadelerine göre, kırsala taşınma kararının nedenleri arasında kentin iticiliğiyle bağlantılı olarak kent yaşamının zorlukları;

Trafik ve ulaşım sorunları,

Sosyal ilişkilerde zayıflama ve izolasyon,

Çevresel sorunlar,

Stres ve psikolojik sorunlar,

Yaşam pahalılığı,

Güvenlik ve suç oranı ile siyasi olaylar.

Bu nedenlerin bireylerin kırsalda daha huzurlu, güvenli ve dengeli bir yaşam arayışına yönelmesine neden olduğu görülmektedir. Katılımcıların ifadeleri kent yaşamının neden itici bulunduğunu ve kırsal yaşamın bu zorluklara nasıl bir alternatif sunduğunu anlamak için değerlidir. Tablo 8, her bir kodun ne sıklıkla ifade edildiğini ve hangi demografik özelliklere sahip katılımcılar tarafından dile getirildiğini ayrıntılı olarak göstermektedir. Ayrıca, bu faktörlerin bireylerin kentte yaşadıkları sorunları kırsala yönelme motivasyonuna nasıl dönüştürdüğü incelenmektedir.

Bu bölümdeki tablo, katılımcıların cinsiyeti (C), yaşı (Y), önceden yaşadığı yer (Ö.Y.Y.), göç ettiği yer (G.E.Y.) ve taşınma yılı (Yıl) gibi bilgilerle birlikte her bir alt kodun hangi katılımcılar tarafından ifade edildiğini göstermektedir.

Tablo 11. Kentin iticiliği

						Kod: Kent yaşamının zorlukları					
	C	Y	Ö.Y.Y	G.E.Y	Yıl	Trafik ve ulaşım sorunları	Sosyal ilişkilerde zayıflama-sosyal izolasyon	Çevresel sorunlar-kirlilik, yeşil alan yetersizliği vb.	Stres ve yoğun çalışma temposu	Yüksek yaşam maliyetleri ve diğer ekonomik sorunlar	Güvenlik ve suç oranı, siyasi olaylar
K1	K	65	İstanbul	Adatepe	2016						
K2	E	65	İstanbul	Adatepe	2016	X	X				
K3	E	45	İstanbul	Adatepe	2008			X			
K4	K	44	İstanbul	Adatepe	2015			X			X
K5	E	48	İstanbul	Adatepe	2015			X	X		X
K6	K	53	İstanbul	Bahçedere Küçükkuyu	2007			X			
K7	E	59	İstanbul	Ahmetçe	2010			X	X	X	
K8	E	60	İstanbul	Büyükhüsun	2011					X	
K9	K	70	İstanbul	Büyükhüsun	2014	X	X		X		
K10	E	68	İstanbul	Yeşilyurt	2014			X			
K11	K	60	Samsun	Kayalar	2017				X		
K12	K	65	İstanbul	Kayalar	2018						
K13	K	63	İstanbul	Kayalar	2017						
K14	K	40	İstanbul	Kozlu	2017						
K15	K	68	İstanbul	Kozlu	2016				X		
K16	K	67	Antalya	Nusratlı	2002			X			
K17	E	56	İstanbul	Serhat	2009		X	X	X		X
K18	E	47	İstanbul	Serhat	2018		X	X			
K19	K	52	İstanbul	Serhat	2014						
K20	E	40	İstanbul	Ahmetçeli	2016					X	
K21	E	37	İstanbul	Köseler	2018			X			X
K22	E	53	İstanbul	Çırpılar	2011			X			X
K23	K	64	İstanbul	Çırpılar	2016	X	X	X			
K24	K	69	İstanbul	Cazgirler		X				X	
K25	K	45	İstanbul	Zeytinli	2013						
K26	E	46	İstanbul	Zeytinli	2018					X	
K27	E	33	İstanbul	Zeytinli	2017						
K28	E	68	İstanbul	Mollahasanlar		X				X	
K29	E?	42	İstanbul	Cazgirler				X			
K30	E	53	İstanbul	Muratlar	2009			X			

Kent Yaşamını Zorlukları**:** Katılımcıların kent yaşamında yaşadıkları sorunlar, zorluklar da kırsala taşınma kararlarını etkileyen önemli nedenler arasındadır. Trafik ve ulaşım sorunları, sosyal ilişkilerde yaşanan zayıflama, yeşil alan yetersizliği gibi donatı alanlarında görülen yetersizlikler ve kirlilik gibi çevre sorunları, stres ve psikolojik nedenler, yüksek yaşam maliyetleri, işsizlik gibi ekonomik nedenler ile güvenlik, suç oranları ve siyasi olaylar gibi etkenler katılımcıların kentten ayrılma nedenleri arasında yer aldığı görülmüştür.

Bazı katılımcıların ifadeleri, kent yaşamının zorlukları arasında trafik ve ulaşım sorunları, sosyal ilişkilerde yaşanan zayıflama, çevresel kirlilik ve kaos, stres ve psikolojik baskı gibi nedenlerin öne çıktığını göstermektedir.

"Direk kentten kaçmak, İstanbul'dan kaçmak, trafiği, kaosu, samimiyetsizliği, sosyalleşmek de çok güç, arkadaşlarla toplanmak da hepsi çok zor, hafta sonu bir yere gitmek işkence kısaca uzaklaşmak, kaçmak istedim," şeklinde ifade edilmiştir. Başka bir katılımcı ise, "İstanbul insanı tüketiyor yavaş yavaş, son yıllarda daha zor gelmeye başladı, şehrin kaosu her anlamda yoğunluğu ve kirliliği," (K2-Adatepe/Ayvacık).

"Kentten ve çalışma ortamından uzaklaşmak istedim. Çok yorucu olmaya başlamıştı; artık zamanı geldi deyip emekli olmayı beklemeden istifa edip kırsala taşınmaya karar verdim," (K7, Ahmetçe/Ayvacık), diyerek duygularını ifade etmiştir.

"Büyük şehrin sıkıntısını çekmek istemedik artık. İstanbul'da yaşamak çok zor, hem maddi hem manevi anlamda insanı yıpratıyor. Mesela Beylikdüzü'nde otururken Kâğıthane'ye işe gidiyordum, bu büyük bir çileydi. O yüzden emekliliği beklemeden, çocukların sorumluluğu üzerimizden kalkmışken ve maddi imkânımız kendimize yetecek durumdayken ayrıldık." (K24, Cazgirler/Bayramiç).

"Emekliliği bekledik biz evet ama çok yıprandık bu süreçte şehirde, mümkün olsa daha erken gelirdik. Hem trafik hem giderek yok olan ilişkilerimiz çok da yoğun çalıştık zamanında hepsinin etkisi var tabi. "(K9-Büyükhüsun/Ayvacık)

"Şehirde yaşarken her geçen gün doğadan daha da uzaklaştığımı hissediyordum. Betonların arasında, yeşili görmek neredeyse imkânsız hale gelmişti. Doğaya ulaşmak, temiz havayı solumak, hatta gerçekten temiz gıdaya ulaşabilmek bile bir lüks olmuştu. Bu yaşam tarzı beni yavaş yavaş tüketiyordu." (K3-Adatepe/Ayvacık).

"Uzun yıllar Ankara'da yaşadım; iş yoğunluğu, stres ve yeşilden uzaklık beni daha sakin bir yaşam arayışına yönlendirdi. Doğaya yakın olma umuduyla Antalya'ya taşındım, ancak orada da kentleşme ve yoğunluk gibi benzer sorunlarla karşılaştım. Sonunda, gerçekten huzurlu bir yaşam için kırsala yerleşmeye karar verdim."(K16-Nusratlı/Ayvacık)

“Kentten de uzaklaşma istedik tabi emekli olunca gitmek istememiz bundan da kaynaklanıyor, yazları ya da tatillerde uzaklaşma yetmemeye başladı, yeşile doğaya ulaşmak zor, çok fazla mesai harcamamız gerekiyordu. “ (K10-Yeşilyurt/Ayvacık)

"Kent yaşamının stresi, doğadan uzaklık ve temiz gıdaya ulaşmanın zorluğu beni bir arayışa yöneltti. Ekolojik krizler de doğayla uyumlu yaşamanın ne kadar önemli olduğunu gösterdi. Zamanla bahsettiğim insanlar tanışmaya başladım ve kafamda iyice şekillenmeye başladı süreç. Aslında daha sade ve anlamlı bir hayat kurmak için taşındım." (K30-Muratlar/Bayramiç)

“İstanbul’da yaşam benim için giderek daha anlamsız hale gelmişti. Her gün aynı betonlaşmış manzaralar, doğadan uzak bir yaşam ve iş hayatının verdiği tatminsizlik beni kırsala yönelmeye itti. İstanbul’da sıkılıyordum, yaptığım işlerden keyif alamıyordum; anlam arayışım kırsalda daha sürdürülebilir ve doğayla uyumlu bir yaşam kurma fikrini doğurdu.(K17-Serhat/Bayramiç)

Başka bir grup katılımcı, yaşadıkları bazı güvenlik sorunlarının ve siyasi olayların kırsala taşınma kararlarını hızlandıran etkenlerden biri olduğunu belirtmiştir. Bazı katılımcılar, bu olaylar sonrası özellikle İstanbul’da yaşamanın çok zorlaştığını şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Gezi çok önemli bir dönüşüm ruhu motivasyonu oldu. Sonrasında bombalı saldırılar, ekonomik kriz ve 15 Temmuz olayları yaşandı; hepsi birbirini destekleyen gelişmelerdi. Keşke gitmeseydik diyebileceğin bir durum yok; ya da ben iyi ki gitmemişim diyebileceğin bir gelişmeye rastlamıyorum. Türkiye'de er ya da geç gitmek zorundasın; ülke böyle bir duruma dönüştü. İstanbul, özellikle İstanbul, en kötüsü.” (K17-Serhat/Bayramiç)

“Evet, İstanbul’la derdim var. İstanbul artık yaşanacak bir halde değil. Ne çocukluğumun İstanbul’u kaldı, ne gençliğimin. 50 yaşındayım; dolayısıyla 70'lerden itibaren İstanbul’un geçirdiği dönüşümü bizzat gördüm. ‘İstanbul’ diye bir şey kalmadı. İnsanlar İstanbul’dan kaçıyor; tarihinde ilk kez nüfus azalıyor. Gezi’nin etkisi de büyük. Geziden bir yıl sonra döndüm ve o bir yılı hesaplaşarak geçirdim. Dükkanım Cihangir’de, evim Şişli’deydi. Olay Taksim’de patladı, bu yüzden evimden işime gitmek için bile Gezi Parkı’ndan geçmek zorundaydım. Gaza boğulduk; gazla yaşayan mahluklar haline geldik. Tüm o olaylar boyunca dükkanımı açık tuttum ama bir yıl geçmeden dükkanımı sattım ve İstanbul’dan ayrıldım.” (K22-Çırpılar/Bayramiç), yaşadığı deneyimi sözleriyle ifade etmiştir.

Bir başka katılımcı, Gezi olaylarının bireyleri doğrudan değiştirmediğini, fakat onları cesaretlendiren bir "son damla" olduğunu ifade ederek şunları dile getirmiştir: "Gezi çok önemliydi ama tabi niyeti olanı etkiliyor; kimseyi birdenbire değiştirmedi, cesaret verdi sadece, son damla oldu. Olayların arkası kesilmedi; bombalı saldırılar ve darbe yaşandı. Ama Gezi farklıydı. Orada üretim, birlikte yaşama, topluluk kurma ve sistemin dışında birbirine destek olma vardı. Gezi, dışarıdan besleniyordu ama yine de ideolojik düşünceleri ve yaşam biçimleri farklı olan insanların bir araya gelip aynı sofrada oturabilmeleri, beraber bir şeyler yapabildiklerini görmemiz açısından önemliydi. Orada atılan tohumlar, sadece sisteme karşı bir ayaklanma değildi." (K5-Adatepe/Ayvacık)

Ekonomik nedenlerin de katılımcıların kırsala taşınma kararlarını etkilediği görülmektedir. Bir katılımcı, iş yeri kapandığı için işsiz kaldığını tekrar iş bulana kadar kırsalı deneyimleme şansı bulduğundan bahsetmiştir. Burada yaşadığı deneyimi;

"Tekrar şehre dönüp aynı koşullar altında çalışmak istemedim burada pazara çıkıp ürettiğimiz ürünleri satmak, tarla çapalamak ya da yevmiyeli işlerde çalışmak bile daha iyi. (K20-Ahmetçeli/Bayramiç), bu sözleriyle ifade etmektedir.

"Ben İstanbul'da tekstil iş yapıyordum, küçük bir üretim hanemiz vardı. Ama ekonomik krizden çok etkilendik kapattım işyerimi ve burayı da gezilerimizde görüp çok beğenmiştik bahsetmiştim ya, öyle taşınmaya karar verdik. Satabildiğimiz mülkümüzü sattık, artık aynı koşullarda İstanbul'da yaşama şansımız yoktu." (K8-Büyükhüsun/Ayvacık)

İstanbul'da çalıştığım manejin üzerinden viyadük geçince biraz araştırmaya başladık eşimle, atları çok seviyorum, onlarla ilgilenmeyi at hocalığını da öyle. İstanbul'da bu koşullarda bir araziyi bu fiyatlara bulmamız mümkün değildi. İstanbul çok daha pahalı bir kere, malzeme pahalı, yem pahalı, her şey pahalı. Ayrıca kent bir doyum noktasına geldiği için çeşitli sebeplerden dolayı, kentin yoğunluğu, stresi, artık ne derseniz bir sürü sebep var." (K28-Mollahasanlar/Bayramiç)

Bu çalışma, kırsala göç eden bireylerin çok yönlü motivasyonlarına ve süreç içinde yaşadıkları deneyimlere dair kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Kent yaşamının zorluklarından kaçmak, daha ekonomik ve sürdürülebilir bir yaşam kurmak, topluluk oluşturmak, doğa ile iç içe olmak, üretim niyetleri gibi birçok farklı nedenin, kırsala taşınma kararlarında etkili olduğu görülmektedir. Katılımcıların deneyimlerine bakıldığında, kırsala taşınmanın sadece bireysel ihtiyaçları karşılamaktan öte, toplumsal bağların yeniden kurulması, doğayla uyumlu bir yaşam sürme isteği ve üretkenlik gibi çeşitli arayışlarla iç içe geçtiği görülmektedir. Kırsal yaşam, katılımcılara doğal bir ortamda üretken olma, daha sade

ve samimi ilişkiler geliştirme gibi fırsatlar sunarken, bu süreç bireyler için kimi zaman kendilerini yeniden tanıma ve toplumsal değerlerle ilişki kurma alanı olarak da değerlendirilmektedir. Kırsala taşınmanın, kişisel özgürlük arayışı ile anlamlı bir yaşam oluşturma çabalarının kesiştiği bir deneyim olarak değerlendirilebilir.

3.2.2. Karar Verme ve Hazırlık Süreci

Kırsala göç süreci, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel olarak önemli bir dönüşüm yaşamasını gerektirir. Bu süreçte, bir tane temel alt kategori öne çıkmaktadır: kırsal yaşam için hazırlık ve deneyimler. Aşağıda, bu alt kategoriye ait alt başlıklar ve kodlar detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Kırsal yaşam için hazırlık ve deneyimler: Bu kategori, bireylerin kırsal yaşama adapte olma sürecinde şehirde edindikleri tecrübeler ve kırsala yönelik ön hazırlıklarını kapsamaktadır.

-Kentteki yaşam biçimi değişimleri; bireyler, kırsal yaşama geçiş kararından önce kentte yaşam tarzlarında belirgin değişiklikler yapmaktadır. Bu değişiklikler arasında sadeleşme, tüketim alışkanlıklarını değiştirme ve yaşam düzenlerini yeniden yapılandırma süreçleri öne çıkmaktadır. Gönüllü sadelik arayışları, bireylerin kentte daha minimalist bir yaşam tarzı benimsemesine, gereksiz tüketimden uzaklaşmasına ve doğal ürünlere yönelmesine neden olmaktadır.

-Teorik ve pratik hazırlık; kırsala geçiş sürecinde, bireylerin teorik bilgi edinme ve pratik uygulamalar gerçekleştirme çabaları oldukça önemlidir. Eğitim alma ve bilgi edinme; bireyler, kırsal yaşam ve tarımsal üretimle ilgili bilgi edinmek için çeşitli kurslara katılmakta, kitaplar okumakta ve uzmanlardan danışmanlık almaktadır. Üretim yapma; kent bahçeleri ve topluluk bahçeleri gibi şehir ortamında küçük ölçekli tarımsal faaliyetler, bireylerin kırsal yaşamın temel prensiplerini öğrenmesine olanak tanır.

-Kırsal yaşamı deneyimleme: bireyler, kırsalda kısa süreli deneyimler yaşayarak bu yaşam tarzına yönelik fikir edinirler. Tatil, gezi ve rekreatif bulunmalar; kırsal bölgelere yapılan geziler ve tatiller, bireylerin doğayla bağ kurmalarını ve bu yaşam tarzını tanımalarını sağlar. Gönüllü çiftlik deneyimleri; WWOOF gibi gönüllü çiftlik ağları, bireylerin tarımsal üretim süreçlerini öğrenmesine ve yerel topluluklarla bağ kurmasına olanak tanır. Kısa süreli deneyimleme; Kırsal bölgelerde geçici olarak bulunma, bireylerin bu yaşam tarzının kendilerine uygun olup olmadığını test etmelerine yardımcı olur.

-Yeni uğraşlar ve iş; kırsal yaşamda yeni bir düzen kurmak, bireylerin iş ve hobi arayışlarını da beraberinde getirmektedir. İş kurma ve hazırlık süreçleri; bireyler, kırsalda kendi işlerini kurmak için çeşitli planlamalar yapmakta ve girişimcilik fırsatlarını değerlendirmektedir. Doğal ürünlerin üretimi ve satışı, yerel pazarlara yönelik girişimlerin başında gelir. Hobi ve yeni uğraşlar edinme; kırsala yerleşen bireyler, tarım, el sanatları veya sanat gibi farklı alanlarda hobiler edinerek hayatlarını zenginleştirmektedir.

-Finansal planlama; kırsala geçiş sürecinde bireylerin finansal yapılandırmaları, bu sürecin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşır. Birikim yapma**;** Taşınma öncesinde yapılan mali birikimler, kırsalda bir yaşam kurmanın temelini oluşturur. Mülk satışı; şehirdeki konutlarını satan bireyler, bu gelirle kırsal bölgede yeni bir mülk edinme ya da iş kurma sürecine katkı sağlar.

Kırsal Yaşam İçin Yapılan Hazırlıklar ve Edinilen Deneyimler: Katılımcıların ifadelerine göre, karar verme ve hazırlık süreci kategorisinde, kırsal yaşam için yapılan hazırlıklar ve edinilen deneyimler alt kategorisi ile bağlantılı olarak aşağıdaki verilen kodlar öne çıkmıştır:

Kentteki yaşam biçimi değişimleri

Kırsal yaşamı deneyimleme

Finansal planlama

Teorik ve pratik hazırlık

Yeni uğraşlar ve iş

Bu kodlar ağırlık sırasına göre; kentteki yaşam biçimi değişimleri (16), kırsal yaşamı deneyimleme (15), finansal planlama (14), teorik ve pratik hazırlık (12), yeni uğraşlar ve iş (6) şeklindedir. Tablo 9, katılımcıların demografik özellikleriyle birlikte her bir kodun hangi katılımcılar tarafından ifade edildiğini ve bu kodların yaygınlığını göstermektedir.

Aşağıdaki tablo, içerik analizinin bir parçası olarak, katılımcıların kırsala taşınma motivasyonlarına dair bilgilerini detaylı bir şekilde sunmaktadır. Her bir katılımcının cinsiyeti (C), yaşı (Y), önceden yaşadığı yer (Ö.Y.Y.), göç ettiği yer (G.E.Y.) ve taşınma yılı (Yıl) verilerek bireysel profilleri tanımlanmıştır. Ayrıca, her bir kodun hangi katılımcı tarafından ifade edildiği işaretlenmiştir. Tablo kırsala göç sürecindeki, kırsal yaşam için yapılan hazırlıklar ve edinilen deneyimlerin yaygınlığını ve dağılımını ortaya koymak için kullanılmıştır.

Tablo 12. Kırsal Yaşam İçin Yapılan Hazırlıklar ve Edinilen Deneyimler

						Kodlar				
	C	Y	Ö.Y.Y	G.E.Y	Yıl	Kentteki yaşam biçimi değişimleri	Kırsalı yaşamı deneyimleme	Finansal planlama	Teorik ve pratik hazırlık	Yeni uğraşlar ve iş
K1	K	65	İstanbul	Adatepe	2016	X				X
K2	E	65	İstanbul	Adatepe	2016		X			
K3	E	45	İstanbul	Adatepe	2008	X	X	X	X	X
K4	K	44	İstanbul	Adatepe	2015	X	X	X	X	
K5	E	48	İstanbul	Adatepe	2015	X	X	X	X	
K6	K	53	İstanbul	Bahçedere Küçükkuyu	2007	X	X		X	
K7	E	59	İstanbul	Ahmetçe	2010			X		
K8	E	60	İstanbul	Büyükhüsun	2011		X	X		
K9	K	70	İstanbul	Büyükhüsun	2014	X				
K10	E	68	İstanbul	Yeşilyurt	2014		X			
K11	K	60	Samsun	Kayalar	2017	X	X	X	X	X
K12	K	65	İstanbul	Kayalar	2018		X			
K13	K	63	İstanbul	Kayalar	2017		X			
K14	K	40	İstanbul	Kozlu	2017		X			
K15	K	68	İstanbul	Kozlu	2016					
K16	K	67	İstanbul	Nusratlı	2002	X		X		
K17	E	56	İstanbul	Serhat	2009	X		X		
K18	E	47	İstanbul	Serhat	2018			X		
K19	K	52	İstanbul	Serhat	2014	X				
K20	E	40	İstanbul	Ahmetçeli	2016					
K21	E	37	İstanbul	Köseler	2018		X		X	
K22	E	53	İstanbul	Çırpılar	2011				X	
K23	K	64	İstanbul	Çırpılar	2016	X	X			
K24	K	69	İstanbul	Cazgirler	2016		X	X		
K25	K	45	İstanbul	Zeytinli	2013	X		X	X	
K26	E	46	İstanbul	Zeytinli	2018	X		X	X	
K27	E	33	İstanbul	Zeytinli	2017	X	X		X	
K28	E	68	İstanbul	Molla-hasanlar	2012			X		X
K29	E	42	İstanbul	Cazgirler	2011	X		X	X	X
K30	E	53	İstanbul	Muratlar	2010	X			X	X
						16	15	14	12	6

C: Cinsiyet, Y: Yaş, Ö.Y.Y: Önceden yaşanılan yer, G.E.Y : Göç edilen yer, Yıl: Taşınma yılı

Kentteki Yaşam Biçimi Değişimleri: Katılımcılar tarafından en çok tercih edilen hazırlık türü, kentteki yaşam biçimi (16) değişiklikleri olmuştur. Katılımcıların kırsala taşınmadan önce kentte geçirdikleri dönüşüm süreci, kırsalda hedefledikleri yaşam tarzına uyum sağlama çabası olarak değerlendirilebilir. Katılımcıların kentte başladıkları bu hazırlıkların, kırsal yaşama yönelik beklentilerini şekillendirirken, taşınma öncesinde kendilerini hem teorik ve pratik anlamda hem de psikolojik olarak bu yeni yaşam tarzına hazırlamalarına yardımcı olduğu görülmektedir.

Kırsalda yaşamayı hedefleyen bireylerin, daha sade, ekolojik, sürdürülebilir ve üretim odaklı alternatif yaşam biçimlerini benimsemeye yönelik dönüşümlerinin kentte başladığı ve bu değişimi kent yaşamında yaptıkları düzenlemelerle hayata geçirdikleri görülmektedir. Bir katılımcı bu süreci, "Kırsala taşınmaya karar verdikten sonra, önce kentte tüketim alışkanlıklarımızı değiştirmeye başladık, ben giysilerden başladım önce, sonra ev eşyaları, buraya taşınırken gereksiz hiçbir şey almadık yanımıza," (K9-Büyükhüsun/Ayvacık) sözleriyle ifade ederken, bir başka katılımcı da

"Öncelikle alışverişi azalttık, yani dışarıda tüketim, kılık kıyafet... nasıl olsa şehirde bunlara daha çok ihtiyaç duyuluyor; buraya geleceğiz diye onlar bir kere çok azaldı," (K2-Adatepe/Ayvacık), diyerek benzer bir sadeleşme çabası içinde olduğunu belirtmektedir.

Bu sadeleşme sürecinin yalnızca maddi eşyalarda değil, genel yaşam tarzında da kendini göstermekte olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcılar, "Tabii ki kentte sadeleşmeye başladı yaşantım, hâlâ da devam ediyor o çaba, sadece sadeleşme de değil zaten çevreye, doğaya karşı da farkındalık geliştiriyorsun bunların hepsi bütüncül bir şekilde gelişiyor."(K16-Nusratlı/Ayvacık), diyerek bu dönüşüm sürecinin kırsala taşındıklarında da sürdüğünü vurgulamaktadır. Başka bir katılımcının "Kentten kırsala geldiği zaman balkabağına dönüşmüyorsun, birden her şey çok güzel olmuyor; dönüşümün kentte başlaması gerekiyor" (K6-Bahçedere/Ayvacık) ifadesi ise, bu dönüşüm sürecinin kalıcı ve köklü bir değişim olabilmesi için bu adımların kentte atılması gerektiğine işaret etmektedir.

Bu süreçte doğa ile bağ kurma isteği de güçlü bir biçimde öne çıkmaktadır. Bir katılımcı, "Ben taşınmadan önce yani bu süreçte diyelim çünkü hepsi birbirini etkiledi bence kentte de çevreye daha duyarlı birisi olmaya başlamıştım, çöpümden tut da tükettiğim her şeyi sınırlandırdım, sonra uzun bir süre gezdim göçebe gibi yaşadım... doğayla gerçek bağımı da bu seyahatlerden sonra kurdum," (K3, Adatepe/Ayvacık), diyerek doğaya duyarlılığını ifade etmektedir. Başka bir katılımcı ise kentte yaşarken doğaya kaçışlarını, doğa sporları yaparak, gönüllü çiftliklerine katılarak ve kamplara giderek doğa ile bağ kurma sürecini kent yaşamına dahil ettiğini şu sözleriyle belirtmektedir.

"Şehirde başladım tabi uzun yıllar doğa sporlarıyla ilgilendim bulduğum her fırsatta uzaklaşmaya çalıştım, kamplara katıldım, gönüllü çiftliklerinde bulundum 2 ayrı yerde ancak bu şekilde motive olabiliyordum işime, günlük yaşantıma. "(K11-Kayalar/Ayvacık)

Bazı katılımcılar için ise topluluk hissi ve aidiyet arayışının da kentte başladığı görülmektedir. "İlk önce şehirde topluluk olarak yaşamayı düşündük," (K25-Zeytinli/Bayramiç) diyen bir katılımcı, kırsalda topluluk olarak bir arada yaşama fikrinin

kentteki sosyal bağlantılarla oluştuğunu aktarmaktadır. Bir diğer katılımcı ise, "Kentte sonradan tanıştım bu insanlarla, gittiğim eğitimlerde, toplantılarda, benzer fikirler altında birleştiğimizi, benzer bir dünya kurmak istediğimizi anladım, bir sürü insan varmış,"(K30-Muratlar/Bayramiç) diyerek kırsalda devam eden bu topluluk oluşturma isteğinin kentte atılan sosyal adımlarla başladığını vurgulamaktadır.

Kentte başlayan bu sadeleşme, doğayla bağ kurma ve topluluk oluşturma çabalarının, kırsalda hedeflenen yaşam tarzına uyum sağlama sürecinde önemli bir adım olduğu görülmektedir.

Kırsal Yaşamı Deneyimleme: Katılımcılar tarafından ikinci sırada en çok tercih edilen hazırlık türü, kırsalı yaşamı deneyimleme (15) olmuştur. Tatil, gezi, gönüllü çiftlik çalışmaları ve kısa süreli kırsalda yaşama gibi faaliyetlerle bireyler, kırsal yaşamı yakından tanıma ve bu yaşam tarzının kendileri için uygun olup olmadığını değerlendirme fırsatı bulmuşlardır. Bu süreç aynı zamanda, kırsal yaşama ilişkin pratik bilgi edinme ve günlük yaşam pratiklerini gözlemleme olanağı sağlamıştır.

Bazı katılımcılar, kırsala yerleşme kararını netleştirmek amacıyla, farklı zamanlarda ve sürelerde kırsal yaşamı deneyimlediklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri, bölgeyi ilk kez bir gezi sırasında gördüğünü, çok beğendiğini ve o günden sonra her yaz buraya geldiğini ifade etmiştir. "Bir gün buraya tam zamanlı taşınacağımı biliyordum; ilk gördüğümde hissetmiştim," (K9-Büyükhüsun/Ayvacık), diyerek eklemiştir. Son yıllarda taşınmaya karar verdikten sonra ise "Kışın, ilkbaharda ve sonbaharda bölgeyi ziyaret ederek, her mevsimde burayı deneyimlemek istedim, olaya yerli gibi bakmaya çalıştım" (K15-Kozlu/Ayvacık), demiştir.

Başka bir katılımcı, "Eskiden yılda 15 gün geliyorduk, yazları daha çok buradaydık ama son zamanlarda tam zamanlı yerleşeceksek kışı da görmek istedim dolayısıyla ben buraya kesin yerleşme kararı almadan önce köyde nasıl bir hayat olduğunu biliyordum, insanları tanıyordum," (K2-Adatepe/Ayvacık), diyerek kırsalda yaşam koşullarına dair önceden bir fikir sahibi olmanın önemini vurgulamaktadır.

Benzer şekilde, "Ben araştırıyordum, uzun zamandır da düşünüyordum taşınmayı, kırsalı deneyimlemek kısa süreli de olsa yaşamak istedim bir turist gibi değil de yerli gibi." (K13-Kayalar/Ayvacık), diyerek kırsal yaşantının koşullarını gerçekçi bir şekilde değerlendirme amacı taşıdığını ifade eden katılımcılar, kırsal yaşamanın getirdiği zorluklara karşı daha hazırlıklı olduklarını belirtmektedirler.

Katılımcılardan biri ise kırsalda yaşamı daha iyi anlamak için yerleşmek istedikleri bölgede iki aylığına normal bir köy evi kiraladıklarını belirtmiştir. “Sadece kısa ziyaretlerle gelip gitmek yerine, burada iki aylığına normal bir köy evi kiralayıp deneyimlemek istedim. Günlük yaşamın akışını, yerli halkla ilişkileri gözlemlemek ve kırsalda yaşamın bana uygun olup olmadığını görmek istedim.”(K23-Cırpılar/Bayramiç), diyerek bu sürecin, kırsala yerleşme kararını netleştirmede büyük rol oynadığını ifade etmiştir.

Bazı katılımcılar ise, kırsala yerleşmeden önce farklı çiftliklerde gönüllü olarak çalışarak deneyim kazandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri, “Birden fazla çiftlikte gönüllü olarak çalıştım; her birinde farklı üretim süreçlerine dahil oldum. Bazen zeytin topladım, bazen sebze ekiminde yardım ettim. Bu süreçler, her çiftliğin kendine özgü bir yaşam tarzı ve temposu olduğunu anlamamı sağladı,” (K11/Kayalar/Ayvacık), diyerek bu deneyimlerin kırsal yaşama dair fikir edinmesini sağlamaktadır.

İlk deneyim olarak bir proje kapsamında çadırda kalmaya başlayan çift 15 günlüğüne geldiklerini ama tekrar gitmek istemediklerini belirtmişlerdir. Katılımcı deneyimini;

“Sırt çantalarımızla kısa süreli geldik bir proje kapsamında kırsalı da deneyimlemek istiyorduk aynı zamanda uzun zamandır aklımızdaydı çünkü sonra kalmaya karar verdik şöyle düşündük. Kırsalda kurmayı planladığımız hayat için birikim yapmaya çalışıyorduk şunu fark ettik bu para şehirde asla birikmeyecek ve bu koşullarda yaşayabiliyorsak paraya çok da ihtiyacımız yok aslında.”(K4-Adatepe/Ayvacık), sözleriyle ifade etmiştir.

Bu katılımcıların deneyimleri, kırsal yaşama geçiş öncesinde çeşitli dönemlerde bölgeyi tanımanın karar sürecine nasıl katkı sağladığını göstermektedir. Kırsalı farklı mevsimlerde ziyaret etmekten, gönüllü çiftlik çalışmalarına kadar geniş bir çerçevede kazanılan bu deneyimler, kırsal yaşamın gerçekçi bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Katılımcıların, bu süreç sayesinde kırsal hayatın getirdiği zorlukları ve yerel topluma uyum sağlamanın önemini daha iyi kavradıkları düşünülmektedir.

Finansal Planlama: Katılımcılar tarafından üçüncü sırada en çok tercih edilen hazırlık türü olan finansal planlama (14), kırsalda sürdürülebilir bir yaşam kurmanın temel taşlarından biri olarak dikkat çekmektedir. Bireyler, taşınma öncesinde mali birikimler yaparak ve şehirdeki mülklerini satarak kırsalda yeni bir hayat kurmak için ekonomik kaynaklarını organize etmişlerdir. Bu süreç, kırsal yaşamın ekonomik sürdürülebilirliğini sağlamak adına önemlidir.

Katılımcılar, kırsalda sürdürülebilir bir yaşam kurabilmek için şehirde sağlam bir ekonomik temel oluşturmayı önemsediklerini ifade etmektedirler. Özellikle, “İlk başta

düşündük ki yeterli paramız olsun, burada kendi düzenimizi kuracak kadar bir birikim yapalım.” (K16/Nusratlı/Ayvacık), diyerek, ekonomik özgürlüğü sağlayacak birikim yapmanın kırsalda yeni bir yaşam kurmada önemli bir adım olduğunu belirtmektedirler.

Katılımcılardan biri yaşadığı deneyimi şu sözleriyle dile getirmiştir. “28 yaşındaydım artık kent yaşamını sorgulamayı bırakıp uzunca bir seyahate çıkmaya karar verdim dünyanın farklı yerlerinde bulundum, tüm bu deneyim boyunca doğayla bütünleştim ve benim için artık doğadan ayrı bir yaşamın mümkün olmayacağını anladım. Tüm bu öğrenme süreci sonunda kendi kültürüme, hayat görüşüme ve coğrafi koşullara uygun bir yaşam kurmak istiyordum ama ekonomim bunun için uygun değildi yaklaşık olarak 6 yıl kadar şehirde sadece para kazanmak için kaldım ve çalıştım. Bu finansal hazırlık sürecinin sonunda hayalimdeki yaşam için yeterli parayı biriktirdim ve bu köye taşındım.” (K3, Adatepe/Ayvacık).

Bu deneyim, kentten kırsala taşınma sürecinde bireylerin yaşadığı dönüşüm ve hazırlık süreçlerini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Katılımcının sözleri, kırsala taşınma motivasyonlarının yalnızca doğayla bağ kurma isteği ile sınırlı olmadığını, aynı zamanda ekonomik hazırlığın da bu sürecin önemli bir ayağı olduğunu göstermektedir.

Bu finansal hazırlık süreci, bazı katılımcılar için emekliliği bekleyerek tamamlanmıştır. “Emekliliği bekledik biz hem birikim yapmak hem de şehirle iş bağlarımızı koparmak için,” (K9- Büyükhüsun/Ayvacık) diyerek, emekliliğin kırsala geçişte belirleyici bir dönüm noktası olduğuna vurgu yapmaktadırlar. Bir başka katılımcı ise benzer bir hazırlık sürecinden geçtiklerini belirterek, “Emeklilik ikramiyemizi kırsalda rahatça geçinebileceğimiz bir düzen kurmak için ayırdık, hem gelir güvencemiz olsun hem de burada geçimimizi sağlayalım istedik,” (K1-Adatepe/Ayvacık) ifadesiyle, emeklilik ikramiyesinin kırsalda yeni bir başlangıç için nasıl bir güvence olarak görüldüğünü anlatmaktadır.

Bazı katılımcılar, kredi kartı ve ev kredisi borçlarını sıfırlamaya öncelik verirken, kimileri de ev ya da arabalarını satarak kırsalda ihtiyaç duyacakları kaynakları oluşturmuşlardır. “Bodrum’da yazlığımız vardı onu sattık, gelen para ile şuan oturduğumuz evi aldık, birikmiş paramız da vardı biraz, emekli maaşlarımız da var bu sayede rahatça yaşıyoruz” (K10-Yeşilyurt/Ayvacık) ifadesi, maddi hazırlık sürecinin kırsaldaki yaşamın güvence altına alınması açısından önemli olduğunu göstermektedir.

Örneğin, İstanbul’da yıllarca tekstil işiyle uğraşan bir katılımcı, ekonomik krizin işlerini olumsuz etkilemesi üzerine işyerini kapatıp borçlarını ödemeye karar vermiştir. Şehirdeki evini de satarak elde ettiği sermaye ile daha önce tatil sırasında hayran kaldığı bir

Ege köyüne taşınmış ve burada ilk etapta bir ev olarak düşündüğü mülkünü, altı yıl süren bir çalışmayla küçük bir otele dönüştürmüştür. “İlk başta sadece bir ev yapalım diye yola çıktı ama süreç içinde köydeki ihtiyacı fark ettik ve otele çevirmeye karar verdik,” (K8-Büyükhüsun/Ayvacık) diyerek dönüşüm sürecini aktarmıştır.

Buna ek olarak, kırsalda ekolojik bir yaşam kurma isteği de birçok katılımcı için önemli bir motivasyon kaynağı olmuştur. Ancak, doğayla uyumlu bir yaşam kurmanın beklenenden çok daha maliyetli olduğu anlaşılmıştır. Örneğin, enerjisini doğal yollarla üretmek isteyen bir katılımcı üretim maliyetlerin yüksekliğinden şikâyet ederek, “Ekolojik bir yaşam kurmaya geldik ama doğal olan şeyler bu kadar pahalı olmamalı.” (K11/Kayalar/Ayvacık) demiştir. Güneş panelleri, su arıtma sistemleri ve doğa dostu yalıtım gibi yatırımların yüksek maliyeti, kırsalda sürdürülebilir bir yaşam kurmayı planlayanlar için ekonomik bir engel olarak görülmektedir.

Katılımcılar, bu tür maliyetleri karşılayabilmek için şehirde birikim yapmanın ve elde ettikleri sermayeyi kırsaldaki yaşamlarının devamlılığı için planlı bir şekilde kullanmanın önemini ifade etmişlerdir.

Teorik ve Pratik Deneyim: Katılımcılar tarafından dördüncü sırada tercih edilen hazırlık türü, kırsal yaşama yönelik bilgi edinme, eğitim alma ve şehirde üretim yapma (örneğin kent bahçeleri) gibi süreçlere dahil olmayı kapsamaktadır. Bu süreç, bireylerin kırsal yaşamın gerekliliklerini anlamalarına ve bu gerekliliklere teorik ve pratik olarak hazırlanmalarına olanak tanımıştır. Katılımcılar, kırsal yaşamın ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri edinmek için çeşitli eğitimlere katılmış, araştırmalar yapmış ve şehir ortamında küçük ölçekli tarımsal faaliyetlerde bulunarak deneyim kazandıklarını dile getirmektedirler.

Katılımcılardan biri deneyimini şu sözleriyle ifade etmiştir.

“Önce kendim alternatif üretim modelleri ile ilgili eğitimler aldım, derneklerde çalıştım, sonra da başkalarının da faydalanabilmesi adına bilgimi paylaşamaya başladım, perma kültür konusunda özellikle eğitimler verdim,” (K30-Muratlar/Bayramiç).

Bir katılımcı, Walden kitabıyla başladığını ifade ederek, “İlk aydınlanmam Walden kitabı ile oldu, Thoreau’nun kitabı… Çok etkiledi beni bu kitap. Niye bilmiyorum, belki de ihtiyacım olan şey buydu da farkında değildim.” (K21-Köseler/Bayramiç), diyerek doğa ve kırsal yaşama ilgisinin bu tür okumalarla geliştiğini belirtmektedir.

Bu teorik hazırlık süreci, bireylerin kırsalda sürdürülebilir bir yaşam inşa edebilmeleri için ihtiyaç duydukları temel bilgiye erişmelerini sağlamıştır. Bazı katılımcılar teorik bilgiyi “Bahçecilik eğitimleri de veriyordum İstanbul’da kent bahçeciliği eğitimleri, aynı zamanda

uygulamada yapıyordum, çeşitli projelerde görevler aldım" (K5-Adatepe/Ayvacık) diyen bir katılımcı hem teorik hem de pratik bilgisini paylaştığını ifade etmiştir.

Bazı katılımcılar, kırsalda sürdürülebilir bir yaşam hedeflerine yönelik hazırlıklarında uygulamaya ağırlık vererek kentte çeşitli deneyimler kazanmaya yönelmişlerdir. Kentte yaşadıkları süreçte, küçük ölçekli üretim yaparak veya kent bahçeciliği projelerine katılarak hem pratik becerilerini geliştirmiş hem de kırsal yaşama uyum sağlamalarına yardımcı olacak deneyimler edinmişlerdir. Örneğin "İstanbul'da da öyle yaşıyorduk biz, orada da küçük bahçeli bir evimiz vardı baya üretiyorduk" (K4-Adatepe/Ayvacık) diyen bir katılımcı kırsal yaşama hazırlık olarak kentte küçük ölçekli üretim yapmaya başladığını ifade etmiştir. Başka bir katılımcı "İlk ekolojik pazarın kurulmasında büyük emeklerimiz var, doğa dostu kent bahçeleri projesinde de hem uygulama hem de teorik kısmında çalıştık…" (K6-Bahçedere/Ayvacık) ifadesi ile, kırsalda sürdürülebilir üretim konusundaki bilgilerini arttırmak adına kentte benzer projelerde yer aldığını belirtmiştir.

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği gibi organizasyonlarda aktif olarak yer alan katılımcılar ise, sürdürülebilir yaşamla ilgili bilgiler edinmiş ve bunları kentte uygulamaya koyarak kırsala geçiş süreçlerini desteklemişlerdir. Bir katılımcı bu süreci şöyle dile getirmektedir: "6 yıl boyunca Buğday Derneği'ne yakın çalıştım, genel müdürlüğünü de yaptım. O dönem ilk organik pazarı açtık, sonrasında Açık Radyo'da program yaptım,". Başka bir katılımcı ise "buğdayın tohumlar kampüse projesinde yürütücülük yaptım, yine buğday derneğine bağlı Çamtepe' Ekolojik Yaşam Merkezi'nde gönüllü olarak çalıştım" (K17-Serhat/Bayramiç), ifadesi ile bu tür deneyimlerin kırsala geçiş deneyimlerine katkısını ifade etmektedir.

Bu hazırlık, sadece modern tekniklerle değil, geleneksel bilgiye de dayanabilmektedir. Bir katılımcı, "bu işe merak saldıktan sonra dedemin yanında çalışmaya başladım yazları, bu nereden çıktı şimdi diye düşünmüştür dedem büyük ihtimalle çünkü bir dönem ergenlik filan hiç gitmedim köye sonra birden ilgilenmeye başladım. Sonra yanından ayrılmaz oldum 3-4 yaz gittim yanına, öğrenmeye çalıştım kadim bilgi bu, teorik tamam ama taşınmadan önce de biraz buraları deneyimlemek istedim ucundan da olsa,"(K21-Köseler/Bayramiç) ifadesiyle, geleneksel bilgiye ulaşmak için kırsalda bulunarak kısa süreli de olsa bu deneyimi edinmeye çalıştığını ifade etmiştir.

Katılımcıların kırsala geçiş sürecinde teorik ve pratik anlamda kapsamlı bir hazırlık yaptıkları görülmektedir. Teorik hazırlık aşamasında, kitaplardan ilham almaları ve Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği gibi organizasyonlara katılmaları, kırsal yaşama

yönelik bilgi birikimlerini ve farkındalıklarını artırmıştır. Pratik anlamda ise, kentte küçük ölçekli üretim pratikleri, bahçecilik eğitimleri ve doğal üretim tekniklerini deneyimleyerek kırsalda daha bilinçli bir yaşam kurma yolunda önemli adımlar atmışlardır. Bu süreçte, İstanbul'da kent bahçeciliği projelerine katılım ve küçük tarımsal faaliyetlerde bulunmaları, sürdürülebilir üretim tekniklerine ilişkin deneyimlerini geliştirdiği görülmektedir. Kentte başlayan bu teorik ve pratik hazırlıkların, katılımcıların kırsal yaşam hedeflerini gerçekleştirme yolunda önemli katkılar sunduğu düşünülmektedir.

Yeni uğraşlar ve İş: Katılımcılar tarafından en az tercih edilen hazırlık türü, kırsalda yeni iş fırsatları yaratmayı ve hobiler edinmeyi kapsamaktadır. Bu süreç, bireylerin kırsal yaşamda kendilerini ekonomik ve sosyal açıdan geliştirme motivasyonlarını yansıtmaktadır. Bazı katılımcılar, kırsalda üretimin içinde olmanın önemini vurgulamış ve buradaki hayatın yavaş temposuna uyum sağlamak için kentte edindikleri hobi veya becerilerini kırsalda değerlendirmişlerdir. Bu tecrübeler, kırsal yaşama geçiş sürecinde edinilen hobilerin ve öğrenilen becerilerin ne denli faydalı olduğunu göstermektedir. Katılımcılardan biri, "Kentten ayrılırken hem buraya gelmek için can atıyordum hem de emekli olduğum için mutluydum fakat bir noktadan sonra sıkılmaya başlıyor insan, iyi ki bunu önceden öngördüm ve merak ettiğim bazı konularda yeni beceriler edindim. Mesela resim kursuna gittim, doğal üretim yöntemleri ile ilgili eğitimler aldım; şimdi ufaktan kendi sebzemi meyvemi üretiyorum, sıkılınca resim yapıyorum filan, öyle geçiyor zamanım," (K9-Büyükhüsun/Ayvacık) diyerek kırsalda zamanını nasıl geçirdiğini aktarmıştır.

Katılımcılardan bazıları ise kentte edindikleri becerilerden kazanç sağladıklarını dile getirmişlerdir. Bir katılımcı, "Buraya gelmeden önce de yoga yapıyordum ama profesyonel anlamda değildi, sonra düşünmeye başladım; eğitimlerimi tamamladım, sertifikalarımı aldım, şimdi burada bir otelde yoga eğitmenliği yapıyorum," (K1-Adatepe/Ayvacık)demiş tir. Benzer şekilde başka bir katılımcı da kırsalda el emeği ile bir şeyler üretebilmek için kentte geleneksel el sanatları kurslarına katıldığını belirterek, "Buraya gelmeden önce çok zamanım olacağını tahmin ettiğim için, dikiş ve nakış kurslarına katıldım, buradaki geleneksel motiflerle modern motifleri harmanlayarak yeni şeyler tasarlıyorum." (K11-Kayalar/Ayvacık) ifadesiyle kırsal yaşamda ekonomik bir fayda sağlamaya yönelik ön hazırlıklarını aktarmaktadır.

Bir başka katılımcı ise eşi için, "Emekli olmadan önce, hani burası çok sakin; bir şeyle ilgilenmek lazım... onun için gelmeden önce seramik dersi aldı," (K1-Adatepe/Ayvacık) diyerek kırsalda yaşamın yavaş temposuna uyum sağlamak adına kentte bir hobi edinmenin

kırsalda yaşama uyum sağlamayı kolaylaştırdığını belirtmektedir. Katılımcıların kırsal yaşama geçiş sürecinde kentte edindikleri becerilerin burada hem vakit değerlendirme hem de ekonomik fayda sağlama açısından ne kadar değerli olduğu görülmektedir. Kırsalda yaşamayı kolaylaştıran bu hazırlıklar, aynı zamanda bireylerin üretkenliklerini sürdürebilmelerine ve kendilerini ifade etmelerine de olanak tanımaktadır.

Kırsala yerleşme sürecinde, kentte geçirilen deneyimler ve dönüşümler, katılımcıların kırsal yaşama uyum sağlama motivasyonlarını güçlendiren önemli bir hazırlık aşaması olarak değerlendirilmektedir. Katılımcılar, şehirde edindikleri teorik bilgi ve pratik beceriler sayesinde kırsaldaki yaşama dair daha gerçekçi bir bakış açısı geliştirmiş, kendilerini hem psikolojik hem de ekonomik olarak bu değişime hazırladıkları görülmektedir. Sadeleşme, doğayla bağ kurma ve topluluk oluşturma gibi adımlar, kırsal yaşamda hedefledikleri değerlerle uyumlu bir temel oluştururken; ekonomik düzenlemeler ise bu yeni yaşam biçiminin sürdürülebilirliğini desteklemektedir. Kentte başlayan bu dönüşüm sürecinin, katılımcıların kırsala yerleşme motivasyonlarını güçlendirerek bu geçişi daha sağlam bir temele dayandırdığı düşünülmektedir.

3.3. Tema 2: Kırsala Yerleşme ve Uyum Süreci -Adaptasyon

Bu bölümde, kentten kırsala göç eden bireylerin, kırsala taşındıktan sonraki deneyimlerine yer verilmiştir. Katılımcıların kırsala yerleşme ve uyum süreçleri aşağıda verilen kategoriler altında incelenmiştir:

Sosyal Entegrasyon ve İlişkiler,

Günlük Yaşam Yapılan İşler ve Faaliyetler,

Adaptasyon Stratejileri, Yaşanılan Zorluklar ve Baş Etme Yöntemleri.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde, kırsala taşınmanın bireylerin yaşamlarına yalnızca fiziksel bir yer değişikliği değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerinde, günlük yaşam pratiklerinde ve adaptasyon stratejilerinde köklü değişiklikler yaratan bir süreç olduğu görülmektedir. Bu süreç, bireylerin kırsal hayata adapte olmak için geliştirdikleri stratejileri ve karşılaştıkları zorlukları içerirken, aynı zamanda kırsaldaki sosyal yapılarla bütünleşme ve günlük yaşamlarına yeni rutinler kazandırma çabalarını da kapsamaktadır.

Kırsala yerleşim sürecinde, bireyler yeni sosyal bağlar kurmak, toplumsal hayata katılmak ve kırsal yaşamın dinamiklerine uyum sağlamak gibi süreçlerden geçmektedir. Ayrıca, tarımsal üretim, bahçecilik ve hayvancılık gibi faaliyetlere dahil olmaları, kırsal

kalkınma projelerinde yer almaları ve çevreye duyarlı faaliyetlerde bulunmaları, bu sürecin önemli unsurları arasında yer almaktadır.

Adaptasyon süreci, bireylerin kırsal yaşamın fiziksel ve çevresel sınırlarına karşı geliştirdikleri dayanıklılık, ekonomik sürdürülebilirlik için uyguladıkları stratejiler ve sosyal uyum süreçlerinde yaşadıkları deneyimlerle şekillenmektedir. Ayrıca, geri dönüş süreçleri ve nedenleri de bu temanın bir parçası olarak ele alınmaktadır.

Tablo 7, tema 2 tema 1 kapsamında belirlenen kategoriler, alt kategoriler ve kodlar arasındaki ilişkileri göstermektedir. Bu tema kapsamında toplam 391 tane alt kod (İlk kodlama) belirlenmiştir. "Sosyal Entegrasyon ve İlişkiler" kategorisi, bireylerin kırsalda kurdukları sosyal bağlara ve toplumsal hayata katılımlarına odaklanmaktadır. "Günlük Yaşamda Yapılan İşler ve Faaliyetler" kategorisi, bireylerin kırsaldaki rutinlerini ve üretim faaliyetlerini içerirken, "Adaptasyon Stratejileri ve Zorluklarla Mücadele" kategorisi, bireylerin kırsal yaşamda karşılaştıkları fiziksel, çevresel ve sosyal zorluklara karşı geliştirdikleri stratejileri ele almaktadır.

Bu tema, katılımcıların kırsal yaşama uyum sağlama süreçlerini detaylandırmakta ve bu sürecin bireysel, toplumsal ve çevresel boyutlarını kapsamlı bir şekilde incelemektedir.

Tablo 13. Kırsala Yerleşme ve Uyum Süreci-Kod Listesi

Tema	**Kategori**	**Alt Kategori**	**Kod**
Tema 2: Kırsala Yerleşme ve Uyum Süreci	**Sosyal Entegrasyon ve İlişkiler**	Yeni gelenlerin kurdukları İlişkiler	**Kendi aralarında kurdukları ilişkiler** Alt kodlar: *topluluğa veya sosyal ağa dahil olma, *bireysel ilişkiler
			Yerel halkla kurdukları ilişkiler Alt kodlar: *yeni gelenlerin gözünden *yerel halkın gözünden
		Sosyal İhtiyaçlar ve kentli alışkanlıkları	**Sosyal ihtiyaçların karşılanma biçimi** Alt kodlar:
			Kentli alışkanlıklarının sürdürülmesi ve dönüşümü Alt kodlar:

Tablo 13'ün devamı

	Günlük Yaşam Yapılan İşler ve Faaliyetler	Günlük işler, rutinler ve edinilen hobi ve beceriler	Rutinler Alt kodlar:
			Hobi ve yeni beceriler Alt kodlar:
		Tarımsal üretim, bahçecilik ve hayvancılık faaliyetleri	Tarımsal üretim ve ekolojik tarım yöntemleri Alt kodlar:
			Bahçecilik ve hayvancılık faaliyetleri Alt kodlar:
		Kırsal kalkınma, proje ve girişimler	Kooperatifler, dernekler ve kırsal kalkınma odaklı oluşumlar Alt kodlar:
			Kırsal girişimler ve projelerin bireysel veya toplu katkıları Alt kodlar:
		Doğa Koruma ve Çevre Bilinci	Çevre dostu faaliyetler Alt kodlar: *kompost, *atık geri dönüşümü, *organik üretim*
			STK katılımı ve çevre koruma projeleri Alt kodlar:
	Adaptasyon Stratejiler Yaşanılan Zorluklar ve Baş Etme Yöntemleri	Fiziksel ve Çevresel Sınırlamalar	Yaşlılık ve fiziksel kısıtlar Alt kodlar:
			Barınma sorunları, ilk mekân Alt kodlar:
			İklim koşulları ve çevreye uyum Alt kodlar:
		Kırsal Yaşamın İlk Deneyimleri ve Zorluklarla Mücadele	Doğal koşullarla mücadele Alt kodlar: *temel ihtiyaçlar (barınma, ısınma, elektrik, su vb ihtiyaçlar)
			Kararlılık ve esneklik Alt kodlar: İklim koşullarına uyum, *çevreye uyum
			Kırsal yaşama geçişte anlam arayışı Alt kodlar: *kişisel tatmin

Tablo 13'ün devamı

		Ekonomik ve Sürdürülebilir Stratejiler	Kırsal mekân tasarımı ve planlama, Alt kodlar: *güneş enerjisi, üretim, sadeleşme,
			Ekonomik bağımsızlık ve sürdürülebilir çözümler Alt kodlar:
			Maddi zorluklarla baş etme Alt kodlar: takas, ikinci el, sade yaşam)
		Sosyal Uyum, Sosyal Ağlar ve Topluluk Desteği, Geri Dönüşler	Sosyal ağlar ve topluluk desteği, Alt kodlar:
			Uyum sağlayamama ve geri dönüş nedenleri, Alt kodlar: *sosyalleşememe, *coğrafi uzaklık, *çocuk eğitimi

3.3.1. Sosyal Entegrasyon ve İlişkiler

Sosyal sermaye, bireyler ve topluluklar arasındaki karşılıklı güven, iş birliği ve ağlar sayesinde toplumsal uyumun ve dayanışmanın güçlenmesini sağlayan bir kavram olarak kırsal entegrasyon sürecinde önemli bir rol oynamaktadır (Field, 2006). Kırsala yeni yerleşen bireylerin yerel halkla kurdukları ilişkiler, sosyal sermayenin farklı yönlerini yansıtmaktadır. Bu ilişkiler, çatışma, samimiyet ve ekonomik çıkarlar üzerinden kurulan bağlar çerçevesinde şekillenerek, bireylerin kırsal yaşama adaptasyonunu kolaylaştırabilir veya zorlaştırabilir.

Katılımcıların ifadelerine göre, kırsala yerleşme sürecinde sosyal entegrasyon ve ilişkiler kategorisi altında dört temel alt kategori öne çıkmaktadır: yeni gelenlerin kurdukları ilişkiler, sosyal ihtiyaçlar ve kentli alışkanlıkları, sosyal etkinlikler ve toplumsal katılım, komşuluk ilişkisi ve topluluk – sosyal ağ. Bu başlıklar, bireylerin kırsal yaşama adapte olma süreçlerinde sosyal bağların nasıl kurulduğunu ve bu ilişkilerin ne gibi dinamiklerle şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Yeni gelenlerin kurdukları ilişkiler, dayanışma ve ortak değerler temelinde gelişen sosyal bağlara işaret ederken; sosyal ihtiyaçlar ve kentli alışkanlıkları, bireylerin kırsal yaşama adapte olurken karşılaştıkları zorlukları ve yeni yaşam biçimlerini ifade etmektedir. Sosyal etkinlikler ve toplumsal katılım, bireylerin kırsaldaki topluluklara dahil olma sürecini ve bu süreçte komşuluk ilişkilerinin rolünü ortaya koymaktadır. Topluluk – sosyal ağ ise,

bireylerin hem yeni gelenlerle hem de yerel halkla kurduğu ilişkilerin topluluk desteği ve sosyal bağlarla nasıl şekillendiğini yansıtmaktadır.

Yeni gelenlerin kurdukları ilişkiler, kırsal yaşama geçişte önemli bir başlangıç noktasıdır. Bireyler, kırsalda benzer motivasyonlarla taşınmış diğer bireylerle bağlar kurmuş ve bu bağları topluluk toplantıları, bilgi paylaşımı ve ortak etkinliklerle güçlendirmiştir. Topluluk içinde paylaşılan değerler ve dayanışma duygusu, kırsalda sosyal ağlar oluşturmanın temelini oluşturmuştur. Bu bağlamda, ortak tarım projeleri ve çevre dostu girişimlerde bir araya gelen bireyler, kırsal yaşama daha hızlı adapte olmuşlardır.

Sosyal ihtiyaçlar ve kentli alışkanlıkları, bireylerin kırsalda karşılaştıkları yeni yaşam koşullarında öne çıkan bir diğer önemli unsurdur. Kentteki sosyal alışkanlıklarını kırsalda sürdürebilmek ya da yeniden şekillendirmek, bireylerin adaptasyon sürecini etkilemiştir. Katılımcılar, kırsaldaki etkinliklerin sınırlı olduğunu, ancak bu durumun yerel toplulukların içindeki etkinliklere katılarak dengelendiğini ifade etmiştir. Bazı bireyler, kırsalda kendi sosyal etkinliklerini oluşturmuş ve yeni alışkanlıklar kazanarak kırsal yaşama uyum sağlamıştır.

Yeni gelen bireylerin köylülerle geliştirdiği ilişkiler, sosyal sermayenin *bonding* (bağ kurma) ve *bridging* (köprü kurma) türlerini bir arada barındırır (Putnam, 2000). Bağ kurma sosyal sermayesi, topluluk içinde daha yakın ve samimi ilişkileri ifade ederken, köprü kurma sosyal sermayesi, daha geniş bir toplulukla ilişkilerin geliştirilmesini sağlar. Bu çerçevede, kırsala yeni yerleşen bireylerin yerel halkla olan ilişkileri, sadece bireyler arasında değil, toplumsal yapı ve dayanışma üzerinde de etkili olmaktadır.

Sosyal etkinlikler ve toplumsal katılım, bireylerin kırsal hayatta kendilerini daha fazla topluluğun bir parçası gibi hissetmelerine katkı sağlamaktadır. Katılımcılar, kırsalda düzenlenen yerel etkinliklerin ve komşuluk ilişkilerinin samimiyete dayalı olduğunu vurgulamıştır. Kırsal yaşamda komşular arasında destek ve dayanışma ilişkilerinin güçlendiği görülmüştür. Katılımcılar, bu bağların yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal düzeyde de önemli etkiler yarattığını ifade etmiştir.

Topluluk ve sosyal ağlar, bireylerin kırsal yaşama entegrasyon sürecini kolaylaştıran bir diğer kritik unsurdur. Dernekler, gönüllü gruplar ve topluluk etkinlikleri, bireylerin hem birbirleriyle hem de yerel halkla ilişkilerini güçlendirmelerine olanak tanımıştır. Sosyal ağlar, özellikle bilgi ve deneyim paylaşımında etkili olmuş ve bireylerin kırsal yaşamın gerekliliklerini daha hızlı öğrenmesine katkı sağlamıştır. Katılımcılar, topluluk içinde

oluşturulan bu ağların dayanışmayı artırdığını ve kırsal yaşama uyum sürecini kolaylaştırdığını belirtmiştir.

Kırsal yaşamda sosyal entegrasyon, bireylerin yalnızca fiziksel bir mekânda yerleşmeleriyle sınırlı kalmayıp, topluluk içinde anlamlı ilişkiler kurmalarıyla da tamamlanmaktadır. Bu süreç, bireylerin kırsaldaki yaşamdan memnuniyet düzeylerini artırmış ve adaptasyon süreçlerini desteklemiştir. Bu literatür bilgisi, yerel halk ve yeni yerleşenler arasındaki ilişkilerin, kırsal entegrasyon sürecinde nasıl şekillendiğini ve hangi dinamiklerle sürdürüldüğünü anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Yeni Gelenlerin Kurdukları İlişkiler: Kırsala yeni yerleşen bireylerin sosyal entegrasyon süreçleri hem köylülerle kurdukları ilişkiler hem de kendi aralarındaki etkileşimler üzerinden şekillenmektedir. Bu süreç, yeni gelenlerin kırsal yaşama uyum sağlama çabalarını ve topluluk içinde nasıl bir yer edindiklerini anlamak açısından önemlidir. Bu bağlamda ilişkiler iki temel düzeyde incelenmiştir.

a.Kendi aralarında kurdukları ilişkiler

b.Yerel halkla kurulan ilişkiler

Bu kodların her biri kendi içinde değerlendirilmiş ve ağırlıklandırılmıştır. Kendi aralarında kurulan ilişkiler kodu altında belirlenen alt kodlar, topluluğa dahil olma (yerleşim, ilçe veya bölgedeki topluluk ve sosyal ağları kapsar) ve bireysel ilişkilerdir (geçmişte tanışılmış kişilerle kırsalda sürdürülen ya da kırsala taşındıktan sonra kurulan ancak daha dışa kapalı olan sosyal bağları kapsar). Bu alt kodların ağırlıkları, topluluğa dahil olma (17), bireysel ilişkiler (10) şeklindedir. Yerel halkla kurulan ilişkiler kodu altında belirlenen alt kodlar, çatışma (yeni gelenlerle yerel halk arasında yaşanılan uyum sorunları), samimiyet (zamanla gelişen ve derinleşen ilişkiler örneğin ev oturmaları, derneklerde buluşmalar gibi etkinliklere katılma), ekonomik çıkarlar üzerinden kurulan ilişkilerdir (bağ-bahçe işleri veya temizlik gibi hizmetler için yerel halkla genellikle işveren-temelinde, çıkar odaklı ilişkileri kapsar). Bu alt kodların ağırlıkları, çatışma (10), samimiyet (25), ekonomik çıkarlar üzerinden kurulan ilişkiler (6) şeklindedir.

Aşağıdaki tablo, içerik analizinin bir parçası olarak, katılımcıların kurdukları sosyal ilişkilere dair bilgileri içermektedir. Her bir katılımcının cinsiyeti (C), yaşı (Y), önceden yaşadığı yer (Ö.Y.Y.), göç ettiği yer (G.E.Y.) ve taşınma yılı (Yıl) verilerek bireysel profilleri tanımlanmıştır. Ayrıca, her bir kodun hangi katılımcı tarafından ifade edildiği işaretlenmiştir. Tablo, kırsala yerleştikten sonraki uyum sürecindeki kurulan sosyal ilişkilerin yaygınlığını ve dağılımını ortaya koymak için kullanılmıştır.

Tablo 14. Yeni gelenlerin kurdukları ilişkiler

						Kodlar				
						Kendi aralarında kurdukları ilişkiler		Yerel halkla kurdukları İlişkiler		
	C	Y	Ö.Y.Y	G.E.Y	Yıl	Topluluğa dahil olma	Bireysel ilişkiler (Dışa kapalı)	Çatışma	Samimiyet	Ekonomik çıkarlar üzerinden kurulan ilişkiler
K1	K	65	İstanbul	Adatepe	2016	X		X	X	X
K2	E	65	İstanbul	Adatepe	2016	X			X	
K3	E	45	İstanbul	Adatepe	2008	X			X	
K4	K	44	İstanbul	Adatepe	2015	X			X	
K5	E	48	İstanbul	Adatepe	2015	X			X	
K6	K	53	İstanbul	Bahçedere Küçükkuyu	2007	X		X	X	
K7	E	59	İstanbul	Ahmetçe	2010		X			X
K8	E	60	İstanbul	Büyükhüsun	2011		X		X	
K9	K	70	İstanbul	Büyükhüsun	2014			X		X
K10	E	68	İstanbul	Yeşilyurt	2014					
K11	K	60	Samsun	Kayalar	2017		X		X	
K12	K	65	İstanbul	Kayalar	2018		X		X	
K13	K	63	İstanbul	Kayalar	2017	X			X	X
K14	K	40	İstanbul	Kozlu	2017				X	
K15	K	68	İstanbul	Kozlu	2016		X	X		X
K16	K	67	İstanbul	Nusratlı	2002	X			X	
K17	E	56	İstanbul	Serhat	2009	X		X	X	
K18	E	47	İstanbul	Serhat	2018		X			X
K19	K	52	İstanbul	Serhat	2014	X			X	
K20	E	40	İstanbul	Ahmetçeli	2016	X			X	
K21	E	37	İstanbul	Köseler	2018	X			X	
K22	E	53	İstanbul	Çırpılar	2011	X		X	X	
K23	K	64	İstanbul	Çırpılar	2016	X			X	
K24	K	69	İstanbul	Cazgirler	2016		X		X	
K25	K	45	İstanbul	Zeytinli	2013	X		X	X	
K26	E	46	İstanbul	Zeytinli	2018		X		X	
K27	E	33	İstanbul	Zeytinli	2017		X		X	
K28	E	68	İstanbul	Mollahasanlar	2012		X	X	X	
K29	E	42	İstanbul	Cazgirler	2011	X		X	X	
K30	E	53	İstanbul	Muratlar	2010	X		X	X	
						17	10	10	25	6

Yeni Gelenlerin Kendi Aralarında Kurdukları İlişki: Kırsala yeni yerleşen bireylerin kendi aralarındaki ilişkiler, topluluğa dahil olma ve bireysel ilişkiler olmak üzere iki temel başlık altında incelenmiştir. Topluluğa dahil olma, yerleşim bölgesindeki sosyal ağlara katılım ve dayanışmayı ifade ederken; bireysel ilişkiler, geçmişte tanışılmış ya da kırsalda yeni kurulan ancak daha dışa kapalı, tekil bağları kapsamaktadır. Bu ilişkiler, bireylerin kırsal yaşama adaptasyon süreçlerinde hem duygusal destek sağlamakta hem de sosyal entegrasyonun temel taşlarını oluşturmaktadır.

Yeni gelenlerin, benzer deneyimlere sahip bireyler olarak kırsalda kendi aralarında güçlü bir dayanışma ve destek ağı oluşturma eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu eğilim bireylerin hem sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında hem de kırsal yaşama uyum sağlama süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, bireylerin birbirlerine nasıl destek oldukları, paylaşımlarını nasıl geliştirdikleri ve sosyal bağlarını nasıl güçlendirdikleri ele alınmıştır. Ayrıca bu süreçte, daha önce kırsala yerleşen bireylerin, yeni gelenlere rehberlik ederek bilgi ve tecrübelerini paylaşması büyük önem taşımaktadır. Kırsal yaşamın doğal ve sosyal yapısına zarar vermeden uyum sağlamak, yalnızca bireysel bir mesele değil, toplumsal bir sorumluluk olarak değerlendirilmektedir. Aşağıda, bu süreçte yaşanan zorluklar ve dayanışmanın önemini vurgulayan bir örnek yer almaktadır.

“Son dönemde kırsala yönelişte görülen artış, daha önce kırsala yerleşen bireylerin sorumluluğunu artırıyor; bu süreçte kırsala yeni yönelen insanlara destek olmak, onların doğru adımlar atmasını sağlamak önemli. Çünkü bir anda herkes kırsala gideyim diyerek plansız hareket edebilir, bu da doğal alanlara zarar vererek 'dağı taşı inşaata çevirmeye' neden olabilir. Kırsala göçün plansız şekilde artması, yerel topluluklarla yeni gelenler arasında 'çatışmalar yaratma potansiyeli' de taşır. Daha önce kırsala yerleşenler, bu süreci tecrübe ettikleri için kırsala yeni yerleşenlere rehberlik ederek, onların çevreye uyum sağlamasına ve köy yaşamına saygı göstermesine katkı sunabilirler. Aksi takdirde, yeni gelenlerin bilinçsiz hareketleri, sadece kırsal mekanları değil, kırsal topluluklar arasındaki sosyal ilişkileri de olumsuz etkileyebilir. Bu süreçte, dayanışma ve yönlendirme sağlanması hem çevresel hem de toplumsal uyum açısından kritik öneme sahip olduğunu düşünüyorum."(K6-Bahçedere/Ayvacık)

Bu ifade ile kırsala daha önce yerleşen bireylerin, yeni gelen bireylerle bilgi ve tecrübelerini paylaşmalarının gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Yeni gelenlerin kırsal yaşamın dinamiklerini anlaması ve çevreye uyum sağlaması sürecinde, daha önce yerleşen bireylerin deneyimlerinin önemli bir katkı sağlayabileceği belirtilmektedir. Bu süreç, doğaya ve topluma zarar vermeden kırsal hayata adaptasyonu kolaylaştırabilir. Ancak, bu etkileşimin bireylerin tercihlerine bağlı olduğu ve her zaman kendiliğinden gelişmeyebileceği de göz ardı edilmemelidir.

Bu dayanışma ve etkileşim örneklerinden biri, yeni gelenlerin kendi aralarında düzenledikleri sosyal etkinliklerdir. Bir katılımcı, sinema geceleri düzenleyerek hem sosyalleşme hem de ortak bir aktiviteyle bir araya gelme çabalarını şu şekilde anlatmıştır:

“Sinema gecelerimiz var İstanbul’dan dışardan gelenlerle yaptığımız işte şey hani haftada iki gün sinema gecesi yapıyoruz bir araya geliyoruz onlarla.”(K1-Adatepe/Ayvaık)

Benzer bir örnekte ise bir başka katılımcı, kış aylarında toplulukla birlikte düzenledikleri etkinliklerden şu şekilde bahsetmiştir:

“Yazları iş güç sıcak derken pek toplanamıyoruz. Kışları daha çok vaktimiz oluyor daha çok sıkılırım zannediyordum ama burada öyle güzel bir topluluk oluşturduk ki yemekler yiyoruz, yazın yaptığımız şarapları içiyoruz, konuşuyoruz tartışıyoruz derken fark etmeden akıyor zaman.” (K5-Adatepe/Ayvacık)

Bu örnekler, kırsal yaşamın bireyleri topluluk odaklı çözümlere yönlendirdiğini ve sosyal ihtiyaçların karşılanmasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Bir katılımcı, kırsalda yeni taşınan bireylerle kurulan dayanışmayı şu şekilde ifade etmiştir:

“Yeni taşınan arkadaşlar var mesela aramızda. Onların uyum süreçlerinde elimizden geldiğince yardımcı oluyoruz. Bir kere arkadaşlık yapıyoruz, en önemlisi bu bence, çünkü tek başına olmak kırsalda daha zor bir şey.”(K21-Köseler/Bayramiç)

Bu ifade, kırsalda yeni gelen bireylerin yalnız kalmaması için mevcut topluluk tarafından desteklenmesinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Arkadaşlık ve sosyal bağlar, yalnızca bireylerin adaptasyon sürecini kolaylaştırmakla kalmayıp, kırsal yaşamın sosyal yapısına da katkı sağlamaktadır. Bu tür ilişkiler, bireylerin kırsalda kendilerini daha rahat ve güvende hissetmesine yardımcı olmaktadır.

Aşağıdaki deneyimler, yeni gelen bireylerin kırsalda yalnızca sosyalleşme ihtiyaçlarını değil, aynı zamanda kişisel gelişim ve hobilerini de topluluk temelli bir şekilde desteklediklerini göstermektedir.

Bir başka katılımcı ise kırsalda oluşturdukları kitap kulübünü şu sözlerle anlatmıştır:

“Burada çok güzel arkadaşlıklar kurduk, sık sık toplanıyoruz zaten evlerde ya da bahçelerde ama bunun dışında okumayı seven de bir grubuz bir kitap kulübü kurduk, her ay belirlediğimiz bir kitap var, onu okuyup tartışıyoruz, konuşuyoruz, 5 kişiyiz toplamda.”

Bu ifadeler, kırsal yaşamın bireyler için yalnızca bir yerleşim alanı değil, aynı zamanda anlamlı sosyal bağlar ve ortak etkinliklerle zenginleşen bir deneyim olduğunu ortaya koymaktadır. Trekking ve fotoğrafçılık gibi hobiler veya kitap kulübü gibi entelektüel etkinlikler, bireylerin kırsalda hem sosyal hem de kişisel açıdan doyum sağlamasına katkıda bulunmaktadır. Bu tür topluluk temelli aktiviteler, bireylerin kırsalda yalnızca bireysel uyum süreçlerini değil, aynı zamanda sosyal çevrelerini güçlendirmelerine de olanak tanımaktadır.

Bir diğer katılımcı, sadece sosyal olarak değil, iş ve günlük hayatta da dayanışma içinde olduklarını şu şekilde ifade etmiştir:

"Burada sadece sosyal olarak bir araya gelmiyoruz, birbirimize yardım da ediyoruz, destek oluyoruz. Mesela imece usulü zeytin topluyoruz, meyve topluyoruz, bahçe işleri ve ev işlerinde birbirimize yardım ediyoruz. Bu şekilde hem işleri kolaylaştırıyoruz hem de bağlarımız güçleniyor."(K4-Adatepe/Ayvacık)

Bu örnekler, kırsal yaşamın bireyleri topluluk odaklı çözümlere yönlendirdiğini ve sosyal ihtiyaçların karşılanmasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Ancak, bu etkileşimlerin her zaman kendiliğinden gelişmediği ve bireysel tercihlere bağlı olduğu da görülmektedir. Bir katılımcı, diğer yeni gelenlerle olan mesafesini şu şekilde ifade etmiştir:

Bir katılımcı, fotoğrafçılık ve doğa gezileri aracılığıyla kurulan arkadaşlıkları şu şekilde ifade etmiştir:

"Benim buraya taşınıp da tanıştığım birisi yok, öyle bir arayışa girmediğim için yok. Var ama şehirden gelen kışları da kalanlar görüyorum, tanışmıyoruz onlarla ama, demirci köyde var, bu köyde bildiğim kadarıyla bir 2 kişi daha var, köyün güney tarafında yaşayan, oda kiralık bir evde oturan, inşaat mühendisi imiş, diğeri de girişte yukarıda büyük bir ev var görmüşsünüzdür, bir Fransız'ın olduğunu söylüyorlar müzisyenmiş ama dediğim gibi tanışmıyorum her ikisi ile de." (K7/Ahmetçeli/Ayvacık).

Başka bir katılımcı, fotoğrafçılık ve doğa gezileri aracılığıyla kurulan arkadaşlıkları şu şekilde ifade etmiştir:

"Burada fotoğrafçı bir arkadaşımız var, eski gazeteci. Onla birlikte dağ bayır geziyoruz bize eklenen başka arkadaşlarda oluyor hem trekking hem doğa gezisi gibi sağ olsun çok şey de öğretti bize fotoğrafçılık anlamında da böyle güzel ilişkilerimiz var işte burada, şehirde yoktu valla böyle bir şey. (K9-Büyükhüsun/Ayvacık).

Bu ifadeler, köyde yaşayan yeni gelen bireylerin diğer yeni gelenlerle olan ilişkilerinin her zaman güçlü olmadığını, bazen bu ilişkilerin hiç kurulmadığını ya da sınırlı ve daha kapalı bir çevrede kurulduğunu göstermektedir. Yeni gelenin, diğer yeni gelenlerle tanışma çabasına girmemesi ve bu kişilere dair bilgilerini duyumlarla sınırlı tutması, kırsal yaşamda bireysel tercihlerin ve farklı sosyal dinamiklerin varlığına işaret etmektedir. Bu durum, yeni gelenler arasında iletişimin her zaman kendiliğinden gelişmeyebileceğini, kişisel tercihler ve mesafeli yaklaşımların bu ilişkileri etkileyebileceğini düşündürmektedir.

Bu örnekler, kırsala yerleşen bireylerin kendi aralarında sosyal bağlar ve dayanışma ilişkileri kurma süreçlerinin farklı dinamikler taşıdığını göstermektedir. Sosyal etkinlikler, hobiler ve yardımlaşma gibi pratiklerle güçlü bir topluluk oluşturulabildiği gibi, bireysel tercihlerin ve mesafeli yaklaşımların da bu ilişkilerin gelişimini sınırlayabileceği anlaşılmaktadır. Sinema geceleri, kitap kulüpleri, trekking gibi etkinlikler ve imece usulü iş birlikleri, kırsal yaşamın bireyler için sosyal ve kişisel doyum sağladığı alanlar yaratmaktadır. Ancak, bazı bireylerin diğer yeni gelenlerle iletişim kurma çabasına girmemesi veya ilişkilerde mesafeli bir tutum sergilemesi, kırsalda iletişim ve dayanışmanın bireysel tercihler ve topluluk dinamiklerine bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Genel olarak, kırsal yaşamın bireylere hem topluluk temelli hem de bireysel etkileşimler açısından farklı deneyimler sunduğu ve bu sürecin uyum üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmektedir.

Yerel Halk ile Kurulan İlişkiler: Kırsala yeni yerleşen bireylerin yerel halkla kurdukları ilişkiler üç başlık altında şekillenmiştir: çatışma, samimiyet ve ekonomik çıkarlar üzerinden kurulan ilişkiler. Bu ilişkiler, başlangıçta mesafeli ve sınırlı bir etkileşimle başlasa da, zamanla karşılıklı anlayış ve güvenin artmasıyla farklı boyutlar kazanmıştır. Yeni gelenler, yerel halkın geleneksel yaşam biçimine uyum sağlamaya çalışırken, aynı zamanda kendi sosyal ve kültürel alışkanlıklarını kırsal yaşama entegre etme çabası göstermiştir. Bu ilişkiler, samimi bağların yanı sıra çatışma ve ekonomik çıkar odaklı iletişim gibi farklı dinamikler içermektedir.

Kırsala yeni yerleşen bireylerin köylülerle kurduğu ilişkiler, başlangıçta mesafeli ve sınırlı bir etkileşimle başlasa da, ilişkinin zamanla karşılıklı anlayış ve güvenin artmasıyla evrildiği görülmektedir. Yeni yerleşenler, köy halkının geleneksel yaşam biçimine uyum sağlarken, aynı zamanda kendi sosyal ve kültürel alışkanlıklarını da kırsal yaşama entegre etmeye çalışmaktadırlar. Köylülerin bu sürece yaklaşımları ise çeşitlilik göstermekte; bazı köylüler iş birliği ve destekle bu ilişkilere olumlu katkıda bulunurken, bazıları yeniliklere temkinli veya eleştirel bir tavırla yaklaşmaktadır. Aşağıdaki ifadeler, bu ilişkilerin farklı boyutlarını ve dinamiklerini ortaya koymaktadır.

Katılımcılardan biri, köylülerle ilk karşılaşmasında yaşadığı deneyimi şu şekilde aktarmaktadır:

"Şehirden gelmişsin nereden geldiğinin çok önemi yok. Bize sadece söylenen şuydu iş hayatından şehirden geliyorsunuz, siz burada bir yıl kalamazsınız, gidersiniz diyorlardı. Daha önce örnekler olduğu için onu söylemişlerdi."(K3-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, yeni yerleşenlerin başlangıçta şüpheyle karşılandığını ve köylülerin geçmişte yaşadıkları deneyimlerden etkilendiğini göstermektedir. Yeni gelenlerin kırsal yaşama ne derece uyum sağlayabilecekleri konusunda köylülerin kaygı duyduğu anlaşılmaktadır.

Bir başka katılımcı ise köyde zamanla gelişen sosyal bağları şu şekilde ifade etmektedir:

"Şimdi daha derinleşti tabi, önceden daha yüzeyselken şimdi çok daha derin. Evlere gidip gelinmeye başladı, zamanla samimiyet arttı. İki haftada bir köydeki kadınlarla günümüz var, kışın çok sakin olduğu için iletişim kopmasın diye yapılıyor."(K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu açıklama, köyde sosyal bağların zamanla geliştiğini ve köylü kadınlarla yeni yerleşenlerin bir araya gelerek samimi ilişkiler kurduğunu ortaya koymaktadır. Düzenli sosyal etkinliklerin, kırsaldaki sakin yaşamın olumsuz etkilerini azaltarak iletişim ve dayanışmayı güçlendirdiği görülmektedir.

Köylü kadınlarla ortak girişimlerin önemine değinen bir katılımcı şu ifadeleri kullanmaktadır:

“Şöyle bir şey var bana ifade edilen mahallede arkadaşlardan (köylülerden), siz gelmeden önce, İstanbullular diyorlar dışarıdan göç edenlere hani ihtiyaçları dahilinde köylüyle iletişim kurup onlardan genelde hizmet almışlar, bağ bahçe bakımı getir götür işleridir ama sizden sonra iletişimimiz değişti arkadaşça veya dostça işte komşuluk ilişkisi gibi durumlar başladı bu bizi çok sevindiriyor yoksa biz dışardan gelenleri sevmiyorduk diyorlar. Mesela geçen Ayşeler vardı onlarla konuştuk hiç kapımızı açmıyorlar hasta olduklarını yada bir sıkıntı olduğunu duyduğumuzda biz gidiyorduk ama bir geri dönüş alamıyorduk diyorlar yani o bizim hoşumuza gitmiyordu şeklinde ifade edildi daha geçen gün burada kalan nöbetçi arkadaşlarla konuştuk hani o anlamda ilişkilerde sosyalleşme ve işte cesaretlenme mesela pek çok arkadaş böyle bir girişimde bulunmak istemiş köyde böyle bir oluşum olsun istemiş (kadın derneği) ama cesaret edip kendi akrabası kendi çevresiyle bu konuda yüzleşip diyaloğa geçip zorlama konusunda tereddütleri olmuş o yüzden de böyle bir oluşumu başaramamışlar bizlerden cesaret aldılar bazen onların söyleyemediklerini biz söyledik erkekler yine öyle hani baylar da kendi hanımlarına daha şey davranabiliyorlar yani olumsuz geri bildirim verebiliyorlar ama bize karşı daha ılımlı belki bizimde konuşmalarımızın etkisi olmuştur daha mantıklı yönetiyoruz belki süreci yada organize olma anlamında onunda etkisi olabilir hani bu tip şeylerde bayanlar daha girişimci mesela çok güzel değerlere sahip köylü çok güzel sanatları var bunları modernize etmek ve ne bilim işte

piyasaya sunup kendileri için bir değer elde etmek adına da mesela burada iğne oyası çok yapılıyormuş ve çok da güzel iğne oyasında takı yapmıyorlardı. Böyle güçlerimizi birleştirdik diyelim aslında”(K11-Kayalar/Ayvacık)

Bu ifade, yeni yerleşen bireylerin, köylülerle sosyal ilişkilerde dostane ve destekleyici bir rol oynadığını ve bu süreçte iletişim şeklinin değiştiğini ortaya koymaktadır. Başlangıçta dışarıdan gelenlere mesafeli yaklaşan köylülerin, zamanla daha sıcak ve karşılıklı bir ilişki geliştirdiği anlaşılmaktadır. Kadın derneği gibi girişimlerle, köy halkının cesaretlendirilmesi ve birlikte üretim yapma süreçleri, topluluk bağlarını güçlendirmiştir. Ayrıca, yeni yerleşenlerin köylülerle karşılıklı destek ve iş birliği içinde, kültürel ve ekonomik değerleri modernize ederek topluma kazandırdığı görülmektedir. Bu durum, kırsal yaşamda sosyal dayanışmanın önemini ve yeni yerleşenlerin bu süreçteki katkılarını göstermektedir.

Köydeki demografik yapıyı ve köylülerin yaşam biçimlerini gözlemleyen bir katılımcı şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

"Köyde tanıdıklar var, köylülerle olan iletişim var ama enteresanda bir grup yani çok homojen. Yaşlı köylü köyde kalmışlar, ölümü bekleyen köylüler. Köyün gençlerin hepsi gitmiş, kalanlar son güçleriyle bahçe yapıyorlar, zeytin topluyorlar. Türkmen köyü, yani dolayısıyla da orda bir fikirlerin sınanması oldu."(K6-Bahçedere/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal alanlardaki demografik yapının sosyal ilişkilere etkisini ve farklı yaşam biçimleri arasında yaşanan uyum sürecini vurgulamaktadır. Köyün yaşlı nüfusunun yerel gelenekleri korumaya çalışırken, gençlerin büyük ölçüde köy dışına göç ettiği anlaşılmaktadır.

Katılımcılardan biri, kırsalda komşular ve köylülerle kurduğu samimi ilişkileri şu şekilde dile getirmektedir:

"Eşim dostum da çoktur benim, muhabbeti severim ben bir çıkıyorum kapıdan kimi görsem konuşuyoruz. Köylüsü de kentlisi de fark etmez, kahve de içeriz şarap da çay da." (K2-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifadeler, katılımcının sosyal ve iletişimsel yönünün güçlü olduğunu göstermektedir. Köyde hem yerel halkla hem de şehirden gelenlerle rahatlıkla iletişim kurduğu anlaşılmaktadır.

Bir başka katılımcı ise köylülerle mizah yoluyla kurduğu ilişkileri şu şekilde anlatmaktadır:

"İlk zamanlar kirada kaldık epeyce, hatta köylüler benle dalga geçtiler daha senin kendi evin yok köyde bina yapıyorsun diye çocuklara kütüphane yapmıştık o zaman."(K17-

Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, katılımcının köylülerle esprili ve rahat bir iletişim kurduğunu göstermektedir. Ayrıca, katılımcının köye katkı sağlayacak projelerle (kütüphane yapımı gibi) uğraşmasının, köylüler tarafından fark edildiği ve bu sayede ilişkilerin güçlendiği düşünülmektedir.

Başka bir katılımcı da köylülerle birlikte yürüttükleri sosyal faaliyetlerden bahsetmektedir:

"Çok şükür köylüyle ilişkilerimiz çok güzel, zaten birlikte kurduğumuz bir dernek var Hanımeli Derneği biliyorsunuz, burada hem birlikte iş üretiyoruz hem de sosyalleşiyoruz, paylaşıyoruz bu çok güzel benim için öyle en azından. İki kıştır buradayım ben, tamamını burada geçirdim, derneği kapatıyoruz ama evlerde devam ettik görüşmeye..." (K12-Kayalar/Ayvacık)

Bu ifadeler, katılımcının köylülerle ortak projeler ve dernek faaliyetleri aracılığıyla güçlü sosyal bağlar kurduğunu göstermektedir. Ortak üretim ve paylaşımın, sosyal ilişkileri derinleştirdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, mevsimsel zorluklara rağmen (kış aylarında derneğin kapanması), ilişkilerin devam ettirilmesi, toplumsal dayanışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Bu ifadelerin yanı sıra, katılımcılar köylülerle ilişkilerinde zaman zaman çatışmalar ve ekonomik çıkara dayanan bağların varlığından da söz etmektedir. Özellikle ortak projeler ve dernek faaliyetlerinde, değer farklılıkları ve beklentilerin uyuşmaması çatışmalara neden olabilmektedir. Bunun yanı sıra, ekonomik çıkara dayanan ilişkilerde, bağ-bahçe işleri veya temizlik gibi hizmetler için kurulan çıkar odaklı iletişimlerin genellikle daha sınırlı bir bağ kurduğu belirtilmektedir. Bu tür durumlar, sosyal entegrasyon sürecinin karmaşıklığını ortaya koymaktadır.

Katılımcılardan biri yaşadığı deneyimi şu sözleriyle ifade etmiştir.

"İlişkilerimiz iyi, iyi olmasına ama şöyle bir durum var; kurduğum gıda üretim kooperatifinde uzun süre organik üretim yaptık. Ancak bir noktada çatışmalar başladı çünkü aynı yerden bakmıyoruz. Mesela, 'Organik olmayan elmalardan kullansak ne olacak, anlaşılmaz,' diyorlar. İşte bu noktada sıkıntı çıkıyor ve sonunda ben kooperatifi onlara bıraktım, bakalım nasıl devam edecekler." (K17-Serhat/Bayramiç)

Yeni gelenlerin uzun vadeli düşünce ve projeleri, köylülerin mevcut ekonomik öncelikleriyle örtüşmediğinde, bu durum gerilimlere yol açabilmektedir. Aşağıdaki örnek, bu tür bir çatışmayı açıkça ortaya koymaktadır:

"Köylüler kısa vadeli düşünüyor. Meydanın düzenlenmesi gibi projelerin uzun vadede daha fazla fayda sağlayacağını fark etmiyorlar. Turist profili değişse ve gelir düzeyi daha yüksek olan insanlar gelse bile, bu değişimle ilgili planlamalara yanaşmıyorlar. Onlar için öncelikli olan, mevcut durumda para kazanmak." (K1-Adatepe/Ayvacık).

Bu örnekler, yerel halk ve yeni gelenlerin değerler, öncelikler ve üretim anlayışlarındaki farklılıkların, ortak girişimlerde gerilime yol açabileceğini göstermektedir. Organik üretim gibi spesifik bir alanda ya da turizme yönelik uzun vadeli projelerde, yerel halkın pragmatik yaklaşımı ile yeni gelenlerin idealleri arasında bir çatışma olduğu görülmektedir. Bu tür çatışmalar, kırsal yaşama adaptasyon sürecinde bireylerin geliştirdiği stratejilerle çözülmeye çalışılmaktadır. Ancak bu çözümler her zaman tüm tarafların tatmin olacağı bir uzlaşma ile sonuçlanmamaktadır ve kırsal entegrasyon süreçlerinde önemli bir zorluk olarak öne çıkmaktadır.

Kırsala yeni yerleşen bireylerin yerel halkla kurduğu ilişkilerin bir kısmı, daha çok ekonomik çıkarlar üzerinden şekillenmektedir. Bu tür ilişkiler, bağ-bahçe işleri, temizlik ve bakım gibi hizmetler için köylülerle sınırlı bir etkileşim çerçevesinde yürümektedir. Bu tür bağlar, genellikle samimiyetten ziyade ihtiyaç ve çıkar odaklı bir yapı sergilemektedir. Katılımcılar bu durumu şu şekilde ifade etmişlerdir:

"Benim iletişimim var tabi ama öyle çok uzun boylu değil. Daha çok iş üzerinden yürüyor; bahçe bakımı, temizlik gibi işler olunca köylüden yardım istiyorum." (K3-Bahçedere/Ayvacık)

"Bahçedeki işleri yapmak için köyden birilerini çağırıyoruz. Çok samimi değil ama işleri çözmemize yardımcı oluyorlar." (K5-Küçükkuyu/Ayvacık)

Bu ifadeler, ekonomik çıkarlara dayanan ilişkilerin yerel halkla sınırlı bir bağ kurduğunu ve daha çok iş odaklı olduğunu göstermektedir. Bu tür ilişkiler, bireylerin kırsalda ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olsa da, uzun vadede sosyal entegrasyon veya topluluk bağı oluşturma açısından sınırlı bir katkı sunmaktadır. Ekonomik temelli ilişkiler, kırsalda uyum sürecinin daha pratik yönlerini desteklemekle birlikte, samimi bağların oluşumunda genellikle etkisiz kalmaktadır.

Yerel halk ve yeni yerleşenler arasındaki ilişkiler, kırsal entegrasyon sürecinde belirleyici bir rol oynadığı görülmektedir. Çatışma ve ekonomik çıkar temelli ilişkiler, uyum sürecinin karmaşıklığını ortaya koyarken, samimi bağlar ve ortak projeler ise toplumsal dayanışmanın güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, ekonomik çıkarlar temelinde şekillenen ilişkilerin daha sınırlı bir bağ kurduğu, çatışmaların ise bazen ortak

projelerin sürdürülebilirliğini zorlaştırdığı görülmektedir. Bu durum, kırsal entegrasyonun, yerel halk ve yeni gelenler arasında dengeli ve karşılıklı bir anlayışa dayalı bir yapı gerektirdiğini göstermektedir. Samimiyet ve dayanışma, uyum sürecinin en etkili yollarından biri olarak dikkat çekerken, çatışmalar ve ekonomik temelli ilişkiler entegrasyonun sürdürülebilirliğini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır.

Sosyal İhtiyaçlar ve Kentli Alışkanlıkları: Şehir yaşamının getirdiği pratiklere alışmış bireyler, kırsala yerleşme sürecinde bu alışkanlıklarının bazılarını terk ederken, bazılarını ise kırsal yaşamın koşullarına göre yeniden şekillendirdikleri görülmektedir. Örneğin, şehirde sıkça tercih edilen market alışverişi, kırsalda yerini yerel pazarlara ve komşulardan alınan doğal ürünlere bırakmaktadır. Bir katılımcı "Şehirde yaşarken her ihtiyaç durumunda markete gidebilmek, bu hizmetin eve kadar gelmesine çok alışmıştık. Burada bu alışkanlığı bırakmak biraz zorladı bizi, hemen ulaşmak zor oluyor epey yol gitmek gerekiyor ama şuna yaradı bu daha planlı alışveriş yapıyoruz artık ve daha az paketli gıda tüketmiş oluyoruz. Pazar alışkanlığı oluştu artık bu hoşumuza da gitmeye başladı, hem çok daha doğal ve tazesini bulabiliyoruz hem de daha hesaplı oluyor. Ayrıca haftalık yemek planı bu da çok iyi oluyor."(K10-Yeşilyurt/Ayvacık) ifadesi ile değişen alışkanlıklarından bahsetmiştir.

Başka bir katılımcı yine benzer şekilde yemek alışkanlıklarının nasıl değiştiğinden bahsetmiştir. "Eskiden yemek yapmamak çok kolaydı yani yemek olmadığında ya dışarıda yeme imkanımız vardı yada eve sipariş verme özgürlüğü diyelim, özgürlük de bir taraftan. Buraya taşındıktan sonra yazları çok sorun olmuyor ama kışın açık bir yer bulmak çok zor, turistik bir yerleşim burası biliyorsunuz. Bu konu biraz zorladı bizi, mecburen yemek yapıyoruz artık ama keyifli hale getirmeye çalışıyoruz. Komşularla arkadaşlarla toplanıp yapıyoruz imece hesabı. Ya da çok canım istemezse arayabileceğim dostluklar oluştu artık onları arayıp size geliyoruz yemek var mı diyebiliyoruz."(K4-Adatepe/Ayvacık). Bu ifade, kırsal yaşamın, bireyleri sosyal dayanışma ve topluluk temelli çözümler üretmeye yönlendirdiğini göstermektedir.

Katılımcılardan biri, vazgeçmediği kentli alışkanlıklarından şöyle bahsetmiştir. "…Özellikle büyük şehirden gelenlerin birtakım alışkanlıkları oluyor mesela benim çok yakın bir arkadaşım var çok açık olarak ben bir kafe de oturup kahve içmeyi bırakmak istemiyorum bırakamam diyor ama burada öyle bir şey yok yani…"(K1-Adatepe/Ayvacık).

Kırsal yaşamın özellikle kış aylarında sosyal çevre ve uğraş eksikliği nedeniyle zorluklar yaratabileceğini, katılımcılardan biri şu şekilde ifade etmiştir: "Çünkü kışın çok

sakin oluyor burası, sosyal çevreniz ve bir uğraşınız yoksa bir süre sonra çok sıkılabilirsiniz. İşte böyle olunca insan kentteki alışkanlıklarını ya da hayatını daha çok özlüyor."(K11-Kayalar/Ayvacık)

Katılımcının ifadesi, kırsalda büyük şehirlerdeki kültürel etkinliklere erişimin sınırlı olmasının, bireyleri alternatif çözümler üretmeye yönlendirdiğini göstermektedir.

"Bizi bu konuda en çok zorlayan şey sinema tiyatro konser gibi etkinlikler oluyor, sonuçta İstanbul'da yaşıyorduk ve her zaman isteğimiz etkinliğe ulaşabiliyorduk. Ama önceden planlayıp, biletleri alıp, yılda 3 4 kez sevdiğimiz konserlere ya da oyunlara gidebiliyoruz. Burada da arkadaşlarla toplanıp sinema geceleri yapıyoruz, birinde projeksiyon var dijitalde ulaşmak da kolay artık, böyle çözdük diyelim."(K5-Adatepe/Ayvacık). Sinema geceleri gibi topluluk temelli etkinlikler hem sosyalleşme ihtiyacını karşılamakta hem de kırsal yaşamın farklı bir şekilde zenginleşmesini sağlamaktadır.

Bir katılımcı, şehirdeki kahvaltı alışkanlığını kırsalda nasıl dönüştürdüğünü şu şekilde aktarmıştır:

"İstanbul'da yaşarken pazar kahvaltılarımız efsane olurdu hem yeni yerler keşfederdik hem de toplanmak sohbet etmek çok iyi gelirdi. Buraya taşındığımızda en çok özlediğim şeylerden biri de bu oldu. İlk zamanlar daha zordu, çünkü henüz bir arkadaş grubumuz yoktu. Ama zamanla insanlarla tanıştıkça, yeni bir çevre oluşturduk. Şimdi arkadaşlarla toplanıp bahçede kahvaltılar düzenliyoruz. Herkes evde hazırladığı bir şeyler getiriyor. Bu da başka bir keyif vermeye başladı doğrusu." (K15-Kozlu/Ayvacık).Bu hikaye, bireylerin şehirdeki alışkanlıklarını kırsalda bırakmak yerine, bu alışkanlıkları yeni koşullara uyarlayarak yeni sosyal ilişkiler kurduklarını göstermektedir.

Şehirde sıkça alışveriş merkezlerini ziyaret eden katılımcılardan biri, kırsalda yaşadığı uyum sorununu bu sözleriyle dile getirmiştir.

"İstanbul'dayken alışveriş merkezlerine gitmek benim için bir keyifti. Yalnızca alışveriş yapmak için değil, vakit geçirmek, arkadaşlarla buluşmak için de giderdik. Burada böyle bir imkân yok. Şimdi alışverişlerimizi online yapıyoruz. Doğruyu söylemek gerekirse baya özlüyorum hala. Gidiyorum yine İstanbul'a gittikçe ama orada yaşamak gibi olmuyor tabi." (K13-Kayalar/Ayvacık). Bu ifade, bireylerin kırsalda sosyalleşme ve alışveriş alışkanlıklarını yeni koşullara uyarlamakta zorlandıklarını ve bu ihtiyaçlarını çevrimiçi platformlarla karşılamaya çalıştıklarını göstermektedir.

Bu deneyimler, kentten kırsala taşınan bireylerin sosyal ihtiyaçlarını ve alışkanlıklarını kırsal yaşamın koşullarına uyarlama çabalarını açıkça ortaya koymaktadır. Bireyler, market alışverişi, kültürel etkinlikler, yemek alışkanlıkları ve sosyalleşme gibi şehir yaşamına özgü pratiklerini kırsalda farklı yöntemlerle sürdürebilmek için alternatif çözümler üretmektedir. Bu süreçte, bireylerin planlı hareket etmeyi öğrenmesi, topluluk temelli etkinliklere yönelmesi ve yerel çevreyle uyum sağlaması dikkat çekicidir. Kırsal yaşam, bireyleri yalnızca değişen koşullara adapte olmaya değil, aynı zamanda sosyal dayanışmayı güçlendirmeye ve yeni yaşam biçimleri geliştirmeye teşvik etmektedir.

3.3.2. Günlük Yaşam, Yapılan İşler ve Faaliyetler

Bu bölümde, kentten kırsala göç eden bireylerin günlük yaşamlarında gerçekleştirdikleri rutinler, tarımsal üretim ve hayvancılık faaliyetleri, kırsal kalkınmaya yönelik proje ve girişimler ile doğa koruma ve çevre bilinci çerçevesinde gerçekleştirdikleri faaliyetler ele alınmaktadır. Ayrıca, kırsalda topluluk bilinci ve sosyal dayanışmanın, bireylerin kırsal yaşama adaptasyon sürecindeki yeri ve önemi incelenmektedir. Bu başlık altında, bireylerin kırsal yaşamda kazandıkları yeni beceriler, yerel halkla kurulan ilişkiler ve kırsal alanın ekolojik ve sosyal yapısına katkıları değerlendirilmektedir.

Günlük İşler, Rutinler ve Edinilen Hobi ve Beceriler: Bu bölümde, kırsala göç eden bireylerin günlük yaşamlarında gerçekleştirdikleri işler, rutinler ve faaliyetler ele alınmaktadır. Katılımcı ifadelerinden yola çıkarak, kırsalda yaşamın, bireylerin ihtiyaç ve tercihleri doğrultusunda şekillendiği ve mevsimsel değişimlerle farklılaştığı görülmektedir. Bahar ve yaz aylarında tarımsal üretim, bahçe işleri ve sosyal etkileşimler yoğunlaşırken, kış aylarında yaşam daha sakin bir hal almakta ve bireyler içe dönük aktivitelere yönelmektedir. Bunun yanı sıra, kırsalda bireylerin kazandıkları yeni beceriler, günlük işlerin doğayla iç içe yapılması ve kırsal yaşamın fiziksel ve ruhsal açıdan denge sağlayıcı özellikleri öne çıkmaktadır.

Katılımcılardan biri, kırsalda günlük rutinlerini şöyle ifade etmektedir:

"Yok, evin içinde birtakım işler oluyor, alışveriş oluyor. Hani günlük rutini anlatmak çok zor, rutin de yok aslında. Şöyle, akşamları film izliyorum, sabahları işlerimi hallettikten sonra." (K7-Ahmaetçeli/Ayvacık).

Bu ifade, kırsal yaşamda belirli bir rutinin olmamasına rağmen, bireylerin kendi ihtiyaç ve tercihlerine göre günlerini şekillendirdiklerini göstermektedir. Rutinlerin net sınırlarla tanımlanmaması, kırsal yaşamın özgürlük sunan yapısına işaret etmektedir.

Bir başka katılımcı, kırsalda günlük işlerini ve aktivitelerini şu şekilde anlatmaktadır:

"Sabah kalkıyorum yogamı yapıyorum, bahçeyi suluyorum, sonra haftanın üç günü yoga eğitmenliği yapıyorum bir otelde. Oraya gidiyorum, sonra kahvaltı hazırlıyorum. Eğer eşim atölyede çalışıyorsa ben dükkâna geliyorum, o atölyede değilse evde kalıyorum. İşte evin işleriyle ilgileniyorum, yemek yapıyorum. Böyle geçiyor zaman." (K1-Adatepe/Ayvacık).

Bu ifade, kırsal yaşamın bireylere fiziksel ve zihinsel düzen sağlayan bir yaşam biçimi sunduğunu göstermektedir.

Mevsimsel aktiviteler de kırsal yaşamın önemli bir parçasıdır. Bir katılımcı bunu şu şekilde dile getirmektedir:

"Mevsimsel olarak balıkçılık yapıyorum, hobi olarak meslek olarak değil." (K10-Yeşilyurt/Ayvacık)

Bu durum, kırsalda bireylerin farklı mevsimlere göre değişen aktivitelerle günlük yaşamlarını çeşitlendirdiğini göstermektedir.

Yaz ayları, kırsalda daha sosyal bir yaşam biçimiyle dikkat çekmektedir. Bir katılımcı yaz aylarını şu şekilde ifade etmektedir:

"Şimdi yazın ne var biliyor musun? Arkadaşların gelir, denize gidersin, gece rakını içersin, çıkarsın dolaşırsın, bir aktiviteye katılırsın."(K2-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsalda yaz mevsiminin daha hareketli, sosyal ve keyifli bir dönem olduğunu göstermektedir. Kış ayları ise daha sakin bir yaşam sunmaktadır. Aynı katılımcı bu durumu şu sözlerle ifade etmektedir:

"Ama kışın kendinlesin, eşinlesin. Ben yalnız yaşıyorum, seviyorsan çok güzel. Ben yalnızım; 10 litre uzom, 15 litre mastikam, 50 litre kendi yaptığım şarabım olur. Benim yalnızlığım çok güzel olur şimdi. Öyle bakmak lazım hayata. Yalnızlığı sevmek lazım. Kışın da çok güzel oluyor. Kalkıyorum böyle. Burası çok soğuk olan bir yer değil. Bir kadife pantolon, termal içlik, bir kazak, bir mont geliyorum. Sonra şömineyi yakıyorum. Şömine ateşlendi, içeriyi de havalandırırsam montumu çıkarırım. Kazanla şöminenin yanında otururum, çalışanlar mutfağı hazırlar diyelim ki." (K2-Adatepe/Ayvacık)

Yine yapılan aktivitelerin ya da günlük rutinlerin mevsimsel olarak değişim gösterdiğini başka bir katılımcı şu sözleri ile ifade etmiştir.

“Bahar ve yaz ayları yoğun geçiyor zaten meyvelikler bir taraftan bostan diğer taraftan kışın hem daha sakin oluyor hem de daha kendine dönük yazın ki o yoğunluktan sonra dinlenmek için hem fiziksel hem ruhsal ve zihinsel çok iyi oluyor. Arkadaşlarla her daim görüşülüyor zaten o böyle bütün olarak gidiyor yazları bağ bahçede kışları evlerde.” (K17-Serhat/Bayramiç).

Bu ifadeler kırsal yaşamın bireylerin gündelik rutinlerini nasıl şekillendirdiğini, mevsimsel farklılıkların ve sosyal etkileşimlerin bu süreçteki önemini ortaya koymaktadır. Günlük işlerin esnek ve birey odaklı yapısı, kırsal yaşamın özgürlük sunan bir yönünü yansıtırken, mevsimsel aktiviteler fiziksel, zihinsel ve sosyal dengeyi desteklemektedir. Bu durum, kırsal yaşama uyum sürecinin bireysel ve çevresel faktörlere göre dinamik bir şekilde şekillendiğini göstermektedir.

Tarımsal Üretim, Bahçecilik ve Hayvancılık Faaliyetleri: Katılımcıların kırsalda gerçekleştirdiği tarım, bahçecilik ve hayvancılık faaliyetleri, hem kendine yetebilirlik ilkesine dayalı üretim yöntemlerini hem de ekolojik ve sürdürülebilir bir yaşam anlayışını yansıtmaktadır. Aşağıdaki ifadeler, kırsal yaşama adaptasyon sürecinde bu faaliyetlerin oynadığı önemli rolleri ve katılımcıların deneyimlerini ortaya koymaktadır.

"İlk geldiğim zamanlarda bir şeyler yapmıştım bir bahçe kurdum. Arkadaşımın yardıma ihtiyacı oldu, ona destek olmak için büyük bir projeydi. Benim mesleğim de biraz elverişli olduğu için 400 dönümlük büyük bir bahçe kurduk. Bir iki yılımı aldı. Bu proje kapsamında dikim yapıldı, şu anda büyümesi bekleniyor; ceviz ve badem ağaçları var." /K7-Ahmetçe/Ayvacık)

Bu proje, bireyin kırsalda yalnızca kendi ihtiyaçlarını karşılamakla kalmayıp çevresine destek olarak kolektif bir üretim anlayışını benimsediğini ve bunu yaparken mesleki deneyimlerinden faydalandığı görülmektedir.

Katılımcı, bahçesindeki düzenleme ve toprağın hazırlanması sürecini şu sözlerle dile getirmektedir:

"Şimdi şöyle bir şey var; ben evimi alalı 2 yıl oldu, işte birtakım düzenlemeler yapıyorum. Geçen sene ufak tefek bir şeyler ektim ama benim toprağım hazırlığım söz konusu. Kompost gübre yapmaya çalışıyorum, çöplerimi ayırmaya çalışıyorum."(K11-Kayalar/Ayvacık)

Bu sözler, sürdürülebilir tarım için gerekli ön hazırlıklara verilen önemi ve bireyin tarımsal sürece adım adım dahil olduğunu yansıtmaktadır.

Başka bir katılımcı, tarımsal üretiminde kullandığı yöntemleri ve tercihlerini şu şekilde açıklamaktadır:

"Evet, domates filan sebze yetiştiriyorum; meyve ağaçlarım var. 1 dönüm bir alan, bize yetecek kadar. İlaçsız ve suni gübresiz tarım yapıyorum. Yerel tohum bulursam onu kullanıyorum; bulamazsam fide alıp onu dikiyorum. Tohum takas şenlikleri yok burada ama işte tesadüf elimize geçerse tohum kullanıyoruz."(K12-Kayalar/Ayvacık)

Bu ifade, bireyin zararlı kimyasallardan uzak durarak sağlıklı ve çevre dostu bir üretim anlayışını benimsemekte olduğunu göstermektedir.

Bahçe düzenlemesi ve üretim süreçleri hakkında birey şunları ifade etmektedir:

"Doğal gübre keçi ve koyun gübresi karışık alıyoruz; ilaçsız doğal üretim yapıyoruz. Kendimize yetecek kadar küçük bir bahçe: biber, domates, salatalık, kabak, bal kabağı, çilek, nane, maydanoz, roka. Kış yaz değişiyor."(K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu açıklama, küçük çapta sürdürülebilir üretimin kırsal yaşamda bireysel yeterlilik için önemli Katılımcı, meyvecilik faaliyetlerini ve su kaynaklarını şu şekilde anlatmaktadır:

"Organik sertifikalı meyvecilik yapıyorum. Benim 3 bahçem var, üçünde de komşu yok. Tam sınırında, komşular biraz mesafeli. Vallahi hep temiz çıkıyor, 10 senedir devam ediyorum. Bizim suyumuz çok temiz bu bölgede; içme suyu akıyor musluklarımızdan. Ben bahçelerimi içme suyuyla suluyorum ve bahçelerimde hiç enerji kullanmıyorum; dağdan geliyor su. Bugüne kadar hiç su motorum olmadı, o yüzden oradayız." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifadeler, bireyin doğayla uyumlu bir üretim modeli benimseyerek enerji tüketimini minimize etmeye verdiği önemi yansıtmaktadır.ir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Yine aynı katılımcının tarımsal üretim anlayışı, doğaya ve insana olan etkileri açısından şu şekilde açıklanmaktadır:

"Gübreyi son senelerde solucan gübresi alıyorum; burada bir tesis açıldı, çok memnunum. İnsan ve doğa dostu tarım diyorum. Bunun açılımı da şu: Doğaya zarar vermemekle birlikte insana şifa olacak şeyler yetiştirmek önemli. Çünkü bu, organik tarımın ötesinde bir konsept. Organik tarım bugün endüstriyelleşmiş vaziyette. Sürdürülebilirlik yapı yoğun dış girdi gerektiriyor; organik dahi olsa bunlar çok paraya ve dışa bağlı sistemler. Sürdürülebilirlik açısından yerel reçeteler önemli. Dışa bağımlılığı minimize etmek, şifalı ürün üretmek, organik olmakla çözümlenemeyen bir şey. Sadece organik olmak yetmiyor. Şifa demek, yerel türlerin, yerel tohumun, yerel meyvenin oradaki oluşturduğu besin gücü; ithal edilen herhangi bir endüstriyel tohumda bulunamayacak bir kıymettir. Yani bir besin

kilosuyla ölçülemez. Bugün dünyada kiloyla ölçülen bir birim ama aslında şifa gücüyle ölçülmesi gerekir. 2 kilo yediğiniz endüstriyel bir domates yerine 200 gram yerel domates yeseniz bambaşka bir fayda göreceksiniz, hem de az tüketeceksiniz. Dolayısıyla birbirini tamamlayan konseptler bunlar. Bu açıdan yerelliğe, dış girdinin minimize edilmesine önem veriyoruz; üretimin sevgiyle yapılmasına, ticari hırs olmaksızın." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifadeler, bireyin tarım süreçlerinde şifa odaklı ve dışa bağımlılığı azaltan bir üretim anlayışı geliştirdiğini göstermektedir.

Hayvancılık faaliyetlerine dair birey şunları ifade etmektedir:

"Bizim 15 tane koyunumuz var. Çok kâr amacı gütmüyoruz, geçim kaynağımız gibi değil ama zarar da etmiyoruz. Kuzularını satıyorum; bu sene 20 tane kuzum oldu. Onlardan 5 tanesini dişi damızlık olarak bunların içine kattım, geri kalanını sattım." (K24-Cazgirler/Bayramiç)

Bu açıklamalar, bireyin küçük ölçekli hayvancılık yaparak ekonomik sürdürülebilirliği sağlama çabasını yansıtmaktadır. Katılımcı kırsalda hayvancılık faaliyetlerinin sosyal ve keyifli yanını şu şekilde dile getirmektedir:

"İşte tavuklarım var, onlar bize bir eğlence oldu; burada kalmamızın getirisi diyelim." (K23-Çırpılar/Bayramiç)

Bu ifade, hayvancılığın bireyler için bir üretim aracından öte, kırsal yaşamın keyifli ve sosyal bir yönü olduğunu göstermektedir. Katılımcının hayvancılıkla ilgili süreklilik gereksinimine yönelik yorumu şu şekildedir:

"Kazlarım var benim. Biraz öyle hayvancılığa girmek istemedim hem tek başına olmuyor hem de süreklilik istiyor." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu sözler, hayvancılığın zaman ve süreklilik gerektiren bir uğraş olduğunu ve bireyin bu faaliyetlere sınırlı bir şekilde dahil olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcılar kırsal yaşamda tarım ve üretim faaliyetlerini çevre dostu ve sürdürülebilir yöntemlerle yürüttüklerini ifade etmektedir.

Örneğin, bir katılımcı şunları belirtmektedir:

"Biz hem topluluk olarak burada kesinlikle ilaçsız tarım yapıyoruz. Organik sertifikalı değil, tek bir yöntemle de değil; ekolojik ve doğal tarım diyebiliriz. Burası gördüğünüz gibi epeyce büyük.. Çok sayıda sebze, meyve ve şifalı otlar yetiştiriyoruz. Aynı zamanda salça, şekersiz reçel, marmelat gibi gıdalar da yapıyoruz. Meyve kuruları da var yine. Bahçeyi gezeriz birazdan, sistemlerimizi de görürsünüz. Geçimimizi buradan sağlıyoruz. Henüz

internet satışımız yok ama planlarımız o yönde; şimdilik pazara çıkıyoruz." (K27-Zeytinli/Bayramiç)

Bu ifade, katılımcıların bireysel çabalarını topluluk anlayışıyla birleştirerek daha büyük ölçekli bir ekolojik üretim sistemi geliştirdiğini göstermektedir. İlaçsız ve çeşitli yöntemlere dayalı tarım uygulamalarıyla hem çevre dostu üretim sağlamakta hem de gelir elde etmektedirler. Şifalı otlardan reçel ve meyve kurusuna kadar geniş bir yelpazede ürün ortaya koymaları, kırsal yaşamda üretkenliği ve yenilikçiliği ön plana çıkarmaktadır. Geleceğe yönelik planlar, bu üretim modelinin sürdürülebilirliğini artırmayı hedeflediklerini göstermektedir.

Başka bir katılımcı ise bireysel üretim ve yerel iş birliğiyle geçimini nasıl sağladığını şu şekilde ifade etmektedir:

"Bir dönümde tarlam var evime bitişik. Orada da işte kendi yediğim sebzemi, meyvemi yetiştiriyorum. Oradan da artan olursa satıyorum. Yani kendi yaptıklarımdan artan her şeyi ve köylüden aldığım ürünlerle birlikte listeme koyuyorum, satışa."(K22-Çırpılar/Bayramiç)

Bu açıklama, katılımcının hem kendi ihtiyaçlarını karşılayarak bireysel yeterlilik sağladığını hem de köylülerle iş birliği yaparak yerel ekonomiye katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Bu deneyimler, katılımcıların kırsal yaşamda tarım ve hayvancılık faaliyetlerini, doğaya uyumlu, sürdürülebilir ve kendine yeterlilik esasına dayalı bir yaklaşımla yürüttüklerini göstermektedir. Yerel tohum kullanımı, doğal gübre tercihleri ve enerji tüketimini azaltan yöntemler, çevreye duyulan saygının yanı sıra, dışa bağımlılığı minimize etme çabasını yansıtmaktadır. Aynı zamanda, üretimin genellikle ticari bir hedefe değil, bireysel ihtiyaçları karşılamaya yönelik olması, kırsal yaşamın sade ve doğal yapısına uygun bir anlayışın benimsendiğini ortaya koymaktadır.

Katılımcılar, üretim süreçlerinde deneyim ve bilgi birikimini harmanlayarak esnek yöntemler geliştirmiştir. Küçük ölçekli hayvancılık ve tarım faaliyetleri, sadece ekonomik değil, sosyal ve duygusal bir tatmin kaynağı olarak da değerlendirilmektedir. Kırsal yaşam, bu yönüyle, bireyler için yalnızca bir geçim kaynağı değil, aynı zamanda doğal bir denge oluşturmakta ve yaşam biçimini temsil etmektedir.

Kırsal Kalkınma, Proje ve Girişimler: Katılımcılar, kırsalda tarımsal üretimi desteklemek ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmek amacıyla çeşitli projeler ve girişimlerde bulunmuştur. Kooperatifler, dernekler ve yerel örgütlenmeler yoluyla gerçekleştirilen bu girişimler, kırsal kalkınmaya yönelik yaratıcı ve sürdürülebilir çözümler

sunmaktadır. Aşağıdaki ifadeler, katılımcıların bu süreçteki deneyimlerini ve kırsal alanda gerçekleştirdikleri uygulamaları içermektedir.

Katılımcılardan biri, kırsal kalkınma ve tarımsal faaliyetlerin köylerin gerçek yapısı üzerine inşa edilmesi gerektiğini şu şekilde ifade etmektedir:

"Bahsi geçen türde, kırsal bölgelerde gıda üretimi ve tarımsal faaliyetlerin, köylerde küçük ölçekli üretime uygun özel mevzuatla desteklenmesini amaçlayan kişi ya da dernekler yok Bayramiç tarafında, birazcık şey karşıtıyım aslında bir yandan da şirketler dernek gibi çalışabilir. Benim şirketim var mesela, dernek gibi düşünüyorum. Dernek gibi düşünen şirket daha önemli. Yani bu neye benziyor? Bu eko köye benziyor. Ben eko köye de karşıyım. Avustralya'da eko köy var, neden? Çünkü köy yok ki orada. Türkiye'de on binlerce köy varken, yanı başında sen şehir sitesi kurar gibi eko köy kurarsan, sen köyünü dönüştür." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal kalkınmanın ve tarımsal faaliyetlerin gerçek köy yapılarıyla ilişkilendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Katılımcının, dernek benzeri sosyal sorumluluk bilinciyle hareket eden şirketlerin ve mevcut köylerin dönüştürülmesinin önemine dikkat çektiği görülmektedir. Ayrıca, eko köy projelerine yönelik eleştiriler, köylerin var olan potansiyelinin değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Kırsal yaşamı desteklemeye yönelik bu girişim, henüz tasarı aşamasında olan, küçük bir kısmı hayata geçirilmiş bir projeyi içermektedir. Aynı katılımcı, projeyi şu şekilde ifade etmektedir:

"Yeni bir proje başlattık, Yakın Bahçeler Ağı dedik. Amacı şu: Buraya yerleşen insanların her birinin toprak alma durumu olmuyor ya da toprağı olanın iş gücü olmuyor. Bu topraklar üzerinde bir örgütlenme sistemi. Buradaki 1. amaç, kendine yetebilirliği artırmak. Birden fazla bahçe olursa, birbirini tamamlayıcı ürün desenine sahip olması gerekiyor. İkisinin de elma bahçesi olmaması gerekiyor. Biri elmaysa biri bağ olabilir, tahıl olabilir; birbirini tamamlayıcı olması lazım. Şimdi biz başladık. Bir kiraz bahçem var, orada başladık; 4 kişi. Bu küçük bir model. Burada birtakım sebzeler üretmeye başladık kendimiz için, artanını ticarileştirebiliriz. Burada dediğim gibi toprağı olan ve olmayan insanların bir araya gelmesi esas. Bu bir gelir ortaklığı aynı zamanda. Böyle bir model düşündüm çünkü burada iş gücü açığımız var toprak sahipleri olarak. Yeni gelen gençlerin de bu işe ayıracakları bütçeleri yok, zorlanıyorlar. Gerek de yok; sadece bütçe meselesi de değil, bu bir deneyim meselesi. Alıyorsun sonra ne yapacağını bilmiyorsun, bir sürü yatırım yapman gerekiyor. Bunlarda masraf, almakla iş de bitmiyor. Bunlar hazır tabir bahçede gelir gelmek başlama

imkânı oluyor. Burada dostluk, bilgi, ürün, para paylaşımı gibi paylaşımlar söz konusu. Bu da böyle. Bu özellikle yeni gelen gençlere bir yol açmak için." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu proje, kırsalda iş gücü ve kaynakları bir araya getiren, sürdürülebilir üretimi ve toplumsal dayanışmayı hedefleyen bir model sunmaktadır. Hem bireysel ihtiyaçlara hem de ticari potansiyele yönelik bir denge kurulması amaçlanmaktadır. Toprak sahipleri ve iş gücünü birleştirmenin yanı sıra, bilgi ve deneyim paylaşımıyla sürdürülebilir bir yapıya ulaşılması hedeflenmektedir.

Aynı katılımcı, projeye çocuklar ve akademisyenleri dahil etme planlarını da şu şekilde aktarmaktadır:

"Son evreyi de şöyle hayal ediyoruz: O da akademisyenlerde ve çocuklar. Akademisyenler de projenin bir yerine eklemlenmeli ve elde ettiğimiz bulguları onlarla paylaşmalı. Onların bize katacağı şeyler olabilir; bu sektörde bilgi sahibi olan insanlar. 3. olarak da çocuklar. Demin söylediğim gibi, burada ağaç dikmeye gidelim, kampa gidelim şeklinde değil de o çocuğun sanki bir bahçesiymiş gibi 8-14 yaş grubu için hedefledik bunu. Başlayıp bitirmesini sağlamak, yani senede bir defa iki defa gelmesi, muhakkak gelmesi. Buradaki ağacı görmesi, onun resmini yapması, fotoğrafını çekmesi, bir sene sonraki halini takip etmesi; sürekliliği olması çok önemli. Bir çocuk 10 yaşında gelmeye başlarsa o çocuk isterse 20 yıl da kalabilir. Yani 20 yaşına gelince çıkacak değil. Oranın bir parçası olur. Başlangıç için 8-14 olur. 16 yaşında bir çocuk orada başlamasın ama o daha 5 sene daha beklesin genç olup gelsin. Ama çocuksa ailesi ile gelsin, baksın, sahiplensin." K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifadeler, projeyi yalnızca bir üretim modeli olarak değil, aynı zamanda toplumsal bağları ve eğitimi güçlendiren bir girişim olarak konumlandırmaktadır. Özellikle çocukların bu sürece dahil edilmesi, kırsal kalkınmanın uzun vadeli hedeflerine yönelik bir yatırım olarak değerlendirilmektedir.

Aynı katılımcı, kırsal bir bölgede tarımsal üretim kooperatifi kurma sürecini şu şekilde anlatmaktadır:

"Kırsal tarımsal faaliyetin yanı sıra Beşik köyü üretim kooperatifinin kurulmasına vesile oldum. Çanakkale Tarım İl Müdürlüğü ve İl Özel İdaresi destek verdi. Binanın tekrar tasarlanması ve mimari uygulaması sonunda oraya bir izin aldık. Birçok gıda bandı üretim yapma şansına kavuştu kooperatif. Orada yaklaşık 4 sene aktif olarak çalıştım. Geçen sene ayrıldım, bu sene orada çalışmaları köylüler yürütecek; öyle planlar. 4 senedir orada üretim yapıldı. Elma sirkesi ağırlıklı üretim yapıldı ama bazı köylüler kendi temiz olmayan

ürünlerini önerdiler. Aynı etiket altında satılamayacağını anlatmaya çalıştım ama anlatamadım. Orada çatışma çıktı ve ben geri çekildim. Yani o zaman buyurun yapın dedim bakalım nasıl yapacaklar. Köyde de biraz ayrılık oldu, 'Sen niye gittin?' diyenler çok. Birazcık uzak duruyorum şu an."

Bu ifade, kırsal üretim kooperatiflerinin hem üretim süreçlerini organize etmek hem de toplumsal dayanışmayı artırmak için önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Ancak bu süreçlerin zaman zaman köylülerle farklı beklentiler ve uygulama yöntemleri nedeniyle çatışma yaratabileceği de anlaşılmaktadır.

Yine Aynı katılımcı, kırsal kalkınmaya yönelik projelerde karşılaşılan zorlukları ve toplumsal dayanışma ile elde edilen başarıları şu şekilde dile getirmektedir:

"Serhat köyünde de yıkılmakta olan bir ilkokul var, onu geçen sene köy idaresi tarafından kararı alındı. Serhat köyü ilkokulunun tekrardan bir kültür evine çevrilmesi konusunda köylü bir karar aldı. Kaymakamlığa da olurunu sormaya gittik. Kaymakam ilçe eğitim müdürlüğüne sordu, onlar il eğitime sordular, onlar da valiliğe sormuşlar. Bunlar geçen yıl oluyor ya da 1.5 yıl önce. Valilikte kötü emsal olur diye reddetmiş. Ya başkalarına emsal olur demek istiyor sanırım, neyse bir daha uğraşacağız. Orayı ticari olmayan, köyün kendine ait bir kültür evi olması için uğraşıyoruz. İçinde atölyeler, kütüphane, sinema, çocuklara destekleyici okul öncesi sırasında eğitimler verilebilir."

Bu ifade, yerel halkın dayanışma ile kültürel ve sosyal alanlar yaratma çabasını ortaya koymaktadır. Ancak, bürokratik engellerin bu tür girişimler için zorluk oluşturduğu ve sürecin zaman alıcı olduğu görülmektedir.

Bir diğer katılımcı, kadınların örgütlenmesine yönelik bir girişimden şu şekilde bahsetmektedir:

"Burayı (kadın derneği) biz işte Gönülle birlikte böyle bir yerimiz olsa ne güzel olur düşüncesiyle yola çıktık ama bir türlü uygun bir yer bulamadık. Köyde muhtarın başına çok ekşidik, bir buçuk yıl ekşidik. Sonunda muhtar burayı yaptı, burası aşağıdaki bakkalın çatısıydı. Burayı yaptı ve bize verdi. Zaten hanımları da örgütlüyorduk uzun süredir." (K12-Kayalar/Ayvacık)

Bu örnek, kadınların kırsalda dayanışma ve örgütlenme yoluyla sosyal alanlar yaratma çabalarını ve bu süreçte karşılaşılan zorlukları açıklamaktadır. Uzun süren çabaların sonunda, yerel yönetimle iş birliğiyle bir alan yaratıldığı görülmektedir.

Katılımcı kırsalda tüzel kişiliklerin ve kooperatiflerin fon ve desteklere ulaşma potansiyelini şu şekilde ifade etmektedir:

"Yok topluluklardan devlet desteği alanı bilmiyorum ama şey yapabilirler, bu tarım değil de kalkınma ajansı bir. Bunlar tüzel kişilik olurlarsa tüzel kişilik olarak görünüyorlar ya ama kooperatifleşirse falan bütün fonlara başvurabiliyorlar. Ama mesela bazı projeler için bir yerde üretim yaptıracaklar, şey var: valilik ve kaymakamlıkların il özel idare bütçeleri var ya, valiliğin para harcama kanalı o. İl özel idarenin bütçesinden mesela organik sertifika yaptırabiliyorlar bir proje haline getirdiği zaman. Ama kullanan var mı bilmiyorum." (K17-Serhat/Ayvacık)

Bu ifade, kırsalda faaliyet gösteren tüzel kişiliklerin ve kooperatiflerin, kalkınma ajansı ve il özel idare bütçeleri gibi kaynaklardan yararlanma olanaklarını ortaya koymaktadır. Ancak bu tür desteklerin kullanımına ilişkin bilgi ve deneyim eksikliğinin de olduğu anlaşılmaktadır.

Bir diğer katılımcı ise kırsalda gayri resmi devlet desteği ile gerçekleştirilen projeleri şu şekilde anlatmaktadır:

"Hayır hayır, biz hiç destek almayız prensip olarak. Bu Beşik'te yaptığımız projede de yazılı bir proje yoktu. Devlet desteğini sözlü aldık, geldiler yaptılar. Yani böyle bir şey pek olmaz herhalde Türkiye'de. Proje yazmadık, sohbet ettik, anlattık, toplantılar yaptık. Bir iki tane büyük toplantı oldu. Çanakkale'de sunum yaptım, baro geldi, kooperatif başkanları geldi, ziraat odasından geldiler, şu bu… Yani bir tartışma şeklindeydi olay, mantıklı mı değil mi diye. Oradan çıkan sonuçları da paylaştım yetkililerle, sonra gelip yaptılar." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade ise kırsala yerleşen bireylerin kırsal ekonomi ve yerel topluluklarla bağlantı kurma süreçlerine dair bir örneği temsil etmektedir.

"Kendi ürünlerimle birlikte, köylüden aldığım; güvendiğim köylülerden diyeyim, aylık bir liste yayınlıyorum internet aracılığı ile orada bir site oluşturdum. Ay boyunca bu ürünlerin satışını yapıyorum. Hem benim için, hem de köylü için ufak bir destek." K22-Çırpılar/Bayramiç). Yerel halktan alınan ürünlerin dijital platformlar aracılığıyla geniş kitlelere ulaştırılması hem üreticilerin gelirini artırmakta hem de yeni yerleşimcilerin kırsal toplulukla entegrasyonunu güçlendirmektedir. Ayrıca bu tür projeler, sosyal ağları genişleterek kırsal bölgelerdeki dayanışma kültürünü pekiştirmekte ve sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmaktadır (Hurley ve Ari, 2018).

Kırsal kalkınmada öncü kişilerin girişimleri ile toplulukların örgütlenerek gerçekleştirdiği projeler, çevresel, sosyal ve kültürel alanlarda önemli dönüşümler yaratmaktadır.

“Kazdağı Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Derneği olarak birçok madencilik projesinin durdurulmasını sağladık ve ekosistemi koruma yönünde önemli adımlar attık. Kendi köyümüzde, kadın derneğini kurarak dayanışmayı artırdık; kapı kapı dolaşıp destek topladık. Ayrıca, Erasmus kapsamında yürüttüğümüz bir Avrupa Birliği projesiyle yurtdışından öğrenciler getirdik, köyde eğitimler düzenledik. Hem köyümüz hem de bölge için bu tür faaliyetlerde bulunduk ve halen çalışmalarımıza devam ediyoruz.” K16-Nusratlı/Ayvacık). Bu tür girişimler, kırsal alanlarda sosyal ağların güçlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin hayata geçirilmesi açısından önemli bir model sunmaktadır.

Bu ifadeler, kırsalda kalkınmaya yönelik girişimlerin yerel dayanışma, iş birliği ve bireysel çabalarla şekillendiğini göstermektedir. Katılımcıların, projelerini hayata geçirirken bürokratik engellerle karşılaştığı, ancak resmi prosedürlerin dışında yaratıcı ve esnek çözümlerle ilerledikleri anlaşılmaktadır. Kadınların örgütlenmesi, kooperatiflerin kurulması ve çocukları sürece dahil eden uzun vadeli planlar, kırsal yaşamın sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel kalkınma açısından da önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Bu süreçte, yerel yönetimlerle kurulan diyalogların ve topluluk temelli çabaların kırsal kalkınmanın sürdürülebilirliği için kritik bir rol oynadığı görülmektedir.

Doğa Koruma ve Çevre Bilinci: Katılımcılar, kırsalda doğa koruma ve çevre bilincini artırmaya yönelik çeşitli faaliyetlerde bulunmuş ve bu süreçte yerel ve ulusal sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmıştır. Aşağıdaki ifadeler, katılımcıların doğa koruma faaliyetlerine katılımını ve bu alandaki deneyimlerini ortaya koymaktadır.

Katılımcılardan biri, doğa koruma dernekleriyle olan etkileşimini şu şekilde anlatmaktadır:

"Dernekler var, Kazdağı Koruma Derneği var, onun her yıl düzenlediği Ekofest var. O festivale katılıyorum ve orada yoga dersi veriyorum. O da şey, bu bölgedeki doğal hayatı korumayı amaçlıyor. Madencilik çok yaygın, özellikle Kazdağları’nın diğer tarafında delik deşik ettiler oraları. İşte onlar özellikle madencilikle ilgili dava açıyorlar ve köylüleri bilinçlendirerek bir araya getirmeye çalışıyorlar. İşte o dernekle böyle bir etkileşimim var." (K1-Datepe/Ayvacık)

Bu açıklama, katılımcının doğa koruma faaliyetlerine bireysel katılımını ve yerel toplulukları bilinçlendirme çalışmalarını desteklediğini göstermektedir. Ekofest gibi etkinliklere katılımın hem bireysel hem de toplumsal düzeyde çevre bilincini artırdığı anlaşılmaktadır.

Bir diğer katılımcı, çevreyi temiz tutma çabalarına ilişkin şu ifadeleri dile getirmiştir:

"Elimden geldiğince çıkıyorum, çöp topluyorum. Turistlerden dolayı çok çöp oluyor; etrafta kirletmemeye çalışıyoruz." (K18-Serhat/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal çevrede bireysel çabaların önemini ve çevre kirliliğiyle mücadelede küçük adımların bile fark yaratabileceğini ortaya koymaktadır. Çevre temizliğine yönelik bireysel girişimler, kırsal alanların korunmasına katkıda bulunmaktadır.

Başka bir katılımcı ise, kırsalda faaliyet gösteren Buğday Derneği ve Kazdağı Koruma Derneği ile olan ilişkisini şu şekilde ifade etmektedir:

"Evet, Buğday Derneği'ne üyeyiz, aynı zamanda Kazdağı Koruma Derneği'nin yönetimindeyiz. Bu iki derneği kişisel olarak bu kadar yakından takip etmemizin sebepleri var. Ama iki derneğin, özellikle Buğday Derneği, üretim meselesi için yıllardır modeller geliştirmiş; TaTuTa gibi, tohum takas ağı gibi. Ama Viktor'un vefatından sonra bir şok geçiren ve bu şoku da yeni yeni atlatan bir dernek gibi görünüyor dışarıdan. İçeriden başka şeyler söyleyebilirler ama benim gördüğüm böyle bir dernek. Ama kopyalanabilir iyi modeller oluşturunca ve bu bilgiyi de bedelsiz paylaşma desturunda olan bir dernek. Bu anlamda Buğday Derneği'ni hem önemsiyorum hem de destek veriyorum. Her zaman, her şekilde destek vermek isterim. Ama Buğday Derneği savunuculuk meselesi üzerinden yeni modeller oluşturma gibi bir düsturu olduğu için savunuculuk mevzusunda çok aktif olamadıklarını düşünüyorum. Bu aşamada savunuculuk anlamında Kazdağı Koruma Derneği devreye giriyor ve benim için önem kazanıyor. O da Kazdağla2rında çok yoğun bir baskı var, maden konusunda. Aslında çok çarpıcı bir örnek var bizim için. Bizim köyümüz Bahçedere, aslında bahçemiz orada. Kazdağı Koruma'nın burada ilk oluşması Bahçedere köyünde yapılmak istenen bir altın madeni. Kazdağı Koruma Derneği sayesinde durduruldu. Orada bir altın madeni yok, çok ciddi bir şey. Evet, orada bir altın madeni olsaydı biz burada yaşamayacaktık." (K4-K5-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifadeler, iki derneğin farklı alanlarda oynadığı rollerin kırsal yaşam için önemini vurgulamaktadır. Buğday Derneği'nin sürdürülebilir tarım ve üretim modelleri geliştirmesi, kırsalda tarımsal faaliyetlere katkıda bulunmaktadır. Öte yandan, Kazdağı Koruma Derneği'nin çevre savunuculuğundaki aktif rolü, yerel toplulukların doğal yaşam alanlarını koruma çabalarını desteklemektedir.

Bu açıklamalar, katılımcıların kırsalda doğa koruma ve çevre bilinci geliştirme çabalarına bireysel katkılarının yanı sıra, derneklerle olan etkileşimlerinin bu süreçteki önemini ortaya koymaktadır. Çevresel farkındalığın artırılması ve kırsal yaşamın korunması

için yapılan bu çalışmalar, kırsal bölgelerde sürdürülebilir bir yaşamın mümkün olduğunu göstermektedir.

3.3.3. Adaptasyon Stratejileri, Yaşanılan Zorluklar ve Baş Etme Yöntemleri

Bu kategoride, kırsala göç eden bireylerin yaşadıkları uyum süreçleri, karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklara yönelik geliştirdikleri stratejiler, aşağıdaki dört alt kategori altında incelenmiştir:

Fiziksel ve Çevresel Sınırlamalar

Kırsal Yaşamın İlk Deneyimleri ve Zorluklarla Mücadele

Ekonomik ve Sürdürülebilir Stratejiler

Sosyal Uyum, Sosyal Ağlar ve Topluluk, Geri Dönüşler

Fiziksel ve Çevresel Sınırlamalar: Katılımcılardan biri, yaşlılık ve fiziksel kısıtların kırsal yaşamda karşılaşılan en önemli sorunlardan biri olduğunu şu şekilde ifade etmektedir:

"Biraz yaşlı geldim buraya o yüzden bahçe işleriyle istediğim gibi uğraşamıyorum. Yardım alıyorum bahçe işleri için; belim tutuk, dizim sakat. Sürekli bir bahçıvan geliyor işte sebzelerle ilgilenen biri var yani. Onun dışında hiç zorlanmadım, aksine çabuk uyum sağladım buraya." (K12-Kayalar/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal yaşama adaptasyonda fiziksel kısıtların bireylerin günlük işlerini zorlaştırabildiğini ancak yardım alarak bu tür zorlukların üstesinden gelinebildiğini göstermektedir.

Katılımcılardan biri, kırsalda yaşamaya başladığında karşılaştığı çevresel ve fiziki zorlukları şu şekilde ifade etmektedir:

"Bu tarz evler çok fazla bakım istiyor. Kışın çok sert oluyor burası. İstanbul'dan daha sert oluyor, rüzgâr var, -12'yi gördüm burada. Bunlar ağır şeyler ha ama başka bir yerde olsaydım yine yaşayacaktım. Kararımla ilgili değil, yerle ilgili." (K7-Ahmetçe/Ayvacık) Bu ifade, kırsal yaşamın çevresel zorluklarının günlük yaşam üzerindeki etkilerini vurgularken, bireyin bu zorluklara rağmen kararlılığını koruduğunu göstermektedir.

Bir diğer katılımcı ise kırsaldaki ilk yerleşim sürecinde yaşadığı barınma koşullarının zorluklarını şu sözlerle anlatmaktadır:

"Ben ilk geldiğimde kirada kaldım uzun süre. Beşik köyünde çok kötü bir evde 5 sene yaşadık. Koşulları şöyle kötüydü, mesela İstanbul'da arkadaşa yazıyordum, burası 2 derece

bugün diye, onlar da ne olacak abi burası 0 derece diyordu. Yok diyordum, ben evin içinden bahsediyordum." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal mekânda barınma standartlarının düşük olması ve fiziki konfor eksikliğinin bireylerin yaşam deneyimlerini zorlaştırdığını göstermektedir.

Kırsal Yaşamın İlk Deneyimleri ve Zorluklarla Mücadele: Katılımcılardan biri, kırsalda yaşamın başlangıcında karşılaştıkları koşulları şu şekilde aktarmaktadır:

"Nasıl oldu işte biz köyde yaşıyorduk. Bahçedere köyünde bir tane de bir ufak bir zeytinlik var, onun içinde de küçük bir bağ evi var. Biz bir sene filan orada yaşadık, yani doğal şartlarla mücadele ederek. Su taşıma, gaz lambası filan. O şekil, 12 m² bir yer." K6-Bahçedere/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal yaşama geçişin fiziksel koşullarıyla mücadele etme sürecini ve bireylerin bu süreci deneyimleme biçimlerini ortaya koymaktadır.

Bir diğer katılımcı ise zorluklarla mücadelede kararlılığını şu sözlerle ifade etmektedir: "Zorlandığım zamanlar oldu, pişman hiç olmadım. Hani geriye dönüp arkama bakmadım bile." (K7-Ahmetçe/Ayvacık).

Bu ifade, kırsal yaşamın getirdiği zorluklara rağmen bireylerin kararlılıklarını ve yaşam biçimi tercihlerindeki tutarlılıklarını koruduklarını göstermektedir.

Katılımcı, kırsalda karşılaştığı zorluklara rağmen yaşadığı tatmini ve heyecanını şu şekilde ifade etmektedir:

"Yok yok güzel. Pişman değilim, hiç de olmadım. İlk geldiğim zamanlarda bahsettiğim iklim ve barınma koşullarından dolayı zorlandığım zamanlarda da pişman olmadım. Heyecanımı sürdürüyorum her gün. Sıkılmak diye bir şey bilmiyorum. İstanbul'da her gün sıkılırdım yaptığım işten dolayı. İstanbul'da sıkılmayabilirsin ama benim bulunduğum konumdan dolayı işte bir yazılım firmasında çalışıyordum, ondan önce de inşaat sektöründe çalıştım ama anlam bulamıyordum." (K17-Sehat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal yaşama geçiş sürecinin bireyler için yalnızca fiziksel değil, duygusal ve manevi bir dönüşüm anlamı taşıdığını göstermektedir. Katılımcının şehirde yaşadığı tatminsizlik ve anlam arayışının, kırsal yaşamda yerini kişisel huzur ve sürekli bir heyecana bıraktığı değerlendirilmektedir. Ayrıca, kırsal yaşamın getirdiği zorluklara rağmen pişmanlık duymadığını vurgulaması, bireylerin kırsala adaptasyonda motivasyonlarının güçlü olduğuna işaret etmektedir.

"Biz bir hayal ile geldik yemyeşil bir yer olsun bir dere aksın içinde filan bulduk da orayı e sonunda fakat şöyle bir sorun vardı biz üretim yapmak için geldik ama o kadar

bilmiyoruz ki hadiseyi şehirli kafası ile gelmek bu oluyor tam olarak, dere kış deresi çıktı. Ayrıca köylünün kurnazlığı da var tabi sonradan duyduk bunları gelenleri böyle kandırıyor bir de dalga geçiyorlarmış şehirli işte ne anlar filan diye. Yazın su yok biz 2 sene tankerle su taşıdık buraya imar desen o da yok e yol yok, baraka gibi bir yer yaptık buraya bir taraftan bir sürü de insan geliyor topluluk diye de çıktık yola çünkü kırsalı ve topluluk olma durumunu deneyimlesin insanlar diyoruz ama mekân el vermiyor buna maalesef. Sonra çocuk da olunca ben daha fazla dayanamadım ben neyse de çocuğumu bu koşullarda büyütemezdim eski eşimle fikir ayrılığına düştük ve onla da toplulukla da yollarımızı ayırmış oldum böylece yer değiştirmiş de oldum yine kırsaldayım o anlamda değişen bir şey yok ama." (K25-Zeytinli/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal yaşama geçiş sürecinde bireylerin karşılaşabileceği zorlukların ve uyum sürecinin farklı boyutlarını ortaya koymaktadır. Katılımcının deneyimi, kırsal yaşamın doğal ve mekânsal gerçeklerine dair bilgi eksikliği ile idealist beklentilerin yarattığı hayal kırıklıklarını ortaya koymaktadır. Aynı zamanda "şehirli kafası" ifadesi, kırsal yaşamın gerçeklerine dair deneyimsizlik ve bilgisizlikle hareket eden bireylerin karşılaştıkları zorlukları özetlerken, köylülerin bu durumu bir fırsata çevirerek şehirliye hem bir tür had bildirme hem de meydan okuma aracı olarak kullandığını göstermektedir.

Bunun yanı sıra, sosyal uyum ve topluluk oluşturma çabalarının hem mekânsal koşullar hem de bireysel ihtiyaçlarla sınırlanabileceği görülmektedir. Çocuk sahibi olduktan sonra değişen öncelikler ve farklılaşan beklentiler, kırsal yaşama geçişin sadece fiziksel değil, sosyal ve ailevi boyutlarda da karmaşık bir süreç olduğunu göstermektedir. Bu deneyim, kırsal yaşamda dayanışma ve planlamanın, bireysel ve toplumsal düzeyde ne kadar önemli olduğunu işaret etmektedir.

Genel olarak, bu hikâye kırsal yaşama geçişte bilgi eksikliği, yanlış beklentiler, sosyal uyum zorlukları ve yerel halkla kurulan ilişkilerdeki sorunları bütüncül bir şekilde yansıtmaktadır. Şehirli bireylerin kırsala taşınma sürecinde yaşadıkları bu tür deneyimler, kırsal yaşama geçişin hem fiziksel hem de sosyal açıdan çok boyutlu bir adaptasyon süreci gerektirdiğini göstermektedir.

"Şöyle, ben emekliyim, eşim de emekli. Ama İstanbul'da da at hocalığı yapıyordum. Dolayısıyla insanlara at binmeyi öğretmeyi seviyorum. Yıllardan beri de bu işi yapıyorum. Burada da gelenler oluyor. Köyden de insanlar geliyor, bu iyi bir şey. Yani köylülerle de çalışıyorum sadece İstanbul'dan gelen şehirlilerle değil. Fakat müşteriden ziyade hani misafir diye telaffuz etmeyi tercih ediyorum. Çünkü kayda değer bir müşteri, gelir kısmı

yok. Ama mantık şöyle, benim arkadaşlarım İstanbul'da doktorlara çok para veriyorlar. Ben doktorlara vereceğim parayı nalbanta veriyorum, yemciye veriyorum. İstanbul'da atlarım vardı değişik tarihlerde, değişik adetlerde ama buradaki mekân 27 dönüm bir yer. Etrafı oldukça güzel. Yani aynı şartları bu gördüğün imkanları oraya taşıyamazdık. İstanbul çok daha pahalı. Malzeme pahalı, yem pahalı, her şey pahalı. Dolayısıyla burada hakikaten eğleniyoruz. Yani gerçekten." (K28-Mollahasanlar/Bayramiç)

Katılımcının kırsalda mesleğini sürdürüyor olması hem bireysel alışkanlıklarını devam ettirme hem de kırsal yaşamın sunduğu avantajlardan faydalanma sürecini yansıtmaktadır. "Ben doktorlara vereceğim parayı nalbanta veriyorum, yemciye veriyorum" ifadesi, kırsal yaşamın bireyin fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerindeki olumlu etkisine işaret etmektedir. Ayrıca, köylülerle kurulan ilişki, kırsalda sosyal bağların nasıl şekillendiğine dair ipuçları sunarken, kırsal mekânın sunduğu alan ve maliyet avantajları da kırsal yaşama geçişin faydalarını vurgulamaktadır.

Ekonomik ve Sürdürülebilir Stratejiler: Katılımcılardan biri kırsal mekân tasarımının önemine şu sözlerle değinmektedir:

"Bir mekanı tasarlarken en başında o mekanın neye hizmet edeceğini çok net bir biçimde planlanırsa o zaman o mekan onu gerçekleştiriyor. Dolayısıyla niyetin çok net olması lazım." (K6-Bahçedere/Ayvack).Bu ifade, kırsal yaşama uyum sürecinde mekânın planlı bir şekilde tasarlanmasının önemini vurgulamaktadır.

Sürdürülebilir enerji kullanımı ve ekonomik zorluklar ise şu şekilde dile getirilmiştir: "Elektriğimi güneş enerjisinden elde edeyim dedim ama bütçem o panellere yetmedi. Onları sorguladım. Mümkün olduğu kadar elektronik alet kullanmamaya çalışıyorum. Kendi gıdamı kendim üreteyim istiyorum ama şu an bahçemde ürün yok, çünkü henüz düzenlemeyle uğraşıyorum." (K11-Kayalar/Ayvacık). Bu ifade, kırsal yaşamın sürdürülebilirlik potansiyelini artırma çabalarını ve ekonomik yetersizliklerin bu süreçteki etkilerini göstermektedir.

Katılımcı, kırsala yerleşen bireylerin ekonomik sürdürülebilirlik sağlama konusundaki tecrübelerini şu şekilde ifade etmektedir:

"Şehirden köye göç eden insan topluluğu içine bakıyorum, belli bir süre oldu, 10 sene gibi bir süreye yayıldı bu ve bir tecrübe birikti. Yani ekonominin çok önemli olduğunu biliyoruz."(K6-Bahçedere/Ayvacık).Bu ifade, kırsal yaşamda ekonomik planlamanın, bireylerin uyum sürecinde kilit bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle üretim

yaparak veya katma değer sağlayarak sürdürülebilir bir gelir elde etmenin önemine vurgu yapılmaktadır.

Katılımcının şu sözleri ise ekonomik koşulların değişmesiyle birlikte bireysel adaptasyon gerekliliğine işaret etmektedir

"Değişen koşullara ve ekonomik zorluklara uyum sağlama: Hem konjonktürde çok değişti, buralarda yatırım da yapmıştım aslında ama işte ekonomi değişti, olanaklar biraz daha daraldı ve benim ilgimi çekmemeye başladı. O yüzden bu tür işlerle uğraşmayı bıraktım diyelim." (K7-Ahmetçe/Ayvacık)

Bu ifadeden, kırsal yaşamın ekonomik sürdürülebilirliği sağlamak için esneklik ve adaptasyon gerektirdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, ekonomik belirsizliklerin bireylerin tarımsal üretim ve yatırım kararlarını doğrudan etkilediği değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda, ekonomik planlama, üretim faaliyetleri ve değişen koşullara uyum sağlama çabalarının kırsal yaşama adaptasyon sürecinde önemli olduğu görülmektedir.

Takas var yani hani en azından burada bir çevremiz var oradan bir şey hiçbir şey satın almıyoruz kıyafetlerimiz ikinci el ya da takastan işte şu an evimizdeki bütün eşyalar arkadaşlarımızın fazlası olarak para da vermedik satın almadık dolayısıyla hayat tarzımızı çok değiştirdik ve çok az bir parayla aslında daha geçinme imkanı sağladı bize biraz ondan kaynaklı aslında geçinebilmemiz yoksa hani şuan kazandığımız paralar büyük şehirlerde filan yaşanacak paralar değil. O çok şey oldu bizim için hani sadeleşme diyorduk ya mesela ben kendi adıma burada yaşadım hani İstanbul'da da sadeleştiğimi düşünüyordum ama pek de öyle değilmiş." (K4-Adatepe/Ayvacık)

Katılımcı, kırsalda takas ve ikinci el kullanımına dayalı bir yaşam tarzı benimseyerek sadeleşme ve düşük maliyetle geçinme imkânı sağladığını ifade etmektedir. Bu durum, kırsal yaşamın ekonomik sürdürülebilirliği destekleyen alternatif yöntemler sunduğunu göstermektedir.

Sosyal Uyum, Sosyal Ağlar ve Topluluk, Geri Dönüşler: Katılımcı, kırsal yaşamın sunduğu fiziksel ve sosyal avantajları şu şekilde ifade etmektedir:

"Şehirde yaşarken daha zorlanıyordum. Burada çok kolay geldi hayat. Bir kere hiçbir yere yetişmeye çalışmıyorum, sakinim, yani huzurluyum. Sonra evim taş ve bahçeli, yani yazın serinim, kışın da bir ısınıyorum, oh mis. Eşim dostum da var, muhabbeti severim. Ben bir çıkıyorum kapıdan kimi görsem konuşuyoruz." (K2-Adatepe/Ayvacık)

Katılımcı, kırsal yaşamın sunduğu sakinlik, huzur ve güçlü sosyal ilişkilerle şehirdeki zorlukların yerini daha kolay bir yaşama bıraktığını ifade etmektedir. Bu durum, kırsal

yaşamın bireylerin adaptasyon sürecini desteklediğini ve yaşam kalitesini artırdığını göstermektedir.

Geri dönüşler hakkında ise bir katılımcı şu gözlemi paylaşmaktadır: "Geri dönüşler oluyor tabi. Geçenlerde bir aile geldi, 2 ay kalıp gittiler. Kendilerini tartmak için gelmişler, ama olmayacağını görüp gittiler." (K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu durum, kırsal yaşama uyum sağlayamayan bireylerin bu yaşam biçimini deneyimledikten sonra şehir yaşamına geri döndüklerini göstermektedir.

“Farklı farklı sebepleri var geri dönüşlerin, benim gözlemlediğim aklıma gelen ilk sebep de o önce hemen arazi alıp yerleşmek falan gibi bir hata yapanlar var önce gidip deneyimlemeden sonra kendisini ölçüp biçmeden”. (K6-Bahçedere/Ayvacık).Katılımcı, kırsal yaşama uyum sağlayamayan bireylerin, yeterli deneyim kazanmadan arazi alıp yerleşmelerinin, geri dönüşlerin önemli sebeplerinden biri olduğunu belirtmektedir. Bu durum, kırsal yaşamın önceden deneyimlenmesi ve planlı bir geçişin önemine işaret etmektedir.

“Yani sosyalleşemeyen insanlara da olabiliyor yani işte biraz da tabi lokasyon olarak da fazla uzağa onun kendine uygun olmadığını fark edenler var çocuklardan dolayı eğitimden dolayı dönenler var”. (K4-Adatepe/Ayvacık)

Katılımcı, kırsal yaşama uyum sağlayamamanın nedenleri arasında sosyalleşememe, uzak lokasyonların getirdiği zorluklar ve çocukların eğitimi gibi faktörlerin olduğunu belirtmektedir. Bu durum, kırsal yaşamın sosyal ve pratik ihtiyaçlara uyum sağlamada bazı bireyler için zorlayıcı olabileceğini göstermektedir.

“Bahsettiğim arkadaşlar taşındılar, çocukların eğitimi dolayısıyla bir de kırsalda yaşamanın tırnak içerisinde zorlukları da var işte ısınmak için mesela şimdiden düşünmek gerekiyor ucuz odun bulacaksın kıracaksın hazırlayacaksın vs dolayısıyla küçük çocuklu bir anne için aslında zor bir süreç dolayısıyla o arkadaşımız da kasabaya gitmeye karar verdi hem çocuğun eğitimi için hem de işte biraz daha soba yakmayayım filan gibi tek etki bu değildir tabi de“(K5-Adatepe/Ayvacık)

Katılımcı, çocuk eğitimi ve kırsalda temel ihtiyaçları karşılama zorluklarının, küçük çocuklu aileler için geri dönüş kararında etkili olduğunu belirtmektedir. Bu durum, kırsal yaşamın ailevi ve pratik gerekliliklere uyum sağlama açısından zorlayıcı olabileceğini göstermektedir.

“İlk olarak buraya bir gönüllü çiftliğine gelmiştim, 1 haftalığına, çalıştığım şirket kapanmıştı bende tekrar işe başlayana kadar gideyim dedim. Sonra baktım, burada yaşamayı

seviyorum, kaldım. Şimdi 3 yıldır buradayım, tamamen yerleştim diyebilirim. Çiftlikte çalışıyorum, burada kalıyorum şuan. Bunun dışında yevmiyeli işlere de gidiyorum, inşaat işi, meyve toplama gibi işler yapıyorum. Bir tarlam var, bir de inşaat halinde bir evim. Henüz tam üretime geçemedim, hala öğrenme aşamasındayım ama bu süreç beni hiç yormuyor. Yevmiyeli işlerde bile zorlanmıyorum. Şehre geri dönmeyi hiç düşünmüyorum, burada olmaktan çok mutluyum."(K20-Ahmetçeli/Bayramiç)

Katılımcının bir gönüllü çiftliğinde, yaşayarak topluluğa entegre olması, kırsal yaşamda sosyal destek ağlarının önemini ortaya koymaktadır. Topluluğun sunduğu bu destek, bireyin kırsal yaşama adaptasyon sürecini kolaylaştırmış ve ekonomik zorlukların üstesinden gelmesine yardımcı olmuştur. Aynı zamanda, bu deneyimin kırsal yaşamı tanıma ve benimsemede önemli bir adım olduğu görülmektedir. Bununa birlikte bu süreç, kırsal yaşama geçişin bir deneme ve öğrenme sürecine dayandığını gösterirken, yevmiyeli işler ve hala öğrenme aşamasında olduğunu vurgulaması, kırsalda yaşamın başlangıçtaki zorluklarıyla mücadeleye yönelik kişisel deneyimlerini ortaya koymaktadır. Bu durum, bireylerin kırsal yaşamı benimserken esneklik ve dayanışma içinde hareket etmelerinin önemine de işaret etmektedir.

Bu başlıkta, kentten kırsala göç eden bireylerin kırsal yaşama uyum süreçleri, karşılaşılan zorluklar ve bu zorluklara yönelik geliştirdikleri stratejiler ele alınmıştır. Bulgular, bireylerin kırsal yaşamın fiziksel ve çevresel zorluklarıyla baş etmek için çeşitli yöntemler geliştirdiklerini ve adaptasyon sürecini bireysel deneyimlerine göre şekillendirdiklerini ortaya koymaktadır.

Fiziksel ve çevresel sınırlamalar, barınma ve iklim koşulları gibi konuların bireylerin kırsaldaki ilk yıllarını zorlaştırdığı, ancak bireylerin bu koşullara uyum sağlama konusunda kararlılık gösterdiği görülmektedir. Katılımcılar, kırsal yaşamın ekonomik sürdürülebilirlik ve sadeleşme konularında sunduğu avantajları vurgularken, bu süreçte esnekliğin ve yaratıcı çözümlerin önemine işaret etmektedir.

Sosyal uyum ve topluluk ilişkileri, kırsal yaşamın önemli bir diğer boyutu olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar, kırsaldaki sosyal destek ağlarının bireysel uyum süreçlerini kolaylaştırdığını ifade etmekte, ancak sosyalleşememe, coğrafi uzaklık ve çocuk eğitimi gibi faktörlerin geri dönüş kararlarında belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Geri dönüşlerin genellikle deneyimsizlik, planlama eksikliği ve kırsal yaşamın pratik zorluklarına uyum sağlayamama gibi nedenlere dayandığı değerlendirilmektedir.

Bu bulgular, kırsal yaşama geçişin bireysel, sosyal ve ekonomik boyutlarda farklı etkiler yarattığını ve her bireyin bu süreçte kendine özgü deneyimler yaşadığını göstermektedir. Bu bağlamda, kırsal yaşamın avantajlarının ve dezavantajlarının bireylerin deneyimlerine göre şekillendiği ve uyum dinamiklerinin çeşitlilik gösterdiği söylenebilir. Göç eden bireylerin kırsala adaptasyon sürecinde çevresel, ekonomik ve sosyal faktörlerin bir bütün olarak ele alınması gerektiği görülmektedir.

Bir katılımcı, şehirdeki kahvaltı alışkanlığını kırsalda nasıl dönüştürdüğünü şu şekilde aktarmıştır:

"İstanbul'da yaşarken pazar kahvaltılarımız efsane olurdu hem yeni yerler keşfederdik hem de toplanmak sohbet etmek çok iyi gelirdi. Buraya taşındığımızda en çok özlediğim şeylerden biri de bu oldu. İlk zamanlar daha zordu, çünkü henüz bir arkadaş grubumuz yoktu. Ama zamanla insanlarla tanıştıkça, yeni bir çevre oluşturduk. Şimdi arkadaşlarla toplanıp bahçede kahvaltılar düzenliyoruz. Herkes evde hazırladığı bir şeyler getiriyor. Bu da başka bir keyif vermeye başladı doğrusu." (K15-Kozlu/Ayvacık). Bu hikaye, bireylerin şehirdeki alışkanlıklarını kırsalda bırakmak yerine, bu alışkanlıkları yeni koşullara uyarlayarak yeni sosyal ilişkiler kurduklarını göstermektedir.

Şehirde sıkça alışveriş merkezlerini ziyaret eden katılımcılardan biri, kırsalda yaşadığı uyum sorununu bu sözleriyle dile getirmiştir.

"İstanbul'dayken alışveriş merkezlerine gitmek benim için bir keyifti. Yalnızca alışveriş yapmak için değil, vakit geçirmek, arkadaşlarla buluşmak için de giderdik. Burada böyle bir imkân yok. Şimdi alışverişlerimizi online yapıyoruz. Doğruyu söylemek gerekirse baya özlüyorum hala. Gidiyorum yine İstanbul'a gittikçe ama orada yaşamak gibi olmuyor tabi." (K13-Kayalar/Ayvacık). Bu ifade, bireylerin kırsalda sosyalleşme ve alışveriş alışkanlıklarını yeni koşullara uyarlamakta zorlandıklarını ve bu ihtiyaçlarını çevrimiçi platformlarla karşılamaya çalıştıklarını göstermektedir.

Bu deneyimler, kentten kırsala taşınan bireylerin sosyal ihtiyaçlarını ve alışkanlıklarını kırsal yaşamın koşullarına uyarlama çabalarını açıkça ortaya koymaktadır. Bireyler, market alışverişi, kültürel etkinlikler, yemek alışkanlıkları ve sosyalleşme gibi şehir yaşamına özgü pratiklerini kırsalda farklı yöntemlerle sürdürebilmek için alternatif çözümler üretmektedir. Bu süreçte, bireylerin planlı hareket etmeyi öğrenmesi, topluluk temelli etkinliklere yönelmesi ve yerel çevreyle uyum sağlaması dikkat çekicidir. Kırsal yaşam, bireyleri yalnızca değişen koşullara adapte olmaya değil, aynı zamanda sosyal dayanışmayı güçlendirmeye ve yeni yaşam biçimleri geliştirmeye teşvik etmektedir.

3.3.4. Tema:3 Kırsalın Özellikleri ve Kırsala Bakış

Araştırmanın bu bölümünde, kentten kırsala göç eden bireylerin kırsal alanlara yönelik bakış açıları, kırsal alanların temel özellikleri ve yerleşim seçim kriterlerine ilişkin deneyimleri ele alınmaktadır. Bu tema, kırsal alanların bireyler tarafından nasıl idealize edildiğini ve kırsalın çekiciliğini artıran unsurları ortaya koyarak, kırsal mekânın algısal ve işlevsel dönüşümünün anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Literatürde itme-çekme kuramı bağlamında değerlendirilen bu süreçte, kırsalın sunduğu doğal güzellikler, sakin yaşam tarzı ve topluluk bilinci gibi çekici unsurlar, kentin kalabalık, stres ve yüksek yaşam maliyeti gibi itici faktörleriyle birleşerek bireylerin yeni yaşam biçimleri oluşturmasına olanak sağlamaktadır.

"Araştırmaya katılan tüm katılımcılar bu tema çerçevesinde görüşlerini paylaşmış olup, katılımcıların deneyimlerine dair bulgular ‘Bulunduğu Bölgeyi/Yerleşimi Seçim Nedenleri’ ve ‘Yerleşimin, Bölgenin ve Yerel Halkın Özellikleri’ kategorileri altında ele alınmıştır.". Bu tema altında toplam 176 tane alt kod oluşturulmuştur. Kodlama sürecinde, parçadan bütüne doğru ilerlenerek, sırası ile kodlar gruplandırılarak, alt kategoriler, alt kategoriler gruplandırılarak kategoriler oluşturulmuştur.

Tablo 15. Kırsalın Özellikleri, Kırsala Bakış Teması Kod Listesi

Tema	Kategori	Alt Kategori	Kod
Tema 3: Kırsalın Özellikleri Kırsala Bakış,	**Bulunduğu Bölgeyi/Yerleşimi Seçim Nedenleri**	Doğal ve kültürel özellikler	İklim özellikleri
			Doğal güzellikler
			Kültürel değerler
		Sosyal ilişkiler	Tanıdıkların/arkadaşların etkisi
			Topluluk etkisi
			Yerel halkın etkisi
		Erişim kolaylığı	Büyük şehir merkezlerine yakınlık

Tablo 15'in devamı

			İlçe ve kasaba merkezlerine yakınlık
		Ekonomik avantajlar	Arazi fiyatlarının uygun oluşu
			Düşük yaşam maliyeti
		Üretim	Tarım için uygun olması
			Su kaynaklarının bolluğu ve temiz olması
		Kırsal mekân, kırsal konut ve çevresinin özellikleri	Konutun fiziksel özellikleri
			Konumu
			Kırsal yapılardan farklılıkları
	Yerleşimin, Bölgenin, Yerel Halkın Özellikleri	Yerleşimin, bölgenin Özellikleri	Olumlu özellikleri
			Olumsuz özellikleri
		Yerel halkın özellikleri	Olumlu özellikleri
			Olumsuz özellikleri

3.4. Bulunduğu Bölgeyi/Yerleşimi Seçim Nedenleri (Kırın Çekiciliği)

Görüşme yapılan tüm katılımcılar (30 yeni gelen), kırsal bölgeyi veya yerleşim alanını seçme nedenleri üzerine fikirlerini paylaşmışlardır. Katılımcı deneyimlerine göre, tercih nedenleri ağırlık sırasına göre şu şekilde öne çıkmıştır: İlk sırada, doğal ve kültürel özellikler yer almakta olup; Kaz Dağları'nın sunduğu doğal güzellikler, temiz hava, biyolojik çeşitlilik, deniz yakınlığı ve tarihi-mimari dokunun etkisi belirleyici olmuştur. İkinci sırada sosyal ilişkiler, kırsalda güçlü toplumsal bağların kurulabilmesi ve tanıdıkların varlığıyla ilişkilendirilmiştir. Üçüncü olarak erişim kolaylığı, büyük şehirlere ve çevredeki ilçelere ulaşılabilirliği vurgulamıştır. Üretim imkânları dördüncü sırada yer alırken; tarımsal faaliyetler için uygun araziler ve su kaynaklarının bolluğu önemli bir etken olmuştur. Beşinci sırada ekonomik nedenler, düşük yaşam maliyeti ve uygun arazi fiyatları ile ifade edilmiştir. Son olarak, kırsal mekânın fiziksel özellikleri, doğal çevreyle uyumlu yapıların varlığı ve estetik unsurlar üzerinden değerlendirilmiştir.

Doğal ve Kültürel Özellikler: Yapılan görüşmeler sonucunda, katılımcıların çoğunun doğal ve kültürel özellikler nedeniyle bu bölgeyi tercih ettikleri görülmektedir. Sıklıkla dile getirilen nedenler; Kazdağları'nın ve denizin varlığı, temiz hava ve iklim koşulları, doğal çeşitlilik ve biyolojik zenginlik, manzara ve peyzaj, tarihi ve mimari doku ile tarıma ve üretime uygun olmasıdır. Çekiciliğini, doğanın çekiciliğini vurgularken, aynı zamanda kırsalın sunduğu kültürel ve tarihi değerlerin, sakin yaşam tarzının ve bireysel ihtiyaçları karşılayabilen esnek yapısının da karar süreçlerinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Bir katılımcı kırsalın sessizliğini ve dokunun bozulmamış olmasını vurgulamış ve şu ifadeleri kullanmıştır: "Köy olsun istedik, daha sakin olsun diye de. Bütün olarak sevdik aslında sessiz sakin ve düzeni hoşumuza gitti, dokunun bozulmaması." (K1/ Adatepe/Ayvacık)

Bazı katılımcılar, kırsal alanların sunduğu çok yönlü olanakların, kentlerle karşılaştırıldığında yaşam kalitesini artırdığını ifade etmişlerdir: "Bak şimdi öncelikle doğa seni buraya çekiyor. Ben Antalya'da da yaşadım Antalya'da bu mevsimde böyle terlemeden oturamazsan. İkinci ise bir köyde yaşıyor olmak fikri cazip, denize ulaşmak da çok kolay şuradan 10 dakikaya denizdesin, eğer şehir hayatı istersen Küçükkuyu var, Altınoluk var, Edremit var, Güre var, 1 saat uzaklıkta da Çanakkale var. Gece içkini içiyorsun şömine başında, sonra kaplıcaya gitmek istiyorum Güre var sıcacık oraya gidiyorum gelip yatıyorum ohh. Yani daha ne yapabilirsin yaşadığın yerde?" (K2-Adatepe/Ayvacık)

Katılımcıların önemli bir kısmı, kırsalda keşfettikleri doğal güzelliklerin yanı sıra, kültürel mirası da vurgulamıştır. Bir katılımcı, kırsalda yerleşim kararı alırken, bölgenin mimari dokusunun etkili olduğunu ifade etmiştir: "Önce İstanbul'dan taşınmaya karar verdim, sonra yer bakmaya başladım. Doğasını, iklimini sevdiğim için Çanakkale civarında ev bakmaya başladım. Köylerdeki yapıların mimari dokunun bu kadar kimlikli olduğunu görünce şaşırdım doğrusu, çok güzel korunmuş, bu da çok etkiledi beni buraya taşınma kararımı." (K7-Ayvacık/Ahmetçe)

Tatil sırasında tesadüfen keşfedilen yerlerin de kırsala taşınma kararında etkili olduğu görülmüştür: "Bir tatil sırasında tesadüfen keşfettik bu köyü, görür görmez de âşık olduk gerçekten, manzarası, dokusu, yeşilliği. O zaman kimse de yoktu pek, öyle dışardan gelen çok da sakindi, o da hoşumuza gitti." (K8-Büyükhüsun/Ayvacık)

Bazı katılımcılar, kırsal alanların sunduğu doğal ve tarihi zenginliklerin yanı sıra, bu alanların kültürel dokusuna dikkat çekmiştir: "Bu köyü, ilk kez, arazi gezisi sırasında keşfettik. Bu bölgenin doğal güzellikleri bizi çok etkiledi. Hem denizi hem yeşili, hem de

peyzaj çeşitliliği bizi cezbetti diyebilirim. Bunun yanı sıra, köyün tarihi dokusu ve otantik havası da kararımızı etkiledi. İstanbul'da yaşarken böyle bir yer bulmayı hayal ediyorduk; hem huzurlu hem de kültürel anlamda zengin bir yer. Taşınmadan 5 yıl kadar önce sanırım yazlık olarak aldık bu evi ama emeklilik sonrası taşınmayı düşünerek aldık..." (K9-Büyükhüsun/Ayvacık)

"Son 10 yıldır her tatilde buraya geliyorduk annem ve ablamla, şu aşağıda Kayalar altında bir otele gelirdik, çok seviyorum burayı, denizini, yeşilini, havasını, rutubet yok mesela, köyün evlerini bu mimari yapısını. Kuzey Ege yani başka bir yere taşınmayı hiç düşünmedim." (K12-Ayvacık/Kayalar)

Kırsal alanların sunduğu rahatlatıcı çevre koşulları ve coğrafi konumu da seçimde önemli bir rol oynamaktadır: "Bu köyü bir arkadaşımız sayesinde tanıdık. Tatil için gelmiştik aslında. Daha önce Bodrum'da bir yazlığımız vardı ve emeklilikte oraya yerleşmeyi düşünüyorduk. Ama buranın sakinliği, bozulmamış dokusu, bir tarafta Kaz Dağları bir tarafta Ege Denizi daha ne olsun." (K10-Yeşilyurt/Ayvacık)

Katılımcıların ifadeleri, doğal güzelliklerin ve kırsal alanların sunduğu çevresel özelliklerin, yerleşim tercihlerindeki önemini ve önceliğini bir kez daha göstermektedir. Örneğin, bir katılımcı, Karadeniz'deki nemli havadan uzaklaşıp daha sağlıklı bir ortam arayışıyla Çanakkale'yi tercih ettiğini şu sözleriyle ifade etmektedir:

"Samsun'dan geldim ama aslen Trabzonluyum, buranın havasını daha çok seviyorum yazın en sıcak zamanında bile nem yok neredeyse, kişi olarak da enerjim güneşli havalarda daha iyi olduğu için Trabzon'u da seviyorum ama kültürel değerler anlamında da burayı daha rahat ve saygılı görüyorum. Buranın hem doğası güzel hem denizi güzel yazlar uzun tarih ve doğa her tarafta yakın çevre yani benim ilgi alanıma giren çok şey var doğal tarım için de uygun aslında". (K11- Ayvacık/Kayalar)

Katılımcılar, kırsala taşınma kararlarını yalnızca doğal güzellikler ve çevresel faktörlerle değil, aynı zamanda kişisel ilgiler ve yaşam tarzlarını destekleyen etmenlerle de açıklamışlardır. Örneğin, Kaz Dağları'nın doğasına duyulan hayranlık, bireylerin dağcılık gibi hobileriyle ya da bölgenin sunduğu farklı iklim ve çevresel avantajlarla bir araya gelmiştir:

"Kırsala taşınma fikri netleşince yer bakmaya başladık. Güney Ege, Akdeniz filan bakındık epey, sonra ben dağcılık ile de ciddi anlamda ilgileniyorum Kazdağları'na da bakmak istedik, doğası havası iklimi gerçekten harika bu tarafın biraz o gözle bakınca daha da fark ediyor insan." (K18-Serhat/Bayramiç)

Benzer şekilde, bazı katılımcılar çocukluk anılarına ve bölgenin geçmişte bıraktığı izlenimlere atıfta bulunarak, kırsalın kişisel yaşam güzergâhlarında özel bir yer tuttuğunu ifade etmişlerdir:

“Küçüklüğüm işte Kaz Dağları’nın bu diğer tarafında geçti, karşı tarafta, Altınoluk’ta geçti. O çok etkiliydi. Çekti, yani bir şekilde aslında ana etken o.” (K21-Köseler/Bayramiç)

Bazı katılımcılar ise kırsal bölgelerin sunduğu esnek ve kişisel ihtiyaçlara yönelik çözümleri ifade ederek sağlık problemleri gibi spesifik motivasyonlarla kırsal yerleşimleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir:

“Burası biraz daha dağ havası, orman havası diye buraya taşındık, bundan önce 1 yıl yine Çanakkale’nin Adilhan Köyü’nde kalmıştık, köyümüz aslen oralıyız ama eşimde astım hastalığı çıkınca deniz havası iyi gelmedi buraya taşınmaya karar verdik.” (K24-Cazgirler/Bayramiç)

Kırsalın sahip olduğu doğal ve kültürel özellikler, çoğu katılımcı tarafından yerleşim kararı alırken belirleyici faktörler olarak ifade edilmiştir. Ancak bu ifadeler, kırsalın gerçekliğini idealize eden bir bakış açısını da ortaya koymaktadır. Örneğin bir katılımcının şu sözleri, kırsal alanların neredeyse romantik bir tasvirini yansıtmaktadır:

“Bu köyü 10 yıl önce bir grup gezisi sırasında keşfettim. Doğası, denizi ve özellikle taş evleri beni çok etkiledi. Kendimi adeta bir İtalyan köyünde gibi hissettim. O zamandan sonra buralardan ev bakmaya başladım, özellikle Kozlu ve civar köylerden. Hepsinin ortak özelliği denize yakın oluşu, manzarası ve taş evleriydi. Ancak buradaki evi daha çok beğendim; her anlamda uygun ve güzeldi. Sonunda bu evi almaya karar verdim.” (K13-Kayalar/Ayvacık)

Bu idealize edilmiş kırsal algısı, kırsalı adeta bir "kaçış yeri" veya "ütopya" olarak gören bir zihniyete işaret ettiği düşünülmektedir. Ancak, kırsala taşınmanın gerçekliği her zaman bu romantize edilmiş beklentilerle uyuşmayabilir.

Katılımcıların kırsala dair algıları ve yerleşim kararlarını şekillendiren temel unsurlar, doğal güzellikler ve çevresel faktörler etrafında yoğunlaşmaktadır. Kırın sunduğu sessizlik, dokunun bozulmamış olması, doğa ve kültürel miras gibi unsurlar, katılımcıların ifade ettikleri seçim kriterleri arasında öncelikli olarak yer almıştır. "Doğa seni buraya çekiyor" ya da "manzarası, yeşilliği ve tarihi dokusu" gibi ifadeler, kırsalın doğal ve kültürel değerlerinin güçlü bir çekim alanı oluşturduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte, bu tercihler kırın idealize edilmesiyle de ilişkilidir. Kırsal alanlar, katılımcılar tarafından çoğunlukla sakin bir kaçış noktası ya da "ütopya" olarak tanımlanmış;

bu durum, kırsalı romantik bir perspektiften görme eğilimini ortaya koymaktadır. Ancak, bu algının kırsalın gerçekliği ile her zaman örtüşmeyebileceği unutulmamalıdır. Kırsal mekânın sunduğu olumlu özelliklerin yanı sıra, altyapı sorunları ve kırsal yaşamın zorlukları gibi gerçekliklerin de zamanla bu idealize algıyı değiştirebileceği öngörülmektedir.

Bu deneyimler, kırsalın sadece bir doğal mekân olarak değil, aynı zamanda bireylerin kendi yaşam yolculuklarında anlam arayışlarını destekleyen bir "yaşam güzergâhı" olarak da görüldüğünü ortaya koymaktadır. Ancak, bu algının yerel dinamikler ve kırsalın sürdürülebilirliği üzerindeki etkilerini göz ardı etmemek gerekmektedir.

Sosyal İlişkiler: Katılımcılar, kırsal yerleşim kararlarında sosyal ilişkilerin ve topluluk dinamiklerinin etkili olduğunu sıkça dile getirmiştir. Sosyal bağların kurulmasında önceden var olan tanıdıkların etkisi, topluluk hissinin güçlendirilmesi ve kırsalda sunulan destekleyici ilişkiler, katılımcılar için önemli motivasyon unsurları arasında yer almıştır. Sosyal sermaye bağlamında değerlendirildiğinde, bireylerin kırsal alanlarda karşılıklı dayanışma, güven ve birlikte üretim pratiklerine olan vurgusu, yerleşim tercihlerinin sosyal boyutunu öne çıkarmaktadır.

Bir katılımcı, İstanbul'dan göç eden insan sayısının fazlalığı nedeniyle iletişim kurabileceği daha geniş bir çevre bulmayı umut ettiğini şu sözlerle ifade etmiştir: "Eşim Darüşşafakalı onun oradan bir arkadaşının evi vardı burada onun vasıtasıyla bu köyü tanıdık. Köye taşınma kararımızda arkadaşının burada yaşaması etkili olmadı ama İstanbul'dan gelen insan sayısının fazla olması dolayısıyla iletişim kurabileceğimiz insan sayısının fazla olması etkenlerden biriydi." (K1/ Adatepe/Ayvacık)

Topluluk hissinin, bireylerin kırsalda yaşamlarını kolaylaştırdığı ve sosyal dayanışmayı artırdığı şu ifadelerle vurgulanmıştır:

"Yani sizin anlayacağınız şey burada yaşamak kolay, dost yardımlaşması anlamında biz mesela sizden daha kalabalık yaşıyoruz. Gece 10'da başın ağrıyor ilaç için kaç kapı bulabilirsin, canın istedi içki içeceksin kaç kapı bulabilirsin, kapısını çalmak anlamında. İşte biz 10 kapı bulabiliriz, sana göre burada çok kalabalık yaşıyoruz." (K2/ Adatepe/Ayvacık)

Katılımcılar arasında topluluk bağlarının yalnızca bireysel değil, aynı zamanda kolektif yaşam pratiklerine dayalı bir süreç olduğunu belirtenler de olmuştur:

"Bu bölgeyi seçmemizde buradaki topluluğun çok etkisi var, ilk Buğday etkisi ile geldik zaten, sonra da gitmediysek topluluğun etkisindendir. Bu kadar güçlü ve sayıca fazla olmasaydılar burada kalmazdık, bir yaz geçirdikten sonra gitmek isterdik." (K3-Adatepe/Ayvacık)

“Buraya buğday derneği aracılığı ile geldik sonra da kalmamızdaki en büyük etki buradaki topluluktu, burada böyle anlaşabileceğimiz insanlar olmasa kalır mıydık bilmiyorum tek etken bu değil ama en önemlisi bu.” (K4-K5-Adatepe/Ayvacık)

Bu görüşme, kırsala taşınma süreçlerinde topluluk etkisinin ne kadar belirleyici bir rol oynadığını açıkça ortaya koymaktadır. Katılımcılar, yerleşim kararlarında yalnızca mekânsal özellikler ve bireysel motivasyonlarla değil, aynı zamanda topluluk dinamikleriyle yönlendirilmişlerdir. Özellikle Buğday Derneği gibi sivil toplum örgütlerinin, kırsal alanların tanıtımında ve bireylerin bu alanlara yönlendirilmesinde önemli bir aracı rol üstlendiği görülmektedir.

Katılımcılardan biri, kırsal alanlarda daha önce tanıdıkları bireylerle olan ilişkilerini yeniden canlandırmanın yerleşim kararlarını kolaylaştırdığını ifade etmiştir:

“Cemle tanışıklığımız epey eski, onun buralarda olduğunu öğrendim taşındığını biliyordum ama nereye olduğunu bilmiyordum, aklımda da taşınma fikri vardı epeydir hem yer konusunda hem de cesaret konusunda etkisi oldu diyebilirim.” (K19-Serhat/Bayramiç)

Sosyal bağların güçlenmesi ve toplumsal yaşamın daha derin bir şekilde hissedilmesi, kırsaldaki yaşamın en belirgin özelliklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, kırsalda sosyal ilişkileri şekillendiren çeşitli mekanlar ve etkinlikler de dikkat çekmektedir. Örneğin, semt pazarlarının yalnızca alışveriş için değil, aynı zamanda sosyalleşme ve topluluk hissini güçlendirme açısından önemli bir işlev üstlendiği görülmektedir.

Bir katılımcının şu sözleri, bu sosyal etkileşimlerin nasıl şekillendiğini açıkça ortaya koymaktadır:

“Pazar (semt pazarı) büyük bir etkinlik burada, sadece alışveriş anlamında değil sosyalleşme anlamında da önemli. Burası (öğretmen evinin çay bahçesi), sanki sözsüz bir buluşma mekânı gibi. Pazar kurulduğu günü hepimiz buradayız.” (K18-Serhat/Bayramiç)

Bu bağlamda, öğretmen evinin çay bahçesi gibi buluşma noktaları, özellikle her hafta kurulan pazarlarda, kırsalda yaşayan yerli halk ve yeni gelenler için ortak bir sosyalleşme alanı oluşturmuştur. Katılımcının bir diğer ifadesi, bu mekânların kırsal yaşamın sosyal yapısını nasıl etkilediğine dair ilginç bir bakış sunmaktadır:

“Öğretmen evinin çay bahçesi şehirden gelenlerin buluşma noktası olmuş durumda her Çarşamba Pazar kuruluyor o zaman, kimse anlaşmıyor buluşmak için, burada çok alternatif de yok ondan da olabilir tabi, bir de şunu izlemek çok keyifli, yeni gelen insanlar oluyor, ama durumu fark ediyorlar profil farklılaşıyor ya garip tipler de var şimdi, onların yüz ifadeleri komik oluyor doğrusu, alaka kuramıyorlar da pek.” (K22-Çırpılar/Bayramiç)

Bu ifadeler, kırsaldaki buluşma mekânlarının sosyalleşme açısından oynadığı kilit rolü vurgularken, yeni gelenlerin sosyal adaptasyon sürecinde karşılaştıkları bazı zorlukları da gözler önüne sermektedir. Mekânlar, kırsalda sosyal bağları güçlendiren ve toplumsal aidiyet duygusunu artıran bir işlev üstlenmekle kalmayıp, aynı zamanda farklı sosyal grupların etkileşimlerini de zenginleştiren dinamik bir yapı sunmaktadır.

Topluluk bağlarının tesadüfen karşılaşılan deneyimlerle de güçlendiği şu ifadelerden anlaşılmaktadır:

"Nasıl buldum burayı? Şimdi şöyle, İstanbul'dan ayrılmaya karar verdiğim zaman yani daha doğrusu o düşünce oluşmaya başladığında bakmaya başladım zaten. Batı kıyılarına baktım Türkiye'nin. Ama şeyden itibaren, Kırklareli'nden Fethiye'ye kadar her yere... Bir yoga kampı duyurusu gördüm. Muratlar köyündeydi. Mustafalar düzenlemişlerdi, Yeniköy o zaman dağılmamıştı. Ona katıldım. Bayramiç'i göreyim diye gelmişken bir kısmını gezdim." (K22-Çırpılar/Bayramiç)

Bir katılımcı, sınıfsız toplum ilkesini benimsemiş bir topluluğun varlığını öğrendikten sonra bu bölgeye yerleşmeye karar verdiğini belirtmiş, ancak zamanla topluluğun dinamiklerinin ve bireysel farklılıkların zorluklar yarattığını şu sözlerle ifade etmiştir: "Eşimle ve ben Antep'ten buradaki toplulukla birlikte yaşamak için geldik. Araştırırken öğrendik ki burada böyle birlikte yaşayan, üreten bir topluluk varmış. Benim derdim, benimsediğim ilke de sınıfsız toplumdu, bu konuda yazılar da yazdım ben. Neyse bu amaçla geldik 7 aile karar vermiştik ama bir tek biz gelebildik. 1 yıl sonra topluluktan ayrılma kararı verdik. Yani birlikte yapamayacağımıza karar verdik, hayata bakış açımız farklı, düşünceler farklı böyle olunca ayrıldık." (K26-Zeytinli/Bayramiç)

Başka bir katılımcı, Fethiye'de başladığı kırsal yaşam deneyimini Zeytinli' deki bir toplulukla devam ettirme kararı aldığını ve topluluk içerisindeki ilişkilerinin kırsal hayata uyum sağlama sürecinde önemli bir rol oynadığını belirtmiştir:

"Topluluğun fikir babası ya da doğrudan babası da diyebiliriz Ferit abi ile tanışıklığımızla başlıyor, kırsala gelme öyküm, ilk Fethiye taraflarında yaşıyorduk sonra buradaki toplulukla birleşme kararı aldık ben yine biraz orada biraz buradayım." (K27-Zeytinli/Bayramiç)

Bir diğer katılımcı ise, Buğday Derneği aracılığıyla kurduğu sosyal bağların, kırsala taşınma kararında ve yer seçiminde etkili olduğunu ifade etmiştir:

"Buğday derneği ile tanışıklığım 2000'li yıllara kadar uzanıyor, buğday bültenler ile tanıdım ilk, zamanla neredeyse dernekteki tüm insanlar arkadaşım, dostum ve komşum

oldu… Projeler konuşmaya ve yapmaya başladık, birlikte yaşamaya başladık. Eşimle birlikte kırsala taşınma kararı aldıktan sonra, yer seçimi konusunda derneğin etkisi oldu önce deniz kenarında bir yere taşındık Küçükkuyu taraflarında daha sonra Bayramiç'e bir festival vesilesi ile gelmiş olduk ve burada yaşamaya karar verdik." (K29-Cazgirler/Bayramiç)

Bazı katılımcılar, kırsala taşınma sonrası topluluklarla güçlü bağlar kurarken, bir katılımcı ise köyde ne yerli halkla ne de diğer yeni gelenlerle anlamlı bir ilişki kurmadığını belirtmiştir. Bu birey, kırsala taşınma deneyimini daha çok bireysel bir bağlamda, yalnızca yerleşim yeri üzerinden tanımlamış ve topluluklarla etkileşim kurmayı gerekli görmediğini şu şekilde ifade etmiştir:

"Bu köyle bağım biraz daha ev üzerinden, köyde sosyalleştiğim kimse de yok arkadaşlarım civardaki yerleşimlerde yaşıyorlar, yeni gelenlerle de iletişimim yok yani ihtiyaç duymadığımdan pek haberimde yok buradaki topluluktan, yeni gelenler arasında sanırım." (K7-Ahmetçe/Ayvacık)

Katılımcıların ifadeleri, kırsala taşınma süreçlerinde sosyal ilişkilerin ve topluluk dinamiklerinin önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Sosyal sermaye bağlamında değerlendirildiğinde, kırsal alanlarda bireyler arasında kurulan güven, dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma ilişkilerinin, kırsal yaşamı bireysel ve toplumsal düzeyde anlamlandırmada etkili olduğu anlaşılmaktadır (Putnam, 2000; Field, 2006). Özellikle Buğday Derneği gibi sivil toplum kuruluşlarının, bireylerin kırsal yaşamla tanışmasında ve topluluk hissinin güçlenmesinde aracılık etmesi, sosyal sermaye birikim süreçlerine katkı sağlamaktadır.

Ancak, kırsal bir alana yeni gelen olmak yalnızca çevresel faktörler ya da sosyal bağlar açısından avantajlar sunmakla sınırlı değildir; aynı zamanda bireylerin çeşitli ağ türleri kurarak sosyal sermaye inşa etmelerine olanak tanımaktadır (Patten ve ark., 2015; Aure ve ark., 2018). Bu süreç, bireylerin kırsal yaşamla bütünleşmelerini kolaylaştırırken, aynı zamanda kırsal toplulukların sosyal yapısını zenginleştirmektedir.

Bununla birlikte, sosyal sermaye dinamiklerinin her zaman olumlu sonuçlar doğurmadığı da görülmektedir. Özellikle topluluk içi uyumsuzluklar ve bireysel farklılıklar, sosyal bağların sürdürülebilirliğini zorlaştırabilmektedir. Bir katılımcının, sınıfsız bir toplum hayalini gerçekleştirme motivasyonuyla kırsala taşınıp topluluk içindeki farklılıklar nedeniyle hayalinden vazgeçmesi, bu tür zorluklara somut bir örnek sunmaktadır. Ayrıca, bazı bireylerin kırsal yaşamı daha bireysel bir bağlamda ele alarak sosyal bağlardan ziyade yalnızca yerleşim mekânının sunduğu avantajlara odaklandığı da görülmektedir. Bu durum,

kırsala göç eden bireyler arasında sosyal sermayeye duyulan ihtiyaç ve katılım düzeylerinin farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, kırsal yaşam, bireyler için yalnızca mekânsal bir değişim değil, aynı zamanda sosyal etkileşimlerin ve topluluk hissinin yeniden inşa edildiği bir deneyim alanıdır. Ancak, kırsal yaşamın idealize edilmiş topluluk algıları ve romantize edilmiş beklentilerle uyuşmadığı durumlarda hayal kırıklığı yaratabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle, kırsal alanların yalnızca bireysel bir "kaçış yeri" olarak değil, aynı zamanda dayanışma ve etkileşimlerin şekillendiği bir yaşam alanı olarak ele alınması önemlidir.

Erişim Kolaylığı: Yerleşim ya da bölge tercihlerinde katılımcılar, öncelikli olarak doğal güzellikleri vurgulamış; ardından sosyal ilişkiler ve erişim kolaylığı gibi faktörlerin de bu karar sürecinde önemli bir rol oynadığını ifade etmişlerdir. Kırsala yerleşim kararlarında erişim kolaylığı hem büyük kentlerle hem de çevredeki ilçelerle sürdürülebilir bağlantılar kurma açısından belirleyici bir etken olarak öne çıkmaktadır.

Erişim kolaylığı, yalnızca büyük şehirlerle değil, aynı zamanda çevredeki daha küçük ilçelerle bağlantı kurmayı da kapsamaktadır. Doğal güzellikler ve topluluk bağları gibi diğer tercih nedenleriyle kıyaslandığında, erişim kolaylığı genellikle üçüncü sırada yer alsa da, kentsel yaşamla bağlarını sürdürmek isteyen katılımcılar için kritik bir öneme sahiptir. İstanbul, Çanakkale, İzmir gibi büyük şehirler, iş, eğitim ve sosyal hayatın devamlılığı açısından öne çıkarken; Edremit, Ayvacık ve Bayramiç gibi ilçeler, günlük ihtiyaçların karşılanması ve toplumsal bağların sürdürülmesi açısından önem taşımaktadır. Bu durum, katılımcıların kırsal yaşamla kentsel hayat arasında bir denge kurma çabasında olduklarını ve kırsalı tamamen izole bir yaşam alanı olarak değil, kentsel bağlantılarla zenginleşen bir mekân olarak gördüklerini ortaya koymaktadır.

Katılımcılar, kırsala yerleşim kararlarını verirken, büyük kentlere ve çevredeki diğer ilçelere erişim kolaylığının önemini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Adatepe'ye geldik çünkü İstanbul’a yakınlığı birinci sebepti…” (K1/ Adatepe/Ayvacık)

“Önce İstanbul’dan taşınmaya karar verdim, sonra yer bakmaya başladım hem erişim kolaylığından dolayı…”. (K7-Ahmetçe/Ayvacık)

Bazı katılımcılar ise kırsalda yaşamını sürdürürken büyük kente olan bağlantılarını iş ve sosyal hayatını devam ettirebilmek adına önceliklendirdiğini ifade etmiştir:

“Hem sağlık hizmetlerinden dolayı Çanakkale ve İstanbul’a yakın olması önemli idi, hem de sosyal olarak da hala arkadaşlarımız İstanbul’da onları görmek istiyoruz, evimizi de

kapatmadık çok sık olmasa da yılda 3-4 kez birkaç haftalığına gidiyoruz “. (K9-Büyükhüsun/Ayvacık).

“Hem İstanbul, Çanakkale gibi şehir merkezlerine yakın olması hem de Edremit gibi büyük bir ilçeye yakın olması burayı tercih ederken değerlendirdiğimiz kriterlerden biri idi. Daha az sıklıkta ve daha büyük ihtiyaçlarımız için önce Çanakkale sonra İstanbul’a gidiyoruz, mesela sadece sağlık ya da alışveriş için değil konserler tiyatrolar için de tercih ediyoruz, Edremit daha günübirlik ve acil ihtiyaçlar için tercih ediyoruz. Küçükkuyu’yu zaten buranın merkezi gibi düşünebilirsiniz çok fazla arkadaşımız var, her gün gidiyoruz neredeyse” (K4-K5-Adatepe/Ayvacık)

Katılımcıların kırsala taşındıktan sonra iş, eğitim ve sosyal faaliyetleri için şehirle bağlarını koruduklarını şu ifadelerde açıkça görülmektedir:

“İşim gereği çok mobilim danışmanlıklarım yurt içi yurt dışı sürekli seyahat halindeyim, buğdayla hala devam ediyor bağlantılar ve bu network olayı da var tabi, dolayısıyla İstanbul’a yakın olması önemli. Kırsala yerleşmeye niyet ettiğimizde de baktığımız kriterlerden biriydi sonrasında da önemli oldu. “ (K6-Adatepe/Ayvacık)

Katılımcıların ifadeleri, erişim kolaylığının yalnızca ulaşım pratiklerine değil, aynı zamanda kırsal ve kentsel yaşam arasında bir denge kurma ihtiyacına hizmet ettiğini göstermektedir. Gustafson’un (2013) mobilite ve yer bağlılığı arasındaki ilişkiyi ele alırken belirttiği üzere, hareketlilik ve yer bağlılığı iki uçlu bir süreklilik olarak değerlendirilmemelidir. Bu bağlamda, kırsalda yaşayan bireylerin hareketlilikle kentsel bağlantılarını sürdürebilmesi, kırsal yaşamın izolasyon riskini azaltarak, bireylerin sosyal ve ekonomik sermayelerini artırmalarını sağlamaktadır.

Özellikle, mobilitenin kırsal mekânlarda yer bağlılığı üzerinde olumlu etkileri olabileceği ifade edilmektedir (Barcus ve Brunn, 2010). Katılımcıların, kırsaldaki yaşamlarının kentsel dinamiklerle olan bağlantılar üzerinden şekillendiğini ifade etmeleri, bu ilişkiye dair güçlü bir örnek sunmaktadır:

“Bir de ayrıca İstanbul’a yakınlığı da 2. tercih sebebimdi, çünkü hala gidip geliyorum İstanbul’a kurstaki ortaklığım devam ediyor, derste veriyorum bazen konsere gidiyorum kendimin ya da öğrencilerimin konserine. Yakın olması önemli benim için “. (K13-Kayalar/Ayvacık)

“İstanbul’a yakın olması da önemli hem benim için hem de eşim için, ben dağcılık federasyonunun yönetimindeyim eşimde psikolog lisansüstü eğitimi için sık gidip gelmesi

gerekiyor o yüzden yakınlık önemli bizim için. Daha günübirlik ihtiyaçlar için de Bayramiç'i kullanıyoruz.". (K18-Serhat/Bayramiç)

"İşimden dolayı İstanbul'a erişim mesafesi önemli benim için, ilk onun etkisi var bu bölgeyi tercih etmemde. Bayramiç ve Çanakkale'de diğer tercih ettiğim merkezler, diğer ihtiyaçlarım için. ". (K19-Serhat/Bayramiç)

"Yakınlık da bir diğer sebepti, İstanbul'a yakın olmak bu ağın içinde olmak iş nedeniyle de önemli bizim için". (K28-Mollahasanlar/Bayramiç)

Erişim kolaylığı, katılımcıların kırsal alanları yalnızca doğal bir kaçış mekânı olarak değil, aynı zamanda kentsel bağlantılarla zenginleşen bir yaşam alanı olarak gördüklerini göstermektedir. Ancak, bu durum eleştirel bir perspektiften de değerlendirilebilir. Sheller ve Urry (2006), hareketliliğin kırsal mekânları kentsel yaşamın bir uzantısı haline getirebileceğini ve bu durumun kırsal alanların özgünlüğünü dönüştürme potansiyeline sahip olduğunu vurgulamaktadır. Katılımcılar arasında, kentsel bağlantıların sürdürülebilirliği sağlarken, kırsal yaşamın tam bağımsız bir alan olarak idealize edilmesini zorlaştırdığı şu ifadelerde açıkça görülmektedir:

"İşte ulaşım açısından ileriyi de düşünerek hem İstanbul'a yakın hem de Çanakkale'ye. Dernekler özelinde de özellikle Çanakkale ile sürekli bir etkileşim halindeyiz. Ayrıca sosyal ihtiyaçlarım içinde hem konserler sergiler vs için hem de arkadaşlarımla görüşmek için özlüyorum neticede. Ayrıca şu açıdan da iyi oluyor; burada bunalıyorum işten güçten İstanbul'a gidiyorum, özlüyorum ama maksimum 3-4 gün içinde dönmek istiyorum, neden ayrıldığımı hatırlıyorum. Böyle bir taraftan aşk-nefret ilişkisi yani."

Erişim kolaylığı, katılımcıların kırsala yerleşim süreçlerinde önemli bir tercih kriteri olarak öne çıkmaktadır. İstanbul, Çanakkale, İzmir gibi büyük şehirlerin yanı sıra Edremit, Küçükkuyu gibi çevredeki daha küçük yerleşim birimlerine ulaşımın kolay olması, bireyler için kırsal yaşamın sürdürülebilirliğini destekleyen bir unsur olarak ifade edilmiştir. Katılımcılar, bu faktörün özellikle iş, eğitim ve sosyal faaliyetlerini sürdürebilmeleri, kentsel hizmetlerden faydalanmaları ve sosyal bağlarını koruyabilmeleri açısından kritik öneme sahip olduğunu belirtmişlerdir. Erişim kolaylığı, kırsalda yaşayan bireylerin ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmakla kalmayıp, aynı zamanda kentsel yaşamın sunduğu kültürel ve sosyal olanakları deneyimleme fırsatı da sunmaktadır.

Bazı çalışmalarda kırsalda artan hareketlilik ve ulaşım olanaklarının kırsal alanları izole bir yaşam alanı olmaktan çıkarıp, daha bağlantılı bir yerleşim modeline dönüştürdüğü ifade edilmiştir. Örneğin, kırsal sakinlerin çoğunun bir veya birden fazla araca erişim

imkânına sahip olması, günlük yaşamlarını diğer yerleşim alanlarıyla bağlantılı hale getirmektedir. Günlük hareketliliğin genişlemesi, kırsaldaki yaşamın başka yerlerdeki sosyal ve profesyonel ağlarla daha kolay bir şekilde birleşmesini sağlamaktadır. Bu erişim imkânı, kırsaldaki fiziksel izolasyonu ortadan kaldırmakta ve yerel olmayan bağların geliştirilmesine olanak tanımaktadır (Steenbekkers ve Vermeij, 2013; van Wee vd., 2006).

Bu bağlamda, kırsala yerleşen bireylerin kentsel ve kırsal yaşam arasında bir denge kurarak her iki yaşam biçiminin avantajlarından yararlandıkları görülmektedir. Örneğin, bir katılımcının ifade ettiği "İstanbul'a gidiyorum, özlüyorum ama maksimum 3-4 gün içinde dönmek istiyorum, neden ayrıldığımı hatırlıyorum" şeklindeki sözleri, kırsal yaşamın dinginliği ile kentsel yaşamın hareketliliği arasında bir denge arayışını yansıtmaktadır. Bu denge, kırsal yaşamın bireyler için yalnızca bir "kaçış noktası" değil, aynı zamanda sürdürülebilir bir yaşam biçimi olarak anlamlandırıldığını göstermektedir.

Ancak, erişim kolaylığı aynı zamanda eleştirel bir perspektiften de değerlendirilmelidir. Hareketlilik her zaman kırsal alanda sosyal uyumunu artırmayabilir. Daha geniş sosyal ağlara yönelik artan eğilim, yerel topluluklarla olan bağların zayıflamasına yol açabilir ve kırsalda daha bireysel bir yaşam biçimi gelişebilir (Lewicka, 2005; Ralph ve Staeheli, 2011). Bu durum, kırsal yaşamda sosyal bağların kopmasına ve bireylerin daha yalnız bir yaşam biçimine yönelmesine neden olabilir.

Erişim kolaylığının çevresel etkileri de önemli bir diğer eleştirel konudur. Artan hareketlilik, kırsalın çevresel kalitesini tehdit edebilir. Özellikle yoğun trafik ve altyapı yükü, kırsalın doğal güzelliklerine olan bağlılığı zayıflatabilir ve yaşam kalitesini etkileyebilir (Milbourne ve Kitchen, 2014). Bununla birlikte, kırsal çevreye olan bağlılık, hareketlilikten bağımsız olarak güçlü kalabilir; özellikle doğal çevrenin cazibesine dayalı bir yer bağlılığı geliştiren bireyler, kırsaldaki hareketlilik artışına daha hassas yaklaşabilir.

Sonuç olarak, erişim kolaylığı, kırsala yerleşim süreçlerinde bireyler için önemli avantajlar sağlasa da, bu avantajların kırsal alanlar üzerindeki uzun vadeli etkilerinin dikkatle değerlendirilmesi gerekmektedir. Erişim kolaylığı, kırsal alanların cazibesini artıran bir unsur olarak öne çıksa da, kırsalın özgün yapısını ve sürdürülebilirliğini tehdit edebilecek bir faktör olma potansiyeline de sahiptir. Bu nedenle, kırsala göç politikaları ve yerleşim planlamalarında, erişim kolaylığının sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerinin bütüncül bir şekilde ele alınması gerekmektedir.

Üretim: Katılımcılar, kırsala yerleşim tercihlerini yaparken üretim yapabilme olanaklarını belirleyici bir faktör olarak değerlendirmiştir. Özellikle Bayramiç bölgesi,

tarımsal altyapısı, su kaynaklarının bolluğu ve üretim topluluklarının varlığı nedeniyle bu tercihlerde öne çıkmaktadır. Katılımcılar, hem bireysel üretim hedeflerini hem de bölgenin tarımsal geçmişini ve potansiyelini dikkate alarak bu bölgede yaşamayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Bir katılımcı, kırsala taşınma sürecinde tarımsal üretim yapmak ve toprakla ilgilenmek amacıyla su kaynaklarının bol olduğu bir yer aradığını şu şekilde dile getirmiştir:

"İlk Adatepe'ye gittim buğday derneği ile bağlantımdan dolayı ama sonra araştırmaya başladım yani orası bana doğru yer gibi gelmedi ben yani su sulak bir yer arıyordum, temiz akan dere falan filan, üretim yapmak istiyordum çünkü toprakla uğraşmak istiyordum. Ben gezerek bulmadım burayı onu da söyleyeyim o önemli arabaya atlayıp oraya buraya gitmedim ben tasvir ettim hep aradığım yeri bana Bozcaada'dan bir arkadaşım bu köyü işaret etti ben anlatıyordum ona buralarda böyle bir yer var dedi yani ilk noktadır başka bir yere de gitmedim Beşik köyüne geldik pınar eski eşimle baktık beğendik ve aldık. Önce tarla, bahçe aldım. Evimiz kira idi. Sonradan Serhat köyünde hemen yan köy, şimdiki evim denk geldi orayı sonradan aldım. Ama işim Beşik'te." (K17-Serhat-Bayramiç).

Kırsal alanların yalnızca tarımsal üretim için değil, aynı zamanda kırsal ekonomilerin sürdürülebilirliği ve yerel toplulukların ekonomik dayanıklılığı için de önemli bir merkez olduğu vurgulanmaktadır (Hurley ve Ari, 2018) Katılımcılar, bu bağlamda Bayramiç'in tarımsal altyapısını güçlü bir şekilde ifade etmiş, bölgenin tarımsal üretime olan uygunluğu ile yerleşim tercihini temellendirmiştir. Örneğin, katılımcılardan biri, üretim yapmak için Bayramiç'i tercih ederken su kaynaklarının ve tarımsal altyapının önemine şu sözlerle dikkat çekmiştir:

"Eğer üretim yapmak istiyorsanız buraya gelmeniz gerekiyor, diğer taraf (Ayvacık) turizmle zeytincilikle öne çıkıyor. Benim amacım da üretimin içinde olmaktı. Su da çok etkili tabii, üretmek istiyorsan suyu da verimliliği de hepsini hesap etmek gerekiyor." (K21-Köseler/Bayramiç)

Katılımcılar arasında, üretim yapma motivasyonunun sadece bireysel hedeflerden değil, aynı zamanda çevresel faktörlerin ve sosyal bağların etkisiyle şekillendiği görülmektedir:

Beni en çok etkileyen şey, tamam yeşili çok ayrı Kazdağları havası çok temiz falan filan ama asıl içme suyunun bu kadar temiz ve bol olması zaten üretim yapmak da istiyoruz,

yani sebzemizi meyvemizi yetiştirelim yediğimiz içtiğimizden emin olalım istiyoruz ve inanın içtiğimiz sularda yüzüyoruz biz bu çok büyük şans bence". (K23-Çırpılar/Bayramiç)

Bayramiç bölgesinin üretim altyapısının güçlü olduğu ve bu özelliklerin katılımcıların yerleşim kararlarında etkili olduğu da şu ifadelerle öne çıkmaktadır.

"Üretim de yapacağımız için Bayramiç'i seçtik, Çanakkale bölgesi özelinde konuşuyorum." (K25-Zeytinli/Bayramiç).

Hurley ve Ari (2018), kırsal alanların yalnızca üretim faaliyetleri için değil, aynı zamanda ekolojik koruma, turizm ve sosyal etkileşim için de çoklu işlevler üstlendiğini belirtmektedir. Bu perspektif, katılımcıların Bayramiç'in üretim olanaklarını ve çevresel bağlamını sadece ekonomik bir araç olarak değil, aynı zamanda bir yaşam biçimi olarak gördüğünü ifade eden şu sözlerle örtüşmektedir:

"Bu bölgeyi nasıl kurguladık, biraz ondan bahsedeyim. Esas üretim alanı Bayramiç. Eğer birisi çiftçilik yapmak, hayatını tarımdan kazanmak ve vaktini buna ayırmak istiyorsa Bayramiç daha mantıklı bir yer. Çünkü orada her türlü tarımsal altyapı ve tarımsal endüstri mevcut. İnsanlar tarıma alışık ve bölgede çok çeşitli habitatlar var. Üretici topluluklar da bu bölgede daha yaygın. Geçmişte de böyleymiş; bu bölgede zeytinyağı ve buğday üretilirken, dağın diğer tarafında peynir ve salça gibi ürünler yapılırmış. Yılda bir kere şenlik düzenlenir ve bu ürünler takas edilirmiş. Bununla birlikte, Bayramiç ile bu bölge arasında doğal bir ilişki var. Bu bölge daha çok buluşma, turizm, iletişim ve pazarlama alanı olarak öne çıkıyor. İstanbul'dan, İzmir'den gelenler bu ürünlere ulaşıyor, arkadaşlarımız ziyaret ediyor. Öte yandan, maden tehditleri de önemli bir sorun. Bu tehditler hepimiz için bir koruma ve aktivizm alanı yaratmış durumda. Dolayısıyla, bölge bu yönleriyle çok çeşitli rollere sahip." (K6-Bahçedere/Ayvacık)

Katılımcılar, kırsala yerleşim tercihlerini yaparken üretim imkanlarını dikkate almış ve özellikle Bayramiç bölgesinin tarımsal altyapısı, habitat çeşitliliği ve su kaynakları gibi özelliklerini öne çıkarmıştır. Tarımsal üretim, yalnızca bireysel geçim kaynağı olarak değil, aynı zamanda sosyal bağları güçlendiren, çevresel duyarlılığı artıran ve kırsal mekânın çok yönlü işlevlerini destekleyen bir motivasyon olarak öne çıkmaktadır.

Bu ifadeler, kırsal alanların yalnızca bir yerleşim mekânı olarak değil, aynı zamanda tarımsal üretim, sosyal etkileşim ve çevresel aktivizm için bir alan olarak nasıl kurgulandığını göstermektedir. Bununla birlikte, kırsal alanlarda üretim yapmanın getirdiği

zorluklar ve altyapısal eksiklikler, bu sürecin sürdürülebilirliği açısından dikkate alınması gereken önemli faktörlerdir.

Ekonomik Nedenler: Ekonomik nedenler, katılımcıların kırsalda yerleşim ve bölge tercihlerinde etkili olan unsurlardan biridir. Katılımcı ifadelerinden yola çıkıldığında, ekonomik nedenlerin doğal ve kültürel özellikler, sosyal ilişkiler ve erişim kolaylığının ardından, dördüncü sırada geldiği görülmektedir. Bu bağlamda, ekonomik nedenler, hem kırsal yaşamın kent yaşamına kıyasla daha düşük maliyetler sunmasıyla genel yerleşim kararlarını etkilerken, hem de tercih edilen bölge ve yerleşimin belirlenmesinde uygun arazi ve konut fiyatlarıyla belirleyici bir rol oynamaktadır.

Kırsal alanlar, kent yaşamına kıyasla daha düşük maliyetli konut ve arazi imkânları sunarak ekonomik anlamda çekici bir alternatif oluşturmaktadır. Katılımcı ifadelerine göre, kırsalda yaşam maliyetlerinin daha düşük olması, bireylerin bütçelerini daha verimli kullanmalarına olanak tanırken, aynı zamanda geniş arazilere erişim sağlayarak bireysel üretim hedeflerini desteklemektedir. Arazi ve konut fiyatlarının uygunluğu, kırsal alanların yalnızca yaşam alanı olarak değil, aynı zamanda tarımsal üretim ve ekonomik faaliyetler için sürdürülebilir bir zemin sunmasına da katkı sağlamaktadır.

Kentlerin yüksek kira, yaşam maliyetleri ve sınırlı alanlar sunması, bireyleri kırsal alanlarda daha geniş ve erişilebilir yaşam alanlarına yönlendiren önemli bir itici faktör olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık, kırsal alanlar ekonomik erişilebilirlik açısından sunduğu avantajlarla bireylerin yaşam standartlarını iyileştirmekte ve uzun vadeli hedeflerini gerçekleştirme süreçlerine katkıda bulunmaktadır.

Katılımcılar, uygun fiyatlarla geniş araziler ve yaşam alanları edinme imkânının, yaşam maliyetlerini düşürmesi ve bireysel hedeflerini desteklemesi nedeniyle ekonomik nedenlerin, bölge ve yerleşim tercihlerini etkileyen önemli unsurlardan biri olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, katılımcıların deneyimlerine yer verilecektir.

Katılımcılardan biri, aileden kalan zeytinlikleri değerlendirme isteğiyle kırsala dönmüş, ancak mevcut iş olanaklarının bu kararı hızlandırdığını ifade etmiştir. Bu deneyim, aileden kalan kaynakların ekonomik anlamda kırsal yaşamı sürdürülebilir kılmada nasıl etkili olabildiğini göstermektedir:

"Ben aslen bu köydenim. Zaten ailemden kalan zeytinlikleri değerlendirmek için dönmek istiyordum ama iş durumu olunca hızlanmış oldu gelişim. Bu oteli, müdürlüğü ve genel olarak çalışma şartlarını çok seviyorum. Gelen müşteri profilimiz de öyle, her anlamda çok saygılılar hem yerel değerlere, köye ve köylüye hem de doğaya karşı öyleler. İlk başlarda

kışları gittim otel kapanıyor ama 2 yıldır yaz kış buradayım kendi evimi düzenliyorum şimdi" (K14-Kozlu/Ayvacık).

Bir başka katılımcı ise kıyı bölgelerine olan ilgisini belirtmekle birlikte, daha iç bölgelerdeki uygun fiyatların bölge tercihlerinde belirleyici olduğunu ifade etmiştir:

"Fiyatlar da uygun burada baya bu büyüklükte bahçeli filan bir evi kıyıda bulamazdık, Küçükkuyu Asos taraflarında, yoksa o tarafı da çok seviyoruz aslında" (K18-Serhat/Bayramiç).

Bazı katılımcılar, ekonomik nedenlerin bireysel ihtiyaçlar ve bütçe kısıtları bağlamında nasıl etkili olduğunu şu şekilde açıklamıştır:

"Bizim hayalimizde bir yer vardı bahsettim ya işte hem üretim yapabileceğimiz hem de bir dere kenarında yeşillerin içinde bir yer. Böyle konuşurken bir taraftan da bütçemiz çok kısıtla uygun da olsun istiyoruz. İstanbul'a yakın olsun istedik araştırmak açısından da derken bakarken Bayramiç tarafını duyduk etraftan, sonra birkaç köy gezdik köyden ziyade dediğim gibi arazi idi bizim için önemli olan tabi fiyatı da öyle. Derken burayı bulduk" (K25-Zeytinli/Bayramiç).

Diğer bir katılımcı, iş kaybı sonrası bölgenin ekonomik ve sosyal olanaklarını keşfetmiş, kırsalın sunduğu uygun maliyetlerle yeni bir yaşam kurmuştur:

"İş yerim kapandı ve bir haftalığına sevinç ablaların yanına buraya geldim (Gönüllü Çiftliği). Sonra da hem buraları çok sevdim doğasını, insanını hem de tüm gün çalışıp akşama denize girebiliyorsun şuradan yarım saat Geyikli. Aynı zamanda üretmek de çok hoşuma gitmeye başladı. Bir de gerçekten uygun fiyatlar normal şartlarda sahip olamayacağım bir tarlam ve bitirmek üzere olduğum bir evim var" (K20-Ahmetçeli/Bayramiç).

Ekonomik nedenler yalnızca uygun fiyatlarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda bireylerin uzun vadeli yaşam planları ve sosyal uyum süreçleriyle de ilişkili olmuştur. Katılımcıların bazıları, fiyat avantajlarının yanı sıra ulaşım olanakları ve sosyal ilişkilerin de karar sürecinde etkili olduğunu belirtmiştir:

"Köselerde işte birçok köy gezdim. Gezerek buldum. Fiyatlar, imkanlarını, köylüsünü olabildiğince uygun buldum. Ekonomik açıdan, işte ulaşım açısından ileriyi de düşünerek" (K21-Köseler/Bayramiç).

Katılımcılar arasında, geniş araziler edinme imkânı ekonomik gerekçelerin öne çıktığı bir diğer faktör olmuştur. Bu durum, ekonomik nedenlerin büyük alan ihtiyaçlarını karşılayabilen bölgeleri nasıl cazip hale getirdiğini göstermektedir:

"Burayı seçmemizde işin doğrusu ekonomik nedenler ilk sırada oldu, böyle kocaman ve güzel bir araziyi bu fiyatlara başka bir yerde bulamazdım, atların ahırları, dolaşım alanları, evimiz depolar filan derken epeyce bir alana ihtiyacımız vardı, 27 dönüm bu gördüğünüz yer" (K28-Mollahasanlar/Bayramiç).

Bazı katılımcılar, kırsalda yaşamı tercih etme süreçlerinde bütçe kısıtlamalarının etkili olduğunu, bu durumun onları kıyı bölgelerinden iç bölgelere yönelttiğini ifade etmişlerdir:

"Önce bölgeye karar verdim, Kuzey Ege idi yaşamak istediğim yer, sonra topluluk bağlantılı (Buğday ve Yeniköy topluluğu) eğitimlere katılma şansı yakaladım, elimde de biraz param vardı çünkü önce bir ev almak istiyordum benim önceliğim bu herkesinki önceliği farklı olabilir ben evim olsun istedim önce dolayısıyla kıyıdaki yerleşimler bütçeme uygun değildi, bahsettiğim eğitimlerde Bayramiç'e geldim derken buralardan bakmaya başladım arazi fiyatları epey uygun olduğu için" (K22-Çırpılar/Bayramiç).

Ekonomik nedenlerin kırsal yerleşim kararlarındaki rolü, bireylerin yalnızca maddi imkânlarını değil, aynı zamanda yaşam tarzlarını ve uzun vadeli hedeflerini şekillendirmede önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, kentlerin yüksek yaşam maliyetleri ve sınırlı mekânsal olanakları gibi özellikleri ile bireyleri uzaklaştırdığı görülürken, kırsal alanların uygun arazi fiyatları, düşük yaşam maliyetleri ve geniş alan imkânlarıyla bireyleri kendine çektiğini göstermektedir (Halfacree ve Boyle, 1998; Stockdale, 2006).

Ayrıca, kırsal alanların ekonomik erişilebilirliği, yalnızca bireylerin yaşam maliyetlerini düşürmekle kalmayıp, tarımsal üretim ve alternatif yaşam biçimlerine olanak tanıyan bir zemin hazırlamaktadır. Bu bağlamda, Marsden (1999) ve Woods (2010), kırsalın "post-produktivist" bir mekân olarak yeniden şekillendiğini ve ekonomik nedenlerin bu dönüşümde kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Katılımcıların, kırsal yaşamın ekonomik avantajlarını, üretim hedefleri ve doğal çevreyle bütünleşmiş bir yaşam biçimiyle ilişkilendirdiği görülmektedir.

Sonuç olarak, ekonomik gerekçeler, kırsalda yaşamı tercih eden bireyler için yalnızca maliyet avantajı değil, aynı zamanda yeni bir yaşam biçimi oluşturma fırsatı sunmaktadır. Bu durum, kırsal alanların ekonomik, sosyal ve mekânsal bir dönüşüm geçirdiğini ve bireylerin kırsal mekânla kurdukları ilişkinin yalnızca ekonomik boyutla sınırlı kalmadığını göstermektedir.

3.4.1. Kırsal Mekan: Yerleşim ve Bölge Tercihindeki Etkisi

Katılımcı, kırsal mekân seçiminde konutun fiziksel özelliklerinin ve çevresiyle olan uyumunun kararlarını nasıl şekillendirdiğini dile getirmiştir. Eşinin mimar olması sayesinde, evlerinin bulunduğu doğal çevreyle bütünleşen bir şekilde tasarlandığını belirtmiştir: "Burada yaşıyoruz, evimiz burada görmüyorsun şu arkada kalıyor. Eşim çünkü mimardır. Burasını o yaptı. Şu gördüğün ahırların arkasında bir güzel kulübemiz var. Oturduğumuz mekânımız var. Fakat güzel tarafı gözükmeyen bir yer, hoş. Zaten yerimiz kuytu bir yer. Yani nasıl söyleyeyim, bulunduğumuz ormanın içine böyle çok batar gibi, çok böyle altı çizilmiş gibi değil, buraya uymuş gibi yerleştik. Kullandığımız malzeme ahşaptır, o da hafif ediyor hadiseyi. İşte böyle. Kırsalda yaşamanın güzelliği kurduğun yaşam alanı ile de ilgili, bu çok güzel ve özel bir şey, burayı seçmemizi ve kırsalda kalmamızı taçlandırıyor" (K28-Mollahasanlar/Bayramiç).

Bu ifade, kırsal mekân seçiminde yalnızca konutun iç özelliklerinin değil, aynı zamanda çevreye uyumlu bir şekilde tasarlanmasının da önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Katılımcı, doğal çevreyle bütünleşmiş bir yaşam alanının, kırsalda yaşam kararlarını nasıl desteklediğine dikkat çekmektedir.

Başka bir katılımcı, kırsal mekân seçiminde taş yapıların özelliklerinin ve köy dokusuyla uyumun kararında etkili olduğunu ifade etmiştir. Konutun dış görünümünü köy evleriyle benzer şekilde koruyarak, iç mekânı kendi ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenlediğini belirtmiştir:

"Burayı seçmemde bu yapıların özelliklerinin de önemli bir payı var, taş olması bu tüm doku, benim evimde öyle tabii ki taş bir yapı, ufak restorasyonlar yaptım. Mekânın dışından baktığınızda köylünün evinden farklılaşmıyor ama içini tabi ki kendime göre düzenledim, ısınma soba ile sağlanıyor. Su için güneş enerjisi kullanıyorum. Köyün içinde konumu" (K1-Kayalar/Ayvacık).

Bu ifade ile, kırsal konut seçiminde mekânın yerel mimariye uyumunun ve modern ihtiyaçlara cevap verebilme özelliğinin önemli bir faktör olduğunu belirtilmektedir. Taş yapıların hem estetik hem de işlevsel özellikleri, katılımcının yerleşim kararını destekleyen etmenler arasında yer almaktadır.

Katılımcılardan biri, kırsal mekân seçiminde konutun yapım sürecini ve kendi hayallerine uygun şekilde tasarlanmasını kararında belirleyici bir unsur olarak ifade etmiştir.

Yıkık bir taş binayı doğal malzemelerle ahşap bir yapıya dönüştürdüğünü ve evin bahçesini çiçekler ile sebze ekimi için düzenlediğini belirtmiştir:

Burayı aldığımda yıkık bir taş bina vardı, orayı tamamen yıktık harabe idi, o taşları bahçe yapımında kullandık yeni yapı tamamen ahşap doğal malzemeler kullanılmasına dikkat ettim, 2 katlı bir yapı, köyün içinde hemen şu arka sokakta. Evin küçük bir bahçesi var, bir kısmına çiçek diktim çok severim çiçekleri, bir kısmını da sebze ekimi için kullanıyorum, İstanbul'dan ayrılırken de böyle bir ev hayal ediyordum, bahçeli bir ev olsun ahşap sıcak ve küçük, kedilerim olsun. (K12-Kayalar/Ayvacık)

Bu ifade, katılımcının kırsalda konut seçiminde yalnızca fiziksel özelliklere değil, aynı zamanda hayallerine uygun bir yaşam alanı oluşturma arzusuna da dikkat ettiğini göstermektedir. Doğal malzemelerle inşa edilen ve hem estetik hem de işlevsellik açısından kişiselleştirilen bu mekân, kırsal yaşam kararlarını desteklemediği görülmektedir.

Başka bir katılımcı, köydeki arazinin manzarasının, özellikle gün batımının büyüleyici güzelliğinin, yerleşim kararlarında önemli bir rol oynadığını ifade etmiştir. Hayal ettikleri evi burada inşa edebileceklerini düşünerek araziyi satın aldıklarını belirtmiştir:

"Köyde bu araziyi ilk gördüğümüzde manzaranın derinliği bizi çok etkiledi, gün batımını gördük, gerçekten harikadır. Hayalimizdeki evi burada yapabilirdik ve araziyi satın almaya karar verdik. Ev yapılana kadar köyün içinde bir ev kiraladık ve orada kaldık, bu sayede de köylü ile iletişimiz gelişti çünkü arazi biraz köyün dışında bir yerdeydi. Evin yapımında ahşap malzeme kullandık; bahçede hem sebze yetiştiriyoruz hem de birkaç meyve ağacı dikerek küçük bir bostan kurduk. Evimiz ne çok büyük ne de çok küçük; tam bize göre. Her sabah bahçeye baktığımda ya da gün batımında kahvemi içerken yaşadığım zorlukları unutuyorum ve dopğru bir karar verdiğimizi düşünüyorum."

Bu ifade, manzara ve doğal çevrenin yerleşim tercihindeki etkisini vurgularken, katılımcının yaşam alanını oluşturma sürecinde köyde kurduğu ilişkilerin de kırsalda yaşamını güçlendirdiğini göstermektedir.

Son olarak başka bir katılımcı, konutun mimari özelliklerinin yerleşim kararındaki belirleyiciliğini su sözleriyle ifade etmektedir.

"Tanıdık bir emlakçı gösterdi bu evi, manzarası, yeşili filan tamam ama asıl evi görünce buraya yerleşmeye karar verdim. Gördüğünüz gibi özellikli bir yapı bu, tamamen taş, mimari olarak da farklı bir yapı" (K7/Ahmetçe/Ayvacık).

Bu ifade, konutun estetik ve yapısal özelliklerinin, doğal çevreyle birleşerek yerleşim tercihlerinde belirleyiciliğini göstermektedir.

Katılımcıların ifadelerinden, kırsal mekânın mimari özelliklerinin, peyzaj ve manzara gibi fiziksel unsurlarla kurduğu ilişkinin, katılımcıların yerleşim tercihlerinde önemli olduğu anlaşılmaktadır. Doğal çevreyle uyumlu yapılar, estetik değer sunmanın yanı sıra, bireylerin kırsalda hayal ettikleri yaşam tarzını somutlaştırmalarını ve mekâna bağlılıklarını güçlendirmelerini sağlamaktadır. Kırsal mekânın dış çevreyle ilişkisi, özellikle bahçe düzenlemeleri, sebze-meyve üretimi ve manzaradan faydalanma gibi unsurlar üzerinden ifade edilmiştir. Bahçeler hem bireysel üretim hedeflerini desteklemekte hem de bireylere doğayla daha yakın bir ilişki kurma fırsatı sunmaktadır. Bu durum, kırsalda yaşamı sadece fiziksel bir yer değiştirme değil, aynı zamanda bireylerin, üretimle ilişkilenme ve doğayla daha derin bağlar kurma isteği gibi nedenler doğrultusunda bir yaşam biçimi dönüşümü olarak ele alan yaklaşımlarla örtüşmektedir (Halfacree, 2006; Milbourne, 2007; Woods, 2010).

Peyzaj ve manzara gibi özellikler, katılımcılar tarafından karar verme süreçlerinde belirleyici bir etmen olarak belirtilmiştir Manzaranın derinliği ve gün batımı gibi görsel özellikler, bireylerin kırsala dair hayallerini gerçekleştirebilmeleri için uygun bir ortam sağlamaktadır. Gustafson'un (2001) "yer bağlanımı" kavramıyla ifade ettiği gibi, bireylerin mekâna olan duygusal bağlılıkları, manzara gibi fiziksel özelliklerle güçlenmektedir.

Katılımcıların deneyimlerinden anlaşıldığı üzere, kırsal mekân sadece bir konut alanı değil, aynı zamanda bireylerin kendi hayallerini, üretim hedeflerini ve sosyal ilişkilerini gerçekleştirebildikleri bir yaşam alanıdır. Bu durum, kırsalın "post-produktivist" bir mekân olarak yeniden kurgulanmasıyla ilişkilendirilebilir (Marsden, 1999). Yerel mimari ve doğal çevreyle uyumun önemi, kırsal mekânların estetik değerinin yanı sıra, bireylerin kırsalda kalıcılığına ve yaşamdan tatminine olan etkisini de ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, kırsal mekânın özelliklerini idealize eden bireylerin, kırsalda kurdukları yaşamda estetik, işlevsellik ve çevresel uyum gibi faktörleri bütüncül bir şekilde değerlendirdikleri söylenebilir. Ancak, bu sürecin kırsal çevrenin sürdürülebilirliği ve yerel topluluklarla olan ilişkiler üzerindeki etkilerinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Katılımcıların yerleşim veya bölge seçimlerinde ağırlıklarına göre öne çıkan etkenlerin, sırası ile ; doğal ve kültürel özellikler, sosyal ilişkiler ve topluluk, erişilebilirlik, üretim, ekonomik nedenler ve kırsal mekan olduğu görülmektedir. Halfacree'nin "kırsallık" kavramını bir sosyal temsil olarak ele alışıyla uyumlu şekilde, yeni gelenler kırsalı, kent

yaşamına alternatif sunan huzurlu, ekolojik açıdan zengin ve kültürel mirasla bütünleşmiş bir mekân olarak idealize etmektedir.

Katılımcıların tercihleri, kırsal yaşamı yalnızca bir kaçış noktası değil, aynı zamanda sürdürülebilir bir yaşam biçimi olarak ele aldıklarını göstermektedir. (Wilbur,2013). Özellikle Kazdağları'nın varlığı, denize yakınlık, temiz hava ve biyolojik çeşitlilik gibi özellikler, katılımcıların kırsala dair hayallerini gerçekleştirme konusunda önemli olmuştur. Bu süreçte, katılımcılar yalnızca kırsalın sunduğu doğal güzelliklere değil, aynı zamanda erişim kolaylığı ve sosyal ilişkiler gibi nedenlere de vurgu yapmışlardır. Bu, kırsalı sadece romantize edilmiş bir "kaçış yeri" olarak değil, aynı zamanda kent bağlantılarının sürdürülebildiği birçok işlevli yaşam mekânı olarak görme eğilimini yansıtmaktadır. Yeni gelenlerin, kırsalı doğal üretim, topluluk oluşturma ve ekolojik farkındalık gibi amaçlarla yeniden şekillendirdiği görülmektedir. Bu bağlamda, kırsal alanlar yalnızca bireysel yaşam alanı değil, aynı zamanda sürdürülebilir yaşam biçimlerinin geliştirildiği birer deneyim mekânı haline gelmektedir.

Sonuç olarak, katılımcılar yerleşim tercihlerini belirlerken doğal ve kültürel özellikler en öncelikli nedenler arasında yer alırken; erişim kolaylığı, sosyal ilişkiler, ekonomik olanaklar ve üretim imkânları da kırsalda sürdürülebilir bir yaşam kurma çabalarını destekleyen nedenler olduğu görülmektedir. Bu durum, kırsal alanların yalnızca bireylerin romantize ettiği bir kırsal idil olmaktan öte, çok boyutlu bir dönüşüm ve yeniden yapılanma sürecinin içinde olduğunu göstermektedir.

3.4.2.Yerleşimin, Bölgenin ve Yerel Halkın Özellikleri

Yerleşimin/Bölgenin Özellikleri: Katılımcıların ifadelerine göre yerleşimlerin ilk olarak olumlu özelliklerine yer verilecektir.

Olumlu Özellikler: Katılımcılardan biri, bölgenin üretim odaklı ve turizm ağırlıklı farklı işlevlerini tarihsel bağlam içinde şu şekilde açıklamaktadır:

"Bu bölgeyi nasıl kurguladık, biraz ondan bahsedeyim. Esas üretim alanı Bayramiç. Eğer birisi çiftçilik yapmak, hayatını tarımdan kazanmak ve vaktini buna ayırmak istiyorsa Bayramiç daha mantıklı bir yer. Çünkü orada her türlü tarımsal altyapı ve tarımsal endüstri mevcut. İnsanlar tarıma alışık ve bölgede çok çeşitli habitatlar var. Üretici topluluklar da bu bölgede daha yaygın. Geçmişte de böyleymiş; bu bölgede zeytinyağı ve buğday üretilirken, dağın diğer tarafında peynir ve salça gibi ürünler yapılırmış. Yılda bir kere şenlik düzenlenir

ve bu ürünler takas edilirmiş. Bununla birlikte, Bayramiç ile bu bölge arasında doğal bir ilişki var. Bu bölge daha çok buluşma, turizm, iletişim ve pazarlama alanı olarak öne çıkıyor. İstanbul'dan, İzmir'den gelenler bu ürünlere ulaşıyor, arkadaşlarımız ziyaret ediyor. Öte yandan, maden tehditleri de önemli bir sorun. Bu tehditler hepimiz için bir koruma ve aktivizm alanı yaratmış durumda. Dolayısıyla, bölge bu yönleriyle çok çeşitli rollere sahip." (K6-Bahçedere/Ayvacık).

Bu ifade, her iki ilçenin kendine özgü öne çıkan özelliklerini tarihsel ve işlevsel bağlam içinde ortaya koymaktadır. Bayramiç'in tarımsal üretim olanakları ve altyapısı, tarımla ilgilenen bireyler tarafından tercih edilmektedir. Aynı zamanda, geçmişten günümüze kadar süregelen şenlikler ve takas etkinlikleri, bölgenin sosyo-kültürel sürekliliğini desteklemektedir. Ayvacık ise daha çok turizm, pazarlama ve iletişim odaklı işlevleri ile kırsalın çok yönlü kullanımını temsil etmektedir. Ayrıca, çevresel tehditlerin varlığı, yerel halk ve yeni gelenlerin ortak koruma ve aktivizm pratiklerini geliştirmelerine neden olmaktadır. Bu durum, kırsalın yalnızca ekonomik bir alan değil, aynı zamanda dayanışma ve toplumsal hareketlerin geliştiği bir mekân olarak da değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Başka bir katılımcı, bölgenin doğal ve kültürel çeşitliliğinin yanı sıra sosyal olanaklarının gelişimine katkı sağladığını şu sözlerle ifade etmiştir:

"Burasının en sevdiğim özellikleri, doğal çeşitliliği, bir sürü şey yapabilirsiniz deniz var, doğa sporları için çok uygun, kaplıcaları vs çok imkânı var, merkezlere yakın olması; Edremit, Çanakkale, İstanbul, bir de insan çeşitliliği de öyle bu beni hem sosyal hem de zihinsel olarak çok geliştiren ve besleyen bir şey." (K1-Adatepe/Ayvacık)

Bir diğer katılımcı, bölgenin doğal güzelliklerinden, insan ilişkilerinin sıcaklığından ve imkanlarından bahsetmiştir:

"Daha önce de bahsettiğim gibi doğası çok güzel, temiz, insan ilişkileri de öyle, istediğim saatte birini bulabilirim sohbet edecek, mekân olarak da çok çeşitli imkanlara sahip." (K2-Adatepe/Ayvacık)

Aynı katılımcı yerleşimin mevsimsel çeşitliliğini ve her mevsimde farklı bir güzellik sunduğunu ifade etmektedir.

"Ama sana asıl şunu söyleyebilirim, bu mevsimde gelinmez buraya, şimdi çok kalabalık görüyorsun, bir ekimde kasımda gel hatta kışın da gel de gör ne kadar farklı ve güzel olduğunu, ilkbaharda da ayrı güzeldir sana tavsiyem o zamanlarda da görmen buranın

güzelliklerini, daha iyi anlayacaksın ne demek istediğimi, ya da neden bu kalabalığa rağmen burada yaşamaya devam ettiğimizi (K2-Adatepe/Ayvacık)

Bir katılımcı, bölgenin mevsimsel nüfus dinamiklerini ve kırsal yaşamın kış aylarında nasıl farklılaştığını şu şekilde ifade etmektedir:

"Çok turistik evet ama işin içinde yaşamaya başlayınca yazın gerçekten çok kalabalık oluyor evet ama kışın o turistler çekildikten sonra buranın en güzel kırsal köylerinden biri haline dönüşüyor çünkü hala damlar var hayvancılık yapılıyor. Kışın şehirli nüfusu da çok olmuyor, evlerin çoğu boş oluyor. 20 köylü ise 13 şehirlidir öyle bir sayı. Adatepe köyü bir köy aslına bakarsan mesela bizim yediğimiz yumurtalar, tavukları bizim bahçemizde besleniyor bizim kompostu yiyorlar." (K4-Adatepe/Ayvacık)

Başka bir katılımcı, Adatepe'nin diğer yerleşim yerlerinden farklı olarak sosyal ilişkiler ve topluluk bağları açısından güçlü bir yapı sunduğunu belirtmiştir:

"Buradaki topluluk bizim için çok önemli, benzer özelliklere sahip yerleşimler var, denize bakan yamaçlara kurulan köyler, gezmişsinizdir hatta bu kadar turistik de değil oralar ama buradaki topluluk sosyal ilişkiler orada yok." (K5-Adatepe/Ayvacık)

Katılımcıların ifadelerine göre, Adatepe Köyü, turistik bir yerleşim olmasına rağmen, farklı mevsimlerde daha sakin olduğu ve özellikle kış ile bahar aylarında doğasının ve sosyal yapısının değişerek hayvancılık gibi kırsal faaliyetlerin devam ettiği bir yer olarak tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra, köy, şehir merkezlerine erişimin kolay olması ve yeni gelenlerin yoğunlaşması nedenleri tercih edilen bir yaşam alanı haline gelmiştir. Ancak bu durum, arazi fiyatlarının yükselmesi ve yerel yaşam pratiklerinin dönüşmesi, değişmesi gibi olası yaratabilir. Hem geleneksel kırsal faaliyetlerin hem de yeni yerleşimcilerin ihtiyaçlarının bir arada karşılandığı dinamik bir alan olarak öne çıktığı görülmektedir.

Katılımcılardan biri, Büyükhüsun Köyü'nün güvenli bir yer olduğunu şu şekilde ifade etmektedir:

"Burası güvenli bir köydür, burada insanlar arabalarının üstünde anahtarlarını bırakabilir ya da evlerini her zaman kilitleme gereği duymazlar" (K8-Büyükhüsun/Ayvacık).

Bir başka katılımcı ise köyün doğal güzelliklerine dikkat çekerek, "Manzaraya baksanıza, gündüzü ayrı gecesi ayrı güzel, günbatımları, yıldızlar karşıda Midilli Adası, 10 dakikada denizdeyim, size bir şey söyleyeyim mi, torunlarımın bile öncelik sebebi bu sanırım başka bir yerde olsak bu kadar istekli gelmezlerdi bence üzücü de bir taraftan ama gerçek bu" (K9-Büyükhüsun/Ayvacık), şeklinde ifade etmiştir

Bu ifadeler, Büyükhüsun Köyü'nün hem güvenliği hem de doğal güzellikleriyle dikkat çeken bir yerleşim olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

Katılımcılardan biri ise köyün güzellikleri ve mimari dokusunun güzelliğini şu sözleriyle ifade etmiştir:

"Yeşilyurt gerçekten büyüleyici bir yer. Burada her köşe ayrı bir hikâye anlatıyor; taş evler, mimari doku, manzaralar… Fotoğraf çekmek için inanılmaz fırsatlar sunuyor. Sabahın erken saatlerinde ışık köyün taşlarına vurduğunda, o anı yakalamak büyük bir keyif." (K10-Yeşilyurt/Ayvacık)

Başka bir katılımcı, köyün doğal güzelliklerinin ve temiz havasının, özellikle doğa yürüyüşleri ve dağcılık gibi aktiviteler için çok uygun olduğunu dile getirmiştir:

"Buranın doğası gerçekten çok güzel hem yürüyüş yapmayı seviyorum hem de dağcılıkla ilgileniyorum. Köy ve bölge bu sporlar için çok uygun. Kanyonlar var, kaz dağlarının varlığı, deniz ve koylar, hem arkeolojik olarak da çok zengin. (K11-Kayalar/Ayvacık).

Katılımcılardan biri, Kozlu'nun sakin yapısını ve sağlığa faydalı iklimini öne çıkararak bölgenin yaşam kalitesini artırdığını belirtmektedir:

"Bölgenin havası suyu çok güzel, geçimi kolay. İstanbul'a nazaran dingin ve sağlığın için çok faydalı." (K14-Kozlu/Ayvacık).

Başka bir katılımcı, köyün eşsiz coğrafyasını, Kazdağları ve Ege Denizi'nin sunduğu doğal ve kültürel zenginliklerle birlikte vurgulamıştır:

"Hem köyümüz hem de bu bölge bütün olarak çok özel bir coğrafyaya sahip. Gerek Kazdağları gerek de Ege Denizi aynı zamanda çeşitli kültürel değerlere ve varlıklara da sahip çok özellikli bir bölge burası" (K16-Nusratlı/Ayvacık).

Bu ifade, bölgenin doğal güzelliklerinin yanı sıra, kültürel ve tarihi dokusuyla da kırsalda yaşamı cazip kılan unsurlar arasında yer aldığını göstermektedir. Katılımcının vurguladığı gibi, Kuzey Ege'nin sunduğu bu bütüncül deneyim, hem bireysel anlamda bir yaşam alanı olarak hem de toplumsal bağları destekleyen bir mekân olarak dikkat çekmektedir.

Katılımcılardan biri, Bayramiç'in üretim olanakları ve doğal kaynaklarının kırsala yerleşim kararındaki etkisini vurgulamıştır. Bölgenin tarıma uygun yapısı, bol ve temiz su kaynaklarıyla birlikte, hem üretim hem de yaşam için cazip bir ortam sunduğunu belirtmiştir:

"Üretimin içinde olmak, toprakla uğraşmak istediğim için bu bölgeye geldim. Suyumuz bol ve temiz, Kazdağları buraya da uzanıyor biliyorsunuz. Havası daha kuru ama aynı zamanda denize erişim de zor değil."

Bu ifade, Bayramiç'in doğal avantajlarının, hem üretim yapmak isteyen bireyler için hem de kırsalda yaşama dair beklentileri karşılayan bir yerleşim yeri olarak öne çıktığını göstermektedir.

Bir başka katılımcı ise Bayramiç'in sulak yapısına ve temiz su kaynaklarına dikkat çekmekte, yerleşim kararında bu faktörün önemini şu şekilde ifade etmektedir:

"Yerleşmeden önce burasının sulak ve verimli bir yer olduğunu biliyordum ama yerleştikten sonra gördüm ki içme suyu olarak da çok temiz ve lezzetli, analize bile gönderdik suyu ph 8'in üzerinde çıktı, gerçekten tertemiz ve bu açıdan çok şanslıyız bence." (K19-Serhat/Bayramiç).

Katılımcı, Bayramiç'in sunduğu üretim olanaklarının yeni başlayanlar için büyük fırsatlar yarattığını vurgulamıştır. Bölgede arazi fiyatlarının uygunluğu, üretim hedefleri olan bireyler için cazip bir ortam sağlamaktadır.

"Şu an küçük çaplı üretim yapıyorum ve Bayramiç'in sunduğu imkânlar sayesinde işlerimi büyütmeyi planlıyorum. Arazi fiyatları burada daha makul, bu da yeni başlayanlar için büyük bir avantaj. Ayrıca, buradaki toplulukla, yani yeni gelenler olarak, birlikte bir şeyler yapıyoruz. Yeni projeler üretiyoruz, güçlerimizi birleştiriyoruz ve her anlamda birbirimize destek oluyoruz." (K21-Köseler/Bayramiç)

Katılımcılardan biri, yaşadığı yerin doğal çevresiyle uyumunun ve tasarım sürecine olan etkisinin, yaşam biçimini şekillendirdiğini ifade etmiştir.

"Kazdağları'nın eteklerinde olmak, hem tasarım hem de doğayla olan bağımızı sürekli besliyor. Burada yaşamak, yalnızca bir yaşam biçimi değil, aynı zamanda doğal çevreyle denge kurmanın bir yolu. Evin tasarımından bahçemizdeki düzenlemelere kadar her şey, bu coğrafyanın sunduğu olanaklara ve doğanın ritmine uyum sağlayarak şekillendi. Bu bölgenin temiz havası ve eşsiz manzarası, hem günlük hayatımızı zenginleştiriyor hem de çalışmalarımıza ilham veriyor."

Bu ifadeler, yaşadıkları yerin yalnızca bir fiziksel mekân olmanın ötesinde, ekolojik tasarım ve sürdürülebilirlik ilkelerini hayata geçirdikleri bir alan olduğunu ortaya koymaktadır.

Ayvacık ilçesine bağlı, denize bakan yamaçlara kurulan köylerde yaşayan yeni gelenlerin görüşleri, yerleşim ve bölgenin özelliklerini değerlendirmek için önemli ipuçları

sunmaktadır. Katılımcıların ifadelerine göre, Kazdağları'nın eşsiz doğası, denize yakınlık, tarihi dokular ve kültürel zenginlikler, kırsalda yaşam tercihlerinde etkili olmuştur. Özellikle Büyükhüsun, Yeşilyurt ve Nusratlı gibi köyler, doğal güzellikleri, manzaraları ve mimari dokusuyla bireylerin kırsal yaşama dair beklentilerini karşılarken; Adatepe gibi köyler, sosyal ilişkilerin güçlü yapısı ve mevsimsel nüfus dinamikleriyle dikkat çekmektedir. Ayrıca, bölgenin güvenli atmosferi, yaşam kalitesini artıran önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Bayramiç ise üretim odaklı bir yerleşim olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar, bölgenin verimli toprakları, bol ve temiz su kaynakları ve uygun arazi fiyatları gibi özelliklerini hem tarımsal üretim hem de yaşam için cazip bir ortam sunması açısından vurgulamaktadır. Üretici toplulukların varlığı, dayanışma odaklı bir sosyal yapı ile birleşerek, bölgenin kırsalda yaşam kurmayı planlayan bireyler için güçlü bir seçenek olmasını sağlamaktadır. Bayramiç'in tarımsal altyapısı ve doğal kaynakları, yeni gelenlerin üretim hedeflerini destekleyen bir ortam yaratmaktadır.

Her iki ilçe de kırsalda yaşamı yalnızca bir mekânsal değişim değil, aynı zamanda bireylerin yaşam biçimlerini dönüştürme fırsatı olarak sunmaktadır. Ayvacık'ın turizm ve sosyal bağlarla öne çıkan dinamikleri, Bayramiç'in üretim odaklı yapısıyla tamamlanmakta; bu da Kuzey Ege'nin çok yönlü bir kırsal yaşam deneyimi sunduğunu göstermektedir. Katılımcıların deneyimleri, bu bölgenin doğal, sosyal ve ekonomik unsurlarının bireylerin yaşamlarına nasıl şekil verdiğini anlamak açısından değerlidir.

Olumsuz özellikler: Katılımcılar, Ayvacık ve Bayramiç ilçelerine bağlı köylerle ilgili sorunlarını ve köylerin çeşitli olumsuz yönlerini dile getirmişlerdir. Özellikle altyapı sorunları, turizm faaliyetlerinden kaynaklanan nüfus artışı ve çevresel tehditler, köy yaşamını zorlaştıran temel unsurlar arasında yer almaktadır. Bunların yanı sıra, yerleşimlerin merkezlere uzaklığı, temel ihtiyaçlara erişim eksikliği ve maden faaliyetlerinden kaynaklanan çevre kirliliği gibi sorunlar da vurgulanmıştır.

Katılımcılardan biri turizmle birlikte artan su ve elektrik tüketimi, altyapı üzerindeki baskıyı artırarak yerel halk için sorun olduğunu ifade etmiştir.

"Su, aslında yetmiyor. Özellikle yazın otellere gelen müşteriler nedeniyle su tüketimi çok artıyor. Bir de bahçe sulamaları çok artıyor. Çim ekilsin hiç istemiyoruz aslında ama bazı köylüler değil dışardan gelen şehirliler diyeyim, bahçelerine çim ekiyorlar o çimi de sabah akşam sulamak gerekiyor, böyle olunca da su tüketimi çok artıyor. Yaz kış elektrik tüketimi arttığı için yine ara ara elektrik kesintileri oluyor. Yani herkes yine otellere gelen

müşteriler bu sefer de klimaya yükleniyor, o da elektrik kesintisine sebep oluyor." (K1-Adatepe/Ayvacık).

Bu ifade, dışarıdan gelen nüfusun tüketim alışkanlıklarının, kırsal kaynaklar üzerinde baskı oluşturduğunu ve altyapı sistemlerini zorladığını göstermektedir.

Başka bir katılımcı, turizmin sosyal yapıya etkilerini ve kırsal yaşam algısını şu şekilde ifade etmektedir:

"Biz Adatepe'yi hiç öyle köy gibi düşünmüyorduk, oteller camiası işte ne bileyim daha üst kesimde soylu insanların yaşadığı bir tane, akşam işte buzlu bademler, şaraplar filan tırnak içerisinde öyle esprilerle yaklaştık biz de. Bir de turistik olması, kalabalık olması, burada yaşayan o profil bizim kırsal anlayışımızdan çok uzaktı tabi." (K5-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, yerleşimde kırsal soylulaştırmanın etkilerinin görüldüğünü işaret etmektedir. Yüksek gelir gruplarının ve turistik işletmelerin varlığı, geleneksel kırsal kimliği zayıflatarak toplumsal yapının değişmesine neden olmaktadır.

Katılımcı, bölgenin altyapı sorunlarının özellikle yaz aylarında artan nüfus nedeniyle belirginleştiğini ve çevresel tehditlerin giderek büyüdüğünü vurgulamaktadır:

"Bizim şahsi olarak bir sorunumuz yok evimize çıkan yol bile yol değil aslında ama bu bizim için bir sorun değil ya da ufak tefek elektrik ya da su kesintileri de öyle ama şöyle bir şey var bu bölgede kaz dağı koruma derneği ayağım da olduğu için bir yandan da deniz kirliliğiyle ilgili bir çalışmanın içindeyiz derelerin denizlerin hatta davamız var dernek olarak yani bu anlamda çok ciddi problem var bütün sistemler küçük nüfusa göre planlanmış ama yazları 10 15 katına kadar çıkıyor ve sistem çalıştırmıyorlar bile yani o yüzden zaten mevcut sistemlerde yeterli değil burası körfez kapalı bir havza ciddi kirlenen bir deniz o anlamda da ciddi dikkat edilmesi gerekiyor o sistem henüz yok o anlamda burada ciddi bir altyapı sorunu var o taraftan da öyle bir şey var." (K4-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, bölgedeki altyapının küçük nüfusa göre planlanmış olmasının, özellikle turizm sezonunda ciddi sorunlara yol açtığını göstermektedir. Ayrıca, körfezin kapalı yapısı nedeniyle artan deniz kirliliği, çevresel sürdürülebilirliği tehdit etmektedir. Bu durum, altyapı ve çevresel yönetim sistemlerinin mevcut ve gelecekteki nüfus hareketleri göz önüne alınarak yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Katılımcı, yaz aylarında artan turistik yoğunluğun yerleşim yerinde çeşitli sorunlara yol açtığını ifade etmektedir:

“Meydanda bir karmaşa var bahsettiğim gibi yazları çok turist geldiği için orada bırakın otopark sorununu insandan geçilmiyor, araç girmemesi gerekiyor ama dediğim gibi dinletemiyoruz kimseye”. (K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, yoğun turistik hareketliliğin yerleşim yerinin sosyal ve fiziki yapısında bir baskı yarattığını göstermektedir. Araç ve insan trafiğinin kontrol edilememesi hem altyapının yetersizliğini hem de yerel yönetimlerin düzenleme konusundaki eksikliklerini ortaya koymaktadır. Bu durum, kırsal alanların turizm baskısı altında dönüşüm yaşadığına ve toplumsal düzeni koruma çabalarının yetersiz kaldığına işaret etmektedir.

Katılımcı, yoğun turistik faaliyetlerin altyapı sorunlarına neden olduğunu belirtirken, bölgenin kış mevsimindeki sakin atmosferini olumlu bir özellik olarak değerlendirmektedir:

“Burası çok turistik bir yer, sadece otellerden kaynaklı değil günübirlik olarak da çok geliyor insanlar, bu da birtakım altyapı sorunları yaratıyor, suyumuz yetmiyor mesela, çok fazla çöp oluyor etrafta onun dışında başka bir olumsuz tarafı yok, kışları çok güzel burası, iklim de yumuşak zaten o açıdan da zorlamıyor.” (K10-Yeşilyurt/Ayvacık)

Bu ifade, turistik hareketliliğin yerleşimde su ve atık yönetimi gibi temel altyapı sistemlerinde sorunlar oluşturduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, katılımcının bölgenin iklim koşullarını ve kış mevsimindeki sakinliğini vurgulaması, kırsal yaşamın mevsimsel farklılıklarla şekillenen olumlu ve olumsuz yönlerini bir arada sunduğuna işaret etmektedir.

Çevresel tehditler, özellikle maden faaliyetleri, bölgenin doğal yapısına ve yaşam tarzına zarar verme potansiyeliyle en çok dikkat çeken sorunlardandır:

"Tabii, burası cennet gibi bir yer köyle ilgili doğrudan bir sorun yok ama maalesef maden tehdidi bölge için büyük bir sorun. Kazdağları’nın kalbine dokunmaya çalışıyorlar, bu hepimiz için çok üzücü ve kabul edilemez bir durum. Bununla mücadele etmek için hem köylülerle hem de çevre dostlarıyla birlikte mücadelemiz devam ediyor." (K16-Nusratlı/Ayvacık)

Bu ifade, yerel halk ve yeni gelenlerin ortak bir mücadele alanı oluşturarak çevresel tehditlere karşı dayanışma geliştirdiğini göstermektedir.

Katılımcı, köydeki çöp sorununun çözülmemiş olmasını bir sorun olarak belirtirken, bu konuda çözüm beklentisini de ifade etmektedir:

“Çöp sorunu var bu köyde çöplerimiz toplanmıyor çözemedik bir türlü ama halledeceğiz.” (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal yerleşimlerde temel hizmetlerin yetersizliğine dikkat çekerken, aynı zamanda bu tür sorunlara yönelik bir çözüm arayışının sürdüğünü göstermektedir.

Bayramiç bölgesinde ise, temel ihtiyaçlara erişim eksikliği ve maden faaliyetlerinin etkisi ön plana çıkmaktadır:

"Mesela buranın da bize zor gelmiyor ama olumsuz yönleri de şu, birazcık merkeze ulaşmak sıkıntı olabiliyor. Bir bakkal yok burada mesela... Bölgede diyorsunuz, dolayısıyla bu bölgedeki en büyük sorun maden tehdidi. Aynı zamanda enerji durumu da var bakın hemen şurası çok yakın buraya, baksanıza, tüm bölge için büyük bir tehdit ama en çok etkilenen yerleşimlerden biri burası olacak." (K24-Cazgirler/Bayramiç)

Ayvacık ve Bayramiç ilçelerine bağlı köylerde yaşayan katılımcıların ifadeleri, kırsal yaşamın olumlu yönlerinin yanı sıra çeşitli olumsuzlukları da gözler önüne sermektedir. Ayvacık ilçesindeki köylerde, özellikle turizm faaliyetlerinden kaynaklanan nüfus artışı, altyapı üzerindeki baskıyı artıran en önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Su kaynaklarının yetersizliği, elektrik kesintileri ve çöp yönetimi gibi altyapısal sorunlar, kırsal yaşamı zorlaştıran başlıca etkenler olarak ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, Adatepe ve çevresinde gözlemlenen kırsal soylulaştırma süreci, yerel halkın geleneksel yaşam pratiklerinin değişmesine ve sosyal yapının dönüşmesine neden olmaktadır.

Bayramiç ilçesinde ise, temel ihtiyaçlara erişim eksikliği ve maden faaliyetlerinin çevresel etkileri, bölgede yaşayanlar için önemli sorunlar olarak öne çıkmaktadır. Maden faaliyetlerinin doğal peyzaj ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri, katılımcılar tarafından hem bireysel yaşam alanları hem de bölgenin genel ekolojik sürdürülebilirliği açısından bir tehdit olarak değerlendirilmiştir. Altyapı yetersizlikleri ve çevre kirliliği, özellikle yaz aylarında artan nüfus nedeniyle daha belirgin hale gelmekte ve kırsal yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Her iki ilçede de gözlemlenen sorunlar, kırsal alanlarda turizm ve yerleşim faaliyetlerinin dengeli bir şekilde planlanmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Özellikle altyapı sistemlerinin yenilenmesi, çevre dostu uygulamaların yaygınlaştırılması ve yerel halk ile yeni gelenlerin ortak mücadele alanları oluşturması, kırsal yaşamın sürdürülebilirliği açısından önemlidir. Katılımcıların hem yerel hem de küresel çevresel tehditlere dikkat çekmesi, kırsal mekânların yalnızca bir yaşam alanı değil, aynı zamanda toplumsal dayanışma ve çevre koruma çabalarının da bir parçası olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, kırsalda yaşanan sorunlar, bireylerin kırsal yaşam deneyimlerini şekillendiren önemli dinamikler arasında yer almaktadır.

Yerel Halkın Özellikleri: Katılımcılardan biri, köylülerin ekonomik ve sosyal planlama konusundaki yaklaşımını şu şekilde dile getirmektedir:

"Köylüler kısa vadeli düşünüyor. Meydanın düzenlenmesi gibi projelerin uzun vadede daha fazla fayda sağlayacağını fark etmiyorlar. Turist profili değişse ve gelir düzeyi daha yüksek olan insanlar gelse bile, bu değişimle ilgili planlamalara yanaşmıyorlar. Onlar için öncelikli olan, mevcut durumda para kazanmak." (K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, köylülerin kısa vadeli çıkarlarını ön planda tutarak, yerleşim yerinin uzun vadeli kalkınma planlarına yeterince önem vermediğini göstermektedir. Turizmin getirdiği potansiyel ekonomik faydaların daha geniş bir perspektifle değerlendirilmektedir.

Bir katılımcı, köylülerin yenilikçi tarım yöntemlerine karşı tutumunu şu şekilde ifade etmektedir:

“Mesela çok sabit fikirliler ve yeniliğe kapalılar bizim arkadaşlardan biri zeytinyağı üreticiliği yapıyor, organik tarım eğitimi almış ve bu yöntemleri uygulamaya çalışıyor. Ancak, diğer köylüler bunu gereksiz ve saçma buluyorlar. 'Babadan böyle gördük' diyerek, geleneksel yöntemlere sıkı sıkıya bağlı kalıyorlar." (K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, köylülerin geleneksel yöntemlere bağlılıklarının, yenilikçi tarım tekniklerinin benimsenmesini zorlaştırdığını göstermektedir. Özellikle organik tarım gibi yöntemlerin uygulanmasında yaşanan bu direnç, yerel halk ile yeni gelenler arasındaki görüş farklılıklarının kırsalda üretim ilişkilerine yansıdığını ortaya koymaktadır.

Bir katılımcı, köydeki mülkiyet değişimlerini ve bunun ekonomik etkilerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Bak bu köylü malını mülkünü satıp satıp, Küçükkuyu’ya gitmiş burada, eski binalarını ya bir daire ya iki daire karşılığında satıp Küçükkuyu’ya gitmiş bakmış çoluk çocuk büyüyor burada böyle yaşayamıyorlar buradan satıp evini 2 daire almış, 3 daire alan var burada bir evini satıp. Şimdi 3 daire parasına evini satan insan 500 bine satıyorsa, alan evi restore ediyor 2 milyon ediyor o ev onların ev aşağıda en fazla 600 bin ediyor böyle bir durum var.” (K2-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, yerel halkın, ekonomik nedenlerle köyden ayrılarak mülklerini daha yüksek gelir gruplarına devrettiğini ve bu durumun kırsal yerleşimlerde ekonomik dönüşümü hızlandırdığını göstermektedir. Eski binaların restorasyonu ile mülk değerlerinin artışı hem kırsal soylulaştırmanın hem de yerel kimliğin dönüşümünün önemli bir göstergesidir.

Bir katılımcı, köydeki demografik yapıyı ve yaşlı nüfusun durumunu şu şekilde dile getirmektedir:

“Enteresan bir grup yani çok homojen, yaşlı köylü, köyde kalmışlar ölümü bekleyenler köyü, gençlerin hepsi gitmiş kalanlar son güçleriyle bahçe yapıyorlar zeytin topluyorlar Türkmen köyü."(K6-Bahçedere/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal nüfusun yaşlanması ve gençlerin köyleri terk etmesi sonucunda ortaya çıkan demografik dönüşüme dikkat çekmektedir. Yaşlı nüfusun üretime devam etme çabası, kırsal alanların sürdürülebilirliği açısından kritik bir noktaya işaret etmektedir. Bununla birlikte, genç nüfusun eksikliği, köylerin sosyal yapısını zayıflatarak topluluk bağlarını olumsuz etkileyebilir.

Başka bir katılımcı, köy halkının geleneksel yapıları koruma konusundaki duyarlılığına ve yaşam tarzlarına yönelik hoşgörüsüne dikkat çekmiştir:

"Bozmuyorlar yapıyı zarar vermesine izin vermez zaten bizim köylü tanır onu zarar verecek insana satmaz onu istediği kadar parası olsun. Çocuğuna filan zararlı olduğunu düşünüyorsa izin vermez ama kılık kıyafettir yaşam biçimidir onlara pek karışmazlar, eşcinsel bir çift gelip yerleşse bile yine de karışmazlar, belki konuşmaz hepsi, gidip gelmezler ama yine de yardım isteseler 10 kişiden 2 si mutlaka yardım eder" (K14-Kozlu/Ayvacık).

Bu ifade, köylülerin sosyal ilişkilerinde belirli bir mesafeyi korumakla birlikte, ihtiyaç duyulan durumlarda dayanışma ve destek sağlama eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bunun yanı sıra, geleneksel değerleri koruma konusundaki hassasiyetleri, kırsal alanların kültürel sürekliliğine katkıda bulunduğu söylenebilir.

Aynı katılımcı, köylülerin arazi ve mülklerini satma nedenlerini şu şekilde açıklamıştır:

"Köylü fazladan evini tarlasını satar, kendi oturduğu evi satıp da gideni görmedim hiç, çok gayrimenkulü var onları satıyor o da çok ziyankâr köylü mesela sünnet düğünü yapmak için satıyor başka bir şeye ihtiyacı yok evi var bağı var bahçesi var arabası var." (K14-Kozlu/Ayvacık).

Bu ifade, köylülerin mülklerini genellikle ihtiyaçlarını karşılamak veya kültürel gereklilikleri yerine getirmek için sattığını göstermektedir. Ancak, ana yaşam alanlarını koruma eğiliminde olmaları, yerel yaşamın sürdürülebilirliğini ve kültürel bağların devamlılığını desteklediği söylenebilir.

Bu ifade, köylülerin ana yerleşimlerini terk etme amacı taşımadığını, mülklerini daha çok sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak için değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır.

Bu durum, köylülerin yerel yaşamla olan bağlarını korumaya devam ettiklerini göstermektedir.

Başka bir katılımcı ise, köylülerin mülk satışları konusundaki yaklaşımını şu şekilde ifade etmiştir:

“Mülkünün fazlasını satıyor aslında kendi oturduğunu satmıyor, her şeyini satıp giden yok bu köyde.” (K12-Kayalar/Ayvacık).

Bu ifade, köylülerin ana yaşam alanlarını ve temel mülklerini koruma eğiliminde olduklarını, ancak fazla mülklerini ekonomik veya sosyal nedenlerle değerlendirdiklerini göstermektedir.

Bir katılımcı, köylü kadınların yerel bir dernek çalışmasındaki katkılarını şu şekilde ifade etmiştir:

“Dernek konusunda biz cesaretlendirdik köylü kadınlar çekiniyorlardı birisi önayak olursa akıllarına yatarsa katılıyorlar ama tabii onlar katılımcı olmasaydı beceremezdik biz fikri sunduk onlarda beğendiler destekliediler onların destekleriyle yürüdü fikir.” (K12-Kayalar/Ayvacık).

Bu ifade, köylü kadınların başlangıçta çekingen bir tavır sergilemesine rağmen, ortak bir amaç etrafında toplandıklarında etkin bir şekilde katkı sunabildiklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca, dışarıdan gelenlerle yerel halkın iş birliğinin, kırsal dayanışmayı güçlendiren bir dinamik yarattığını göstermektedir.

Katılımcılar, köylülerin eğitime olan ilgisini ve bunun köydeki sosyal yapıya yansımalarını şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Buradaki köylülerin en iyi özelliklerinden birisi, eğitime olan ilgileri, okumayan yani üniversite okumayan genç yok bu köyde, köylülerin dediğine göre de çok çeşitli mesleğe sahip köyden insanlar var köy dışında yani, valisi, komiseri, amiri..” (K12-Kayalar/Ayvacık).

“Çok okuyanı var bu köyün, eğitim seviyesi yüksek bir köy, insanlar da açık fikirli dolayısıyla bu da önemli bir özellik bence.” (K11-Kayalar/Ayvacık).

Bu ifadeler, köylülerin eğitim düzeyinin yüksek olmasının, toplumsal yapıda açık fikirlilik ve çeşitlilik gibi olumlu özelliklere zemin hazırladığını göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek bireylerin köy dışında farklı mesleklerde yer alması, köyün sosyal sermayesini genişletirken, köy içindeki açık fikirli tutumlar da yeni gelenlerle kurulan ilişkileri kolaylaştırdığı düşünülmektedir.

Katılımcının ifadeleri, köylülerin dışarıdan gelenlerle olan ilişkilerinde ekonomik faydanın belirleyici bir rol oynadığını vurgulamaktadır:

“Bir de şöyle bir şey var iyidir hoştur köylümüz sıcaktır, yardımseverdir ama dışardan gelenleri iş kapısı olarak gördükleri için seviyorlar asıl. Mesela genç erkekler inşaata gidiyor karıları da o evlere temizliğe gidiyor onlara iş yani o yüzden çok memnunlar oteli kabullenme sebepleri o sen bize ekmek kapısısın başka bir şey değil halbuki burada içki satılıyor alkol var ses var müzik var yeri geliyor akşamları eğleniyorlar uyuyamıyorlar mesela ama hiçbir şikâyet yok mesela müşteriler filan kahkahalar havada uçuşuyor ama hiç şikâyet yok.” (K14-Kozlu/Ayvacık).

“Karşılıklı da bir şey yani ama gerçekten hepsinin iş kapısı kışın evlerini teslim edip gidiyorlar mesela bana teslim ediyor ben kışın aylık alıyorum yattığım yerden sadece evini kontrol etmeyle bahçesine bakmayla çünkü sadece bir ay geliyor diğeri mesela sigortasını yapıyor 12 ay bu köylü için çok büyük bir avantaj köy halkı seni yıkabilir de yüceltebilir de bunu yapacak durumdalar ama çok ılımlıdır köylü keskin değildir, hırçın değildir.” (K14-Kozlu/Ayvacık).

Bu ifadeler, köylülerin dışarıdan gelenlerle kurdukları ilişkilerin, ekonomik fırsatlarla şekillendiğini ve bu durumun sosyal uyumu etkilediğini göstermektedir. Özellikle köy halkının turistik işletmelere ve yeni gelenlere yönelik olumlu tavrının, sağladıkları ekonomik katkılarla bağlantılı olduğu belirtilmektedir. Köylülerin dışarıdan gelenlere karşı ekonomik faydayı öncelikli görerek pragmatik bir yaklaşım sergilemesi, sosyal ilişkilerin temelinde ekonomik gerekliliklerin öne çıktığını ve bu bağların karşılıklı bir dengeye dayandığı söylenebilir.

Katılımcılardan biri, köylülerin üretim süreçlerindeki temel sorunların yalnızca tarımsal bilgi eksikliğinden değil, aynı zamanda maliyet hesaplama, planlama ve değişen üretim dinamiklerine adapte olma gibi konulardaki eksikliklerden kaynaklandığını ortaya dile getirmektedir.

"Niye yapamıyor biliyor musunuz köylümüz, neden geçimini sağlamakta zorlanıyor, çiftçimiz toprağı işlemeyi bilmediği için değil matematik bilmediği için yapamıyor yani ürettiği ürünün maliyetini hesaplayıp da ona göre kara düzen değil bu arada hesaplamak takip etmek fizibilite yapmak ona göre kendini planlamak oradaki tek sorun kara düzen bir şekilde değil oradaki değişime ayak uyduramamak alakalı bir şey çünkü gıda toplulukları var mesela ben içinde olduğum için bir sürü var diye biliyorum ama orana baktığımız zaman çok küçük ama çok temel bir ihtiyacı karşılamaya yönelik sorumluluk alan tarafların

oluşturduğu bir şey yani bir grup tüketici bir araya geliyor ya da bir grup üretici bir araya geliyor ve birbirleriyle yardımlaşarak destekleşerek herkes kendi yeteneği oranında vererek bir üretim ilişkisine giriyorlar mesele bir şey üretmek değil yani bir üretim ilişkisine girmek gerçekten hani o anlamda bir şeylere ilham olursa." (K6-Bahçedere/Ayvacık)

Bu ifade, köylerdeki üretim süreçlerinde geleneksel yöntemlerin değişim dinamikleriyle uyumlu hale getirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Aynı zamanda, gıda toplulukları gibi yeni dayanışma modellerinin, bireysel üreticiler için önemli bir ilham ve destek kaynağı olabileceğini vurgulamaktadır.

Aynı katılıcının sözleri, köylülerin ekonomik zorunluluklar nedeniyle sahip oldukları arazileri satarak bu topraklarda kâhya olarak çalışmak zorunda kaldıklarını ortaya koymaktadır:

"Yani kırsal kesim insanları şu anda araziyi sattıkları insanların kahyaları olarak yaşıyorlar, kendi arazilerinde kahya olarak yaşıyorlar yani büyük oranda." (K6-Bahçedere/Ayvacık)

Bu durum, köylülerin ekonomik anlamda güç kaybederek topraklarına olan hâkimiyetlerini yitirdiğini ve kırsal alanlarda güç ve mülkiyet ilişkilerinin hızla değiştiğini göstermektedir. Toplumsal yapıda bu tür dönüşümler, kırsal yaşamın geleneksel bağlarının çözülmesine ve sosyo-ekonomik eşitsizliklerin artmasına yol açabilir. Toprak mülkiyetinin el değiştirmesi, kırsal alanlarda ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri artırarak, geleneksel kırsal yapının dönüşümüne ve yerel halkın marjinalleşmesine neden olmaktadır.

Katılımcı, Ahmetçe köyü insanlarının yardımsever ve hoşgörülü olduğunu dile getirmiştir.

“Ahmetçe köyü insanları yardımseverdir, kolay iletişime geçebilirsiniz, sizi çabuk kabul eden ve yardım eden bir köy. Ahmetçe’yi öyle anlatabilirim. Mutaassıp bir köy ama onun ilişkilerimize bir etkisi yok sizi olduğunuz yere koyuyorlar, yargılama yok." (K7-Ahmetçe/Ayvacık)

Katılımcı, köydeki emlak piyasasına dair gözlemini şu şekilde dile getirmektedir:

“Bu köydeki emlakçıları gördünüz mü, hepsi köyden biliyor musunuz? Talep var, doğru ama köylü de o kadar razı ki toprağını satmaya tabi kurnazlıkta var bir bakıyorsun 5'den 10'a çıkmış 3 kişi fazla sorsa fiyat hop artıyor." (K7-Ahmetçe/Ayvacık)

Bu ifade, yerel halkın artan talep karşısında toprak satışlarını bir fırsata dönüştürdüğünü ve fiyatları manipüle ederek ekonomik fayda sağlama çabasında olduğunu göstermektedir.

Katılımcılar, Büyükhüsun Köyü sakinlerinin özelliklerini ve yaşam biçimlerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Köylüler çok tatlı ve samimi insanlar, muhabbetliler, çok da yardımseverler aynı zamanda.” (K8-Büyükhüsun/Ayvacık)

“Yani bu yapıların hepsi eski, köylüler, tabi çoluk çocuk oldukça yapıya eklemeler yapıyorlar. Bu ek yapılarda da genellikle tuğla kullanılıyor, taş yapı zaten, yani hibrit bir şeye dönüşüyor. Çünkü restore etmek pahalı bir şey. Onlar için rahat olması ya da konforlu olması önemli değil, bir göz daha odasının olması daha önemli.” (K9-Büyükhüsun/Ayvacık)

Bu ifadeler, köy sakinlerinin sıcakkanlı ve yardımsever özelliklerinin yanı sıra, yapılaşmada ekonomik önceliklere dayalı pratik bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir. Geleneksel taş yapılar, ekonomik nedenlerle hibrit bir yapıya dönüştürülmekte, işlevsellik estetik kaygıların önüne geçmektedir.

Katılımcı, köydeki sosyal ilişkilerde yaşanan gerilimlere ve karşılıklı önyargılara şu şekilde dikkat çekmektedir:

“Köylü iyidir, hoştur benim bir sorunum olmadı ama sorun yaşayanlar var tabi, anlaşmazlıklar oluyor. Köylü önyargılı yaklaşabiliyor, şehirliler de küçümsüyorlar, üstten bakıyorlar ya da sadece işçi gibi davranan da var yani bunun üzerinden iletişim kuran benim gördüğüm bunlar var.” (K10-Yeşilyurt/Ayvacık)

Bu ifade, yerel halk ve yeni gelenler arasındaki ilişkilerde, karşılıklı önyargıların ve sosyo-kültürel farklılıkların iletişimi zorlaştırabileceğine işaret etmektedir. Bu durum, kırsal alanlarda toplumsal uyumun sağlanmasında tarafların karşılıklı anlayış ve saygıya dayalı bir ilişki kurmasının önemini ortaya koymaktadır.

Katılımcı, köydeki sosyal dayanışma ve ortak projelerden yola çıkarak, yerel halkla kurulan etkileşimleri şu şekilde ifade etmektedir:

“Köylümüz iyidir, açıktır, çok dönüştürdük birlikte, kadın kooperatifi kurduk tek tek kapı kapı gezip destek topladık birlikte ve herkes bir şekilde destek oldu bize de birbirine de, AB birliği kapsamında bir sürü öğrenci geldi buraya yerli de yabancı da köyden de insanlar götürdük yurtdışına etkileşimleri izlemeye değerdi gerçekten de, asla yabancı hissettirmediler çocukları buradan çok memnun ayrıldı gelen herkes, onun dışında çok şey öğrendim köydeki teyzelerimden ekmek yapmanın ekşi mayanın püf noktaları mı dersiniz, üretimle ilgili mi çok güzel bir etkileşimimiz oldu.” (K16-Nusratlı/Ayvacık)

Bu ifade, yerel halk ve yeni gelenler arasındaki dayanışma ve karşılıklı öğrenme süreçlerinin, kırsal yaşamı zenginleştiren önemli bir unsur olduğunu göstermektedir. Kadın

kooperatifleri gibi girişimlerin hem yerel kalkınmaya hem de toplumsal bağların güçlenmesine katkı sağladığı anlaşılmaktadır.

Katılımcı, yerel halkın temkinli ve gözlem odaklı yaklaşımını, yaşadıkları zorluklar bağlamında şu şekilde değerlendirmektedir:

"Köylü anlattığınızla değil gördüğüyle hareket eden bir insan kategorisi, evet sonuç görmek istiyor büyük oranda haklı yüzde yüz haklı değil ama büyük oranda haklı acele etmek istemiyor çok haklı çok çünkü riske girecek gücü yok artık yani köylü bütün dünya koşullarının aleyhine çalıştığı bir düzen içinde hala ayakta kalmayı başarıyorsa turizm yapmaksızın bu çok kolay bir şey değil bunu çok kıymetli görüyorum" (K17-Serhat/Bayramiç).

Bu ifade, köylülerin ekonomik ve sosyal risklere karşı temkinli bir duruş sergilemelerinin, mevcut koşullar altında bir hayatta kalma stratejisi olduğunu düşündürmektedir. Katılımcı, yerel halkın bu dirençli tutumunu, mevcut sistemlerin adaletsiz yapısı karşısında kıymetli bir direnç noktası olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

"Köylü biraz şöyle gözüyle görmeden inanmıyor, diyorum ki bak böyle ilaç kullanmadan üreten var şu kadar ürün almış mesela yok öyle değildir o diyor, somut bir çıktı lazım gerçi onu görünce de pazar bulamıyorum diyecektir çünkü bizim kullandığımız ağlara sahip değiller, Cem biraz uğraştı ama oda pek başarılı olamadı, uğraşmak zor inatçılar biraz da." (K21-Köseler/Bayramiç).

Yerel halkın kadim bilgi birikiminin kırsal üretim süreçlerinde hala önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bir katılımcı, 'Köylünün bildikleri çok önemli, ben her fırsatta öğrenmeye çalışıyorum,' diyerek geleneksel yöntemlere duyduğu saygıyı ifade etmiştir. Ancak, aynı zamanda köylülerin modern bilgi kaynaklarına ve yeniliklere kapalı olduklarını vurgulamıştır. Örneğin, 'İnternetten takip ediyorum, birçok güncel bilgi paylaşımı yapılıyor ama köylüler buna pek oralı olmuyorlar' diyerek, köylülerin teknolojiyi benimseme konusunda isteksiz davrandığını belirtmiştir." (K24-Cazgirler/Bayramiç)

"Köylünün birikimi kadim bilgi çok önemli, hepsini harmanlamaya çalışıyoruz biz üretim yaparken, onlar da farkına varınca daha ılımlı yaklaşıyorlar bize bahsettim ya fazla fide üretmişiz köylüyle paylaştık bence baya hoşlarına gitti, hatçe nine tuttu kolumdan 'oğlum bizde eskiden fidelerimizi kendimiz yapardık ama artık üşeniyor gençler hep pazardan alıyorlar ne olduğu da belli değil aferin size 'dedi mesela benim de çok hoşuma gitti bu". (K4-Adatepe/Bayramiç).

“Buranın köylüsü iyidir, hoştur ama şu var köylüde özellikle daha gençlerdeki bu durum buraya olan talepten sonra bile değişmedi yani bağları zayıf köyle, farkında değiller ellerindeki güzelliklerin, kıymetini bilmiyorlar sonra da sattıkları arazilerde sadece işçi olarak çalışabiliyorlar daha kötüsü de bunun farkında olmamaları bu üzücü geliyor bana”. (K3-Adatepe/Ayvacık)

“Onlara kırsal hayat birazcık zor geldi sanırım çocukluklarından beri uğraştıkları için zor gelmeye başlamış o yüzden Bayramiç de Çanakkale’de ev almışlar oralara taşınmışlar.” (K24-Çırpılar/Bayramiç).

3.5. Tema 4: Kırsala Alanlar Üzerindeki Etkiler ve Değişimler

Bu bölümde, kentten kırsala göç eden bireylerin kırsal alan üzerindeki etkileri ve bu alanlarda meydana gelen değişimlere yer verilecektir. ‘Kırsalı Etkileme/Değiştirme’ teması ile kırsal alanlarda sosyal, ekonomik, mekânsal ve çevresel boyutlarda meydana gelen dönüşümler ele alınacaktır. Bu tema, katılımcıların kırsal alanlarda gözlemledikleri etkiler ve değişimlere dair deneyimlerini ortaya koyarak, kırsal mekânın fiziksel ve toplumsal yapısındaki dönüşümleri anlamamıza yardımcı olacaktır.

Araştırma kapsamında, kentten kırsala göç eden bireyler ile yerel halktan toplam 45 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara kırsal alandaki etkiler ve değişimlerle ilgili sorular yöneltilmiş olup, katılımcıların hepsi bu soruya cevap vermiştir fakat %60’ı bir etki ya da değişimden bahsetmiştir. Verilen cevaplara göre sosyal, ekonomik, mekânsal ve çevresel etkiler öncelikli kategoriler olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, kırsal soylulaştırma kavramı, mekânsal ve sosyal boyutlarıyla analiz edilmiştir.

Kırsal soylulaştırma, bu bağlamda iki ana etkisiyle değerlendirilmiştir: mekânsal ve sosyal dönüşüm. Literatürde kırsal soylulaştırma, genellikle şehirden kırsala göç eden bireylerin yerel mekân üzerindeki etkileri ve yerel halkla etkileşimleri bağlamında ele alınmaktadır (Phillips, 2005). Sosyal boyut, yerel halk ile yeni gelenler arasındaki sosyal mesafeler, kültürel farklılıklar ve ekonomik çıkar çatışmalarını içerirken; mekânsal boyut, özellikle arazi kullanımındaki değişimler, emlak değerlerindeki artış ve fiziksel mekânın yeniden şekillenmesi üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu bağlamda, literatürde mekânsal dönüşümle ilgili kırsal alanların fiziksel yapılarına yönelik değişimler ve bu değişimlerin sosyal ilişkiler üzerindeki etkileri de dikkate alınmıştır.

Araştırmaya katılan tüm katılımcılar bu tema çerçevesinde görüşlerini paylaşmış olup, katılımcıların deneyimlerine dair bulgulara ‘Sosyal Etkiler’, ‘Ekonomik Etkiler’, ‘Mekânsal Etkiler’ ve ‘Çevresel Etkiler’ kategorileri altında yer verilecektir. Bu tema altında toplam 205 tane alt kod oluşturulmuştur.

Tablo 16. Tema 4: Kodlama Tablosu

Tema	Kategori	Alt Kategori	Kod
Tema 4: Kırsal alan üzerindeki etkiler ve değişimler	Sosyal Etkiler	Yeni Gelenlerin Yerel Topluluk Üzerindeki Etkileri	Sosyal bağların güçlenmesi
			Kırsal üretime bireysel katkılar
			Sosyal uyumsuzlukların artması
			Yerel halkın tepkileri
		Sosyal Dinamikler ve Mekân İlişkisi	Ortak sosyal mekânların etkisi
			Yerelin ve yeni gelenlerin mekân kullanımı
			Mekân aracılığıyla sosyal bağların yeniden inşası
		Sosyal Uyum ve Entegrasyon Süreci	Çatışma ve çıkar farklılıkları
			Sosyal mesafenin azalması:
			Uyum sürecinde grup dinamikler
		Dayanışma, Girişimcilik ve Sosyal Yenilik	Kooperatifleşme ve ekonomik dayanışma
			Sosyal etkinlikler ve tanıtım
			Ortak girişimler ve bilgi paylaşımı:
		Çevresel Farkındalık ve Kırsalda Sürdürülebilirlik	Zirai ilaçsız tarım ve farkındalık
			Doğaya duyarlı tarım modelleri
			Bebek adımlarıyla dönüşüm
	Ekonomik Etkiler	Turizm hareketleri	Arazi fiyatlarının artması
			Yerel ürünlerin pazarlanması
			Kısa vadeli istihdam olanakları
			Turizm odaklı ekonomik dönüşüm
		Kırsal soylulaştırma	Mülkiyet değişimi
			Ekonomik eşitsizliklerin artışı

Tablo 16'nın devamı

			Yerel halkın yerinden edilme risk
			Rant odaklı davranışalr
		Tarımsal Üretim	Geleneksel tarımın cazibesini yitirmesi
			Tarımsal üretimde dönüşüm
			Tarım sektörüne yeni alternatifler
		Yerel Kalkınma ve Dayanışma Modelleri	Kooperatifleşme ve sürdürülebilir kalkınma
			Sosyal girişimcilik
			Belediye destekli üretim projeleri
		Yeni Gelenlerin Ekonomik Katkıları ve Baskıları	Yeni gelenlerin tüketim alışkanlıkları:
			Bilgi ve deneyim paylaşımı
			Ekonomik beklenti ve gerçeklik farkları:
	Mekânsal ve Fiziksel Etkiler	Yeni Gelenlerin Mekânsal Talepleri ve Yerel Halk Üzerindeki Yarattıkları Baskı	Arazi edinimi ve yapılaşma talepleri
			Mekânsal düzenlemelerde çatışmalar:
			Mülkiyet baskısı ve yerinden edilme riski
		Kırsal Alanların Mimari ve Kültürel Dokusu	Yerel mimari dokunun korunması
			Dokuyu bozan yapılaşma:
			Modern yapı taklidi
		Tarihî ve Kültürel Mekânların Dönüşümü	Tarihî yapıların yeni işlevler kazanması
			Kültürel mirasın yeniden değerlendirilmesi
			Mekân üzerinden toplumsal bağların güçlenmesi
		Sit Alanı Statüsü ve Koruma Politikaları	Koruma statüsünün mekânsal sınırlamaları
			Kaçak yapılaşma
			Koruma statüsünün sürdürülebilirliği
		Turizm ve Mekânsal Dönüşüm	Tarımsal arazilerin turizme dönüşmesi
			Arazi fiyatlarındaki artış
			Kırsal alanların özgün yapısının kaybı

Tablo16' nın devamı

			Ortak alanların bireysel kullanıma alınması
	Fiziksel ve Ekolojik Etkiler	Çevresel Düzenlemeler ve Çelişkiler	Hayvancılığa yönelik sınırlamalar
			Düzenlemelerdeki tutarsızlıklar
			Çevresel düzenlemelerin üretime etkisi
		Büyük Ölçekli Yatırımların Çevresel Etkileri	Doğal kaynak tüketiminin artışı
			Ekosistemin zarar görmesi
			Yerel halkın tepkisi
		Yerel Halk ve Yeni Gelenlerin Çevresel Katkıları	Temizlik ve çevre düzenleme faaliyetleri
			Atalık tohumların korunması
			Çevre savunuculuğu
		Su ve Doğal Kaynak Kullanımı	Yeni gelenlerin su tüketimi
			Kaynak yönetiminde çatışmalar
			Doğal kaynakların korunması
		Kırsal Alanlarda Ekolojik Dönüşüm	Organik tarım ve geleneksel pratikler
			Madencilik ve çevresel tehditler
			Ekolojik farkındalık ve liderlik:
			Kırsal ekosistemin dönüşümü

3.5.1. Sosyal Etkiler

Katılımcılardan biri, kırsal alanda yerleşen yeni gelenlerin yerel halkla ilişkilerinde farklı tutumlar sergilediğini ve bunun sosyal çatışmalara yol açtığını ifade etmektedir. Bazılarının kırsal yaşam biçimini eleştirdiğini, diğerlerinin ise yerel halkla daha olumlu ilişkiler kurduğunu belirtmiştir:

"Bak kızım demin söyleyecektim şimdi söyleyeyim bir kademe var insanlarla bağdaşıyor böyle senin gibi geldin bak rica ettin konuşuyoruz ne güzel dereden tepeden bir kısımda var affedersin horozun öttü kapat, eşeğin bağırdı kapat, koyunun gezdi kapat, bilmem neyin gezdi kapat…Bunlar bizi esir almaya başladılar, ama bir kısmı. Bir kısımda köylüye arkadan destek oluyorlar. Şimdi öteki İstanbullulara bunlar karşı geliyorlar. Durun

öyle yapamazsınız madem buraya geldiniz tavuğu da gördünüz eşeği de gördünüz koyunu da gördünüz ama neden geldin o zaman niye yerleştin diyenler var. Bizim içimizde aynı söyleyenler var, beğenmiyor şimdi, mal mülk gördü. Ne yapmaya geldin, defol git, sat git. Bu kadar basit. Ondan dedim sana bunlar iki kafile. Tabi çok üstten kimisi buradan gelir benim vesayetim yok, Ahmet amca Küçükkuyu'ya gidiyorsan götüreyim seni misal getiriyorum bak bu bir kısmı. Bir kısmı da bana doğru bakacağına öte tarafa doğru bakar sakın dur derim binmek için arabasına. Kimisi çağırır Ahmet amca akşam gel bir kadeh rakı içelim misal getiriyorum mesela ama kimisi var bize tepeden bakıyor. Var var kışın kalanlarda var bu saydıklarımda, burada yaşıyorlar emekli olmuşlar gelmişler buraya yerleşmişler. Çok kışın da kalıyorlar. Mesela bir takımının köye de katkısı var Zeus Altarı var biliyor musunuz, heh işte Oranın temizliğini bunlar üstlendiler bizim muhtarlık değil belediye değil onlar kendileri sepet yaptırdılar içine poşet koydular demirden ayak yaptırdılar. Sen geçerken elinde affedersin peçete var onun içine atıyorsun. Bir takımı da var bunları neden koydun görüntüyü bozuyorsun diyor. Olur mu böyle şey." (K32-Adatepe/Ayvacık)

Yeni gelenlerin köydeki sosyal yapıyı iki gruba bölmesi; bir kısmının köy yaşamına uyum sağlayarak köylülerle ilişkilerini güçlendirmesi, diğer kısmının ise kırsal hayata ve yerel yaşam biçimlerine karşı olumsuz, eleştirel ve uzak bir tutum sergileyerek çatışma yarattığı görülmektedir. Bu durum, kırsala göç süreçlerinde sosyal temsil farklılıklarının yerel topluluk dinamiklerini nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. Özellikle, bazı yeni gelenlerin kırsal alanları "tüketim odaklı" bir perspektifle ele alması, kırsal değerlerle uyumsuzluk yaratmakta ve sosyal çatışmaları derinleştirmektedir. Buna karşın, kırsal yaşamı benimseyen ve yerel normlara saygı gösteren yeni gelenler, yerel halkla karşılıklı bir uyum geliştirebilmektedir. Ancak bu uyum, topluluk içindeki genel dengeleri korumakta yeterli olamamaktadır.

Aynı katılımcı, köyde tarihî yapıların dönüşümünün yerel halkın sosyal yaşamına ve topluluk bağlarına olan etkilerini dile getirmektedir. Kilisenin yıkılarak okula dönüştürülmesi ve bu okulun günümüzde seminerler için kullanılması hem yerel halkın hafızasında hem de köyün sosyal bağlamında önemli bir yer tutmaktadır:

"Bak kızım burası çok eski bir köy, Rum köyüymüş, ben Rumlara yetişemedim şu meydanın olduğu yerde bir kilise vardı ben o kiliseyi çok iyi bilirim ama ayakta değil yıktılar muhtarlık gavurun kilisesinin burada ne işi var diye yıktı, yok etti... Kilisenin taşını, malzemesini kerestesini alıp okulu yapmışlar, bizim taş mektep var yukarıda. Ama çok güzel

okulumuz şahane, şimdi okul taşımalı olunca, zeytin yağı müzesi var müzenin sahipleri orayı kiraladılar milli eğitimden ...Seminer yapıyorlar, profesörler geliyor kızım, orda 15 günden 15 güne ders görüyorlar çok güzel bir şey mektebi yıkıma terk etmediler bakıyorlar, hem aylık da ödüyorlar muhtarlığa da milli eğitime de."

Bu ifade, tarihî yapıların sosyal bağlamdaki önemini ve yerel halk için kolektif hafızanın nasıl yeniden inşa edildiğini göstermektedir. Kilisenin okula dönüştürülmesi, yerel halkın kültürel ve dini algılarını şekillendirirken, okulun seminer alanına dönüşmesi, köyde sosyalleşme ve bilgi paylaşımı için yeni bir zemin oluşturmuştur. Bu dönüşüm, kırsal toplulukların geçmişle olan bağlarını koruyarak, geleceğe yönelik sosyal dinamiklerini güçlendirmektedir. Yeniden işlevlendirme, kırsal mekânların ekonomik ve kültürel değerini artırarak, yerel ve bölgesel kalkınmaya katkı sağlayabilir (Phillips, 2005; Halfacree, 2007).

Yine aynı katılımcı, yerleşimin sit alanı olarak ilan edilmesinin, yerel halk üzerindeki sosyal etkilerini ve bireylerin mekâna dair algılarını anlatmaktadır. Arazi kullanımıyla ilgili kısıtlamalar, yerel halkın yaşam planlarını etkilerken, koruma altına alınan köyün tarihî ve sosyal değerlerini de muhafaza etmiştir:

"Sit alanı oldu şimdi satamıyorum, çocuğuma ev de yapamıyorum. En kötü tarafı burası, en iyi tarafı sit alanı oldu köy bir muhafaza altına alındı, koruma altına alındı bu var."

Bu ifade, koruma politikalarının bireylerin yaşam planları üzerindeki etkilerini ve kırsal toplulukların doğal mirasla olan ilişkisini nasıl şekillendirdiğini göstermektedir. Koruma kararları, yerel halk için hem fırsatlar hem de sınırlamalar sunarak kırsal alanlarda sosyal bağların ve mekâna bağlılığın yeniden değerlendirilmesine yol açmaktadır (Guimond ve Simard, 2010; Phillips, 2005).

Katılımcılardan biri, kırsal alanda yerleşen yeni gelenlerin köylülerin yaşam biçimlerine ve kırsal yaşam pratiklerine yabancı olmalarından kaynaklanan sosyal çatışmalara sebep olduğunu ifade etmektedir. Yeni gelenlerin köy yaşamına eleştirel bir tutum sergileyerek hayvanlar ve çevresel koşullar gibi konularda sürekli şikâyetlerde bulunduğunu belirtmiştir:

"Valla birçok şeye sebep oluyorlar ama ben pek umursamıyorum neden umursamıyorum çünkü onlar bizim halimizden anlamıyorlar bizim gibi dağda koyun gütmemiş tavuğun önüne bir tan yem atmamış ne bileyim bir tane fidan dikmemiş emek nasıl sarf edilir bilmiyor köylü ne anlar ne düşünür anlamıyorlar. Evet, konuşuyorlar iletişim kuruyorlar ama sıcak değiller. Mesela şu an bile bizi sürekli şikâyet ediyorlar. Sürekli şikâyet ediyorlar, mekânı ediyorlar, hayvanları ediyorlar. Mekânın kalabalık olmasından dolayı

mesela hayvanları ediyorlar sinekten dolayı bir kısmı şikâyete dayanıyor. Mesela biz dayandık cevap verdik. Yeri geldi kaymakama çıktık dedik böyle böyle. Allah razı olsun devlet bir yerde engelliyor karşı tarafı." (K31- Adatepe/Ayvacık)

Yeni gelenlerin şikayetlerinin ve yaşam tarzına yönelik eleştirilerinin, kırsaldaki sosyal yapı ve günlük pratikler üzerinde yarattığı baskı, yerel topluluk içinde sosyal etkilere ve gerilimlere yol açmaktadır. Köylülerin, yaşam biçimlerini savunmak için devlete başvurması ve bu sürecin getirdiği çatışma, kırsal sosyal yapının değişim dinamiklerini göstermektedir.

Katılımcılardan biri, köylerin sürdürülebilirliği için ekonomik kaynakların tek başına yeterli olmadığını, sosyal bağların ve mekanların güçlendirilmesinin de önemli olduğunu vurgulamaktadır. Köylülerin hayallerinin köyden göç etmek üzerine kurulu olduğunu ifade eden katılımcı, bu durumun değişmesi için köye olan sevgi ve saygının artırılmasına dikkat çekmektedir:

"Aslında köylerin sürdürülebilirliğini sağlayabilecek koşul sadece ekonomik değil çünkü köylünün özellikle son 15 senedir hayali köyü terk etmek üzerine kurulduğu için eline geçen parayla daha çabuk terk etmekte. Para kazanırsa köyünde kalır gibi bir şey yok maalesef. Öyle bir hayal üzerine insanları durduramazsınız. O hayalin değişmesi önemli. Yani köyüne olan sevgisinin saygısının artması önemli bu anlamda sosyal mekanların gelişmesi kıymetli olacak. Ekonomik kaynak dışında tamamlayıcı, o bakımdan o iki binanın konseptini önemsiyorum bütün köylerde olması gereken bir şey." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu görüş, kırsal alanların sürdürülebilirliği için ekonomik desteklerin yanında, sosyal mekanların ve topluluk bağlarının güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Katılımcının bahsettiği sosyal mekanlar, köylülerin toplumsal aidiyet duygularını artırarak kırsal yaşamın cazibesini yeniden oluşturabilir. Bu, kırsal göçü azaltmak ve köylerin geleceğini güvence altına almak için bütüncül bir yaklaşımın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, köyde kalma kararlarının yalnızca ekonomik değil, "toplumsal aidiyet, mekâna sevgi ve kültürel bağlarla" şekillendiğini göstermektedir. Bu, Halfacree'nin kırsal mekânın sosyal temsil çerçevesiyle örtüşmektedir; çünkü bu çerçeve, kırsal alanların "yalnızca fiziksel değil, toplumsal değerlerin ve bireylerin kimliklerinin inşa edildiği mekânlar" olduğunu vurgular (Halfacree, 2007)

Katılımcılardan biri, kırsal alanda yeni gelen gençlerin karşılaştıkları ekonomik ve deneyimsel zorluklara dikkat çekmekte ve bu sorunların topluluk temelli bir gelir paylaşımı modeliyle aşılabileceğini ifade etmektedir. Bu model, toprak sahipleri ile yeni gelenler

arasında dostluk, bilgi ve ürün paylaşımını teşvik ederek kırsal dayanışmayı artırmayı amaçlamaktadır:

“Yakın bahçeler ağı projem var, henüz küçük bir grupla ve küçük ölçekli başladık. Bu bir gelir ortaklığı aynı zamanda böyle bir model düşündüm çünkü burada işgücü açığımız var toprak sahipleri olarak yeni gelen gençlerin de bu işe ayıracakları bütçeleri yok zorlanıyorlar gerek de yok sadece bütçe meselesi de değil bu bir deneyim meselesi alıyorsun sonra ne yapacağını bilmiyorsun bir sürü yatırım yapman gerekiyor. Bunlarda masraf almakla iş de bitmiyor ya bunlar hazır tabir bahçede gelir gelmek başlama imkanı oluyor burada dostluk, bilgi, ürün, para paylaşımı gibi paylaşımlar söz konusu bu da böyle bu özellikle yeni gelen gençlere bir yol açmak için.”(K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal topluluklarda sosyal dayanışmanın ve iş birliğinin önemini vurgulamaktadır. Halfacree’nin sosyal temsil çerçevesine göre, kırsal alanlar sadece fiziksel mekânlar değil, aynı zamanda topluluk bağlarının ve karşılıklı desteğin geliştiği sosyal yapılardır. Bu bağlamda, önerilen model, kırsal mekânların bu sosyal boyutlarını güçlendirerek yeni gelenlerin kırsal yaşam pratiklerine daha kolay adapte olabilmelerini sağlamaktadır.

Aynı katılımcı, kırsal alanlarda toprakların verimli kullanılabilmesi ve sürdürülebilir tarımsal üretim için ekonomik ve sosyal temellerin birlikte ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Barınma ihtiyacının öncelikli olduğuna dikkat çeken katılımcı, tarımın sürdürülebilirliği için işgücü ve felsefi birlikteliğin önemini ifade etmektedir:

“Çünkü bütçeleri sınırlı ben önce insanların barınma mekanı yapmaları gerektiğini düşünüyorum eve harcamaları gerekiyor paralarını toprak her yerde toprak, topraklar verimli kullanılmıyor toprakların verimli kullanılabilmesinin yöntemi iş gücü ve felsefe birliğinden geçiyor ondan sonrası geliyor zaten yani ticarileşmesi çok kolay sürdürmek de kolay bu ikisi birlikte olursa ama işgücü oluşturamıyorsanız ya da felsefi birliktelik oluşturamıyorsanız o zaman ekipleşemiyor ve sürmüyor zaten bizim buradaki felsefemizin temeli benim bir tanımım var insan ve doğa dostu tarım diyorum. Bunun açılımı da şu doğaya zarar vermemekle birlikte insana şifa olacak şeyler yetiştirmek önemli çünkü bu organik tarımın ötesinde bir konsept, organik tarım bugün endüstriyelleşmiş vaziyette dünyada.” (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal yaşamın sürdürülebilirliğinin sadece ekonomik kaynaklarla değil, topluluk içi iş birliği ve ortak bir tarımsal felsefe geliştirilmesiyle mümkün olduğunu göstermektedir. Katılımcının "insan ve doğa dostu tarım" tanımı, kırsal üretim pratiklerinin

çevreye duyarlı ve insan sağlığına faydalı bir şekilde yeniden düşünülmesini önermektedir. u görüş, Halfacree'nin kırsal mekânların yalnızca fiziksel bir alan değil, toplumsal ilişkilerin, kültürel normların ve çevresel değerlerin şekillendiği ve yeniden üretildiği çok boyutlu yapılar olduğunu ifade eden yaklaşımıyla ilişkilidir (Halfacree, 2007). Katılımcının organik tarımın endüstriyelleşmesi konusundaki eleştirisi ise, kırsal üretim modellerinin modern ekonomik sistemlere karşı kırılganlığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, kırsal dayanışmanın tarımsal üretim üzerindeki etkisi, kırsal alanların sosyal ve çevresel boyutlarının nasıl iç içe geçtiğini de göstermektedir.

Yine aynı katılımcı, köylerde kooperatifleşmenin ve temiz üretimin önemine dikkat çekmektedir. Bu tür girişimlerin, kırsal bölgelerde ekonomik kalkınmayı destekleyecek ve ürünlere katma değer kazandıracak bir model sunduğunu ifade etmektedir:

"Önemli köylerde bunu çoğaltmak burada Bayramiç de bir kooperatif kurulursa o da yeterli ama yine de yapılabilir her yerde kurulmayabilir bu bir köy kendi imkanıyla bunu gerçekleştirebilir çok zor bir şey değil bu şekilde temiz üretimini raf ömrü olan ürünlere dönüştürüyorsun bu çok önemli katma değer." (K17-Serhat/Bayramiç)

Katılımcının vurguladığı kooperatifleşme modeli, kırsal alanlarda ekonomik dayanışmayı artırarak yerel ürünlerin değerini yükseltme potansiyeli taşımaktadır. Bu yaklaşım, kırsal ekonomilerin sadece tarımsal üretime değil, aynı zamanda temiz üretim ve işlenmiş ürünlerin pazarlanmasına da odaklanması gerektiğini göstermektedir. Özellikle, kırsal üretimi sürdürülebilir kılma amacı, kırsal ekonomilerin çeşitlendirilmesi ve küresel piyasalara entegrasyonuyla ilişkilendirilebilir (Mitchell & Madden, 2014). Katma değer vurgusu, kırsal kalkınmada yerel üretim ve iş birliğinin önemine işaret etmektedir.

Katılımcı, köyde kurulan bir derneğin hem yerel kadınlar hem de yeni gelenler için sosyal bağları güçlendirdiğini ve kırsal yaşamda önemli bir sosyalleşme alanı sunduğunu ifade etmektedir:

"Yani şimdi burası (hanımeli derneği) oldu mesela gönüllü benim ikimizin girişimiyle oldu. Bu derneğin çok katkısı oldu bence hem köydeki kadınlar hem de biz sosyalleşmiş oluyoruz bu sayede."

Bu ifade, kırsal alanda gönüllülük ve dernek faaliyetlerinin toplumsal dayanışmayı artırma potansiyelini göstermektedir. Dernek gibi sosyal yapılar, yerel halk ile yeni gelenler arasındaki sosyal bağları güçlendirerek kırsal mekânda sosyal entegrasyona katkı sağlar (Guimond &Simard, 2010).

Katılımcının vurguladığı sosyalleşme, kırsal toplulukların sosyal sürdürülebilirliği açısından kritik bir rol oynamaktadır. Katılımcı, şehirden kırsala gelen bireylerin, kırsal yaşam pratiklerine uyum sağlama sürecinde ortaya çıkan görüş ve yaşam tarzı farklılıklarının sosyal çatışmalara yol açabileceğini ifade etmektedir. Bu tür çatışmaların önlenebilmesi için, bireylerin kırsal alana yerleşmeden önce daha uyumlu bir grup dinamiği ve proje odaklı bir yaklaşım benimsemeleri gerektiğini vurgulamaktadır:

"Bu arada grubun da çok tutarlı olması lazım hobiden çıkıp bir projeye dönüşmesi lazım ciddi olması lazım maalesef çok şehirden geliyorlar yaş daha küçük, yaşam standartları ve görüşleri çok farklı olduğu zaman ister istemez ilk başlarda çatışma oluşuyor o çatışma olmadan buraya gelmesi lazım çatışma olduktan sonra tamiri biraz daha zor. Anlatabildim mi derdimi? "(K7-Ahmetçe/Ayvacık)

Katılımcının bu ifadesi, kırsal alanlara göç eden bireylerin farklı beklenti ve yaklaşımlarının topluluk içinde uyum sorunlarına neden olabileceğini göstermektedir. Şehirden kırsala gelenlerin, kırsal yaşamın sosyal yapısına ve değerlerine hazırlıklı bir şekilde entegre olmasının, çatışmaları azaltarak kırsal toplulukların dayanışma ve sürdürülebilirliğini artırabileceği vurgulanmaktadır (Halfacree, 2012). Bu süreç, kırsal alanlarda sosyal uyumu sağlamanın önemli bir adımı olarak görülmektedir.

Katılımcı, köyde yaşayan köylüler ile şehirden gelenler arasındaki yaşam biçimi farklılıklarının, sosyal uyumsuzluklara yol açtığını ifade etmektedir. Köylülerin geleneksel hayvancılık pratiklerini sürdürmesi, şehirden gelenlerin bahçelerine zarar verilmesi ve sinek sorunu gibi nedenlerle eleştirilmekte ve bu durum sosyal çatışmalar doğurmaktadır:

"Bir arada yaşamak anlamında şöyle bir şey var köylülerin burada yaşam amaçları farklı, şehirlilerin farklı. Köylüler aynı şekilde devam etmek istiyorlar, hayvan besliyorlarsa aynı şekilde beslemek istiyorlar doğal olarak. Şehirliler de bir kısmı artık bu köyün tamamen köy şeyinden çıktığını düşünüyor... Şehirden gelenler hayvan beslenmesinden bir parça rahatsızlar. İki sebebi var: 1. Keçiler bahçelere zarar veriyorlar, eğer siz bahçenizi koruma altına almadıysanız ki koruma altına almış olsanız dahi bazen bir yolunu bulup bahçenize girip sizin diktiğiniz fidanları ya da orada ne diktiyseniz işte onları yiyorlar. 2. Eğer temiz bakılmıyorsa sineğe sebep oluyorlar ve köyde çok fazla sinek oluyor." (K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, köylülerin geleneksel hayvancılık ve tarım pratiklerini sürdürme isteği ile şehirden gelenlerin kırsal mekânı turizm ve rekreasyon için dönüştürme beklentileri arasındaki gerilimleri yansıtmaktadır. Şehirden gelenlerin kırsal yaşamdan farklı

beklentileri, kırsal mekânın anlamını yeniden tanımlama çabasıyla, sosyal uyumu zorlaştıran çatışmalara neden olmaktadır (Phillips, 2005; Halfacree, 2007). Bu durum, kırsal alanların fiziksel, toplumsal ve ekonomik yapısını dönüştürürken, sosyal bağların zayıflamasını da beraberinde getirmektedir.

Ancak, köylülerin tarım ve hayvancılıkla ilişkilerinin zayıflaması yalnızca yeni gelenlerin taleplerine bağlı bir durum değildir. Bu dönüşüm, aynı zamanda devlet politikalarının yönlendirmesi ve kırsal alanlardaki ekonomik yapı değişimleriyle de şekillenmektedir. Yeni gelenlerin talepleri bu sürece katkı sağlasa da geleneksel üretim pratiklerindeki değişimin tek sebebi olarak değerlendirilemez.

Katılımcı, otelin köydeki sosyal dinamikleri nasıl etkilediğini anlatmaktadır. Tanınırlığın artması, köyün sosyal yaşamına yeni bir canlılık getirirken, turistlerle yerel halk arasındaki ilişkiler sosyal bağların yeniden şekillenmesine neden olmuştur.

“Asos denince akla hep Behramkale köyü gelir bu otelle birlikte Büyükhüsun köyü de tanınmaya başladı açıkçası. Mesela bu otele gelenler önce Ağahan ödüllü yapıyı bilmiyorlardı önce oraya da yönlendirerek görmelerini sağlıyoruz örnek verirsek.” (K8-Büyükhüsun/Ayvacık)

Otelin, köyün tanınırlığını artırması ve turistlerle yerel halk arasında bir bağlantı kurması, sosyal bağların güçlenmesine katkı sağlayabilir. Ancak, tanınırlığın artmasıyla birlikte sosyal uyum ve kırsal yaşam tarzının korunması arasında bir denge sağlanması önemlidir. Shucksmith (2000), kırsal toplulukların sosyal yapılarının korunmasının, bu tür dış etkiler karşısında kritik bir öneme sahip olduğunu belirtmektedir.

Katılımcı, köyde tasarladığı iki yapının – üretimhane ve çocuk kütüphanesi – kırsal kalkınma açısından sosyal ve ekonomik önemine dikkat çekmektedir. Bu yapıların, yerel halk ile kentten gelen bireylerin buluşma noktası olarak toplumsal dayanışmayı ve sosyal ilişkileri güçlendireceğini ifade etmektedir. Ayrıca, kadınların, çocukların ve yaşlıların bu mekanlara dahil edilmesinin, kırsal alanlarda toplumsal eşitlik ve dayanışmayı artırabileceği ifade edilmektedir:

“Kentten kıra dönerek köyün kırın gerçek sahibi olan köylüyle temas kurması çok önemli hem sosyal anlamda hem de ekonomik anlamda o bahsettiğimiz 2 bina o bakımdan çok önemli yani sosyal ve ekonomik yapılarda. bu ortada da 2 bina bu insanların buluşma mekanı yani bu insanlar buluşmazsa hiçbir şey olmaz bu buluşma mekanlarının da kahve dışında yeler olması gerekiyor çünkü ev ve kahve üretim odaklı mekanlar değillerdir sosyal anlamda da bir üretim var ne oluyor mesela şu anda olduğu gibi bir şey tartışabiliyoruz sosyal

mekanda tartışabiliriz işte dersin ki ben bu sene şöyle bir uygulama yaptım işte köylü der ki o işe yaramıyor şöyle yap der filan tecrübe etmiştir daha önce kahvelerde de yapılıyor bu biraz ama burada kadınlarında katılımı önemli burada kahvelerde kadın olmuyor pek sosyal mekanlarda kadınlar çocukla gençler yaşlılar herkes buluşabiliyor bu önemli köylü ve kentli üretim hane de de buluşabilir dolayısıyla bunlar köyü güçlendirecek şeyler sürdürülebilirliğe dönüştürecek şeyler"

Katılımcı, kadınlar, çocuklar ve yaşlıların bu mekanlara katılımını özellikle önemli görmektedir. Bu kapsayıcı yaklaşım, toplumsal eşitlik ve dayanışmayı artırmanın yanı sıra kırsal alanlarda sosyal sürdürülebilirliği güçlendirebilir. Shucksmith (2000), kırsal alanlarda sosyal dayanışmanın sürdürülebilir kalkınmanın temel taşlarından biri olduğunu vurgularken, bu tür mekanların kırsal toplulukların uzun vadeli dayanıklılığına katkıda bulunabileceğini savunmaktadır.

Katılımcı, şehirden gelen bireyler ile yerel halk arasındaki sosyal uyumsuzlukları ve öncelik farklılıklarını vurgulamaktadır. Bu durum, köyde sosyal çatışmalara ve toplumsal uyumun zorlaşmasına yol açmaktadır. Özellikle meydan düzenlemeleri ve otopark gibi konular, yerel halk ile yeni gelenler arasındaki farklı önceliklerin bir çatışma alanı yarattığını göstermektedir.

"Dolayısıyla onların birde şöyle bir şeyi yok şehirden gelen köyü güzelleştirmeye daha, şehirleştirme demeyim ama daha bir düzene oturtmak istiyor mesela meydan çok karmaşık otobüsler içeri kadar giriyor, herkes kafasına göre tente çekiyor, şehirliler bu karmaşadan rahatsız halbuki meydan ne kadar güzel orada kafesi olan köylüler var onlar kabul etmiyorlar içeri araçların girmemesini yada başka düzenleri hem sabit fikirliler hem de kazançları kesilir gibi düşünüyorlar onlar da haklı ama anlamıyorlar aslında uzun vadede daha çok para kazanabilirler daha çok parası olan turist gelir mesela estetik olarak da düzenlense, bir taraf köyü sadece güzelleştirme amacındayken diğer taraf para kazanma öncelikli yani ortak yol bulunamıyor.

Bu ifade, kırsal alanlarda şehirden gelen bireylerle yerel halk arasındaki toplumsal dinamiklerin karmaşıklığını ve çatışmaları yansıtmaktadır. Şehirden gelenlerin köyde estetik ve düzen odaklı değişiklikler yapma girişimleri, yerel halkın ekonomik çıkarlarıyla çatışmaktadır. Bu durum, toplumsal uyumun zedelenmesine ve köydeki sosyal bağların zayıflamasına yol açabilir. Shucksmith (2000), kırsal topluluklarda sosyal dayanışmanın sürdürülebilir kalkınma için kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Ancak bu tür

çatışmalar, yerel halk ile yeni gelenler arasındaki anlayış ve iş birliğini zorlaştırarak kırsal alanlarda sosyal uyumsuzluğa neden olabilir.

Aynı katılımcı, kırsalda yerel halk ve sonradan yerleşenler arasındaki ilişkilerin sosyal bağlamını değerlendirerek, bu iki grup arasındaki mesafenin zamanla azalarak daha sağlıklı bir entegrasyon sürecine dönüşmesi gerektiğini ifade etmektedir.

"Kentlerin özellikle büyük kentlerin küçültülmesi hedeflenmeli, kırın da şu an iki kategori yani köylüler ve sonradan gelen köye yerleşen kategorilerinin yavaş yavaş yakınlaşması gerekiyor. Hâlâ uzak topluluklar. Çatışmalar olabilir, çıkarlar var, çıkar çatışmaları var ama henüz çok sağlıklı bir entegrasyon yok." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal alanda yerel halk ile yeni gelenler arasında devam eden sosyal ayrışmayı ve entegrasyon sürecindeki eksiklikleri vurgulamaktadır. Çatışma potansiyeli, farklı çıkar gruplarının aynı mekânda bir arada yaşamasından kaynaklanmaktadır (Phillips, 2004). Sağlıklı bir entegrasyonun sağlanması için yerel halk ile yeni gelenler arasında karşılıklı anlayış ve iş birliğini artıracak sosyal politikaların geliştirilmesi önem taşımaktadır (Guimond & Simard, 2010).

Yine aynı katılımcı, kırsal alanda köylüler ve sonradan gelenler arasındaki sosyal mesafeyi ve entegrasyon eksikliğini dile getirmektedir.

"Kırda şu an iki kategoride olan köylüler ve sonradan gelen köye yerleşen kategorilerinin yavaş yavaş yakınlaşması gerekiyor. Hâlâ uzak topluluklar. Çatışmalar olabilir, çıkarlar var, çıkar çatışmaları var ama henüz çok sağlıklı bir entegrasyon yok."(K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal alanlarda sosyal uyumun sağlanmasında yaşanan zorluklara işaret etmektedir. Çıkar çatışmaları ve karşılıklı güvensizlik, entegrasyonu engelleyen temel faktörlerdir. Guimond ve Simard (2010), kırsal entegrasyonun sağlanabilmesi için karşılıklı anlayış ve sosyal bağların güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Bir katılımcı, kırsala dönüş sürecinde yeni gelenler ile yerel halk arasındaki dinamiklerin karmaşıklığını ve örnekler üzerinden olumlu ve olumsuz etkilerini tartışmaktadır. Hem yeni gelenlerin yerel halk üzerindeki dönüştürücü etkileri hem de uyumsuz yaklaşımlar sonucu oluşan çatışmalar, kırsalda sosyal ilişkilerin yeniden şekillenmesini zorlaştırmaktadır:

"Dokunanlar çok oldu, dokunamayanlar da oldu. Her ikisine de örnek vereyim: Şöyle örnek vereyim: Kente eskiden köylü biri geldiği zaman bizim annelerimiz 'Köyü de buraya getirmiş ya' derdi, horozunu, tavuğunu, bilmem nesini yani kentli kafasıyla. Şimdi de ters

göçte aynı durum var: ‘Sen kenti buraya getiriyorsun ya.’ Adam buraya bir ev yapıyor, sorsan taş ocaklarına karşı ya, ama yapmış 600 m² ev, hem de oradaki karşı olduğu taş ocağından çekiyor taşı, ama sorsan en iyi ekolojist hani, gibi tipler de var olumsuz örnek anlamında söylüyorum. Ama beş senedir buradadır, köyün çöpüyle uğraşan bir arkadaş var; hani köylüyü neredeyse dönüştürmek üzere. Derken bir İstanbul’dan gelip de kahvede ‘Siz ne pis köysünüz’ demesinden köylü bu sefer ‘Sana ne, burası bizim köyümüz’ deyip daha çok çöp atmaya başlıyor, hatta onun evinin önüne çöp atmaya başlıyor. Bu iletişim metodu yöntemi işte. Bu topluluk denemeleri gibi aslında deneniyor, farklı farklı insanlar var, farklı farklı türler var. Türkiye’nin zeytinciliğine çok büyük faydası olmuş kaulin kili diye, zeytin sineğine karşı Türkiye’de de çok satılan bir şey kil bildiğin bunu yapan meyveli tepe diye bloğu olan Karamürsel’de kendi 5 dönümlük arazisinde yaşayan ama bütün köye ve Türkiye’nin de zeytinciliğine etkisi olan mesela adamlar var ee yani Cem Birder var Nusratlı kadın kooperatifi var Süheyla doğanın kurduğu zamanında.” (K5-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal alandaki yeni gelenler ile yerel halk arasındaki ilişkilerin dengeli bir şekilde yönetilmediğinde nasıl olumsuz sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Guimond ve Simard (2010), kırsalda yeni gelenlerin davranışlarının yerel halkın tepkilerini doğrudan etkilediğini ve bu tür çatışmaların karşılıklı anlayış eksikliğinden kaynaklandığını belirtmektedir. Olumlu örneklerde ise bireylerin yerel halkın yaşamına katkıda bulunması ve onları dönüştürmeye çalışmadan birlikte çalışması sosyal bağların güçlenmesini sağlamaktadır. Örneğin, yerel kooperatiflerin kurulması veya zeytin sineğiyle mücadele gibi kırsal üretime doğrudan katkı sağlayan bireysel çabalar, sürdürülebilir ve anlamlı bir ilişki kurmanın örneklerindendir (Phillips, 2005).

Bir katılımcı, kırsala yerleşen bireylerin düzenledikleri sosyal etkinliklerle bölgenin tanıtımına ve sosyal yapısına katkıda bulunduğunu ifade etmektedir. Bahsi geçen bireyler, bölgenin tanınmasını sağlayarak sosyal yaşamın hareketlenmesine olanak tanımıştır. Ancak bu süreçte öncü olmanın yorucu olduğu belirtilmiştir.

“Benden sonra Mustafalar geldi Mustafalar sosyal anlamda çok geniş etkinlikler yaptılar. Buranın duyulmasına vesile oldular. Yani en önemli ilk etkin tanıtım onlar vesilesiyle yapılmıştır. Ben belki onların gelmesine vesile olmuş olabilirim burada olduğumu biliyorlardı hatta onların arazisini görmeye birlikte gittik o zaman. Öyle yani bir şey de öncü olmak çok zor yorucu” (K17-Serhat/Bayramiç).

Bu tür sosyal etkinliklerin, kırsal topluluklarda dayanışmayı artırdığı, toplumsal uyumu teşvik ettiği ve kırsal alanların sosyal ve kültürel kimliğinin yeniden şekillenmesinde

etkili olduğu görülmektedir (Hurley ve Arı, 2018; Gieling vd., 2017; Abrams vd., 2012). Bu örnek, kırsaldaki sosyal etkinliklerin hem yerel bağları güçlendirme hem de dış çevreyle bağlantıyı artırma potansiyelini göstermektedir.

Katılımcı, kırsalda insan ilişkilerinin mekânsal bağlamda nasıl yeniden inşa edilebileceğine dair bir değerlendirme yapmaktadır. Mekânın, bireyler arasındaki ilişkilerin ihtiyaçlarına göre şekillendiğini vurgulamaktadır:

"Mekân aslında insan ilişkisi yaratmaktan geçen bir şey, yani ister istemez çeşitli insan ilişkilerinin ihtiyaçlarına yönelik mekânlar ortaya çıkıyor. Dolayısıyla hani bir yerde doğan insan bağını yeniden kurmak istiyorsa, insanlar şehirde daha kopuk; kırsalda o kopukluğu onarabileceğini düşünerek geliyorsa aslında burada şey de var yani insan doğa bağının önemli bir kısmı doğa ama çok büyük bir kısmı insan. Dolayısıyla kendini getirdiği zaman alışkanlıklarını değiştirmediği, bakış açısını değiştirmediği sürece aynı şeyi buraya taşımış oluyor." (K6-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsala yerleşmenin insan ilişkileri üzerindeki etkilerini ve bireyin şehir alışkanlıklarını kırsal yaşama taşımasının bu bağları nasıl şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Kırsal yaşam, yalnızca doğayla değil, aynı zamanda insanlarla da kurulan bağların bir parçasıdır. Katılımcı, bireylerin bakış açılarını değiştirmediği sürece şehirden gelen kopukluk ve alışkanlıkların kırsal yaşama taşınabileceğine dikkat çekmektedir. Bu tür sosyal etkilerin, kırsalda yeni gelen bireylerin toplumsal uyum ve aidiyet hisleri üzerinde belirleyici bir rol oynadığı düşünülmektedir. Bu tür sosyal etkiler, kırsalda yeni gelen bireylerin toplumsal uyum ve aidiyet hislerinin gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Kırsal alanlar, bireylerin topluluk ve çevre ile bağlarını yeniden kurmasına olanak sağlarken, bireylerin algı ve tutumları bu bağların şekillenmesinde belirleyici olmaktadır. (Halfacree, 2007; Wilbur, 2013).

Katılımcının ifadesi, yerel halkın yeni gelenlere ve projelere başlangıçta şüpheyle yaklaştığını ve zamanla bu şüphelerin ekonomik ve sosyal faydaların anlaşılmasıyla azalabileceğini ortaya koymaktadır. Yerel halkın endişeleri, yalnızca projelerin ekonomik getirileriyle değil, aynı zamanda sosyal ilişkiler ve güvenin inşa edilmesiyle de ilişkilidir.

20“Bambaşka bir yerde bambaşka bir şey yapıyorsunuz onun pek bir etkisi ve tepkisi olmaz ama yakın yapıyorsanız ve yerel ile sürekli iletişim ilişki içerisinde olacaksanız, yereli şuna ikna etmeniz lazım bu benim için iyi olacak veya bu adamların ilk önce bana zararı olmayacak buradaki arazilerimizi zehirlemeyecek, şunu yapmayacak bunu yapmayacak hani adamlar ilk başta şüpheyle bakıyor bunlar ne iş yapıyor burada bunun bana zararı ne olur

ondan sonra bana bunların faydası olur mu oraya gelene kadar o şüphe çok uzun sürüyor bir şekilde bakın biz bunları yaparsak malınız mülkünüz değerlenir, ne bileyim şu köyden 15 kişiye sigortalı iş sağlayacağız gibi faydasından bahsedip ikna ederseniz onun yürüme ihtimali daha fazla.” (K7-Ahmetçe/Ayvacık)

Bu ifade, sosyal bağlamda yeni gelenlerin yerel halkla iletişim kurma biçimlerinin ve projelerin sosyal kabulünün ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Yerel halkın güvenini kazanmak için sadece ekonomik vaatlerde bulunmak yeterli olmayabilir; aynı zamanda sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi ve sürdürülebilir bir iletişim zemininin kurulması gereklidir. Bu, kırsal alandaki sosyal dinamiklerin uyum içinde gelişmesine olanak tanıyabilir (Guimond & Simard, 2010).

Katılımcı, kırsal alanlarda zirai ilaç kullanımının azalmasına yönelik bir farkındalık oluştuğunu ve bu değişimin sosyal ilişkiler üzerinden gelişebileceğine dair gözlemlerini aktarmaktadır:

"Zirai ilaç kullanımın azalmasında ya da uyguladığımız diğer doğal yöntemler ile, en azından bir farkındalık getirmiş olduğumuzu düşünüyorum, görüyorum yani merak ediyorlar sonucunu, soruyorlar ne kadar ürün aldınız, nasıl yaptınız filan diye, bunlar önemli aslında belki bebek adımları gibi görünüyor ama böyle ilişkilerle olacak inanıyorum." (K4-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal topluluklarda çevresel farkındalık ve sürdürülebilir tarım uygulamalarına olan ilginin artmaya başladığını göstermektedir. Özellikle bireyler arası bilgi paylaşımı ve deneyimlerin aktarılması, sürdürülebilir tarımsal pratiklerin benimsenmesinde öncü bir rol oynamaktadır. Organik üretim yöntemleri veya zirai ilaçsız tarım gibi uygulamaların sonuçlarıyla ilgili merakın artması, bu tür değişimlerin yerel topluluklar arasında yayılabileceğine işaret etmektedir.

Bu süreç, kırsal alanlarda sosyal ilişkilerin tarımsal yeniliklerin benimsenmesindeki rolünü vurgulamaktadır. Post-produktivist kırsal model kapsamında, kırsal alanların yalnızca üretim merkezleri değil, aynı zamanda bilgi paylaşımı ve çevresel değerlerin ön planda tutulduğu sosyal mekânlar olarak dönüşüm geçirdiği görülmektedir (Woods, 2011). Katılımcının belirttiği "bebek adımları" metaforu, bu tür dönüşümlerin uzun vadeli ve ilişkiler üzerinden gerçekleşeceğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, yerel ilişkiler ve deneyimlerin paylaşımı, sürdürülebilir tarım pratiklerinin benimsenmesinde önemli bir unsurdur.

3.5.2. Ekonomik Etki

Katılımcı, otelin köydeki arazi fiyatlarını ve ekonomik dinamikleri nasıl etkilediğini ifade etmektedir.

“Arazi fiyatlarında artış oluyor, otelimize gelip burada keyifli vakit geçirdikten sonra, manzarayı görüyor, diğer güzellikleri görüyor, burada benim de yapabileceğim bir ev ya da arsa yok mu diye bir talep oluşmaya başladı.” (K8-Büyükhüsun/Ayvacık)

Bu ifade, turizm faaliyetlerinin yerel ekonomiye olan etkisini açıkça ortaya koymaktadır. Otelin çevresinde artan arsa ve ev talepleri, arazi fiyatlarını yükselterek yerel halk için ekonomik fırsatlar yaratabilir. Ancak bu durum aynı zamanda ekonomik ve sosyal dengeleri de değiştirebilir. Arazi fiyatlarındaki artış, bir yandan yerel halkın mülklerini değerlendirme fırsatı sunarken, diğer yandan kırsal alanlarda ekonomik eşitsizlikleri ve yerel halkın yerinden edilme riskini artırabilir (Phillips, 2005). Turizmin bu tür ekonomik etkileri, kırsal alanların özgün yapısını tehdit ederek kırsal soylulaştırma süreçlerini tetikleyebilir. Bu nedenle, ekonomik getiriler ile uzun vadeli mekânsal ve sosyal etkiler arasındaki denge dikkatle gözetilmelidir**.**

Katılımcılardan biri, kırsal alanlardaki ekonomik etkileşimlerin temelinde arazi satışı ve inşaat faaliyetlerinin yer aldığını belirtmektedir. Yeni gelenlerin arazi talebi, yerel halkın mülklerini satmasına yol açarken, inşaat süreçleri de köylüler için geçici iş imkanları yaratmaktadır.

“Tek ekonomik etkileşim yer satın almak insanlar satmaya meyilli ondan sonra da onunla ilgili inşaat varsa köylü devreye giriyor iş olanağı yaratılıyor bir süre.” (K7-Ahmetçe/Ayvacık)

Bu ifade, yeni gelenlerin talebiyle artan arazi satışlarının ve beraberindeki inşaat faaliyetlerinin kırsal ekonomide geçici bir hareketlilik yarattığını göstermektedir. Arazi satışı yerel halk için ekonomik bir fırsat sunarken, inşaat projeleri de kısa vadeli iş imkanları sağlayarak ekonomik canlılık yaratmaktadır. Ancak bu tür ekonomik etkileşimler uzun vadede sürdürülebilir bir ekonomik yapı oluşturmayabilir. Yerel halkın bu süreçteki ekonomik kazançlarının, kırsal yaşamı ve uzun vadeli ekonomik dengeleri nasıl etkileyeceği dikkatle değerlendirilmelidir (Phillips, 2005).

Kırsal alanlarda yaşanan ekonomik dönüşüm, yerel halkın topraklarını satmasına ve kırsal mülkiyet yapısının değişmesine neden olmaktadır. Katılımcı, ekonomik baskılar

nedeniyle birçok köylünün topraklarını ve evlerini sattığını belirtirken, bu durumun hem bireysel hem de toplumsal sonuçlarına dikkat çekmektedir:

"Evet köylü satıyor tabi topraklarını. Birçoğu birinci elden sattı o da neden zeytin para etmediği için. Tabi bir de buradaki binalara çok para verdikleri için dehşet paralar verdiler adam buradaki evini sattı Küçükkuyu'dan 3 tane ev aldı çok ilerleyen zaman göre bakarsanız iyi yapmadılar ama o zamana göre de satmak zorunda kaldılar mesela bizim mekân olmasaydı bizde satardık belki mekan sayesinde köyde kaldık sisteme uyum sağlamasaydık bizde satmıştık mesela bizi bile şuan sürekli şikayet ediyorlar." (K31-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal ekonominin dönüşümüyle birlikte, tarımsal faaliyetlerin ekonomik değer kaybetmesinin ve kentten gelenlerin yüksek meblağlar ödeyerek toprak satın almasının, köylülerin mülklerini elden çıkarmasına yol açtığını göstermektedir. Özellikle zeytincilik gibi geleneksel üretim biçimlerinin ekonomik cazibesini yitirmesi, yerel halk için toprak satışını bir çözüm yolu haline getirmiştir. Ancak bu durum, uzun vadede kırsal mülkiyetin el değiştirmesine ve yerel halkın köyden uzaklaşmasına neden olabilmektedir. Buna karşın, bazı yerel işletmelerin sisteme uyum sağlayarak ekonomik varlıklarını sürdürebilmesi, kırsalda kalabilmek için önemli bir strateji olarak öne çıkmaktadır.

Bu süreç, kırsal soylulaştırma (rural gentrification) bağlamında ele alınabilir. Yüksek gelirli yeni gelenlerin, kırsal alanlardaki toprak ve konut fiyatlarını artırması, yerel halkın ekonomik baskı altında mülklerini satmasına ve kırsal alanlardan uzaklaşmasına yol açmaktadır (Phillips, 2005).

Kırsal alanlarda mülk fiyatlarının zamanla artması, yeni gelenlerin talebiyle birlikte yerel halkın ekonomik kararlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Katılımcı, geçmişte uygun fiyatlarla satılan mülklerin, günümüzde değerlenmesine rağmen elden çıkarılmadığını vurgulamaktadır:

"Buraya aşağı yukarı 20 seneden beri yabancı dış uyruklu ve İstanbullu sizin gibi Ankaralı İzmirli 20 seneden beri geldiler ev aldılar. Çok ucuzdu o zaman. Şurayı (meydanın hemen üstündeki bir evi gösteriyor) bir İstanbullu 24 bine aldı. 20 sene, 18-20 sene önce. Şimdi trilyon veriyorlar da satmıyor yine." (K32-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal alanlarda mülkiyetin el değiştirme sürecinde ekonomik değerlerin nasıl hızla yükseldiğini ortaya koymaktadır. Özellikle büyük şehirlerden gelen yeni yerleşimcilerin artan talepleri, kırsal konut piyasasında fiyatların yükselmesine neden olmuş, bu durum mülk sahibi olan yerel halkın ekonomik kararlarını yeniden şekillendirmiştir. Yerel halk, ekonomik getiriyi kısa vadede bir çözüm olarak görse de uzun vadede bu süreç,

yerinden edilme ve toplumsal dışlanma risklerini beraberinde getirmektedir (Smith & Phillips, 2001; Phillips, 2005). Teorik olarak, kırsal soylulaştırma, kırsal alanların geleneksel üretim merkezlerinden ziyade yaşam tarzı ve tüketim mekânlarına dönüşmesiyle ilişkilidir (Woods, 2011). Bu dönüşüm, aynı zamanda post-prodüktivist kırsal mekân anlayışının bir parçasıdır. Post-prodüktivist süreçte kırsal alanlar, yalnızca ekonomik üretim değil, estetik, çevresel değerler ve turizm gibi tüketim odaklı işlevlerle yeniden şekillenmektedir (Halfacree, 2007; Mitchell, 2004). Ancak bu yeniden yapılanma sürecinde, yerel toplulukların ekonomik ve sosyal yapıları, yeni gelenlerin talepleri doğrultusunda dönüşüme uğramakta ve çoğu zaman kırılganlaşmaktadır.

Katılımcılardan biri, kırsala yerleşen yeni gelenlerin ekonomik ve sosyal etkilerinin yerel halk üzerinde yarattığı dönüşümü ve bu süreçte karşılaşılan zorlukları tartışmaktadır. Yeni gelenlerin varlığı, kırsal alanlarda arazi değerlerinin artmasına ve bu durumun yerel halk tarafından bir rant fırsatı olarak algılanmasına neden olduğunu ifade etmektedir.

5“Ne oluyor onun fiziksel sonucu ne rayiçler yükseliyor ee konuyu tamamen yanlış anlamış olan yerli halk köylüler ıı bunu bir rant meselesi olduğunu düşünüp arazilerini yüksek fiyata satmaya başlıyorlar işte tarımı bırakıyorlar zaten bırakmaya teşneler yani.” (K6-Bahçedere/Ayvacık)

Tarımın geri planda bırakılmasına zaten eğilimli olan yerel halk, artan rayiç değerler nedeniyle arazilerini yüksek fiyatlarla satarak üretim faaliyetlerini bırakmayı tercih edebilmektedir. Bu durum, kırsalda tarımsal üretimin giderek azalmasına ve ekonomik yapının uzun vadede kırılganlaşmasına yol açmaktadır (Phillips, 2005).”

Katılımcı, otelin köydeki ekonomik dinamikleri değiştirdiğini ve yerel halkın gelir kaynaklarına katkı sağladığını ifade etmektedir. Köylüden alınan ürünler, istihdam olanakları ve artan tanınırlık, ekonomik açıdan olumlu etkiler yaratmıştır. Ancak, arazi fiyatlarındaki artış gibi sonuçlar da köy ekonomisinde farklı bir dönüşüm yaratmaktadır.

6“En basiti biz ekmeğimizi köy ekmeği olarak yan taraftaki abladan alıyoruz, istihdam sağlıyoruz bir nevi yani daha çok katkı sağlıyoruz aslında, köyün gençlerinden dönemlik çalışanlarda oluyor... Arazi fiyatlarında artış oluyor, otelimize gelip burada keyifli vakit geçirdikten sonra burada benim de yapabileceğim bir ev ya da arsa yok mu diye bir talep oluşmaya başladı.”

Bu ifade, otelin köy ekonomisi üzerindeki doğrudan etkilerini göstermektedir. Köylüden yapılan alışverişler ve turizm yoluyla sağlanan istihdam, kırsal ekonomiyi canlandırabilir. Ancak, arazi fiyatlarının artması, yerel halk için ekonomik bir zorluk

yaratabilir ve mülkiyet erişimini sınırlayabilir. Bu tür ekonomik dönüşümler, kırsal alanlarda sürdürülebilir kalkınmayı destekleyici olmalıdır (Marsden, 1998; Pretty, 2002).

Katılımcı, köydeki arazi satışlarının zamanla talep artışına bağlı olarak arttığını, ancak fiyatların aşırı yükselmesi nedeniyle son yıllarda satışların durgunlaştığını ifade etmektedir. Aynı zamanda, bu süreçte köylülerin ekonomik fırsatları değerlendirme biçiminin fırsatçılık olarak görülebileceğine dikkat çekmektedir:

7"Köylünün 2 tane arazisi var ise birini satıyor, hepsini satıp giden yok benim bildiğim. Son 10 yıldır satışlar artmış durumdaymış öyle bahsediyorlar gelenlerin, daha doğrusu talep artışı ile orantılı tabi ama son birkaç yıldır satış olmuyor kimse almıyor çünkü fiyatlar civar köylere göre çok yüksek. Bu da biraz fırsatçılığa giriyor aslında, tamam talep var ama böyle de olmaz." (K12-Kayalar/Ayvacık).

Bu ifade, kırsal ekonomide arazi fiyatlarının yükselmesi ve talep arasındaki ilişkinin yerel davranışları nasıl şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Köylülerin yüksek fiyat beklentisi, arazi piyasasını durgunluğa sürüklerken, kırsal ekonomide dengeyi bozabilir. Bu durum, yalnızca dışarıdan gelen taleplerin etkisiyle değil, yerel halkın ekonomik fırsatları değerlendirme biçimiyle de ilişkilidir. Marsden (1998) ve Shucksmith (2000), kırsal alanlarda ekonomik kalkınmanın yalnızca piyasa dinamiklerine dayalı olmaması gerektiğini savunurken, bu tür dengesizliklerin uzun vadeli ekonomik sürdürülebilirliği olumsuz etkileyebileceğini vurgulamaktadır.

Katılımcı, turizmin kırsal ekonomiyi nasıl dönüştürdüğünü ve geleneksel geçim kaynaklarını nasıl olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Küçükbaş hayvancılığın azalması hem yasa düzenlemelerinin hem de turizme yönelik politikaların bir sonucu olarak görülmektedir:

8"Eskiden hayvancılık daha gelişmişti burada, burada zaten zeytin ve hayvancılık var küçükbaş hayvancılık, bu turizmle birlikte mesela burada aşağı yukarı 5000 tane koyun varmıştı şu an 500 tane koyun yok. Sebebi çıkan yasalar mesela zeytin koruma kanunları çıkartıyorlar... Turizm olmasaydı biz şu an hayvanımızın peşinde olurduk veya dağda bayırda olurduk. Ama şu an turizmle birlikte hayvancılık bitti."(K31-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal alanlarda turizm odaklı dönüşümün ekonomik yapıya olan etkisini göstermektedir. Hayvancılık gibi geleneksel faaliyetlerin yerini turizme bırakması, kırsal ekonominin çeşitlenmesini sağlasa da geleneksel üretim biçimlerinin sürdürülebilirliği açısından riskler yaratmaktadır (Marsden, 1998; Wilson, 2007).

Kırsal alanlarda mülk edinimi, ekonomik farklılaşmayı ve yeni ekonomik faaliyetlerin ortaya çıkışını beraberinde getirmektedir. Katılımcı, köyden mülk alanların çoğunlukla yüksek gelirli bireylerden oluştuğunu, bazı yeni gelenlerin ise kırsalda farklı ekonomik faaliyetlerle uğraştığını ifade etmektedir:

"Köyden ev alanlar müthiş parası olan adamlar. Zamanında 20 yıl önce filan ucuzmuş ama zaman alanlar yine zengin oldu şimdi alanlar ise zaten dediğim gibi çok zenginler. Bir kere orada farklılaşmaya başlıyoruz ilk olarak. Emekli olup gelenler de var daha erken gelip başka işlerle uğraşanlarda otel işleten var mesela zeytinyağı işiyle uğraşan çok var zeytin sütü, sabunu gibi. Bir de bu köyden değil de başka köylerdeki yerlilerden zeytinyağını toplayıp katma değer koyup satıyor üretmiyor tabi. Böyle bir kesim var. Hiçbir iş yapmayan da var tabi." (K31-Adatepe/Ayvacık)

Yeni gelenlerin büyük bir kısmının ekonomik olarak varlıklı olması, yerel halk ile yeni gelenler arasında belirgin bir ekonomik farklılık yaratmaktadır. Özellikle, 20 yıl önce uygun fiyatlarla alınan evlerin dahi ekonomik gücü yüksek bireyler tarafından alınmış olması, köyde varlıklı bir tabakanın oluşmasına yol açmıştır. Bugün köyden ev alan kişilerin ekonomik durumu daha da güçlüdür ve bu durum, yerel halk ile yeni gelenler arasında bir "ekonomik uçurum" algısına neden olmaktadır. Bu durum, kırsal alanlarda ekonomik eşitsizliklerin ve sınıfsal ayrımların daha görünür hale gelmesine neden olmaktadır. Daha önce mülk sahibi olan yerel halk, ekonomik fırsatlarla mülklerini elden çıkarmış olsa da, günümüzde bu mülklerin yalnızca ekonomik gücü yüksek bireyler tarafından erişilebilir hale gelmesi, kırsal dönüşümde sınıfsal bir ayrışmaya işaret etmektedir (Smith & Phillips, 2001).

Teorik açıdan, bu durum kırsal alanların post-prodüktivist mekân anlayışı çerçevesinde yeniden yapılandığını göstermektedir. Post-prodüktivist kırsal alanlar, yüksek gelir grubuna ait bireylerin talepleri doğrultusunda şekillenen estetik, tüketim ve hizmet odaklı mekânlara dönüşmektedir (Woods, 2011; Halfacree, 2007). Ancak, kırsal soylulaştırmanın daha yoğun görüldüğü yerleşimlerde sınıfsal farklar çok daha keskin hale gelmektedir. Üst gelir grubuna dahil olan yeni gelenler, köylüler için "müthiş zengin" olarak algılanırken, bu durum yerel halk için ekonomik erişim sorunlarını artırmakta ve sosyal uyumsuzluklara neden olmaktadır (Phillips, 2005; Cloke et al., 1995).

Bu bağlamda, katılımcının vurguladığı ekonomik farklılaşma, kırsal alanlarda sınıfsal ayrışmayı ve sosyal gerilimleri derinleştirmektedir. Üst gelir grubuna dahil bireylerin kırsal mülklere olan talebi, yerel halkın yaşam alanları üzerindeki ekonomik baskıyı artırmakta ve kırsal alanların sosyal yapısında kalıcı dönüşümlere neden olmaktadır.

Kırsal Kalkınma: Katılımcı, kırsal alanlarda büyük ölçekli yatırımların ekonomik etkilerini eleştirel bir şekilde değerlendirmektedir. Bu yatırımların yerel halka sınırlı fayda sağladığını ve ekonomik kalkınmayı desteklemek yerine halkı iş gücü pozisyonlarına indirgediğini ifade etmektedir. Katılımcının eleştirisi, bu tür projelerin yerel halkın üretime katılımını engelleyerek kırsal kalkınmaya zarar verdiği yönündedir.

10"Yoksa ben burada kocaman bir tesis yaparım Anamos Gold gibi de tel dikerim buraya kime ne faydası var bana mı faydası var orada bir de turizm yaparım Avusturya'dan insanlar gelirler peynir yerler filan eko köy modeli her şey harika ama buraya faydası ne adam buraya gelecek bulaşıkçı olarak çalışacak bunun ne faydası var şimdi sistem öyle çalışıyor buraya yevmiyeli geliyorlar buranın organik olmasının pek bir önemi kalmıyor o zaman çünkü bu adam dönüşmüyor bu adam işçi oluyor bu adamın böyle bir şey yapma şansı yok zaten. (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, büyük ölçekli yatırımların ekonomik faydalarının sınırlı olduğunu ve bu tür projelerin yerel halkın ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkı sağlayamadığını göstermektedir. Yerel halkın yalnızca düşük gelirli iş gücü olarak çalışması, kırsal alanlarda ekonomik eşitsizliklerin derinleşmesine neden olabilir. Pretty (2002), kırsal kalkınmanın yerel halkın üretim süreçlerine daha fazla katılmasıyla mümkün olabileceğini vurgulamaktadır. Katılımcının "dönüşüm" olarak ifade ettiği, yerel halkın üretici pozisyonuna geçmesi ve ekonomik bağımsızlık kazanmasıdır.

Büyük ölçekli yatırımlar yerine yerel halkın katılımını teşvik eden ve topluluk temelli ekonomik modellerin geliştirilmesi, kırsal alanların sürdürülebilir kalkınması için kritik öneme sahiptir. Wilson (2007), yerel toplulukların ekonomik süreçlere entegrasyonunun yalnızca ekonomik fayda değil, aynı zamanda kırsal dayanıklılık sağladığını savunmaktadır.

Bir katılımcı, kırsal kalkınmaya yönelik etkin modellerin önemine değinerek Nusratlı Kadın Derneği'nin başarılı bir örnek oluşturduğunu ifade etmektedir. Süheyla Doğan gibi yeni gelen bireylerin, yerel halkla iş birliği yaparak kırsal kalkınmayı destekleyen sürdürülebilir ve yenilikçi projeler geliştirdiği vurgulanmaktadır.

11"Nusratlı kadın derneği var, Süheyla Doğan'ın kurduğu henüz bir kooperatif değil, dernek olarak kuruldu ama kooperatif mantığında çalışıyor. Köylülerin ürünleri başka şehirlerdeki gıda topluluklarına filan da veriliyor. Bence en iyi modeller benim gözlemlediklerim onlar; bölgedeki kırsal kalkınmaya katkıda bulunmak isteyen modeller oluşturun. Biz aslında teknolojiyi ve biraz da sistemi, kolay sistemleri getirip katkı sağlayabiliyoruz buraya, öyle genelliyorum tabi." (K5-Adatepe/Ayvacık).

Bu ifade, kırsal alanda yenilikçi ve dayanışmacı modellerin önemini ortaya koymaktadır. Yeni gelenlerden bazı bireyler, kırsal kalkınmada öncü roller üstlenerek bölgesel dayanışma ve ekonomik sürdürülebilirliğe katkıda bulunmaktadır. Bu kişilerin, yerel halkın ekonomik ve sosyal kapasitesini artırmaya yönelik girişimleri, kırsal kalkınmada olumlu etkiler yaratmaktadır. Guimond ve Simard (2010), kırsal alanlara yerleşen bireylerin, yerel halkla birlikte çalışarak bölgenin üretim potansiyelini artırabileceğini ve sosyal bağların güçlenmesine katkı sağlayabileceğini belirtmektedir.

Katılımcılardan biri, kırsal alanda üretim süreçlerine katma değer kazandıracak yeni bir girişim planının köylülerin tarımsal üretim alışkanlıklarını dönüştürme potansiyelini vurgulamaktadır. Belediyenin desteğiyle geniş bir pazar oluşturulmasının, köylülerin ekonomik sürdürülebilirliğine katkı sağlayabileceği belirtilmektedir.

12“Yeni bir oluşum olacak inşallah. Bizim Beşik Köyü’nde yaptığımız üretim hanenin bir benzerini ve büyüğünü şu anda Bayramiç Belediyesi planlıyor. Burada bütün köylere hizmet verecek. Bu bir dönüşüm şansı yaratabilir. Köylünün tek üretime gitmesi için çünkü o zaman ilaçsız tarım yapacak ve domatesini salça yapacak, çünkü bunun bir pazar oluşturduğunu görecek. Buna bir pazar bulacağız. Belki daha büyük pazarlar bulabiliriz o zaman belediyenin desteğiyle.” (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal kalkınmada yerel üreticilerin desteklenmesinin ve ürünlerin katma değer kazanmasının önemini ortaya koymaktadır. Belediye destekli bir üretim merkezi, köylülerin üretim alışkanlıklarını daha sürdürülebilir hale getirirken, ürünlerini daha geniş pazarlara ulaştırma fırsatı sunabilir. İlaçsız tarım gibi çevre dostu yöntemlerin teşvik edilmesi, kırsal ekonomide yeni bir değer zinciri oluşturabilir. Bu tür girişimler, kırsal kalkınmayı desteklerken aynı zamanda köylülerin ekonomik bağımsızlığını artırabilir.

Aynı katılımcı kırsal alanlarda kooperatifleşmenin ve temiz üretimin katma değerli ürünlere dönüştürülmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu sürecin, köylülerin ekonomik kalkınmasına katkı sağlayabileceği ve üretim süreçlerine yeni bir boyut kazandırabileceği ifade edilmektedir.

13"Evet, zor oluyor tek başına ama buraya gelen gençlerle konuşuyoruz, paylaşıyoruz, yapılabilir. Pek vaktim olmuyor ama bu kış olacak gibi gözüküyor bu yasa tasarısını hazırlamak ve sunmak için. Herhalde bir yol alırız, bu önemli. Köylerde bunu çoğaltmak, burada Bayramiç’te bir kooperatif kurulursa o da yeterli ama yine de yapılabilir. Her yerde kurulmayabilir, bu bir köy kendi imkanıyla bunu gerçekleştirebilir. Çok zor bir şey değil. Bu

şekilde temiz üretimini raf ömrü olan ürünlere dönüştürüyorsun, bu çok önemli." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal alanlarda kooperatifleşmenin ekonomik kalkınmaya yönelik bir araç olarak kullanılabileceğini ve yerel üretime katma değer kazandırılabileceğini göstermektedir. Literatürde, kooperatiflerin kırsal kalkınmada oynadığı rol, özellikle küçük ölçekli üreticiler için ekonomik bağımsızlığı artırma ve pazar erişimini genişletme bağlamında ele alınmaktadır (Phillips, 2004; Hines, 2010). Halfacree (2007), kırsal ekonomide sürdürülebilir kalkınmanın, yerel halkın aktif katılımıyla ve onların üretim kapasitesini artıracak girişimlerle desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, katılımcının belirttiği gibi kooperatifleşme, köylerin kendi kapasiteleriyle üretim süreçlerini yönetmesine olanak tanıyabilir.

Katılımcı, kırsal alanda kooperatifleşme yoluyla ekonomik ve çevresel dönüşüme katkı sağlayan bireylerin önemini vurgulamaktadır. Özellikle Toprak Ana gibi kooperatiflerin, yerel üreticiler için hem ekonomik fırsatlar sunduğu hem de çevre dostu tarım yöntemlerini teşvik ettiği ifade edilmektedir.

14"Yani mesela Cem Birder diye bir arkadaşımız var Bayramiç tarafında, yıllardır burada. Bir köy kooperatifi kurdu, Toprak Ana diye bir üretim kooperatifi kurdu. Toprak Ana adresiyle de internet siteleri var, satış yapıyorlar. Cem ilk aklıma gelenlerden, yakın örneklerden olduğu için ilk o geldi aklıma. Bir sürü örnek var olumlu olarak yani işte zirai zehirlerin kullanımının azalması, farklı çözümler getirme." (K4-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal alanda kooperatiflerin ekonomik kalkınma ve çevresel sürdürülebilirlik açısından oynadığı kritik rolü vurgulamaktadır. Toprak Ana gibi kooperatifler, internet üzerinden satış yaparak yerel ürünlerin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamış ve yerel üreticilere ekonomik bir çıkış yolu sunmuştur. Literatürde, Phillips (2004) ve Halfacree (2007), kooperatifleşmenin kırsal alanlarda yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda sosyal dayanışmayı ve çevresel bilinci artırdığına dikkat çekmektedir.

Ayrıca, zirai zehirlerin kullanımının azaltılması ve çevre dostu tarım çözümlerinin teşvik edilmesi hem yerel çevreyi korumakta hem de tüketici taleplerine uygun üretim yapılmasını sağlamaktadır. Bu tür girişimler, kırsal alanlarda ekonomik sürdürülebilirliği desteklerken, aynı zamanda çevresel etkileri azaltmaya yönelik somut adımlar olarak değerlendirilebilir.

Katılımcılardan biri, kırsalda başlattıkları bir projeden bahsederek, yeni gelen bireylerin toprak sahibi olma ve üretime katılım süreçlerinde karşılaştıkları ekonomik

zorlukları aşmalarına yardımcı olmayı hedeflediklerini ifade etmektedir. Yakın Bahçeler Ağı olarak adlandırılan bu proje, toprak sahibi olmayan ya da iş gücü eksikliği yaşayan bireyleri mevcut toprak sahipleriyle bir araya getirerek hem toprak hem de üretim deneyimi paylaşımını sağlamayı amaçlamaktadır. Projenin temel hedefi, yeni gelen bireylerin tarımsal üretime katılımını kolaylaştırmak bu süreçte deneyim kazanmalarını desteklemektir.

15“Yeni bir proje başlattık Yakın Bahçeler Ağı dedik amacı şu: buraya yerleşen insanların her birinin toprak alma durumu olmuyor, ya da toprağı olanın iş gücü olmuyor. Bu topraklar üzerinde bir örgütlenme sistemi. Bu sadece şehirden gelenlerle yaptığımız bir proje, zaten köylünün toprağa ihtiyacı yok. Gelenlere destek olmak amacımız. Bu bir gelir ortaklığı aynı zamanda böyle bir model düşündüm çünkü burada işgücü açığımız var toprak sahipleri olarak yeni gelen gençlerin de bu işe ayıracakları bütçeleri yok zorlanıyorlar gerek de yok sadece bütçe meselesi de değil bu bir deneyim meselesi alıyorsun sonra ne yapacağını bilmiyorsun bir sürü yatırım yapman gerekiyor. Bunlarda masraf almakla iş de bitmiyor ya bunlar hazır tabir bahçede gelir gelmek başlama imkanı oluyor burada dostluk, bilgi, ürün, para paylaşımı gibi paylaşımlar söz konusu bu da böyle bu özellikle yeni gelen gençlere bir yol açmak için.” (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu proje, ekonomik açıdan yeni gelenlerin finansal yüklerini azaltarak tarımsal üretime katılımını kolaylaştırmayı ve deneyim kazanmalarını desteklemeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda bilgi ve iş gücü paylaşımını teşvik ederek kırsalda sürdürülebilir bir dayanışma modeli oluşturulmaktadır. Ancak, yerel halkın bu modele dahil edilmemesi toplumsal bağların zayıflamasına yol açabilir. Bu tür projelerin kırsal entegrasyonu ve ekonomik kalkınmayı desteklediğini vurgularken, kırsalda ortak çalışmanın sosyal dayanışmayı güçlendirdiğini belirtmektedir.

Katılımcı, kırsala göç eden bireylerin yerel topluluklarla uyum sağlamada karşılaştığı zorluklara dikkat çekmekte, özellikle şehir alışkanlıklarının kırsal yaşama taşınmasının yerel doku üzerindeki olumsuz etkilerini vurgulamaktadır:

"Kırsalın kendi ritmini, kültürünü ve doğasını tam anlamadan hareket etmek, farkında olmadan zarar da verebiliyor. Örneğin, şehir alışkanlıklarını buraya taşımak ya da hızlı değişim talepleri yerel dokuya uyum sağlamayı zorlaştırabiliyor." (K29-Cazgiler/Bayramiç)

Bu ifade, kırsala gelen bireylerin yerel kültür ve toplumsal yapıyla uyum sağlayamamasının kırsal dokuda sosyal çatışmalara yol açabileceğini göstermektedir. Şehir alışkanlıklarının kırsala taşınması, yerel toplulukların geleneksel yapısını ve ilişkilerini zorlayabilir. Bu durum, kırsal toplulukların sosyal uyum süreçlerini daha karmaşık hale

getirmektedir. Kırsala yeni gelen bireylerin, yerel kültürü ve toplumsal dinamikleri anlamaya yönelik çaba göstermeleri, sosyal uyumun sağlanması açısından önemlidir.

Kırsal alanda turizm ve büyük ölçekli yatırımlar, yerel halk için sınırlı ekonomik faydalar sağlamakta ve sosyal dönüşüm üzerinde istenilen etkiyi yaratamamaktadır. Katılımcı, bu tür projelerin sadece dışarıdan gelen yatırımcıya fayda sağladığını ve yerel halkı düşük ücretli işgücü pozisyonunda tuttuğunu dile getirmektedir:

"Yoksa ben burada kocaman bir tesis yaparım Anamos Gold gibi de tel dikerim buraya kime ne faydası var bana mı faydası var orada bir de turizm yaparım Avusturya'dan insanlar gelirler peynir yerler filan eko köy modeli her şey harika ama buraya faydası ne adam buraya gelecek bulaşıkçı olarak çalışacak bunun ne faydası var şimdi sistem öyle çalışıyor buraya yevmiyeli geliyorlar buranın organik olmasının pek bir önemi kalmıyor o zaman çünkü bu adam dönüşmüyor bu adam işçi oluyor bu adamın böyle bir şey yapma şansı yok zaten." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal turizm projelerinin çoğunlukla dışarıdan gelen yatırımcıların beklentilerine odaklandığını ve yerel halk için ekonomik dönüşüm fırsatları sunmak yerine onları düşük ücretli işlerde çalışmaya mahkûm ettiğini vurgulamaktadır. Katılımcının "organik olmasının önemi kalmıyor" ifadesi, sürdürülebilir kalkınma söylemlerinin yerel halka gerçek bir fayda sağlamadığı durumları eleştirmektedir. Bu, kırsal ekonominin dış aktörler tarafından şekillendirildiği ve yerel halkın bu süreçte pasif bir konumda kaldığı bir durumu yansıtmaktadır.

Post-prodüktivist süreçte kırsal alanlar, estetik ve turizm odaklı projelerle yeniden yapılandırılmakta, ancak bu yeniden yapılandırma, çoğu zaman yerel halkın ekonomik ve sosyal dönüşümüne katkıda bulunamamaktadır (Woods, 2011; Halfacree, 2007). Bu durum, kırsal kalkınma söylemleriyle yerel halkın yaşam gerçeklikleri arasındaki çelişkiyi ortaya koymaktadır. Katılımcının eleştirisi, kırsal projelerin sürdürülebilir olabilmesi için yerel halkı sadece işgücü olarak değil, ekonomik ve sosyal dönüşümün aktif bir parçası olarak görmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Katılımcı, kırsal alanlardaki fiyat artışlarının yalnızca kırsala göç eden bireylerden kaynaklanmadığını, kentlerdeki dönüşüm süreçlerinin de bu artışta önemli bir rol oynadığını ifade etmektedir:

"Küçükkuyu'nun ve buraların fiyat artışının sebebi aslında sadece buraya ev satın almaya gelen şehirliler değil... İstanbul'da kentsel dönüşümde evi yıkılacak olan aileye müteahhit, evi yapacağı sürede kira parası veriyor... Oradaki insan da İstanbul'da 2000 liraya

ev kiralayacağına, İstanbul'un çeperlerinde ucuz neresi var oraya bakıyor. Örneğin buraya geliyor... Burada 1000 TL çok büyük para iken, İstanbul rayiçlerine göre çok ucuz geliyor. Dolayısıyla burada fiyatlar yükseliyor. Bence kırsala dönüş hikayesinden daha çok, şehrin kendisinin dönüşümü... Bir anda buralar kentin varoşları haline geliyor." (K5-Adatepe/Ayvacık)

Bu durum, kırsal mekânın giderek kentsel bir çeper veya varoş gibi algılanmasına neden olmakta ve geleneksel kırsal yaşam biçimlerini dönüştürmektedir.

Kentsel dönüşümün etkisiyle kırsal alanlar, kent çeperleri gibi algılanmakta ve ekonomik baskıların yanı sıra mekânsal eşitsizlikleri de derinleştirmektedir. Bu dönüşüm, kırsal alanların özgün sosyal ve kültürel dinamiklerini tehdit ederken, kırsal mekânın anlamını da yeniden tanımlamaktadır (Harvey, 1989; Lefebvre, 1991). (Harvey, 1989).

Katılımcının vurguladığı gibi, kırsal bölgelerde mülk fiyatlarının yükselmesi, yeni gelenlerin oluşturduğu tüketim odaklı taleplerle birleşerek kırsal mekânı yeniden şekillendirmektedir. Ancak bu süreç, kentten gelen bireylerin kırsala yerleşmesini teşvik eden bir dönüşüm olsa da, kırsal alanların ekonomik ve sosyal yapısında geleneksel üretim odaklı kimliğin aşındığına işaret etmektedir. Kırsal mekân hem kentli bireyler için bir kaçış noktası hem de ekonomik değerlerin yeniden üretildiği bir alan haline gelmektedir

Bir katılımcı, kırsal alanda kadın girişimlerinin, yerel ekonomik kalkınma üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamaktadır. Hanımeli Derneği gibi yapıların, köydeki kadınların el emeği ürünlerini ekonomik değere dönüştürerek hem kendi bütçelerine hem de bölgesel kalkınmaya katkı sağladığı ifade edilmektedir.

19"Bu derneğin (Hanımeli Derneği) köylüye katkısı oldu baya bence, sadece sosyal anlamda değil ekonomik olarak da destek sağlıyor köydeki kadınlara, ürünleri el emekleri de değerlenmiş oluyor, beğenilmesi, talep görmesi çok güzel bence."

Bu ifade, kırsal kalkınmada kadınların ekonomik katılımının önemini ortaya koymaktadır. Yerel girişimlerin, el emeği ürünlerin pazarlanabilir bir değer kazanmasını sağlayarak kadınların hane gelirine katkıda bulunmasına olanak tanıdığı görülmektedir. Bu tür girişimler, yerel ekonomiyi canlandırırken, kadınların ekonomik bağımsızlıklarını artırma potansiyeli taşımaktadır (Phillips, 2004). Ayrıca, kadınların üretim sürecine aktif katılımı, kırsal alanda hizmet ve ürün çeşitliliğinin artmasını desteklemekte ve bölgesel ekonomik sürdürülebilirliği güçlendirmektedir.

Katılımcılardan biri, kırsal alanda gerçekleştirilen projelerin yerel halk üzerindeki ekonomik etkilerinin, projelerin başarısında kritik bir rol oynadığını ifade etmektedir. Yerel

halkın, yeni projelere karşı başlangıçta şüpheyle yaklaşabileceğini, ancak ekonomik faydaların vurgulanmasının bu şüpheleri azaltmada etkili olduğunu belirtmektedir.

20"Bakın biz bunları yaparsak malınız mülkünüz değerlenir, ne bileyim şu köyden 15 kişiye sigortalı iş sağlayacağız gibi faydasından bahsedip ikna ederseniz onun yürüme ihtimali daha fazla." (K7-Ahmetçe/Ayvacık

Bu ifade, kırsal alanlarda ekonomik kalkınmaya yönelik girişimlerin, yerel halkın mülk değerlerini artırarak ve istihdam olanakları sunarak ekonomik fayda sağladığını göstermektedir. Katılımcının vurguladığı gibi, ekonomik faydaların net bir şekilde ifade edilmesi, yerel halkın projelere yönelik güvenini artırabilir ve projelerin uygulanabilirliğini güçlendirebilir. Ancak bu süreçte, ekonomik kazançlarla birlikte yerel halkın sosyal ve çevresel kaygılarının da dikkate alınması gerekmektedir. Bu yaklaşım, kırsal projelerin sürdürülebilir bir zemine oturmasını sağlayabilir (Phillips, 2005; Guimond & Simard, 2010).

Katılımcı, Ayvacık bölgesinde köy sakinlerinin topraklarını satma eğiliminde olduğunu ve bu durumun köydeki ekonomik faaliyetleri şekillendirdiğini ifade etmektedir. Toprak satışıyla başlayan ekonomik ilişkilerin, köydeki turizm hareketleriyle sınırlı bir alışveriş döngüsüne dönüştüğünü belirtmiştir:

"Köylü olmazsa Ayvacıklı, Ayvacığı da burası gibi kabul ederseniz buranın bağlı olduğu ilçe. Tabi kendi kendilerine satıyorlar. Hani ekonomik alışveriş alım satım inşaat ve çok kısıtlı olarak da bir İstanbul'a gidiyor mesela evine göz kulak olmak için onun dışındaki alışveriş turizmle oluyor yolda zeytinyağını satıyor onun dışında benim gördüğüm büyük bir alışveriş yok. Burada yaşayanların alışverişi bunu geçmiyor. Sanırım bundan 15-20 sene önce bu insanlar burayı kalkındıracak diye bir beklentileri vardıysa da öyle bir şey olmadı."(K7-Ahmetçe/Ayvacık.

Bu ifade, kırsal bölgelerdeki ekonomik beklentiler ve yeni gelenlerin ekonomik katkılarının sınırlılığı üzerine önemli bir bakış sunmaktadır. Toprak satışlarının, yerel halk için kısa vadeli bir ekonomik hareketlilik sağlarken, uzun vadede yerel ekonomiyi çeşitlendirme ya da güçlendirme açısından yeterli olmadığı görülmektedir. Turizme dayalı gelirler ve sınırlı ekonomik etkileşimler, kırsal alanlarda sürdürülebilir ekonomik kalkınma hedeflerinin tam olarak gerçekleşemediğini göstermektedir (Mitchell & Madden, 2014). Bu durum, kırsal ekonomilerin yalnızca tarımsal ve turistik faaliyetlere bağımlı olmaktan çıkıp daha çeşitli gelir kaynaklarına yönelmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Katılımcılardan biri, köyde yaşayanların geçim kaynaklarının son yıllarda değişim gösterdiğini ifade etmektedir. Katılımcı, köylülerin bir kısmının turizm odaklı faaliyetlerden

gelir sağladığını, diğerlerinin ise hayvancılık ve zeytincilik gibi geleneksel geçim kaynaklarını sürdürdüğünü belirtmiştir:

22“Köylülerin büyük bir kısmının da kafesi var aşağıdaki Umut gibi ya da aşağıda bir şeyler satıyorlar. Daha çok turizmden gelir kazanıyorlar, sonra az bir kısmı hayvancılıkla uğraşıyorlar ve zeytinden de para kazanıyorlar.” (K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, köydeki ekonomik faaliyetlerin çeşitlendiğini ve turizmin yerel ekonomi için önemli bir gelir kaynağı haline geldiğini göstermektedir. Ancak, geleneksel geçim kaynaklarının yerin turizme dayalı faaliyetlerin alması, kırsal ekonominin yapısında bir dönüşüm yaşandığını düşündürebilir. Bununla birlikte, bu durumun tüm kırsal alanlar için genelleştirilemeyeceği ve sadece bir katılımcının görüşünü yansıttığı göz önünde bulundurulmalıdır (Phillips, 2005; Halfacree, 2007). Bu tür değişimler, kırsal alanların ekonomik sürdürülebilirliği açısından hem fırsatlar hem de zorluklar barındırabilir.

Katılımcı, kırsal bölgelerde geniş çaplı arazi satışlarının, özellikle zeytinlikler ve tarımsal alanlar üzerinde yarattığı ekonomik sonuçlara dikkat çekmiştir. Arazilerin şehirden gelen bireyler ve şirketler tarafından satın alınmasının, kırsal ekonomiyi nasıl şekillendirdiğini ifade etmiştir.

23“Dışarıya satılan çok fazla arazi var, tarım için arazi büyük bölgeden bahsediyorum 60-70 km çapı içinde. Tarımsal arazi alan var firmalar ve kişiler var. Zeytinlikler de satıldı ama bunlar yarın bir gün biz buraya yerleşiriz, ev yaparız diye alanlar ve hiçbir şey yapmayanlar... El değiştirmiş yerler.” (K7-Ahmetçe-Ayvacık)

Bu ifade, kırsal ekonomide arazi mülkiyetinin değişiminin yarattığı etkileri vurgulamaktadır. Atıl durumdaki araziler, kırsal ekonominin kalkınmasını sınırlarken, aktif olarak tarımsal üretime kazandırılmayan alanlar ekonomik kayıplara neden olmaktadır (Marsden, 1998). Ayrıca, arazi fiyatlarının artışı, yerel halkın mülkiyet erişimini kısıtlayarak ekonomik eşitsizlikleri artırabilir (Wilson, 2007).

Katılımcı, kırsal toplulukların tarımsal üretim ve geçim sağlama konusunda karşılaştığı ekonomik zorluklara dikkat çekmektedir. Geleneksel tarım ekipmanlarına ve bilgi birikimine sahip olmalarına rağmen, köylülerin geçim sağlamakta zorlandığı bir bağlamda, şehirli bireylerin kırsala yönelik beklentilerinin ekonomik gerçeklikle uyuşmaması eleştirilmektedir:

24"Burası köylünün para kazanmakta zorlandığı bir yer. Yani babadan, dededen yüzlerce dönüm toprağa olup, bütün aletleri olup, traktörü olup, akımı olup, bilgisi olup

böyle para kazanamıyorsan, bu okumuş, tahsil görmüş insan ukalalığı nereden geliyor?" (K28/Mollahasanlar/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal ekonominin dinamiklerinin, şehirden gelen bireyler tarafından yeterince kavranamadığını ve bu durumun yerel halk için algısal ve pratik sorunlar yarattığını göstermektedir. Katılımcı, kırsalda tarımsal üretim ve geçim sağlama zorluklarını, sahip olunan tarımsal araçlar ve bilgi birikimine rağmen sürdürülebilir bir gelir elde edilemediği bir bağlamda ele alarak kırsal ekonominin kırılgan yapısını vurgulamaktadır.

Katılımcı, şehirden kırsala gelen bireylerin farklı ekonomik güçleri ve alışkanlıklarının, kırsal alanlarda fiyat dengelerini bozduğunu ve yerel ekonomik yapıyı etkilediğini ifade etmektedir:

25"İstanbul'daki mülk fiyatlarına nazaran buradaki toprak ve mülk fiyatları sudan ucuz. Ama böyle de demek yanlış. Ben buraya geldiğimde şuradaki atla şuradaki atı 700 liraya aldım. Şunlar İstanbul'dan geldi, bunlar bizim eski atlarımızdı ama ben 700 liraya at aldığım günlerde, bundan 5 sene önce bir İstanbullu arkadaşımız 3500'e, abi çok ucuz dedi. Lafta dinlemiyorlar yani. Anlatabiliyor muyum? Yani 700 olduk fiyatı, 3500'ü bir arkadaşımız yaptı. Şimdi 1500 liranın altında at yok. Ha 1500'e kötü fiyat değil, güzel fiyat. Ama bilgi diye söylüyorum. Yani öyle de bir birleşik kaplar dengesizliği var. Yani adamın maaşı, adamın üstünde oynayabildiği rakamlar farklı, Buradakilerin farklı. Nasıl bunların birleşik kapları bozmadan dengeli için işte fiyat yükseliyor falan böyle oluyor. Bir sorun bu da, ciddi sorun" (K28-Mollahasanlar/Bayramiç)

Bu ifade, kırsala yeni gelenlerin, ekonomik güçleri ve tüketim alışkanlıklarıyla kırsalda fiyatların yükselmesine ve ekonomik dengelerin bozulmasına sebep olduklarını göstermektedir. Yerel halkın daha düşük gelir seviyesine sahip olması ve kırsal ekonomideki kırılganlık, fiyatların artmasıyla birlikte ekonomik eşitsizliklerin derinleşmesine yol açmaktadır.

Katılımcının "birleşik kaplar dengesizliği" metaforuyla ifade ettiği bu durum, kırsal ve kentsel ekonomik güçler arasındaki farkların, kırsaldaki sosyal ve ekonomik dengeleri nasıl etkilediğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Woods (2011) kırsal alanların giderek artan ekonomik baskılar altında kırılganlaştığını ve piyasa dinamiklerinin kırsal toplumların ekonomik yapısını şekillendirdiğini vurgulamaktadır. Özellikle kentsel alım güçlerinin kırsalda fiyatların yükselmesine neden olması, yerel halkın toprak, mülk ve tarımsal mal

erişimini daha da zorlaştırmakta ve tarım gibi temel ekonomik faaliyetlerin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

Bu durum, kırsal ekonominin yalnızca yerel üretimden değil, aynı zamanda kentsel tüketim taleplerinden etkilendiğini göstermektedir. Toprak ve mülk fiyatlarının yükselmesi, tarımsal üretime olan ilgiyi azaltarak yerel halkın geçim kaynaklarını zorlaştırmakta, kırsal alanlarda ekonomik ve sosyal eşitsizliklerin artmasına neden olmaktadır

Aynı katılımcı sözlerine şöyle devam eder:

26"Bu bölgede elma bazen para ediyor, üzüm para etmiyor. Ve köylünün gelir ihtimali İstanbullulara yer satmak. Gerçek bu. Herkes bana 'Topraklarımız var, sizin arkadaşlarınız vardır, onları söyleyin' diyor. Komisyonculuk, satışlardan pay almak ahlakı bozan bir hadise. Emlakçılık yapan köylü, ziraat yapan köylüden neredeyse daha fazla." (K28-Mollahasanlar/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal ekonomide tarımsal üretimin belirsizliğinden kaynaklanan kırılganlığın, köylüleri tarımdan uzaklaştırarak emlakçılık gibi alternatif gelir arayışlarına yönelttiğini göstermektedir. Toprak satışlarının artması, tarım arazilerinin ticari bir meta haline gelmesine yol açmakta ve kırsal topluluklarda ekonomik sürdürülebilirliği tehdit etmektedir.

Woods (2011), kırsal alanların ekonomik yapılarının giderek piyasa odaklı faaliyetlerle şekillendiğini ve bu durumun yerel halkın geleneksel ekonomik pratiklerini zayıflattığını vurgulamaktadır. Tarımdan emlakçılığa bu kayış, kırsal ekonomideki dönüşümün hem ekonomik hem de toplumsal dengesizliklere yol açabileceğini göstermektedir.

3.5.3. Mekânsal ve Fiziksel Etkiler

Katılımcı, şehirden gelenlerin kırsal alanlarda arazi edinme ve konut yapma taleplerinin, yerel halkın yaşam alanları üzerinde nasıl bir baskı oluşturduğunu şu sözleriyle ifade etmektedir. Özellikle, yeni gelenlerin manzara ve çevresel düzenlemelere dair beklentileri, mekânsal düzenlemelerde çatışmalara neden olmaktadır:

“Onun evinin yanında evi var bitişiğinde onu bana sat diyor. Niye satayım ya bak benim evimin de önünde bahçem var bir İstanbullunun evine dayanıyor bana ikide bir diyor ki Ahmet amca sen burayı bana sat sen yarın bir gün vefat edersin Allah geçinden versin başka birisi gelir benim evimin önünü alır beni hapseder buraya ama bak sen hiç bir şey

yapmıyorsun bahçe olarak kullanıyorsun çok iyi seninle muhabbetimizde çok iyi ama bana illa satacaksın demiyor satarsan alırım diyor. Teklifte bulunuyor sürekli başka birisi gelecek oraya bir duvar çekecek yukarıya bir bina yapacak diyor benim evimin önünü kapatacak diyor dağ manzaramı kapatacak diyor hiç kalmayacak diyor doğa görüntüm." (K32-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, şehirden gelenlerin kırsal alanlardaki mekânsal düzenlemelere dair taleplerinin, yerel halk üzerinde mekânsal baskı oluşturabileceğini göstermektedir. Yeni gelenlerin arazi kullanımına dair beklentileri, kırsal peyzajın fiziksel yapısını değiştirme potansiyeli taşırken, yerel halkın yaşam alanlarında sosyal ve mekânsal uyumsuzluklara neden olabilmektedir (Phillips, 2005). Bu tür talepler, kırsal mekânın özgün yapısını ve toplumsal dinamiklerini zayıflatma riskini taşımaktadır.

Aynı katılımcı, yeni gelenlerin kırsal alanlardaki taleplerinin, yerel halk üzerinde dolaylı bir baskı yaratarak yerinden edilme düşüncelerine neden olduğunu ifade etmektedir:

"Bu sebeplerden dolayı o dediğim bir kısım İstanbulludan dolayı gitmek isteyenler oldu düşünenler oldu bana olmadı ama." (K32-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal soylulaştırma sürecinin mekânsal etkilerini yansıtmaktadır. Şehirden gelenlerin arazi ve mekân kullanımına dair talepleri, kırsal alanların fiziksel yapısını ve yerel halkın mekâna dair algısını değiştirebilmektedir. Bu durum, yerel halkın mekânsal düzen üzerinde kontrol kaybı yaşamasına ve yaşam alanlarını terk etmeyi düşünmesine yol açabilir. Ancak, bu sürecin yalnızca şehirden gelenlerin taleplerine bağlanamayacağı, devlet politikaları ve ekonomik değişimlerin de bu dönüşümde etkili olduğu unutulmamalıdır (Phillips, 2005; Halfacree, 2007).

Yine aynı katılımcı, köyde tarihî yapıların zaman içinde farklı işlevler kazanarak mekânsal dönüşüme uğradığını anlatmaktadır. Bir kilisenin yıkılarak malzemelerinin okula dönüştürülmesi ve bu okulun günümüzde turizm ve eğitim amaçlı kullanılmaya başlanması, kırsal mekânın fiziksel yapısında önemli değişikliklere yol açmakta olduğu görülmektedir:

"Bak kızım burası çok eski bir köy, Rum köyüymüş, ben Rumlara yetişemedim şu meydanın olduğu yerde bir kilise vardı ben o kiliseyi çok iyi bilirim ama ayakta değil yıktılar muhtarlık gavurun kilisesinin burada ne işi var diye yıktı, yok etti... Kilisenin taşını, malzemesini kerestesini alıp okulu yapmışlar, bizim taş mektep var yukarıda. Ama çok güzel okulumuz şahane, şimdi okul taşımalı olunca, zeytin yağı müzesi var müzenin sahipleri orayı kiraladılar milli eğitimden ...Seminer yapıyorlar, profesörler geliyor kızım, orda 15 günden

15 güne ders görüyorlar çok güzel bir şey mektebi yıkıma terk etmediler bakıyorlar, hem aylık da ödüyorlar muhtarlığa da milli eğitime de." (K32-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, tarihî yapıların farklı işlevlerle yeniden değerlendirilmesinin kırsal mekânın fiziksel düzeninde nasıl bir dönüşüm yarattığını ve toplumsal bağların güçlenmesine nasıl katkı sağladığını göstermektedir. Kilisenin yıkılarak okula dönüştürülmesi ve okulun daha sonra bir seminer alanı olarak kullanılması, kırsal alanların kültürel mirasını yeni işlevlerle geleceğe taşıyarak yerel halkın geçmişle olan bağlarını yeniden yapılandırmaktadır. Bu dönüşüm, kırsal mekânların ekonomik ve kültürel değerini artırmanın yanı sıra, topluluk içinde sosyal dayanışmayı teşvik eden bir yeniden anlamlandırma süreci yaratmaktadır (Phillips, 2005; Halfacree, 2007; Guimond ve Simard, 2010).

Bir katılımcı, bölgenin doğal ve kültürel dokusunun korunmasına dair duyduğu endişeyi dile getirmektedir. Köyde taş yapılar gibi geleneksel unsurların korunmuş olması, burayı diğer köylerden ayıran önemli bir özellik olarak belirtilmektedir. Ancak, kırsala gelenlerin sayısındaki artışın hem köyün mimari dokusunu hem de kültürel kimliğini zamanla bozabileceğine dair bir korku ifade edilmektedir.

"Mustafalar buranın dokusu diğer köylere göre daha doğal kalmıştır evlerin hepsi taştır iyi evde kötü evde taştır, bu artışlar yüzünden hem köyün dokusu, hem kültürü bozulur mu diye korkuyorum zaman zaman açıkçası " (K8-Büyükhüsun/Ayvacık).

Kırsal alanlarda artan nüfusun, mimari ve kültürel yapılar üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği sıkça tartışılan bir durumdur. Araştırmalar, kırsal alanlarda koruma politikaları olmaksızın yapılaşmanın hızla artmasının, bu bölgelerin otantik dokusunu ve yerel kültürlerini tehdit edebileceğini ortaya koymaktadır (Hurley ve Arı, 2018; Abrams vd., 2012).

Katılımcı, köyün sit alanı ilan edilmesinin arazi kullanımı ve mekânsal düzen üzerindeki etkilerini dile getirmektedir. Sit alanı statüsü, yerel halkın arazi satışı yapmasını ve inşaat faaliyetlerini kısıtlarken, aynı zamanda köyün doğal ve tarihî yapısını koruma altına almıştır:

"Daha evvel insanlar gelmeye başlamadan daha evvel 79'da 80'de sit alanı oldu burası, ilk bi geldiler aslında ama çok az kişiydiler, 90'dan sonra asıl gelmeye başladılar... Sit alanı oldu şimdi satamıyorum, çocuğuma ev de yapamıyorum. En kötü tarafı burası, en iyi tarafı sit alanı oldu köy bir muhafaza altına alındı, koruma altına alındı bu var."

Bu ifade, kırsal mekânın koruma statüsü kazanmasının bireylerin yaşam planlarını nasıl etkilediğini ve mekânsal düzenlemelerdeki koruma politikalarının yerel halk üzerindeki

sınırlamalarını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, sit alanı statüsü, kırsal alanların doğal ve tarihî değerlerini koruyarak uzun vadeli bir sürdürülebilirlik hedefi sunmaktadır (Halfacree, 2007).

Katılımcı, kırsal alanlarda arazi mülkiyetinin şehirden gelenlere geçmesinin, mekânsal yapıyı ve kırsal alanların işlevlerini nasıl dönüştürdüğünü ifade etmektedir. Atıl durumdaki arazilerin, kırsal mekânın fiziksel düzenine etkisini dile getirmiştir.

"Hani siz sahil şeridine bakıyorsunuz ya onun arka tarafları da var bir de. Bu gördüğünüz yerlerin çoğu, yoldan geçerken zeytinliklerin çoğu, bir yabancıya, şehirliye ait esasında ama hiçbir şey yapılmıyor. Onlar alınmış vakti zamanında belki yapacaklar ya da cesaret edemediler." (K7-Ahmetçe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal alanların mekânsal yapısının, şehirden gelenlerin talepleri doğrultusunda nasıl değiştiğini ve atıl durumda kalan arazilerin kırsal alanların fiziksel düzenine nasıl etki ettiğini göstermektedir. Bu tür mülkiyet değişimleri, kırsal alanların özgün mekânsal yapısını tehdit ederek kırsal soylulaştırma süreçlerini hızlandırabilir (Phillips, 2005; Halfacree, 2007). Ayrıca, tarımsal arazilerin atıl bırakılması, kırsal alanların sürdürülebilir kullanımını da engelleyebilir.

Katılımcı, turizmin kırsal alanlardaki tarımsal faaliyetler üzerindeki olumsuz etkilerine dikkat çekmektedir. Tarımsal üretimin turizm nedeniyle ikinci plana atıldığını ve ekonomik açıdan daha hızlı kazanç sağlama düşüncesinin, kırsal üretim pratiklerini tehdit ettiğini ifade etmektedir.

"Turizme karşıyım genel olarak tarımsal faaliyeti boğuyor yani çünkü spekülatif ve hızlı bir tarzı var. Bu ikisini dengede tutarsınız güzel İtalya gibi Fransa gibi ama Türkiye'de kıyı şeritleri tarımdan uzaklaşıyor ister istemez çünkü hesap yapıyor tarımsal gelirim şu kadar ama şu arsayı satsam şu kadar kazanırım. Satmayı tercih ediyor." (K17-Serhat/Bayramiç)

Turizmin kırsal alanlarda yarattığı ekonomik çekicilik, kısa vadede bireyler için cazip kazançlar sağlasa da uzun vadede tarımsal üretimi ve kırsal alanların sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Tarımsal alanların turizm amaçlı kullanımına dönüştürülmesi, kırsal ekonomide üretimden tüketime geçişi hızlandırarak, kırsal toplulukların ekonomik temellerini zayıflatabilir (Marsden, 1998). Bu durum, kırsal alanların ekonomik yapısını dönüştürmekle kalmayıp, aynı zamanda yerel halkın tarımsal faaliyetlerle olan bağlarını zayıflatarak toplumsal değişimleri de tetiklemektedir. Daha dengeli bir yaklaşım için, tarım ve turizmin birbirini destekleyecek şekilde planlanması gereklidir. Bu tür politikaların

eksikliği, kırsal alanların uzun vadeli sürdürülebilirliğini riske atmaktadır (Phillips, 2005; Pretty, 2002).

Bir katılımcı, köydeki yapılaşmanın mevcut geleneksel dokuyu bozabileceği endişesini dile getirmektedir. Katılımcı, bazı bireylerin köyün mimari konseptine uymayan yapılar inşa etmeye çalıştığını, bunun da köydeki dokunun bütünlüğünü tehdit ettiğini ifade etmektedir. Özellikle bölgedeki önemli ve ödüllü bir yapıya öykünme çabasıyla yapılan yeni yapıların, orijinal yapının estetik ve teknik niteliklerini taşıyamadığı ve kötü taklitler olarak değerlendirildiği belirtilmiştir.

"Evet ama bu arttıkça bozularak daha betonarmeye dönüşmesinden korkuyoruz artı bir de şöyle bir durum var köy içinde rastlarsınız buranın konseptinin dışına çıkıp daha güzel bir ev yapmaya çalışırken buranın dokusunu bozan yapılar oluşmaya başladı, B2 evine öykünüyorlar ama tabi alakası olmuyor pek ortaya çıkan yapıların mesela bu bir olumsuz taraf ama genelde imarın olmaması bozulmayı biraz engelliyor "(K8-Büyükhüsun/Ayvacık).

Kırsal alanlarda yapılaşma artışının, yerel mimari ve kültürel dokular üzerinde dönüştürücü etkiler yarattığı bilinmektedir. Hurley ve Arı (2018), kırsal alanlardaki plansız yapılaşmanın geleneksel yerel dokuyu hızla tahrip edebileceğini ve köylerin görsel kimliğini zayıflatabileceğini ifade etmektedir. Abrams vd., (2012) ise, kırsal bölgelerde yerel kimliği koruma adına, geleneksel mimariyle uyumlu yapılaşma politikalarının önemine vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda, köyde doğal dokunun korunması, sadece estetik bir ihtiyaç değil, aynı zamanda toplumsal aidiyet ve kültürel mirasın devamlılığı açısından da önem taşımaktadır. Ancak, mevcut imar eksikliklerinin bu bozulmayı uzun vadede önlemede yeterli olmayacağı ve daha güçlü düzenleme politikalarına ihtiyaç olduğu belirtilmelidir.

Aynı katılımcı, köyde mimari yapının korunması konusundaki genel hassasiyeti ve bu süreçte karşılaşılan zorlukları dile getirmektedir. Yerel halk, geleneksel yapıyı bozmaya çalışan girişimlere karşı köylülerle birlikte direnirken, ekonomik yetersizlikler nedeniyle betonarme yapılar kullanmak zorunda kalabilmektedir. Şehirden gelenlerin ise ödüllü yapılara öykünerek farklı bir estetik anlayışla köy mimarisine yaklaşması, bu süreci daha da karmaşık hale getirmektedir:

"Evet daha hassas ve saygılılar mimari yapıya karşı hepsi değil ama geneli öyle diyelim hatta bunu bozmaya çalışanlara köylü ile birlikte karşı koyuyorlar engellemeye çalışıyorlar bir de şöyle bir şey var mimari yapıların bütünlüğü ile ilgili köylü bazen betonarme yapmak durumunda kalıyor tadilatını ya da yeni yapı yapıyor yanına hemen. Onun derdi daha az maliyetli olması, taşa gücü yetmiyor mecburen betonarme kullanıyor.

Bu şehirden gelenlerin yaklaşımı ile farklı tabi, şehirli ödüllü yapıya özenip taklit etmeye çalışıyor.”

Bu ifade, kırsal alanlarda mimari dokunun korunması sürecinde ekonomik zorluklar ve estetik beklentiler arasındaki gerilimi gözler önüne sermektedir. Ekonomik yetersizlikler, yerel halkın geleneksel dokuyu sürdürmekte zorlanmasına neden olurken, şehirden gelenlerin ödüllü yapılara öykünerek farklı mimari çözümler denemesi, köyün mimari bütünlüğünü tehdit edebilmektedir. Bu tür karşıtlıklar, kırsal bölgelerde kültürel ve mekânsal uyumun sağlanmasını zorlaştırabilir. Hurley ve Ari (2018), kırsal bölgelerde mimari dokunun korunmasının, yalnızca estetik kaygılar değil, aynı zamanda sosyal uyum ve yerel kimliğin devamlılığı açısından kritik bir öneme sahip olduğunu ifade etmektedir. Bu durum, yerel halkın ekonomik desteklerle güçlendirilmesi ve yapılaşma politikalarının daha bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Katılımcı, turizmin kırsal alanlarda ekonomik dönüşüm sağlasa da geleneksel üretim faaliyetlerinin gerilemesine yol açtığını ifade etmektedir. Özellikle hayvancılık gibi sürdürülebilir geçim kaynaklarının, turizmin yükselişi ve yasal düzenlemelerin etkisiyle nasıl zor durumda kaldığını şu sözlerle aktarmaktadır:

"Ben anlatayım size nasıl etkilediklerini şimdi... Eskiden hayvancılık daha gelişmişti burada, burada zaten zeytin ve hayvancılık var küçükbaş hayvancılık, bu turizmle birlikte mesela burada aşağı yukarı 5000 tane koyun varmıştı şu an 500 tane koyun yok. Sebebi çıkan yasalar... Mesela zeytin koruma kanunları çıkartıyorlar, ağaçları keserken zeytine yasak yok ama bir hayvan içeri girdiğinde bir dal kopardığı zaman bir sürü ceza yazıyorlar. 500 senelik zeytin ağacını bina yapmak için kesiyorlar, hiçbir sıkıntı yok ama o hayvan ondan yedi diye... Turizm olmasaydı biz şu an hayvanımızın peşinde olurduk veya dağda bayırda olurduk. Ama şu an turizmle birlikte hayvancılık bitti.” (K31-Adatepe/Ayvacık).

Katılımcının ifadesi, turizmin kırsal alanlarda yarattığı ekonomik dönüşümün geleneksel geçim kaynaklarının zayıflamasına neden olduğunu göstermektedir. Hayvancılık gibi köklü üretim faaliyetlerinin yasal düzenlemeler ve turizm odaklı politikalar nedeniyle gerilemesi, kırsal ekonomiyi tek bir sektöre bağımlı hale getirerek kırılganlaştırmaktadır. Bu durum, kırsal alanların ekonomik potansiyelini sınırlarken, yerel halkın üretime katılımını da zorlaştırmaktadır. Ekonomik faydaların sürdürülebilirliği için turizm ve geleneksel üretim biçimlerinin bir arada desteklendiği, yerel halkı ekonomik dönüşüm süreçlerine dahil eden kapsayıcı politikalar geliştirilmesi gerekmektedir.

Katılımcı, turizmin kırsal alanlarda hayvancılık gibi geleneksel geçim kaynakları üzerindeki etkisini vurgulamakta ve dışarıdan gelen bireylerin bu faaliyetlere karşı rahatsızlık duyduğunu belirtmektedir:

"Değmez ama şu anda mesela hayvancılık bitti derken tam anlamıyla bitmiş değil, sistemler değişiyor. Şu an dışarıdan gelen insanların birçoğu hayvandan rahatsız, koku yapıyor diyor, sinek yapıyor diyor, bunun gibi şikayetler var. Damlar şikâyet ediliyor, şimdi köyün kenarında ama o bile şikayet ediliyor sinek yapıyor diye. Yok ilaçlama getiriyorlar, bir kısmı karşı çıkıyor bir kısmı istiyor." (K31-Adatepe/Ayvacık).

Bu ifade, turizmin yaygınlaşmasıyla birlikte kırsal alanlarda geleneksel hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülmesinin giderek zorlaştığını göstermektedir. Yeni gelenlerin estetik ve hijyen odaklı beklentileri, hayvancılık gibi üretim pratiklerini baskı altına almakta, köyün ekonomik ve sosyal dokusunda uyumsuzluklara neden olmaktadır. Bu durum, kırsal dönüşüm süreçlerinde yeni gelenlerle yerel halk arasında yaşanan kültürel ve ekonomik çatışmaların bir yansımasıdır (Guimond ve Simard, 2010). Geleneksel üretim biçimlerinin korunması ve turizmin yerel dinamiklerle uyumlu hale getirilmesi, kırsal kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından kritik bir önem taşımaktadır

Katılımcı, otelin köydeki mekânsal düzeni nasıl değiştirdiğini ve arazi fiyatlarındaki artış gibi sonuçlar doğurduğunu ifade etmektedir.

“Arazi fiyatlarında artış oluyor, otelimize gelip burada keyifli vakit geçirdikten sonra, manzarayı görüyor, diğer güzellikleri görüyor, burada benim de yapabileceğim bir ev ya da arsa yok mu diye bir talep oluşmaya başladı.” (K8-Büyükhüsun/Ayvacık)

Bu ifade, otelin köydeki mekânsal düzen üzerindeki etkilerini açıkça ortaya koymaktadır. Turistlerin köyde arsa ve ev talebinde bulunması, kırsal mekânın fiziksel yapısının ve mülkiyet dinamiklerinin değişmesine neden olabilir. Bu tür mekânsal dönüşümler, kırsal alanların özgün yapısını tehdit edebilir ve kırsal soylulaştırma süreçlerini tetikleyebilir (Phillips, 2005; Halfacree, 2007). Yerel halk için ekonomik fırsatlar yaratırken, mekânsal dönüşümlerin sosyal ve çevresel etkileri dikkatle değerlendirilmelidir.

Katılımcı, sit alanı statüsünün yapılaşma üzerindeki etkilerine dikkat çekmekte, ancak bu statünün kaçak yapılaşmayı tamamen önleyemediğini belirtmektedir:

"Mekânsal olarak pek fazla kaçak yapı yapamıyorlar. Zaten sit alanı. Ama hiç mi yok, var tabi. Çok göz önünde bir şeyse şikâyet ediliyor, anıtlar ve il özel idare geliyor ve işte oranın yıkımı ile ilgili karar veriyor." (K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, sit alanı statüsünün mekânsal düzenlemeleri sınırlandırmasına rağmen, bireylerin yasa dışı yapılaşma girişimlerinden tamamen vazgeçmediğini göstermektedir. Kaçak yapıların genellikle şikayet mekanizmasıyla fark edilip müdahale edildiği, bu süreçte anıtlar kurulu ve ilgili yerel yönetimlerin devreye girdiği anlaşılmaktadır. Bu durum, kırsal mekânlarda yasal düzenlemelerin uygulanabilirliğinin bireylerin davranışları ve yerel yönetimlerin denetim kapasitesiyle sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır (Phillips, 2005; Woods, 2011).

Yerel halk ve yeni gelenler arasındaki bu tür mekânsal gerilimler, kırsal alanların korunması ile bireysel kullanım haklarının çakıştığı durumların sosyal ve ekonomik etkilerini de beraberinde getirebilir.

Katılımcı, şehirden kırsala gelen bireylerin yapı ve arazi düzenlemelerinde yaptıkları değişikliklerin, kırsal alanlardaki mekânsal düzeni ve toplumsal adaleti nasıl etkilediğini vurgulamaktadır:

"Yapıyorlar tabi eklemeler yapıya, şehirden gelenleri hepsi yapıyor. Şimdi burası Anıtlar Kurulu kontrolünde sit alanı olduğu için ama bir şekilde bağlıyorlar. Mesela köyde hiç havuz yokken şimdi havuzlu yer var veya evin girişini değiştiriyor, balkonunu büyütüyor, arka taraftan biraz köy boşluğundan almış mesela, yolu kapatmış. Var öyle mesele, şurası yol; adam almış, orayı kapatmış, kendine dahil etmiş." (K31-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, şehirden gelen bireylerin, sit alanı statüsüne rağmen kırsal alanlarda mekânsal düzenlemeler yaparak yolları, köy boşluklarını ve diğer ortak alanları bireysel kullanıma dahil ettiğini göstermektedir. Şehirden gelen bireylerin, yüksek ekonomik güçleri ve bağlantıları sayesinde yerel kuralları esnetebildiği, bu tür düzenlemelerin ise yerel halk için erişilmez ya da uygulanamaz hale geldiği vurgulanmaktadır:

"Ama bunu kalkıp bir köylü yapamıyor, yapsa hemen şikayet ederler." (K31-Adatepe/Ayvacık)

Woods (2011) kırsal alanlardaki bu tür mekânsal dönüşümlerin, kırsalın geleneksel dokusunu ve toplumsal dengeyi bozarak kırsal soylulaştırma süreçlerini hızlandırdığını belirtmektedir. Şehirden gelen bireylerin, havuz yapımı veya yolları kapatma gibi müdahaleleri, kırsal alanların sosyal adaletini ve mekânsal sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Bu durum, kırsalda yerel halk ile yeni gelenler arasındaki mekânsal ayrıcalık algısını derinleştirebilir ve toplumsal gerilimlere neden olabilir.

3.5.4. Çevresel ve Ekolojik Etkiler

Katılımcı, turizmle birlikte hayvancılığın azalmasının çevresel düzenlemeler ve uygulamalarla ilişkili olduğunu ve bu düzenlemelerin barındırdığı çelişkiler ile etkilerini dile getirmektedir. Özellikle, hayvancılığa yönelik sınırlamalar ve zeytin ağaçlarının korunmasıyla ilgili düzenlemelerin uygulama farklılıklarına dikkat çekmektedir:

"Zeytin koruma kanunları çıkartıyorlar, ağaçları keserken zeytine yasak yok ama bir hayvan içeri girdiğinde bir dal kopardığı zaman bir sürü ceza yazıyorlar. 500 senelik zeytin ağacını bina yapmak için kesiyorlar hiçbir sıkıntı yok ama o hayvan ondan yedi diye... Ama o koyun öyle gelmiş o yaşa, senelerdir böyleymiş bunun gibi sorunlar var." (K31-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, çevresel düzenlemelerin kırsal üretim pratiklerini nasıl şekillendirdiğini ve bu düzenlemelerin uygulamalarında görülen çelişkileri ortaya koymaktadır. Hayvanların zeytin ağaçlarına zarar vermesine karşı getirilen cezalar, hayvancılığı zora sokarken, aynı ağaçların bina yapmak için kesilmesine izin verilmesi, düzenlemelerin etkinliği ve tutarlılığı konusunda soru işaretleri yaratmaktadır.

Bu durum, kırsal alanlarda çevre koruma hedeflerinin ekonomik sürdürülebilirlikle nasıl dengelenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Pretty (2002) ve Wilson (2007), çevresel düzenlemelerin kırsal alanlarda yerel toplulukların üretim pratiklerini destekleyici bir şekilde ele alınması gerektiğini savunmaktadır. Ancak bu örnek, koruma politikalarının yerel üretim pratiklerini ve kırsal yaşamın gerçeklerini yeterince dikkate almadığında, sürdürülebilir kırsal üretim biçimlerini zorlaştırabileceğini göstermektedir."

Katılımcı, kırsal alanlarda artan büyük ölçekli otel yatırımlarının çevresel sorunlara yol açtığını ifade etmektedir. Özellikle elektrik ve su gibi kaynakların aşırı tüketimi, kırsal ekosistemlerin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

2"Büyük ölçekli yatırımlar var var evet, özellikle otel çok yapılıyor. Yerli halk istemiyor, biz de istemiyoruz zaten. Çok kalabalık hem çevresel olarak hem de altyapı sorunları doğuruyor, elektrik su kullanımı etkiliyor."(K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, büyük ölçekli yatırımların kırsal alanlarda doğal kaynak tüketimini artırarak çevresel dengeyi bozabileceğini göstermektedir. Turizmin bu yoğunlaşması, kırsal ekosistemler üzerindeki baskıyı artırırken, sürdürülebilir yönetim politikalarının eksikliğine işaret etmektedir. Pretty (2002) ve Wilson (2007), kırsal alanların çevresel sürdürülebilirliği için kaynak kullanımında denge sağlanmasının kritik önem taşıdığını vurgulamaktadır.

Katılımcı, yerel halkın ve yeni gelenlerin çevresel farkındalık oluşturma konusundaki olumlu katkılarını ifade etmektedir.

3“Dedim ya bir kafile var hatta ve hatta temizlik için Zeus altarı var çıktınız mı heh orası. Orasının temizliğini bunlar üstlendiler bizim muhtarlık değil, belediye değil, onlar kendileri sepet yaptırdılar içine poşet koydular demirden ayak yaptırdılar. Sen geçerken elinde affedersin peçete var onun içine atıyorsun. (K32-Adatepe/Ayvacık)

Yeni gelenlerin kırsal alanda temizlik gibi uygulamalarla çevreyi koruma çabaları, kırsal ekosistemin sürdürülebilirliği açısından önemli bir katkı sunmaktadır. Temizlik için sepetlerin yerleştirilmesi gibi düzenlemeler, doğal kaynakların korunmasını teşvik ederken, kırsal alanlarda çevre dostu bir yaşam pratiği oluşturmayı hedeflemektedir. Bu tür uygulamalar hem çevrenin iyileştirilmesine hem de yerel halkın çevre bilincini geliştirmesine katkı sağlayarak toplum temelli bir çevre duyarlılığı yaratmaktadır.

Katılımcılardan biri, kırsal alanlarda köylerin yeniden yerleşimle canlanması ve kırsala gelen bireylerin çevre koruma konusunda liderlik üstlenmesi gibi önemli sosyal dönüşümlere dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, yerel halkın geleneksel bilgi ve uygulamaları, özellikle atalık tohum kullanımı gibi alanlarda giderek kaybolmaktadır.

4“Köyleri boşalmış köyleri tekrar dolduruyoruz aslında. İzmir'deki Marmaris köyü tamamen boşalmış bir köymüş, şu anda doğru düzgün çalışmayabilir ama sonuçta bir yönelim var. En güzeli de aslında doğa savunucularının oluşu. Kazdağı Koruma Derneği'nden de biliyorum ben. İşte şimdi bu Kirazlı Altın Madeni’ne karşı Bayramiç köylülerinin hepsi Çanakkale’deydi Cuma günü. Genellikle köylerde savunuculuk yapanların %90’ı kırsala sonradan gelenler. Köylü onun farkında değil; orman biter, su biter, kirlenir onun farkında değil. O kadim köy kültürü çok kalmamış zaten, köyler çoktan dönüşmüşler. Köylerde neredeyse hiç atalık tohum yok yani.”

Bu ifade, kırsal alanlarda yeniden yerleşim ve çevresel farkındalık arasındaki dinamikleri ele almaktadır. Yeni gelen bireylerin çevre koruma girişimlerine öncülük etmesi, kırsal alanlarda sosyal ve çevresel farkındalığı artırmaktadır. Kırsala yeni gelenlerin çevre savunuculuğunda daha aktif roller üstlendiğini ve bu durumun kırsal toplulukları dönüştürdüğünü vurgulamaktadır.

Bu bağlamda, kırsala gelen yeni bireylerin çevresel ve sosyal katkıları, yerel halkın geleneksel bilgi ve uygulamalarının korunmasıyla birleştirilmelidir. Böylece, kırsal alanlarda daha sürdürülebilir bir yaşam modeli oluşturulabilir.

Katılımcı, kırsal alanlarda bahçe düzenlemeleri üzerinden su tüketimine dikkat çekmekte, özellikle yeni gelenlerin kırsal yaşam pratikleriyle uyum göstermeyen davranışlarının çevresel etkilerini vurgulamaktadır:

5"Çim ekilsin hiç istemiyoruz aslında ama bazı köylüler değil, dışardan gelen şehirliler diyeyim, bahçelerine çim ekiyorlar. O çimi de sabah akşam sulamak gerekiyor, böyle olunca da su tüketimi çok artıyor." (K1-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, şehirden kırsala gelen bireylerin, kırsal çevrenin doğal kaynaklarını tüketme biçimlerini etkileyen alışkanlıklar getirdiğini göstermektedir. Çim ekimi gibi görsel estetik odaklı tercihlerin, özellikle su gibi sınırlı kaynakların aşırı kullanımına yol açtığı belirtilmektedir. Bu durum, kırsal alanların ekolojik dengesi üzerinde baskı oluşturmakta ve yerel halkın geleneksel tarımsal veya doğal kaynak yönetim uygulamalarıyla çelişmektedir.

Kırsala göç eden bireylerin bu tür davranışları, kırsal alanlarda kaynak yönetiminde yeni çatışmalara yol açabilir ve kırsal soylulaştırma süreçlerinin bir parçası olarak değerlendirilebilir (Phillips, 2005; Smith, 2011). Özellikle su gibi kritik doğal kaynakların tüketimi, kırsal alanların sürdürülebilirliği açısından önemli bir sorun haline gelmektedir.

Katılımcı, kırsalda organik tarım pratiklerinin benimsenmesinin hem çevresel hem de sosyal zorluklarına dikkat çekmektedir. Geleneksel tarım yöntemleri ile modern organik tarım uygulamaları arasındaki çatışmayı vurgulayan bu değerlendirme, köylülerin geleneksel bilgilerini koruma eğiliminde olduklarını ve yeniliklere direnç gösterdiklerini ortaya koymaktadır:

6"Şöyle ekoloji olarak çok değiştirmiyorlar çünkü köylüler diyor ki biz babadan böyle gördük. Bizim bir arkadaş var, zeytinyağı üretimi yapıyor. İtalya'da eğitim aldı ve organik tarımın eğitimini aldı. O da organik olması için zeytinlere gelen bir sinek var, o sinek gelmesin diye birtakım şeyler yapıyor ama köylüler bunu çok saçma buluyorlar çünkü onlar kendilerince bu yapılanların hiçbir işe yaramadığını düşünüyorlar ve çok da saçma buluyorlar. Organik tarımı, bu kadar çaba harcanmasını da saçma buluyorlar. Ee onları ikna etmek bu anlamda çok zor, kendi gördüklerini aynı şekilde uygulamaya devam ediyorlar." (K1-Ayvacık/Adatepe)

Bu ifade, kırsalda geleneksel tarım yöntemleri ile modern organik tarım teknikleri arasında bir çatışma yaşandığını ve bu çatışmanın hem sosyal hem de çevresel etkilerinin olduğunu göstermektedir. Köylüler, geçmişten gelen tarım uygulamalarını bir norm olarak benimsemekte ve organik tarım gibi yenilikçi yaklaşımları gereksiz çaba ve maliyet olarak değerlendirmektedir. Organik tarımın daha sürdürülebilir bir üretim yöntemi olmasına

rağmen, bu tür yeniliklerin yerel halk tarafından kabul görmesi, yalnızca teknik bilgiye değil, aynı zamanda sosyal değişim süreçlerine de bağlıdır.

Geleneksel ve organik tarım uygulamaları arasındaki bu gerilim, kırsal alanlarda yeni üretim biçimlerinin benimsenmesindeki temel zorluklardan biri olarak öne çıkmaktadır (Morgan ve Murdoch, 2000; Brunori ve ark., 2011). Köylülerin tarımsal yeniliklere karşı bu dirençleri, kırsal topluluklarda çevresel uygulamaların yerleşmesi için daha katılımcı ve uzun vadeli bir yaklaşımın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Katılımcı, kırsal alanlarda çevresel savunuculuğun ağırlıklı olarak kırsala sonradan gelen bireyler tarafından yürütüldüğünü ve köylülerin bu tür çevresel tehditlerin farkında olmadığını belirtmektedir. Ayrıca, köy kültürünün dönüşüm geçirdiğine ve kadim geleneklerin büyük ölçüde kaybolduğuna dikkat çekmektedir:

7"Sonuçta bir yönelim var, en güzeli de aslında doğa savunucularının oluşu. Kazdağı Koruma Derneği'nden de biliyorum ben; işte şimdi bu Kirazlı Altın Madeni ‘ne karşı Bayramiç köylülerinin hepsi Çanakkale’deydi cuma günü. Genellikle köylerde savunuculuk yapanların %90’ı kırsala sonradan gelenler. Köylü onun farkında değil, orman biter, su biter, kirlenir onun farkında değil. O kadim köy kültürü çok kalmamış zaten, köyler çoktan dönüşmüşler." (K4-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, kırsal alanlarda çevresel farkındalığın ve savunuculuk faaliyetlerinin genellikle şehirden kırsala göç eden bireyler tarafından yürütüldüğünü göstermektedir. Yerel halkın, çevresel tehditlerin uzun vadeli etkilerini fark edemediği, bu durumun ise doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde korunmasını zorlaştırdığı anlaşılmaktadır. Özellikle madencilik gibi çevresel tehditlere karşı oluşan hareketlerin kırsala yeni gelen bireyler tarafından organize edilmesi, kırsal topluluklarda çevresel bilinç düzeyinin yükseltilmesi açısından önemli bir rol oynamaktadır.

Aynı zamanda, köylerin dönüşüm geçirdiği ve kadim tarımsal ve toplumsal pratiklerin büyük ölçüde kaybolduğu vurgusu, kırsal alanlardaki sosyal ve kültürel değişimin boyutlarına dair önemli bir bakış açısı sunmaktadır. Literatürde de belirtildiği gibi, kırsala göç eden bireylerin çevre savunuculuğunda aktif rol oynaması, kırsal alanların yeni bir çevresel kimlik kazanmasında etkili olabilmektedir (Woods, 2011; Halfacree, 2007). Ancak bu süreç, yerel halk ve yeni gelenler arasında sosyal ve kültürel gerilimlere yol açabilme potansiyeline sahip olduğunu belirtmek gerekir.

Bununla birlikte, yerel halkın geleneksel tarım bilgileri, özellikle atalık tohum kullanımı gibi unsurlar, giderek kaybolmaktadır. Atalık tohumların yerini pazar odaklı

tohumların alması hem tarımsal çeşitliliği azaltmakta hem de yerel tarım kültürünü zayıflatmaktadır. Halfacree (2007), bu tür dönüşümlerin kırsal toplulukların uzun vadeli sürdürülebilirliği üzerindeki risklerine dikkat çekmektedir.

Katılımcı, kırsal alanlardaki köy kültürünün ve geleneksel tarımsal pratiklerin büyük ölçüde dönüşüm geçirdiğine dikkat çekmekte, özellikle atalık tohumların kaybını vurgulamaktadır. Bu kaybın, köylerde geleneksel üretim yöntemlerinin yerine modern tarım sistemlerinin ve dışarıdan gelen tohumların kullanımına neden olduğunu belirtmektedir:

8"O kadim köy kültürü çok kalmamış zaten, köyler çoktan dönüşmüşler. Köylerde neredeyse hiç atalık tohum yok, yani az var. Biz yıllar önce Bayramiç'te atalık tohum işte tohum takas masasında köylülerden en fazla talep vardı, yok yani ellerinde. Pazardan alıyorlar, onlar maalesef." (K4-Adatepe/Ayvacık)

Bu ifade, köylerde tarımsal üretimde geleneksel bilgi ve pratiklerin azalmasına ve yerel tohumların kaybolmasına dikkat çekmektedir. Atalık tohumların yerini pazardan alınan ticari tohumların alması, yerel tohum çeşitliliğini ve geleneksel tarımsal bilgi birikimini olumsuz etkilemektedir. Köylülerin geleneksel üretimden kopması, kırsal alanların dönüşüm sürecinde yerel kimlik ve biyolojik çeşitlilik kaybını da beraberinde getirmektedir.

Post-prodüktivist kırsal model bağlamında, kırsal alanların yalnızca tarımsal üretim merkezleri değil, aynı zamanda ekolojik değerlerin korunması ve çok işlevli kullanımlarla tanımlanan mekânlar haline gelmesi, yerel tohumların korunması gibi konuları daha kritik bir hale getirmektedir (Woods, 2011). Atalık tohumların korunması, doğrudan devlet politikaları ile ilişkilidir ve bu tür politikaların, yerel tohum takas programlarını destekleyecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca, atalık tohumların korunması sadece tarımsal bir gereklilik değil, toplulukların kültürel ve ekolojik kimliğinin bir parçasıdır (Shiva, 2016).

Katılımcı, bölgedeki en büyük tehdidin turizm değil, madencilik faaliyetleri ve santraller gibi çevresel sorunlar olduğunu vurgulamaktadır:

9"Köseler ya da Bayramiç için turizm tehdidi henüz söz konusu değil. Bu bölgedeki en büyük tehdit madencilik, santraller vs. Bizi o kadar etkilemeyecek siyanür olayı ama o bölgeyi çok etkileyecek. Tabii ki tüm Kazdağları'nı etkiliyor, orası ayrı konu." (K21-Köseler/Bayramiç)

Bu ifade, madencilik faaliyetlerinin kırsal alanlarda çevresel tehditlerin başında geldiğini ve yerel ekosistem üzerindeki yıkıcı etkilerini ortaya koymaktadır. Bu tür faaliyetler, yalnızca yerel toplulukları değil, daha geniş bir coğrafi alanı da etkileyen çevresel

sorunlara yol açmaktadır. Özellikle siyanür gibi kimyasalların ekosistem üzerindeki uzun vadeli etkileri, tarımsal üretimi ve kırsal yaşam kalitesini tehdit etmektedir.

Yeni gelenlerin bu tür çevresel tehditlere karşı savunuculuk yapması, bu sorunlara dikkat çekme ve toplulukları harekete geçirme açısından önemli bir rol oynayabilir. Ancak katılımcının belirttiği gibi, bu tür tehditlerin etkileri kırsal toplulukların ötesine geçerek daha geniş alanları etkilediği için, çevresel savunuculuğun sadece yerel düzeyde değil, bölgesel bir çerçevede ele alınması gerekmektedir.

Katılımcı, kırsal alanlarda madencilik faaliyetlerine karşı toplumsal direniş ve savunuculuk çabalarını vurgulamakta, aynı zamanda köyler arasında bu konuda farklı tutumlar olduğunu ifade etmektedir:

10"Biz arkadaşlarla, Kazdağı Koruma, Kaz Dağı Kardeşliği, Çanakkale Kent Konseyi; Pınar bilir, bu konuda çok aktiftir. İşte köyden de katıldılar, bizim köyden sayı yine fazlaydı, hiç katılım göstermeyen köyler var. Neden? Çünkü madencilikle geçimini sağlayan köyler var, farkında değiller uzun süreli etkilerinin ya da farkındalar ama yapacak bir şeyleri yok, bilemiyorum tam olarak. Tabii eylemden bahsediyorum, hep birlikte maden alanındayız günlerdir." (K17-Serhat/Bayramiç)

Bu ifade, kırsal alanlarda çevresel tehditlere karşı mücadele ve toplumsal katılımın dinamiklerini ortaya koymaktadır. Bazı köylerin, madenciliğin uzun vadeli çevresel etkilerini ya fark edemediği ya da geçim kaynakları nedeniyle bu duruma karşı çıkma gücü bulamadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, kırsal topluluklar arasında çevresel farkındalık ve savunuculuk açısından eşitsizliklere işaret etmektedir.

Aynı zamanda, katılımcıların topluluklar arası dayanışma ve çevresel mücadele ağları üzerinden bir araya gelerek bu sorunlara dikkat çekmeye çalıştıkları görülmektedir. Yeni gelenlerin, çevresel savunuculuk çabalarında aktif bir rol oynadığı ve bu tür mücadelelerde öne çıktığı belirtilmektedir. Ancak, katılımın yerel toplulukların ekonomik bağımlılıkları ve sınırlı kaynakları nedeniyle farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Bu durum, post-prodüktivist kırsal modelin bir boyutunu da yansıtmaktadır. Woods'a (2011) göre kırsal alanlar, yalnızca tarımsal üretim merkezleri değil, aynı zamanda çevresel değerlerin korunması için toplumsal mücadelelerin yaşandığı mekânlar haline gelmektedir. Bu bağlamda, çevresel mücadelelerin yerel topluluklar içinde farkındalık yaratmak kadar ekonomik bağımlılıklar nedeniyle yaşanan çelişkileri aşmaya yönelik stratejiler geliştirmesi de gerekmektedir.

Katılımcı, kırsala göç eden bireylerin sürdürülebilir tarım, geri dönüşüm ve ekolojik farkındalık gibi konularda olumlu etkiler yarattığını ve yerel ekonomiye katkı sağladığını ifade etmektedir. Ancak, bu bireylerin çevresel bağlamda da kırsal yaşamın doğal ritmine uyum sağlamaları gerektiğini vurgulamaktadır:

12"Sürdürülebilir tarım, geri dönüşüm ve ekolojik farkındalık gibi konularda güzel adımlar atıyorlar. Yerel ekonomiye katkı sağladıkları da bir gerçek. Önemli olan, kırsalı anlamaya çalışarak, onunla uyum içinde bir yaşam kurmak." (K29-Cazgirler/Bayramiç)

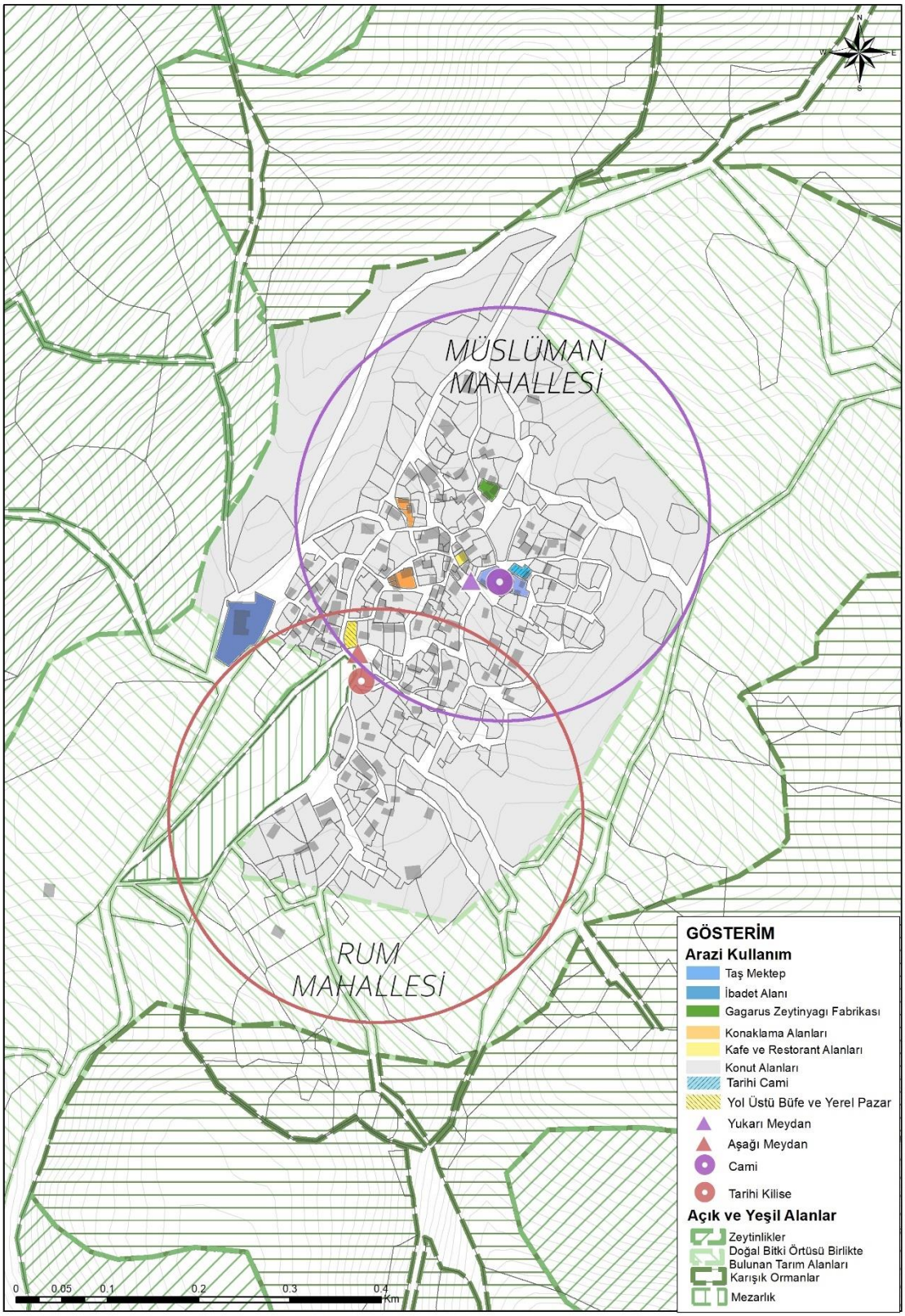
Bu ifade, kırsala göç eden bireylerin çevresel farkındalıkla hareket etme gerekliliğini vurgulamaktadır. Özellikle sürdürülebilir tarım ve geri dönüşüm gibi pratiklerin kırsal alanların ekolojik dengesine katkı sağladığı belirtilmektedir. Ancak bu bireylerin kırsalın doğal ritmini anlamadan hareket etmesi, uzun vadede çevresel uyumsuzluklara yol açabilir. Bu nedenle, kırsal alanların ekolojik sürdürülebilirliğini sağlamak için yerel çevre koşullarına saygı gösterilmesi büyük önem taşımaktadır.

3.6. Mekansal Analizler

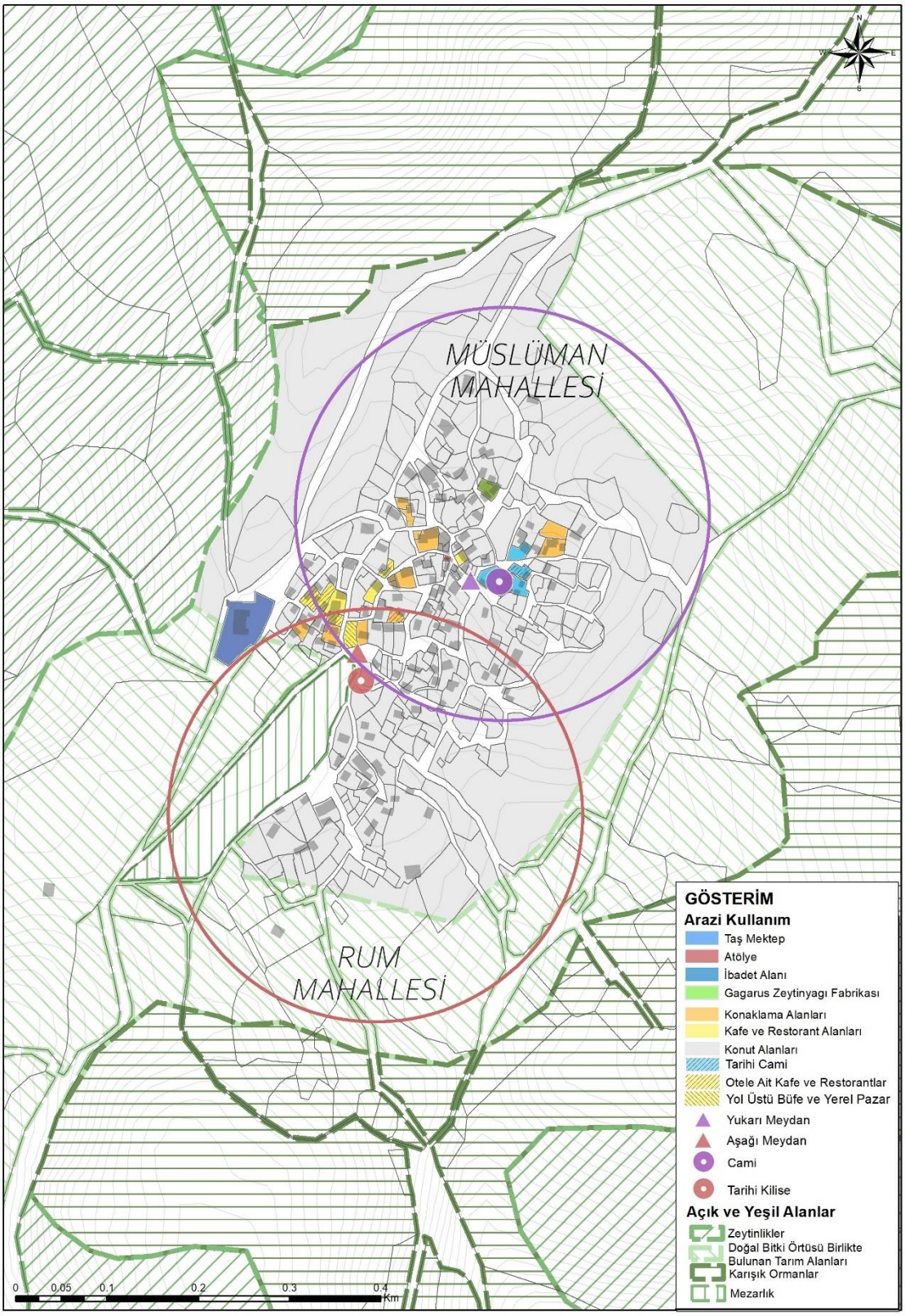
Çalışma alanı olarak belirlenen Ayvacık ve Bayramiç ilçelerine bağlı köylerde meydana gelen mekânsal değişimleri analiz etmek amacıyla, 2011 ve 2024 yılları arasındaki dönüşümleri saptamak üzere karşılaştırmalı arazi kullanım analizi yapılmıştır. Bu kapsamda, söz konusu köylerde yapılaşma yoğunluğu, tarım alanlarının kullanımı, ticari faaliyetlerin yayılımı ve kırsal mekânın dönüşüm dinamikleri incelenmiş ve değerlendirilmiştir. İlk olarak Ayvacık ilçesine bağlı Adatepe Köyü ele alınarak, yerleşim alanlarının genişleme eğilimleri, yapı yoğunluğundaki değişimler ve arazi kullanımındaki farklılaşmalar değerlendirilmiştir.

Adatepe Köyü'nün 2011 ve 2024 (Şekil 6 ve Şekil 7) yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, yapı yoğunluğunun arttığı ve özellikle ticaret ve hizmet sektörüne yönelik alanların genişlediği görülmektedir. Koruma alanı statüsüne sahip olması nedeniyle yeni yapılaşmaya izin verilmese de, mevcut yapıların işlevsel dönüşüm geçirdiği, harap haldeki yapıların yenilendiği ve bazı yapılara eklemeler yapıldığı tespit edilmiştir. Özellikle konaklama tesisleri, kafe ve restoranların sayısında belirgin bir artış gözlemlenmiş, köy merkezi ve çevresinde ticari faaliyetler yaygınlaşmıştır. Müslüman Mahallesi ve Rum Mahallesi çevresinde konaklama amaçlı kullanım artarken, otellere ait kafe ve restoran alanlarının haritalara eklenmiş olması, bu dönüşümün işletmeler ölçeğinde de genişlediğini

göstermektedir. Ticari alanlardaki artış, köyün ekonomik yapısının hizmet sektörüne yöneldiğini ve yeni gelenlerin etkisiyle mekânsal değişimin hız kazandığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, bazı yapıların havuz gibi yeni eklentilerle genişletildiği, mevcut konutların bir kısmının turistik konaklama birimlerine dönüştüğü ve kamusal alanların daha fazla ticari fonksiyon kazandığı anlaşılmaktadır. Bu değişimler, Adatepe Köyü'nde yeni gelenlerin etkisiyle mekânsal dönüşümün sürdüğünü ve ticari faaliyetlerin yerleşim dokusuna entegre olduğunu göstermektedir.

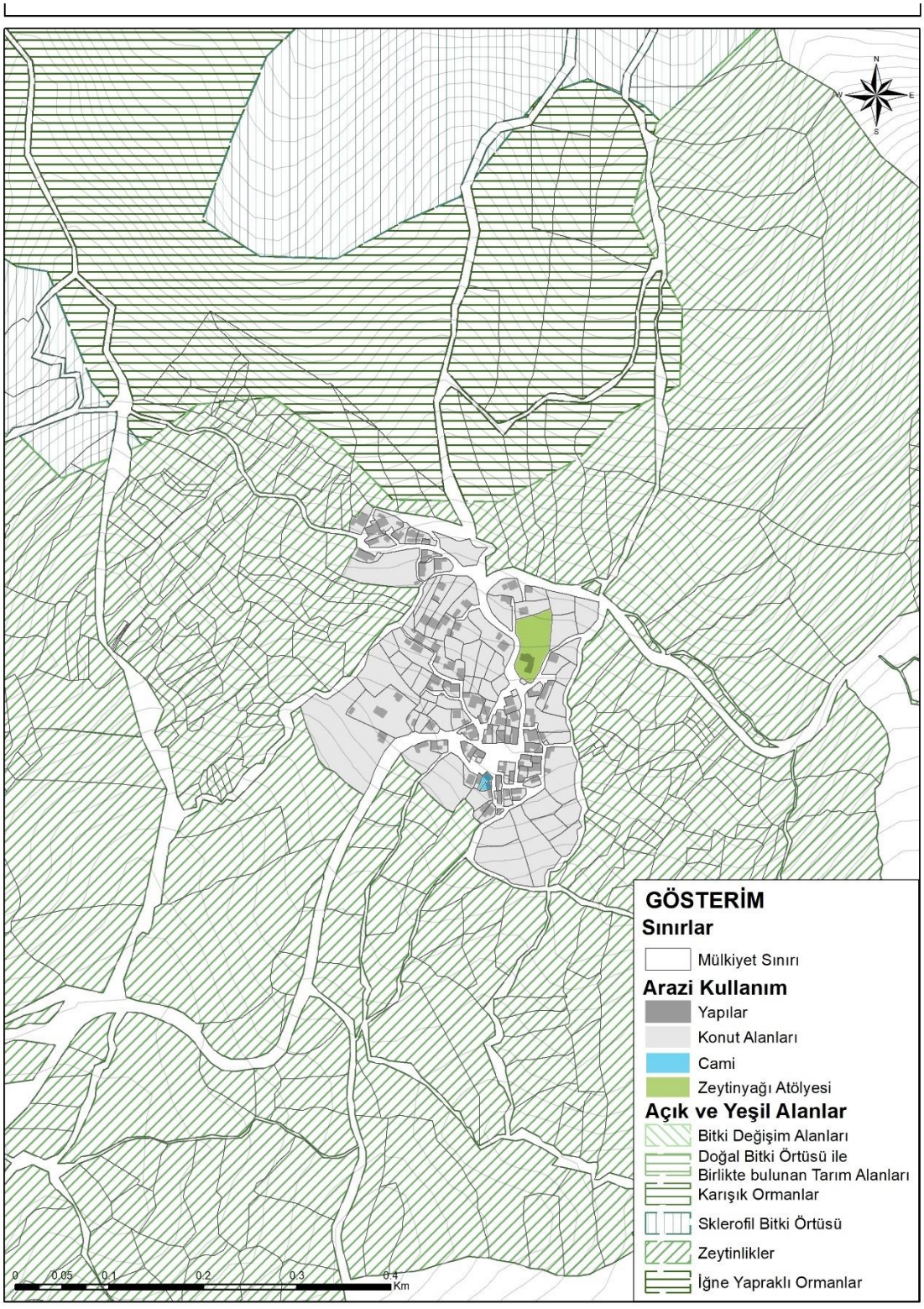

Şekil 6. Adatepe köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

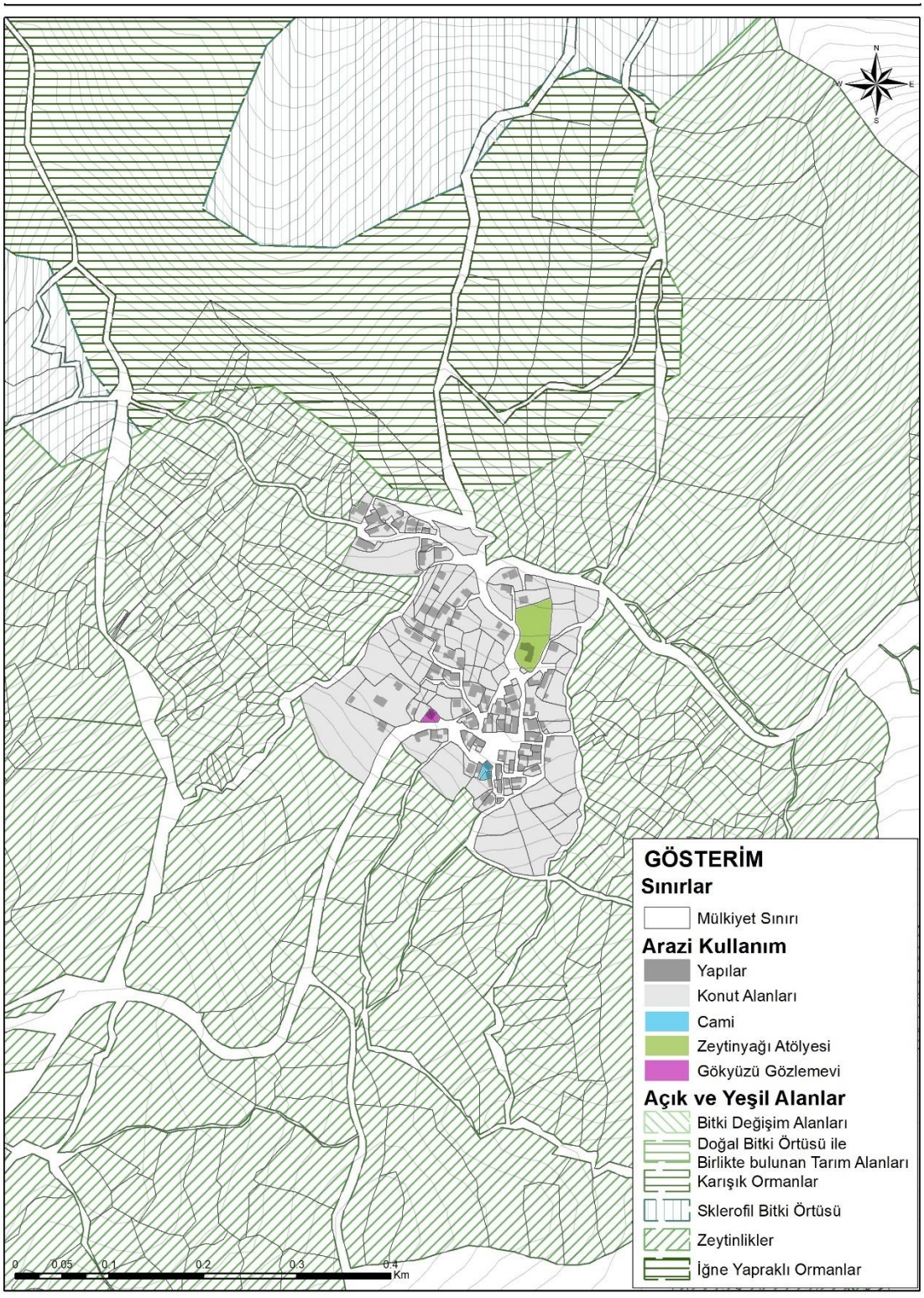

Şekil 7. Adatepe köyü 2024 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır)

Bahçedere Köyü'nün 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, yerleşim dokusunda belirgin bir genişleme olmadığı, ancak yapı stoğunun korunduğu ve köy merkezindeki kullanımda küçük ölçekli bir değişiklik yaşandığı görülmektedir. 2024 haritasında öne çıkan en belirgin fark, gökyüzü gözlemevinin eklenmesi olup, bu durum köyde yeni bir kamusal işlevin ortaya çıktığını göstermektedir. Konut alanları, 2011 yılına kıyasla önemli bir değişim göstermemiş, yeni yapılaşma alanları oluşmamıştır. Yapılan gözlemler sonucunda, az da olsa yeni gelenlerin etkisiyle bazı yapıların kullanımında ve fiziksel durumlarında değişimlerin yaşandığı görülmektedir.

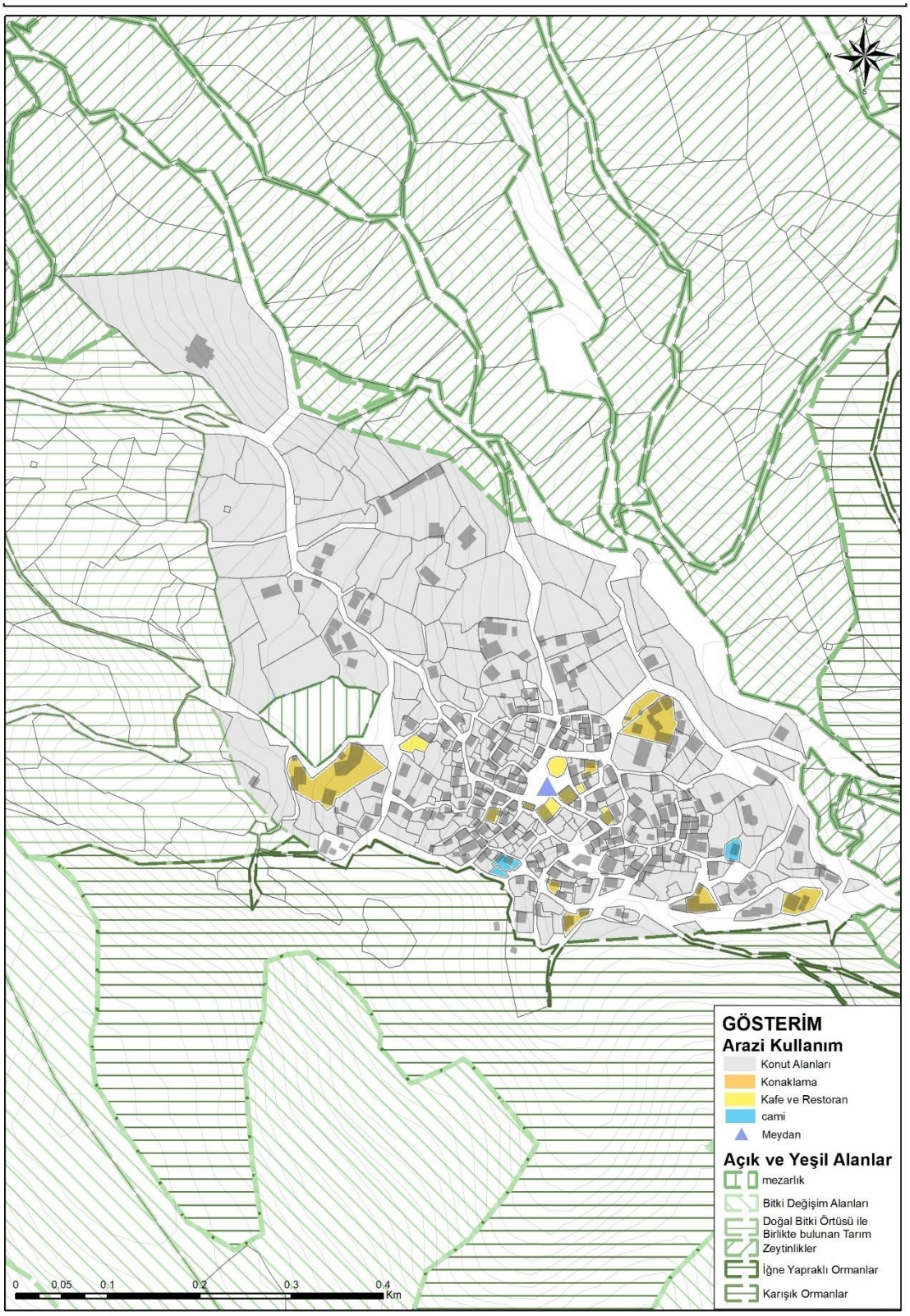
Şekil 8. Bahçedere köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

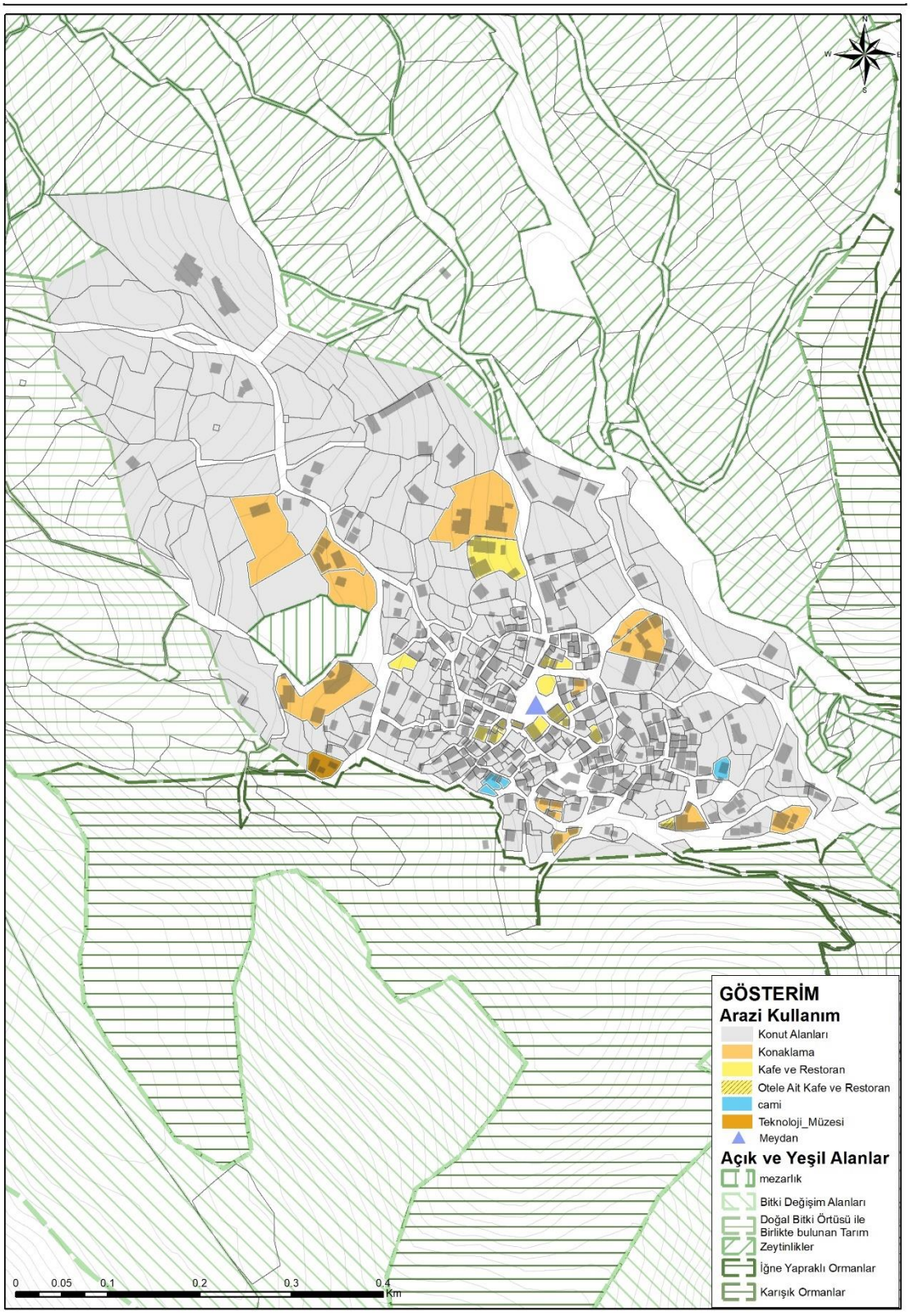
Şekil 9. Bahçedere köyü 2024 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır)

Yeşilyurt Köyü’nün 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, konaklama alanlarının, kafe ve restoran gibi ticari yapıların arttığı ve turizme yönelik mekânsal değişimlerin yaşandığı görülmektedir. 2011 yılında ticari faaliyet alanları sınırlıyken, 2024 haritasında otel, kafe ve restoranların yayılım gösterdiği tespit edilmiştir. Özellikle köy meydanı ve çevresinde ticari yapılaşmanın yoğunlaştığı, konaklama birimlerinin sayısının arttığı gözlemlenmektedir.

Bununla birlikte, 2024 haritasında teknoloji müzesinin eklendiği, bu durumun köyde yeni bir kamusal işlevin ortaya çıktığını gösterdiği görülmektedir. Konut alanlarının büyük ölçüde korunduğu ancak bazı yapıların kullanım amacının değişmiş olabileceği anlaşılmaktadır. Genel olarak, haritalar üzerinden değerlendirildiğinde, Yeşilyurt Köyü'nde turizm hareketleri ve ikinci konut edinimiyle bağlantılı olarak ticari ve hizmet alanlarının genişlediği belirlenmiştir.

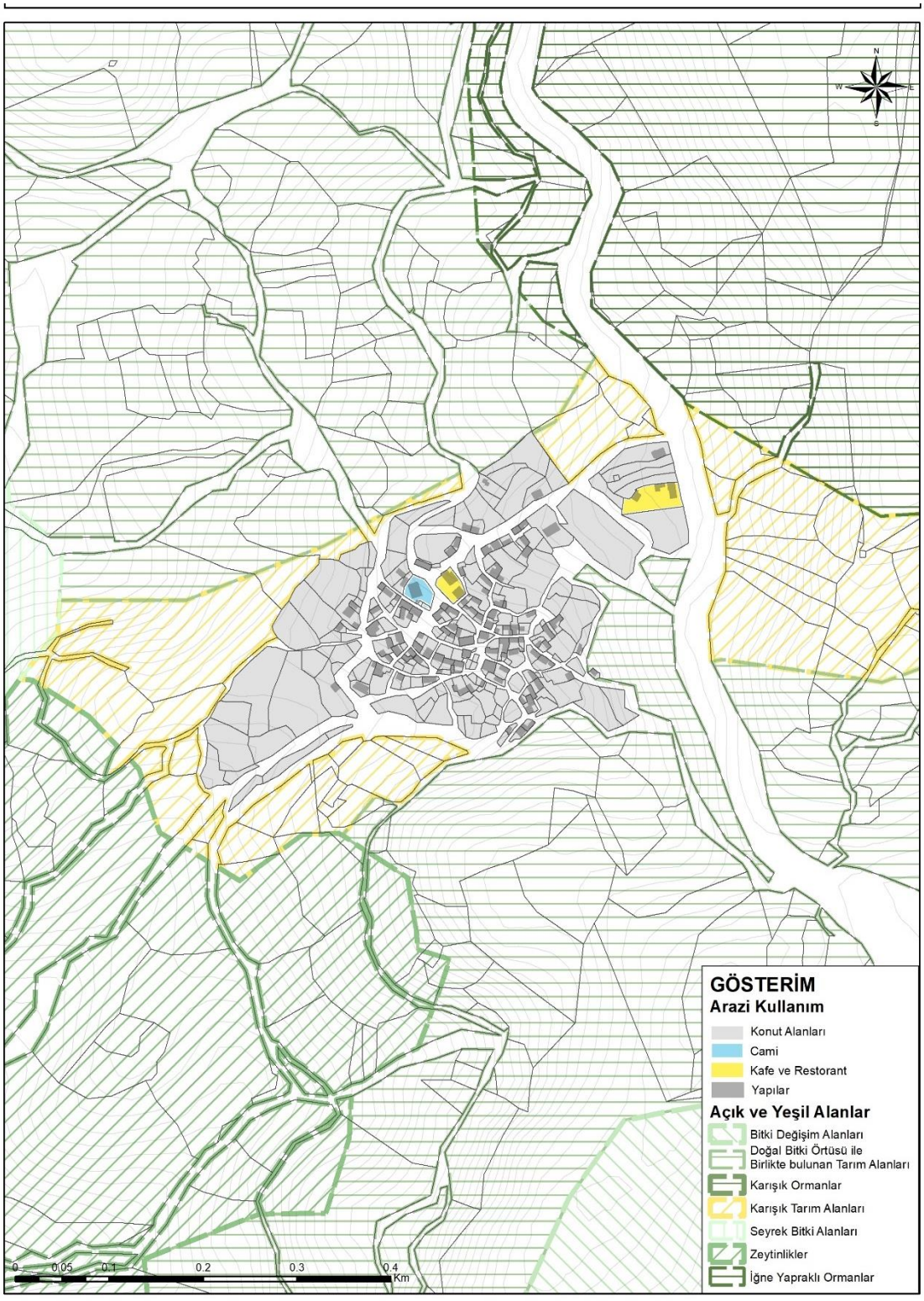

Şekil 10. Yeşilyurt köyü 2011 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır)

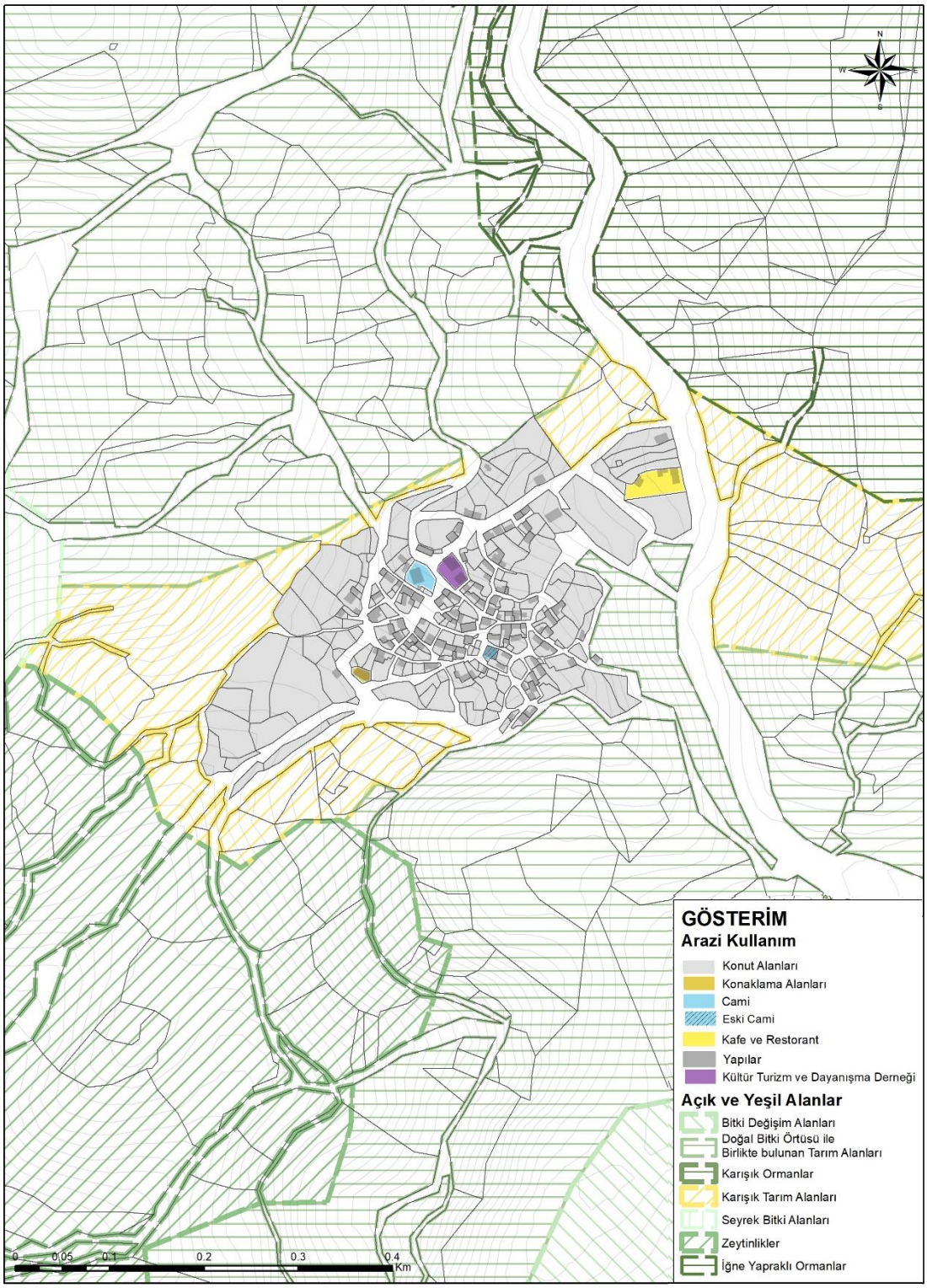

Şekil 11. Yeşilyurt köyü 2024 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır)

Nusratlı Köyü'nün 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, köy merkezinde bir konaklama alanının ve bir kültür, turizm ve dayanışma derneğinin eklendiği tespit edilmiştir. Bunun dışında, ticari alanlarda ve kafe-restoran kullanımında belirgin bir artış gözlemlenmemektedir. Konut alanlarında büyük ölçüde bir değişiklik yaşanmazken, bazı yapıların kullanım amacında değişim olabileceği değerlendirilmektedir. Yapılan gözlemler doğrultusunda, yeni gelenlerin bazı yapılarda küçük çaplı değişiklikler yaptıkları, tadilat ve restorasyon çalışmaları gerçekleştirdikleri görülmektedir. Genel olarak, haritalar üzerinden değerlendirildiğinde, Nusratlı Köyü'nde sınırlı ölçekte ticari ve kamusal alan eklemeleriyle mekânsal bir değişim yaşandığı belirlenmiştir.

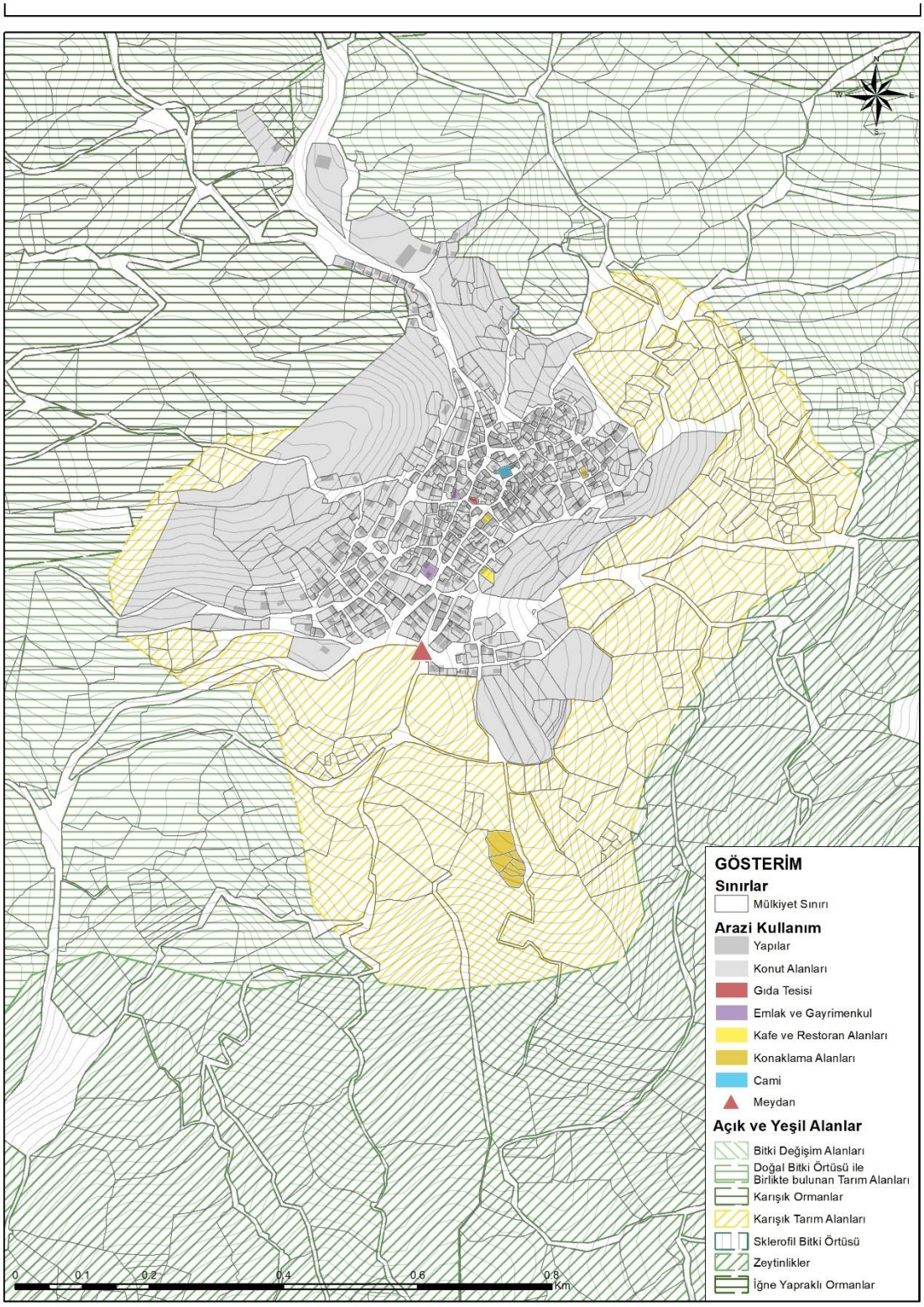
Şekil 12. Nusratlı köyü 2011 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır)

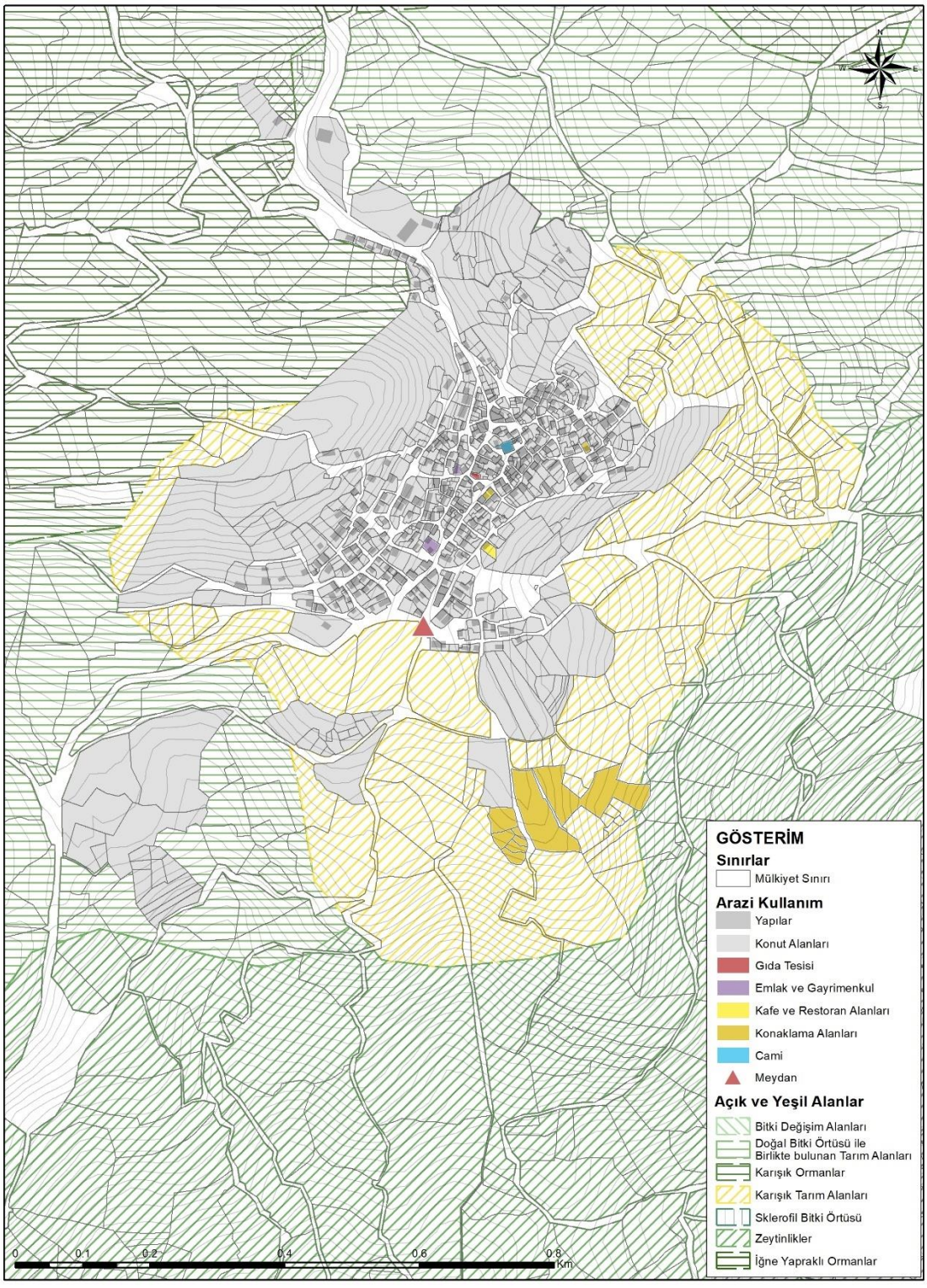
Şekil 13. Nusratlı köyü 2024 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır)

Ahmetçe Köyü'nün 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, yerleşim alanlarının genişlediği ve özellikle güneydoğu yönünde yeni konut alanlarının ortaya çıktığı tespit edilmiştir. 2011 yılında yapılaşma daha kompakt bir dağılım gösterirken, 2024 haritasında yapı yoğunluğunun arttığı ve konut alanlarının belirli bölgelerde genişlediği görülmektedir.

Bununla birlikte, 2024 haritasında daha önce tarımsal alan olarak kullanılan bazı bölgelerin konut alanına dönüştüğü belirlenmiştir. Ticari kullanımlarda belirgin bir artış gözlemlenmezken, mevcut yapı dokusunun büyük ölçüde korunduğu, ancak bazı yapıların kullanım amacının değişmiş olabileceği değerlendirilmektedir. Yapılan gözlemler doğrultusunda, yeni gelenlerin etkisiyle bazı yapıların yenilendiği, küçük çaplı tadilat ve restorasyon çalışmalarının gerçekleştirildiği görülmektedir**.**

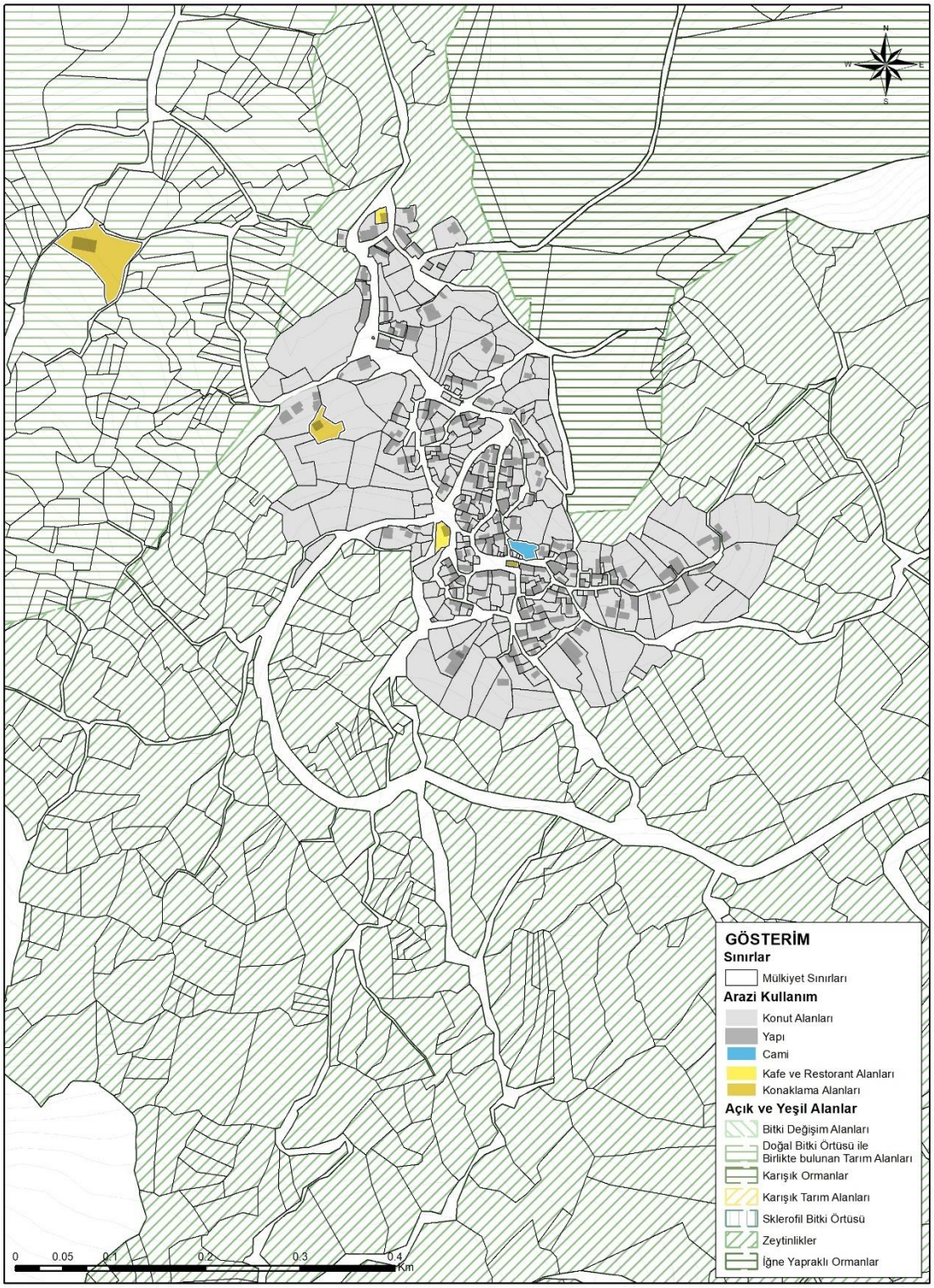
Şekil 14. Ahmetçe köyü 2011 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır)

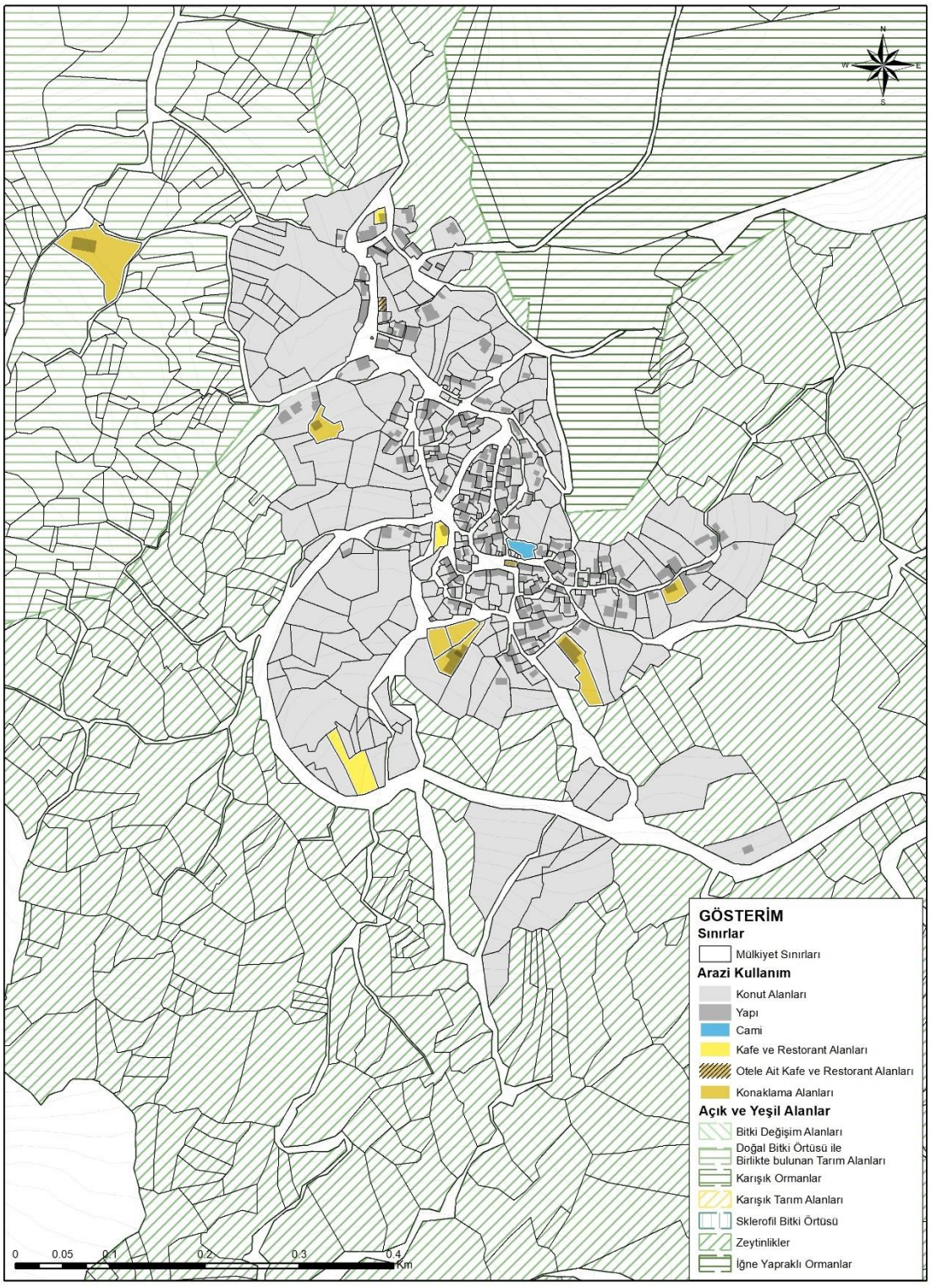
Şekil 15. Ahmetçe köyü 2024 yılı arazi kullanım haritası (yazar tarafından hazırlanmıştır)

Kayalar Köyü’nün 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, konaklama alanlarının sayısında küçük bir artış olduğu tespit edilmiştir. 2011 haritasında sınırlı sayıda konaklama alanı bulunurken, 2024 haritasında birkaç yeni konaklama alanının eklendiği görülmektedir. Bunun dışında, kafe ve restoran gibi ticari alanlarda belirgin bir artış gözlemlenmemektedir.

Konut alanlarında genel bir genişleme tespit edilmezken, bazı yapıların kullanım amacında değişiklik olmuş olabileceği değerlendirilmektedir. Yapılan gözlemler doğrultusunda, yeni gelenlerin bazı yapılarda küçük ölçekli tadilat ve restorasyon çalışmaları gerçekleştirdiği görülmektedir.

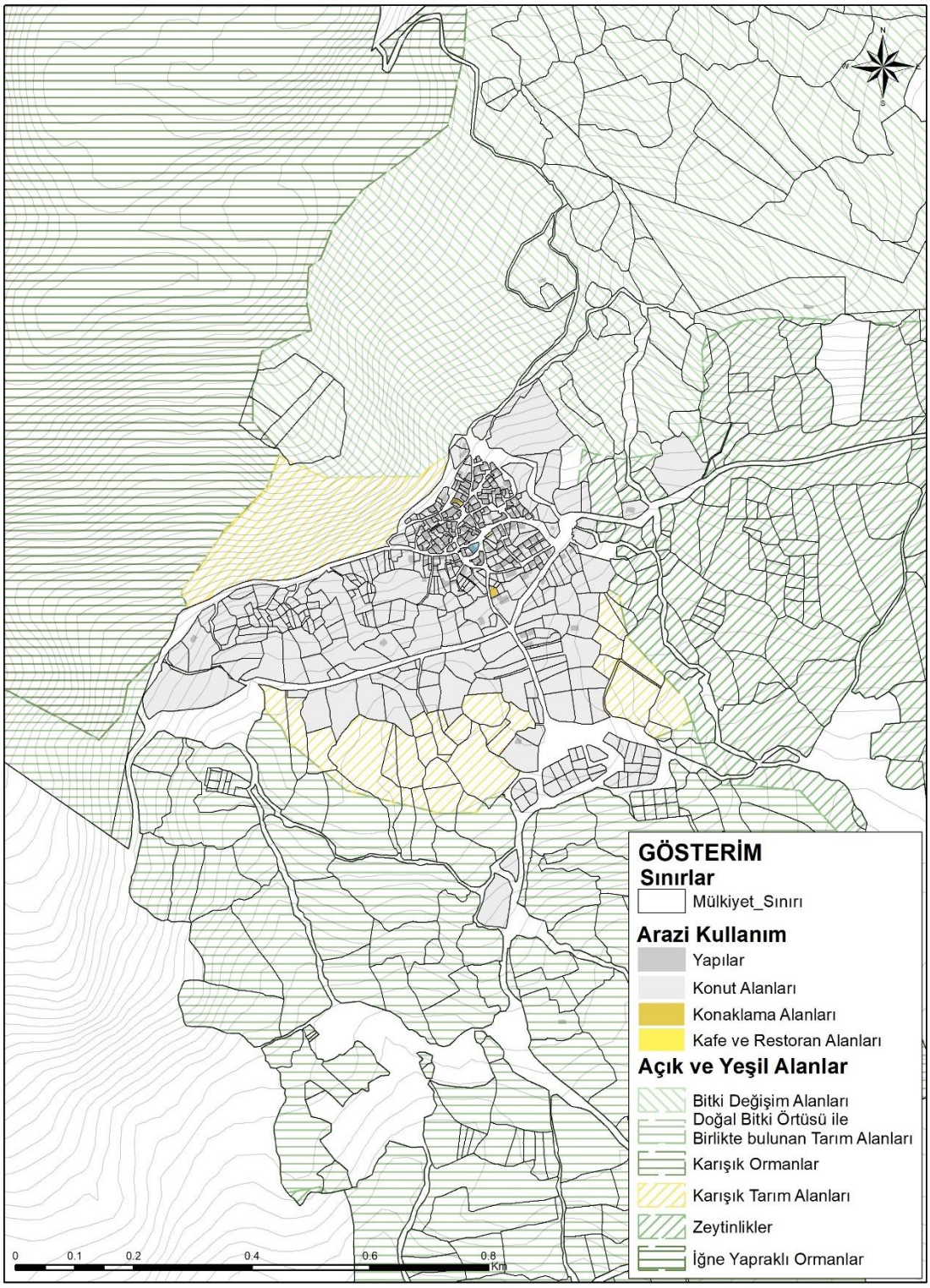
Şekil 16. Kayalar köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır)

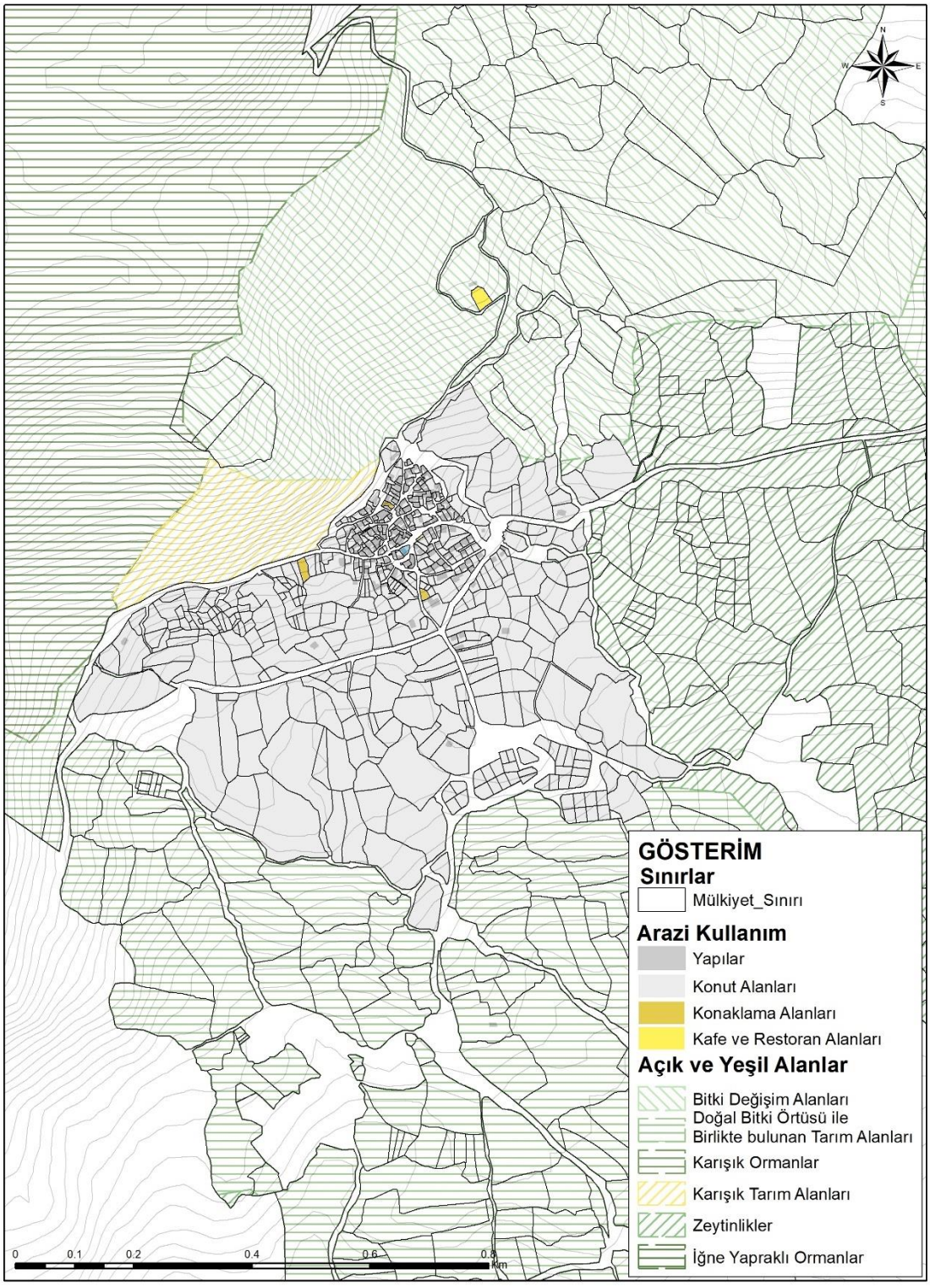
Şekil 17. Kayalar köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır)

Kozlu Köyü'nün 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, konaklama alanlarının sayısında küçük bir artış olduğu tespit edilmiştir. 2011 haritasında sınırlı sayıda konaklama alanı bulunurken, 2024 haritasında bu alanlara birkaç yeni ekleme yapıldığı görülmektedir. Kafe ve restoran gibi ticari alanlarda belirgin bir değişim gözlemlenmemektedir.

Konut alanlarının sınırlarında belirgin bir genişleme tespit edilmezken, bazı yapıların kullanım amacında değişiklikler yaşandığı gözlemlenmiştir. Yapılan gözlemler doğrultusunda, yeni gelenlerin bazı yapılarda küçük ölçekli tadilat ve restorasyon çalışmaları yaptıkları görülmektedir.

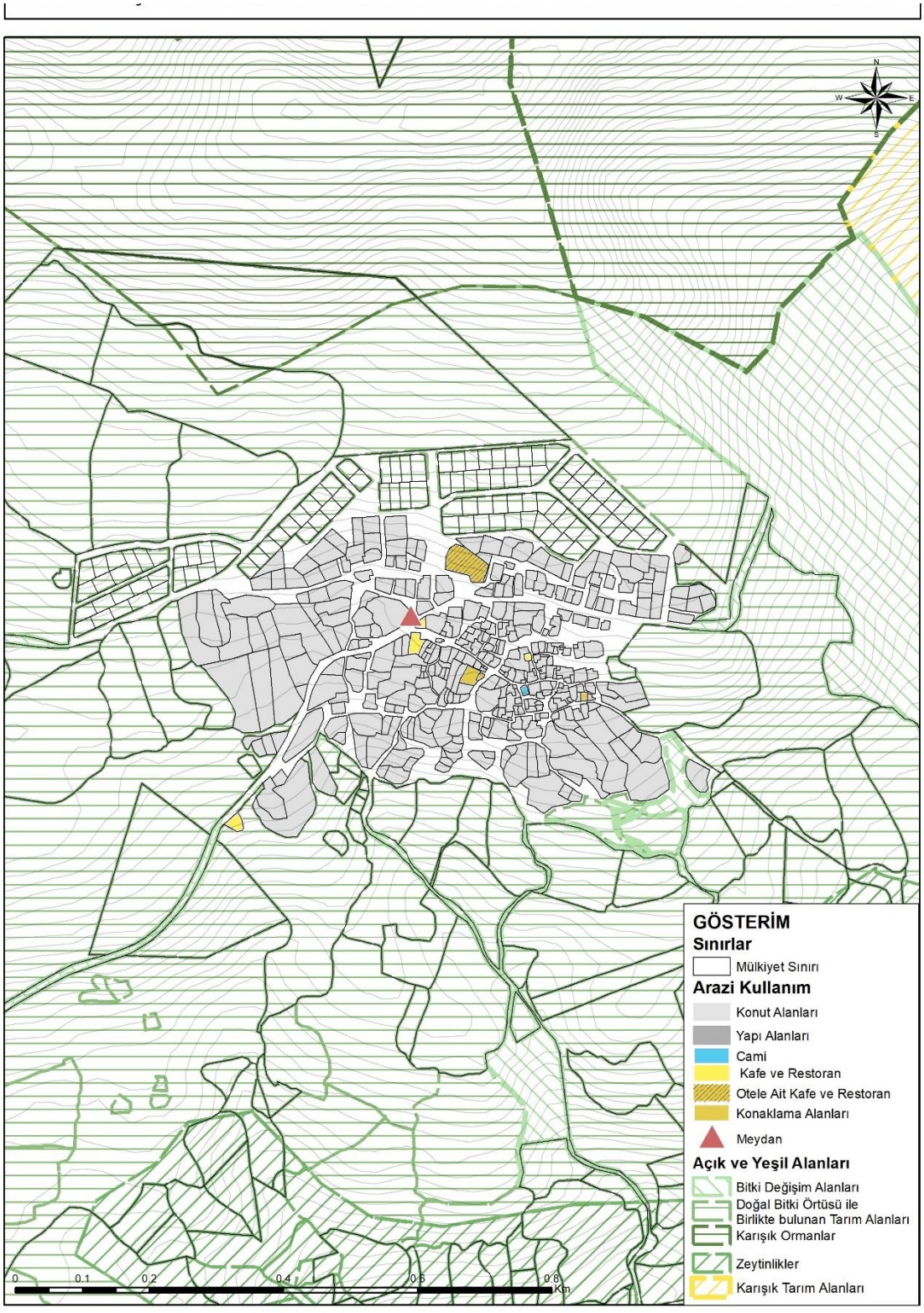
Şekil 18. Kozlu köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır)

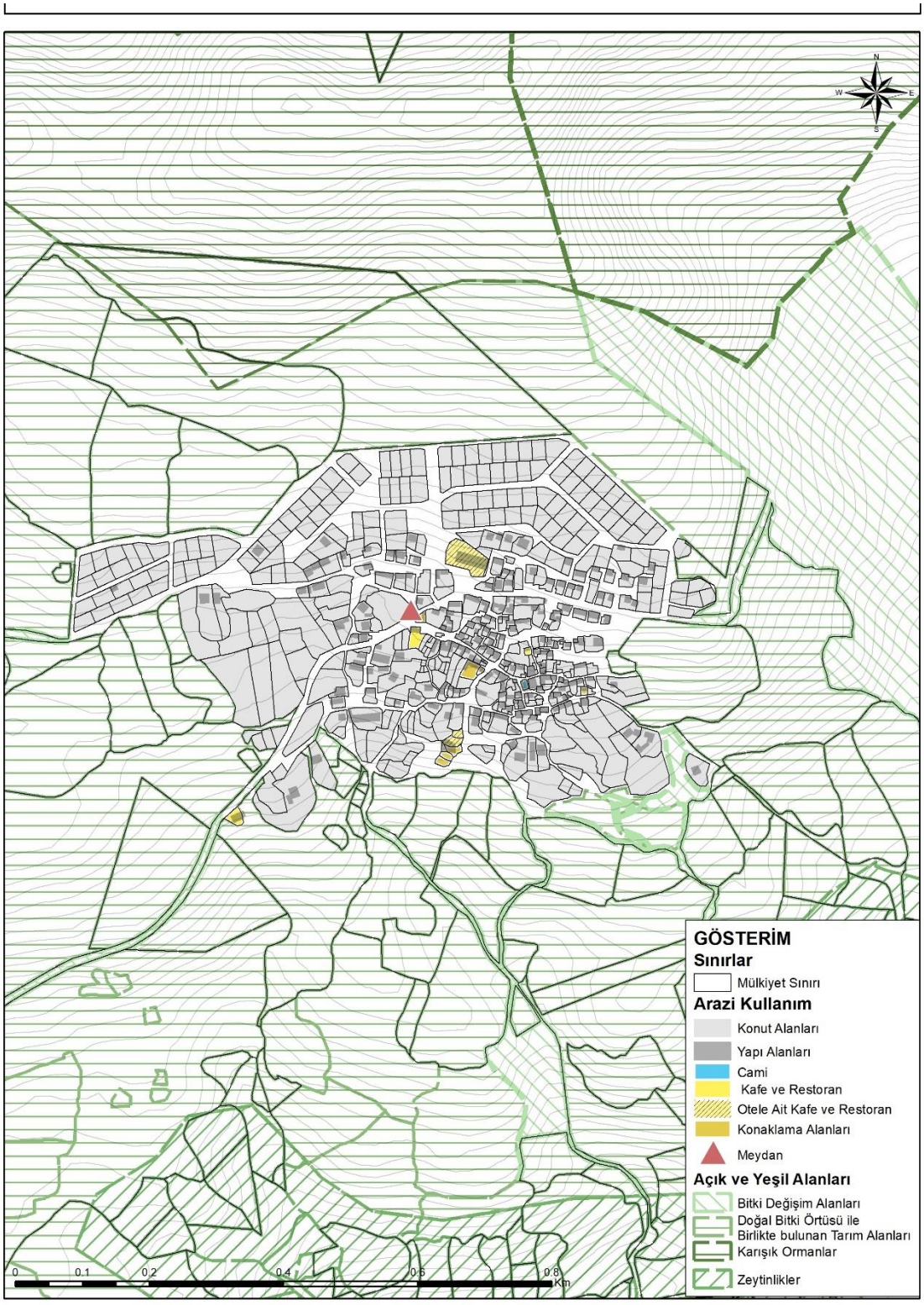
Şekil 19. Kozlu köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır)

Büyükhüsun Köyü'nün 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, konaklama alanlarının ve ticari işletmelerin sayısında artış olduğu tespit edilmiştir. 2011 haritasında kafe, restoran ve konaklama alanları daha sınırlıyken, 2024 haritasında bu alanların özellikle köy merkezinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bunun yanı sıra, köyün kuzeyinde yeni konut alanlarının eklendiği belirlenmiştir. Mevcut konut alanlarında genişleme yaşanırken, bazı yapıların kullanım amacında değişiklik olmuş olabileceği değerlendirilmektedir. Yapılan gözlemler doğrultusunda, yeni gelenlerin bazı yapılarda tadilat ve restorasyon çalışmaları gerçekleştirdiği görülmektedir. Genel olarak, haritalar üzerinden değerlendirildiğinde, Büyükhüsun Köyü'nde konut alanlarının genişlediği, ticari faaliyetlerin arttığı ve mekânsal dönüşümün belirginleştiği tespit edilmiştir.

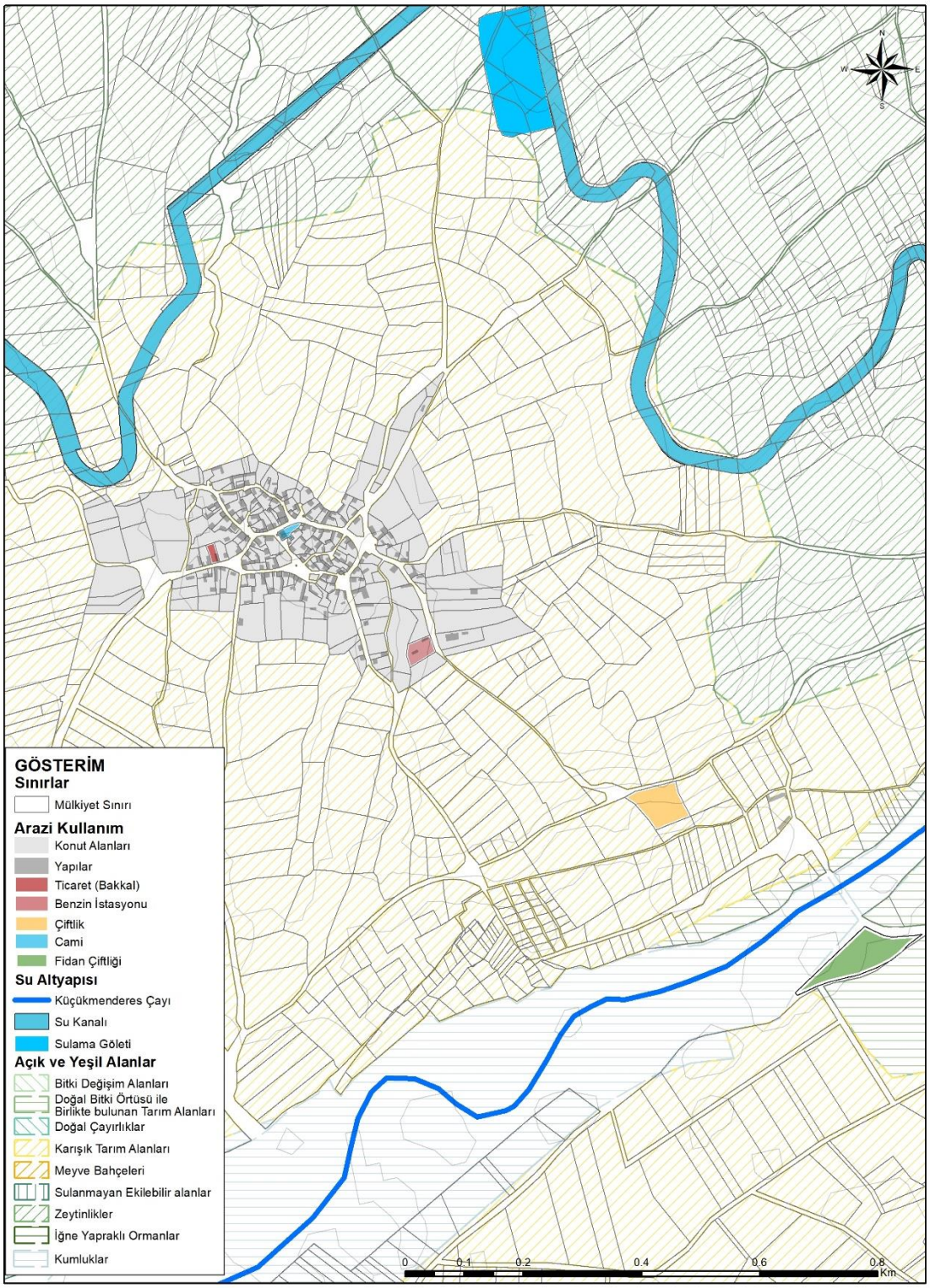
Şekil 20. Büyükhüsun köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır)

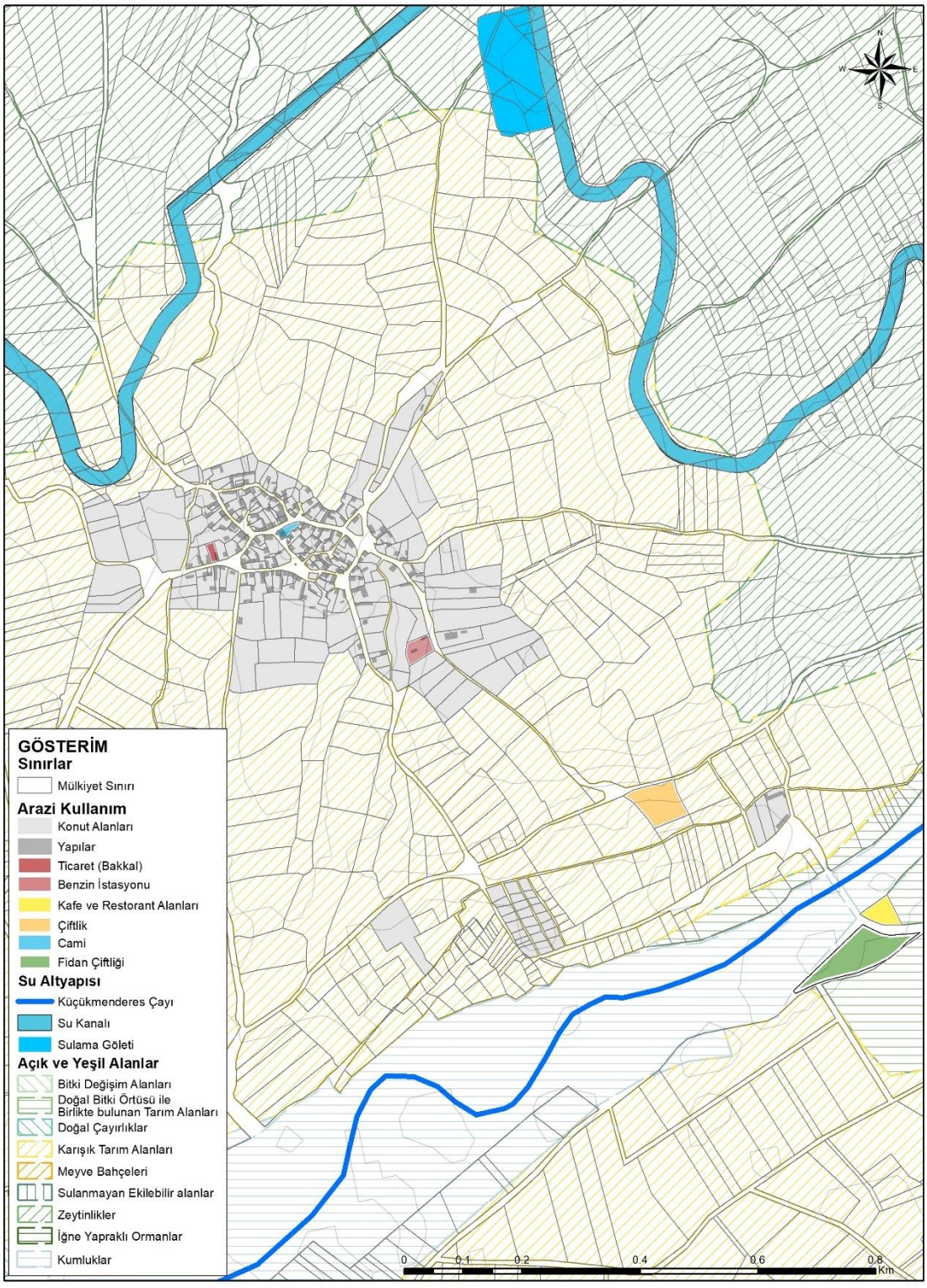
Şekil 21. Büyükhüsun köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından hazırlanmıştır)

Bayramiç ilçesine bağlı Ahmetçeli köyünün 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, konut alanlarının sınırlarının büyük ölçüde korunduğu ancak ticari faaliyetlerde küçük ölçekli bir artışın yaşandığı tespit edilmiştir. 2024 haritasında, kafe ve restoran alanlarının eklendiği gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra, bakkal ve benzin istasyonu gibi ticari işletmelerin sayısında değişiklik olmadığı anlaşılmaktadır.

Tarım alanlarının büyük ölçüde korunmuş olması, bölgenin hâlâ tarımsal üretim ağırlıklı bir karaktere sahip olduğunu göstermektedir. Yapılaşma açısından belirgin bir genişleme bulunmazken, bazı yapıların işlevlerinde dönüşüm yaşanmış olabileceği düşünülmektedir. Yapılan gözlemler doğrultusunda, yeni gelenlerin bazı yapılarda küçük çaplı tadilat ve restorasyon çalışmaları yaptığı görülmektedir. Genel olarak, Ahmetçeli Mahallesi'nde mekânsal değişimin sınırlı olduğu, ancak ticari faaliyetlerin çeşitlenmeye başladığı tespit edilmiştir.

Şekil 22. Ahmetçeli köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

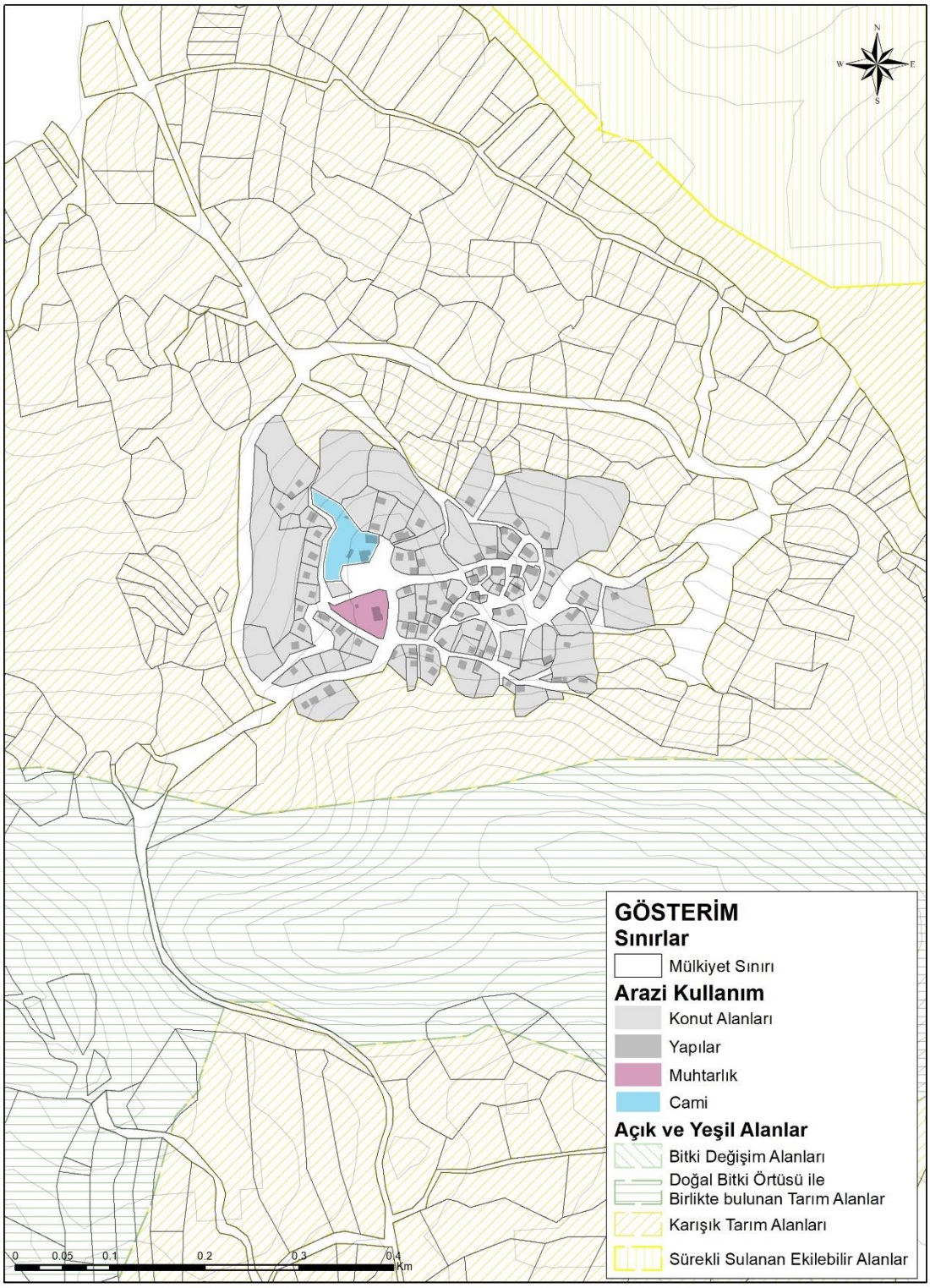

Şekil 23. Ahmetçeli köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

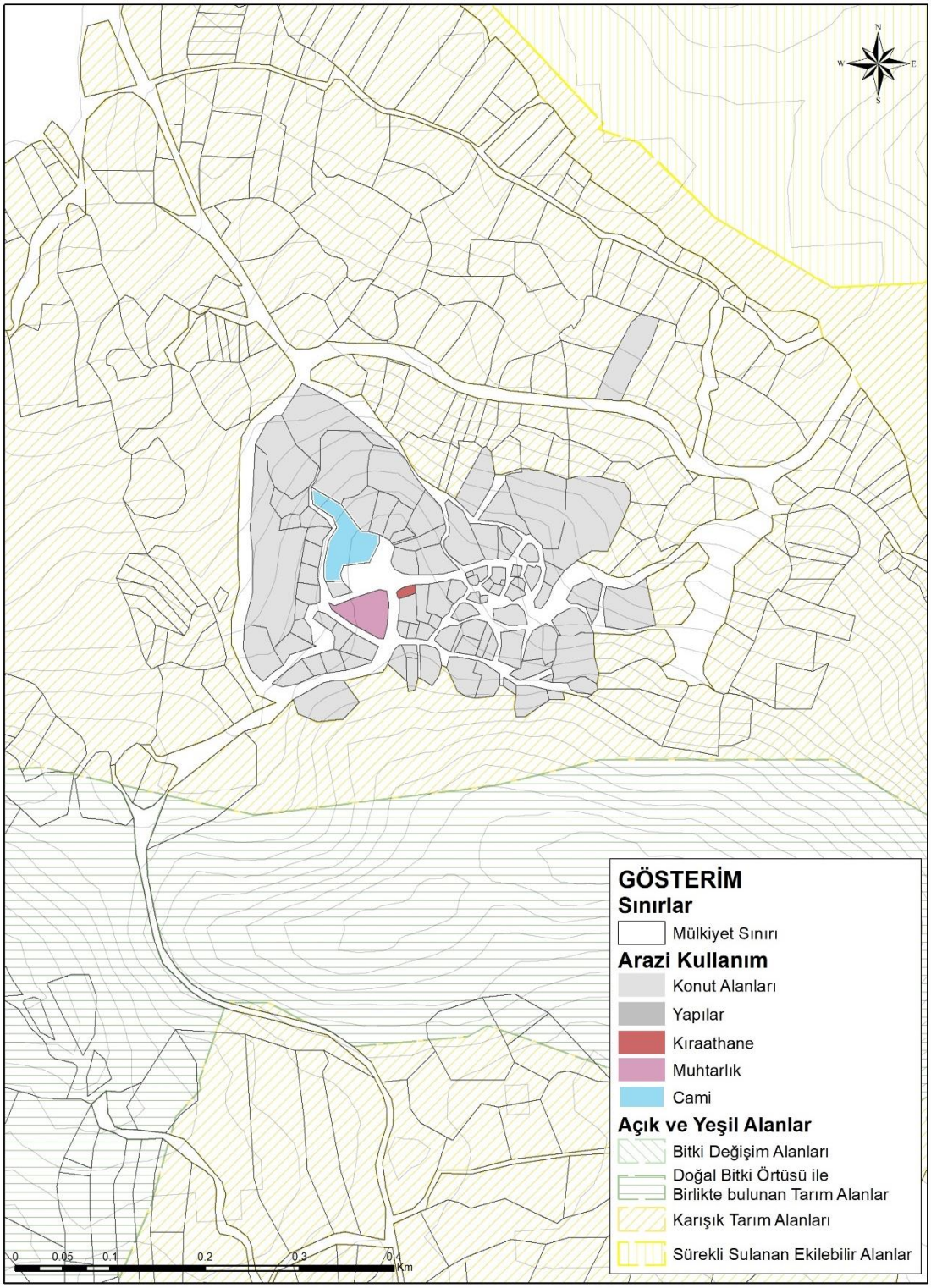
Bayramiç Beşik Köyü'nde yapılan arazi kullanım analizine göre, 2011 yılı ile kıyaslandığında 2024 yılında köy merkezindeki yapı dokusunda belirgin bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Konut alanlarının yerleşim deseni büyük ölçüde korunmuş, yeni yapılaşma yönünde anlamlı bir genişleme yaşanmamıştır. Ancak, ticari ve kamusal alanlarda küçük ölçekli değişiklikler mevcuttur. 2024 haritasında, köy merkezinde yeni bir kıraathane alanının eklendiği tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, mevcut muhtarlık binası korunmuş, diğer kamusal yapılar açısından dikkate değer bir artış gözlemlenmemiştir.

Yeşil alanlar ve tarımsal kullanım açısından değerlendirildiğinde, köy çevresindeki ekilebilir arazilerde herhangi bir dönüşüm saptanmamıştır. Doğal bitki örtüsü ve tarımsal alanların sınırları 2011 yılına kıyasla büyük ölçüde değişmeden kalmıştır. Yeni konut alanlarının açılmadığı ve kırsal yapının büyük ölçüde korunduğu görülmektedir.

Bayramiç Beşik Köyü'nde büyük ölçekli mekânsal değişimler yaşanmazken, kıraathane gibi sosyal yapılar eklenmiş, ancak konut alanlarının sınırları genişlememiştir. Kırsal karakterini büyük ölçüde koruyan köyde, yeni gelenlerin mekânsal etkisi sınırlı kalmıştır.

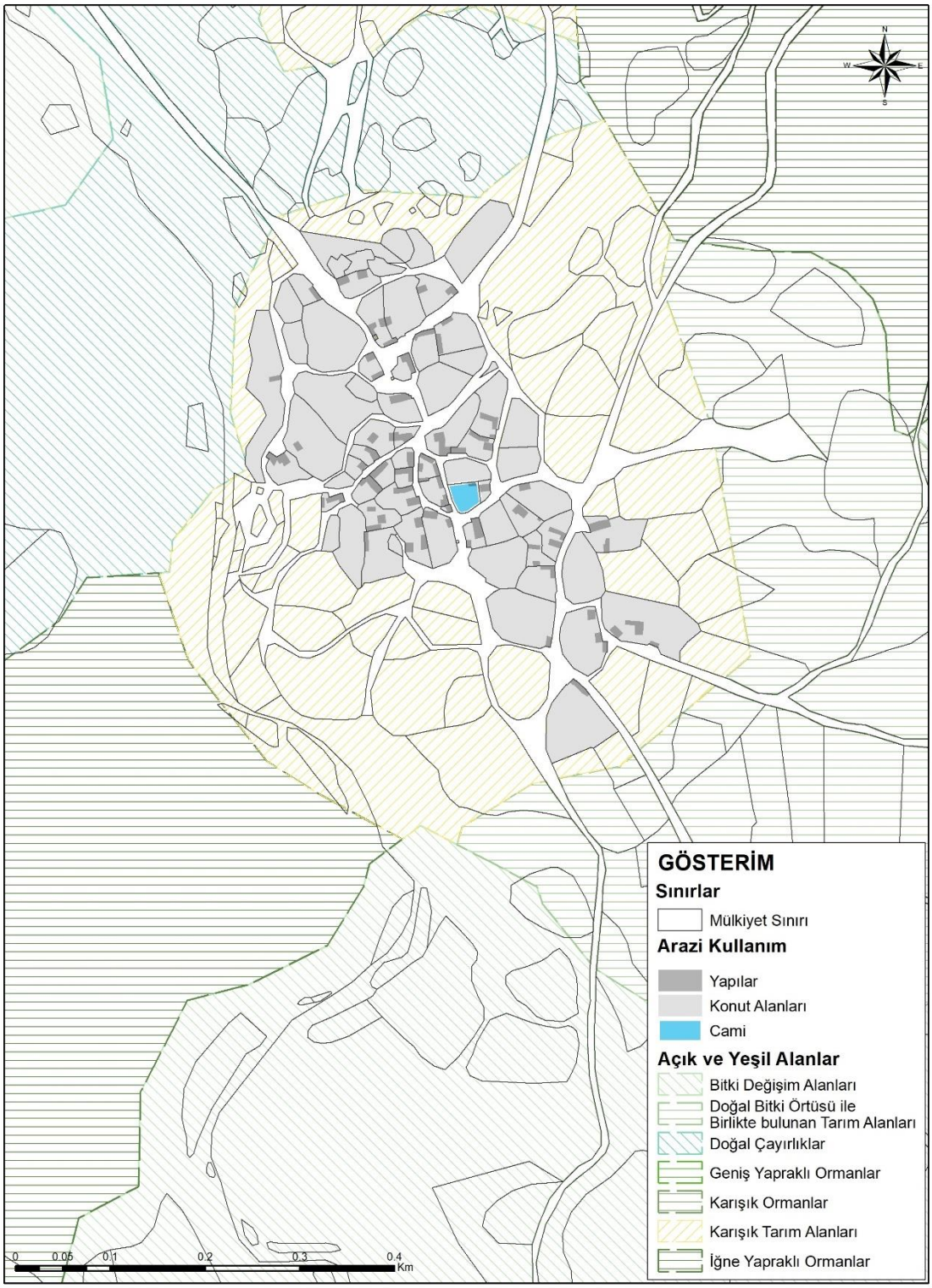
Şekil 24. Beşik köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

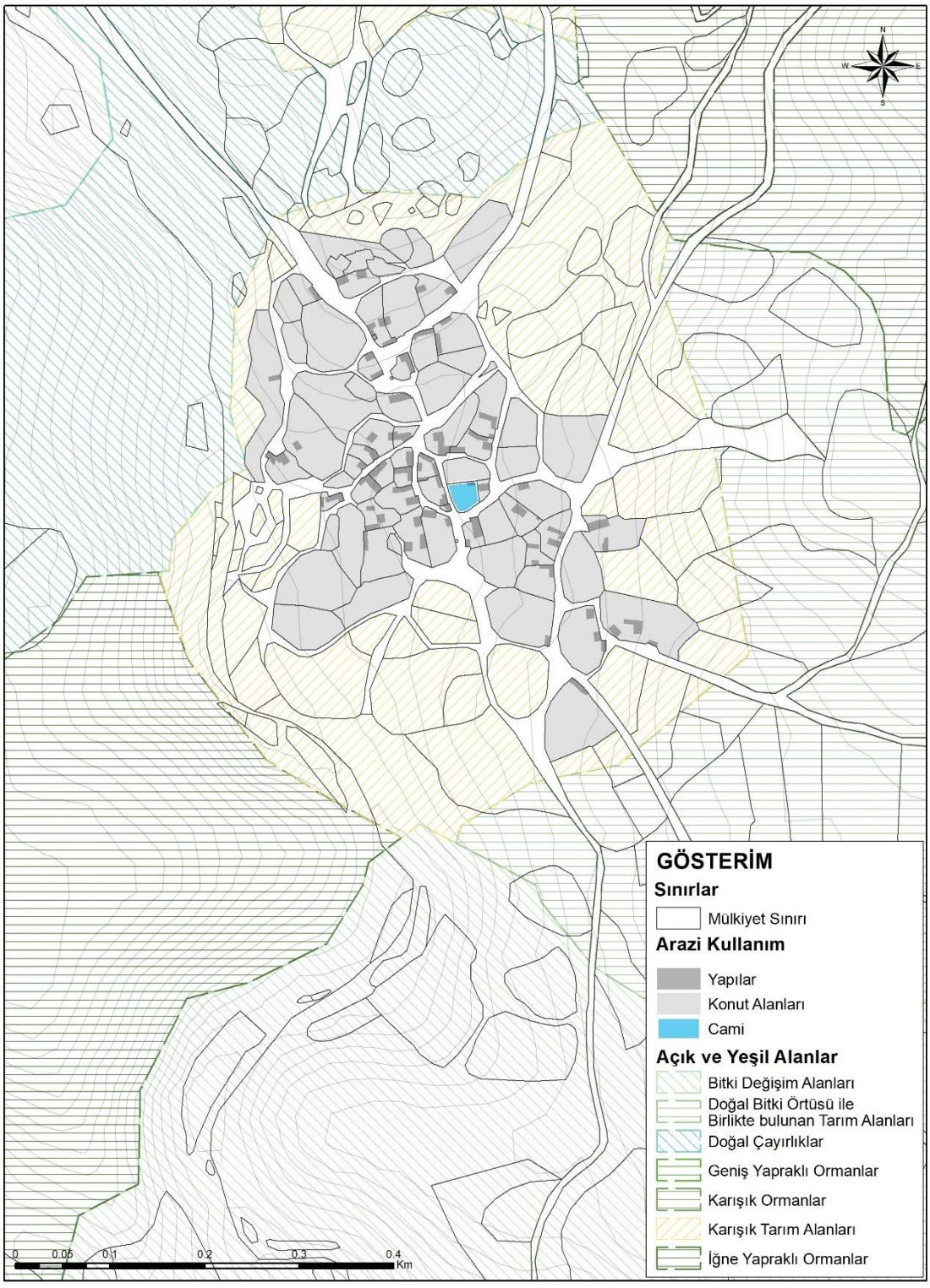
Şekil 25. Beşik köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

Cazgirler Köyü'nde 2011 ve 2024 yılları arasındaki arazi kullanım değişimleri incelendiğinde, önemli bir dönüşüm yaşanmadığı görülmektedir. Haritalar karşılaştırıldığında, konut alanlarının büyük ölçüde korunduğu ve yeni yapılaşmanın sınırlı olduğu tespit edilmiştir.

Kamusal alanlar ve mevcut yapı dokusunda belirgin bir genişleme görülmezken, köyün genel mekânsal yapısında önemli bir değişiklik yaşanmamıştır. Cami alanı varlığını sürdürmekte, kırsal karakter korunmaktadır. Yeni gelenlerin etkisiyle bireysel ölçekte bazı tadilat ve restorasyonların gerçekleşmiş olabileceği değerlendirilmektedir. Tarım alanları ve doğal örtü genel olarak korunmuş olup, bölgenin kırsal yapısı devam etmektedir.

Şekil 26. Cazgirler köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

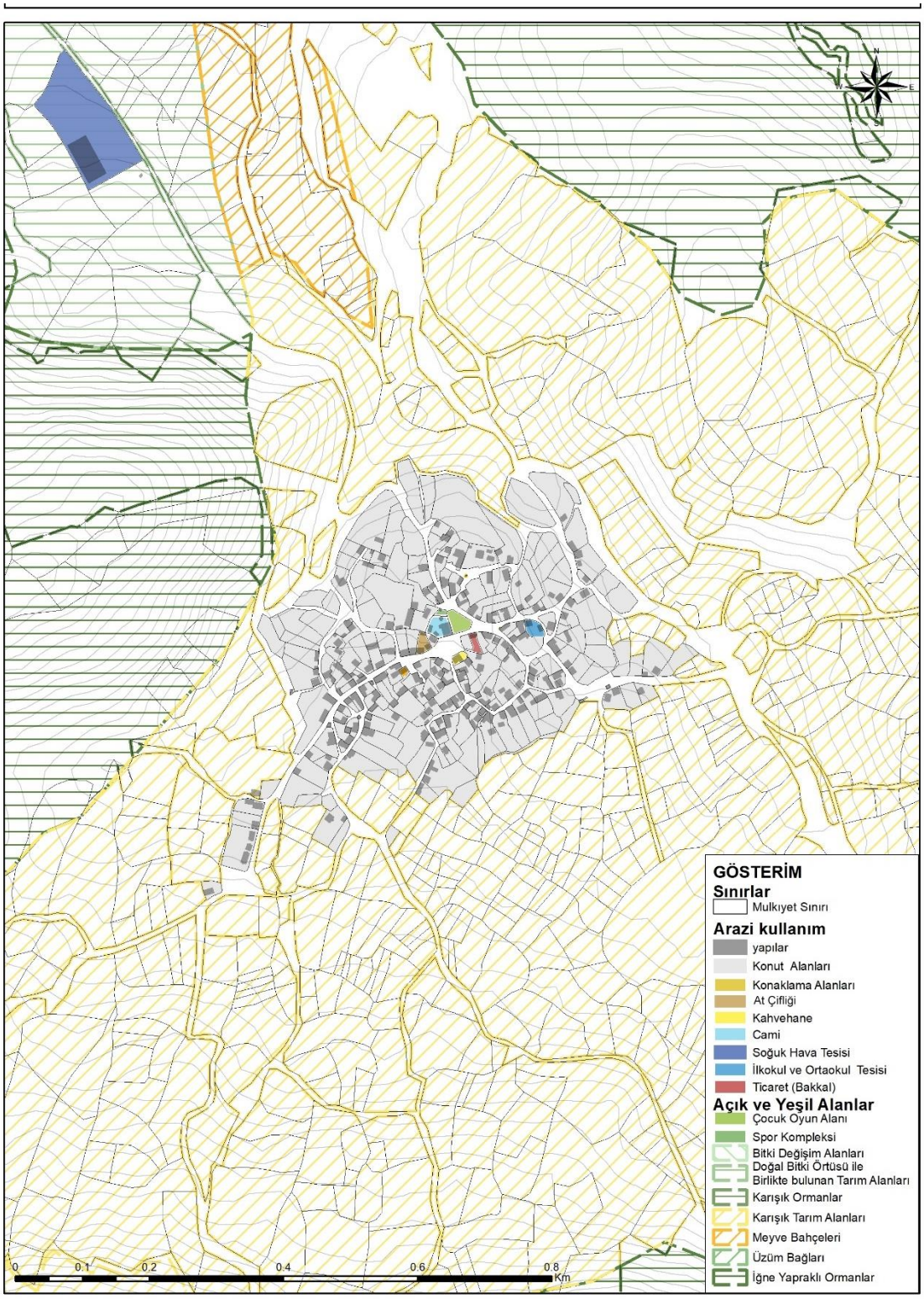

Şekil 27. Cazgirler köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

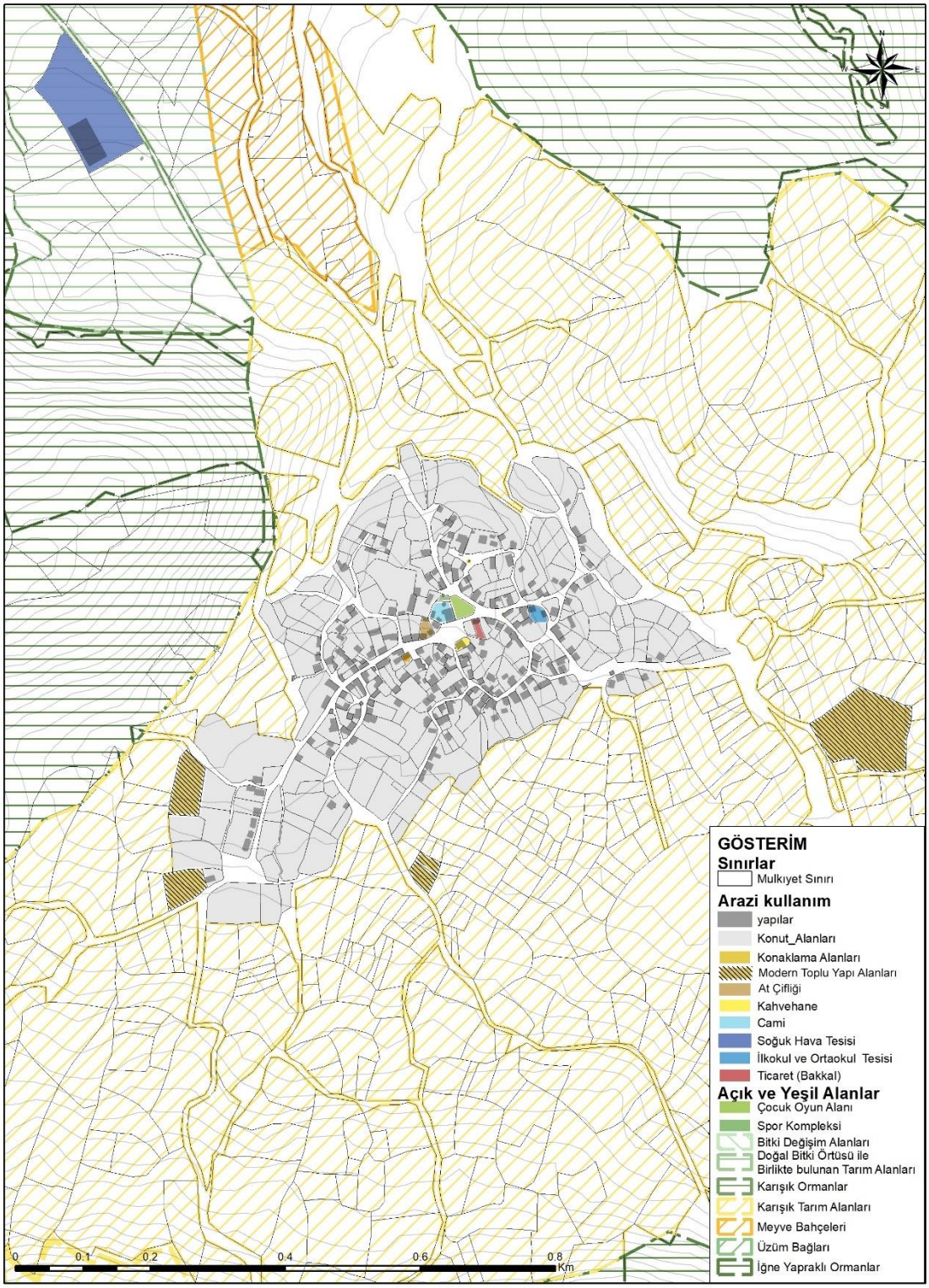
Çırpılar Köyü'nde 2011 ve 2024 yılları arasındaki değişim incelendiğinde, köy merkezinde büyük ölçüde yapısal bir değişiklik gözlemlenmezken, kırsal karakterin dönüşümüne işaret eden modern toplu konut yapılaşmasının köyün dışına doğru genişlediği görülmektedir. Özellikle köyün güney ve güneybatı kesiminde yer alan bu yeni konut alanları, geleneksel kırsal doku ile farklı bir yerleşim formuna sahip olduğu görülmektedir.

Bu durum, kırsala yönelik göç hareketlerinin mekânsal karşılığını göstermektedir. Yeni yapılaşma süreci, bireysel kırsal konutlardan çok, daha düzenli planlanmış, modern toplu konut tipi yapılar şeklinde gelişmektedir. Bu değişim, kırsala yerleşen yeni grupların konut tercihleri ve mekânsal ihtiyaçlarıyla ilişkili bir dönüşüm sürecine işaret etmektedir.

Buna ek olarak, konaklama alanlarında belirgin bir artış yaşanmazken, ticari alanların varlığında da büyük bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Köy merkezi genel anlamda kırsal kimliğini korusa da, çeperlerde gelişen modern yapılaşma eğilimi, kırsal alanlarda değişen mekânsal dinamikleri göstermektedir.

Şekil 28. Çırpılar köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

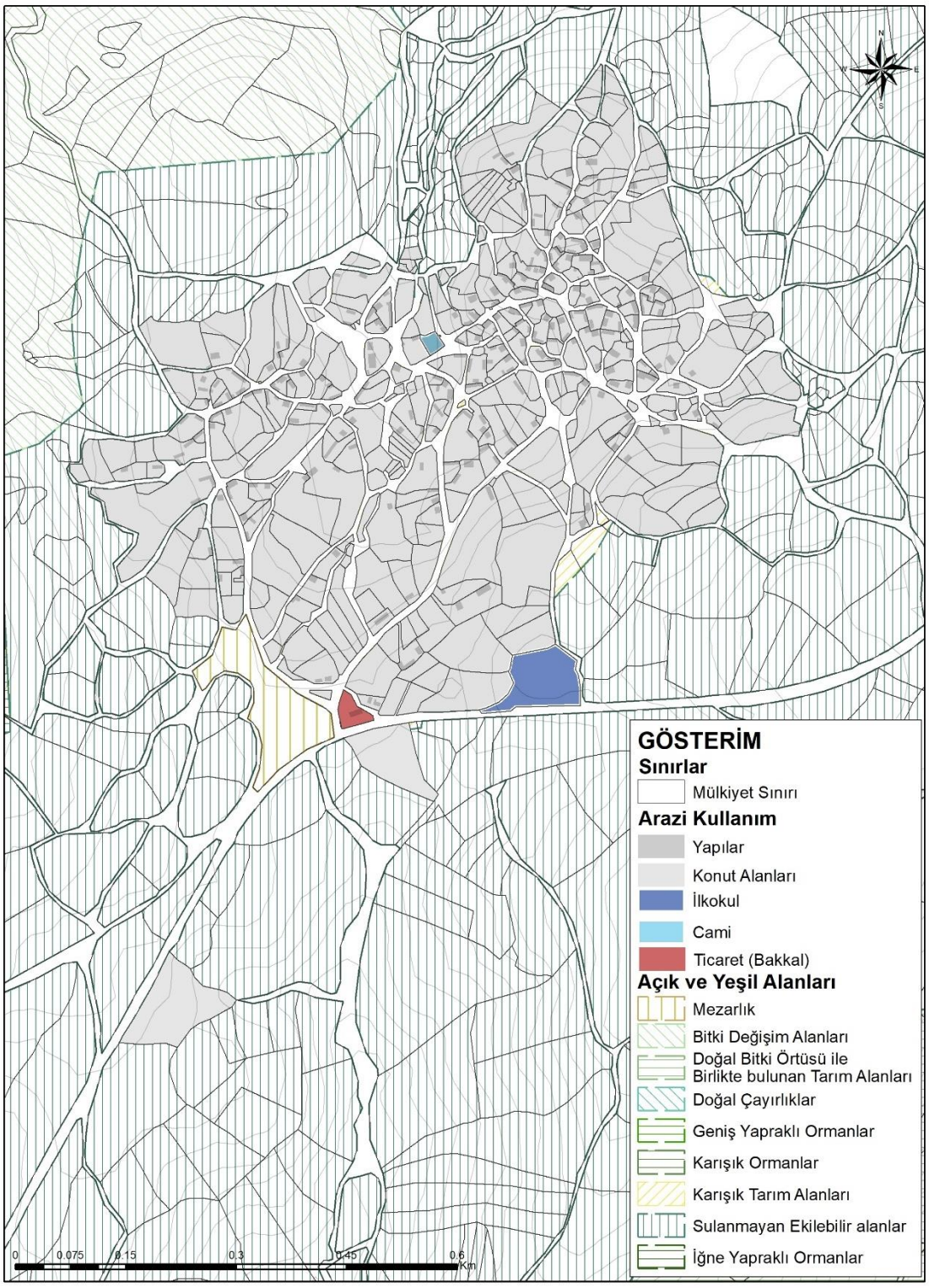

Şekil 29. Çırpılar köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

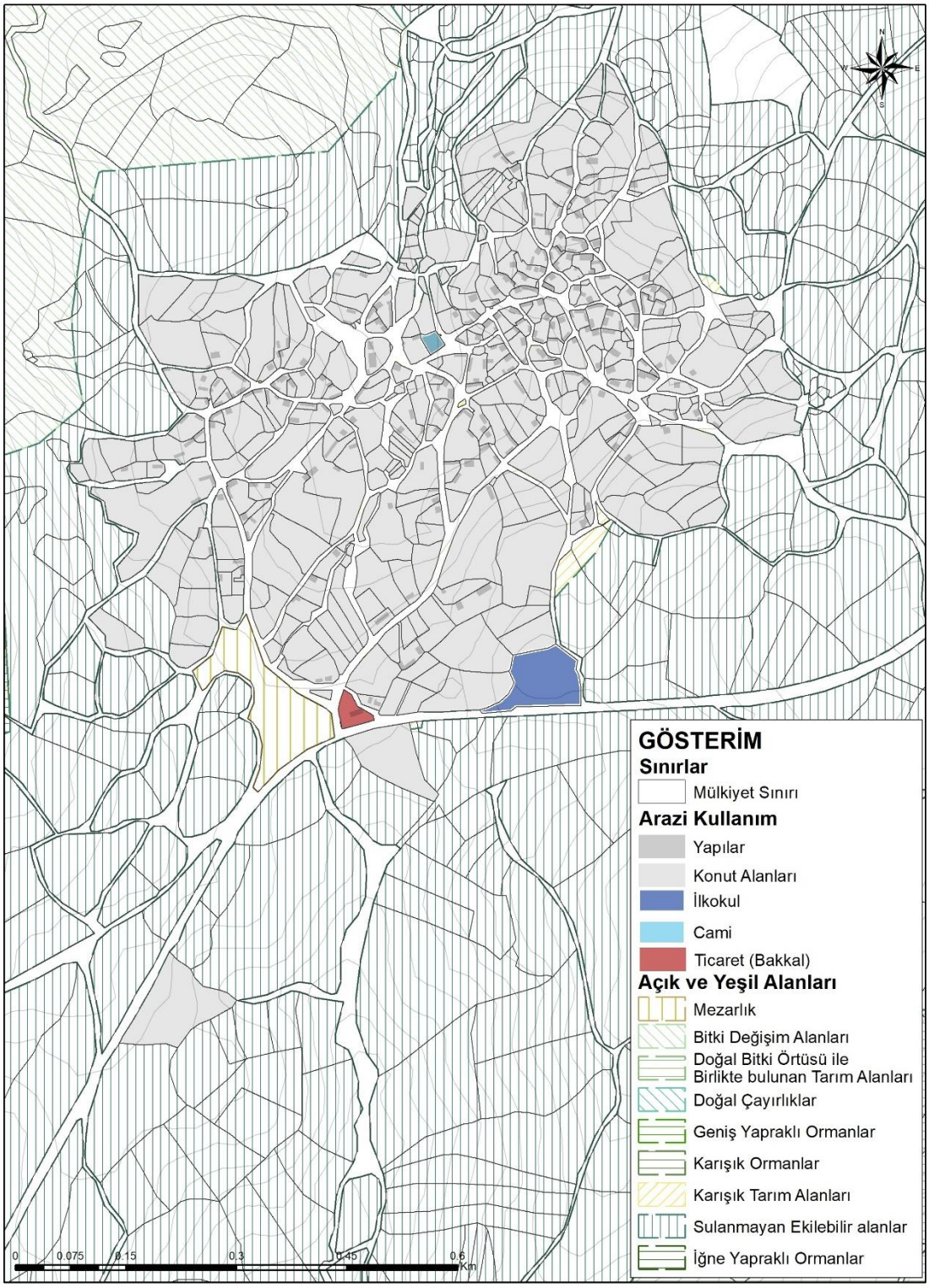
Muratlar Köyü’ne ait 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, köyde büyük ölçekli bir mekânsal değişim gözlenmemektedir. Konut alanları, ticaret alanları ve kamusal yapılar genel olarak mevcut yerlerini korumuştur.

Ancak, dikkat çeken değişikliklerden biri, ticaret (bakkal) alanının aynı konumda kalması ve köy içinde yeni bir yapılaşma eğiliminin görülmemesidir. Haritalar arasında kırsal alanın genişliği ve doğal alanların korunmuş olması, köyün kırsal karakterini sürdürdüğünü göstermektedir. Bununla birlikte, yerleşimde herhangi bir yeni konaklama alanı ya da turizme yönelik bir yapılaşma izlenmemektedir.

Genel olarak, Muratlar Köyü’nün kırsal yapısının korunmuş olduğu ve mekânsal dönüşümün oldukça sınırlı kaldığı söylenebilir. Yeni gelenlerin veya dışardan yerleşenlerin etkisiyle belirgin bir yapı değişimi gözlemlenmemektedir. Yapılan gözlemler sonucunda ise yeni gelenlerin mevcut yapılara yerleştiği ve dış mekanda ya da plan boyutunda bir değişiklik yapmadıkları tespit edilmiştir.

Şekil 30. Muratlar köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

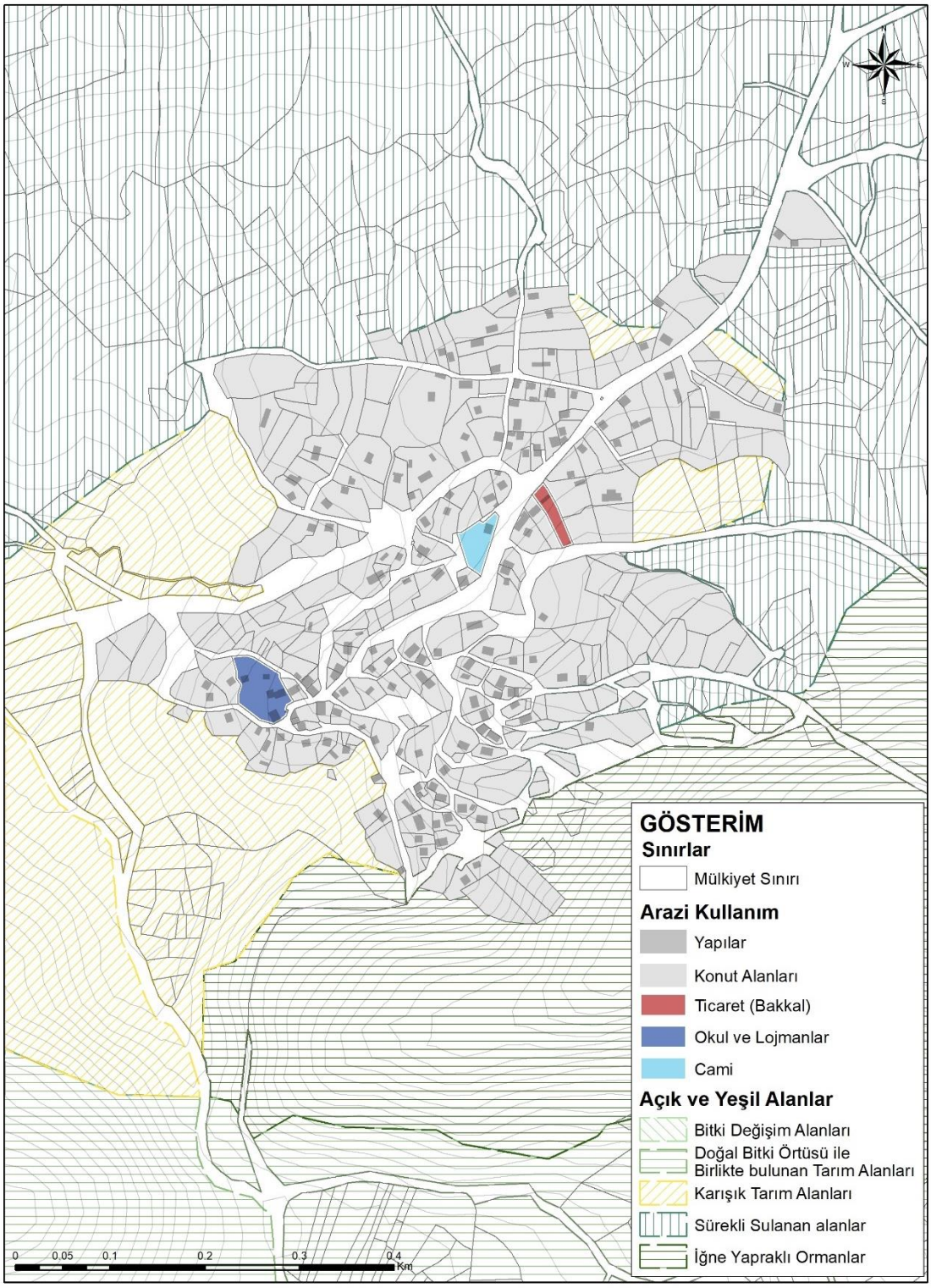

Şekil 31. Muratlar köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

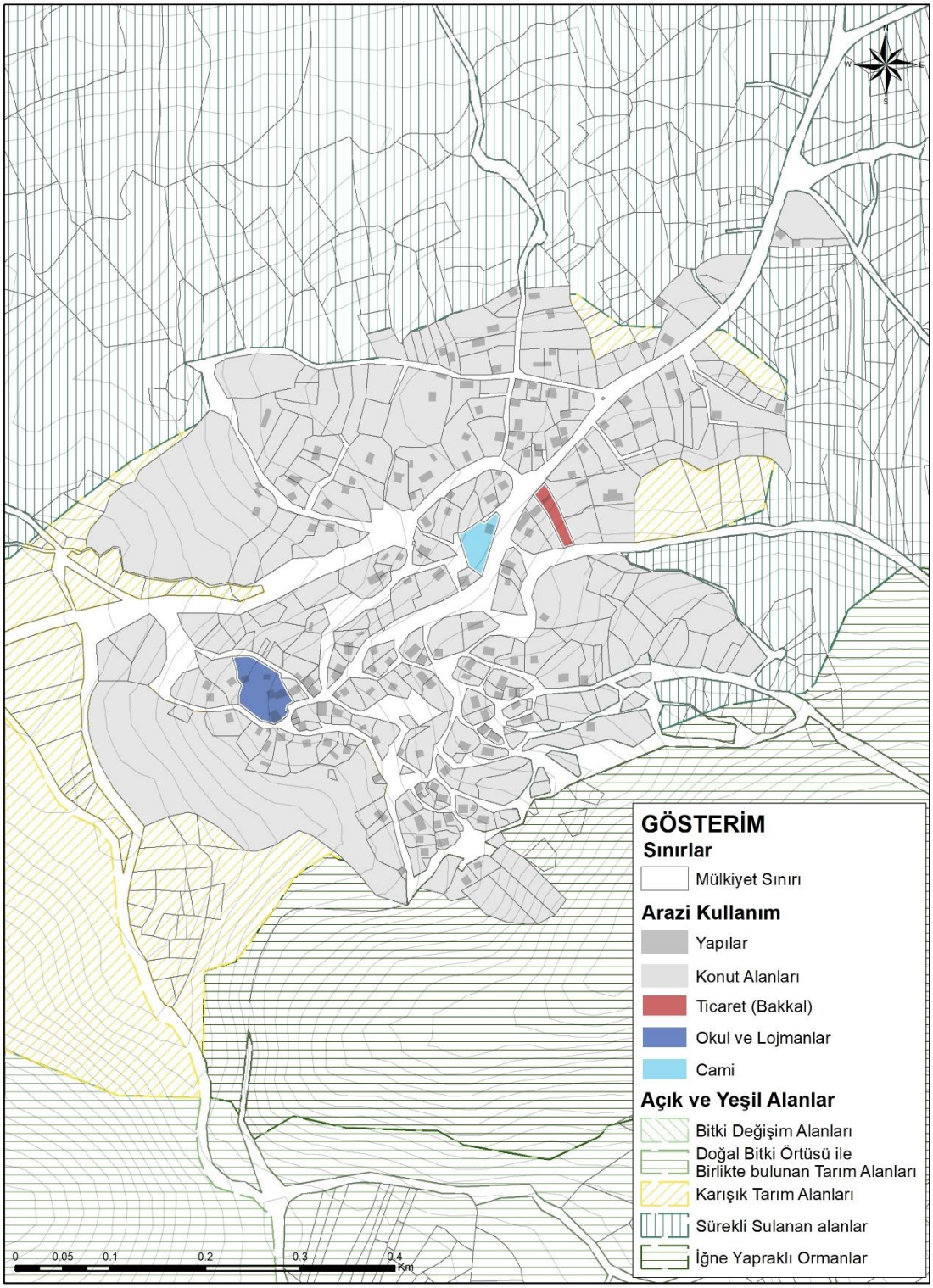
Serhat Köyü’ne ait 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, mekânsal değişimler sınırlı düzeyde olduğu görülmektedir. Yapılar ve konut alanlarında belirgin bir genişleme gözlemlenmezken, mevcut yapılaşmanın korunduğu ve kırsal karakterin sürdürüldüğü anlaşılmaktadır.

Ticaret alanı olarak gösterilen bakkal yapısının varlığını devam ettirdiği görülmektedir. Eğitim yapıları kapsamında yer alan okul ve lojmanlar, köyün merkezi noktasında konumlanmış olup herhangi bir genişleme veya ekleme olmamakla birlikte okul yapısı çocukların kullanabileceği bir kütüphaneye çevrilmiştir. Dini yapı olarak gösterilen cami de sabit kalmıştır.

Serhat Köyü'nde mekânsal yapı büyük ölçüde korunmuş, belirgin bir değişim gözlemlenmemiştir. Konut ve ticaret alanları sabit kalırken, açık ve yeşil alanlar da mevcut halini muhafaza etmiştir. Köyün kırsal dokusu korunmuş olup, yeni gelenlerin mekânsal etkileri sınırlıdır.

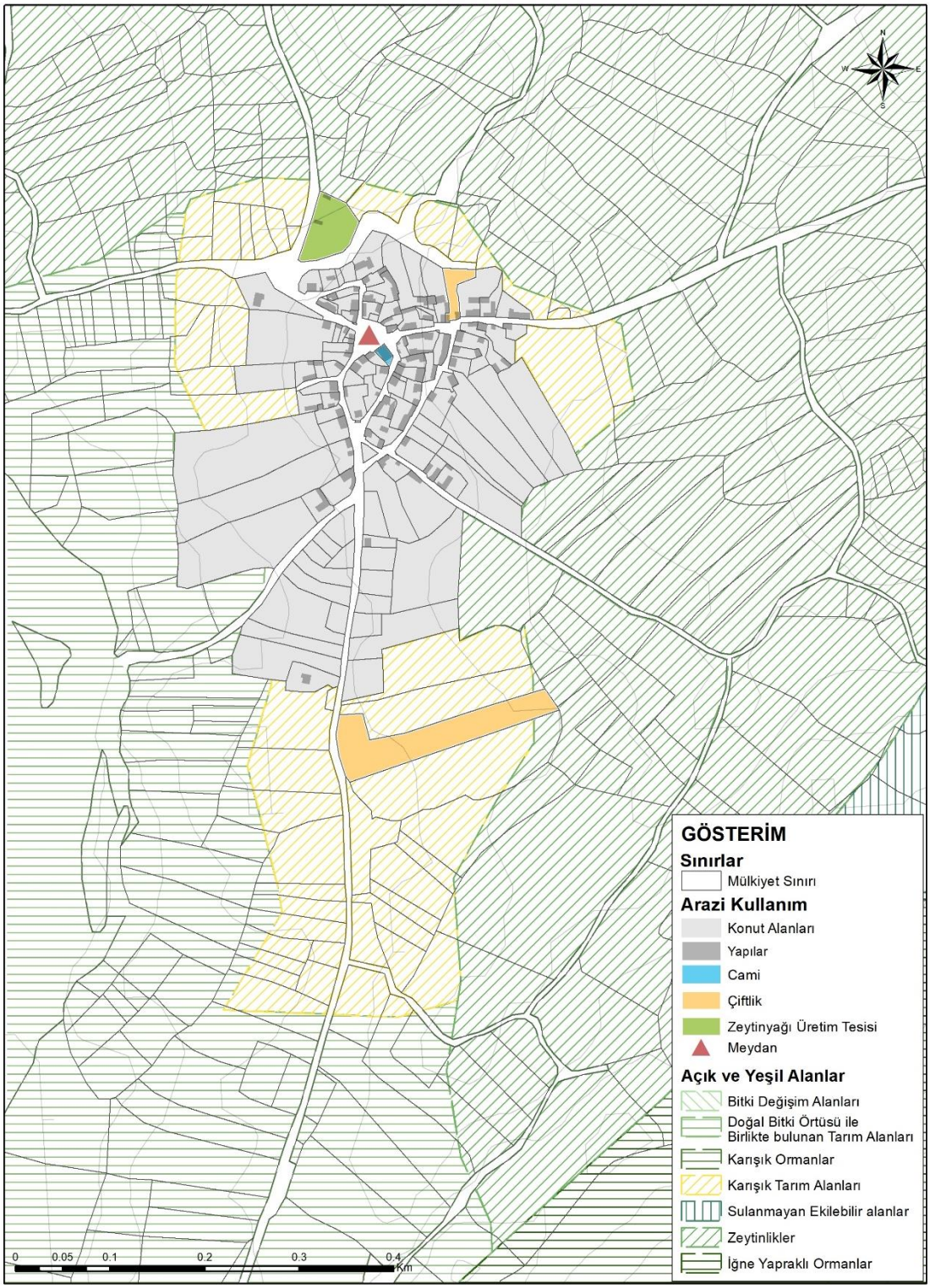

Şekil 32. Serhat köyü 2011 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

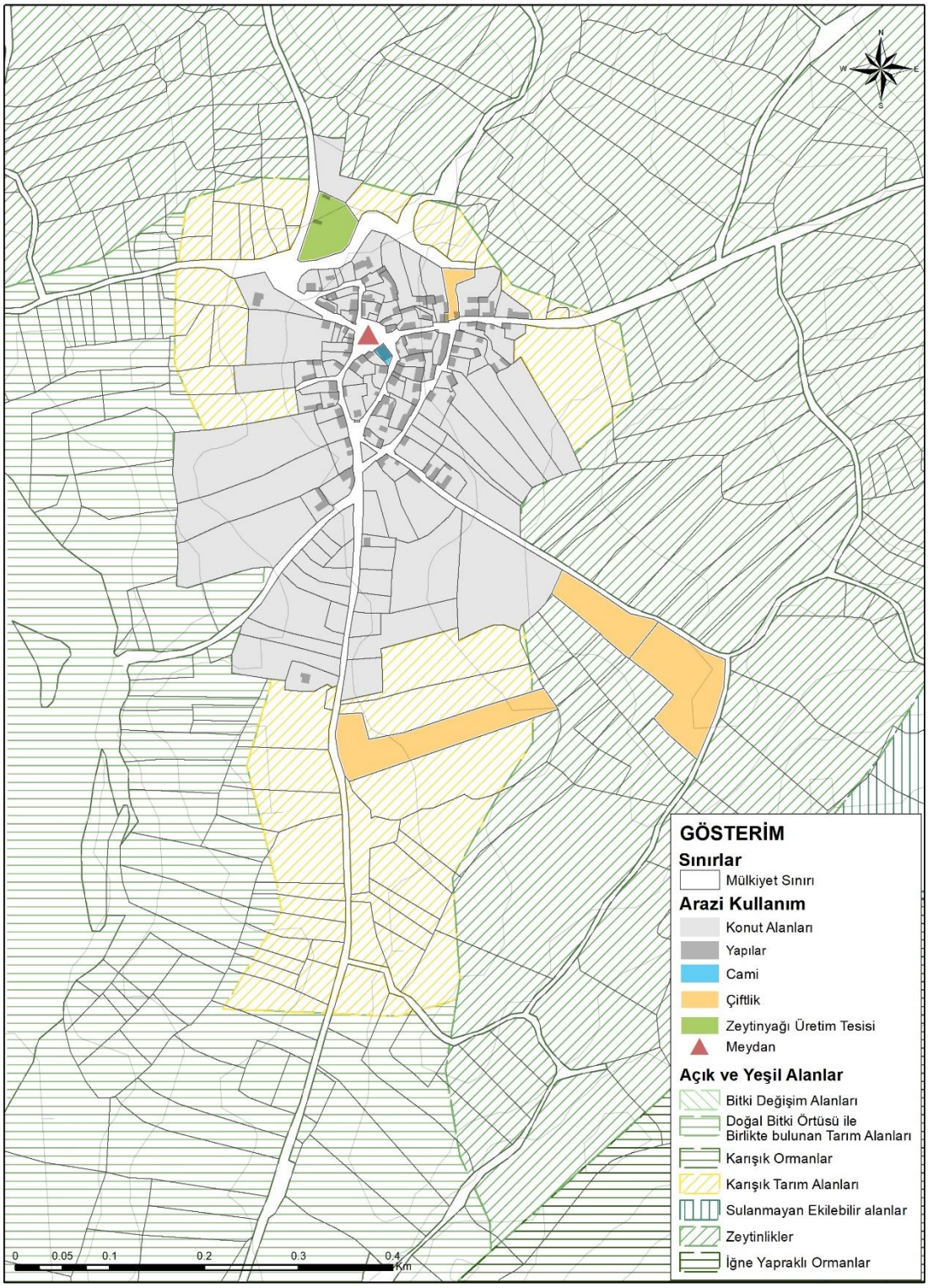

Şekil 33. Serhat köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

Zeytinli Köyü’ne ait 2011 ve 2024 yıllarına ait arazi kullanım haritaları karşılaştırıldığında, konut alanları genişlerken, tarım alanlarının bir kısmının yerleşime açıldığı görülmektedir. Zeytinyağı üretim tesisi ve çiftlik alanları varlığını koruyarak köyün ekonomik yapısında önemli bir yer tutmaya devam etmektedir. Genel olarak kırsal kimlik korunmakla birlikte, yerleşim alanlarının genişlemesi dikkat çekmektedir.

Şekil 34. Zeytinli köyü 2011yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

Şekil 35. Zeytinli köyü 2024 yılı arazi kullanımı (yazar tarafından oluşturulmuştur)

4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, bireylerin çeşitli kişisel nedenlerle gerçekleştirdiği ancak temel motivasyonunu "daha iyi bir yaşam biçimi" düşüncesinden alan “kentten kırsala göç” süreci ele alınmıştır. Göç etme nedenleri, göç sonrası yerleşme ve uyum süreçleri, tercih edilen kırsal alanların özellikleri ile bu süreçlerin kırsal mekân üzerindeki etkileri ve yarattığı değişimler incelenmiştir. Araştırma, Çanakkale ili Ayvacık ve Bayramiç ilçelerindeki seçilen köylerde gerçekleştirilmiştir. Bireylerin kırsala yöneliminde kişisel motivasyonlar, ekonomik faktörler, sürdürülebilir yaşam arayışı ve kırsal dönüşüm süreçlerinin belirleyici olduğunu ortaya koymuştur.

Çalışmanın başlangıcında, literatürde yaygın olarak ele alınan kırsaldan kente göç hareketi incelenmiş ve bu hareketin temel nedenleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Ardından, kentten kırsala göç literatürü değerlendirilmiş; göçün nedenleri, uyum süreçleri, kırsal alanların dönüşümü ve bu süreçlerin etkilenme biçimleri araştırılmıştır. Ancak Türkiye’nin bu süreci daha geç deneyimlemesi ve hâlâ kırsaldan kente göçün önemli bir yere sahip olması nedeniyle konu, literatürde yeterince araştırılmamıştır.

Kentten kırsala göç, literatürde farklı disiplinlerce incelenmiş ve çeşitli kavramlarla tanımlanmış çok boyutlu bir olgudur. Bu kavramlar arasında *counter-urbanization* (karşı-kentleşme), *back to the land* (kırsala dönüş), *amenity migration* (olanak göçü), emeklilik göçü, yaşam tarzı göçü (*lifestyle migration*), yeşil göç (*green migration*), *treechange* ve *seachange* gibi terimler yer almaktadır. Ancak bu çeşitlilik, göç eden bireylerin profillerindeki, motivasyonlarındaki ve seçilen kırsal alanların özelliklerindeki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Karşı-kentleşme, kentlerden kırsal alanlara doğru nüfus hareketlerini ifade ederken, bireylerin yaşam kalitesi arayışını ve şehir yaşamına tepki olarak ortaya çıkan bir eğilimi yansıtır. *Back to the land* hareketi, bireylerin geleneksel tarım ve kırsal üretim yöntemlerine dönme arzularını ifade ederken; *amenity migration*, kırsal alanların sunduğu estetik, çevresel ve kültürel olanakların cazibesini vurgular. Literatürde bu kavramların çeşitliliği, kentten kırsala göçün tek bir terimle açıklanmasının zorluğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada, Çanakkale ili Ayvacık ve Bayramiç ilçelerinde yapılan saha çalışmaları, bu kavramsal çerçeveyi somut örneklerle zenginleştirmiştir. Ayvacık, turizmin etkisinde kalan, zeytincilik ve küçükbaş hayvancılıkla ön plana çıkan bir bölge iken, Bayramiç, tarımsal üretime uygunluğu ve organik tarım olanaklarıyla öne çıkmaktadır. Bu farklı

dinamikler, her iki bölgenin de farklı profilde göçmenleri kendine çekmesine neden olmaktadır.

Dolayısıyla, kentten kırsala göç literatüründe yer alan çeşitli kavramlar, bu olgunun heterojen yapısını anlamada belirli ölçülerde katkı sağlasa da, her bir kavramın sınırları bulunmaktadır. Bu bağlamda, "kentten kırsala göç" ifadesi, çalışmanın genel çerçevesini tanımlamada daha kapsayıcı bir yaklaşım sunmaktadır.

Geleneksel kırsal mekân, göçle birlikte büyük bir dönüşüm geçirmektedir. Ekonomik, sosyal, kültürel ve mekânsal olarak kırsalın her bir parçası değişime uğramaktadır. Tarımsal üretim ve hayvancılıkla özdeşleşen kırsal, artık sadece üretimle tanımlanmamakta; turizm, tüketim ve deneyim odaklı yeni işlevlerle çok işlevli peyzaj yapısına dönüşmektedir. Bu dönüşüm, *post-productivist kırsal* kavramıyla tanımlanan bir yapıya işaret etmektedir; tarımsal üretim hâlâ devam etmekle birlikte, organik tarım, doğa turizmi ve ikinci konut gibi faaliyetler kırsal mekânı çok boyutlu bir hale getirmektedir (Halfacree, 2006; Gosnell ve Abrams, 2009; Öğdül, 2019; Smith ve Phillips, 2001).

Bu dönüşümle birlikte kırsal mekân, bir yandan tüketilirken diğer yandan yeni üretim pratikleriyle yeniden şekillenmektedir. Özellikle ikinci konut yatırımları, turizm faaliyetleri ve organik tarım gibi ekonomik girişimler kırsalın fiziksel ve sosyal dokusunu dönüştürmekte, kırsal alanların kullanım biçimlerini yeniden tanımlamaktadır. Ancak bu dönüşüm, kırsalın geleneksel yapısını tamamen değiştirme potansiyeline sahiptir. Göçle birlikte artan arazi fiyatları, yerel halkın ekonomik erişimini zorlaştırırken, kente özgü alışkanlıkların kırsal mekâna taşınması, yerel kültürel değerler üzerinde baskı oluşturmaktadır.

Bu bağlamda kırsal alanlar, doğal ve kültürel değerlerin korunması ile turizm ve tüketim faaliyetlerinin getirdiği mekânsal baskı arasında bir denge kurmaya çalışmaktadır. Göçmenlerin kırsalı bir "romantik kaçış mekânı" olarak görmesi, kırsal alanların ekonomik sürdürülebilirliği açısından potansiyel fırsatlar yaratırken, bu süreçte yerel halkın ihtiyaçları ve kırsal kültürün korunması öncelikli bir mesele haline gelmektedir. Kentten kırsala göç, yalnızca bireysel yaşam tercihlerinin bir sonucu olarak değil, kırsal alanların yeniden şekillenmesine neden olan yapısal bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Göç eden bireylerin kırsal alandaki varlığı, yerel kalkınma, kırsal ekonominin dönüşümü, kırsal soylulaşma ve kırsal peyzajın değişimi gibi pek çok dinamiği tetiklemektedir. Dolayısıyla, kırsal alanların dönüşümü çok işlevli bir yapıyı hedeflemeli ve hem üretim hem de tüketim odaklı faaliyetleri dengeli bir şekilde barındırmalıdır.

Bu bağlamda, çalışma kentten kırsala göçün nedenleri, kırsala yerleşme süreçleri, kırsal alan tercihleri ve kırsal mekânda meydana gelen değişimleri dört ana tema üzerinden değerlendirmiştir:

-Kentten kırsala göçün nedenleri (motivasyonlar)

-Kırsala yerleşme ve uyum süreci (adaptasyon)

-Kırsalın özellikleri ve kırsala bakış

-Kırsal alan üzerindeki etkiler ve değişimler

Çalışmanın bulguları, kentten kırsala göçün yalnızca bireysel ve ekonomik dinamikler üzerinden değil, kırsal alanların genel yapısal dönüşümü bağlamında ele alınması gerektiğini göstermektedir. Tarım, turizm, ikinci konut hareketliliği ve alternatif üretim biçimleri gibi çeşitli faktörlerin kırsal mekânı yeniden şekillendirdiği tespit edilmiştir.

Bu nedenle, kırsala göç sürecinin iyi yönetilmesi ve kırsal kalkınma politikalarının planlı bir çerçevede ele alınması gerekmektedir. Çalışma, yerel ekonominin kırsala göç eden bireylerle nasıl dönüşebileceği, kırsal hizmet altyapısının nasıl güçlendirilebileceği ve kırsal alanların sürdürülebilir kalkınma perspektifiyle nasıl yönetilebileceği konusunda değerlendirmeler sunmaktadır.

4.1. Tema 1: Kentten Kırsala Göçün Nedenleri-Motivasyon

Son 20-30 yılda, bireylerin kent yaşamını terk ederek kırsal bölgelere taşınma eğiliminde belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Bu süreç, bireylerin kent yaşamına dair algılarındaki değişimle birlikte, tercih edilen kırsal alanların sunduğu sosyal, ekonomik ve çevresel faktörlerle doğrudan ilişkilidir. Kentten kırsala göç, yalnızca mekânsal bir yer değiştirme hareketi değil, aynı zamanda bireylerin yaşam biçimlerini yeniden şekillendirme süreci olarak da değerlendirilmektedir.

Göçe karar verme ve hazırlık sürecinin büyük ölçüde kent yaşamında başladığı ve bireylerin, kırsalda nasıl bir yaşam sürdüreceklerine dair önceden planlama yaptıkları görülmektedir. Bu süreçte tercih edilen kırsal bölgeler, genellikle yüksek çevresel kaliteye, güçlü yerel kültürel yapıya ve ekonomik sürdürülebilirliği destekleyen üretim veya turizm olanaklarına sahip alanlardan oluşmaktadır. Özellikle dağlık bölgeler, sahil kesimleri, tarımsal üretime elverişli alanlar ve doğal peyzaj çeşitliliği sunan yerleşimler bu göç eğiliminde öne çıkmaktadır.

Kentten kırsala göç, bireylerin hem doğa ile daha iç içe bir yaşam arayışı hem de ekonomik sürdürülebilirlik sağlama çabası ile şekillenirken, bölgesel kalkınma dinamikleri ve kırsal alanların dönüşümü üzerinde de önemli etkiler yaratmaktadır.

4.1.1. Kırsala Yerleşme Nedenleri

Kentten kırsala göç, bireylerin kent yaşamının zorluklarından uzaklaşma ve kırsalın sunduğu imkanlardan yararlanma motivasyonlarıyla şekillenmektedir. Göç kararlarını etkileyen nedenler, genel olarak kırsalın çekiciliği ve kentin itici faktörleri ekseninde değerlendirilmiştir. Bireylerin ifadeleri, hem kırsal hem de kentsel nedenlerin göç kararlarında öne çıktığını göstermektedir. Kırsal yaşam, bireyler için daha doğal, sade ve sürdürülebilir bir hayat imkânı sunarken; kent yaşamının zorlukları, bireyleri alternatif yaşam arayışlarına yönlendiren temel faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatürde de kırsala göç, bireylerin mevcut yaşam koşullarını sorgulaması ve alternatif yaşam biçimlerini arayışı ile ilişkilendirilmiştir (Benson ve O'Reilly, 2009).

Kırsal alanlar, bireylerin doğayla daha yakından bağ kurma, üretkenlik ve toplumsal aidiyet arayışlarıyla öne çıkmaktadır. Alternatif bir yaşam biçimi kurma çabası, sade ve ekolojik bir hayat isteği, kırsalın bireyler için cazip hale gelmesinde etkili olmuştur. Özellikle bireylerin, şehirdeki tüketim odaklı yaşam tarzından uzaklaşarak daha sürdürülebilir ve anlamlı bir yaşam arayışı içinde olduğu görülmektedir. Uzaktan çalışma olanaklarının artması, kırsalda profesyonel hayatı sürdürme ve aynı zamanda kırsal yaşamın getirilerinden faydalanma imkânı sunarak göç kararlarını kolaylaştırmaktadır. Bu süreç, yalnızca bireysel bir dönüşüm değil, aynı zamanda topluluk temelli yaşam pratiklerini de içermektedir. Katılımcılar, kırsalda topluluk kurma ve ortak üretim yapma isteklerinin de önemli bir motivasyon kaynağı olduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle kırsalda sosyal ağlar ve toplulukların desteği, bireylerin kırsal yaşamı tercih etmesinde önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Toplulukla birlikte yaşama ve üretim yapma düşüncesi, bireysel kararların ötesinde, kolektif bir bilinçle hareket edildiğini göstermektedir (Mitchell, 2004; Halfecree, 2007; Matarrita-Cascante, 2015).

Kırsal alanlar bireylerin doğayla bütünleşme, geçmişe özlem duyma ve tarımsal üretim yapma gibi kişisel isteklerini gerçekleştirebilecekleri bir ortam olarak görülmektedir. Doğa sevgisi ve kırsalda çocukluk anıları gibi unsurlar, bireylerin bu alanlara olan yönelimini güçlendirmiştir. Kendi gıdasını üretme, doğal yaşamı tecrübe etme ve ekolojik dengeyi

sağlama çabası, kırsalın cazibesini artıran temel faktörler arasında yer almaktadır (Bunce, 1994). Bu süreçte bireyler, üretim faaliyetlerini yalnızca ekonomik bir kazanç aracı olarak görmemekte, aynı zamanda manevi tatmin ve yaratıcılığın bir aracı olarak değerlendirmektedir.

Kent yaşamının getirdiği zorluklar ise bireylerin kırsala yönelmesinde diğer önemli bir neden olarak öne çıkmaktadır. Yüksek yaşam maliyetleri, trafik, çevre kirliliği, yeşil alanların sınırlı olması ve sosyal izolasyon, şehir yaşamını giderek daha zor hale getirmektedir Özellikle büyük şehirlerde işe gidip gelmenin zorlukları, çalışma ortamındaki memnuniyetsizlik ve günlük hayatın stresi, bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığını olumsuz etkileyerek kırsal alanları daha cazip hale getirmektedir. Katılımcıların ifadelerinde, kentteki monoton yaşam ve tüketim kültüründen uzaklaşma isteği sıkça vurgulanmıştır. Literatürde bu tür sorunlar, bireylerin şehir yaşamından kaçışını tetikleyen başlıca faktörler olarak ele alınmaktadır (Hurley ve Arı, 2018).

Siyasi ve toplumsal olaylar da kırsala yönelimi hızlandıran itici unsurlar arasında yer almıştır. Katılımcılar, toplumsal huzursuzluk ve belirsizliklerin kendilerini daha güvenli bir yaşam arayışına ittiğini ifade etmişlerdir. Bu tür faktörler, özellikle büyük şehirlerde yaşayan bireylerin, kırsalın daha sakin ve güvenli ortamını tercih etmelerine yol açmaktadır. Ayrıca, ekonomik belirsizlikler ve şehirde artan maliyetler, kırsal alanları bireyler için daha cazip hale getirmiştir. Özellikle uygun fiyatlarla mülk edinme ve daha düşük yaşam maliyetleri, kırsal yaşamın ekonomik çekiciliğini artırmaktadır (Bosworth, 2012; Halfacree, 2012).

Dolayısıyla, kentten kırsala göç, bireylerin hem kent yaşamının zorluklarından uzaklaşa hem de kırsalın sunduğu fırsatlarla daha anlamlı bir yaşam kurma çabası etrafında şekillenmektedir. Kırsala göç, bireyler için özgürlük, üretkenlik ve doğayla uyum içinde bir hayat sunarken, aynı zamanda ekonomik ve sosyal bağlamda yeni zorluklar da doğurabilmektedir. Yerel halkın kırsala göç eden bireylerle olan ilişkileri, bu sürecin sosyal ve ekonomik etkilerini şekillendiren önemli bir faktördür. Bu nedenle, kırsala göç hareketi, sadece bireysel bir tercih olarak değil, aynı zamanda toplumsal ve çevresel bir dönüşüm süreci olarak ele alınmalıdır. Göçlerin sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi için kapsamlı politikaların ve topluluk odaklı yaklaşımların geliştirilmesi önemlidir.

Türkiye'de kırsal alanlara yönelik mekânsal planlama, büyük ölçüde tarımsal üretimi ve kırsal yerleşimlerin altyapı ihtiyaçlarını dikkate alan geleneksel modellerle şekillenmiştir. Ancak, son yıllarda kırsala yönelen yeni göç hareketi, kırsal alanların sadece tarımsal üretim değil, aynı zamanda yaşam alanı olarak da planlanmasını gerektirmektedir. Planlama

disiplini, kırsalda artan konut taleplerini, altyapı ve hizmet ihtiyaçlarını dikkate alarak, kırsal sürdürülebilirliği ve sosyal uyumu destekleyecek stratejiler geliştirmelidir. Özellikle kırsal alanlarda alternatif ekonomik faaliyetlerin (ekolojik turizm, organik tarım, küçük ölçekli üretim vb.) desteklenmesi, bu göç hareketinin kırsal kalkınmaya olumlu katkılar sunmasını sağlayabilir.

Bu bağlamda, Türkiye'de kırsal planlama politikalarının, yeni kırsal yerleşim modellerine uyumlu hale getirilmesi ve kırsala göç eden bireylerin kırsal ekonomiye entegre olmasını destekleyen uygulamalarla güçlendirilmesi gerekmektedir. Kırsal göç süreçleri, sadece bireysel kararlarla değil, planlı ve sürdürülebilir kırsal kalkınma politikaları ile yönetilmelidir.

4.1.2. Kentte Yapılan Hazırlıklar

Kentten kırsala göç eden bireylerin deneyimlerine bakıldığında, bu geçiş sürecinin yalnızca bir mekân değişikliği değil, aynı zamanda kapsamlı bir dönüşüm ve hazırlık sürecini içerdiği görülmektedir. Katılımcılar, kırsala taşınmadan önce kentte geçirdikleri süreçte yaşam tarzlarını değiştirme ve kırsalda hedefledikleri yaşama uyum sağlama yönünde önemli adımlar atmıştır. Bu dönüşüm, tüketimden uzaklaşma, doğayla bağ kurma, topluluk bilincini geliştirme ve ekonomik düzenlemeler gibi farklı boyutlarda şekillenmiştir. Literatürde bu tür hazırlık süreçleri, bireylerin kırsal yaşama daha bilinçli ve sürdürülebilir bir şekilde uyum sağlamalarını destekleyen temel unsurlar olarak ele alınmaktadır (Benson ve O'Reilly, 2009; Matarrita-Cascante, 2015).

Kentte başlayan sadeleşme ve tüketimden uzaklaşma çabaları, katılımcıların kırsalda hedefledikleri yaşam tarzını daha kolay benimsemelerine zemin hazırlamıştır. Katılımcılar, kırsala taşınmadan önce günlük yaşamlarında tüketimi azaltarak gereksiz eşyaları hayatlarından çıkarmış ve daha minimal bir yaşam tarzı benimsemişlerdir. Bu dönüşüm, kırsalda daha az kaynakla daha üretken bir hayat sürme çabasının ilk adımı olarak değerlendirilmiştir. Literatürde bu tür sadeleşme süreçleri, bireylerin gönüllü sadelik kavramı çerçevesinde tüketim kültüründen uzaklaşarak daha anlamlı bir yaşam kurma çabasıyla ilişkilendirilmektedir (Moss, 2006).

Doğayla bağ kurma isteği, katılımcıların kentte başlattıkları dönüşümün önemli bir boyutunu oluşturmuştur. Katılımcılar, kent yaşamında doğayla ilişki kurmak için çeşitli yollar aramış; doğa sporlarına katılmış, gönüllü çiftliklerde çalışmış ve kırsal alanlarda

zaman geçirerek doğal çevreye olan duyarlılıklarını geliştirmiştir. Bu süreç, kırsalda yaşamaya yönelik fiziksel ve psikolojik hazırlıklarını desteklemiştir.

Topluluk bilinci ve sosyal bağların güçlendirilmesi, kırsala göç eden bireylerin kentte başlattıkları bir diğer dönüşüm alanıdır. Katılımcılar, kırsalda sürdürülebilir bir yaşam kurmayı hedeflerken, benzer düşünen bireylerle bir araya gelme ve kolektif yaşam pratikleri geliştirme çabası içinde olmuşlardır. Bu bağlamda, şehirde katıldıkları sosyal etkinlikler, eğitimler ve dernek faaliyetleri, kırsalda kuracakları topluluklara zemin hazırlamıştır.

Ekonomik düzenlemeler ve finansal hazırlık, kırsala geçiş sürecinin önemli bir parçasını oluşturmuştur. Katılımcılar, kırsalda sürdürülebilir bir yaşam kurmak için şehirde birikim yapmış, maddi borçlarını kapatmış ve kırsalda ihtiyaç duyacakları ekonomik güvenceyi sağlamak üzere kaynaklarını yeniden düzenlemiştir. Bu süreçte emeklilik ikramiyeleri, birikim ve kentteki mülklerin satışı, kırsalda yeni bir başlangıç için finansal temel oluşturmuştur. Bunun yanı sıra, ekolojik yaşam kurma hedefiyle yapılan yatırımlar, bireylerin kırsalda daha bilinçli bir yaşam sürmelerine olanak sağlamıştır.

Son olarak, katılımcıların kırsalda yaşamı deneyimlemek amacıyla geçici sürelerle kırsal alanlarda vakit geçirmesi, bu sürecin bir diğer önemli aşamasını oluşturmuştur. Kırsal bölgelerde yaz tatilleri, kısa süreli ev kiralamaları ve gönüllü çiftliklerde çalışma gibi deneyimler, katılımcıların kırsal yaşamın zorluklarını ve avantajlarını daha iyi anlamalarını sağlamıştır. Bu deneyimler, kırsal yaşamın gerçekçi bir şekilde değerlendirilmesine ve taşınma kararlarının netleşmesine olanak tanımıştır.

Bu bulgular, kentte başlatılan dönüşüm ve hazırlık süreçlerinin, kırsala geçiş sürecini destekleyen kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Tüketimden uzaklaşma, doğayla bağ kurma, topluluk bilinci geliştirme ve ekonomik düzenlemeler gibi adımlar, kırsal yaşama uyum sağlama çabasını güçlendirmiştir. Literatürde de bu tür hazırlık süreçleri, kırsal yaşamın sürdürülebilirliği açısından önemli bir temel olarak ele alınmaktadır. Ancak bu geçişin yalnızca bireysel düzeyde değil, kırsal alanların ekonomik, sosyal ve çevresel yapıları üzerinde de etkileri olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

4.2. Tema 2:Kırsala Yerleşme ve Uyum Süreci-Adaptasyon

Kentten kırsala göç eden bireylerin kırsal yaşama adaptasyon süreçleri, sosyal, ekonomik ve mekânsal boyutlarda çok yönlü bir dinamik sergilemiştir. Araştırma bulguları, bireylerin yerel halkla kurduğu sosyal ilişkilerin entegrasyon üzerinde kritik bir rol

oynadığını ortaya koymuştur. Yeni gelenlerin tarımsal üretim, ekolojik girişimler ve küçük ölçekli işletmelere yönelerek kırsal ekonomiye katkı sağladıkları görülmüştür. Bununla birlikte, altyapı eksiklikleri, sosyal izolasyon ve kültürel farklılıklar adaptasyon sürecinin önündeki temel zorluklar olarak öne çıkmıştır.

Bireylerin sosyal sermaye geliştirme çabaları ve yerel halkla bilgi paylaşımı, uyum sürecini kolaylaştırmıştır. Ekonomik faaliyetlerde kendine yeterlilik ve doğaya uyum sağlama eğilimleri, bireylerin kırsal yaşama adapte olmasını desteklemiştir. Ancak, kırsal yaşamın altyapı ve hizmet eksiklikleri, bireylerin günlük yaşamlarını olumsuz etkilemiş ve uyum süreçlerini yavaşlatmıştır.

Sonuç olarak, kırsala göç eden bireylerin deneyimleri, sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi ve yerel ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Kırsal kalkınma politikaları, adaptasyon sürecinin sürdürülebilirliği için altyapının iyileştirilmesi ve toplumsal uyumu teşvik edecek mekanizmalar geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

4.2.1. Sosyal Entegrasyon ve İlişkiler

Çalışmada elde edilen bulgular, kentten kırsala göç eden bireylerin kırsal yaşama uyum sürecinin sosyal entegrasyonla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Yeni gelen bireyler, kırsal toplulukların mevcut sosyal yapısına katılma ve bu yapıyı anlamlandırma konusunda farklı seviyelerde çaba harcamaktadır. Bazı bireyler yerel halkla güçlü bağlar kurarak kırsal yaşamın bir parçası haline gelirken, diğerleri daha bireysel bir yaşam tarzını tercih etmişlerdir.

Kırsala göç edenlerin sosyal sermaye geliştirme süreçlerinde bağlayıcı (bonding), köprü kurucu (bridging) ve bağlayıcı sosyal sermayeyi birleştiren yaklaşımların başarılı uyum sağlama üzerinde kritik rol oynadığını vurgulamaktadır. Araştırma katılımcılarının büyük bir kısmı, sosyal etkinlikler, ekonomik iş birlikleri ve kültürel paylaşım yoluyla entegrasyonu hızlandırmıştır. Bununla birlikte, bazı yeni gelenlerin yerel topluluklarla kültürel farklılıklar nedeniyle çatışmalar yaşadığı gözlemlenmiştir. Özellikle geleneksel tarım yöntemleri ile modern tarım uygulamalarının bir arada yürütülmesi hem fırsatlar hem de gerilimler yaratmıştır.

4.2.2. 2. Günlük Yaşam ve Yapılan İşler

Kırsal yaşamda bireylerin günlük faaliyetleri, tarımsal üretim ve ekolojik girişimlere odaklanmaktadır. Bulgular, bireylerin kırsalda kendilerine özgü bir yaşam biçimi geliştirdiğini ve bu süreçte doğrudan üretim yaparak ekonomik sürdürülebilirlik sağlamaya çalıştığını göstermektedir. Özellikle küçük ölçekli tarım, hayvancılık ve el sanatları gibi faaliyetler, bireylerin kırsal topluma uyum sağlama çabalarını desteklemiştir. Wilbur (2013), kırsal göç eden bireylerin ekonomik faaliyetlerde kendine yeterlilik ve doğaya uyum sağlama yönündeki eğilimlerinin, kırsal alanlarda toplumsal ve çevresel dönüşüme katkıda bulunduğunu belirtmektedir.

Bazı bireyler ekolojik çiftlikler ve sürdürülebilir tarım projelerinde yer alırken, diğerleri yerel ürünleri pazarlama ve tüketiciye doğrudan ulaşma gibi ekonomik faaliyetlere yönelmiştir. Bu faaliyetler, yalnızca bireysel yaşamları değil, aynı zamanda yerel ekonomiyi de olumlu yönde etkilemiştir. Bununla birlikte, altyapı eksiklikleri ve kırsal pazarların sınırlı olması, bireylerin ekonomik faaliyetlerini sürdürme kapasitelerini zaman zaman sınırlandırmıştır.

4.2 3. Adaptasyon Stratejileri ve Karşılaşılan Zorluklar

Kırsal yaşama adaptasyon süreci, bireylerin karşılaştığı fiziksel, sosyal ve psikolojik zorluklarla şekillenmiştir. Katılımcılar, kırsal alanlardaki altyapı eksiklikleri, sosyal izolasyon ve yerel yönetim desteğinin yetersizliği gibi sorunlarla karşılaşmıştır. Bu tür zorlukların, kırsala göç eden bireylerin hem bireysel hem de toplumsal stratejiler geliştirmesini gerektirdiğini vurgulamaktadır.

Katılımcıların birçoğu, yerel halkla iş birliği yaparak sosyal bağlarını güçlendirmiş ve yerel topluma dahil olmayı başarmıştır. Bu süreçte eğitim faaliyetlerine katılım, topluluk etkinlikleri düzenleme ve yerel festivallerde yer alma gibi uygulamalar öne çıkmıştır. Bununla birlikte, bazı bireylerin yerel topluluklarla kültürel ve ekonomik farklılıklar nedeniyle çatışma yaşadığı gözlemlenmiştir. Örneğin, geleneksel tarım yöntemlerinin benimsenmesi konusunda farklı yaklaşımlar sergilenmiştir. Buna karşın, bireylerin doğrudan yerel halktan bilgi ve destek alarak kırsal yaşama entegre olmaya çalıştığı gözlemlenmiştir.

Kentten kırsala göç eden bireylerin kırsal yaşama uyumu, sosyal entegrasyon, ekonomik faaliyetler ve adaptasyon stratejilerinin bir arada değerlendirildiği çok boyutlu bir

süreçtir. Araştırma, kırsala göç eden bireylerin sosyal bağlar kurma ve kırsal mekânda üretken bir yaşam biçimi geliştirme konularında genellikle başarılı olduğunu, ancak bu süreçlerin altyapı eksiklikleri ve kültürel farklılıklar gibi zorluklarla sınandığını ortaya koymaktadır.

Literatür, sosyal sermaye ve yerel halkla güçlü bağların, kırsal yaşama adaptasyon sürecinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu bağlamda, kırsal kalkınma politikalarının sosyal uyumu teşvik edecek şekilde tasarlanması ve altyapı eksikliklerinin giderilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, bireylerin ekonomik faaliyetlerini destekleyecek mekanizmaların oluşturulması ve kırsal alanlardaki sosyal hizmetlerin iyileştirilmesi, kırsala göçün sürdürülebilirliğini artırabilir.

Bu bağlamda, kırsal alanlarda toplumsal ve ekonomik dinamiklerin iyileştirilmesine yönelik daha kapsamlı politikalar geliştirilmesine olanak sağlayacak bir rehber niteliğindedir.

4.3. Tema 3: Kırsalın Özellikleri ve Kırsala Bakış

4.3.1. Bulunduğu Yerleşimi/Bölgeyi Seçim Nedeni

Kentten kırsala göç eden bireylerin yerleşim tercihleri, bireysel yaşam ihtiyaçlarının, çevresel değerlerin ve sosyal bağların bir araya geldiği dinamik bir süreçtir. Katılımcılar, özellikle doğal ve kültürel özellikler, sosyal ilişkiler, erişim kolaylığı, ekonomik nedenler ve üretim olanakları gibi faktörleri kırsal alanları tercih etmelerinin ana nedenleri olarak vurgulamışlardır.

Kırsal bölgelerin sunduğu doğal güzellikler, yerleşim tercihlerinde en belirleyici faktörlerden biri olmuştur. Kaz Dağları'nın sunduğu temiz hava, biyolojik çeşitlilik, denize yakınlık ve manzaralar, katılımcılar tarafından sıkça dile getirilmiştir. Bu bölgeler, sadece doğa ile iç içe bir yaşam sunmakla kalmamış, aynı zamanda sakinlik ve huzur arayışına yanıt vermiştir.

Tarihi dokular ve kültürel miras da yerleşim kararlarını etkileyen diğer bir faktör olarak öne çıkmıştır. Adatepe ve Yeşilyurt gibi köylerin taş mimarisi ve korunmuş dokusu, bu bölgelerin cazibesini artırmıştır. Katılımcılar, kırsalda keşfettikleri mimari dokunun kendilerini şaşırttığını ve bu özelliklerin yerleşim kararlarını pekiştirdiğini ifade etmişlerdir.

Bu bulgular, kırsal alanların kültürel miras açısından da bireylerin yaşam arayışlarına hitap ettiğini göstermektedir (Wilbur, 2013).

Kırsal alanların topluluk bağlarını güçlendiren yapısı, yeni gelenlerin kırsalda yaşamayı seçmelerindeki önemli etkenlerden biridir. Adatepe ve çevresindeki topluluklar, dayanışma ve iş birliğine dayalı ilişkiler kurarak kırsal yaşamın sosyal yönünü desteklemiştir. Katılımcılar, kırsaldaki sosyal ilişkilerin kent yaşamına kıyasla daha sıcak ve samimi olduğunu vurgulamışlardır.

Toplumsal bağların güçlenmesinde yerel halkın yardımseverliği ve dayanışmacı tutumu etkili olmuştur. Özellikle Buğday Derneği gibi sivil toplum kuruluşlarının bölgedeki rolü, bireylerin kırsala adaptasyon süreçlerini kolaylaştırmıştır. Literatürde, kırsal toplulukların sosyal sermaye biriktirme kapasitelerinin, yeni gelenlerin entegrasyonunu desteklediği belirtilmektedir (Field, 2006 ; Gieling vd., 2017).

Katılımcılar, yerleşim bölgelerini seçerken, büyük şehirlere ve çevredeki diğer ilçelere olan erişim kolaylığını önemli bir kriter olarak değerlendirmişlerdir. İstanbul, Çanakkale ve İzmir gibi büyük şehirlere olan yakınlık, bireylerin iş ve sosyal bağlarını sürdürebilmelerine olanak sağlamıştır. Ayrıca, Edremit ve Küçükkuyu gibi merkezlere kolay ulaşım, günlük ihtiyaçların karşılanmasını kolaylaştırmıştır.

Erişim kolaylığı, kırsal alanların kentsel yaşamdan tamamen kopmadan bir yaşam biçimi sunmasına imkân tanımaktadır. Gustafson'un (2013) hareketlilik ve yer bağlılığı arasındaki dengeyi ele alan çalışması, kırsal mekânların yalnızca bir "kaçış yeri" değil, aynı zamanda kentsel bağlantılarla zenginleşen çok boyutlu yaşam alanları olarak değerlendirildiğini vurgulamaktadır.

Kırsal alanların düşük yaşam maliyetleri ve uygun arazi fiyatları, bireylerin yerleşim tercihlerini etkileyen bir diğer önemli faktör olmuştur. Özellikle Bayramiç'teki tarımsal üretime uygun arazi fiyatları ve ekonomik avantajlar, yeni gelenler için cazip bir ortam sunmuştur. Katılımcılar, kırsal alanlarda geniş arazilere ve uygun maliyetlerle konutlara erişim sağlayarak ekonomik açıdan daha sürdürülebilir bir yaşam kurduklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcılar, tarımsal üretim hedeflerini gerçekleştirme olanağı buldukları kırsal bölgeleri, uzun vadeli yaşam planları için ideal mekânlar olarak görmüşlerdir.

Bayramiç gibi bölgelerdeki üretim olanakları, tarımsal altyapı ve su kaynaklarının bolluğu, bireylerin kırsal yaşam tercihlerinde belirleyici bir rol oynamıştır. Katılımcılar, hem bireysel üretim hedeflerini gerçekleştirmek hem de toplulukla birlikte üretime dayalı bir

yaşam kurmak amacıyla bu bölgeleri tercih etmişlerdir. Özellikle, tarımsal faaliyetlerin yanı sıra gıda toplulukları ve kooperatiflerin varlığı, bireylerin sosyal ve ekonomik bağlarını güçlendirmiştir.

Hurley ve Ari (2018), kırsal alanların yalnızca üretim faaliyetleri için değil, aynı zamanda sosyal dayanışma ve çevresel koruma açısından da çok işlevli mekânlar sunduğunu vurgulamaktadır. Katılımcılar, Bayramiç'in üretim potansiyelini yalnızca ekonomik bir araç olarak değil, aynı zamanda sosyal bağların pekişmesini sağlayan bir dinamik olarak değerlendirmiştir.

Bulunduğu bölgeyi ve yerleşimi seçme nedenleri, bireylerin doğal, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayan çok boyutlu bir çerçevede şekillenmiştir. Doğal ve kültürel güzellikler, güçlü topluluk bağları, erişim kolaylığı, uygun ekonomik koşullar ve üretim olanakları, kırsal mekânların bireyler için cazip bir yaşam alanı olmasını sağlamıştır. Ancak, bu tercihler aynı zamanda kırsal alanlarda yeni dönüşüm dinamiklerini de beraberinde getirmiştir. Yerel halkla yeni gelenler arasında sosyal bağların güçlendirilmesi ve kırsal alanların altyapısal sürdürülebilirliğinin sağlanması, kırsal yaşamın geleceği açısından kritik öneme sahiptir.

Literatürden elde edilen bulgular ve katılımcı ifadeleri, kırsal alanların yalnızca bireysel bir yaşam mekânı olarak değil, aynı zamanda toplumsal dayanışma ve sürdürülebilir kalkınma için bir zemin olarak da değerlendirildiğini ortaya koymaktadır.

4.3.2. Yerleşimin/Bölgenin ve Yerel Halkın Özellikleri

Katılımcılar, Ayvacık ve Bayramiç bölgelerini cazip kılan başlıca unsurlar arasında doğal güzellikleri, tarımsal üretim olanaklarını ve toplumsal bağları sıralamıştır. Kaz Dağları'nın doğal zenginlikleri, temiz hava ve biyolojik çeşitlilik, kırsal yaşamın sürdürülebilirliği açısından öne çıkmıştır. Ayrıca, bölgenin tarihsel ve kültürel dokusu, kırsala taşınma kararlarında önemli bir rol oynamıştır. Katılımcılar, Bayramiç'in tarımsal üretime uygunluğu ve sosyo-kültürel geçmişini vurgularken, Ayvacık'ın turizm ve pazarlama odaklı yapısının kırsal mekâna çok yönlü bir işlev kazandırdığını belirtmiştir.

Bölgenin sosyal bağları destekleyen yapısı da önemli bir avantaj olarak öne çıkmaktadır. Adatepe gibi köylerde topluluk bağlarının güçlü olması, kırsal yaşamı destekleyen dayanışma ağlarını teşvik etmektedir. Bunun yanı sıra, Büyükhüsun ve Yeşilyurt gibi köyler, hem güvenli yapıları hem de doğal güzellikleriyle dikkat çekmiştir.

Özellikle mevsimsel çeşitliliğin sunduğu fırsatlar, kırsalın farklı zamanlarda sunduğu estetik ve sosyal değerleri pekiştirmiştir.

Katılımcılar, kırsal alanlardaki altyapı eksikliklerini ve turizmin yarattığı baskıları kırsal yaşamın başlıca sorunları arasında sıralamıştır. Yaz aylarında artan nüfus, su ve elektrik gibi temel kaynaklara olan talebi artırmış, altyapı sistemlerini yetersiz hale getirmiştir. Özellikle, turizm kaynaklı nüfus artışı, çevresel sorunları ve atık yönetimi zorluklarını beraberinde getirmiştir. Adatepe gibi turistik köylerde kırsal soylulaştırma süreci, geleneksel yaşam pratiklerinin dönüşmesine ve yerel halkın mülkiyet kaybına yol açmıştır. Çöp yönetimi gibi temel hizmetlerin eksikliği, hem çevre temizliğini hem de yaşam kalitesini olumsuz etkilemiştir.

Yerleşimlerin doğal ve sosyal özellikleri, kırsal yaşamı cazip hale getirirken, altyapı eksiklikleri ve çevresel tehditler sürdürülebilir yaşam üzerinde baskı oluşturmaktadır. Bölgedeki toplumsal ve ekonomik dinamiklerin dengelenmesi, kırsal yaşamın sürdürülebilirliği için kritik bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır.

Yerel halkın sosyal yapısı, kırsal yaşamı destekleyen unsurlar arasında yer almaktadır. Yerel halkın dayanışmacı ve yardımsever tutumu, yeni gelenlerin kırsala adaptasyonunu kolaylaştırmıştır. Özellikle kadınların katılımıyla oluşturulan kooperatifler ve gıda toplulukları, kırsal dayanışmayı güçlendiren mekanizmalar olarak öne çıkmıştır. Katılımcıların bir kısmı, köylülerin kadim bilgi birikiminin kırsal üretim süreçlerinde önemli bir yer tuttuğunu ifade etmiştir.

Ayrıca, yerel halkın eğitim düzeyinin yüksek olduğu köylerde, açık fikirlilik ve sosyal etkileşimdeki kolaylık dikkat çekmiştir. Eğitimli bireylerin, köy dışındaki farklı mesleklerde yer alması, yerel sosyal sermayeyi artırmış ve kırsalda toplumsal bağları güçlendirmiştir.

Yerel halkın yenilikçi tarım yöntemlerine karşı direnç göstermesi, kırsalda üretim ilişkilerinin gelişimini sınırlamaktadır. Geleneksel yöntemlere sıkı sıkıya bağlılık, yeni gelenlerin organik tarım gibi uygulamalarına yönelik şüpheci bir yaklaşımı beraberinde getirmiştir. Ayrıca, ekonomik zorluklar nedeniyle yerel halkın mülklerini satması, toprak mülkiyetinin el değiştirmesine ve kırsal alanlarda ekonomik dönüşüme yol açmıştır. Bu durum, sosyal eşitsizlikleri artırmakta ve yerel halkın kırsal ekonomideki etkisini azaltmaktadır.

Bazı durumlarda, yerel halk ile yeni gelenler arasında karşılıklı önyargılar ve sosyo-kültürel farklılıklar sosyal uyumu zorlaştırmıştır. Katılımcılar, yerel halkın geleneksel

yapıları koruma konusundaki hassasiyetini vurgularken, sosyal ilişkilerde mesafeli bir tutum sergilediklerini de belirtmiştir.

Yerel halk, kırsalda sosyal bağların güçlenmesine katkıda bulunmakla birlikte, geleneksel yöntemlere bağlılık ve ekonomik zorluklar gibi nedenlerle kırsal dönüşüm süreçlerine uyum sağlamada zorlanmaktadır. Yeni gelenler ile yerel halk arasında dayanışma ve iş birliğinin artırılması, kırsal yaşamın sosyal sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır.

Yerleşimlerin ve yerel halkın özellikleri, kırsal yaşamın sosyal, ekonomik ve çevresel dinamiklerini şekillendiren temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Doğal ve kültürel zenginlikler, güçlü topluluk bağları ve üretim olanakları kırsal yaşamın cazibesini artırırken, altyapı eksiklikleri, çevresel tehditler ve sosyo-ekonomik dönüşümler sürdürülebilirliği tehdit etmektedir. Yeni gelenler ile yerel halk arasındaki dayanışma ve iş birliğinin artırılması, kırsal alanların dönüşüm süreçlerinde sosyal ve ekonomik dengenin sağlanmasında kritik bir öneme sahiptir.

4.4. Tema 4: Kırsal Alan Üzerindeki Etki ve Değişimler

4.4.1. Sosyal Etkiler

Kırsala göç eden bireyler, yerel halkın yaşam biçimlerini ve toplumsal dinamiklerini etkileyerek kırsal alanlarda yeni sosyal dengeler ve etkileşimler yaratmaktadır. Bu süreç, farklı yaşam biçimleri, beklentiler ve mekân algıları nedeniyle yerel topluluklar ile yeni gelenler arasında çok boyutlu ve zorlu bir etkileşim ortaya çıkarmaktadır.

Yerel halk ve yeni gelenler arasındaki ilişkiler, genellikle uyum çabaları ile sosyal çatışmalar arasında şekillenmektedir. Yeni gelenlerin kırsal yaşam pratiklerine yönelik eleştirileri, yerel halkın geleneksel yaşam tarzını savunma gereksinimi hissetmesine neden olmaktadır. Özellikle, hayvanların bahçelere zarar vermesi veya çevresel koşullar gibi konularda dile getirilen şikayetler, kırsal mekânın anlamını yeniden tanımlama çabalarını zorlaştırmaktadır. Buna karşın, kırsal yaşamı benimseyip yerel normlara saygı gösteren yeni gelenler, topluluk içinde güçlü sosyal bağlar kurabilmektedir. Ancak bu uyum, kırsal topluluklar içindeki genel dengeleri korumakta çoğu zaman yetersiz kalmaktadır (Phillips, 2005; Guimond & Simard, 2010).

Tarihî yapıların ve sosyal mekânların yeniden işlevlendirilmesi, kırsal alanlarda toplumsal bağların korunmasında ve güçlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, bir kilisenin okula dönüştürülmesi ve bu okulun günümüzde seminer alanı olarak kullanılması, yerel halkın kolektif hafızasını güçlendirmiş ve yeni sosyalleşme alanları yaratmıştır. Bu tür dönüşümler, kırsal toplulukların geçmişle olan bağlarını korurken, geleceğe yönelik sosyal dinamiklerini de desteklemektedir. Benzer şekilde, kırsal sosyal mekânlar, yalnızca toplulukların bir araya geldiği alanlar değil, aynı zamanda kadınların, çocukların, gençlerin ve yaşlıların kırsal yaşamın aktif bir parçası haline gelmesini sağlayan önemli sosyal platformlardır. Örneğin, köylerde kurulan üretim haneler, kütüphaneler ve dernek merkezleri, kadınların üretime daha fazla katılmasını sağlamakta, çocukların eğitim ve sosyal gelişimlerini desteklemekte ve yaşlıların toplumsal bağlarını güçlendirmektedir. Bu tür mekânlar, kırsal bölgelerde toplumsal eşitliği teşvik etmekte ve dayanışmayı artırmaktadır (Shucksmith, 2000; Halfacree, 2007).

Sosyal dayanışma ve sürdürülebilirlik, kırsal alanların geleceği açısından kritik bir öneme sahiptir. Örneğin, "Yakın Bahçeler Ağı" gibi projeler, genç yeni gelenler ile toprak sahipleri arasında dostluk, bilgi ve ürün paylaşımını teşvik ederek kırsal dayanışmayı güçlendirmektedir Kooperatifleşme ve temiz üretim girişimleri, yerel ürünlere katma değer kazandırarak kırsal ekonomiyi desteklemekte ve yerel halkın kırsal yaşamı sürdürme motivasyonunu artırmaktadır. Bu tür girişimler, kırsal alanların yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda sosyal bağların ve topluluk aidiyetinin güçlendirildiği sürdürülebilir yapılar haline gelmesine katkıda bulunmaktadır.

Yeni gelenlerin turizm, estetik ve düzen odaklı beklentileri, yerel halkın geleneksel ekonomik çıkarlarıyla çelişebilmekte ve kırsal alanda sosyal gerilimlere yol açmaktadır. Örneğin, kırsal meydanların düzenlenmesi veya yeni yapılaşmaların estetik kaygılarla planlanması, yerel halkın alışkanlıkları ve ekonomik pratikleriyle çatışmalara neden olabilmektedir. Bu tür durumlarda, karşılıklı anlayış, güven ve iş birliğine dayalı sosyal politikaların geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Bu süreç, kırsal soylulaştırma kavramıyla da ilişkilendirilebilir. Yeni gelenlerin kırsal mekânı estetik ve tüketim odaklı bir anlayışla dönüştürme çabaları, yerel halkın kültürel ve ekonomik pratikleri üzerinde baskı oluşturmaktadır. Kırsal soylulaştırma sürecinde, geleneksel kırsal topluluklar, yeni gelenlerin yaşam biçimlerine uyum sağlamak zorunda kalırken, ekonomik ve kültürel değerlerini korumakta güçlük çekmektedir (Phillips, 2005).

Bu dönüşüm, kırsal mekânın anlamını yeniden tanımlarken, toplumsal ilişkilerde gerilim ve uyumsuzluk yaratabilmektedir (Smith & Phillips, 2001).

Çevresel farkındalık ve sürdürülebilir tarım uygulamaları, kırsal alanlarda sosyal yapıyı olumlu yönde etkilemektedir. Zirai ilaç kullanımının azaltılması gibi uygulamalar, bireyler arası bilgi paylaşımıyla desteklenerek kırsal topluluklarda çevre bilincinin yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Bu tür uygulamalar, kırsal alanların yalnızca üretim merkezleri değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel değerlerin korunduğu yaşam alanlarına dönüşmesini desteklemektedi (Woods, 2011).

Post-prodüktivist mekân, kırsal alanların yalnızca tarımsal üretime dayalı ekonomik merkezler olmanın ötesine geçerek, sosyal bağların, estetik kaygıların ve çevre odaklı değerlerin ön plana çıktığı bir yapıya dönüşümünü ifade etmektedir (Halfacree, 2007; Woods, 2011). Bu dönüşüm, kırsal alanların sosyal boyutunda önemli değişimlere yol açmaktadır. Özellikle, yerel halkın geleneksel toplumsal yapıları ve yaşam biçimleri, yeni gelenlerin turizm, estetik ve tüketim odaklı talepleriyle karşı karşıya gelmektedir. Bu durum, yerel topluluklar ile yeni gelenler arasında sosyal çatışma potansiyelini artırırken, aynı zamanda kırsal alanlarda sosyal etkileşim ve dayanışma mekanizmalarının yeniden şekillenmesine neden olmaktadır. Örneğin, kırsal sosyal mekânların yeniden işlevlendirilmesi, yerel halk ve yeni gelenler arasında ortak sosyal bağların kurulmasına olanak sağlarken, bu tür mekânların estetik veya tüketim odaklı kullanılma eğilimi, topluluk dinamiklerini zorlayabilmektedir. Post-prodüktivist kırsal mekân, sosyal bağların yeniden üretildiği ve aynı zamanda gerilimlerin şekillendiği bir alan olarak, kırsal dönüşümün sosyal boyutunu daha görünür hale getirmektedir.

Bu bağlamda kırsala göç süreçleri, yerel toplulukların sosyal yapısını dönüştürmekte, ancak bu dönüşüm, uyum ve çatışma dinamikleriyle şekillenmektedir. Kırsal soylulaştırma ve post-prodüktivist mekân anlayışları, bu süreçte kırsal alanların yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel değerlerin şekillendiği çok boyutlu yapılar olarak ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu nedenle, yerel halk ve yeni gelenler arasında sosyal bağları güçlendirecek, uyum sürecini destekleyecek ve çevresel sürdürülebilirliği teşvik edecek politikaların geliştirilmesi, kırsal alanların geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

4.4.2. Ekonomik Etkiler

Kırsal alanlardaki ekonomik dönüşüm, yeni gelen bireylerin yatırımları, turizm faaliyetleri ve topluluk temelli girişimlerin katkısıyla belirgin bir hareketlilik kazanmaktadır. Ancak bu süreç, yerel halkın ekonomik erişiminde eşitsizlikleri derinleştirebilecek ve geleneksel üretim biçimlerini tehdit edebilecek riskler barındırmaktadır.

Turizm ve hizmet sektörü, kırsal ekonomide yeni gelir kaynakları yaratarak kısa vadede ekonomik canlılık sağlamaktadır. Yeni gelenlerin talebiyle artan ürün satışları ve dönemsel istihdam fırsatları, yerel halk için önemli ekonomik katkılar sunmaktadır (Marsden, 1998). Ancak bu süreçte arazi ve mülk fiyatlarının yükselmesi, yerel halkın mülkiyet erişimini zorlaştırmakta ve sınıfsal farklılaşmayı derinleştirmektedir (Smith ve Phillips, 2001). Ekonomik gücü yüksek bireylerin kırsal alanlara olan ilgisi, mevcut ekonomik dinamikleri değiştirerek tarımsal faaliyetlerin geri plana itilmesine yol açmaktadır (Gosnell ve Abrams, 2009).

Buna karşın, yerel kalkınmayı destekleyen kooperatifler ve dayanışmacı ekonomik modeller, kırsal ekonominin sürdürülebilirliği açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Kooperatifleşme, yerel üreticilerin katma değer yaratan ürünler üretmesini ve pazarlara erişimini kolaylaştırarak ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirmektedir (Guimond ve Simard, 2010). Bu tür girişimler, ekonomik dönüşümün sürdürülebilirliğini sağlarken, yerel halkın da sürece aktif katılımını teşvik etmektedir (Phillips, 2005).

Öte yandan, kentsel dönüşüm politikalarının dolaylı etkileri, kırsal alanlarda arazi kullanımı ve ekonomik yapıyı değiştirmektedir. Büyük şehirlerde artan yaşam maliyetleri ve kentsel yayılma, kırsal alanları yeni bir yaşam mekânı olarak öne çıkarmaktadır (Harvey, 1989; Lefebvre, 1991). Bu durum, kırsal mekânın ekonomik ve sosyal yapısını dönüştürerek geleneksel üretim biçimlerini baskılamakta ve kırsal alanları kentsel çeperlerin bir uzantısına dönüştürmektedir.

Bu bağlamda, kırsal alanlarda ekonomik dönüşüm, yeni yatırımlar ve ekonomik çeşitlilik açısından önemli fırsatlar sunsa da arazi fiyatlarındaki artış, sınıfsal gerilimler ve geleneksel ekonomik faaliyetlerin gerilemesi gibi riskler taşımaktadır. Sürdürülebilir kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi için yerel halkın ekonomik süreçlere katılımını teşvik eden, topluluk temelli ve kapsayıcı politikalar geliştirilmelidir. Ekonomik fırsatların yerel halk için erişilebilir hale getirilmesi, kırsal alanların uzun vadede sosyal ve ekonomik dayanıklılığını güçlendirecektir (Marsden, 1998; Smith ve Phillips, 2001; Guimond ve Simard, 2010).

4.4.3. Mekansal ve Fiziksel Etkiler

Kentten kırsala göçle birlikte kırsal alanlarda önemli mekânsal ve fiziksel dönüşümler yaşanmaktadır. Yeni gelen bireylerin arazi edinme ve konut talepleri, yerel halkın yaşam alanları üzerinde baskı oluşturarak sosyal ve mekânsal uyumsuzluklara neden olmaktadır. Özellikle manzara ve çevresel düzenlemelere dair beklentiler, kırsal alanların özgün yapısını tehdit ederken yerel halkın rahatsız ve yabancı hissetmesine neden olabilir hatta yerinden edilme düşüncesine itebilmektedir (Phillips, 2005; Halfacree, 2007; Hurley ve Arı, 2018). Bu durum, kırsal soylulaştırma süreçlerinin bir yansıması olarak yerel halkın mekânsal düzen üzerindeki kontrolünü kaybetmesine yol açmakta ve kırsal peyzajın fiziksel yapısını dönüştürmektedir (Abrams vd.,, 2012; Guimond ve Simard, 2010).

Turizm hareketlerinin kırsal alanlara etkisi, bu mekânsal dönüşümleri hızlandıran önemli nedenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle doğal güzelliklere ve kültürel değerlere sahip bölgelerde turizme yönelik yatırımlar ve ikinci konut inşaatlarının artması, tarımsal arazilerin yapılaşmaya açılmasına neden olmaktadır. Turizmin kırsal alanlarda yarattığı ekonomik çekicilik, tarımsal faaliyetlerin gerilemesine yol açarak kırsal ekonomiyi dönüştürmektedir. Bu durum, kırsal alanların üretim odaklı yapısını zayıflatmakta, geleneksel geçim kaynaklarını tehdit etmekte ve arazi fiyatlarını yükselterek yerel halk üzerinde ekonomik baskı oluşturmaktadır. Ekonomik getirisi yüksek turizm faaliyetleri, yerel halkın yaşam biçiminde dönüşüme yol açarken, kırsal soylulaştırma süreçlerini de tetiklemektedir.

Turizmin sağladığı kısa vadeli ekonomik kazançlar, tarımsal üretimin geri plana atılmasına yol açmakta ve kırsal ekonominin yapısını değiştirmektedir. Özellikle hızlı kazanç sağlayan arazi satışları ve turizm odaklı yatırımların ön plana çıkması, kırsal alanların üretim odaklı sürdürülebilir yapısını zayıflatmakta ve uzun vadede kırsal ekonomiyi kırılgan hale getirmektedir. Geleneksel tarımsal faaliyetlerin azalmasıyla birlikte, kırsal alanların özgün peyzajı ve doğal yapısı da baskı altına girmekte; turizm talebine uyum sağlamak için gerçekleştirilen altyapı çalışmaları, çevresel tahribata ve doğal kaynakların aşırı kullanımına neden olmaktadır.

Bu dönüşüm sürecinde kırsal alanların doğal ve kültürel değerlerinin korunabilmesi için tarım ve turizmin dengeli bir şekilde planlanması kritik önem taşımaktadır. Ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliği, yalnızca turizm odaklı kısa vadeli yatırımlar yerine, tarımsal üretimi destekleyen uzun vadeli stratejilerin geliştirilmesi ile mümkün olabilir. Böylelikle

kırsal alanların ekolojik dengesinin korunması, ekonomik çeşitliliğin sağlanması ve yerel halkın geçim kaynaklarının güvence altına alınması hedeflenmelidir.

Tarihî yapıların farklı işlevlerle yeniden kullanımı, kırsal mekânın kültürel ve ekonomik değerini artırma potansiyeli taşımaktadır. Yıkılan bir kilisenin taşlarının okul inşasında kullanılması ve bu yapının daha sonra turizm ve eğitim amaçlı değerlendirilmesi, kırsal alanlarda mekânsal yeniden anlamlandırma süreçlerini desteklemektedir. Ancak bu tür dönüşümler, kültürel mirasın korunması ile modern kullanım talepleri arasında gerilimlere neden olmakta ve dönüşüm sürecini karmaşıklaştırmaktadır.

Yerel mimari dokunun korunması ise ekonomik ve sosyal zorluklarla karşı karşıyadır. Geleneksel malzemelerin yüksek maliyeti, yerel halkı daha düşük maliyetli ve erişilebilir yapı malzemelerine yöneltmekte, bu da kırsal mimaride betonarme yapıların artmasına neden olmaktadır (Hurley ve Arı, 2018; Abrams vd., 2012). Buna karşılık, yeni gelen bireyler kimi zaman kırsal alanların özgün mimari dokusuna uyumsuz yapılar inşa ederek köylerin görsel bütünlüğünü tehdit etmektedir (Guimond ve Simard, 2010; Phillips, 2005). Sit alanı statüsüne sahip bölgelerde, yapılaşma üzerindeki kısıtlamaların yerel halkın ihtiyaçlarını karşılamasını zorlaştırdığı ve ekonomik baskıyı artırdığı görülmektedir. Tarihi ve kültürel mirasın korunması açısından büyük bir potansiyel taşıyan bu statü, uygulamadaki yetersizlikler ve denetim eksiklikleri nedeniyle istenilen düzeyde koruma sağlayamamaktadır. Adatepe örneğinde olduğu gibi, koruma kararlarının köyün özgün kimliğini korumak yerine ekonomik ve sosyal baskılara yol açtığı, yerel halkın yaşamını zorlaştırdığı görülmektedir. Aynı zamanda, bazı yapılaşmaların devam etmesi ve denetimlerdeki esneklik, bu süreçteki adaletsizlik algısını güçlendirmektedir. Bu durum, kırsal mekânların korunması çabalarını sekteye uğratırken, yerel halkın ekonomik faaliyetleri üzerinde de sınırlayıcı olmaktadır.

Planlama politikalarının eksikliği ve ekonomik baskılarla birleştiğinde, bu süreç kırsal alanlarda kültürel ve mekânsal bozulmayı hızlandırmaktadır. Yerel mimari dokunun korunması için hem ekonomik destek mekanizmalarının oluşturulması hem de sit alanlarında yaşayan yerel halkın ihtiyaçlarını gözeten sürdürülebilir çözümler geliştirilmesi kritik önem taşımaktadır.

Dolayısıyla, kentten kırsala göç ve turizmin etkisiyle kırsal alanların mekânsal ve fiziksel yapısı büyük bir dönüşüm geçirmektedir. Yeni gelenlerin talepleri ve ekonomik beklentiler, kırsal alanlarda soylulaştırmayı hızlandırarak yerel halkın sosyal ve mekânsal uyumunu zorlaştırmaktadır (Phillips, 2005; Halfacree, 2007; Hurley ve Arı, 2018). Tarihî

yapıların yeniden işlevlendirilmesi ve sit alanı statüleri, kırsal mekânların kültürel değerini koruma potansiyeli taşırken, planlama politikalarının yetersizliği ve ekonomik baskılar bu süreçlerin sürdürülebilirliğini riske atmaktadır (Woods, 2011; Guimond ve Simard, 2010). Kırsal kalkınma için tarım, turizm ve kültürel mirasın dengeli bir şekilde ele alınması ve yerel toplulukların ekonomik dönüşüme aktif olarak dahil edilmesi gerekmektedir.

4.4.4. Çevresel ve Ekolojik Etkiler

Kentten kırsala göç ve turizm faaliyetleri, kırsal alanların ekolojik dengesinin bozulmasına ve doğal kaynaklar ile tarımsal üretim üzerinde ciddi baskılar oluşturmaktadır. Özellikle yapılaşma baskısı ve yeni yatırımlar tarım arazilerini imara açılmasına sebep olmakta bu durum doğal peyzajın parçalanmasına ve tarımsal üretim faaliyetlerinin azalmasına yol açmaktadır. Bu süreç, kırsal alanlardaki arazi kullanım desenlerinde dönüşüme, tarımsal üretim faaliyetlerinin azalmasına ve toprağın verimliliğinin zayıflamasına neden olmaktadır (Abrams v.d., 2012; Halfacree, 2007; Guimond ve Simard, 2010).

Turizm yatırımları, yoğun yapılaşma ve artan insan hareketliliği sonucunda su, enerji ve atık yönetimi gibi altyapı sistemleri yetersiz kalmakta, bu da çevresel kirliliği artırmaktadır. Özellikle turistik tesislerin ve ikinci konutların inşası sırasında ormanlık alanların ve tarım arazilerinin tahrip edilmesi, bitki örtüsünün yok olmasına ve yerel hayvan popülasyonlarının yaşam alanlarının daralmasına neden olmaktadır (Matarrita-Cascante ve diğerleri, 2015; Hines, 2010). Özellikle kıyı kesimlerinde artış gösteren turizm yatırımları, doğal alanların ticari amaçlarla dönüştürülmesine, kırsal peyzajın özgün doğal yapısını kaybetmesine sebep olmaktadır. Bu dönüşüm, kırsal yaşamı metalaştırarak geleneksel tarımsal ve ekolojik yapının sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

Çevresel düzenlemeler ise yerel halkın tarım ve hayvancılık faaliyetlerini zorlaştırırken, aynı zamanda doğal varlıkların korunmasına yönelik uygulamalarda tutarsızlıklar barındırmaktadır. Örneğin, hayvancılığa getirilen sınırlamalar yerel üretim pratiklerini zora sokarken, aynı bölgelerde yapılaşmaya izin verilmesi çevresel politikaların etkinliğini zayıflatmak ve yerel halkın ekonomik faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Bu tür çelişkiler, yerel halkın geçim kaynaklarını tehdit etmekte ve kırsal alanlarda çevre koruma hedefleri ile ekonomik kalkınma arasındaki dengesizliği derinleştirmektedir.

Yerel halk ile yeni gelenler arasında, çevresel farkındalık düzeyindeki ayrışmalar nedeni ile alanların ekolojik dengesini sağlama sürecinde yeni gerilimlere yol açmaktadır. Su kullanımı ve tarımsal yenilikler gibi konularda ortaya çıkan çelişkiler, kırsal alanlarda daha bütüncül ve katılımcı bir çevre yönetimi anlayışının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Mevcut tarım politikalarının dönüştürülmesi, kimyasal tarım uygulamaları yerine doğa dostu yöntemlerin benimsenmesi, atalık tohumların korunarak çoğaltılması ve yerel toplulukların ekolojik yönetim süreçlerine katılımının desteklenmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, kırsala göç eden bireylerin çevre dostu uygulamaları ve doğa koruma faaliyetleri, kırsal alanların korunmasına yönelik önemli bir potansiyel taşımaktadır. Yeni gelenlerin çevre temizliği, ekolojik restorasyon projeleri ve sivil toplum girişimleri, kırsal ekosistemlerin sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır (Wilbur, 2013; Hines, 2010). Ancak bu girişimlerin etkili olabilmesi için yerel halkın geleneksel bilgi birikimi ve tarımsal pratikleriyle harmanlanması gerekmektedir. Aksi takdirde, bu katkılar kısa vadeli çözümlerle sınırlı kalmakta ve ekolojik dengeyi sağlama potansiyelini tam anlamıyla gerçekleştirememektedir (Guimond ve Simard, 2010).

Dolayısıyla, kırsal alanlarda ekolojik ve çevresel sürdürülebilirliği sağlamak için doğal kaynakların dengeli kullanımı, planlama politikalarının etkinleştirilmesi ve yerel halkın katılımını esas alan çözümler geliştirilmelidir. Yeni gelenlerin çevre bilinci ve savunuculuk girişimleri, yerel toplulukların geleneksel bilgi ve pratikleri ile harmanlandığında, kırsal alanlarda sürdürülebilir bir yaşam modeli oluşturmak mümkün olacaktır. Halfacree (2007) ve Phillips (2005), kırsal alanların geleceğinin ancak koruma, kalkınma ve katılım hedeflerinin dengeli bir şekilde ele alınmasıyla mümkün olacağını vurgulamaktadır. Bu çerçevede, yerel halk ve kırsala göç eden bireylerin iş birliği ile kırsal ekosistemlerin uzun vadeli sürdürülebilirliği sağlanabilir.

5. KAYNAKLAR

Abay, A. ve Şimşek, A. (2008, 29-30 Ağustos). Ayvacık ilçesinin sosyal ve ekonomik değerleri. Ayvacık Değerleri Sempozyumu, Çanakkale, 1-10.

Abrams, J. B., Gosnell, H., Gill, N. J., Klepsis, P. J. (2012). Re-creating the Rural, Reconstructing Nature: An International Literature Review of the Environmental Implications of Amenity Migration. Conservation and Society, 10(3), 270-284.

Adamiak, C., Pitkanen, K., Lehtonen, O. (2017). Seasonal residence and counterurbanization: the role of second homes in population redistribution in Finland. GeoJournal, 82, 1035-1050. https://doi.org/10.1007/s10708-016-9727-x

Akbaş Örs, E. C. (2022). Mekânsal ve işlevsel değişimin toplumsal yapı temelinde irdelenmesi: Adatepe konutları (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü).

Akgün, A.A., Baycan-Levent, T., Nijkamp, P. Poot, J. (2010). Roles of Local and Newcomer Entrepreneurs in Rural Development: A Comparative Meta-analytic Study. Regional Studies, 45(9), 1207-1223.

Akşit, B. (1998). İçgöçlerin nesnel ve öznel toplumsal tarihi üzerine gözlemler: köy tarafından bir bakış. Türkiye'de içgöç içinde, (sf.22-37), Bolu-Gerede, 6-8 Haziran 1997. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Albayrak, L. (2021). Pandemi Sürecinde Köye Dönüş; Kırsalın Ekonomik ve Kültürel Yapısında Yaşanan Gelişmeler, Artvin Örneği. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14 (20. Bölge Bilimi ve Planlama Kongresi Özel Sayısı), 63-75.

Alonso González, P. (2016). Heritage and rural gentrification in Spain: The case of Santiago Millas. International Journal of Heritage Studies. DOI:10.1080/13527258.2016.1246468.

Alyakut, E., & Gençer, C. İ. (2018). Kırsal mimarlık mirasının korunmasında turizmin etkisi: Çanakkale - Adatepe Köyü. FSM İlmi Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 11, 251–262. https://doi.org/10.16947/fsmia.437779

Atabay, M. (2013). Çanakkale'de nüfusun yapısı, niteliği ve göçler. Aşklar savaşlar kahramanlar ve Çanakkale, Filiz Özdem (Editör), (1. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 409-428.

Aure, M., Førde, A., & Magnussen, T. (2018). Will migrant workers rescue rural regions? Challenges of creating stability through mobility. *Journal of Rural Studies, 60*, 52–59. https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.03.003

Ayvacık Halil Ağa Konağı Mevcut Durum Rölöve Projesi Raporu ve Albümü, Çanakkale.

Barcus, H. R., & Brunn, S. D. (2010). Place elasticity: Exploring a new conceptualization of mobility and place attachment in rural America. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 92(4), 281–295.

Başaran-Uysal, A. (2017). Kırsalda Koruma ve Soylulaştırma İkilemi: Adatepe ve Yeşilyurt Köyleri. Ege Mimarlık Dergisi, sayı 96.

Başaran-Uysal, A., Sakarya İ., (2018). Rural Gentrification in the North Aegean Countryside (Turkey). Iconarp International J of Architecture and Planning 6(1):99-125

Başçı, E. (2019). Köylüleşen Gönüllü Sadeler Üzerine Etnografik Bir Araştırma. Sosyoloji Notları, 3(2), 2-20.

Bayramiç Belediyesi. (2024). Bayramiç hakkında. Retrieved from https://www.bayramic.bel.tr/HOME/INDEX/BELDEMIZ/BAYRAMIC-HAKKINDA

Benson, M. C. (2010), The Context and Trahectory of Lifestyle Migration, European Societies, 12(1), 45-64. https://doi.org/10.1080/14616690802592605

Benson, M., O'Reilly, K. 2009. Migration and the search for a better way of life: a critical exploration of lifestyle migration. The Sociological Review, 57 (4), 608-625.

Berry J.W. (1976). Human Ecology and Cognitive Style: Comparative Studies İn Cultural and Psychological Adaptationsage Publications ; New York : Distributed by Halsted Press

Bijker, R. A., Haartsen, T. (2011). More than Counter-urbanisation: Migration to Popular and Less-popular Rural Areas in the Netherlands. Population, space, and place. 18 (5), 643-657. https://doi.org/10.1002/psp.687

Borsdorf, A., Hidalgo, R., & Zunino, H. (2012). Amenity migration: A comparative study of the Italian Alps and the Chilean Andes. Journal of Sustainability Education, Vol. 3, March 2012. ISSN: 2151-7452

Bostan, H. (2017). Türkiye'de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Coğrafya Dergisi, 35, 1-16. https://doi.org/10.26650/JGEOG330955

Boyatzis, R. E. (1998). Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development. sage.

Boz, M., Özkan, Ç., & Eryaman, M. Y. (2020). Kırsal Kalkınmada Turizmin Önemi: Nusratlı Köyü Örneği. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi.

Böhlendorf Arslan, B. (2008, 29-30 Ağustos). Der landkreıs Ayvacık ın byzantınıscher zeıt, Ayvacık Değerleri Sempozyumu, Çanakkale, 103-116.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology, 3(2), 77–101. https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa

Brunori, G., Rossi, A., & Malandrin, V. (2011). Co-producing transition: Innovation processes in farms adhering to solidarity-based purchase groups (GAS) in Tuscany, Italy. *The International Journal of Sociology of Agriculture and Food*, *18*(1), 28-53.

Buldan, E. (2019). Re-visiting Bhabha's Thirdspace:The Case of Permanent Tourist Settlements in Fethiye. Yüksek lisans Tezi. İzmir Ekonomi Üniversitesi.

Bures, R. M. (1996). Migration and the Life Course: Is there a Retirement Transition?. International Journal of Population Geography, 3, 109-119.

Cassado-Diaz, M. A., Kaiser, C., Warnes, A. M. (2004). Northern European retired residents in nine southern European areas: characteristics, motivations and adjustment. Ageing and Society, 24(3), 353-381. https://doi.org/10.1017/S0144686X04001898

Cloke, P., Goodwin, M., Milbourne, P., & Thomas, C. (1995). Deprivation, poverty and marginalization in rural lifestyles in England and Wales. *Journal of Rural Studies*, *11*(4), 351-365.

Cosby, A. G., Lebakula, V., Smith, C. N., Wanik, D. W., Bergene, K., Rose, A. N., ... & Bloom, D. E. (2024). Accelerating growth of human coastal populations at the global and continent levels: 2000–2018. Scientific Reports, 14(1), 22489.

Costello L., (2009). Urban_Rural Migration: Housing Availability and Affordability. Australian Geographer, Vol. 40, No. 2, pp. 219_233.

Creswell, J. W. (2014). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches. Sage publications

Çakır, M. (2019). Yeni İletişim Teknolojilerinin Gelişimi Bağlamında Kent. Etkileşim, 3, 12-27.

Çanakkale Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi. (2021). Çanakkale

Çanakkale Valiliği. (2024). Bayramiç. Retrieved from http://www.canakkale.gov.tr/bayramic

Çeliker, Ö. İ. (2021). Dönüşümün Eşiğinde Bir Tarihi Kırsal Yerleşim: Ayvacık Büyükhüsun Köyü Koruma Önerisi. (Yüksek Lisans Tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çınar, S., & Lordoğlu, K. (2011). Mevsimlik tarım işçileri: marabadan ücretli fındık işçiliğine. Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu, 3, 419-448.

Çolakoğlu, E.(2007). ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 6, s. 187–202.

Darkot, B., & Tuncel, M. (1988). Ege bölgesi cografyası. *Istanbul Universitesi Yayınları*, (2365).

Deniz, B. (1998). Ayvacık (Çanakkale) yöresi düz dokuma yaygıları: kilim, cicim, zili. (1. Baskı). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 21.

Erten, İ. (2013). Çanakkale yerleşim kültürü. Aşklar savaşlar kahramanlar ve Çanakkale, Filiz Özdem (Editör), (1. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 385-408

Erinç, S. ve Öngör, S. (1979). Türkiye Coğrafyası, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul

Fırat, A. S. (2014). Doğayı ve insanı yoksullaştırıcı kentleşme pratikleri. Tesam Akademi Dergisi, 1(2), 31-64.

Field, J. (2006). Sosyal Sermaye, çev. B. Bilgen ve B. Şen, İstanbul, İstanbul Bilgi üniversitesi Yayınları.

Geray, H. (2006). Toplumsal araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlere giriş. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Ghose, R. (2004). Big Sky or Big Sprawl? Rural Gentrification and the Changing Cultural Landscape of Missoula, Montana. Urban Geography. DOI:10.2747/0272-3638.25.6.528.

Gieling, J., Vermeij, L., Haartsen, T. (2017). Beyond the local-newcomer divide: Village attachment in the era of mobilities. Journal of Rural Studies, 55, 237-247. http://dx.doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.08.015

Glorioso, R. S., Moss, L. A. G. (2007). Amenity migration to mountain regions: Current knowledge and a strategic construct for sustainable management.

Gosnell, H., & Abrams, J. (2009). Amenity migration: Diverse conceptualizations of drivers, socioeconomic dimensions, and emerging challenges. GeoJournal, 76(3), 303–322. https://doi.org/10.1007/s10708-009-9295-4

Görer, N. T. (2017). 'Hayalet'Göç: Yaşam Kalitesi Arayışında Türkiye Kıyı Yerleşmelerine Yönelen Avrupalı Emekliler. İdealkent, 5(14), 206-233.

Görmez, K. (1997). Kent ve siyaset. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları

Guimond, L., & Simard, M. (2010). Gentrification and neo-rural populations in the Québec countryside: Representations of various actors. Journal of Rural Studies, 26, 449-464

Gustafson, P. (2001). *Meanings of place: Everyday experience and theoretical conceptualizations*. Journal of Environmental Psychology, 21(1), 5–16. https://doi.org/10.1006/jevp.2000.0185

Gustafson, P. (2013). Place attachment in an age of mobility. In L. C. Manzo & P. Devine-Wright (Eds.), *Place attachment: Advances in theory, methods and applications* (pp. 37-48). Routledge.

Gücü, İ. 2022. A Survey on Spatial Effects of Newcomer Entrepreneurs in Rural Urla. Doktora Tezi. İzmir Teknoloji Enstitüsü.

Güler, A. C. (2018). Gökçeada'nın Kültürel Peyzaj Değerlerinin Belirlenmesi Ve Korunmasına Yönelik İlkeler. (Doktora Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Güler, A. C., Öğdül, H., Suiçmez, B. R., Sönmez, M., Eres, Z., Güler, K. 2019. Dönüştürülmesi Olanaksız "Yeni Bir İstanbul" İnşa Etmek Kentsel Dönüşüm Pratiğimiz. Yitirilen Köyler ve Dönüşen Peyzaj: Türkiye Kırsalının Geleceği.

Güreşçi, E. (2010). Türkiye'de Kentten-Köye Göç Olgusu. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 11 (1) 2010, 77-86.

Halfacree, K. (2006). From dropping out to leading on? British counter-cultural back-to-the-land in a changing rurality. Progress in Human Geography, 30(3), 309–336. https://doi.org/10.1191/0309132506ph613oa

Halfacree, K. (2007). Back to the land in the twenty first century-making connections with rurality. Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie, 98(1), 3-8.

Halfacree, K. (2008). To Revitalise Counterurbanisation Research? Recognising an International and Fuller Picture. Population, Space and Place, 14, 479-495.

Halfacree, K. (2012). Heterolocal Identities? Counter-Urbanisation, Second Homes, and Rural Consumption in the Era of Mobilities. Population, Space and Place, 18, 209-224.

Halfacree, K., & Boyle, P. (1998). Migration, rurality and the post-productivist countryside (pp. 1-20). Hoboken: Wiley.

Harmandar, Ş. (2000). Ayvacık ve Ezine'de Yörük Folklorü Saha Çalışması. (Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Harvey, D. (1989). *The urban experience*. Johns Hopkins University Press.

Herrero-Jáuregui, C., Concepción, E. D. (2023). Effects of counter-urbanization on Mediterranean rural landscapes. Landscape ecology, 38, 3695-3711. https://doi.org/10.1007/s10980-023-01756-1.

Hines, J. D. (2010). Rural Gentrification as Permanent Tourism: The Creation of the 'New' West. Environment and Planning D: Society and Space, 28, 509-525.

Holmes, H. (2006). Impulses towards a multifunctional transition in rural Australia: Gaps in the research agenda. Journal of Rural Studies, 22, 142-160.

Hurley, P. T., Arı, U. (2018). Saying "No" to (the) Oxygen Capital? Amenity migration, counter- T territorialization, and uneven rural landscape change in the Kaz Dağları (Ida Mountains) of western Turkey. Journal of Rural Studies, 62, 195-208.

Ilgar, M. Z., & Ilgar, S. C. (2013). Nitel bir araştırma deseni olarak gömülü teori (Temellendirilmiş Kuram).

Ilgar, R. (2016). Çanakkale ilinde zeytin yetiştiriciliği ve yaşanan sorunlar. Coğrafya Dergisi, (32), 19-32.

Innsbruck, A.B., de Chile, R. H., Temuco, H. Z. (2012). Amenity Migration: a comparative study of the Italian Alps and the Chilean Andes. Journal of Sustainability Education, 3.

İçduygu, A., & Sirkeci, İ. (1999). Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri. O. Köymen, 75 Yılda Köylerden Şehirlere içinde (sf. 249-269). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

İslamoğlu, E., Yıldırımalp, S., & Benli, A. (2014). Türkiye'de tersine göç ve tersine göçü teşvik eden uygulamalar: İstanbul ili örneği. Sakarya İktisat Dergisi, 3(1), 68-93.

Jones, R. E., Fly, J. M., Talley, J., Cordell, H. K. (2014). Green Migration into Rural America: The New Frontier of Environmentalism? Society & Natural Resoruces:An International Journal, 16(3), 221-238. http://dx.doi.org/10.1080/08941920309159

Kaba, B., Südaş, İ., (2022). İzmir'deki İstanbullu Yaşam Tarzı Göçmenlerinin İzmir İmajı, Sosyoloji Dergisi, 44,249-273.

Keleş, R. (1998). Kentbilim Terimleri Sözlüğü. Ankara: İmge Kitabevi

Keleş, R. (2014). 100 Soruda Türkiye'de Kentleşme Konut ve Gecekondu. İstanbul: Cem Yayınevi

Kılıç, S.N., Buzlukçu, C. 2021. In the context of lifestyle migration escape from urban to rural: A qualitative research on new villager tourism entrepreneurs. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Degisi, 24 (46-1), 1387-1399. https://doi.org/10.31795/baunsobed.1019745

Kiger, M. E., & Varpio, L. (2020). Thematic analysis of qualitative data: AMEE Guide No. 131. Medical Teacher, 42(8), 846–854https://doi.org/10.1080/0142159X.2020.1755030

Kocabıyık, C., & Loopmans, M. (2021). Seasonal gentrification and its (dis) contents: Exploring the temporalities of rural change in a Turkish small town. Journal of Rural Studies, 87, 482-493.

Kongar, E. (2008). 21. Yüzyılda Türkiye 2000'li Yıllarda Türkiye'nin Toplum Yapısı. (41. Baskı), İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kordel. S., Wridinger, T., Jelen, I., Rustja, D. (2018). Processes of Immigration in Rural Europe. Cambridge Scholars Publishing, Cambridge.

Korkmaz, C. 2022. Türkiye'de karşı kentleşmenin izlerini aramak:Kuzey Istanbul örneği. Doktora Tezi. Konya Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı.

Krannich, R. S., Petrzelka, P., & Brehm, J. M. (2006). Social change and well-being in western amenity-growth communities. In Population change and rural society (pp. 311-331). Dordrecht: Springer Netherlands.

Kuckartz, U. (2014). Qualitative text analysis: A guide to methods, practice and using software. Sage Publications.

Kuran, S. A., Kuran, H. (2022). Toprağa Dönüşçüler: Türkiye Özelinde Bir Saha Araştırması. Mülkiye Dergisi, 46(1),63-99.

Kümbetoğlu, B. (2008). Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma. Bağlam yayıncılık.

Leal, D. M. S. (2014). Neo-Rural settlements in continental Portugal: Threaths and opportunities for rural planning. Geography, Environmental Science, Sociology.

Lee, E. S. (1966). A theory of migration. Demography, 3, 47-57.

Lefebvre, H. (1991). of Everyday Life. Foundations for a Sociology of the Everyday, 2.

Lewicka, M. (2005). Ways to make people active: The role of place attachment, cultural capital, and neighborhood ties. *Journal of Environmental Psychology*, 25(4), 381–395.

Löffler, R., Walder, J., Beismann, M., Warmuth, W., & Steinicke, E. (2016). Amenity migration in the Alps: Applying models of motivations and effects to 2 case studies in Italy. *Mountain research and development*, *36*(4), 484-493.

Makul, S. Gönüllü Sadelik: Kentten Köye Göç Eden Bireylerde Yeni Bir Tüketim Deneyimi. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya.

Marsden, T. (1998). New rural territories: regulating the differentiated rural spaces. *Journal of rural studies*, *14*(1), 107-117.

Marsden, T. (1999). Rural futures: the consumption countryside and its regulation. *Sociologia ruralis*, *39*(4), 501-526.

Matarrita-Cascante, D., Sene-Harper, A., & Stocks, G. (2015). International amenity migration: Examining environmental behaviors and influences of amenity migrants and local residents in a rural community. Journal of Rural Studies, 38, 1–11. https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.01.005

Mercan, Ş. O. ve Yıldız, A. (2014). Çanakkale'nin Kırsal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Bölgesel Turizm Gelişimi Açısından Önemi. Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi, 7(1), 58-61.

Milbourne, P. (2007). Re-populating rural studies: Migrations, movements andmobilities.Journal of Rural Studies, 23(3), 381–386. https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2007.04.002

Milbourne, P., & Kitchen, L. (2014). Rural mobilities: Connecting movement and fixity in rural places. *Journal of rural studies*, *34*, 326-336.

Mitchell, C. J. A., & Madden, M. (2014). Re-thinking commercial counterurbanisation: Evidence from rural Nova Scotia, Canada. Journal of Rural Studies, 36, 137–148. https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.07.007:contentReference[oaicite:3]{index=3}.

Morgan, K., & Murdoch, J. (2000). Organic vs. conventional agriculture: knowledge, power and innovation in the food chain. *Geoforum*, *31*(2), 159-173.

Moss, L. A. G. (2006). Next Steps and the Longer View [Chapter 21: The Amenity Migrants, Seeking and Sustaining Mountains and Their Cultures].

Nowell, L. S., Norris, J. M., White, D. E., & Moules, N. J. (2017). Thematic analysis: Striving to meet the trustworthiness criteria. International Journal of Qualitative Methods, 16(1), 1–13. https://doi.org/10.1177/1609406917733847

O'Reilly, K. (2010). The Rural Idyll, Residential Tourism, and the Spirit of Lifestyle Migration. Department of Sociean Sciences, University of Loughborough.

Orhan, G., & Yücel, Y. (2019). Kırsal Mekânın Metalaşması ve Soylulaştırmanın Köy Hâli: Doğanbey Köyü'nün Dönüşümü. MAD Journal

Öğdül, H. (2019). Kırsal Alanların Değişimi ve Kırsal Planlama Çerçevesinde Bir Değerlendirme. Yitirilen Köyler ve Dönüşen Peyzaj: Türkiye Kırsalının Geleceği, 3, 41-49.

Öngen, M. (2008). Alternatif Turizm Kaynakları: Yeşilyurt Örneği. *Küçükkuyu Değerleri Sempozyumu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*, *30*, 15-18.

Özadak, A. (2016). "Köye Geri Dönüş": Türkiye'deki Ekolojik Çiftliklerde Birlikte Yaşam Deneyimleri ve Yeni Köylülük (Yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Özarar, N. (2008). Bir Zamanlar Küçükkuyu. *Küçükkuyu Değerleri Sempozyumu*, 133-136.

Özdemir, A. (2008). Tarih Öncesi Dönemlerde Ayvacık. *Ayvacık Değerleri Sempozyumu*, 29-30.

Özer, İ. (2004). Kentleşme, kentlileşme ve kentsel değişme. Ekin Kitabevi.

Özgen, Y. M. A. İ., & Doğrusoy, İ. T. Kentten-Kıra Göç: İzmir-Urla Örneği Üzerinden Bir İnceleme.

Özhan, T., & Yaman, H., (2008). Lamponia: Küçükkuyu'nun Unutulan Arkeolojik Değeri . Küçükkuyu Değerleri Sempozyumu (pp.79-88). Çanakkale, Turkey

Patten, L. H., Tegeler, C. J., & Lockie, S. (2015). Sociocultural change facing ranchers in the Rocky Mountain West as new populations and technologies influence traditional

rural communities. *Journal of Rural Studies, 39*, 1–10. https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.03.002

Phillips, M. (2005). Differential productions of rural gentrification: Illustrations from North and South Norfolk. Geoforum, 36, 477-494.

Ploeg, J. D. W. 2012. "Bir Kez Daha Köylü Üretim Tarzı Üzerine" Kırsal Kalkınmada Alternatif ve Yeni Yaklaşımlar, Heinrich Böll Vakfı, İstanbul. https://tr.boell.org/tr/2014/06/16/kirsal- kalkinmada-alternatif-ve-yeni-yaklasimlar-0

Pretty, J. (2007). Sustainable agriculture and food systems. *Sage Handb. Environ. Soc, 2007*, 457-470.

Putnam, R.D. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of american community. New York: Simon and Schuster.

Ralph, D., & Staeheli, L. A. (2011). Home and migration: Mobilities, belongings and identities. *Geography Compass*, 5(7), 517–530

Rivera-Escribano, M. J. (2007). Migration to rural Navarre: Questioning the experience of counter-urbanisation. Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie, 98(1), 32-41.

Sardinha, J. (2013). Lifestyle Migrants in Central Portugal: Strategies of Settlement and Socialisation. Confested Spatialities, Lifestyle, Migration and Residential Tourism, 1. Baskı, Routledge.

Saldana, J. (2022). Nitel Araştırmacılar İçin Kodlama El Kitabı. Aysel Tüfekci ve Süleyman Nihat Şad (Çev.). Ankara: Pegem Akademi.

Satir O, Erdogan, M. A. (2016). Monitoring the land use/cover changes and habitat quality using Landsat dataset and landscape metrics under the immigration effect in subalpine eastern Turkey. Environ Earth Sci 75:1–10

Shiva, V. (2016). Soil, not oil: climate change, peak oil and food insecurity. Bloomsbury Publishing.

Shortall, S., & Shucksmith, M. (2001). Rural development in practice: issues arising in Scotland and Northern Ireland. Community development journal, 36(2), 122-133.

Smith, D., & Phillips, D. (2001). Socio-cultural representations of greentrified Pennine rurality. *Journal of Rural Studies*, *17*(4), 457–469. https://doi.org/10.1016/S0743-0167(01)00017-0

Smith, D., & Brown, P. (2015). Migration and motivations: A focus on lifestyle migration destinations in the UK. Population, Space and Place, 21(3), 185–199. https://doi.org/10.1002/psp.1900

Smith, N. (1979). Toward a theory of gentrification: A back to the city movement by capital, not people. Journal of the American Planning Association, 45(4), 538-548.

Solana-Solana, M. (2010). Rural gentrification in Catalonia, Spain: Migration, social change, and conflicts in the Empordanet area. Geoforum, 41, 508-517.

Spradley, B. W. (1980). Managing change creatively. JONA: The Journal of Nursing Administration, 10(5), 32-36.

Stockdale, A. (2006). Migration: Pre-requisite for rural economic regeneration?. *Journal of rural studies*, *22*(3), 354-366.

Suiçmez, B. R. (2019). Kalmayan Köylü ve Yok Olan Küçük Çiftçi ile Ülkemizde Tarımsal Üretim Artırılarak Kırsal Kalkınma Başarılabilir mi? Yitirilen Köyler ve Dönüşen Peysaj: Türkiye Kırsalının Geleceği, 3, 50-62.

Südaş, İ. (2012). Avrupa ülkelerinden Türkiye'nin batı kıyılarına yönelik göçler: Marmaris Kuşadası ve Ayvalık ilçelerinde karşılaştırmalı bir araştırma (Doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

Südaş, İ. (2020). Bilişsel haritalar: tanımı, türleri ve analizi. İçinde N. Özgen & S. Coşkun (Der.) Davranışsal Coğrafya. Ankara: Pegem Akademi.

Südaş, İ., Mutluer, M. (2010). Daha İyi Bir Hayata Doğru: "Yaşam Biçimi Göçü", Ege Coğrafya Dergisi, 19(1), 31-47.

Sürmeli, İ. (2017). Türkiye'de iç göçün değişim ve dönüşümü: Kentten kıra yöneliş. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (Special), 275.

Şengün, H., & Emeç, B. (2022). Covid-19 küresel salgınının (pandemi) Türkiye'nin göç yönetimine etkisi. İDEALKENT, 13(37), 2083-2107.

T.C. Küçükkuyu Belediyesi Emlak Servisi Arşivi. (2021). Çanakkale.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020)

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi. (2021). Çanakkale.

Tammaru, T., Kliimask, J., Kalm, J., Zalite, J. (2023). Did the pandemic bring new features to counter-urbanisation? Evidence from Estonia. Journal of Rural Studies, 97, 345-355. https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2022.12.012

Tanoğlu, A. (1954). İskân coğrafyası, esas fikirler, problemler ve metot. Türkiyat Mecmuası, Cilt XI, s.1-32

Tekeli, İ. (1998). Türkiye'de İç Göç Sorunsalı Yeniden Tanımlanma Aşamasına Geldi. Türkiye'de İç Göç Konferansı, Türkiye Ekonomik Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, 7-21.

Tekeli, İ. (2011). İzmir'in farklılığı üzerinde düşünenin değişik yolları, kent, kentli hakları, kentleşme ve kentsel dönüşüm yazıları. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Tekeli, İ. ve L. Erder, İç Göçler, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları,1978.

Tombul, M. (2015). Çanakkale envanteri-arkeolojik yerleşim alanları ve sanat tarihi yapıları= Çanakkale inventory-archaeological sites and art historical structures. Çanakkale Valiliği.

Tunçdilek, N. (1967). Türkiye İskân Coğrafyası (Kır İskânı). İstanbul: İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü Yayınları.

Tunçdilek, N. (1978). Türkiye'nin Kır Potansiyeli ve Sorunları. İstanbul: İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü Yayınları.

TÜİK. (2022). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verileri. Retrieved from https://biruni.tuik.gov.tr/medas/

Wilbur, A. 2013. Cultivating Back-to-the-Landers: Networks of Knowledge in Rural Northern Italy. Sociologia Ruralis, 54 (2), 167-185.

Wilson, G. A. (2007). Multifunctional agriculture: a transition theory perspective. Cabi.

Woods, M. (2010). *Rural*. Routledge.

Woods, M. (2011). The local politics of the global countryside: boosterism, aspirational ruralism and the contested reconstitution of Queenstown, New Zealand. GeoJournal, 76(4), 365-381.

Van Wee, B., Hagoort, M., & Annema, J. A. (2006). *Accessibility measures with competition*. Journal of Transport Geography, 9(3), 199–208.

Yalçın, C. (2004), Göç Sosyolojisi, Ankara, Anı Yayıncılık.

Yallagöz, T. D. (2010). Alternatif bir turizm çeşidi olarak kırsal turizm: çanakkale bölgesi ayvacık yöresi uygulaması. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale*.

Yaşar, O., & Yaşar, F. Ö. (2010). Ayvacık, Bayramiç, Çan, Ezine ve Yenice (Çanakkale İli) İlçelerinde Köy Adlarının Kaynakları. *Journal of International Social Research, 3*(11).

Yavan, 2013. Örneklem ve örnekleme yöntemleri. Yılmaz Arı & İlhan Kaya (Editörler), *Coğrafya araştırma yöntemleri içinde,* Coğrafyacılar Derneği.

Yenigül, S. B. (2005). The effects of migration on urban. Gazi University Journal of Science, 18(2), 273-288.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.

Yin, R. K. (2009). Case study research: Design and methods (Vol. 5). sage.

Yüceşahin, M. M. (1997). Edremit İlçesi (Balıkesir) Coğrafyası (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya (Türkiye Coğrafyası) Anabilim Dalı, Ankara.

Zhang, K. H., & Shunfeng, S. O. N. G. (2003). Rural–urban migration and urbanization in China: Evidence from time-series and cross-section analyses. China economic review, 14(4), 386-400.

ÖZGEÇMİŞ

Meltem BARUT, ilkokul eğitimini burada tamamlayıp, 2004 yılında Yozgat Anadolu Lisesi'nden mezun oldu. 2005 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde başladığı lisans eğitimini, 2010 yılında tamamladı. 2010 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı. Aynı bölüme 2012 yılında araştırma görevlisi olarak atandı. "Kentin, Kırsal Alan Üzerindeki Rekreasyon Talepleri: Kastamonu Örneği" başlıklı yüksek lisans tezini 2014 yılında tamamladı. 2016 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı'nda doktora öğrenimine başladı ve halen devam etmektedir. İyi derecede İngilizce bilmektedir. Evli ve iki çocuk annesidir.